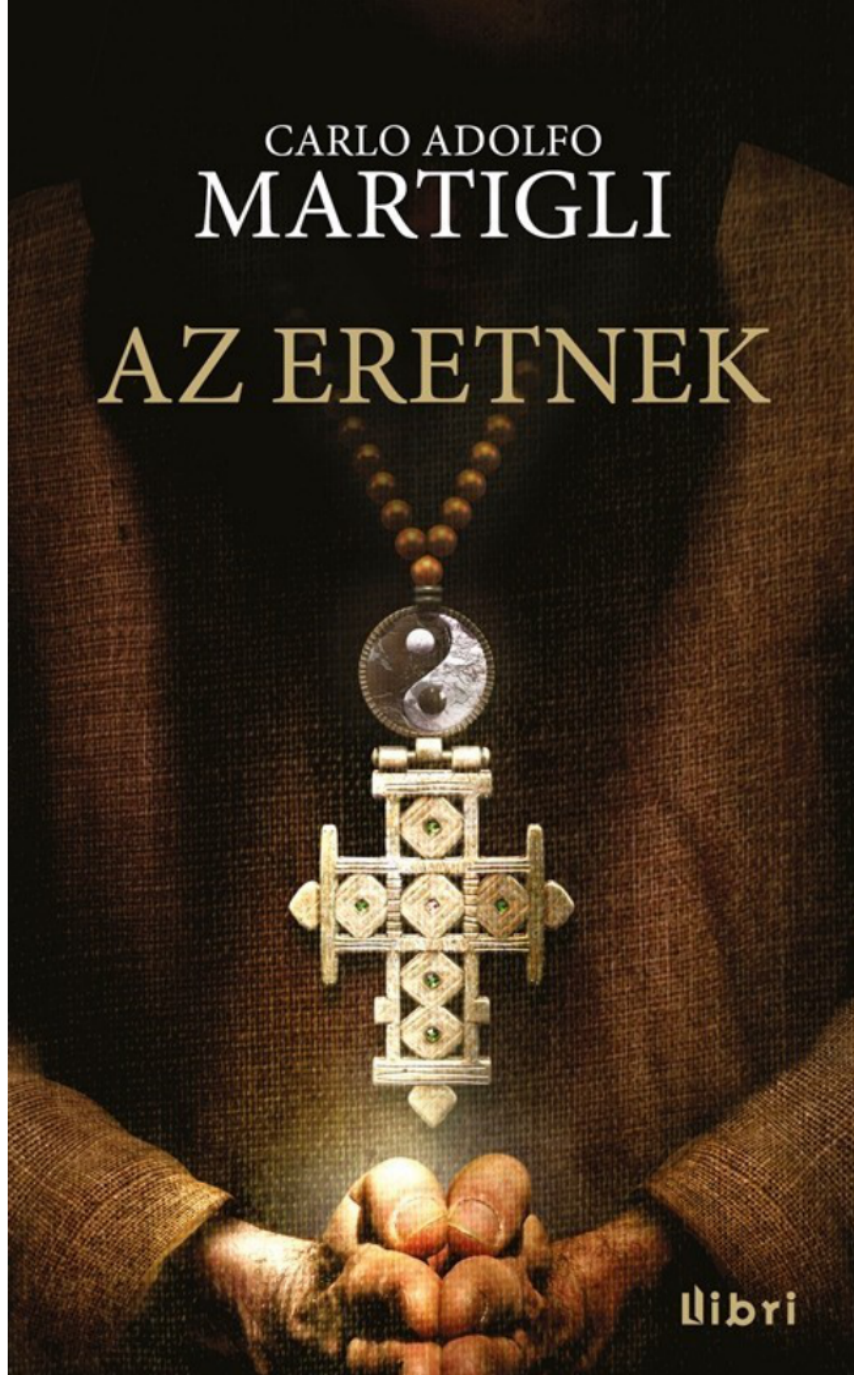

CARLO ADOLFO
MARTIGLI
AZ ERETNEK
Libri

Borítószöveg

1497. A firenzei köztársaságban a fanatikus domonkos szerzetes, Girolamo Savonarola parancsára könyvek, értékes műtárgyak, emberek pusztulnak a máglyák tüzében. A romlott Rómában a vérfertőző Borgiák, VI. Sándor pápa és fia, a sátáni lelkű Cesare szövögetik terveiket arra, hogy családjuk hatalma alá kényszerítsék a Nyugatot. A messzi Keletről pedig egy idős szerzetes és egy fiatal nő tartanak az Örök Városba egy súlyos titkot őrző könyvvel, melynek tartalma örökre felforgathatja a világ rendjét…

A kötet nagy sikerű előzményéből, a *999. A titkok titka* című regényből már ismerős firenzei nemesre, Ferruccio de Molára vár a feladat, hogy szembeszálljon a fenyegető káosszal, és egyben megmentse feleségét, Leonorát.

CARLO ADOLFO

MARTIGLI

AZ ERETNEK

LIBRI KIADÓ

A fordítás alapjául szolgáló kiadás:
L'eretico
Longanesi, Milano, 2012
First Published in Italy in 2012 by Longanesi & C. S.p.A., Milano
This edition published in agreement with PNLA & Associati S.r.l./
Piergiorgio Nicolazzini Literary Agency

Fordította Todero Anna

A Libri Könyvkiadó az LS Kiadói Csoport tagja

Második kiadás
ISBN 978-963-310-564-1

Felelős kiadó a Libri Kiadó ügyvezetője
Felelős szerkesztő Darida Bence
A szöveget gondozta Ligeti Szilvia
Műszaki szerkesztő Kovács Balázs Sándor
Az elektronikus verziót készítette az eKönyv Magyarország Kft.
www.ekonyv.hu

Apámnak, Walternek,
aki arra kérte II. János Pál pápát,
hogy változtassa meg a miatyánk utolsó sorát,
mert nem Isten visz minket a kísértésbe,
hanem a Gonosz.
A pápa pedig áldását küldte neki.

1

Firenze, 1497. február 7.

Girolamo Savonarola hangja úgy hasított végig a San Marco-templom főhajóján, mint egy ostorcsapás.

– Állj elém, hitvány egyház! Én a legszebb ruhákkal ékesítettelek fel, mondá az Úr, te pedig bálványt csináltál belőlük! Az edényeket a gőg bűnének adtad, a szentségeket a szimóniának; a bujaság szemérmetlen ringyóvá tett; rosszabb vagy, mint az állat! Visszataszító szörnyeteg! Valaha szégyenkeztél bűneid miatt, de ennek vége. Valaha a papok unokaöccsüknek nevezték fiacskáikat; de ma már nyíltan fiaiknak hívják őket. Valóságos bordély lett belőled!

Odakint a jeges északi szél egész délelőtt kergette a felhőket. Firenze egén végül csak néhány pamacs maradt, jégbe mártott ecsettel húzott vonások a kék palettán. A sápadt nap delelőre hágott, az árnyékok visszahúzódtak, ám hideg nyomaik néhány jégkristállyal együtt ott maradtak minden nyugatra néző házfalon.

Az emberek sietős léptekkel jöttek-mentek a hidegben, s aki tehette, jól beburkolózott gyapjúköpenyébe. Mindenki leszegett fejjel járt, részint hogy védekezzen a csontig ható februári szél ellen, részint pedig mert félt, hogy szerencsétlenség éri, ha feltekint a fekete füsttel csíkozott égre. Aznap született a döntés a világi hívságok elégetéséről, s mindenfelé máglyák lobogtak. A magasra csapó lángokból vékony, de sűrű füstcsíkok emelkedtek a barna cseréptetők fölé, s körbefonták a hófehér márvánnyal burkolt tornyokat. Néhol kormos por formájában hullottak vissza a földre, beszennyezve a legutóbbi havazásból megmaradt foltokat. A magasban galambrajok köröztek, odavonzotta őket a párzásra csábító, meleg levegő.

Máglyák, máglyák mindenütt. Számos templom előtt égtek a luxustárgyak. A Sant'Ambrogio előtti szűk téren az apácák az apátnő aggodalmas, figyelmes tekintetétől kísérve vízzel locsolták a templom kapuját. A márványhomlokzatú Santa Crocéban az árkádos udvarba húzódtak be imádkozni a ferencesek, akik jobban tartottak a kincseikre irigy Savonarola-követőktől – vagy amint a városban nevezték őket: a Siránkozóktól –, mint Isten haragjától. A domonkosok még a legkisebb kápolna előtt is tisztító máglyát gyújtottak. Égtek ott Afrikából hozott szépítőszerek, indiai gyöngyök, egzotikus

madártollak, kínai lakkbútorok, flamand libatollal tömött francia díványok, damasztok, arabeszkmintás szövetek és tömérdek felbecsülhetetlen értékű könyv.

A város szegényei, akik az utcákat járták, rőzsét gyűjtögettek – ekkortájt fiatalították, metszették a fákat, ezért minden kertben bőséggel lehetett találni levágott gallyakat –, csodálkozva álltak meg a hatalmas máglyák előtt, amelyeken egyetlen szempillantás alatt hamvadt el mindaz, amit ők egy egész élet munkájával sem tudtak volna megszerezni. Volt, aki azt gyanította, hogy ez csak valami tréfa lehet, végtére is húshagyókedd van, annak a háromnapos ünnepnek az első napja, amikor minden őrültség megengedett – a következő negyven nap, a nagyböjt úgyis a bűnbánaté. Így hát néhányan az együgyűek türelmével várták a mutatványosok feltűnését.

Ám a tüzek mögül csak komor szerzetesek bukkantak elő; úgy álltak ott egyenes háttal, összefont karral, mint valami óriási kandallót díszítő kariatidák. Majd pedig megjelent a nemesurak és hölgyek szomorú menete, akik ékszereiket, dísztárgyaikat vetették a lángok közé. Így hát a szegények hamar belátták, hogy ezekben a pattogó, sercegő, sistergő, fel-felcsapó lángokban nincs semmi vidámság, melegség. A kezdeti meglepetést egykettőre felváltotta az arcokon a félelem; még a szokásos kegyetlen elégedettség vagy a bosszú öröme sem kísérte a gazdagok megfosztását világi hívságaiktól. Aki az imént a pokoli látványtól megbabonázva megtorpant, most sietve továbbment, lesütött szemmel, jobb kezével gépiesen keresztet vetve.

A legnagyobb máglya egy négyszögletű téren lobogott, a Márk evangélistának szentelt, nemrég újjáépített templom előtt. Odabent a kőből faragott szószékről Girolamo Savonarola tekintett le a meghallgatására összegyűlt, népes tömegre.

A prédikáció immár a végéhez közeledett: Savonarola kellőképpen feltüzelte a lelkeket és felkavarta a gondolatokat azzal, hogy aprólékosan leírta ama borzalmas bűnöket, melyek Krisztus sebeit okozták. Amikor pedig azt is részletesen felsorolta, miféle büntetésekkel sújtja az Atyaúristen mindeme bűnök elkövetőit, a hallgatóság hátán végigfutott a hideg, és többen elájultak. Savonarola már eddig is sűrűn ostorozta a pápai udvart romlottságáért, feslettségéért, s emiatt többször is kiátkozással fenyegették, ám ő csak újult erővel mennydörögte átkait. Hangja éles kardként fúródott a jelenlévők szívébe, megrémítette őket, és megvetést ébresztett bennük a mocsokba és gyalázatba süllyedt egyház iránt. Ám az utolsó döfést legádázabb ellenségének tartogatta a kámzsás szerzetes: VI. Sándor pápának, aki öt éve ült Szent Péter trónján.

– Átkozott légy a föld színén, te, aki folyton csak a fehérnépek meg az ifjak után koslatsz! Gyűjtögesd csak a kincseket, átkozd ki, akit akarsz, ha ebben leled kedved, de Isten szemében te vagy a kiátkozott!

Amikor a barát elhallgatott, a templomra várakozásteljes csönd ereszkedett. Savonarola rövidesen újra megszólalt, ezúttal már higgadtabb hangon, de nem kevésbé fenyegetően.

– Most pedig menjetek, gyermekeim, de igyekezzetek, mert a kegyelem nem vár. És ne felejtsétek el, hogy aki itt a földön nem szakít azonnal a fényűzéssel és a bűnnel, az égben mindörökre kárhozott lesz!

Odakint, a téglából rakott homlokzat előtt már szolgák hordták halomba a bútorokat, tükröket, festményeket, hímzett ruhákat, hangszereket, kártyákat és ékszereket, de nem összevissza, hanem a Savonarola által megszabott sorrendben. Hét rétegből állt a piramisszerű építmény, s mindegyik a hét főbűn valamelyikét jelképezte. Egy velencei kereskedő ezer aranyforintot ajánlott fel jótékony célra az Isten előtt tisztátalannak számító javakért, de hiába, sőt, szentségtörő ajánlatáért kis híján bikacsökkel verték meg a barát leglelkesebb hívei, a Siránkozók, úgyhogy jobbnak látta eltűnni a tömegben. A templom előtt a háziszolgák várták, hogy gazdáik kijöjjenek, és filozófiai témájú vagy éppen pajzán könyvekkel magasítsák tovább a halmot, amely immár a kapu lunettájáig ért. Háromnegyed évvel ezelőtt a nemesek és a gazdag kereskedők még kihasználták volna a szentmise kínálta alkalmat, hogy vidraprémes köpenyüket, cobolystólájukat, drágakövekkel kivarrt ujjasukat fitogtassák, asszonyaik pedig mélyen kivágott, arany- és ezüsthímzéssel díszített, hosszú damasztruhákban, nyakukban gyöngysorokkal pompáztak volna. Akkoriban a templom kapuja előtt az emberek még vígan társalogtak, nevetgéltek, intrikákat szőttek és ígéreteket tettek, s a szabados légkört kihasználva kacér pillantásokat váltottak, sőt, az érintéstől sem riadtak vissza. Az a tömeg azonban, amely most lassú léptekkel ereszkedett le a templom lépcsőjén, egészen másképp festett: a férfiak szerény öltözéket viseltek, a fekete fátyolba burkolózott nők szemlátomást mit sem törődtek a díszes divattal. Az emberek körbeállták a nagy máglyát, melynek lángjai lassanként felmelegítették a jeges levegőt, de csöppet sem melegítették fel a lelkeket.

Savonarola utolsóként lépett ki a templomból, fekete csuklyáját az arcába húzta. Nagy, horgas orráról már messziről meg lehetett ismerni. Amikor a magasba emelte sovány karját, a szolgák sietve kezdték a megtisztító tűzbe dobálni uraik gazdagságának jelképeit.

Kissé távolabb egy szorosan összeölelkező pár figyelte a jelenetet. A magas, arányos testalkatú férfi a kor divatjával ellentétben rövidre vágatta a haját. A megszokott hamis ezüsthímzéssel díszített, fekete ujjas volt rajta és ugyanilyen színű térdnadrág, melyet betűrt vastag bőrből varrt csizmája szárába. Jobb vállán összetűzött, rövid köpenye alól kivillant egy könnyű kard markolata.

– Menjünk? – kérdezte a nőtől.

A nő megrázta a fejét. Hosszú, gesztenyeszínű hajának fonata koszorút formázott, amelyre hímzett, ráncolt fátyol borult. Szabályos, szinte gyermeki arcvonásai még jobban kiemelték csillogó zöld szemét. Egyszerű égszínkék ruhája széles redőkben omlott le a vállán, s a derekán nyíl alakú aranybross fogta össze.

– Nem, Ferruccio, látni akarom – felelte.

A férfi pontosan tudta, hogy ha a felesége, Leonora a nevén szólítja, akkor vihar készülődik. Ilyenkor általában elosont, s megvárta, míg elvonulnak a felhők, ám ezt most nem tehette, és voltaképpen nem is akarta megtenni. Sejtette, mi jár az asszony fejében, és gyanította, hogy ugyanarra gondol, mint ő.

– Hogyan válik Isten embere fanatikus őrültté és gyilkossá? Amikor összeadott minket, a szeretetről beszélt, még ha a maga módján is. Emlékszel?

Ferruccio felsóhajtott.

– Az emberek változnak. És most, hogy Lorenzo már nincs többé, övé a város.

– A legszívesebben úgy öltözném fel, mint egy kurtizán, vörösre festeném az ajkamat, aranyláncokat aggatnék a nyakamba, gyöngyöket tennék a hajamba, és odaállnék elé. Kíváncsi vagyok, volna-e benne annyi bátorság, hogy rám parancsoljon, vessem a tűzre az ékszereimet. A szemébe néznék, és addig bámulnám, míg le nem süti a tekintetét!

– Te képes lennél rá – mosolygott rá a férje –, és szívesen meg is nézném, milyen képet vág, de azt hiszem, azon nyomban láncra veretne, és akkor aztán hogyan szabadítanálak ki?

– Én nem tudom, de te biztosan megtalálnád a módját – viszonozta a mosolyt a nő. – Te mindenre tudod a megoldást.

Ferruccio szívét megmelengették ezek a szavak és az, hogy Leonora – félig komolyan, félig tréfásan – mindenhatónak tartja. Nehéz lett volna megmondani, melyikük élvezi jobban a helyzetet: Leonora azt, hogy a férje mellett biztonságban van, vagy Ferruccio azt, hogy mindig megvédelmezheti a feleségét.

Hirtelen mindketten összerándultak, mert hatalmas robbanás

hallatszott; a lángoló halomból mindenfelé izzó szilánkok repültek, és elszenesedett papírlapok szálltak az ég felé. Valaki futásnak eredt, egy szolga pedig jajgatva forgott körbe, mint aki eszét vesztette, és kétségbeesetten próbálta eloltani a hajába kapó lángokat.

Leonora a férje karjába mélyesztette a körmeit.

– Mi volt ez?

– Nem tudom – válaszolta Ferruccio. – Nem hinném, hogy puskapor lett volna, az inkább az ágyúkba kell, és túlságosan drága, még a mi fráterünknek is. Talán csak egy üveg meggylikőr. Mielőtt betiltották, az volt a domonkosok specialitása. De nézd csak, mindenki menekül, ő pedig ott áll mozdulatlanul. Mintha csakugyan úgy érezné, hogy egy félelmetes, bosszúálló Isten vigyáz rá.

Savonarola kiáltott valamit, de túl messze volt, s a lángok olyan hangosan ropogtak, hogy a pár nem hallotta a szavait. Azt azonban látták, hogy ismét felemeli a kezét, s e mozdulatra az emberek kelletlenül visszasomfordálnak, mint a szamár, ha a gazdája megrántja a kötőféket. A szerzetes nem tűrhette, hogy a bűnösök ne nézzék végig földi hívságaik és vétkeik elégetését.

Savonarola remegett az izgalomtól, amikor megcsapta az orrát a füst és a félelem szaga. Firenze most az övé – amint azt szóról szóra megjósolta Lorenzo de' Medicinek, a város nagyméltóságú urának, mint ahogy a halálát is megjövendölte, bárhogy gúnyolódott is rajta Lorenzo. A Mindenható azonban nem ismer tréfát. Ő éppen Savonarola nyomorult, halandó porhüvelyét választotta szállásául, s onnan hirdeti akaratát. A szerzetes olyan vibrálást érzett egész testében, hogy már-már az az érzése támadt, képes a levegőbe emelkedni. A lábára pillantott, hogy lássa, az Úr csakugyan megajándékozta-e a levitáció képességével, mint Sienai Szent Katalint. Saruja azonban szilárdan nyugodott a sötét porfírból épült előcsarnok lépcsőjén. Savonarola máris megbánta, hogy az imént a gőg bűnébe esett. De ha Isten a maga igazságosságában nem is tartja méltónak efféle megtiszteltetésre, e világi diadala immár nem késik tovább. Róma, az a hitvány szuka megtiltotta a híveknek, hogy megkorbácsolják magukat, ám a pápai tilalom valóságos felhívássá vált az Úrral kötendő nászra. Amiképpen a bűn is annál csábítóbb, minél erősebb a tiltás, az égetést követő felvonulás sem csupán Firenzében lobbantja majd lángra a hit parazsát, hanem az egész keresztény világban.

A romboló tűz szemlélésébe merülő emberek ekkor halk, de egyre erősödő, siralmas kántálásra lettek figyelmesek. Mintha csak a barát gondolatai váltak volna valóra. Mindenki megfordult, s azt látták,

hogy a templom melletti kertből épp ekkor lépnek ki az első csuklyás bűnbánók, mögöttük pedig hosszú menet kanyarog lassan, akár egy jóllakott kígyó. Ahogy közeledtek, úgy lett mind hangosabb a lelkük mélyéről feltörő, gyászos fohász.

A kezükben tartott botról három kötél lógott le, a kötelek nagy csomóiba pedig egymáson keresztbe rakott vastüskéket fűztek. A menet tagjai valamennyien félmeztelenre vetkőzött férfiak voltak. Hátukat és mellüket csapdosták, a húsuk feldagadt, bőrüket kékes-vöröses foltok tarkították, fehér ruhájukat pirosra festette a sebeikből szivárgó vér. Leonora elfordította a fejét, és férje mellkasának támasztotta.

– Most már menjünk innen – kérte.

– Bocsáss meg, szerelmem, csak még egy pillanat. Maradj itt, kérlek, mindjárt jövök.

Ferruccio az imént pillantott meg valakit, aki elvileg nem lehetett volna itt, akinek nem lett volna szabad itt lennie. Miután kibontakozott felesége öleléséből, elindult a kert mellett, ahonnan a menet elindult. A szíve erőteljesen pumpálta a vért izmaiba, egyszerre megfeledkezett a hidegről. Öles léptekkel haladt, s csakhamar utolérte a flagellánsokat, akiknek vére már tócsákba gyűlt a porban. Az ütemesen mozgó karok és a szöges kötelek által leírt arabeszkek között felismerte a láncra vert, megbéklyózott Amos Gemignanit. A szerény zsidó bankár valaha a Magnifico védencei közé tartozott.

Ferruccio gyakran járt Gemignani eldugott kis boltjában Firenze üzleti negyedében, hogy beváltsa a fizetési utalványokat, melyekkel a Medici család jutalmazta szolgálatait. Most igencsak meglepte, hogy itt látja a férfit. Úgy tudta, hogy miután Savonarola rávette a firenzei köztársaságot, tiltsa meg a kamatra történő pénzkölcsönzést, Amos Volterrába menekült. A tilalom egyébként komoly gondot okozott a Medici-bankháznak, amely éppen az efféle ügyletekből gazdagodott meg. De mit keres Amos Firenzében? Ferruccio szelíd, alkalmazkodó természetű embernek ismerte a bankárt, s most azon töprengett, ugyan miféle törvényt szeghetett meg, hogy így megszégyenítik ország-világ előtt. Amos szakállát vörösre festette a vér, hosszú, durva szálú haját pedig mintha nem levágták, hanem tincsenként megtépték volna.

Ferruccio utat tört magának a megkínzott testek között, és jobb kezével a kardja markolatát szorongatva közeledett a fogoly felé. Az egyik flagelláns mintha rá akart volna csapni a korbácsával, de a társai nem követték a példáját, így hát ő is gyorsan visszahúzta a kezét. Ferruccio magas termete és határozott arckifejezése olyan hatással

volt a menetre, hogy a litánia lassanként ritmusát vesztette. Egyesek abba is hagyták a kántálást, s egy idő után csönd borult a térre. Amikor Ferruccio odaért a láncra vert zsidóhoz, letérdelt mellé.

Az öregember csodálkozva nézett rá, aztán önkéntelenül az arca elé emelte a karját, bár a béklyóktól nehezen tudott mozogni.

– Amos, én vagyok az, Ferruccio de Mola, nem emlékszel rám? Nem akarlak bántani.

– Te vagy az…

Amos mintha felismerte volna, de csak suttogásra tellett az erejéből. Ferruccio még közelebb húzódott hozzá, és átkarolta a vállát. Leonora a távolból látta, hogy a máglyát őrző katonák közül ketten lassan elindulnak a férje felé.

– Hogy kerültél ide, Amos? – kérdezte Ferruccio ügyet sem vetve arra, ami körülötte történt.

– Tartozásokat… kellett behajtanom… nem tudtam, hogy kitiltottak Firenzéből.

– Majd beszélek a fráterrel, jól ismerem, megmagyarázom neki…

– Ne! Semmit sem akarok tőletek, keresztényektől… És most menj, ne keveredj bele ebbe az ügybe, én akartam itt lenni. Ha nem okoskodok, elengednek, amikor vége az égetésnek.

A két katona ekkor már ott állt Ferruccio mögött, de ő nem vette észre a fegyvereseket, amíg meg nem hallotta hátulról a felesége kiáltását.

– Ők ketten barátok – kiabálta Leonora Savonarola felé fordulva –, és a férjem, amint az Evangélium mondja, beteg felebarátján segít! Még ha bűnös is az illető! Vagy talán ez is tilos?

A tömeg döbbenten fordult meg a merész szavak hallatán, amelyek ráadásul egy nő szájából hangzottak el, márpedig, amint Savonarola gyakran elmondta, a nő sokkal jobban ki van téve az ördög kísértéseinek, mint a férfi, mert köztudomásúlag több nyílás van a testén, ahol a démon behatolhat és birtokába veheti. A katonák várakozóan néztek a fráterre. Most mindenki őrá függesztette a tekintetét, maga Leonora is, aki felvetett fejjel állt. Ferruccio viszont a feleségét nézte nagy ámulattal.

A prédikátor széttárta a karját, mintha a Vörös-tengert akarná szétválasztani, azután lassan a szívére szorította a bal kezét, magasba tartott, nyitott jobbjával pedig intett a katonáknak, hogy álljanak meg. Ezután gyűrűs- és kisujját behajlítva az áldás jelét, a béke zálogát mutatta a tömegnek. Ferruccio felállt, de előbb még egyszer megszorította Amos gyenge kezét. A tiszteletet parancsoló alak most lassan tört előre a flagellánsok tömegében, amely lépésről lépésre nyílt

szét előtte. Amikor odaért Leonorához, karon fogta, és elhagyták a teret, vissza se néztek.

Savonarola tekintete hosszan követte őket, de a szerzetes figyelmét hamarosan az egyik flagelláns ragadta meg, aki érthetetlen szavakat üvöltött. Túlságosan elragadta a hév, és ez nem tetszett a fráternek: Isten az alázatosakat szereti, mondta magában. A férfi a korbácsát lóbálva felé fordult. Mit habog össze ez a félnótás? Savonarola félig becsukta a szemét, és a férfira szegezte az ujját. Az végre elmosolyodott, de őrült mosoly jelent meg az arcán. Savonarola ekkor megsejtette, mire készül a férfi, és ujjait vádlón széttárta, hogy megállítsa. Ám a flagelláns ledobta ruháit, és anyaszült meztelenül, rohanvást indult a tűz felé.

– Ne! – üvöltötte Savonarola.

De már késő volt. A férfi belevetette magát a szikrákat lövellő máglya közepébe, majd eltűnt a lángok között. Krisztus köztársaságának katonái közül néhányan odarohantak, de megtorpantak, mielőtt még a tűz közelébe értek volna, ezért a lángok nem érték el őket, az arcuk azonban még így is kivörösödött a forróságtól. Miközben a téren nézelődő emberek kíváncsian, szinte megbabonázva figyelték a furcsa áldozatot, a levegőt az égett gyanta, lakk és ásványi anyagok szaga mellett most már a megperzselt hús bűze is betöltötte.

Savonarolára egyszeriben rátört a halál előérzete. Valósággal kellemes borzongás futott végig a hátán.

2

Ladakh-völgy, Tibet, 1476

– A kislány életben van, de az anyja haldoklik, Ada Ta.

– Egy élet egy másikért cserében, ez az örök körforgás. De a mai akkor is nagyon szomorú nap.

– Az apa nem jön vissza többé, ugye?

– Akár a méhek, beteljesítette a karmáját, és a szelleme immár messze jár.

Ada Ta egy pillanatra úgy érezte, mázsás súllyal nehezedik rá élete sok-sok éve. Kinézett az ablakon. Egy szél kergette felhő kettészakadt a Csogori, vagyis a Nagy hegy csúcsa fölött, s a két rész most ellentétes irányba sodródott az égen, a nap pályája mentén. Távolról egy pocoknyúl éles visítása hasított a levegőbe. A kerek fülű kis rágcsáló talán őrt állt, és amikor megjelent a sas, feláldozta magát, hogy társai elmenekülhessenek az odújukba. Teteme pedig egészen a következő őszig biztosítja majd a túlélést a ragadozó madár bolháinak. Miközben Ada Ta a fejét ingatta, az ifjú szerzetes megérezte, hogy a kislány ujjai a mutatóujja köré kulcsolódnak, s ezt jó jelnek tartotta. Miután megfürdette és beillatosította a gyermeket, az anyja mellére fektette. Ez az érintés enyhítette a fájdalmat, az asszony arcán derű ragyogott fel.

– Milyen nevet adjunk neki? – kérdezte a fiatalember, aki alig tudta visszafojtani a könnyeit. – Nagyon szép, igazán megérdemli, hogy szép nevet kapjon.

– A szépsége még nem az ő érdeme, de úgy látom, illene rá a Gua Li név, mivel ez a szerencsétlen öregember a szeretet és a bölcsesség jegyében fogja őt felnevelni. A többiről majd gondoskodik az ereiben keringő vér. Te pedig hagyd abba a sírást!

– Az anya már nem lélegzik…

– Akkor add ide a kislányt! Túl fiatal ahhoz, hogy beszívja a halál szagát. Még messze az idő, amikor meg kell ismernie, addig őbenne is megismétlődik majd az élet körforgása. Hallod ezt a csöndet? Már nem sír, pedig éhes. Kezdetnek jó. Most hozd ide a kecskét, a tőgye tápláló tejtől duzzad. És ha fehér lepelbe csavartad az anya testét, elvisszük oda, ahol még a keselyűk sem találhatnak rá. Az ég ismét csak rámosolyog majd a lelkére.

Ladakh-völgy, Tibet, húsz évvel később, 1496

Alkonyatkor lassú léptekkel, lehajtott fejjel, imára kulcsolt kézzel megérkezett az idős Annás. A tömeg némán, szorongó kíváncsisággal figyelte az egykori főpapot. Már az is meglepetést keltett, hogy egyedül, gyalog indult a hegyre, ahol a gonosztevőket kivégezték – Golgotának, a koponyák helyének nevezték ezt a magaslatot. Annás a kereszt előtt megállva Isszára emelte a tekintetét. A felnőtt férfi helyén egy pillanatra a fiút látta maga előtt, aki egykor – amikor még ő volt a Szanhedrin feje – oly dacosan szólt hozzá. Egy hivatalnok lesegítette a köpenyét és fekete-fehér kövekkel díszített, drága fejfedőjét, a mitznefetet. Egy másik átnyújtott neki egy nehéz kalapácsot, amelyet az öregember csak fogcsikorgatva bírt felemelni. Alaposan körülnézett, megbizonyosodott róla, hogy mindenki őt figyeli, s amikor egy pillanatra hűvös fuvallat csapott az arcába, a magasba emelte a kalapácsot, és teljes erőből lesújtott vele a kereszt aljához támasztott törvénytáblákra. A kőtáblák ezer darabra törtek, az ütésbe a fakereszt is beleremegett. Issza kinyitotta a szemét, fájdalmas görcs mart a hátába.

Tudta, hogy egyetlen módon állhat ellen a kínnak és a tébolynak: ha hagyja elernyedni a testét, ám a rázkódás ismét felébresztette az érzékeit. Még az előbbinél is erősebb görcs hasított belé, amikor találkozott a tekintetük Annással. Azonnal felismerte, noha már húsz év telt el azóta. Jelen helyzetében minden mozdulat nehezére esett, és tudta, hogy továbbra is nyugodtan kell lélegeznie, a látvány hatására mégis hevesebben kezdett verni a szíve. Elfordította a fejét, s a fájdalom nedves ködén át meglátta odalent büszke tartású, komoly anyját, körülötte a testvéreit, Máriát és más barátait, és ez megnyugtatta. Ismét lehunyta a szemét, hogy gondolatban eltávolodjon ettől a helytől, belesüppedjen a fehér hegyek puha hóbuckáiba. Hallotta a sas kiáltását, a gyapjas jakot, és ráhangolódott a mantrára, melynél mélyebben zengőt még sosem hallott. Elmosolyodott, amikor megütötte a fülét Gaja és a gyerekek hangja, majd felhangzottak barátja, Szajed soha véget nem érő kérdései. Így szép lassan visszatért a tetszhalál állapotába, amelyben az érzékek elernyednek, de az értelem éberen vigyáz. A gondolatok kiélesednek, ezáltal keresztülhatolnak a tudatot védő falakon, és feltárják mindazt, amit az elme olykor nem akar vagy nem képes felfogni. Ebben az ernyedtségben értette meg igazán, mik is azok az energiafolyamok, amelyekről annyit beszéltek a boncok. Amikor észrevette, hogy behunyt szemmel is lát a szerzetesek által hatodik csakrának, avagy harmadik szemnek nevezett érzék segítségével, érezte, hogy a szelleme elhagyja a földet, és messzire repül. Viszontlátta körben

ülő társait, akikkel együtt szokott meditálni, és csatlakozott vidám társaságukhoz. A vén Annás hangját csak távolról hallotta, mintha a föld mélyéről feltörő morgás volna.

– Ez az ember vétkezett apáink ellen! – A kődarabként odavetett szavak hallatán a tömeg hátrébb húzódott. – Vétkezett Ábrahám öröksége ellen, a hazája ellen! Felfordulást okozott, botrányt keltett. És mit művelt a törvényeinkkel? Íme, nevetség tárgyává tette, megrontotta és összetörte őket, amiként most összetörve látjátok a törvénytáblákat, megérdemelt büntetésének eszköze alatt.

Annásra újra felsegítették a fejfedőt és a fekete gyapjútunikát, de a vállát takaró stólát ott akarta hagyni a törvénytáblák töredékei fölött, hogy mindenki emlékezzen rá, mit tett Isten nevében. Amint eltávozott, Júdás – két római katona közönyös tekintetétől kísérve – elvette a stólát, és a zsebébe rejtette. Az éjszaka folyamán az emberek nagy része is eltávozott. Követték őket a szentjánoskenyér- és árpasörárusok, immár üres kordéikkal. A nap magasra hágott, amikor a Templom katonáinak egy szakasza megállt Caius Cassius előtt, aki nemrég érkezett az őrségváltásra.

– Mit akartok? – kérdezte tőlük a római százados.

– A Szanhedrin úgy rendelkezett, hogy győződjünk meg a három elítélt haláláról – felelte a férfi, aki Heródes Antipas lándzsáját szorongatta.

– Még nem haltak meg.

– Akkor intézkednünk kell.

A királyi lándzsa hatalommal ruházta fel a katonákat, a százados kénytelen volt átengedni őket. Az Issza két oldalán függő Gestas és Dismas csendes haldoklását botütésekkel gyorsították meg. Eltörték a lábukat, s amikor végül már csak formátlan, véres hústömeggé váltak, bezúzták a koponyájukat. A Szanhedrin tisztviselője csak ekkor bizonyosodott meg a halálukról. A házasságtörő nők megkövezésénél is az volt a szabály, hogy amíg a fejük be nem tört, nem lehetett megállapítani a halál beálltát.

Caius Cassius nem nézett oda, de a csontok recsegése még így is undorral töltötte el. Katonaként sokféle öldöklésnek volt szemtanúja és részese. A tombolásban is volt némi méltóság, még abban is, ha levágták a megölt ellenség fejét, ám a tehetetlen haldoklók lemészárlásában semmi ilyet nem talált. Efféle barbár módszert még állatok esetében sem volna szabad alkalmazni.

Isszát nem is az ütések zökkentették ki kábulatából, hanem a szétzúzott csontok hangja. Tudta, hogy hamarosan rá kerül a sor, és ezúttal semmi nem menti meg. Felkészült a halálra: a lehető legtöbb levegőt fújta ki a tüdejéből, hogy eltompítsa az érzékeit.

Caius Cassius a katonáit nézte, akik nyugodtan kockáztak, és röviden eltűnődött a helyzetén. Ha a magatartása kifogástalan, pár hónap múlva

kap egy darab földet Bithüniában, vagy ha különösen szerencsés, Cantabriában. Talán lesz annyi pénze, hogy feleséget szerezzen, akinek azonban úgysem veszi semmi hasznát, legfeljebb néhány hideg téli éjszakán. Ennyit egy utolsó szajhától is megkaphat valamelyik bordélyban.

– Itt én képviselem az igazságszolgáltatást, nem ti – szólalt meg grimaszba torzult arccal, és könnyedén kiragadta a lándzsát a zsidó katona kezéből. Ezután a keresztre feszített férfira tekintett, aki láthatólag sejtette, mi következik, és behunyta a szemét. A római tiszt beleszúrta a lándzsát Issza oldalába. Az egyik bordáját is eltörte. Tudta, hová és hogyan döfjön.

– Meghalt! – kiáltotta. – Nem folyik a vére.

Két katonájára ráparancsolt, hogy álljanak őrt a kereszt mellett, majd dühösen a Szanhedrin tisztviselőjének kezébe nyomta a lándzsát. A férfi elhűlve nézett rá, de nem tiltakozott. Caius intett, hogy távozhat. Biztos volt benne, hogy a tisztviselő feljelenti. A zsidók, miután erővel nem szállhattak szembe a római katonákkal, minden alkalmat megragadtak a bosszúra. A százados rákiáltott a katonáira, hogy vegyék be a játékba, de ne merészeljenek csalni, mert elvágatja a torkukat. Miközben dobott a kockákkal, elégedettség töltötte el: elveszti a nyugdíját, és újabb öt évig kell majd háborúznia valamelyik provinciában, de sokkal jobb a csatatéren meghalni vagy ragály által veszni el, mint belepusztulni az unalomba.

Gua Li összeérintette felfelé tartott ujjait, és elhallgatott. Várta, hogy Ada Ta arca bármit is kifejezzen: helyeslést vagy ellenkezést. Az idős szerzetest azonban szemlátomást teljesen lekötötte az, hogy jobb kezével ütemesen csapkodta csillogó koponyáját, és hozzá egy mantrát mormolt. A nő ekkor felállt, jobb talpát a bal térdéhez emelte, majd széttárta enyhén behajlított karjait, és ujjait a föld felé fordította.

Ada Ta viszont tovább ismételgette előbbi mozdulatait, míg csak a nap el nem érte a horizontot. A gleccserek vörös és kék árnyalatokban csillogtak, majd feltűnt az égen négy csillag, azok, amelyek Buddha halálának napján jelentek meg először.

– Nem fáradtál még bele, hogy darut játssz? – kérdezte ekkor Ada Ta.

– A daru a szárnyaival lecsap a kígyóra – felelte erőteljes hangon a nő.

– És ha a kígyó nem bocsátkozik harcba?

Gua Li kezdte érezni elzsibbadt tagjait, de nem engedett.

– Miért nem felelsz nekem? – kérdezte inkább.

Ada Ta egyetlen gyors térdhajlítással lótuszülésbe ült.

– Mi volt a kérdés?

A nő kissé behajlította a könyökét. Már alig bírta.

– Egy hónapon át folyton kikérdeztél, hogy lásd, rendesen megtanultam-e kívülről Issza történetét, és az általad meghatározott sorrendben kellett felmondanom a legkülönbözőbb epizódokat. Úgy hiszem, semmit sem felejtettem ki, és olyan jól mondtam el a történetét, ahogy csak bírtam. Te viszont egy szót sem szóltál, amikor a végére értem.

– Inkább örülnél neki! Elfelejtetted, hogy a tanító hallgatása a legfőbb elismerés, hiszen azt jelenti, nincs miért szemrehányást tennie a tanítványának?

Gua Li leengedte a karját, és letette a jobb lábát. Ada Ta csukott szemmel, halványan elmosolyodott. Gua Li ekkor összekulcsolta körülötte a karját, de a szerzetes fürgébb volt, elsiklott a lány szárija alatt, s a következő pillanatban már a háta mögött bukkant fel.

– Hogy csináltad ezt? Hiszen te magad tanítottad, hogy a daru szárnyai erősebbek a kígyónál. Becsaptál, jó öreg apám.

– Csakugyan ezt mondtam volna? Lehetséges, de sok függ attól, milyen a daru és miféle a kígyó. Ezt nem említettem?

– Nem – dünnyögte Gua Li különösebb meggyőződés nélkül. – Igazi szélhámos vagy.

– Ez a kígyó természetének része: bármilyen körülményhez alkalmazkodik, még arra is képes, hogy halottnak tettesse magát. Megtehettem volna, hogy a földre zuhanok, hasra fekszem, és tátott szájamból undorító bűzt árasztok. Majd a ragadozó meglepetését kihasználva megmarom, amikor odahajol, hogy megszaglásszon. De te az én daru-lányom vagy, így hát nem tehetem ezt. Először is azért, mert megijednél, ha meghalnék, másodszor meg semmiképpen nem hagyhatnám ott rajtad a fogaim nyomát.

Ada Ta könnyed csókot lehelt a fiatal nő homlokára, és felsóhajtott.

– Hány nyelven tud szólni a lelked? – kérdezte tőle.

– Mindazokon, amelyekre megtanítottál, apám, és olyan sebesen tud írni valamennyi nyelven, ahogy a pók futkos a hálóján.

– Készen állsz az utazásra?

Gua Li tágra nyílt szemmel bámult rá, majd némi habozás után átölelte és egy pillanatra a mellkasához támasztotta a fejét – csak annyi időre, hogy a szerzetes köszönetet mondhasson Mahának, a természet Nagy Anyjának, amiért ilyen boldogságban részesítette.

– Néma válaszod többet mond minden szónál. Most menj, készítsd össze azt a keveset, amire szükségünk lesz. Sajnos, a kígyó nem tud repülni, mint a daru, így legalább nyolc hónapnyi gyaloglás vár ránk. Ez azt jelenti, hogy legalább hatszor elmesélheted majd a történetet.

A fiatal nő távolabb húzódott, és hosszan fürkészte obszidiánfekete szemével.

– Tehát hosszú út áll előttünk, apám.

Ada Ta elnyúlt a kőpadlón, rátámaszkodott a két tenyerére, és a magasba lendítette a testét. Gua Li pár lépésre állt tőle.

– A távolság attól függ, mennyi idő kell ahhoz, hogy elérjük úti célunkat. Az idő pedig olyan, mint a pénz: ha száz pénzérméd van, és egytől meg kell válnod, olyan, mintha a párnádból húznál ki egy tollpihét – a fejed meg sem érzi.

Gua Li kíváncsian nézte, amint a szerzetes áthelyezte a testsúlyát, felemelte a balját és most csak a jobb kezére támaszkodott, mint egy rövid lábú daru.

– Ha viszont – folytatta Ada Ta – csak két pénzérméd van, alaposan meg kell gondolnod, mielőtt elköltenéd az egyiket. Nekünk azonban – mosolyodott el – időnk, akár a tenger.

Gua Li komoly arccal hajolt le, hogy mestere szemébe nézhessen.

– Ada Ta, miért kell megtennünk ezt az utat?

– A kötelesség az élet része. Amiképpen neked kívülről meg kellett tanulnod bizonyos könyveket, az eső sem tehet mást, mint hogy lehullik az égből. Nincs értelme azt kérdezni, miért esik az eső, vagy a nap miért melegíti fel a földet. Ez a sorsuk.

– Talán minden egy terv része, amelynek mi csak a következményeit látjuk, az okait nem.

– Jól mondod, leányom. Én sem ismerem a tervet, ehhez úgy kellene a föld fölé emelkednem, mint a sas teszi, aki ismeri a nyulak ösvényeit, de erre egyelőre nem vagyok képes. Most még csupán a földről tudom követni a nyomokat. Annyit azonban tudok, hogy az egyik vonal attól a férfitól indult, aki arra ítéltetett, hogy Issza sorsának mását élje. Abban a pillanatban született a terv.

– És nekünk most az a kötelességünk, hogy kitaláljuk, milyen formát öltött, ugye?

– Aki teljesíti a kötelességét, örömet szerez embertársainak. Ha mindenki így cselekedne, boldogabb hely volna a világ. A nemes Giovanni Pico della Mirandola a halála előtt úgy döntött, átadja nekünk titkos feladatát. Ezáltal mi leszünk a boldogság eszközei.

– Biztos vagy benne? Lehet, hogy nem fogadják majd örömmel azt, amit magunkkal viszünk.

– Csakugyan fennáll ez a veszély, de őseink képírásában a „veszedelem” jele azt is jelenti: „lehetőség”. Amikor Timur Lenk kán megkérdezte tőlem, hogy hódításait nyugat vagy kelet felé folytassa-e, én…

– Timur Lenk kán? De hiszen ő már réges-régen meghalt… Ada Ta, sosem kérdeztem tőled: hány éves vagy tulajdonképpen?

A szerzetes most testhelyzetet változtatott: csak a bal kezére támaszkodott, a jobbját a hátrahúzta a háta mögé, teste tökéletesen vízszintesen lebegett, pár centire a padlótól. Minden különösebb erőfeszítés nélkül a lány felé fordította a fejét.

– Akkor kezdtem számolni az éveimet, amikor a mongol banditák elvágták a szüleim torkát, de száz után abbahagytam.

Gua Li némán hagyta el a szobát. Nem emlékezett rá, hogy Ada Ta valaha is hazudott volna neki.

3

Róma, 1497 márciusa

– Apám!

– Mi zaklatott fel így, leányom?

Lucrezia kifulladva lépett be a terembe, mire Rodrigo Borgia azonnal felpattant a térdeplőről. Az udvari festőt, Bernardo di Bettót elfogta az ingerültség, de óvakodott kimutatni érzéseit lobbanékony megbízója előtt. Pedig amúgy is épp eléggé bosszantotta, hogy át kell festenie a képet, amelyet tökéletesnek tartott, de nem mondhatott nemet.

Az eredeti festményen Giulia Farnese nyújtotta oda szépséges kislányát hivatalos szeretőjének, a pápának, aki finoman megérintette a gyermeket. Ám VI. Sándor összeveszett a nővel, szakított vele, és megparancsolta a festőnek, hogy Giuliából csináljon Szűz Máriát, közös kislányukból gyermek Jézust, a Borgia pápa katonai öltözéke helyére pedig hosszú pápai vecsernyepalást kerüljön.

A két glória meg a köpeny még hagyján, gondolta a festő, de az már tényleg több a soknál, hogy a gyermeknek áldó mozdulatra kell emelnie a kezét, a csörgőjéből pedig kereszttel ékesített aranygömböt kell formálnia. Ráadásul nem elég, hogy tönkreteszi a festményt, még azt sem tudhatja, kifizetik-e valaha a munkáját. Bernardo most a hálószobához tartozó kamrában egyensúlyozott egy létra tetején, és türelmesen várt. Ám amikor látta, hogy a pápa leveszi a palástját, megértette, hogy az aznapi munkának vége.

– Pinturicchio!

Bernardo gyűlölte ezt a gúnynevet, amelyet még sihederkorában ragasztottak rá. Alacsony termetű, az igaz, de ez a „Festőcske” név inkább a művészetére nézve sértő, semmint a testi adottságaira.

– Igen, Szentatyám?

– Most elmehetsz, Lucrezia asszony beszélni kíván velünk. Gyere holnap ugyanebben az időben, és iparkodj, hogy mielőbb befejezd a munkát.

Bernardo di Betto összeszedte a festékeit, az ecseteket bedugta durva vászoninge zsebébe, és óvatosan lemászott a létráról, nagy nehezen összecsukta, majd hátrálva távozott. A szomszédos teremben már hajnal óta várakoztak a római nemesek. Azt remélték, hogy

átadhatnak egy kérvényt vagy kivívhatnak maguknak valami kegyet. A festő a pápa iránti megvetése jeleként egyedül Riario Sansoni della Rovere bíborost üdvözölte egy gyors meghajlással. A bíboros kegyvesztett hírében állt; az volt a bűne, hogy rokonságban állt Giuliano della Roverével, akit a nép csak „Szodomita” néven emlegetett, noha nem ő volt az egyetlen a pápai udvarban, aki megkaphatta volna ezt a gúnynevet. Ám Riario Sansoni valójában azzal vonta magára VI. Sándor haragját, hogy öt évvel ezelőtt, a pápaválasztás idején nem átallott Szent Péter trónjára ácsingózni, méghozzá éppen Rodrigo Borgia ellenében.

Lucrezia arcát könnyek csíkozták, hosszú, szőke fürtjei az arcára tapadtak. Az apja komoran fürkészte, aztán kilesett a folyosóra, hogy megbizonyosodjon róla, senki sem láthatja, hallhatja őket. Megszaglászta a lányát, hátha valami hálószobatitok nyomára bukkan, de gyakorlott orra nem érezte szerelmi együttlét jeleit. Lucrezia önkéntelenül eltakarta ingének látványosan mély kivágását egy rojtos keszkenővel, és lehajtott fejjel állt tovább.

– Mi a baj, kislányom?

Az apa finoman megcirógatta a tarkóját, ám rubingyűrűje beleakadt a Lucrezia haját összefogó, gyöngyös hálóba. Amikor megpróbálta kiszabadítani, meghúzta a nő haját, mire Lucrezia halkan feljajdult, szinte felnyüszített.

Ekkor léptek hallatszottak, majd megjelent a szobában Lucrezia bátyja, Cesare. A nő tüstént az apja mögé húzódott.

– *Es una perra!* – harsogta Cesare. – Ez egy szuka! Nem hallod, hogy vonyít?

Cesare lehúzta a kesztyűjét, mire előtűntek kezén a franciakór okozta hólyagok és vöröslő sebek. Lucrezia tudta, hogy meg akarja ütni, így hát lehunyta a szemét, és igyekezett menedéket keresni apja testes alakja mögött.

– Cesare, miféle beszéd ez? Miért szidalmazod így a húgodat, ráadásul az én jelenlétemben?

– Ez a mocskos tehén Róma legsötétebb bordélyába való! Az utolsó szajha is tanulhatna tőle!

– *Cállate, hijo!* Elég volt, fiam! Mondd el végre, mi bajod vele! Mit tett veled?

– Velem? Velem semmit…

Cesare halványan elmosolyodott. Már megszokta, hogy nem nyithatja ki túlságosan a száját, mert még kifakadnak a szakálla alatt rejtőző kelések.

– Mondd meg neki, húgom! – folytatta. – Hacsak nem akarod, hogy

én meséljem el apánknak, miként sároztad be a nevünket.

– Most már elég volt! – kiáltott fel ekkor a pápa. – Fejezzétek be ezt a komédiát, különben mindkettőtöket kikergetlek innen!

– Apám… – törölgette a szemét Lucrezia. – Várandós vagyok…

VI. Sándor elfintorodott, majd hátralépett, és leroskadt az aranyozott trónusra. Két kezével megragadta a karfákat díszítő oroszlánfejeket, és szorosan összezárta az ajkát. Villámló tekintetet vetett a fiára, aki egyre csak a fejét ingatta, aztán az öklét rázta Cesare felé. Végül nagyot sóhajtott.

– Hányadik hónapban vagy? – kérdezte Lucreziától.

– Azt hiszem, a harmadikban vagy a negyedikben, apám.

Rodrigo Borgia megpróbálta felidézni találkáik egynémely sötét részletét, és sietve számolni kezdett. Már nem volt olyan heves természetű, mint egykor, s újabban más, fiatalabb szeretők is megfordultak a lánya ágyában. De bárhogyan történt is, nagy a baj. Giovanni Sforzát, Lucrezia férjét, aki nemrég Milánóba menekült, épp most sikerült rávenniük – egyfelől méreggel fenyegették meg, másfelől pedig megígérték, hogy megtarthatja a harmincezer dukátos hozományt –, hogy eskü alatt, írásban nyilvánítsa ki: impotens. Ezzel a hivatalos bejelentéssel lehetségessé vált, hogy érvénytelenítsék a házasságot, és Lucrezia hozzámenjen Aragóniai Alfonzhoz.

– Épp most, amikor a férjed kijelentette, hogy képtelen elhálni a házasságot és gyermeket nemzeni… *Mierda!* – dörmögte a kisujja körmét rágva. – Évekig győzködtük, és ha nem járt volna közben az érdekünkben a nagybátyja, Sforza bíboros…

– Nem hinném, hogy Ascanio Sforza puszta jóságból cselekedett – szólt közbe Cesare. – Majd kér valamit tőlünk cserében, mi pedig fizetünk, ahogy kell!

– Ne szaladj annyira előre, majd meglátjuk, mire tart igényt, azután annak megfelelően járunk el – korholta a pápa.

– *Primum ferire, deinde quaerere*, apám. Előbb sújtsunk le, azután kérdezzünk, ez az én filozófiám. Apám kezd gyengülni, és amióta Giulia Farnese elhagyta, az agya is meglágyult.

– Nem tűröm, hogy így beszélj velem!

– Mert különben mit tesz velem, apám? Elveszi az orvietói javadalmamat, ami pár dukátot jövedelmez? Egyszerű bíboros vagyok, és ha ez itt nem lenne az oldalamon – csapott a kardja markolatára, amely a zöld damasztzekén átvetett bőrszíjon függött –, senki sem tisztelne! Ez az *espada ropera* az egyetlen barátom itt Rómában – folytatta. – És a magáé is, apám, még ha nem is akarja tudomásul venni. Sokat kockáztatott, amikor azt a mihaszna Juan öcsémet

nevezte ki a testőrsége élére. Bárki apám közelébe férkőzhet, elvághatja a torkát, és bedobhatja a holttestét a Teverébe.

– Juan öcséd Pedro Luis örököse, és Gandia hercegeként megilleti ez a tisztség – tiltakozott az apja. – Különben is… a testőrök kedvelik.

– Ami azt jelenti, hogy sok könnyet ontanak majd érte, amikor rátalálnak a tetemére.

Ez a mondat felrázta Lucreziát, aki egészen eddig látszólag közönyösen tűrte apja és fivére ridegségét.

– Mit akarsz mondani ezzel? – üvöltötte.

Cesare kinyújtotta kesztyűs kezét, hogy megérintse az arcát, de a húga azon nyomban elfordult. A férfi elfintorodott, és a szakállát kezdte simogatni.

– Csak annyit, hogy aki nem tudja megvédeni magát, az mást sem tud megóvni, főként ha a királyok és fejedelmek atyjáról, a világ uráról, Krisztus földi helytartójáról van szó. Egyszóval – mosolyodott el – önmaga és mások számára is veszélyt jelent.

– Én… én a pokol mélyére is utánad mennék, ha megtudnám, hogy bántottad Juant – fakadt ki Lucrezia.

– Nocsak, nocsak, a végén még kiderül, kinek a fatytyát hordod a méhedben.

Lucrezia tőrt rántott elő a ruhaujjából, és a bátyjára szegezte.

– Soha ne provokáld az ellenfeledet, ha nem vagy képes beváltani a fenyegetést! – figyelmeztette Cesare. – Már nem egy szukát a pokolra küldtem, hogy ott paráználkodjon tovább. Ne kényszeríts rá, hogy gyászolnom kelljen elvesztett húgomat!

– Apám, védjen meg! Tudja, miért beszél így Cesare. Mert féltékeny. Rothadt a lelke, akár a napon felejtett füge. És azt is tudja, apám, hogy ez gyermekkorunk óta így van.

– Most már elég, az istenért! – pattant fel VI. Sándor a szék karfájára támaszkodva. – Szemernyit sem okosodtatok azóta, hogy anyátok a subiacói vár lépcsőjén kergetett titeket. Nos, Lucrezia, megtudhatnám, ki a gyerek apja?

– Nem, egyiküknek sem árulom el. Nem érdemlik meg, hogy tudják.

– Talán ő maga sem tudja… – jegyezte meg Cesare gonosz mosollyal.

Lucrezia az ajkába harapott.

– Cesare csak azért féltékeny, mert tudja, hogy biztosan nem ő az apa, és ezért mindenkire gyanakszik, még Pedro Calderónra is…

– Pedróra? A titkáromra?

– Szentatyám, micsoda éleslátás! – szorította a hasára a kezét Lucrezia. – Hát persze, miért is ne? Az utóbbi időben közelebb állt

hozzám, mint bárki más. Ő győzte meg a férjemet, Giovannit, hogy írja alá a nyilatkozatot, nem Ascanio Sforza bíboros őeminenciája. Ő megmondta neki az igazat, azt, hogy ha nem engedelmeskedik, akkor hamarosan özvegy lesz belőlem. És hiába hívná a rokonait, hiába menekülne valamelyik erőd falai mögé, nem védi meg senki és semmi.

– Hát, ebben biztos lehetsz, húgom. Akár így, akár úgy, de megszabadulunk tőle.

– Elmész a San Sisto-kolostorba – jelentette ki VI. Sándor, és egy intéssel jelezte, hogy vége a beszélgetésnek. – Ott nevelkedtél, ott is fogod megszülni a gyermekedet.

– Inkább Nepibe kellene küldeni, a Domonkos-rendi apácákhoz. Róma határain túl biztosabb helyen volna.

– Erről szó sem lehet, Nepibe nem megyek, akkor inkább…

Mielőtt Lucrezia befejezhette volna a mondatot, az apja felemelte a kezét, hogy megüsse, de Cesare megállította. Apa és fia hosszan néztek farkasszemet. Aztán Cesare enyhített a szorításán, Sándor pedig megtörte a csöndet.

– Most menj, kislányom, oszd meg a titkodat a dajkáddal. Adriana Mila mégiscsak asszony, ráadásul nemesi származású, minden adottsága megvan ahhoz, hogy bölcs tanácsokkal lásson el. Később majd én is váltok vele néhány szót.

Lucrezia felállt, kivillantva a két férfi előtt skarlátvörös harisnyáját és damasztcipőjét, amely ugyanolyan kék volt, mint az inge. Sanda pillantást vetett apjára és bátyjára, majd felvetett fejjel átsétált a hálószobán. Felkészült az odakint várakozó kérelmezők ostromára. Köztük valóságos királynőnek érezheti majd magát.

Az aranykupa megvillant Cesare kezében.

– Nincs olyan bor Itáliában, amely jobb lenne a mi *jerez*ünknél, amelyet a mi esőnk öntöz és a mi napunk melegít. – Végigsimított az állán kesztyűs kezével, majd újra teletöltötte a kupáját. – Igazán kíváncsi lennék rá, kitől van a fattyú.

– Vigyázz a szádra, végül is a rokona vagy. Én mindenesetre kétlem, hogy Pedro lenne az apa – mondta Sándor.

– Lucrezia a miénk!

– Mindig is az volt és mindig is az lesz. De most már ülj le, Cesare, és hallgasd meg apád aggodalmait, amelyek nyilván téged is nyugtalanítanak. Úgy hallottam, Giovanni de' Medici visszatért német földről, és állítólag már Firenzében van.

– Majd Girolamo testvér elintézi… tudatjuk vele a hírt.

– Giovanni alattomos, mint a vipera, amelyik tart a borztól, és amint egy pillanatra elfordul, máris megmarja. Girolamo viszont olyan, akár

a mocsárban kuruttyoló béka.

– Akkor gondoskodjunk róla, hogy a vipera marja meg a békát.

– Ne tréfálj, Cesare, Savonarola dörgedelmei leginkább az együgyűeket rázzák meg, de az ellenségeink figyelmét is felkeltették. A spanyolok, a franciák és a németek mind készen állnak, hogy átharapják a torkunkat. Nápoly, Velence, Milánó, Mantova, Ferrara, Modena, sőt, a massai Malaspinák és a piombinói Appianók is lesben állnak – vicsorgott Sándor. – Kutyák és sakálok. Készek lemészárolni egymást, de arra is, hogy felosszák egymás közt a pápai birtokokat. A gond az, hogy mi pillanatnyilag nem vagyunk sem zsákmányok, sem kutyák, sem vadászok, csak lebegünk ég és föld között. Ne felejtsd el, a franciák úgy suhantak el mellettünk, hogy kiáltani sem maradt időnk. Gyorsan kell lépnünk, el kell döntenünk, milyen szerepet szánunk magunknak.

– Zúg a fejem ezektől a vadászjelenetektől. Mondja meg világosan, mit forgat a fejében, apám.

– Cesare, Cesare… Tudod te, mire gondolok. Amíg azt a koronát – mutatott a vörös párnán nyugvó tiarára – nem örökölhetik a pápa leszármazottai, addig nem leszünk biztonságban. Emiatt vagyunk gyengék, emiatt gyenge az egyház, ezen kell változtatnunk. Isten királysága a Borgiák kezén marad. Ezért is vagy bíboros: farkasnak kell lenned a farkasok között, legalábbis amíg szükséges!

Cesare szeme felcsillant. Ilyenkor érezte igazán, hogy az apja fia. Noha Juannak látszólag nagyobb a hatalma, fivérük, Pedro Luis halálával – ami a legjobbkor jött – már övé lett a hitbizomány, és ezt többé nem engedi ki a kezéből! Az apjának igaza van: paradox módon Isten örök királysága csak földi helytartója haláláig áll fenn. Ha Krisztusnak lettek volna fiai, talán nem ők foglalták volna el azt a trónt, amely végül Szent Péteré lett? Itt a soha vissza nem térő alkalom. Miközben apja a politika fegyverével harcol, ő valódi csatákat vív majd. Nem véletlenül kapta Caesar nevét, amely neki köszönhetően újra fényesen ragyog majd. Nemcsak nevében lesz Caesar, de tetteiben is. Egy napon, ha szükséges, átlépi majd a Rubicont. Nyilván az sem véletlen, hogy fivére, Juan éppen a Keresztelő nevét viseli, azét, akinek a háttérbe kell húzódnia, hogy egy önmagánál fontosabb személy eljövetelét hirdesse.

Apja utolsó mondatait nem is hallotta. Csak bámult rá, de nem látta, annyira elmerült szépséges álmaiban.

– …létrehozzuk ezt a birodalmat, elérkezett a pillanat. Öt pápát szolgáltam, míg eljutottam idáig, és mindvégig arra törekedtem, hogy elérjem a célom: valódi koronává tegyem a tiarát. Add csak ide azt a

térképet!

Cesare némán engedelmeskedett: kiterítette a mappát az ablak melletti asztalra, s négy öntöttvas gyertyatartót tett rá, hogy el ne mozduljon – mintha lánccal övezte volna az Itália névre hallgató ifjú nő bokáját és csuklóját.

– Délen Nápollyal és Calabriával kell szövetkeznünk, északon le kell zárnunk a toszkán határt. Milánót már túlságosan fenyegetik a franciák, azzal majd később foglalkozunk, vagy hagyjuk, hogy teljesen kifosszák. Az, hogy fivéred, Jofré már a nápolyi király sógora, megkönnyíti, hogy Lucrezia hozzámenjen Alfonzhoz, a király testvéréhez. Nézd: ez a termékeny földekben gazdag, elszigetelt Dél-Itália csak a kezdet. Onnan kezdünk terjeszkedni, Rómából indul a mi *reconquistá*nk, visszahódítjuk a földeket, amint Izabella és Ferdinánd tették szép hazánkban. A déli emberek erősek, de nem eléggé. Csak egy határozott vezetőre várnak.

– És mi a helyzet a déli asszonyokkal? – kérdezte Cesare, halvány mosolyra görbítve az ajkát.

– Ha Jofré feleségére célzol, őt hagyjuk, nem akarok bonyodalmakat.

– Én csupán apám nyomdokába léptem. Vagy talán nem akar versenytársakat?

Mindketten élvezték az asszony kegyeit, és ezt mindketten tudták is egymásról.

– Sancha beteg, fehérmájú. *No vale un caracol,* fabatkát sem ér, és nincs olyan testőr, aki ne dicsekedne azzal, hogy meghágta. A nápolyi asszonyok viszont olyanok, akár az érett szilva, és készek új katonákat, új tengerészeket a világra hozni. Isten velünk van, Cesare, még akkor is, ha egyelőre nem tudja. És most menj, Juan fivéred hamarosan visszatér Ostiából, amelyet végre sikerült visszaszereznünk.

Cesare mosolya vad vigyorrá torzult.

– Nem az ő érdeme, ezt mindenki tudja, a hadsereg is, apám is. Ha nincs ott Gonsalvo, ezt a csatát is elveszíti. Talán elfelejtette, apám, miként üzentek az Orsiniak a múlt hónapban? Egy szamár hátsó felére akasztották fel a Gandia hercegének címzett levelet! Ennyit az öcsémről…

– Az Orsiniak megfizetnek ezért.

– És én mikor kapom meg a jutalmamat, apám? És kitől? Az orvietói legátusságból alig pár dukátom származik.

– Évi húszezer azért nem olyan kevés…

– Apámnak még két bíborosi kinevezés is többet hoz.

– Én vagyok a pápa!

– Én pedig a legidősebb fia!

– És bíboros is vagy.

– Mert apám így akarta! De hacsak nem leszek magam is pápa…

VI. Sándor elmosolyodott, és csókra nyújtotta a gyűrűjét, de a kezét ökölbe szorította.

– Neked nincs szükséged erre. Te király leszel, Cesare. Most menj, és bízz apádban.

– Hát jó, de meg ne próbáljon kijátszani, apám. Én nem vagyok se Juan, se Jofré, nem ejtettek a fejem lágyára.

Miután a fia távozott, Sándor pápából ismét Rodrigo lett. Az ágyékában érzett szorítás eszébe juttatta Giulia Farnesét. Sem a Lucreziához fűződő, bűnös viszonya, sem a bármikor rendelkezésére álló, ezernyi kurtizán nem tudta elfeledtetni vele ezt a nőt, aki elsőként zárta be előtte a mennyország kapuját. Örökösen maga előtt látta Giulia fekete szemét, amely tágra nyílt, amikor a testébe hatolt. Most papírt vett elő, és levelet írt neki.

Már három éve, hogy utoljára írtunk levelet Önnek, s abban kiátkozást és örök kárhozatot ígértünk, amennyiben újra összeállna férjével, Orsinóval. Ön időben belátta hibáját, s én nagy örömmel zártam ismét atyai karjaimba. Soha nem költöttem még el oly könnyű szívvel háromezer dukátot, mint amikor az Ön megváltására ajánlottam fel ezen összeget a Mennyek anyjának. Az Ön jóindulata és erénye mindig is éppoly kedves volt előttem, mint amennyire szívemen viseltem az Ön boldogságát. S ha Önnek is fontos az én boldogságom, nagy örömömre szolgálna, ha legalább néhány napra elhagyná Carbognanót, s meglátogatna, hogy kifejezésre juttathassam Ön iránti, soha el nem múló jóakaratomat.

VI. Sándor pápa

Többször is átolvasta a levelet, majd elzárta a fiókba. Ezután bezárta maga mögött az ajtót, és elindult a titkos folyosón, amely a Vatikán és az Angyalvár közötti átjáróba vezetett. Az Angyalvárban mindig várta egy útra kész hintó, és át is öltözhetett kalandkereső spanyol hidalgónak. Derékban szűkre szabott bőrzekét öltött, testhez simuló, barna gyapjúnadrágot és vadászcsizmát, mint egy gazdag kereskedő. Tonzúráját bársonykalap takarta, amely nagyrészt az arcát is elrejtette.

A gyaloghintó mögött két lovas léptetett. Sándor kissé félrevonta a függönyt. Már rég leszállt az este, s a kora tavaszi időben valósággal elözönlötték a várost az utcalányok. Pár évvel korábban Ince pápa elrendelte, hogy számlálják meg őket, s kiderült, hogy – a kerítőnőket és kitartottakat nem számítva – hatezernyolcszázan vannak, vagyis öt

lakosra jut egy.

Sándor pápa a gyaloghintóban ringatózva azon merengett, hogy Róma csakugyan a bűnök fertője, amint Savonarola mondja. De úgy kell neki, nem tudja az a bolond, miből marad ki. Ha továbbra is összehord hetet-havat, az utolsó prédikációját egy ketrecben csüngve fogja elmondani, és a hollók falják fel a testét. A gyaloghintó még lassabban haladt, amikor beértek a Banchi negyedbe. Az utcákon a lányok futtatói kockajátékot játszottak, ám a kiáltások elhaltak, amint meglátták a gyaloghintót. Kalaplengetéssel üdvözölték régi kuncsaftjukat. A házak felső szintjein a legkeresettebb kurtizánok várakoztak. Sándor tudta, hogy egyetlen scudo ellenében megkaphatja a három legszebb lányt, és még a kísérete sem marad szórakozás nélkül.

4

Yoros-erőd, Anatóliai-félsziget, 1497 márciusa

Az egyszerű vörös tunikába öltözött férfi fellépett a nyugati torony utolsó lépcsőfokára. A mögötte haladó nő kénytelen volt felhúzni zöld száriját, hogy elég magasra tudja emelni a térdét. Társa a kezét nyújtotta felé, de ő mosolyogva elutasította a segítséget. A férfi ekkor egy darab kenyeret és sajtot húzott elő az általvetőjéből, kettétörte, és a felét a nőnek adta, aki kelet felé tekintett, és a horizontot fürkészte. A víz aranylón csillogott.

– Mondd, Ada Ta, ott van Konstantinápoly?

– Ha úgy hiszed, hogy ott van, akkor ott is lesz. Mindent a gondolat vezérel, vagy talán elfelejtetted, Gua Li?

– Te mindig csak tréfálsz velem, de én igazán tudni akarom. Márpedig ha mindent a gondolat vezérel, és én éppen erre gondolok, akkor muszáj válaszolnod.

Ujjait felfelé tartva összeérintette két tenyerét, és könnyedén meghajolt. A szerzetes elnevette magát.

– Jól van, jól van. Úgy látom, a beszélgetéseink nem egyszerű porként, hanem virágporként szálltak el a széllel. Akkor azt mondom neked, hogy akár Konstantinápoly is lehet az a város, de nem feltétlenül az.

Gua Li összevonta a szemöldökét, és végigsimított hosszú fekete haján. Már gyerekkora óta ez volt a szokása, ha elgondolkodott, mielőtt megszólalt volna.

– De te magad mondtad, hogy a Yoros-erőd tornyából már láthatjuk a szultán városát.

– Így is van. Mert az a város csakugyan Konstantinápoly, de Bizánc is, az Új Róma is, és manapság a leginkább azt szereti, ha Isztambulnak hívják. Márpedig te is tudod, hogy jobb, ha a dolgokat azon a néven emlegetjük, amelyet kedvelnek, mert ez a harmónia útja.

Gua Li a fejét ingatta, azután beleharapott a kenyérbe és a sajtba. Hagyta, hogy a Fekete-tenger felől jövő könnyű szellő a szemébe fújja néhány hajtincsét. Születése óta ismerte Ada Tát, ő volt az apja és az anyja, a játszópajtása és a nevelője. Amióta csak vissza tudott emlékezni, a szerzetes kortalan arca soha nem változott, ahogy a hangja sem, amely a mondanivalójától függően mindenféle hangszínt

fel tudott venni, a legélesebbtől a legmélyebbig. Gua Li még a kolostor legtávolabbi szegletében is felismerte Ada Ta hangját a sok szerzetesé között. Mondataival és viselkedésével azonban mindig meg tudta lepni a férfi.

Gua Li most átnyújtott Ada Tának egy peóniamintás selyembrokáttal bevont, kecskebőrből varrt kulacsot, amelyet éppen tőle kapott a tizennyolcadik születésnapjára.

– Még nem mesélted el, mit eszeltél ki, hogy bejussunk ebbe az erődbe. A kaput őrző janicsárok nem tűntek valami vendégszeretőnek.

– Az ember olyan óriás, akiben egy gyermek lakozik. Ha a gyermekhez szólsz, az óriás engedelmeskedni fog neki.

– Egy napon majd megtanítod nekem, hogyan is megy ez.

– Azon a napon lesz ez, amikor nem kéred, és a teknősbéka útját követed, aki türelmével oda is elér, ahová a nyúl soha nem jut el.

Gua Li kikapta az öreg szerzetes kezéből a kulacsot, és ivott belőle egy kortyot, majd visszatette szárija redői közé.

– És mit szólnál, ha ehelyett szamárügetésben érnénk el az úti célunkat? – kérdezte a fiatal nő, majd előhúzott egy bambuszbotot, amelyen bemetszések hosszú sora díszelgett. – Tizenegy holdhónapja és tíz napja, hogy úton vagyunk – tette hozzá. – Már tízszer váltottunk szamarat, és azt se bánnám, ha végre ismét rendes ágyban térhetnék nyugovóra.

– Leányom, talán elfelejtetted, hogy ha a földön alszunk, magunkba szívjuk az erőt, ami felfrissíti testünket és lelkünket? A földből feltörő álmok igazat mondanak, míg a pihe-puha ágy lidérces álmokat terem.

A nő felsóhajtott, azután megfordult, és még egy utolsó pillantást vetett a Boszporuszi-szorosra, amelyet a lemenő nap most indigókékre és lilára festett. Így hát nem láthatta, milyen tekintettel figyeli őt Ada Ta, de tisztán hallott egy belső hangot, amely azt mondta: „nézz rám”, és arra buzdította, hogy forduljon az öregember felé. Felismerte a szeretetet Ada Ta szemében, hiszen ő is az idős szerzetestől tanult szeretni. Az öregember iránti érzelmeinek annyi árnyalata volt, ahány a szín az égen – kivéve az alkony vörösét, amely meleget ad, de reszketést is kelt bennünk, s amelyet örökre változatlannak remélünk. A vér vöröse eszébe juttatta a furcsa érzést, amely éjjelenként olykor felkúszott a hasába, s amelyről senkinek sem mert beszélni, még a mesterének sem. A gondolat szégyenkezéssel töltötte el, és zavarában az arca elé húzta szárija fátylát.

– Fáradt vagyok – suttogta Ada Ta –, rád támaszkodhatok?

– Kérdezned sem kell, hiszen én egész életemben rád támaszkodtam.

Ada Ta könnyedén a lány vállára tette a kezét, s Gua Li megérezte a

férfi bölcsességének súlyát.

– Ada Ta, biztos vagy benne, hogy a szultán hajlandó lesz fogadni minket?

– Biztosak csak a saját érzelmeinkben lehetünk, de azokban is csak a születésük pillanatában.

– Mit akarsz mondani ezzel?

– Azt, hogy biztosat csak a múlékony jelentől remélhetünk – mondta Ada Ta, és megállt. – E tekintetben nem értek egyet Lao-céval. Tudod, ő azt tanítja, hogy mai életünket a múlt útját követve kell irányítanunk. Én viszont úgy vélekedem, hogy csupán az ostobák néznek mindig a múltba, és csupán a bolondok tekintenek örökösen a jövőbe. Bölcs az, aki a jelenben él.

– Ada Ta, kérlek! Én csak kérdeztem valamit, nem kértem, hogy filozófiai előadást tarts nekem.

– Tudom, de ha igaz, hogy a legfőbb bölcsesség az, hogy tudjuk, mit nem tudunk, akkor helytelen, ha nem tudjuk, hogy tudunk valamit. Márpedig csak akkor járunk el helyesen, ha a helytelen dolgokat helytelennek tartjuk.

Gua Li összevonta a szemöldökét.

– A bölcs – folytatta zavartalanul Ada Ta – helytelennek tartja ezt a helytelen dolgot, ezért helyesen jár el. Nos, ebben egyetértünk Lao-céval.

A nő lehajtotta a fejét, felhúzta a vállát, és karba fonta a kezét.

– Így csináltál kislány korodban is – mosolygott a szerzetes –, és olykor igazad volt, amikor durcáskodtál. Én csak egy vénember vagyok, aki még mindig szeret játszani.

– Én is szeretek játszani! – tiltakozott Gua Li. – Csak időnként szeretnék valódi válaszokat kapni tőled.

– Valódi válaszokat… no igen. De gondolj bele, milyen szépek a kérdések! Széttárják szárnyukat az ég felé, és megnyitják a lelket, a válaszok meg lenyiszszantják a fejüket. Hát nem szebb kinyitni egy ajtót, mint becsukni?

– Ada Ta! De hiszen te nevetsz!

A szerzetes felemelte a fejét, és beszívta a friss esti levegőt. Lehunyt szeme körül apró ráncok jelentek meg.

– Én úgy hiszem – mondta aztán –, hogy ha ki akarjuk fogni a falánk csukát, oda kell tartanunk elé egy gusztusos compót. Nem, ne légy dühös, bár tudom, hogy rám úgysem haragudnál soha. Mindjárt eljutok a válaszhoz. A compó, amelyet felkínáltam a szultánnak, túlságosan is étvágygerjesztő. Ha megkapta a levelemet, nemcsak hogy fogad minket, de vendégül lát, menedéket kínál és segítséget nyújt. A

szultán felvilágosult ember, még akkor is, ha megölte az apját, és a fivérével is megpróbált végezni.

– A compó pedig nálam van. De már olyan rég úton vagyunk, hogy bizonyára megromlott közben.

– Te az elmédben hordod a compó fejét, de pár falat nálam is van belőle. Nem olyan ízletesek, mint az, ami nálad van, de sóval alaposan tartósítottam őket.

Gua Li a fejét ingatta.

– Pár falat? Hónapokig tanultam Issza történetét…

– A szavak olyanok, mint a szél. Ha a szél nem fúj, a nád visszaáll természet adta helyzetébe. Elhoztam magammal Issza naplójának másolatát – komolyodott el Ada Ta hangja –, azt, amelyet az olasz grófnak kellett volna megkapnia. Ám az idő nem érett meg erre. Ő maga mondta nekem, hogy várjam ki, míg a felégetett föld újra termékeny lesz. Tűzre vetette a könyveit, és kijelölte azt az embert, akinek átadhatom a tudás magvait. Most azért indultunk útnak, hogy segítsünk ennek az embernek szétszórni a magokat, és esetleg újakat szerezni.

– Hogy érted ezt, Ada Ta? Te soha nem beszélsz a levegőbe, bár időnként jobban szeretném, ha így lenne.

A szerzetes lehunyta a szemét. Gua Li sejtette, hogy a férfi gondolatai messze szállnak térben és időben. Soha nem látott még ilyen szomorú mosolyt az öregember arcán. Inkább nem kérdezett többet, várta, hogy Ada Ta ismét rá figyeljen.

– Igazságos Bajazid csak a hangszer, de a zenének szüksége van húrokra és fára, hogy hallható legyen.

– És a szultán hajlandó lesz a hangszerünkké válni?

– Leányom, a kérdéseid olyanok, mint a kutya bolhái: csak levakarni lehet őket, hogy elmúljon a viszketés.

Úgy látszik, Ada Ta csakugyan visszatért a jelenbe. Gua Li fújt egyet. Ekkor a szerzetes lassan felemelte a kezét, s egyetlen simogatás elég volt, hogy Gua Li arcáról eltűnjenek a haragos ráncok.

– Ő minket szolgál majd, mi pedig őt. Az ő terve más, mint amit mi követünk, mindazonáltal olykor több különböző út is vezet egyazon célhoz.

A sötétség már körbefonta az erőd tornyait, amelyek kőóriásként emelkedtek az ég felé. A tenger átható szaga belevegyült a korán kinyílt birsvirágok illatába.

– Ada Ta, tíz évvel ezelőtt még kislány voltam. De mint valami mesét, elmondtál nekem mindent arról az olasz hercegről, aki nemes volt, akár Sziddhárta. Tátott szájjal hallgattam a történetet, s hosszú

napokon és éjszakákon keresztül álmodoztam a tűzgömbről, amely születésekor megjelent a feje fölött. Azt mondtad, szép volt és gazdag, s a megismerés és a választás útját akarta követni, és nem értettem a szavaidat, amikor kijelentetted, hogy inkább tudós volt, mint eszes. Sok-sok éjszakán álmodtam róla, aranyba öltözve jött velem szembe fehér lován, mint Sziddhárta herceg. Mesének tűnt a történet, és sosem gondoltam volna, hogy a részese lehetek. Most pedig azt mondod, találkozunk majd valakivel, aki személyesen ismerte őt. Ez már nem mese.

– Talán mese, talán nem. Választhatunk. És az, hogy választunk, már önmagában is választás. Rajtad múlik majd, leányom, hogy bele akarod-e írni az álmaidat az élet könyvébe. A herceged eretnek volt, vagyis olyan ember, aki választ. Sajnos nem minden választás vezet jóra, és a jó nem mindig esik egybe az igazsággal. Az az ember engedett a halálnak, túlságosan átitatta a szenvedés, és a teste nem tudott ellenállni a fájdalomnak.

– Te azonban mindig azt mondtad nekem, hogy a bölcsesség útja a jóság útja.

– Ez ránk is érvényes. Húsz évig mindennap kell gyakorolni, hogy az ember elsajátítsa a tajcsi-csüan alapjait. Gondold hát el, mennyi idő kell ahhoz, hogy egy barbár, még ha felvilágosult is, megismerje a jóság útját.

Ada Ta elegáns mozdulattal kört írt le a levegőbe a jobb kezével, bal kezét pedig tenyérrel felfelé előrenyújtotta. Azután gyors egymásutánban észak, dél, napkelet és napnyugat felé csapott, majd két összekulcsolt kezével az ég felé sújtott.

– Tessék, most láthattad a jangot és a jint. Egyesülésük harmóniát és életenergiát hoz. Amikor annak a férfinak meghalt a kedvese, a jin hiánya lépett fel nála, ettől a meleg helyét a hideg foglalta el, az élet helyébe pedig a halál lépett.

– Tehát meghalt a szerelme? Emiatt pusztult el ő is?

– Mindent a szeretet vezérel. És ő csak harmincegy éves volt, nem bírta tovább, a tudás útja hosszú. Nézz rám: sok-sok év terhe nehezedik rám, és mégis csupán az első mérföldkőnél járok. Ezenkívül bölcsessége ellenére mégiscsak nyugati volt, erről nem tehetett. De részben te is az ő fajtájához tartozol. Többek között ezért is vagy itt. Szabad és nyitott elmével kell nézned, figyelned és követned az utadat. Most azonban ideje pihenni. Elmesélnéd öreg mesterednek a történet elejét? Csak azt, azután alszunk, és holnap nekilátunk, hogy elvégezzük a feladatunkat.

A nő láthatólag gondolataiba merült. Amikor a szerzetes odahajolt

hozzá, megrázta a fejét, mintha egy légy szállt volna a szemhéjára.

– De hát ezt a részt ismered a legjobban – tiltakozott erőtlenül. – Nem unod még?

– Elárulok neked egy titkot. Ha egy férfi szép, a nő mindig szívesen nézi, és soha nem fárad bele, hogy minden porcikáját az emlékezetébe vésse. És ez persze fordítva is igaz.

Gua Li elpirult. Egy ideje sokat járt az eszében egy férfi, akit nem ismert, ám olyan csodálattal gondolt rá, amely olykor a szerelem felé vezet.

Ada Ta lótuszülésbe helyezkedett, s figyelmesen hallgatta az elbeszélést.

A szögletes kő termében, a templom belsejében a főpap, Annás a fiához, Eleazárhoz fordult. Rajtuk kívül csupán három írnok volt jelen, a jog tudósai.

– Az a Jézus nevű fiú honnan ismerheti ilyen jól a Tórát? Egyszerűen nem fér a fejembe. Az anyja ugyan igen jó családból való, de az apja tudatlan mesterember.

– Talán varázsereje van – mondta Eleazár. – Ez megmagyarázná, miért merték egyedül hagyni a szülei itt, Jeruzsálemben.

– Mindössze tizenkét éves – folytatta Annás –, és máris kijelentette, hogy nem kíván megházasodni. Ha tizennyolc lenne, még megérteném. Mit gondolsz róla, Salamon? Mit tegyünk?

Salamon ben Gamaliel, az írnokok vezetője úgy tett, mintha mélyen elgondolkodna: végigsimított hosszú, ősz szakállán, és bal vállán hátravetette hófehér tunikája csücskét, kivillantva a derekára kötött övön díszelgő tizenkét drágakövet.

– Az az állítás, hogy sabbat napján is lehet dolgozni, miután háromszor megfújták a sófárt, még ha csak azért is, hogy egy gyermek ne éhezzen, blaszfémia. Istent belekeverni az emberi ügyekbe blaszfémia és káromlás. Istenről úgy beszélni, mint anyáról, blaszfémia, káromlás és szentségtörés.

– Köszönöm, Istenem, hogy nem születtem nőnek! – tréfálkozott Eleazár.

Az apja egyetlen pillantással értésére adta, hogy távozhat. Eleazár a két másik írnok kíséretében elhagyta a Szanhedrint.

– Magunkra maradtunk, Salamon. Mondd meg, mit gondolsz valójában!

– A törvény világosan fogalmaz: a blaszfémia büntetése a megkövezés.

– Meg akarsz köveztetni egy gyermeket?

Salamon az öreg Annásra tekintett, hogy lássa, minden felelősséget rá akar-e hárítani, vagy hajlandó volna részt venni a halálos ítélet meghozatalában. A végső döntés úgyis a Szanhedrin testületéé, amely azonban eddig még mindig elfogadta a főpap javaslatait.

– Abban a pillanatban, amikor vette a bátorságot és felszólalt a templomban – folytatta az írnokok feje –, lemondott a gyermekkorral járó kiváltságokról, és férfinak nyilvánította magát. Ez a törvény. Az, hogy voltaképpen mit is mondott, csak ezután következik.

– Helyes – zárta le a kérdést Annás. – Akkor jobb, ha csöndben eltűnik. Úgy tudom tőled, hogy botrányt kelteni is bűn. Holnap rabszolgákból álló menet indul Ktésziphón felé. Nagy a kereslet az ilyen korú fiúk iránt. Erős, értelmes gyerek, az ő eszével könnyen talál majd olyan gazdát, aki rendesen bánik vele, és értékeli a jó tulajdonságait. Idővel pedig akár ki is válthatja magát a rabságból.

– Meg kell tanulnia uralkodni magán, máskülönben a vesztébe rohan.

– Isten majd gondoskodik róla, bármi legyen is az akarata.

Jézust még azon az éjszakán mák és kenderkivonat keverékével elkábították, mialatt a szüleit várta, akik igencsak megharagudtak rá, amiért szembeszállt a szokásokkal, és kijelentette, hogy nem kíván megnősülni. Ezután elvitték, és Caesareában feltették egy szekérre. Amikor magához tért, a sivatag közepén találta magát vagy száz másik rabszolgával, akik közül sokan – hozzá hasonlóan – még szinte gyerekek voltak. Nappal, amikor a karaván állt, kifeszített gyapjútakarókkal védekeztek a fojtogató hőség ellen, míg éjszaka, amikor a szekerek haladtak, ugyanezekbe a takarókba burkolóztak, hogy ne érje őket a csípős hideg. A napon álló kocsik vaskerekei úgy felforrósodtak, hogy égési sebeket okoztak, amelyek sehogy sem akartak begyógyulni. Jézus két napig csak hallgatott, de a harmadik napon megpróbált néhány vigasztaló szót intézni társaihoz. A takarók alatt – melyek mintha egyetlen nagy sátrat képeztek volna – beszélni kezdett hozzájuk. S noha az ő szíve is tele volt szomorúsággal és félelemmel, akár a többieknek, vigaszt, sőt szórakozást nyújtott nekik képzeletbeli állatokról és az éjszakai eget benépesítő istenekről szóló történeteivel. Megmutatta azt a tejszerű csíkot, amely keresztülhúzódik az égen. A fiúk jót nevettek, amikor azt mondta: ez az a tej, amely Héra melléből cseppent ki, amikor a nagy hőst, Héraklészt szoptatta. A lányok viszont elpirultak, amikor Jézus megmutatta Oriont, a gigászt, aki addig üldözött hét szépséges nővért, amíg Jupiter meg nem elégelte a dolgot, és csillagokká nem változtatta őket. És mindenki tátott szájjal hallgatta Jézust, amikor a horizont közelében megmutatta a félig ló, félig ember kentaur erőteljes alakját, akivel a kilencfejű szörny, a Hidra vérébe mártott nyíl végzett.

– Ez nagyon szép rész – jegyezte meg Ada Ta. – Olyan emberi…

Lehunyt szemmel hallgatta az elbeszélést, s a hangja is álomittasnak tűnt. Gua Li halkabban folytatta.

Egy sötét bőrű arab kalmár, egy bizonyos Aban ibn Dzsamil ugyanezzel a karavánnal utazott négy szolgája társaságában. Aszalt gyümölcsöt, valamint árpasörrel és olajjal teli amforákat szállítottak szekerükön. A kereskedő úgy tervezte, hogy Ktésziphónban a portékáját kelmékre és szőnyegekre cseréli, amelyeket azután borsos áron ad el a Jeruzsálemben élő gazdag rómaiaknak. Felkeltette az érdeklődését a fiú, és a tevéjével többször is odament a rabszolgák közelébe, hogy hallja a történeteit. Amikor elértek oda, ahol a Khaborasz folyó egyesül az Eufrátesszel, a karaván egy nagy, lapos fenekű gályán folytatta útját. Aban azt kérte, hadd beszéljen a hajó kapitányával. Miután hosszan tárgyaltak, s közben jó néhány pohár datolyalikőrt fogyasztottak el, megegyeztek, hogy a kereskedő negyven ezüstért kiváltja a fiút.

– Miért veszed le rólam a láncot? – kérdezte Jézus. – Nem félsz, hogy megszököm?

– Kalmár vagyok, és tudom, hogy a kereskedés kockázatokkal jár. Ha megszöksz, nem fogok üldözőket küldeni utánad. Tudomásul veszem, hogy félreismertelek, és elvesztettem negyven ezüstöt.

– Akkor megígérem, hogy nem szököm meg. Anyám azt mondta, az igaz embert nem arról lehet megismerni, hogy jót cselekszik, hanem arról, hogy a helyes dolgot teszi a helyes pillanatban. Részemről tehát az a becsületes magatartás, ha nem szököm meg.

– Anyád tanította neked mindazt, amit tudsz?

– Igen, sőt, még írni-olvasni is megtanított. Nemcsak halat adott, amikor éhes voltam, de megtanított halászni is. És válaszolni a kérdésekre.

Aban a fiú felé nyújtotta a kezét, hogy megsimogassa az arcát, de amaz rögtön elkapta a fejét. A férfi széttárta az ujjait a mellkasa előtt.

– Ne haragudj, nem próbáltalak megütni, és megijeszteni sem akartalak. Tudod, én is így voltam ezzel gyerekkoromban. Az apám gyakran megvert.

– Engem sohasem vert meg az apám. És az anyám sem.

A fiú az ajkába harapott, és büszkén szegte fel az állát, de így sem tudta visszafojtani a könnyeit. Aban a legszívesebben vigasztalóan átölelte volna. Azután eszébe jutott, mi minden késztette arra, hogy megvásárolja a fiút, és elszégyellte magát.

– Beérem azzal, hogy sok történetet mesélsz nekem, olyanokat, amilyeneket áhítattal hallgattak a társaid, és akkor kapsz kenyeret, húst, vizet meg ruhát, sőt, mindent megadok neked, amit csak kérsz. De most pihenj le, még kétnapi hajóútra vagyunk Ktésziphóntól.

– Akkor tedd vissza rám a láncot! Nem maradhatok lánc nélkül a társaim között.

A fiú Abanra szegezte a tekintetét, és a kereskedő dacot látott a szemében. Nemcsak vele dacolt, hanem magával a hatalommal, a dolgok

természetes rendjével, amely megszabta a távolságot rabszolga és gazdája között. Ravasz vén róka az a kapitány, gondolta Aban, igencsak jól járt a negyven ezüsttel. Ha nem adta volna el neki a fiút, talán a vízbe dobta volna, mielőtt kitör a lázadás. A kereskedő közömbösséget tettetve teljesítette Jézus kérését, aztán felállt, és odavetette köpenyét a fiú lába elé.

– Ezt megoszthatod a többiekkel – mondta, és körülnézett, remélve, hogy senki sem látta, mit tett. Ezután elindult, hogy a folyami kikötő valamelyik fogadójában töltse az éjszakát, méghozzá nem egyedül. A nagy fekete folyó fölött örökösen fújt a hideg szél, s a nyirkos levegőtől mostanra olyan vizes lett a fedélzet, mintha eső esett volna. A fiú beleburkolózott a köpenybe, amely még őrizte a kereskedő testének melegét.

– De egy napon hazamegyek – jelentette ki.

Aban megállt egy pillanatra, és ökölbe szorította a kezét, majd némán, gyors léptekkel ment tovább a hajóhíd felé.

Ada Ta összekuporodott a torony hideg porfírkövén, a fal tövében, hogy ne érje a szél, s a következő pillanatban Gua Li már hallotta is hangos szuszogását. Amikor odabújt mellé, érezte a törékeny testből áradó meleget. Lehunyta a szemét, bár tudta, hogy úgysem fog elaludni. Gondolatban Issza életének – mert jobban szerette ezen a néven emlegetni – újabb epizódjait idézte fel. Valamely találomra kiválasztott szóból indult ki, az első szóból, ami eszébe jutott, ám ebben a játékban hamar kifáradt, mégsem jött álom a szemére. Ekkor felállt, és a három csillagra emelte a tekintetét, amelyek jólétet, szerencsés sorsot és hosszú életet ígérnek. Nyugaton Orion övének nevezik őket. Gua Li megint csak eltűnődött, ki is lehet ő valójában.

Ada Ta többször is értésére adta, hogy nem olyan, mint mások. A kezére nézett, hosszú, vékony ujjaira, amelyek annyira különböztek a kolostorban megismert nők ujjaitól. És a bőre is sötétebb – a szerzetesek nagy részének, akikkel felnőtt, olyan színű a bőre, akár az érett nád.

Ada Ta megígérte Linek, hogy útjuk végeztével mindent elmesél neki a születéséről és a szüleiről, ő pedig beletörődött, hogy várnia kell, mert biztos volt benne, hogy minden, ami a szerzetes bölcsességéből fakad, csakis az ő javát szolgálja.

Ebben a pillanatban Orion övének első és második csillagja között vékony fénycsík jelent meg, amely egy szempillantás alatt átszelte az eget, majd eltűnt keleten. Gua Li megborzongott: ez annak a jele, hogy a kozmikus energia mind erősebbé válik, ami pedig többnyire az emberek világában is változásokat hoz.

5

A Careggi-dombvidék, Firenze, ugyanebben a pillanatban

Az égboltot keresztülhasító jeges nyíl láttán egész testében megdermedt. A ló megérezte lovasa idegességét, és megugrott. Leonora ekkor végigsimított a zömök maremmai jószág nyakán. Az állat felvetette a fejét, és megrázta a sörényét. Bőrén remegés futott végig, a nő pedig kissé megszorította a térdével, hogy utolérjék a másik, jóval szilajabb természetű hátast, amely már megérezte az istálló szagát. Ferruccio felállt a nyeregben, hogy kinyújtóztassa a lábát, s amikor meglátta maga mellett Leonorát, felé nyúlt, és megszorította a kezét. Nagy utat tettek meg a Mediciek villájából, az este árnyai lassan már elmosták a színeket a hosszan elnyúló, vörössel csíkozott szürke felhők között.

– Láttad azt a meteort?

– Nem. Elgondolkoztam. Szép volt?

– Igen, de hideg és magányos. Az augusztusi csillaghullás sokkal derűsebb látvány, és olyankor a kívánságaink is teljesülnek.

A nő az arcához emelte a kezét.

– Fáradt vagy? – kérdezte a férje.

– Egy kicsit. De sokkal jobban kifárasztott, hogy Ficino hablatyolását kellett hallgatnom. Halálosan untam.

– Ficino már öreg, és önmagán kívül senki sem érdekli.

– Ráadásul egy szót sem értettem abból, amit a racionális lélekről hordott össze… ha jól emlékszem, *copula mundi*nak, a világ egyesítőjének nevezte.

– Neki már csak ilyen egyesülés jut… – jegyezte meg Ferruccio kaján vigyorral, de Leonorának már máshol járt az esze.

– Már semmi értelme a Neoplatonikus Akadémia összejöveteleinek Mirandola gróf nélkül, Poliziano nélkül, meg…

– Savonarola úgyis hamarosan bezáratja az akadémiát – vágott a szavába a férje. – A firenzeiek anyagi javait már elégette, hamarosan a szellemi értékek következnek.

Ferruccio megsarkantyúzta a lovát, a vasderes pedig azonnal engedelmeskedett. Leonora mindig közel állt a férjéhez, de ebben a pillanatban mégsem eléggé. A halált hozó förgeteg, amelyet nagyrészt emberi kezek kavartak, néhány év leforgása alatt nemcsak Ferruccio

legjobb barátait söpörte el, de a jobb élet reményét, a szabadságot és a félelem nélküli létet is. Girolamo Savonarola Krisztus köztársaságává nyilvánította Firenzét, követői házról házra jártak luxustárgyak után kutatva, a kocsmákban pedig kihallgatták az emberek beszélgetését, hogy azután korbácsolással és láncra veréssel büntessék azt, aki bírálni merte Savonarola rendeleteit. A Siránkozók és a barát régi hívei öt-hat fős falkákba verődtek, mint a farkasok, s mindig fel voltak fegyverkezve botokkal, kardokkal és tőrökkel.

Leonora hagyta, hogy a férje gondolataiba merüljön.

A közeli mezőkön, melyek birkabégetéstől és tehénbőgéstől zengtek, még nem ment le a nap, s a távolból hallani lehetett, amint a durva subába burkolózó pásztorok hangos kiáltásokkal adják ki az aznapi utolsó parancsokat kutyáiknak. Valamikor búzát és árpát arattak ezeken a dús fennsíkokon, a domboldalakon pedig egész Toscana legjobb és legszívósabb tőkéiről szüretelték a szőlőt. Ám a parasztok és felesbérlők már jó ideje elhagyták ezt a termékeny, mégis nehezen művelhető földet, és a városba mentek szerencsét próbálni, ott azonban többnyire csak nyomor és megaláztatások egész sora várt rájuk. A parlagon hagyott, bekerítetlen földeken most farkasok, rókák és medvék versengtek a házakért, melyeket tulajdonosaik sorsukra hagytak.

Kissé távolabb fényt láttak: Zebeide, a szolgálólányuk meggyújtotta a fáklyákat az erkélyen. Közeledett az éjszaka, ők pedig hazaértek végre. Leonora azonnal bement a házba, Ferruccio pedig bevitte a lovakat az istállóba. Annak idején kőből és téglából rakott, erős falai miatt esett a választásuk erre a tanyaházra, amely komor külsejével nem csábította megállásra a vándorokat. Az örökségnek köszönhetően, amelyet barátjuk, Giovanni Pico, Mirandola grófja hagyott rájuk, elegendő pénzük volt, hogy megvásárolják és kedvük szerint átalakítsák az épületet. A földszinten az istállóból a tágas konyhába jutott az ember, ahol akár húszan is elfértek a hatalmas tölgyfa asztal körül. Kőlépcső vezetett az emeletre. Itt volt a házaspár birodalma: három egymás melletti szoba, melyek közül a középsőt rendezték be hálószobának. Leonora ragaszkodott hozzá, hogy a szoba oldalsó fala mentén alakítsanak ki egy kis, ablakkal ellátott fülkét, ahol éppen csak elfért egy ülőke, melynek alsó nyílása egy e célból kialakított, sötét aknában folytatódott. Ez a szeszély több mint háromszáz forintba került – az összegnek csaknem egyharmadát kapta az építész, akinek sikerült úgy megterveznie a csatornát, hogy az ne veszélyeztesse a ház alapjait. Ferruccio tudta, hogy a feleségének nagyon fontos a tisztaság – mintha így akarná lemosni magáról mindazt a tisztátalanságot,

amely azután érte, hogy elkergették a zárdából –, így hát hajlandó volt teljesíteni a kívánságát.

A hálószoba bal oldali falából nyíló ajtó Ferruccio tágas dolgozószobájába vezetett. Itt kaptak helyet a térképei, a könyvei, egy kényelmes karosszék, a fegyverek, valamint egy bőrből és fából fabrikált bábu, amelyen a kardvívást gyakorolta nap mint nap. Jobbra volt Leonora szobája. Az asszony egy lakattal bezárt szekrénybe zsúfolta be nagy értékű könyveit, melyeket gondosan óvott a nedvességtől, a tudatlanságtól és a szútól. Sok kötet Mirandola hagyatékából származott: klasszikusok ritkaságnak számító kiadásai, filozófiai és történeti munkák, némelyik olyan drága, mint egy szép ékszer. De akadtak szerényebb darabok is, amelyeket a férjétől kapott ajándékba.

Leonora nem olyan asszony volt, mint a többi: nem foglalkozott varrással, hímzéssel, foltozással, noha értett hozzá, és a főzésnek is csak akkor állt neki, ha kedve tartotta. Imádott viszont olvasni, és szeretett agyagot formázni pedálos fazekaskorongján. De a legszívesebben csukott szemmel vagy sötétben korongozott: azt mondogatta, így olyan, mintha csak álmodna. Ferruccio ott ült mellette, s elnézte, amint két keze, mint két könnyű árnyék, megmunkálja az agyagot, kanyargós formákká alakítja, melyek lassanként életre kelnek, s vázákká, kancsókká, tányérokká, tálakká válnak. A férfi gyakran segített lecipelni a kész tárgyakat a konyhába, ahol kiégették őket a kemencében, vagy felhordani a mázat, amelytől üveges csillogást kapott a kerámia. Leonora korholta a férfit ügyetlenségéért, és kinevette, amiért olyan kétbalkezes, hogy rajta hagyja az agyagon az ujjnyomait, ezért a kiégetés után piszkosnak tűnik majd az edény. Ám amikor az asszony virágokat, faleveleket, házakat és mezőket pingált a vázákra és tányérokra, kiküldte a férjét, mert azt akarta, hogy csak a végeredményt lássa. Ehhez pedig háromszor kellett kiégetni a tárgyakat, és éppen a harmadik égetés volt a legkényesebb, mert sosem lehetett tudni, miként hat a színekre.

Ferruccio most megsimogatta a lovakat, és egy vasvillával elegyengette az istállóban a szalmát meg a faforgácsot. A jászolba zabot, árpát, lóbabot töltött, és pár dézsa vizet is odakészített. Aztán megállt egy pillanatra, mert a konyhából kihallatszott Zebeide éles hangja; éppen azt magyarázta, immár sokadszorra Leonorának, hogy az úrnő – bár Leonora nem tűrte, hogy így nevezzék – téved: a kenyér igenis akkor jó, ha sótlan. Ferruccio gyakran hallotta őket együtt nevetgélni, és néha zsémbelni is, de ezen az estén volt valami furcsa a hangjukban, hiányzott belőle a vidámság. Nem sokkal ezután egészen

elhalkult a fecsegés, és mintha sírás hallatszott volna. Amikor Ferruccio belépett a konyhába, Zebeide éppen a kötënye sarkával törölgette a szemét, és panaszosan mesélte, mi történt.

Az unokatestvére, aki a közeli Figlinében szolgált a nemes Serristori családnál, megbetegedett, és emiatt azon nyomban örökre elzavarták a háztól. Tény, hogy éppen a konyhában jött rá a köhögés meg a hányás, de hát olyan hirtelen tört rá a rosszullét, hogy nem maradt ideje kiszaladni az udvarra. És miután az egyik kukta hazakísérte, észrevette, már megbocsásson az illetlen szóért, úrnőm, hogy a végbele is vérzik. De hát nem igazságtalanság, uram, hogy emiatt elküldték?

– Holnap elmegyek Serristoriékhoz – próbálta vigasztalni Ferruccio. – Pár éve tanúskodtam egyszer az öreg Averardo mellett, úgyhogy tartozik nekem egy szívességgel. Meglátjuk, mit tehetünk. De ha nem járok sikerrel, akkor másik helyet keresünk a lánynak, amint jobban lesz. Ha olyan ügyes szakácsnő, mint te, nem lesz nehéz találni egy családot, ahol befogadják.

Zebeide meg akarta csókolni a kezét, de Ferruccio bocsánatkérő mosollyal elrántotta a karját. Nem voltak ínyére az ilyen szolgai gesztusok, zavarba hozták, de még kevésbé volt ínyére mindaz, amit Zebeide mesélt az imént.

6

Figline, tíz nappal korábban

Egy értékes szőnyegszállítmánnyal érkeztek, és tüstént betelepedtek a Villa Serristori pincéjébe. Egy egész patkánycsalád költözött be az épületbe.

Amikor a látszólag rendesen lepecsételt ládákat felnyitották, néhány keletről idekerült rágcsáló a hosszú utazást követően kiszabadult, s bármennyire sikongattak is a cselédlányok meg a ház ifjú úrnői, a szolgák nem tudták elkapni az állatokat. A nyomokból nyilvánvaló volt, hogy útközben a patkányok a puha gyapjúval csillapították éhségüket, s több szőnyeget is megrongáltak. Akadtak olyan állatok is – ezek talán kevésbé voltak szerencsések, vagy gyengébbnek bizonyultak, mint a többiek –, amelyek elpusztultak, és dermedt testükön látszott, hogy társaik a húsukból lakmároztak. A dögökből kiszivárgó savas lé elvégezte, amit az éhes patkányok elkezdtek: tönkretette a szövet szálait, s helyrehozhatatlanul bemocskolta az arabeszkek kékjét, valamint a virágok sárga és zöld színeit.

Averardo Serristorit szörnyen feldúlta a látvány, s azonnal haragos levelet írt régi szállítójának, a velencei Marco Boscolónak. Követelte, hogy adja vissza a szőnyegekért kifizetett négyszáz forintos előleg felét. Ha akar, nyugodtan jöjjön el megnézni, milyen állapotban érkezett meg az áru – mindössze egyetlen, selyemből szőtt szőnyeg maradt épen. A többivel azt csinál, amit akar, eljöhet értük, amikor kedve tartja, és elviheti mindet, a patkányokkal együtt. Serristori lendületes vonásokkal aláírta a levelet, majd lepecsételte családja címerével, amelyen három csillag ragyogott az ormós pólya alatt.

A velencei szállító, Marco Boscolo azonban soha nem kapta meg a levelet, és soha nem fizette vissza az előleget. Ekkor ugyanis már napok óta a Canal Grande mélyén hevert a teste, súlyos vaslánccal körbetekerve, elvágott torokkal, és az iszapos vizet benépesítő pérhalak meg angolnák lakmároztak belőle.

Az öreg Averardo azonban az elkövetkező napokban teljesen megfeledkezett a szőnyegekről, a pénzéről és a megbízhatatlan velenceiről, ugyanis a felesége hirtelen ágynak esett, és a karjában halt meg, szörnyű jajgatás közepette. A kisebbik lánya szinte meztelenre vetkőzött előtte, hogy megmutassa a dió nagyságú sebet, amely a

hónalja és alig duzzadó melle között éktelenkedett. Két nappal később ő is halott volt – szerencsére nem is tért magához, mivel egy szolgálatkész orvos magas jutalom ellenében elkészítette neki a tiltott maszlagfőzetet (az ördög füvének is nevezték ezt a növényt), hogy enyhítse fájdalmait. Azután a halál lekaszált két szolgálólányt, akik borzalmas szenvedések között lehelték ki a lelküket, egy alig tízéves fiút pedig, aki a konyhán kuktáskodott, kétnapi keresés után az istállóban találtak meg, holtan. A patkányok megrágcsálták a testét, véres szemürege üresen meredt a világba. A járvány pár nap múlva alábbhagyott, ám addigra a házban a családfőn kívül nem maradt senki: aki nem halt meg, az elmenekült, mert attól félt, hogy a villát megszállta az ördög.

Averardo Serristori magányosan bolyongott a szobákban, s azon gyötrődött, vajon ő miért nem betegedett meg, miért nem osztozhatott szeretett családtagjai sorsában. Egyszerűen nem értette, mi lehet az oka, hogy még csak meg sem környékezte a láz, sőt, továbbra is majd kicsattant az egészségtől. Azon töprengett, miféle bűnöket követhettek el a felesége meg a lányai, hogy ilyen keményen lesújtott rájuk Isten keze. Azután a fájdalomtól zavarodott aggyal megértette, hogy Isten valójában őt akarta megbüntetni, amikor megfosztotta mindazoktól, akik a legdrágábbak voltak neki ezen a világon. Hiába tisztította meg a gyónással a lelkét, ifjúkori paráználkodásait túl súlyos bűnnek ítélte a Mindenható. Túl sok szenvedést okozott Isten fiának az áldott kereszten.

Igaza van a szent életű Girolamo testvérnek: nem elegendő a bűnbánat, teljesen át kell adnunk magunkat Krisztusnak. Most, hogy egyedül maradt, minden vagyonát a San Marco-templomnak adományozza, csak annyit kér cserében, hogy egy kolostorban élhesse le hátralévő napjait. Legalább vigasztalja majd a tudat, hogy – Istennek és az egyháznak hála – csatlakozhat imádott lányaihoz és feleségéhez a mennyországban, amikor eljön az ideje. A teljes bűnbocsánat, még ha nagy árat fizet is érte, megadja neki azt a vigaszt az égben, amit itt a földön megtagadott tőle a Gondviselés.

Még egyszer, utoljára körbejárta a házat. Úgy határozott, másnap hívatja a jegyzőt, és megíratja vele a vagyonátruházásról szóló hivatalos iratot. Ezután az istállóba ment, ahonnan szüntelen nyávogás hallatszott; a villa összes macskája ott keresett menedéket, némi ételmaradék reményében. Az állatok zavarodottan, izgatottan viselkedtek, s Averardo kezében megremegett az olajlámpás, amikor meglátta, hogyan cikáznak két elpusztult társuk teteme körül. Megszaglászták a testeket, arrébb húzódtak, visszamentek, s

felnyalogatták a belekből kiszivárgott vért, amely a sáros padlóra folyt.

– Sicc, sicc! Menjetek innen, pokolfajzatok! Tiszteljétek a halált!

Averardo úgy lóbálta a lámpást, mint valami tüzes kardot, ám e pillanatban egy rémült macska átszaladt a két lába között. Averardo megbotlott, majd rázuhant egy szalmakupacra, amely azonnal lángot fogott. A férfit egy pillanatra a pokolra emlékeztette a tűz, mely körülfogta, s úgy érezte, az ördögök rángatják a lábát. Elhagyta a mennyország reménye. Hiába próbált feltápászkodni, újra elesett, és többé már nem tudott felkelni. Eközben a lángok már az istálló falait is elérték, a felforrósodott tető pedig gőzölögni kezdett. Nem sokkal ezután a tetőre kent szurokréteg is lángra kapott, majd szörnyű reccsenés hallatszott. A könnyű gerendázat beomlott és a pokoli lángok közé zuhant, ahol pár perc alatt izzó parázzsá hamvadt. A magasba repülő, szikrát hányó törmelék a házra hullott, de a tetőcserepek ellenálltak a tűz ostromának, és a kőfalak is bírták a forróságot.

Amikor az első arra járó földműves felfedezte, mi történt, a villát épen találta, a fehérre meszelt falak éppen csak megfeketedtek a koromtól. Az istálló romjai közül még mindig füst szállt fel, az épület körül pedig hol itt, hol ott csaptak fel a lángok, amelyeket a könnyű hajnali eső sem oltott el. Egy üregben egy egész patkánycsalád pusztult el: hiába kerestek menedéket, most egymás hegyén-hátán hevertek, halálos ölelésben.

7

Careggiből Figlinébe és vissza

– Egy szót sem szóltál vacsora közben – mondta Leonora a férjének, miután ágyba bújtak.

Ez volt a nap legszebb pillanata: ott feküdtek együtt, a gyertyákat már eloltották, és az asszony többnyire odabújt a férjéhez. A hálóing alatt Ferruccio két combja közé dugta hideg lábfejét; a férfin kellemes borzongás futott végig, de a gondolatai másutt jártak. Odakint egy fülesbagolycsalád kezdett reszketeg huhogásba, várták, hogy lecsaphassanak más éjszakai állatokra, amint azt természetük diktálta. A vakondok és a pockok pontosan tudták, hogy vigyázniuk kell. Az emberek világa is tele van baglyokkal, vakondokkal és pockokkal, csakhogy ezek gyakran nincsenek tisztában önnön természetükkel. Ferruccio a mennyezetet bámulta.

– Az járt az eszemben, amit Zebeide mondott a kuzinjáról. A köhögésnek meg a hányásnak számos oka lehet, de a vérző végbél nagyon rossz jel.

– Holnap meglátogatom – simogatta meg Leonora a férje homlokát –, viszek neki néhány tojást.

Ferruccio csöndben feküdt pár percig. Leonora már kezdte azt hinni, hogy elaludt. De aztán egyszer csak megszorította a kezét.

– Ne tedd! – mormolta halkan.

– Mit? – kérdezett vissza a nő, aki már elfelejtette, miről is beszéltek az imént.

– Ne menj el Zebeide rokonához.

– Miért ne? Biztos vagyok benne, hogy örömet szereznék neki, és Zebeidének is.

– Tudom, de nem tetszenek nekem ezek a tünetek.

– Attól férsz, hogy valami ragályos kórról van szó?

Ferruccio nem felelt, Leonora pedig nem faggatta tovább.

– Jól van, szerelmem, akkor nem megyek, de most már aludjunk.

A férje mellkasára tette a kezét, és játszadozni kezdett a hálóing alól kibukkanó szőrszálakkal. Érezte, hogy Ferruccio egyre mélyebben veszi a levegőt, úgyhogy lejjebb kalandozott, majd simogatni kezdte férje meredező férfiasságát. Odafordult felé, és szenvedélyesen, de gyengéden megcsókolta, azután további csókok közepette felhúzta az

ingét, ráfeküdt a férfira, és hagyta, hogy beléhatoljon. Melegség öntötte el, s átadta magát a gyönyörnek, majd végül kimerülten, de elégedetten csusszant a férfi mellé, s szinte észrevétlenül azonnal álomba merült.

Ferruccio viszont nem bírt elaludni, úgyhogy csak hallgatta Leonora megszokott, ütemes, nyugodt szuszogását. Csak azután nyomta el az álom, hogy meghallotta a matutinumra hívó harangszót a gubbiói szerzetesek kolostorából, ahová Leonora gyakran látogatott el egymagában, hogy elsajátítsa a majolikakészítés művészetének titkait.

A rövid, nyugtalan alvás után Ferruccio fáradtan indult el a néhány mérföldre lévő Serristori-villa felé. Tudta, hogy hamar odaér, és nagy kő esik majd le a szívéről, máskülönben… Máskülönben Leonorával meg kell tenniük azt az utat, amelyről már régóta beszélnek.

A levegő párás volt, a füvet még zúzmara borította. Ferruccio vastag köpenyt öltött, amellyel a fejét is befedte. A haja még fekete volt, akár a szurok, csak oldalt, a halántékán tűnt fel néhány ősz szál, de ettől – amint Leonora mondogatta – csak még tekintélyesebb lett a külseje. A friss szellőtől hamar felélénkült. A lova könnyedén, minden sietség nélkül lépkedett. Az állat izmos combjai még meg sem melegedtek, s máris megérkeztek a Serristori-birtokra, ahol minden földdarabon, minden tanyán ott díszelgett a család címere: kék mezőben három aranycsillag.

A parasztok már javában dolgoztak, mert a bölcsen és takarékosan vezetett birtokon nem érződtek a mezőgazdasági válság hatásai. Miután felment a gabona, a zöldség és a gyümölcs ára, Serristoriék, akik naponta szállítottak árut Firenzébe, szépen gyarapították amúgy is tekintélyes vagyonukat, miközben más családok lassanként elszegényedtek. A növekvő bevételekből olyan palotát kezdtek építtetni maguknak a városban, amely a Tornabuoni család rezidenciájával vetélkedett. A telek valaha a Mediciek tulajdona volt, majd a Köztársaság lefoglalta. Másokhoz hasonlóan Serristoriék is rávetették magukat a halálra sebzett oroszlánra, amelytől egykor kitüntető címeket és gazdagságot kaptak, s jót lakmároztak a húsából. Ám ha a Mediciek netán visszatérnének, s ismét ők lennének Firenze urai, Serristoriék egykettőre megint fordítanának a köpönyegen – mert hiszen ilyen a világ.

Ferruccio egy pillanatra megállította a lovát, és a gondolatainak is megálljt parancsolt. Odalent a völgyben szokatlan sürgés-forgást tapasztalt a villa előtt, s két alakot látott bemenni a házba, akik – mint bő, hosszú, fekete köpenyük jelezte – csakis kirurgusok lehettek. A ló előrenyújtotta a nyakát, és a legszívesebben vágtába kezdett volna,

mintha alig várná, hogy odaérjen.

Az út menti árokból ekkor hirtelen odaugrott Ferruccio elé egy férfi, akinek a testét tetőtől talpig sár borította. Tántorogva hadonászott, s megpróbálta megragadni a ló kantárszárát. Az állat ettől megijedt, és felágaskodott. Ferruccio jól ismerte a lovát, ezért a sarkantyúval hátrálásra késztette, és közben szorosan fogta a szárat. Miután a hátas megnyugodott, Ferruccio rákiáltott a férfira, hogy álljon meg, mert szerette volna megtudni, ki ő és mit akar, ám a sár kifejezéstelen maszkká tette az illető arcát. Az idegen nem válaszolt, ehelyett megpróbált belekapaszkodni a kengyelbe és Ferruccio csizmájába. Ferruccio erre félreugratott a lovával, majd tovább hátrált. Nem félt, de az évek során megtanulta, hogy az olyan ember, akit az őrültség vezérel, veszedelmesebb, mint a legfelkészültebb ellenfél.

A sáros férfi továbbra is úgy lengette a karját, mintha egy kísértetet próbálna elkapni, ám egyszer csak elfordult, és a gyomrára szorította a kezét. A következő pillanatban heves öklendezés közepette sárgás folyadék ömlött ki a száján. A görcsös fájdalomtól összegörnyedt, mintha nyíl döfte volna át a testét, és a földre zuhant. Ott is maradt, hanyatt fekve, szétvetett lábbal, tágra nyílt szeme az égre meredt.

Ferruccio figyelte, amint a férfi mellkasa zihálva emelkedik és süllyed, s nem tudta, mitévő legyen. A szíve azt súgta, segítenie kell, ám az ösztöne óvatosságra intette. Leszállt a lováról, és pár lépéssel odébb vezette, majd megnyugtató mozdulattal megveregette a nyakát. Kivonta a kardját, de csak azért, hogy ne kerüljön túl közel a szenvedő testhez. Azt azonban még ilyen távolságból is érezte, hogy a férfi szájából a rothadó holttestek szagához hasonlatos, gyomorforgató bűz árad.

Ismerte ezt a szagot, még a pietrasantai csata idején maradt az orrában. Az ütközet másnapján esett az eső, és a falak mentén elterülő mezőn, ahol a harc folyt, a nedvesség még orrfacsaróbbá tette a halál szagát. Ferruccio most hevesen dobogó szívvel közelebb ment a férfihoz, s közben akaratlanul is Istenhez fohászkodott – akitől már sok-sok éve eltávolodott –, hogy ne kelljen látnia, amitől tart. Imája azonban nem nyert meghallgatást, bár ez nem érte váratlanul. Meglátta ugyanis az Úr haragjának jelét az idegen testén, a lágyék közelében, egy nagy, lilás színű duzzanat formájában. Ferruccio hátrahőkölt. Látta már ezt a jelet, és azonnal felismerte. Felpattant a lovára, megsarkantyúzta az állatot, és elvágtatott. Csak remélni tudta, hogy Zebeide még nem ment el meglátogatni a kuzinját, már ha egyáltalán életben van az illető – amiben Ferruccio erősen kételkedett.

8

Isztambul, 1497 áprilisa, a Nagy bazár

Gua Li nehezen tudott elaludni, ezért Ada Ta, aki már belefáradt, hogy a forgolódását hallgassa, könnyedén a lány nyakához érintette az ujját – csak úgy, ahogy a fecske súrolja a vizet. Gua Li rögtön egyenletesen kezdett szuszogni, a szerzetes pedig odahúzta magához, mint amikor kislány volt, és betakarta a tunikája szélével. Azután lehunyta a szemét, de a harmadik szemét nyitva hagyta, hogy mindkettejükre vigyázzon alvás közben. Ez az érzéke hívta fel a figyelmét az ütemes csattogásra, amely nem is hasonlított a kereskedők és kézművesek szabálytalan, ártalmatlan lépteire. A Szeráj épületének közelében lévő nagy bazár, az új bedeszten oszlopcsarnokában már kezdtek kinyitni a boltok, de Ada Ta még álmában is felismerte, hogy a katonák jellegzetes ritmusú menetelését hallja: négyen lehetnek, számolgatott, s előttük egy ötödik halad, aki eltérő ütemben lép – valószínűleg ő a parancsnok. Mivel a szerzetes nem akart gyanút kelteni, aggastyánhoz illő, nehézkes mozdulatokkal tápászkodott fel, és miután talpra állt, mindkét kezével hosszú botjára támaszkodott.

A szakasz a janicsár egyetlen intésére megállt. A kövérkés férfit aránytalanul magasnak mutatta hoszszú süvege. Simára borotvált, rózsaszín hajszálerekkel behálózott, pufók arca láttán inkább a hárem őrének vélhette az ember, mint a szultán testőrének. Ada Ta rámosolygott, mire a férfi odaállt elé, és végigmérte. Gőgös tekintete és testtartása – terpeszállás, széttárt kar – arra vallott, hogy meg akarja félemlíteni, így hát Ada Ta lehajtotta a fejét. A tiszt ősi albán dialektusban kezdett ordítani; a szultán testőrei közül sokakat arról a vidékről hurcoltak el annak idején. A szerzetes csak a „szultán" és a „palota" szavakat értette, de ennyi elég is volt neki. Egy finom rúgással felébresztette Gua Lit, aki egykedvűen felkelt – mintha megszokta volna, hogy így ébresztik –, és lesimította a száriját, majd a nyakába vetette a tarisznyáját, amely eddig párnájául szolgált.

– A szultán vár minket – súgta a fülébe Ada Ta, miközben rámosolygott a janicsárra. – Feltűnést keltettünk, és a kémei igen hatékonynak bizonyultak.

– Talán jobb lett volna, ha álruhát öltünk?

– Ha hiszünk abban, ami vár ránk, akkor félig már meg is szereztük,

amire vágytunk – jelentette ki a szerzetes, majd halkabban hozzátette: – Éppen ezt akartam, leányom. Így most nem kérelmezők vagyunk, hanem vendégek.

Gua Li felsóhajtott, és maga elé meredt. Két, lándzsáját előreszegező katona választotta ketté a tömeget, utat törve a felszegett állú parancsnoknak, aki egy légycsapóval hadonászott. Mögötte Gua Li és a mosolygó Ada Ta lépkedett. A menetet záró katonák alig tudták féken tartani a kíváncsiskodókat. Nem sokkal ezután megálltak egy kapu előtt, amely fölé két nagy őrbástya magasodott, majd a janicsár eltűnt az épület belsejében. Pár perc múlva egy férfi jelent meg a kapuban, és széles gesztussal beinvitálta őket. Az őrök visszahúzták félhold alakú alabárdjaikat, és átengedték a két idegent. A földig érő zöld tunikába öltözött, fácántollas fejfedőt viselő férfi meghajolt előttük.

– A felséges szultán – kezdte, tagoltan ejtve a szavakat – örömmel lát vendégül titeket.

Gua Li nem bírta levenni a szemét a férfi aranyszínű, felkunkorodó orrú papucsáról.

– Nagy megtiszteltetés ez számunkra – válaszolta Ada Ta hibátlan perzsa nyelven.

A férfi összetette a két kezét és elmosolyodott, hallván, hogy az udvari nyelven szólnak hozzá.

– Az én nevem Ahmed – mondta vékony hangján –, és én leszek a kalauzotok.

– Köszönjük, Ahmed. Akkor vezess minket, mi pedig követünk.

Gua Li ugyan nem beszélt tökéletesen tizenkét nyelven, mint Ada Ta, de a perzsát jól értette, ám e pillanatban nem nagyon tudott odafigyelni a két férfi társalgására. Túlságosan lefoglalták érzékeit a kertből áradó illatok. Hosszú útjuk során a szagok jelentették számára a legkülönlegesebb felfedezést. Az, hogy szag alapján felismerte a ladakhi nőket és férfiakat, vagy a közeli kolostorok lakóit, már rég nem mulattatta. Így hát kiterjesztette a játékot minden lényre, ami csak szembejött vele, a jakoktól a kecskékig. Sikerült olyan szintre fejlesztenie képességeit, hogy elegendő volt beleszimatolnia a levegőbe, és máris meg tudta mondani, hogy idegen érkezett a kolostorba. Észlelte a veszélyt is, amelyet egy sötét szőrű farkas vagy a hegyek lejtőin olykor feltűnő, fegyveres bandák jelentettek. Gua Li egyszerűen megérezte a szándékaikat, mintha a roszszindulatnak vagy a hatalmaskodásnak sajátos szaga volna. Igaz, a szerzetesek, akik szükség esetén ügyes harcosokká váltak, botütéseikkel mindig elkergették a betolakodókat. Az egyik szerzetes felfedezte Gua Li különleges képességét, és megtanította, hogyan használhatja még

ügyesebben és leleményesebben a szaglását.

– Olyannak kell lenned, mint egy apró, vak angolna – magyarázta –, amelyik a szaglása segítségével úszik felfelé a folyón, és a sok ezer mérföldre lévő patakok közül is képes kiválasztani a szülőhelyét.

Utazásuk során Gua Li nem csupán a megszokottnál százszor erősebb szagok, bűzök és illatok özönébe merülhetett bele, de ezek kaleidoszkópszerű változatossága is megrészegítette. És csakugyan angolnának érezte magát – mintha valamiképpen felfelé úszna a folyón, amelyből származik. Annyira elmerült a gondolataiba, hogy csak Ahmed utolsó mondatai jutottak el a füléig.

– …akár a ciprusok, amelyek a Korán szerint az örökkévalóság és a női szépség jelképei. Ezek a cédrusok viszont nagyon mély jelentést hordoznak. Abu Musza leírja, hogy a Próféta, áldott legyen az ő neve, azt mondta: a tiszta ember, aki a Koránt recitálja, a jóízű és jó illatú cédrushoz hasonlatos. Az viszont, aki tiszta ugyan, de nem recitálja a Koránt, olyan, akár a datolya: ízletes, de nincs illata. Az eltévelyedett, aki a Koránt recitálja, a bazsalikomra hasonlít: illatos, de keserű, míg az eltévelyedett, aki nem recitálja a Koránt, olyan, mint a sártök: keserű és szagtalan.

– Amikor Gua Li visszatér közénk – hajolt meg könynyedén Ada Ta a fiatal nő felé –, minden bizonnyal értékelni tudja majd eme kert csodáit. És a látás mellett a szaglását is használja, hogy élvezhesse a magnólia lágy illatát, a vadnarancsfák fanyarságát, a mirtuszbokrok friss szagát, vagy az örök fiatalság forrása felé vezető puszpángok keserűségét. Mely forrásra egyébiránt nagy szükségem volna.

Gua Li elpirult szégyenében, Ahmed viszont tágra nyílt szemmel hallgatta a szerzetest.

– Te vagy az első külországbeli látogató, aki felismeri a kertünkben lévő növényeket, és érti a szökőkútjaink üzenetét. Ez remek. A szultán nagyra értékeli majd a társaságotokat.

– Szavairól ismerszik meg a barbár, nem a ruhájáról vagy a bőre színéről. Nincsen-e megírva a Nők szúrájában – tette össze a kezét Ada Ta a béke jeleként –, hogy azok, akik hittek és jó cselekedeteket vittek végbe, bejutnak a patakokkal ékes kertekbe? Akkor talán mi is közéjük tartozunk.

Ahmed mélyen meghajolt, Ada Ta pedig lopva Gua Lire pillantott, aki alig tudta visszafojtani a nevetését. Kalauzuk ekkor megállt egy faajtó előtt, intett, hogy lépjenek be, ő pedig csöndben visszavonult. Mielőtt a szerzetes megállíthatta volna, Gua Li már át is lépte a küszöböt. Azonnal lehunyta a szemét, mert keserű narancs mézes illatát érezte. Mélyen beszívta a levegőt, aztán újra kinyitotta a

szemét, és egészen elképesztette a látvány.

– Ada Ta, nézd ezeket a párnákat meg ezeket a szőnyegeket! Ugye, milyen puhák?

Gua Li ledobta a saruját, és boldogan kezdett sétálni, pörögni-forogni a szőnyegen. A finom ráccsal védett ablakon beáradó fénynyalábok arabeszkeket rajzoltak a hímzett virágokra és madarakra. Ada Ta mozdulatlanul figyelte a lányt. Első céljukat elérték. A szultán fogadta őket. Fizikai útjuk nagy részét már megtették tehát, de szellemi utazásuknak még csak az elején járnak. Gua Li felemelte a karját, és mosolyogva nézte a fehér mennyezetet.

– Csodálatos ez a hely…

– A hangulatod szépíti meg a dolgokat. Ha szorulásod van, örülsz, amikor megérzed, hogy el kell végezned a szükségedet. Ha viszont hasmenés gyötör, szenvedsz tőle.

– Ada Ta! Szerinted helyénvaló efféle dolgokról beszélni ebben a pillanatban? Itt minden olyan tiszta és illatos. Miért kell mindig mindent elrontanod?

A szerzetes nem válaszolt, levette a tarisznyáját, a földre tette, odahúzott egy párnát, azután rátérdelt, lehajolt, és a fejét a tarisznyának támasztotta.

– Mostanáig a lábam többet fáradt, mint a fejem, úgyhogy több törődést érdemel, főleg az én koromban. A fülem viszont annak örvendene, ha a leányom elmesélné, hogyan találkozott az ifjú Issza Szajed Naszir-ud-Dinnel, azzal az emberrel, aki felismerte, hogy a fiúnak különleges képességei vannak…

– Nagyon jól tudom, ki volt Szajed, és megmondhatod a fülednek, hogy kezdhet figyelni, a szádat viszont figyelmeztethetnéd, hogy tanuljon meg hallgatni néha.

A Tigris folyó kanyarulatának bal partján terült el Ktésziphón városa, a keleti kereskedelem központja, ahol az év minden szakában a legkülönfélébb nyelveket lehetett hallani a piactéren. A tér körül ott sorakoztak az iparosok műhelyei, a nyeregkészítőktől a kovácsokig, a fazekasoktól a szekeresekig, akik kissé távolabb építették fel házaikat.

Aban, a kereskedő beszélt görögül, páliul, perzsául, és ismert néhány kínai nyelvjárást is, legalább annyira, hogy üzletelni tudjon, ám a piacon elsősorban az arany nyelvén értették meg egymást az emberek. Az ifjú Jézus hamar kitanulta a mesterséget, s miközben fel-alá futkosott a szekér meg a pult között, egyetlen szem datolya vagy mandula sem pottyant le, egyetlen csepp olaj sem ömlött ki. Aban igencsak elégedett volt vele, nem beszélve a vevőkről, akik szívesen álltak meg a pultjuknál. Hamar szárnyra

kapott ugyanis a hír, hogy a fiú becsületesen méri az árut, nem nyomja le csaló módon ujjával a mérleg tányérját, az amforákat pedig színültig megtölti. Aban eleinte aggódott, hogy a többi boltos együgyűnek tartja majd emiatt, ám amikor látta, mennyivel több vevője lett, tüstént megváltozott a véleménye, s ki is használta a helyzetet: ha csekély mértékben is, de megemelte az árait.

Egy rőfös, aki értékes selyemszöveteket árult, hoszszan elnézte az ügyes kezű fiút, ám az is feltűnt neki, hogy Aban segédje a többiekkel ellentétben soha nem mosolyog, még akkor sem, amikor átveszi a pénzt a vevőktől. Nem tűnt rabszolgának, de a rőfös jól ismerte Abant, és tudta, hogy a fia vagy az unokaöccse sem lehet a fiú. Egyszer aztán a segéd feltűrte az ingujját, s a rőfös meglátta a csuklóján a lánc nyomát. Találkozott a tekintetük. A rőföst elöntötte a szánalom, s úgy érezte, elérkezett az idő, hogy tegyen valamit másokért, hiszen vele mindeddig jól bánt az élet. Harmincévesen háza volt, tíz lova, felesége és három ágyasa, bár gyermeke még nem született. Megvárta, míg a szíriai befejezi az alkudozást, azután tisztelettudóan így szólt hozzá:

– Isten hozott újra itt, Aban. Kívánom, hogy társadul szegődjön a szerencse.

– Szajed! De örülök, hogy újra látlak! Napról napra jobban nézel ki.

– Te is valósággal virulsz, és ha egy kis időre el tudod hagyni a boltodat, örömmel meghívlak egy citromos frissítőre.

Aban mindkét kezével belemarkolt tekintélyes pocakjába.

– Nekem is megvannak a magam örömei – mondta kacsintva –, bár tudom, nagyon különböznek a tieidtől.

Egy sátor védelmében elbeszélgettek az üzletről meg arról, milyen nehéz idők járnak: a banditák seregestül szállták meg a városba vezető utakat, és a falvakat fosztogatják. Az éhínség és a hadurak vérbosszúja miatt egész népek kerekednek fel, s vándorolnak Kína egyik végéből a másikba, vagy Indiából Mezopotámiába, és akár a sáskák, letarolt földeket hagynak maguk után. Aban azonban hamar rájött, hogy Szajed csak kerülgeti a forró kását.

– Mennyit kérsz a fiúért? – tette fel végül a kérdést Szajed.

– Á, szóval ez jár a fejedben! Nem az árpám érdekel, hanem Jézus.

– Tehát így hívják? Hát jó, akkor mennyit kérsz Jézusért?

– Barátom, én bizony… nem kevesebb, mint nyolcvan aranyat fizettem érte, márpedig nem hinném, hogy te hajlandó volnál megadni érte ezt az összeget, és megtoldani annyival, hogy még némi méltányos hasznom is legyen az üzleten.

– Én viszont úgy vélekedem, hogy negyven aranynál többet nem fizethettél érte, de legyen, ahogy akarod: száz aranyat ajánlok a fiúért.

Aban a szakállát vakargatta, majd az arcára csapott, hogy elkergessen egy nem létező legyet. Aztán egy hajtásra kiitta a megmaradt frissítőt.

– A fiú nem eladó.

– Ugyan már, Aban, a szemedben minden eladó.

– Kivéve a fiút. Ennek a gyereknek rejtett képességei vannak…

Szajed ismerte Aban hajlamait, s e szavak hallatán egy pillanatra elfogta az undor.

– Nem arról van szó, amire most gondolsz, soha egy ujjal sem értem hozzá, bár nemegyszer megfordult a fejemben. Ez a fiú bármit elad bárkinek, kivéve önmagát. – Aban az asztalra csapta a poharat. – Innék egy kis cukornádpárlatot. Velem tartasz?

A rőfös a fejét rázta. Tudta, hogy alkudozás közben nem szabad alkoholt inni, és csodálkozott Aban viselkedésén – ez nem vall rá!

– Ez a fiú különleges – folytatta a szíriai. – Időnként valósággal megijeszt, de úgy érzem, nélküle nem boldogulnék. Időnként azt gondolom, valami dzsinn lehet, aki azért került az utamba, hogy éjszakánként jól meggyötörjön, máskor meg úgy érzem, az égből szállt le, hogy megvédelmezzen. Fürge, mint a manguszta és csöndes, mint a kígyó, és ha ránézel, nem tudod levenni róla a szemedet. Pontosan úgy viselkedik, mint a kobra, mielőtt megmarja az embert.

– De sosem mart meg.

– Hát ez tényleg így van. Soha nem bántott, legalábbis szándékosan, és biztos vagyok benne, hogy soha nem is tenne ilyet. De valójában minden pillantásával, minden szavával, egész viselkedésével az életemre tör, mert azon kapom magam, hogy szégyellem, mivé lettem.

A harmadik pohár cukornádpárlat után már könnyek csíkozták Aban arcát.

– Mindig is irigyeltelek, Szajed. Fiatal vagy, jóképű és gazdag, és soha senki nem kért tőled pénzt a hallgatásáért cserében, soha senki nem zsarolt meg azért, mert az vagy, aki vagy. Neked adom a fiút, vidd magaddal, egyetlen aranyat sem kérek érte. Remélem, neked is kiszárítja majd a lelkedet, elveszi az álmodat, és ízetlenné teszi az ételedet, ahogy velem csinálta. Látni sem akarom többé. Megpróbálok majd az lenni, aki mindig is voltam, anélkül, hogy bárkinek is számadással tartoznék, beleértve a saját lelkiismeretemet. Ami pedig az árudat illeti, nem adok többet négy aranypénznél azért a selyemért.

Szajed ezek után húsz szolgájával együtt elhagyta Ktésziphónt. Jézust lóra ültette, és az utazás során számos különféle nyelven beszélt hozzá. Hamarosan elérték a párthus földön fekvő Hekatompüloszt, az ezer kapu városát. Először itt mosolyodott el Jézus. A selyemkereskedők útját követve – ezt az utat veszélyeztették a leginkább a portyázó banditák, de annyi

karaván fordult meg erre, hogy mégiscsak ez volt a legbiztonságosabb útvonal – eljutottak Mervbe, és Jézus Szajed közelében merült álomba. Jézus a gazdag Szamarkandba érkezve szólt először a rőfössöz.

– Jó ember vagy, Szajed, de nem tesz boldoggá az életed, mert olyan vagy, akár egy gyermektelen anya.

Szajed ekkor levette a nyakából a születése napján kapott láncot, Jézus nyakába akasztotta, és átölelte a fiút.

– Jól el lehet meditálni ezen a szép mondaton – szólalt meg Ada Ta. – Gyermektelen anya. Amikor gyermeked lesz, eszedbe jut majd ez a mondás, és megérted, mit jelent valójában.

– Ha gyermekem lesz, már nem leszek gyermektelen. Miért ne tudnám most megérteni?

– Mert csak ha van valamink, akkor érthetjük, milyen is, amikor nincs. Szajed nem értette, de a benne lakozó női lélek megérezte, mit akar mondani Issza, és hálás volt neki érte.

A következő pillanatban Ada Ta mély álomba merült.

9
Firenze, 1497 áprilisa

A pestis.

Bernardo del Nero, a köztársaság főparancsnoka roppant óvatosan ejtette ki ezt a szót. Csak a városnegyedek priorjai voltak jelen. Az Ötszázak terme szinte kongott az ürességtől. Bernardo hangja visszaverődött a magas, kazettás mennyezetről, s valóságos istencsapásaként zuhant a priorokra. Az ajtókat belülről kulcsra zárták, hogy e szűk körön kívül senki más ne értesüljön a történtekről.

– A hír igaz, több megbízható doktor is megerősítette. Most az a dolgunk, hogy megállítsuk a ragály terjedését.

A fapadok hangosan nyikorogtak az izgatottan fészkelődő priorok alatt. A jelenlévők egymásra tekintettek, hátha a másik arcáról leolvashatják a cáfolatát mindannak, amit az imént hallottak. Egyre hangosabb lett a zsibongás, és vele együtt erősödött a kíváncsiság. Elsőként Pierantonio Carnesecchi szólalt meg, aki régebben, Lorenzo idejében maga is betöltötte a főparancsnoki tisztet.

– Mióta tart?

Már a Sforzák udvarában, a járványügyi tanácsban megtanulta, hogy ilyenkor nemhogy a napok, de az órák is számítanak. Mielőbb meg kell hozni az első intézkedéseket. Méghozzá úgy, hogy közben ne keltsenek pánikot a nép körében. Ha a kór elterjed, az csakugyan romlásba döntheti Firenzét, de ugyanez történik akkor is, ha az embereken úrrá lesz a félelem. Az üzleti élet leáll, a bankárok, kereskedők és mindenki más, aki csak teheti, elmenekül a városból, a házakat elhagyják, s a bűnözés úgy önt el mindent, akár az áradó folyó. Az öregek még emlékeztek a pestisre, amely az előző évszázadban szörnyű pusztítást vitt végbe Firenzében, csaknem teljesen kiirtva a város lakosságát, s történeteiket még ma is rettegéssel hallgatták.

– A jelentésekből az derül ki, hogy az első esetet néhány hete észlelték – felelte ingerülten a főparancsnok. – Serristoriék careggi birtokán betegedett meg egy istállófiú meg az öreg Serristori egyik lánya. Először harmadnapos hideglelésre gyanakodtak, de szerencsére orvost hívtak a lányhoz. A doktor meg elhívta egy kollégáját, és együtt értékelték a helyzetet. Állítólag mások is elkapták a kórt a

cselédségből.

– Hány halott van?

– Egyelőre három. Serristori lánya, az istállófiú és még egy férfi, akire a mezőn találtak rá. Félelmében megszökött a házból.

– Ha ilyen elszigetelt esetről van szó, akkor még nem beszélhetünk járványról… – jegyezte meg a nemes Albizi némi reménységgel a hangjában.

– A pestis olyan sebesen száguld a levegőben, akár a sirokkó – figyelmeztette komoran Carnesecchi –, és amikor látjuk, hogy ideért, már késő.

– Akkor mit tehetünk? – kérdezte reszketve az öreg Albizi.

– Felkeressük Girolamo testvért – zárta le a vitát a főparancsnok –, hogy amint ilyen szomorú alkalmakkor szokás, nevezzen ki egy járványügyi biztost. Ti pedig egyelőre hallgassatok, mint a sír, mindarról, ami itt elhangzott.

– Valójában neked kellene kinevezni a biztost, Bernardo. Vagy talán lemondtál a rangoddal járó kiváltságokról, hogy majd a mennyben nyerd el jutalmadat? – szólt közbe Carnesecchi.

A jelenlévők egyike köhintéssel próbálta palástolni nevethetnékjét, a főparancsnok arca pedig elvörösödött a dühtől és a szégyentől. Carnesecchi észrevette ezt, s úgy ítélte meg, hogy ennyi most elég lesz.

– Girolamo testvér és a Jóisten majd megmondják, mi a teendő, nem hinném, hogy bárki kételkedni merészelne szentséges döntéseikben – jelentette ki megvetően Bernardo del Nero.

Carnesecchi a fejét ingatta, de nem szállhatott szembe túlságosan nyíltan Bernardóval, mert ez azt jelentette volna, hogy magával Savonarolával dacol. Emiatt pedig hazaárulással vádolhatták, és családostul száműzhették, vagy akár rosszabbra is számíthatott. A főparancsnok a Siránkozók egyik titkos vezére volt; ezek a fanatikus bandák egész Firenzét rettegésben tartották, minden alkalmat kihasználtak, hogy erőszakkal érvényesítsék Savonarola akaratát, s olykor az ő nevében olyan gaztetteket is elkövettek, melyek csakis saját érdekeiket szolgálták. Ebben az időben nem sok kellett hozzá, hogy valakinek kötelet vessenek a nyakába vagy nyilvánosan halálra korbácsolják – még azokkal is megtörténhetett ilyesmi, akik olyan fontos tisztséget töltöttek be, mint Carnesecchi, aki most a térdére csapott, majd felállt.

– Ezek szerint a pestises keléseinket fogjuk felajánlani, hogy kiérdemeljük a mennyek országát, Bernardo – mondta.

– Éljen Jézus, Firenze királya, a mi urunk és megváltónk! – kiáltotta Albizi magasba emelt kézzel. Az idős férfi figyelmét elkerülte a

Carnesecchi szavaiban bujkáló, gyilkos irónia. Bernardo del Nero viszont úgy döntött, nem törődik a provokációval, így csupán bólintott.

– Ámen – mondták a jelenlevők.

Amint Carnesecchi kilépett az épületből – amelyet ő továbbra is Palazzo della Signoria néven emlegetett, akárcsak a Mediciek idejében –, megvetően a földre köpött. Fülében még ott visszhangzott a vén szentfazék Albizi kiáltása. Immár a legközönségesebb vétségeket is a város új vezetője, Savonarola törvényei szerint büntették. Ha valaki szodómiát követett el, halálra ítélték, noha pár évvel korábban még megúszhatta pénzbüntetéssel. Ha valaki kamatra kölcsönzött pénzt, minden vagyonát elkobozták, pedig Firenze éppen e tevékenységnek köszönhette a gazdagságát. Ha valaki káromkodott, kivágták a nyelvét. Ezek az új szabályok már nem a városállam alkotmányán alapultak, hanem Krisztus szavain, pontosabban azok Savonarola-féle értelmezésén. A törvények kiterjedtek a különféle foglalkozások gyakorlására is. Ha egy ügyvéd hazudott az ügyfele érdekében – ami évszázadok óta bevett és elfogadott szokás volt –, ugyanazt a büntetést kapta, mint a bűnös, akit védett. És a legkiválóbb festők és írók közül is sokan rákényszerültek, hogy elégessék műveiket, mert máskülönben ők maguk kerültek volna máglyára.

Maga Carnesecchi is megvásárolt Sandro Botticellitől egy Ádámot és Évát ábrázoló képet – nem kevesebb mint százötven scudót fizetett érte –, s most kénytelen volt nyilvánosan tűzre vetni. Ez idő tájt elég volt megfesteni egy aktképet vagy megírni egy szerelmes költeményt, hogy az embert üldözzék, elítéljék, majd pedig kénytelen legyen a legaljasabb söpredékkel megosztani a Stinche néven ismert börtön sötét, szűk celláit, ahonnan soha senkinek nem sikerült megszöknie. Innen csak láncra verve távozhattak a rabok, akiket a via Ghibellinán keresztül a Zecca-toronyhoz vezettek. Itt egy hóhér és egy szerzetes várt rájuk – az egyik bárddal, a másik az Evangéliummal a kezében, mindketten csuklyával a fejükön –, hogy még egyszer, utoljára testi-lelki vigaszban részesítsék a bűnösöket.

Carnesecchi annyira belemerült töprengésébe, hogy kis híján nekiment a tekintélyes méretű Judit-szobornak, Donatello mester alkotásának. A Holofernész fejét levágó hősnő a nép győzelmét jelképezte a zsarnokok felett. Savonarola a főkapu elé állíttatta a szobrot; figyelmeztetés volt ez a firenzeieknek, és a megvetés gesztusa a Mediciek iránt, akiktől a műalkotást elkobozta.

A csípős hideg behatolt Carnesecchi gyapjúval bélelt, vastag köpenye alá, ám a prior ezt jó jelnek tartotta, mert a hűvös levegő

állítólag nem kedvez a pestisnek. A családját mindenesetre már elküldte vidéki birtokukra, Cascia di Reggellóba, ahová még az előző századbeli nagy pestis sem ért el. Azután eszébe jutott a vendége, aki nemrég kereste fel nagy titokban városi házában. Így legalább a látogató szabadabban mozoghat, és nagyobb biztonságban lehet. Még Carnesecchi felesége sem tudta, kiről van szó. Isten áldja az öreg Ince pápát, aki bíborossá nevezte ki az illetőt, és sújtsa kárhozattal a Borgia famíliából való új pápát, aki ellenségének tekinti, gondolta most a prior.

Az új Ötszázak terme ablakából, amelyet csupán egyszerű vászonfüggöny takart el, Bernardo del Nero, a főparancsnok figyelte a sietős léptekkel távolodó Pierantonio Carnesecchit, aki a térről a régi piac felé indult. Bernardo félig elbújt az ablak egyik oldalán magasodó márványoszlop mögé. A másik oszlop mögött egy csuklyás alak állt, aki nemrég lépett be a terembe egy rejtekajtón keresztül.

– Carnesecchi veszedelmes ember, Girolamo testvér.

– Nem azoktól kell félnünk, akik nyíltan ellenünk szegülnek, hanem azoktól, akik az árnyékban csúsznak-másznak, akár a kígyó, a sátán jelképe. Carnesecchi ugyanúgy visszatér majd hozzánk, mint a többiek. A Diadalmas Krisztus hívásának nem lehet ellenállni. De azért mindenesetre diszkréten kövesse valaki.

– Így lesz, atyám. És mi legyen a pestissel? Kinevezhetnénk járványügyi biztosnak Albizit: jámbor férfiú, és amióta visszavonult az üzlettől, örökösen valami tisztség után áhítozik.

– Tamás doktor, az aquinói nem sorolta a türelmet a teológiai erények közé, de nem tévedett volna, ha megteszi. Legyen hát Albizi, de én jelentem be, méghozzá a San Marcóban. Tudod, Bernardo, a pestis Isten büntetése. Ugyanilyen csapás sújtott le Egyiptomra Mózes által. Rajtunk múlik, az imáinkon és a bűnbánatunkon, hogy a büntetés szörnyű lesz-e, pusztító, vagy csupán szerény figyelmeztetés.

– Nem értem, atyám.

– Isten szólt hozzám! – felelte izgatottan a barát. – Azt mondta, csak akkor kíméli meg az emberiséget, ha megbánjuk bűneinket és szüntelenül könyörgünk az ő végtelen kegyelméért.

Bernardo letérdelt, és megcsókolta a csontos, dermedt kezet, aztán akaratlanul is a barát lábfejére téved a tekintete, amely lilás volt a hidegtől. Firenzében azt beszélték, hogy Girolamo testvér mindössze ciliciumot és fekete alsónadrágot visel a csuha alatt, és csak vasárnaponként, a mise előtt mosakszik, nehogy fölöslegesen hozzáérjen az ágyékához.

Másnap váratlan hideghullám tört a városra, hóeséssel. Donato

Albizi, aki odavolt az örömtől, hogy ilyen fontos tisztséghez jutott, egyszerű, térd alá érő fekete bársonykabátban jelent meg a Palazzo della Signoriában. Vörös sapkája eltakarta a koponyáját elcsúfító barna foltokat, és megvédte a fejét a csípős hidegtől. Albizi tiszteletben tartotta ugyan Savonarola rendelkezéseit, amelyek tiltottak minden fényűzést, de úgy vélte, helyénvaló, ha nyakába akasztja aranyláncát, rajta a koncentrikus gyűrűkkel körülvett félgömbbel. Ez volt a címere; két évszázada vásárolta egyik őse, aki gyapjúkereskedelemből gazdagodott meg.

Előrehaladott kora ellenére Albizi térdre borult Girolamo Savonarola előtt, aki Lorenzo de' Medici egykori karosszékét foglalta el. Csupán két fegyveres őrködött a barát mellett a köztársaság egyenruhájában, földre támasztott alabárddal. Savonarolának nem voltak saját testőrei, egyedül járt-kelt, legfeljebb két-három szerzetes kísérte. Úgy vélte, nincs szüksége védelemre, hiszen vele van Isten.

– Járványügyi biztosként az lesz az első dolgod, hogy a mise után lezárod a Careggi felé vezető utat. Tíz íjászszázaddal körbeveszed a falut, senki sem lépheti át a határt, aki megteszi, arra halálbüntetés vár. Lövészeket is kapsz, bár nem sok hasznukat venni, de a lövés zaja jobban megijeszti a falusiakat, mint az íjak fenyegetése. Mától számítva negyven napig tart a karantén, aztán majd meglátjuk, mit tegyünk. A kegyelmes Isten majd tudatja velem, mi a legjobb nekünk, bűnösöknek.

– És ha a ragály mégis elterjed?

Savonarola elmosolyodott, a főparancsnok pedig követte a példáját.

– Idehallgass, Donato, a mennydörgés, a villámcsapás és minden lehetséges szerencsétlenség, köztük a pestis is a Mindenható eszköze, amellyel azokat sújtja, akiket meg akar váltani. Te talán nem akarsz a megváltottak közé tartozni?

– Én csak azt akarom, amit ön, atyám, meg az Úr, az én Istenem – dadogta Donato Albizi.

10

Másnap este

Húsz év körüli férfi üldögélt a Naphoz címzett kocsma hátsó traktusában. Az italmérés Firenze egyik legsötétebb és legszűkebb sikátorában volt, pár lépésre a piactól. A férfi nagyokat kortyolt a borából, s az ónkupából lecsurranó cseppek bíborszínű csíkokat vontak a köztársasági őrség sárga egyenruhájára. Amikor meglátta, hogy egy másik fiatalember lép be, akinek hosszú, hullámos fekete haja a vállát verdesi, majd elindul felé, elfojtott egy böfögést, aztán megragadta a közeledő férfi ingét, magához rántotta és szájon csókolta. Ügyet sem vetett rájuk senki: az éjjel-nappal zsúfolt lebuj törvényen kívüli területnek számított, a Siránkozók azt a parancsot kapták, hogy tartsák magukat távol a helytől. Erre szükség van, jelentette ki Girolamo testvér: a kelésnek is fel kell fakadnia, máskülönben elüszkösödik az egész test.

– Van valami újság? – kérdezte az újonnan érkezett férfi.

– Ebben minden le van írva – adott át neki az egyenruhás egy papírtekercset.

– A gazdám szeretné kifejezni neked a háláját.

Két ezüstforint csillogott az asztalon, majd a következő pillanatban már el is tűntek a nadrág elülső részére erősített bugyellárisban.

– És te nem akarod kifejezni a háládat?

– Épp az előbb tettem meg.

– Azzal a csekélységgel? – kérdezte a katona, aki a nadrágja elején nyugtatta a kezét. – Nem, én jóval többet akarok.

– Akkor holnap este. Tudod, hol találsz meg. Nyitva hagyom az ajtót.

– Az én ajtóm is mindig nyitva áll előtted, gyönyörűségem.

Nem sokkal ezután a fekete hajú fiatalember kilépett a kocsmából, többször is kiköpött, majd a karjával megtörölte a száját. Épp akkor kopogott a Carnesecchi-palota kapuján, amikor a Pagliuzza-torony órája éjfélt ütött. Egy öreg szolga nyitott ajtót. A palota szinte üresen kongott, amióta a ház urának felesége és gyermekei elutaztak, s magukkal vitték a cselédség nagy részét, így hát a vendég léptei erős visszhangot vertek a díszes lépcsőházban, amely felvitt az első emeletre. Itt várakozott türelmesen Pierantonio Carnesecchi. A

fiatalember átadott neki egy iratcsomót, és négy forinttal távozott. Ez legalább egy időre elfeledtette vele, hogy másnap este majd neki kell fizetnie, méghozzá természetben.

– Előjöhet, monsignore – szólalt meg halkan Carnesecchi.

Egy kesztyűs kéz húzta el a súlyos brokátfüggönyt. Giovanni de' Medici nem volt olyan férfias arcú és magas termetű, mint apja, a Magnificónak nevezett Lorenzo. Anyja, Clarice degli Orsini hercegnő finom vonásait sem örökölte. Egyetlen büszkesége a keze volt, amellyel szépen játszott lantján és értékes klavikordján. Ez utóbbi hangszert a félszemű Federicótól, Montefeltro urától örökölte, aki egykor szövetségesként állt apja mellett, bár nem voltak barátok. Áldást még nem sokat osztott kezeivel Giovanni, noha már kilenc esztendeje kinevezték bíborosnak, pedig még most sem töltötte be a huszonkettedik évét. Nemes származásáról csupán a szeme árulkodott, amely most nyugtalanul cikázott ide-oda, s kérdőn tekintett a házigazdára. Carnesecchi végiglapozta az iratokat, majd átadta neki.

– Albizit kinevezték járványügyi biztosnak, de egyelőre senkinek sem szabad tudnia a pestisről. Savonarola fogja bejelenteni jövő vasárnap a San Marcóban. Félek, ha a ragály elterjed, nagyságod élete is veszélybe kerül.

– Jó barát vagy, és hű szövetséges. A Mediciek nem felejtenek, se örömben, se bajban. De gondolhatod, hogy nem ok nélkül jöttem vissza ide. Sokan tartoznak nekem, Pierantonio, és ez egyfelől gazdagság forrása, másfelől viszont minden adós ellenség, mint ahogy az uzsorás is, bármennyire szorongatja azokat, akiknek kölcsönt adott, mindig hosszú és sikeres életet kíván nekik.

– Nem értem, monsignore.

Giovanni összefonta az ujjait, és lesütötte a szemét. Azután felvetette a fejét, nagy levegőt vett, és beszélgetőtársa szemébe nézett. Úgy döntött, bizalmába fogadja. Carnesecchinek már többször is lett volna alkalma, hogy elárulja, a barát kezére juttassa – amiért jelentős elismerésben részesült volna –, de nem tette meg. Amikor elérkezik az idő, Pierantonio megkapja majd a jutalmát. Ez a patikáriusokból, mészárosokból, bankárokból álló család örökkön virágzó liliomot kap majd a címerébe, mert a firenzeieknek nemcsak a nyelvük jár szaporán, de gyorsan is felejtenek.

– A francia korona több mint százezer aranyforinttal tartozik a bankházunknak. És Valois Károly király bajban van, méghozzá nem csak pénzügyi értelemben. A Velencei Köztársaság, Spanyolország, a pápai állam, a nápolyi királyság, sőt, még a milánói hercegség is ellene fordult. És énellenem. Őnála időztem egy darabig, azután pedig

Flandriában. Német földön sok fejedelem Miksa császár igája alatt nyög. Európában új szelek fújnak. A Mediciek készek visszatérni.

– Monsignore, én…

– Várd ki, míg elmagyarázom, azt akarom, hogy mindent tudj és érts, mert csak így állhatsz majd mellettem, amikor ezek az új szelek elsöprik az árulásokon és irigységen, csatákon és halálon alapuló régi világot. Évekkel ezelőtt akadt valaki, aki megpróbálta egyetlen Isten uralma alatt egyesíteni ezt a világot, de megölték az illetőt. Filozófus volt és dúsgazdag ember. Giovanni Pico della Mirandola gróf.

– Csak hírből ismertem.

– Ha személyesen is találkoztál volna vele, biztosan a hatása alá kerülsz. Értékes szövetségesem lett volna, főként a jelenlegi helyzetben. Ő egyetlen hitben akarta egyesíteni a keresztény, a zsidó és a muzulmán vallást. Én politikai téren akarom hasznosítani ezt a gondolatát.

Carnesecchi az asztal fölött átnyúlva aszalt gyümölccsel teli tálkát tolt a vendége elé.

– Egyesíteni akarja a vallásokat?

– Még az is lehet…

Giovanni de’ Medici kivett a tálból egy mézbe mártott fügét, és a szájához emelte, de közben le nem vette a szemét a döbbent Carnesecchiről.

– Valaki felajánlotta nekem a segítségét, egy hitetlen. Persze, az ő szempontjából nézve mi vagyunk a hitetlenek.

– Nagyságod tréfál?

– Eszemben sincs.

Carnesecchi remélte, hogy látja felcsillanni az iróniát védelmezője tekintetében, de Giovanni szeméből csupán azt a rendíthetetlen eltökéltséget olvasta ki, amely csakis a hatalomba beleszületett emberekben tud efféle, az őrülettel határos természetességgel megnyilvánulni. Megvolt hát Giovanniban is, akit pedig sokan nyúlszívűnek tartottak, mivel ahelyett, hogy megküzdött volna ellenségeivel, inkább azt választotta, hogy fényűző száműzetésben tölti napjait különféle európai udvarokban. De hiszen végtére is Medici, s a Mediciek számára mindig fontosabb volt a politika művészete, mint a kardforgatás.

– Hosszú ideje kapcsolatban állok a törökökkel.

– A konstantinápolyi szultánra gondol nagyságod?

Giovanni bólintott. Carnesecchi nagyot sóhajtott, és összecsapta a kezét.

– Azt hittem, a szultán nagyságod ellensége.

– Ellenség az, aki kifosztja az embert, aki elveszi a szabadságát, aki meg akarja ölni. Sok ellenséget látok körülöttünk, de egy sincs köztük, akinek hosszú szakálla volna és turbánt viselne.

– Ne is mondjon többet, monsignore, egyelőre tán nem is érteném. Úgy látom, olykor igazat kell adnunk a nagy költőnek, aki ezt mondja a Purgatóriumban: „Ne várd hogy a *quián* túl tudj kerülni, / halandó! mert ha mindent látni tudnál, / Máriának nem kellett volna szülni”.{1} De a hűségemben soha nem lesz oka kételkedni.

Carnesecchi ekkor letérdelt Giovanni előtt, mintegy arra kérve, hogy tegye a kezét a fejére. A bíboros arcára mosolyt csalt az idézet és az alázatos gesztus.

– Bízom benned, mint ahogy abban is biztos vagyok, hogy őszintén aggódsz az egészségem miatt. De a ragálytól nem kell félned. Nem a föld miazmái terjesztik a járványt, és nem is Isten keze, hanem az emberé, amely jóval kevésbé veszedelmes. De persze alábecsülni sem szabad a veszélyt. Minden része egy messziről indult tervnek, amely hamarosan ádáz harchoz vezet. Szükségem lesz rád, és még valakire, akit a figyelmembe ajánlottak. Ismerem a karja erejét, a becsületességét, és tudom, mindent elkövet majd, hogy megtartsa a szavát, mert ígéretet tett annak a férfiúnak, akit korábban említettünk, s aki az elveiért halt meg. A méreg megölheti az embert, Carnesecchi, de az elvei túlélik őt.

11

1497. Április vége, Careggi és Firenze között

Pár napra beköszöntött a jó idő, de azután visszatértek a bőséges esők meg a hideg szél, s a tavasz csak nem akart megérkezni. A Careggi környéki dombokon a gyerekek még le tudták hántani a mandula zöld, kesernyés héját, s aztán nagy nevetés közepette rágcsálták el egy sövény tövében vagy egy öntözőárok mélyén. Időnként teljes ágakat törtek le a fákról, amivel igencsak feldühítették a felesbérlőket, hiszen az időjárás már amúgy is épp elég gondot okozott nekik.

A pestisről nem esett több szó. Néhány hétig még látni lehetett a firenzei köztársaság járőreit, bár a katonák öt soldo ellenében bárkit átengedtek, aki a domb felé tartott. Donato Albizi, a járványügyi biztos rendszeresen kapta a jelentéseket a tisztektől, akik biztosították arról, hogy a vesztegzár hatékonyan működik, senki nem hagyta el Careggit, és nem is jutott be a kisvárosba, ahol először ütötte fel fejét a kór. Az íjpuskások azzal múlatták az időt, hogy fácánokra és nyulakra lövöldöztek, amelyek ebben az időszakban a természet parancsát követve a fajukra jellemző hévvel igyekeztek szaporodni és sokasodni. Amikor azonban a katonák véletlenségből eltaláltak egy tyúkot, és az egyik tiszt a saját zsebéből volt kénytelen kártalanítani a tulajdonost, a csapatot fokozatosan visszarendelték. Savonarola pedig azt mennydörögte a San Marco-templom szószékéről, hogy a firenzeiek imái megindították Isten szívét, és az Úr kegyelméből a három hete kezdődött járvány máris abbamaradt. Ám készen áll, hogy mint valami pokolbéli Krisztus, feltámadjon, ha a város lakói bűneikkel ismét magukra vonják Isten haragját.

Ferruccio de Mola viszont többször is hálát adott annak az Istennek, akiben egyébiránt már nem is hitt. Leonora egészséges maradt, akárcsak Zebeide, aki végül nem ment el meglátogatni az unokatestvérét. Ferruccio a biztonság kedvéért néhány hétre felmentette a parasztokat a birtokán végzendő munka alól, hogy a saját földecskéikkel foglalkozhassanak. Nem is annyira a ragálytól félt, inkább tartózkodó természete késztette arra, hogy igyekezzen félrehúzódni, amikor hálájuk kifejezéseként a lovát vagy a csizmáját próbálták megsimogatni. Most legalább szép nyugodtan palántázhatnak, előkészíthetik a talajt, amellyel könnyebb bánni, amíg

hideg és kemény. Felássák majd a kerteket, ellenőrzik a kaptárakat, kiszedik az elpusztult méheket. És ezalatt távol tartják magukat a földjétől.

Egyszer elment egészen Serristoriék birtokáig. A tűz több helyen is nagy pusztítást vitt végbe, a házat pedig, amelyet ugyancsak körbenyaldostak a lángok, kifosztották, olyannyira, hogy csak a puszta kőfalak maradtak – mintha egy egész seregre való svájci zsoldos vonult volna a birtok ellen, buzogányokkal és tüzes lándzsákkal felfegyverezve. A tető vastag gerendái még mindig füstöltek, de amint kezd kihűlni a parázs, megjelennek majd a kutyák meg a rókák, a halál takarítói.

A kolostor harangja épp az imént ütötte el a kilencet. Leonora nagy csokor pipacsot és margarétát vitt a karján, egy tarisznyába pedig ibolyát szedett. Narancshéjjal vegyítve, egy kis mézzel édesítve remek köhögés elleni tea készül majd belőle jövő télen. Ferruccio megállt a ház ajtaja előtt, s mélyen beszívta a gyümölcsöktől roskadozó citromfák friss illatát. Azután az emeletről meghallotta Leonora hangját, és kettesével vette a lépcsőket, hogy mielőbb odaérjen hozzá.

– Nos, férjuram – mosolygott rá az asszony –, vége a karanténnak?

– Úgy tűnik, már nincs ok a félelemre – felelte Ferruccio –, a tűz minden elpusztított… Még a katonák is elmentek.

Leonora két keze közé fogta a férje arcát, és szájon csókolta.

– És most mi a helyzet? Nem vagy elégedett?

– Dehogynem, csak a halottakra gondolok. Kötve hiszem, hogy az imák állították volna meg a ragályt.

– Vigyázz, Ferruccio, ha a barát meghallja, mit mondasz…

– Ugyan, szerinte minden Isten akaratából következik, még az is, ha egy tehénnek halott borja születik.

Leonora kivett egy súlyos könyvet a szekrényéből, és a férje kezébe nyomta.

– Ez a kötet azok közül való, amelyeket Giovanni Pico hagyott rám. A granadai pestis története, egy arab tudós, egy bizonyos Ibn Al Khatib írta. Ezt olvasgattam mostanában. A szerzője egyszerű szavakkal magyarázza el, miként fejlődik ki és terjed el a járvány. A tisztaság hiánya miatt elszaporodnak a patkányok, azok terjesztik a kórt. Nem Isten akarata. Én pedig hiszek neki.

– Istennek? – mosolygott rá szerelmes büszkeséggel Ferruccio.

– Pontosan tudod, mit akarok mondani. És különben is, ha Giovanni rám hagyta ezt a könyvet, azért tette, mert azt akarta, hogy olvassam el.

– Bárcsak még ma is velünk lehetne!

– Noha e pillanatban talán mégis jobb, hogy nem lehet itt.

Leonora gondosan visszatette a könyvet a szekrénybe, és odalépett a férjéhez. Ferruccio elméjét még betöltötték a súlyos gondolatok, de a teste máris követelőzött, és az asszony megérezte ezt. A vágy a leghatékonyabb orvosság mindenféle fájdalom ellen, minden gondot, minden aggodalmat feledtet. Leonora egy ujjal belökdöste a dolgozószobába a férfit, ahol leültette a kényelmes kerevetre, és befészkelte magát az ölébe, majd megfogta a kezét, és a mellére vonta. Ferruccio lehunyta a szemét, és odahajolt, hogy megcsókolja a felesége nyakát. Ám még bele sem kóstolhattak az élvezetekbe, amikor valami halk zajt hallott, és akaratlanul is felkapta a fejét. Zebeide reszkető alakja állt előtte. A lány egyre csak a kötënye szélét gyűrögette, mintha a kezét szárítgatná. Olyan sietve jött fel a lépcsőn, hogy hevesen zihált, és tűzvörös volt az arca.

– Mi történt, Zebeide? – kérdezte Ferruccio, és nagyot sóhajtva levette a kezét Leonora melléről. Az asszony félig nevetve, félig szégyenkezve rejtette el az arcát.

– Lovas ember érkezett, uram. Az udvarban várakozik, kard van az oldalán. Nem tetszik nekem, valami katonafélének látszik. Rögtön bezártam az ajtót, de nem kopogott. Alighanem még most is odakint ácsorog.

Leonora kelletlenül felállt, hogy a férje kinézhessen. Ferruccio az emeleti ablakból egy fel-alá járkáló, nagydarab férfit látott. Nem tűnt ellenséges szándékúnak, noha az oldalán csakugyan kard lógott, amelyről Ferruccio első pillantásra megállapította, hogy míves kidolgozású darab. A gyilkosok általában elrejtik a tőrüket, hogy váratlanul csaphassanak le; ha valaki úgy hordja a kardját, hogy azt mindenki láthassa, inkább a rosszindulatú támadókat akarja elijeszteni. Vigyázz, sugallja a fegyver, meg tudom védeni magam.

– Uram! – kiáltott oda a vendégnek Ferruccio az ablakból.

A férfi felnézett, jobbra-balra fordult, aztán ismét a házigazdára tekintett. Ezek szerint óvatos, elővigyázatos ember.

– A nemes Ferruccio de Molával volna beszédem. Felteszem, kegyelmed az – mondta, majd jellegzetes lovagi gesztussal hátravetette köpenye csuklyáját, hogy felfedje az arcát.

– És uraságod kicsoda?

– Azt inkább nem mondanám meg hangosan, uram. Örömest elárulom, ha szíveskedik beengedni.

– Egyedül van? – kérdezte Ferruccio, miközben a ház körüli mezőket fürkészte, hogy nem észlel-e valami gyanús mozgást.

– Mint mindenki a föld színén, jó uram.

– Mi okból kíván beszélni velem? Nem hinném, hogy ismerjük egymást.

A férfi összefonta a kezét a háta mögött, és terpeszbe állt. Türelmetlennek tűnt, de féken tartotta az indulatait. Nem válaszolt, csak meredten nézte Ferrucciót, nem pimaszul, de minden félelem nélkül.

– Lemegyek, beengedem – kiáltotta oda neki Ferruccio.

A látogató viselkedésében volt valami nemesség; annyi bizonyosan látszott rajta, hogy nem katona, és ha a lova ismeri a harcot egyáltalán, akkor is csupán lovagi tornákon edződött. Mindenesetre olyan ember lehet, akit nem szabad alábecsülni. Ferruccio sietve felcsatolta az övét, a kardhüvelyébe pedig – amelyet nem takart el – balról egy könnyű, rövid kardot, jobbról pedig egy keskeny pengéjű tőrt csúsztatott. Tudta, hogy szűk helyen az efféle eszköz jóval hasznosabb, mint a kard, bár az élet megtanította rá, hogy az óvatosság többet ér a fegyvernél. Terhére volt a váratlan látogatás és az ismeretlennel folytatott szópárbaj – életének azon időszakait juttatta eszébe, amelyeket a legszívesebben kitörölt volna az emlékezetéből.

Kinyitotta az ajtót, és egyszerű biccentéssel köszöntek egymásnak a vendéggel. Ferruccio ezután felvezette a lépcsőn a látogatót, és leültette. Nem bízott benne annyira, hogy hátat fordítson neki. A kerevet mögött álló Leonora is biccentéssel nyugtázta az idegen meghajlását. Miután a férfi végre közelről is szembenézhetett a házigazdával, levette és a karjára fektette a köpenyét.

– Ha megmondom a nevemet, azonnal megérti, hogy bízhat bennem. Mindazonáltal, uram, jobban szeretném, ha négyszemközt szólhatnánk.

Barátságosan beszélt, bár nehezen visszafojtott izgalom rejlett a hangjában, Ferrucciónak azonban eszében sem volt engedni a kérésnek, és kiküldeni Leonorát a szobából. Ha így tesz, akkor csakis szabad akaratából.

– A feleségem a legfőbb bizalmasom, jobban szeretném, ha a saját fülével hallaná, mi mondanivalója van uraságodnak, és nem nekem kellene utólag elmesélnem neki.

Leonora résnyire szűkült szemmel, karba font kézzel állt az idegen és Ferruccio között, mint akit odaszegeztek. Kedves, békés természetű nőből egyetlen pillanat alatt képes volt büszke, elszánt amazonná válni, akárcsak egyik kedvenc bibliai hősnője, Jáhel, Keneus Héber szelíd felesége, aki egy sátorszöggel és egy pöröllyel megölte a szállást kereső hadvezért, Siserát.

– Hát jó. A nevem Pierantonio Carnesecchi.

– Ismerem önt – szólt Ferruccio meglepetten, ujját a férfira szegezve. – A köztársaság priorja…

– A rangomat, sőt az életemet tettem kockára azzal, hogy eljöttem ide. És még inkább azzal, hogy megmutatom kegyelmednek ezt.

Carnesecchi ekkor a nyakába kötött bőrzacskóból előhúzott egy kis ékszert, és átadta Ferrucciónak, aki megnézte a vésett karneolkővel díszített aranygyűrűt, és elsápadt. Egy szempillantás alatt a múltban találta magát. Újra látta magát Rómában, Bolognában, Urbinóban és megannyi más helyen. Sikátorokat látott, nagy házakat, utcákat és embereket, akikkel szembekerült, néhányat meg is ölt, míg másokat óvott és védelmezett. Látta a genovai Grimaldina-tornyot, ahová bezárták, és a hajótörést Nápoly partjainál. Látta a Szent Péter-bazilikát, ahol először találkozott az egyetlen emberrel, akit testvérének érzett, Giovanni Picóval, Mirandola grófjával. S végül látta maga előtt Lorenzo de' Medicit, akit oly sok éven keresztül, majdhogynem annak haláláig híven szolgált. S most valaki a nagylelkű uraság örökébe lép, és emlékezteti őt becsületbeli adósságára, melyet oly sokáig őrzött titkon a szíve mélyén.

– Látom, felismerte a gyűrűt, azt is tudja tehát, hogy kié.

– Tudom, kié volt – suttogta Ferruccio –, így hát most csak a két örökös egyikéé lehet. Nem hinném, hogy Pierónak adta volna, tehát… – Összerezzent. – Történt vele valami?

– A monsignore kitűnő egészségnek örvend – felelte Carnesecchi, jól megnyomva a titulust jelző szót. – Én pedig üzenetet hoztam tőle.

Ferruccio a vendégre szegezte a tekintetét, miközben rövid szakállát simogatta.

– Azt hittem, német földön van.

– Monsignor de' Medici azt mondta nekem, hogy úgy bízhatok önben, mint saját magamban. Firenzében van, inkognitóban, és szeretne találkozni önnel.

– Készen állok.

Leonora elfehéredett.

– Ferruccio…

– Tartozom neki ezzel, szerelmem…

12

Emlékek és ébredés

Még alig töltötte be a huszadik évét, de már mozgalmas élet állt mögötte: verekedések, fogadások, szökések, hamiskártyásokkal, csalókkal vívott párbajok, menekülés felbőszült férjek elől. De mindig visszatért a nyugalmas Bibbonába, ahol nagyapja, Paolo de Mola várta. Az idős embert mindenki gyógyítóként, bölcs füvesemberként tisztelte. A falu határában, a domboldalon létrehozott egy jól működő ispotályt, ahol hitétől függetlenül menedékre és gyógyulásra lelt bárki, legyen akár keresztény, zsidó, muzulmán, eretnek vagy szabadgondolkodó. Ez volt az egyetlen hely Toscanában, ahol a betegek, sebesültek saját istenükhöz könyöröghettek, hogy segítsen rajtuk, távol a szerzetesektől és apácáktól, sőt akár odáig is elmehettek, hogy csakis a szerencsében és a tudományban bíztak. És ha meggyógyultak, időnként visszatértek az ispotályba, hogy maguk is segítsenek a szenvedőkön.

Paolo mindemellett – bár ezt csak néhány szerencsés kiválasztott tapasztalhatta – remek vívómester is volt. Ő tanította meg Ferrucciónak, hogyan bánjon a súlyos hosszú karddal, amelyet hol két kézzel, hol eggyel kell forgatni, s ő mutatta meg neki a tőrkarddal végzendő elegáns, ám ettől még nem kevésbé veszedelmes mozdulatokat. Ugyancsak ő oktatta a botok használatára, a hosszú vándorbottól a rövid szicíliai botig, amelyet körbe kell forgatni, ő tanította meg neki, miként használja a tőrt karddal együtt vagy magában, s ő mutatta meg neki azokat a fogásokat, rúgásokat és könyökléseket, melyekkel megfékezheti ellenfelét. Jó nevelőként az irodalom élvezetébe is bevezette; a pikáns írásműveket keresztény, zsidó és muszlim szent szövegekkel váltogatta. A nagyapa nem sokat beszélt Ferruccio szüleiről, a fiú pedig, aki nem ismerte sem apját, sem anyját, tiszteletben tartotta az öregember hallgatását.

Amikor Paolo de Mola megérezte, hogy földi pályája immár a végéhez közeledik, elvitte az unokáját egy kis szögletes kápolnához, amely a falut körbevevő fal tövében állt. Ferruccio közönyösen nézegette az épületet; úgy tudta, hogy már régóta zárva van, és csak a másik templomban, a Sant’Ilarióban tartanak miséket.

– Ezt a templomot Altopasciói Szent Jakabnak, az ispotályos rend

alapítójának szentelték. Olvasd csak fel a lunettára vésett szavakat!

Ferruccio hunyorítva méregette a feliratot, amely régebbinek tűnt, mint maga az épület, és az évek már alaposan megkoptatták.

– *Terribilis est locus iste*… Mily rettenetes ez a hely… Furcsa… Végül is ez egy templom.

– Nincs benne semmi furcsa, idézet a Bibliából, Jákob álmából. A történet szerint Jákob elérkezett egy városba, ahol megpihent, álmában pedig meglátott egy angyali lajtorját, amely egyenesen az égig emelkedett, és meghallotta Isten hangját. Amikor felébredt, egy emlékkövet állított, s e szavakkal szentelte fel: „Mily rettenetes ez a hely; nem egyéb ez, hanem Istennek háza, és az égnek kapuja."

– Mit akarsz mondani ezzel, nagyapa?

– Először is ne feledd, hogy a *terribilis* nem ugyanazt jelenti, mint a *horribilis*. Isten lehet rettenetes, mert rettenetet kelt az emberben az ő bosszúja, de soha nem lehet borzalmas. Látod, a lépcső, amelyen felmegyünk, akárcsak a lajtorja Jákob álmában, olyan helyre visz, ahonnan nincs visszatérés.

Ferruccio csodálkozva nézte, ahogy a nagyapja előhúzott a zsebéből egy nagy kulcsot, és nekiállt kinyitni az ajtót, mintha az övé volna a templom.

– Látod ezt a jelet? – kérdezte Paolo de Mola, és három, hegyével lefelé fordított, markolat nélküli kardot mutatott az unokájának. – Tudod, mit jelent?

Ferruccio a fejét rázta.

– Ez az ispotályos barátok jelképe, a három Tau, a héber ábécé utolsó betűje.

– Ettől nem lettem okosabb, nagyapa…

– A három T vagy a három Tau a jeruzsálemi Templomot jelképezi, az elrejtett kincset és azt a ládát, amelybe egy nagy értékű dolgot temettek.

– Nagyapa… – mosolyodott el Ferruccio. – Te most tréfálsz velem?

Paolo de Mola meglökte az ajtót, amely nyikorogva tárult ki.

– Lépj be, fiam! Nem, nem tréfálok. Nézz csak körül!

Ferruccio körbetekintett. A templom teljesen dísztelen volt, még a falakat is fehérre meszelték, egyetlen freskó sem ékesítette őket. Az oszlopokat viszont virágmotívumokat és zárt héjú kagylókat ábrázoló faragványok díszítették, és sok kőre három titokzatos betűt véstek: egy E-t, egy T-t és egy S-t.

– Napjainkban ez a templomos lovagok temploma, Ferruccio, és én is közéjük tartozom. Ezért van nálam a kulcs.

– Te… templomos lovag vagy? – nézett rá döbbenten Ferruccio. –

De hát… a templomos rend már rég nem létezik!

– Nem, Ferruccio, annak idején sokakat megöltek, de nem mindenkit, s a túlélők csöndben és magányosan életben tartották a rendet. Ha rájuk akarnál találni, azok között kellene keresned őket, akik még ma is az igazság, a becsület és a megbocsátás egyenes útját követik. De nem lenne könnyű dolgod, mert ez a zárt kagylóhéj azt a megbonthatatlan egységet jelképezi, amely a lovagok és titkuk között áll fenn. Még két templomos is csak hosszú ismeretség után képes egymásra találni. A beavatáson is mindössze egyetlen mester van jelen és két lovag, akik messziről jönnek, és azonnal vissza is mennek, magára hagyva a frissen beavatottat saját lelkiismeretével. Most elárulok neked egy titkot, mert azt remélem, hogy egy napon te veszed át a helyemet.

– Én… nem is tudom, nagyapa.

– Mindegy. Ha eljön a pillanat, úgysem a te akaratodon múlik majd a dolog. Talán a tetteid alapján fognak rád találni. Látod, az a három betű, az ETS azt jelenti: Ecce Templari Sumus, vagyis íme, mi, a templomos lovagok itt vagyunk, ezen a helyen még mindig létezünk. És most ülj le, Ferruccio; mielőtt elmennék oda, ahonnan nincs többé visszatérés, el kell neked mondanom valamit.

Ezen a napon tudta meg Ferruccio, ki is ő valójában, s ekkor kezdődött új élete. Minden feltárult előtte: francia származása, az, hogy a templomos lovagok utolsó nagymesterének, a máglyán megégetett Jacques de Molay-nek a leszármazottja, őseinek menekülése Itáliába, vezetéknevük elolaszosítása. Azután a templomos hagyományok megőrzése Toscanának ebben az isten háta mögötti zugában. És a soha véget nem érő üldöztetés, egészen addig, amíg szüleivel bérgyilkosok végeztek, akiket soha nem találtak meg: olyan emberek, akik egyaránt állhattak a francia király, a pápa vagy II. Mehmed szolgálatában – hiszen a templomos lovagoknak és Ferruccio nagyapjának, a rend mesterének annyi volt az ellensége, mint égen a csillag. Ezen a napon ért véget Ferruccio ifjúsága.

Paolo de Mola még két évet élt, de egyre betegebben. Ebben az időben Ferruccio rászokott, hogy feketében járjon, elrejtse érzéseit, sőt még a nevét is eltitkolja, bár kardjának híre mindenütt megelőzte. Amikor a nagyapja érezte, hogy közeleg az utolsó perce, átadott neki egy gyűrűt, s arra kérte, juttassa el Lorenzo de’ Medicihez, aki támogatásával és pénzével járult hozzá az ispotály működéséhez, s aki már akkor védelmükre kelt, szembeszállva a pápák és királyok törvényeivel, amikor még apja, Piero volt Firenze ura. Ferruccio teljesítette nagyapja kívánságát, és megtette az utolsó lépést: elment a

firenzei udvarba, átadta a gyűrűt, és szabad akaratából a szolgálatába állt annak az embernek, akinek, úgy érezte, hálával tartozik, és mindörökre adósa.

Egy szempillantás alatt lepergett előtte az élete, s mire visszatért a jelenbe, már meg is hozta a döntését. De amikor a tekintete találkozott Leonoráéval, aki felszegett fejjel próbálta visszafojtani a könnyeit, úgy érezte, a ház falai menten összeomlanak, mintha nem is kőből, hanem homokból épültek volna.

– Hol és mikor? – kérdezte azután Carnesecchitől.

– Biztos helyen. Épp ezért azt kéri kegyelmedtől, hogy menjen el vasárnap a misére, amelyet a barát tart a Santa Maria degli Angeli-templomban. Ott rejtőzik majd a hívek között a templom végében, jobbra, Szent Márk szobra mellett, domonkos csuhában. A templom kicsi, és nagy lesz a tolongás, senki sem veszi észre sem őt, sem önt. És most, engedelmével, visszamegyek Firenzébe, és beszámolok a monsignorénak, mit végeztem. Már ha a szolgálólány, aki nem volt hajlandó bebocsátani, kienged.

Leonora magára hagyta férjét a dolgozószobában, és becsukta maga mögött az ajtót. Volt valami nyugtalanító ebben az emberben, aki idejött, és megzavarta a nyugalmukat. Az asszony egyfelől úgy érezte, mintha visszatért volna a múltba, amikor a testét elválasztotta a lelkétől, és hogy meg tudjon élni, nap mint nap eladott belőle egy részt. Másfelől meg mintha a jövőbe látott volna, s egy szakadék szélére sodorta volna a förgeteg, amelynek nem tudott ellenállni.

Ostoba női fecsegés, ezt mondaná erre öreg gyóntatója. De talán csakugyan megvan a képessége, hogy túllásson a látszólagos valóságon, s megérezzen olyan dolgokat, amelyeket a férfiak csak akkor vesznek észre, ha ott van az orruk előtt. Ez a teremtő anya – mondaná erre Giovanni Pico –, a Lény, akitől minden származik, s akitől, mint nő, te is örököltél egy szikrát. Jelenlétének nyomát, egy szemernyi ősi tudást, olyan adottságot, amely emberi természeteden túli megérzésekkel ajándékoz meg. E pillanatban a fülébe csengett Giovanni Pico megnyugtató, de óva intő hangja. Később majd mindent elmesél Ferrucciónak, de most nem. Mindennek megvan a maga ideje, és most annak van itt az ideje, hogy egyedül maradjon.

13

Isztambul, a Szeráj- palota trónterme, 1497. május 1.

II. Bajazid, Hódító Mahomet fia a trónteremben fogadta a különországbeli követeket. Atyja a harcos iszlám lobogóját hordozta, ő viszont azzal írta be a nevét a történelembe, hogy békét és jólétet hozott népének. Amiképpen ideje van a meghalásnak és ideje van az életnek, akképpen ideje van a fegyvereknek és ideje van a művészeteknek, mondogatta gyakran, a Prédikátor könyvéből vett idézet mintájára. Ezt a napot az egyházi zenének kívánta szentelni, és a születésnapja megünneplésének, amely ebben az évben épp a ramadán hónapjának első napjára esett. A ceremónia még nem kezdődött el. A termet tarka, változatos tömeg töltötte be. Amikor Ada Ta és Gua Li belépett, kíváncsi tekintetek vizslatták egyszerű szabású, de élénk színekben pompázó öltözéküket. Gua Li egy pillanatra egészen elveszettnek érezte magát, amikor elszakították Ada Tától, de hiába, a férfiaknak és a nőknek más-más helyet jelöltek ki. A lány a terem sarkában találta magát, egy magas, büszke tartású nő mellett, akinek a szemét fekete fátyol takarta, és vörös félholdakkal díszített, damasztból varrt *hidzsab*ja a vállára omlott. Ada Ta nem volt ilyen szerencsés; ő az első sorba került, majdnem a trónnal szemközt. Ugyanebben a megtiszteltetésben részesültek a szultán legádázabb ellenségei, a velenceiek, akik az udvari etikettre fittyet hányva nyugodtan tereferéltek.

Antonio Grimani, a Velencei Köztársaság követe immár sokadszor fordult a szomszédja felé.

– Mikor lesz vége az ünnepségnek?

– Excellenciás uram – suttogta türelmesen Sebastiano Barbarigo –, még csak az elején tartunk. A szultán müezzinje az imént szavalt el tíz passzust a Koránból.

– És mi ez a dobpergés? Csak nem akasztanak fel valakit? Sehol sem látom a bitófát.

Nagybátyja, Agostino dózse Sebastiano lelkére kötötte, hogy bánjon kedvesen ezzel a tompa agyú idős emberrel, akit sikerült rábeszélni, hogy vállalja az Isztambulban szolgáló velencei követ veszélyes szerepét. A velencei–török kapcsolatok az utóbbi években igencsak megromlottak. II. Bajazid szultán megsértődött az előző velencei követ

viselkedésén, a követ kódolt üzeneteiben ugyanis, amelyeket rendszeresen elfogott, egy ellene szőtt összeesküvés jeleit fedezte fel, s az illetőt már jó ideje kiutasította országából. Ugyanakkor az uralkodónak érdekében állt, hogy amennyire lehetséges, megőrizze a jó viszonyt, mivel így előmozdíthatta a kereskedelmi kapcsolatokat, és elkerülhetett egy bizonytalan kimenetelű háborút. Apja hódításai nyomán a birodalom immár bolgár, trák és macedón területeken volt határos a keresztény világgal, s ezek a határok nem voltak éppen biztonságosnak mondhatók.

– Nem Velencében vagyunk, excellenciás uram – felelte Barbarigo. – A szultán palotájában senkit sem akasztanak fel. A dobpergés csak a táncosok bevonulását jelzi. Nézze csak, már jönnek is!

Ada Ta nem hallgatta őket tovább, inkább a táncosok bevonulását figyelte. Egy *nej*nek nevezett, hosszú csontfuvola valami roppant lágy dallamot kezdett játszani. Grimani nagyot fújt, úgyhogy Barbarigo kénytelen volt ismét csitítani a követet.

– Bocsásson meg, excellenciás uram, de itt most vallási szertartás zajlik. Tudja, a *nej* hangja az isteni fuvallatot jelképezi, amelyből valamennyi teremtett lélek származik.

– És azok ott majd mindjárt táncra pedülnek? Tetőtől talpig köpenybe burkolózva?

Ada Ta anélkül, hogy levette volna a szemét a táncosokról, a velencei nemeshez fordult.

– Nem, excellenciás uram. A fekete köpeny, amit viselnek, az anyag tudatlanságát jelképezi. Alatta fehér, lepelszerű ruhát hordanak, a fény és a halál szimbólumát.

Grimani zavartan nézett rá, miközben babonás módon megérintette a heréit, amint a misén is szokta, ha meghallotta a „halál” szót. Barbarigo cinkos tekintetet vetett a keleties arcú ismeretlenre. A fuvolista most abbahagyta a játékot, a táncosok vezetője pedig, akinek rangját zöld turbán jelezte, széttárta a karját, mintha az összes jelenlévőt át akarná ölelni.

– Jöjj! – szólalt meg, az ég felé emelve tekintetét. – Bárki légy is, jöjj! Istentagadó vagy, bálványimádó, pogány? Jöjj, ez itt nem a kétségbeesés helye, és ha százszor megszegted is ígéretedet, jöjj!

– Most – folytatta Ada Ta – meg fogja csókolni a többiek barna nemezsüvegét, amely a sírkövet jelképezi.

Grimani megismételte az előbbi mozdulatot, és elsápadt az arca. A táncosok felsorakoztak a terem hoszszabbik oldalán, miközben vezetőjük leült egy vörös birkabőrre, és tenyerével a zöld márványpadlóra csapott. A dervisek ekkor ledobták a köpenyüket, és

ők is a földre csaptak. Ezután megkezdődött a tánc.

Amint a bolygók forognak a nap körül, úgy forogtak szédítően a táncosok a bal lábukon. Karjukat kitárták, jobb tenyerüket felfelé fordították, hogy az ég ereje behatoljon a testükbe, átjárja azt, majd lefelé fordított bal tenyerükön keresztül kiáradjon a földbe. Ott volt bennük az isten, és örvénylő táncukkal lassan elérték a misztikus önkívületet. A *davul*nak nevezett, kecskebőrből készült dobok ütemes, felzaklató pergése, melyet a *nej* harmonikus dallama tett kissé lágyabbá, a végéhez közeledett, egyre gyorsult, a fiatalabb dervisek a földre zuhantak. Amikor az utolsó táncos is összeesett, II. Bajazid mosolyogva állt fel. Az iszlám színébe öltözött: aranyszállal átszőtt, pompás, földig érő zöld ruha volt rajta, fekete zubbonyát drága hermelinprém szegélyezte. A nagy, fehér turbán tetején hatalmas rubinkővel ékesített kapocs tartotta a pompás, koromfekete sörénydíszt.

– Biszmillah ar-rahmán ar-rahím, a kegyelmes és könyörületes Isten nevében – szólalt meg Bajazid. – Béke és áldás szálljon Mohamed prófétára, áldott legyen a neve, és valamennyi meghívott nemesre! Szívesen emlékeztetem mindazokat, akik nem részesülhettek a hit ismeretének örömében, hogy az iszlám nem csupán az Isten iránti engedelmességet és az ő akaratának tiszteletben tartását jelenti, de a békét is. Isten küldöttje, Mohamed, áldás és béke legyen vele, azt parancsolta nekünk, hogy terjesszük a békeköszöntést, és tiszteljük a vendéget, s a következőket mondta erről: „Ó, emberek! A békesség szavát terjesszétek. Adjatok élelmet, ápoljátok a rokoni kapcsolatokat, és az éjszaka óráiban imádkozzatok, amikor az emberek alszanak. Így békességben léphettek be a paradicsomba."

Bajazid egy pillanatra a szíve fölé, majd az ajkához szorította a jobb kezét, és enyhén félrebiccentette a fejét. A ceremónia hivatalosan véget ért, és a szultán várta, hogy a jelenlévők kifejezzék előtte hódolatukat, miként az illem kívánja. Néhányan máris kisebb csoportokba verődtek, a kormányok képviselői meg a kereskedők pedig kihasználták az alkalmat, és elkezdték megtárgyalni üzleti ügyeiket – így ugyanis egyikük sem kényszerült arra a gyengeségről árulkodó lépésre, hogy találkozót kérjen a másik féltől. Gua Li átverekedte magát a tömegen, és végre sikerült Ada Ta közelébe jutnia.

– Nem hinném, hogy a szultánnak ma lesz ideje, hogy meghallgasson.

– A hal dönti el, mikor kapja be a horgot. A horgásznak csak az a dolga, hogy a megfelelő pillanatban rántsa be a zsinórt. Jól nézd meg,

lányom, milyen gyenge a hatalom, mekkora szüksége van arra, hogy állandóan fejjék. A tehén is keservesen bőg, ha senki sem szabadítja meg a tőgyét feszítő tejtől.

Elsőként a fekete fátylas, vörös félholdas nő lépett oda a szultánhoz. Amikor Gua Li ott állt mellette, valami kellemetlen szagot érzett, rothadó gomba bűzét.

– Ő Faiza *valide*, Bajazid felesége – súgta oda neki Ada Ta. – Cserkesz hercegnő.

Amikor az asszony meghajolt a férje előtt, a *hidzsab*jára varrt aranykarikák hangos csilingelésbe kezdtek. Vallási kötelessége volt, hogy nyilvánosan hódoljon hitvese előtt. Őt tartották a legájtatosabbnak a palotában élő muzulmán asszonyok közül. Most is egy hatalmas termetű eunuch kísérte, akinél mindig ott volt egy miniatúrákkal díszített Korán. Az asszonynak csak intenie kellett, s a szolga azonnal felolvasta a száztizennégy szúra egyikét, amelyet véletlenszerűen választott ki. Ebből derült ki, mi is az adott napon, az adott órában Allah akarata.

Amikor a szultán kinyújtotta a kezét, hogy megsimogassa felesége arcát, az asszony mindenki szeme láttára elhúzódott.

– Miért viselkedik így? – kérdezte suttogva Gua Li.

Ada Ta a szája elé emelte a tenyerét, hogy senki se hallja, amit mond.

– Igazságos Bajazid megölte a tulajdon apját, akinek ő volt a kedvence. Így szerezte meg a trónt.

– De te honnan tudod ezeket a dolgokat?

– Kérdezősködöm, ahogy te is.

Faiza magán érezte a jelenlévők tekintetét, s ettől még büszkébb volt iménti gesztusára. Joga van hozzá, a Próféta adta joga, hogy többé ne engedje, hogy a férje hozzáérjen. Apja megölésével a férje hitetlen lett, *káfir*. Az asszony ezután hátrébb húzódott, és odaengedte a szultán elé a nagyvezírt, Abdel el-Haszimot. A vezír letérdelt az uralkodó lába elé, megérintette a ruhája szegélyét, és megcsókolta. Ezután a szultán fiai térdeltek le apjuk előtt, aki csak egyiket-másikat ismerte el törvényes gyermekének. Bajazidot kifárasztotta és untatta a hosszúra nyúlt felvonulás. Helyet foglalt hatalmas, baldachinos trónján, melyet drágakövek, arany- és gyöngyházberakások díszítettek. Felül, selyemzsinórra függesztve egy óriási, zöld smaragd lógott, amely a legapróbb légáramlatra is megmozdult, s mintha isteni sugarakat bocsátott volna az uralkodó fejére.

– Az ott az iszlám jelképe – bökött felé az állával Ada Ta. – Aki a kő közelébe merészkedik, a fejét kockáztatja.

Szavai hallatán Gua Li az egyik janicsár felé fordult, aki idegesen szorongatta görbe kardja markolatát. Elegáns öltözéke – pompás, buggyos nadrágja, amelyet széles selyemövvel kötött meg a derekán – elárulta, hogy ő a parancsnoka annak a testőrségnek, amely utazások és szertartások idején védelmezi a szultánt.

– Halálszagot érzek.

Gua Li megszorította Ada Ta karját, az idős szerzetes pedig egy pillanatra lehunyta a szemét. Antonio Grimani bicegett el előttük, majd könnyed meghajlással köszöntötte az uralkodót. Gesztusát az egész keresztény küldöttség utánozta. A férfi szorosan testhez simuló, lila bársonynadrágja több helyen is kikopott, főleg a szegély mentén. Az egyszerű, rövid köpeny fölött, amelyen admirálisi rangjelzés díszelgett, Bajazid észrevette legádázabb ellensége, a Szent János-lovagrend aranyláncát. Az ékszer nélkül a velencei nemes csupán egyszerű kérelmezőnek tűnt volna, akinek jár a *zakat*, a rituális alamizsna, az iszlám harmadik pillére. A szultán frissen facsart narancslevet hozatott magának, és lassan kortyolgatta. A szolga ott várakozott a lábánál, hogy egyetlen intésére a konyhába szaladjon, újabb adagot hozzon az italból, és titokban mohón lenyalja a cseppeket a kupának arról az oldaláról, amelyet a nagy uralkodó érintett ajkával.

Utolsóként a zsidók küldöttsége lépett elő. Amióta Bajazid menedéket nyújtott és munkát adott a Spanyolországból elűzött szefárdoknak, több mint százezren érkeztek Isztambulba, de nem olvadtak bele a város népességébe. Megvoltak a saját negyedeik, megőrizték furcsa öltözéküket és hajviseletüket, s néhány kivételtől eltekintve mind úgy festettek, mint az ágrólszakadt koldusok. Talán jobbnak látták, ha nem hívják fel magukra túlságosan a figyelmet, s ezen nem is lehetett csodálkozni azok után, hogy ily csúful elűzték őket hazájukból. Miután a legkatolikusabb uralkodópár, Ferdinánd és Izabella megfosztotta őket összes javaiktól, szegényen és kiéhezve kötöttek ki Isztambulban, ám ügyességüknek köszönhetően igen gyorsan felvirágoztatták a kézművesmesterségeket, a pénzügyeket és a kereskedelmet. A menekültek *dhimmi*nek, azaz alávetettnek számítottak. Ez azt jelentette, hogy békében élhettek, amennyiben befizették a *dzsizjá*t, vagyis a törvény szabta adót, nem hordtak fegyvert és nem tanúskodtak muszlimok ellen. A vallásukat nyugodtan gyakorolhatták, mert amint az ősi *hadith* is írta, az az igazhitű, aki nem tartja be ezen egyezséget, „bele sem szagolhat a paradicsom illatába”.

Bajazid figyelte, ahogy Jehuda Caro, a zsidó közösség feje közeledik

felé. Jellegzetes hajviseletétől és fehér fejfedőjétől eltekintve az idős rabbit akár bölcs *ulemá*nak is nézhette volna az ember. A szultán azt is tudta róla, hogy megállíthatatlanul ömlik belőle a szó, s a szíve mélyén azt remélte, legalább ezen a napon nem vesztegeti hosszan az idejét a békéről meg a háláról szóló szónoklataival, amelyeket már kívülről tudott. Az uralkodó már csak azért is égett a türelmetlenségtől, mert a hárem legtitkosabb részében egy újonnan érkezett ágyas várt rá.

– Nagy Bajazet szultán, a mi Istenünk áldjon meg és tegyen boldoggá születésed napján!

Jehuda Caro akcentus nélkül beszélte ugyan a Próféta szent nyelvét, a szultán nevét azonban még mindig nem tudta helyesen kiejteni.

– A mi közösségünk is, mely oltalmad és pártfogásod alatt áll, szeretné kifejezni jókívánságait, és engem, népünk alázatos szolgáját küldött ide, hogy arra kérjelek, fogadd el eme szerény ajándékot, melyet legügyesebb kezű aranyműveseink készítettek.

Bajazid menten megfeledkezett neve eltorzításáról. Noha a legpompásabb ékszerekhez volt szokva, ezt az ajándékot még ő is elképedéssel fogadta. Ami a zsidó tenyerén feküdt, s amit a legmélyebb alázattal nyújtott át neki, nem volt egyéb, mint az egykori keresztény Hagia Szophia-bazilika tökéletesen megalkotott miniatűr mása. A templom túl szép volt ahhoz, hogy a többivel együtt lerombolják; most Nagy mecsetnek nevezték, és csakugyan mindössze egy nagyobb volt nála: a mekkai mecset. A smaragdokkal kirakott alapból négy minaret emelkedett ki – finoman megmunkált alabástromból készültek –, az eredeti épület vörös tégláit gránátmozaik jelképezte, a tetőt pedig obszidiánlapok borították. Még a mecset színes ólomüveg ablakai is megvoltak, hajszálvékony aranyszálakkal átszőtt zománcmunka formájában. A zsidó aranyművesek hónapokig dolgozhattak az ajándékon; nyilván így akarták megmutatni mesterségbeli tudásukat, és kifejezni hálájukat a szultánnak, aki befogadta őket.

Jehuda Caro erősen verejtékezve egyensúlyozta tenyerén a nagy értékű műalkotást, és megkönnyebbült sóhaj szakadt ki belőle, amikor Bajazid kinyújtotta a kezét, hogy átvegye az ajándékot. Ám ekkor történt valami: Ibn Szaid, az udvari janicsárok parancsnoka átugrotta a földön fekvő derviseket, és durván a padlóra lökte az öreg Jehuda Carót. A következő pillanatban ruhája ujjából előrántott egy görbe pengéjű tőrt, és rátámadt a szultánra. Kiáltása csak úgy visszhangzott a teremben:

– Halál a *káfir*ra! *Allahu Akbar!* Nagy az Isten!

Ada Ta e pillanatban némán térdre ereszkedett, és botjával elgáncsolta a janicsárt, aki elvesztette az egyensúlyát, a földre zuhant, és a tőr pengéje a hasába fúródott. Bajazid mozdulatlanul figyelte a jelenetet. Láthatóan inkább bosszantotta, semmint meglepte ez a felségsértés. Azután elborzadva tekintett a makettre. Az egyik minaret eltört, és az obszidiánlemezkék némelyike is a földön hevert, elveszve a márványpadló erezetében. Ada Ta visszasietett a helyére, és hagyta, hogy a testőrség tagjai kezelésbe vegyék a sebesült merénylőt. Bizonyos helyzetekben a jó szándékú embert is könnyen ártó szándékúnak vélhetik. Gua Li szíve újra ütemesen kezdett verni. Egy pillanatig azt hitte, az idős szerzetest árulónak nézik, és azonnal végeznek vele.

Amikor a szultán megtudta, hogy nem más tört az életére, mint hűséges katonája, Ibn Szaid, mély szomorúság töltötte el. Nem értette, miért éppen ezt a pillanatot választotta a merénylő, hiszen annyiszor lett volna módja a támadásra. Ezek szerint látványos öngyilkos akciót tervezett. És ha nincs az a messziről jött szerzetes, ő már a paradicsomban lenne, apja mellett, akiben minden bizonnyal még most is lángol a bosszúvágy, noha az utóbbi években alaposan kimulathatta magát a rendelkezésére álló hetvenkét szűzzel.

Bajazid odalépett támadójához, egészen közel ment hozzá, hallotta erős zihálását. Az egyik testőr hátulról megragadta a férfi haját, és felrántotta a fejét. A szultán megpillantotta a gyűlölettől égő tekintetet, amelyben nyoma sem volt megbánásnak vagy bocsánatkérésnek. Hátat fordított Ibn Szaidnak, aki tudhatja, hogy vége az életének, csak előbb még egykori bajtársai a legkifinomultabb kínzások segítségével fogják kihúzni belőle, ki volt a megbízója. Időközben a teremre síri csönd ereszkedett, melyet most a nagyvezír visszhangzó kiáltása tört meg.

– *Szubhana Rabbija-l-álá!* – harsogta. – Magasztaltassék a Legmagasztosabb Úr! Szultánunk megmenekült!

– Ámen! *Allahu Akbar!* Nagy az Isten! – kiáltotta mindenki, a zsidókat és az itáliaiakat is beleértve.

A nagyvezír azonnal megparancsolta a testőröknek, hogy széttárt karral térdeltessék le a merénylőt. Egyiküktől elvette görbe kardját, majd odaállt a rab mellé. A penge felemelkedett, egy pillanatra megcsillant, azután lesújtott a férfi nyakára. A fej lezuhant, elgurult, és Ada Ta lábánál állt meg. Maga a vezír vette fel, majd a magasba tartva megmutatta mindenkinek, miközben a padlóra csak úgy ömlött a vér. Bajazid kérdő tekintettel fordult a nagyvezír felé.

– Ez a *saría*, szultánom – magyarázta Abd el-Haszim lesütött

szemmel, majd átadta a fejet az egyik testőrnek. – Ez az ember nem átallott kezet emelni rád, ezért halált érdemelt. Allah előtt és az itt jelen lévő hitetlenek előtt nem maradhatott életben. Bocsáss meg, ha cselekedetemmel felzaklattalak, nagyuram.

Grimani követ elégedetten fordult Barbarigóhoz.

– Igaza volt, itt nem akasztanak, csupán nyakaznak.

Miközben Barbarigo azon töprengett, mely szavakkal tudná letörölni Grimani arcáról azt a gunyoros mosolyt, Faiza *valide*, a szultán felesége belekezdett a *zagarid*ba, a muszlim nők buzdító örömkiáltásába, majd az összes szolgálólánya csatlakozott hozzá. Az éles, ütemes hang kiáradt a teremből, a kertekben, a lakosztályokban, a konyhákban meg a háremben további nők társultak a kórushoz, s kisvártatva kiáltozásuktól visszhangzott az egész palota. A hang a falakon át kiszűrődött az utcára, a házakba, és a nők – még ha nem is tudták az okát – nyelvüket szaporán ajkukhoz csapkodva átvették és addig ismételgették a kiáltást, míg egész Isztambul nem zengett bele.

14

Isztambul, 1497. május 5., a Szeráj-palota háreme

A janicsár megbökdöste kopjája hegyével társa pocakját, aki képes volt őrségben állva elbóbiskolni. A másik erre vigyázzba vágta magát, jobbra-balra tekintett, aztán sanda pillantást vetett a janicsárra, aki jót kuncogott rajta. Aztán egy biccentéssel jelezte, miért is keltette fel. A hajnali derengésben az őrült idegen ismét akcióba lépett.

– Nézd meg, Kamil, az előbb falt be egy csomó virágot meg füvet – mondta. – Tán kecskének képzeli magát.

– Szerintem ez egy démon, egy *drakul* – felelte Kamil, és háromszor átköpött a válla fölött.

– Audu billah mina shaitani ar rajim. A Mindenható védelmezzen!

– Ha az imám még egyszer meghallja, hogy ezt az ostobaságot mormolod, levágatja a golyóidat. Jusson eszedbe, hogy amikor majd visszatér Jézus próféta, megszabadítja a babonaságtól a keresztényeket meg a zsidókat, a muszlim meg a keresztény világ egyetlen hitben egyesül, és a földön eljő a béke, a biztonság, a boldogság és a jólét kora. De ha így folytatod, lezuhansz a Gyehennába, amint Jézus próféta mondja.

– Persze, persze, neked mindig igazad van, Jaszar, de a nagyapám a lándzsája hegyére tűzte a nagy *drakul* fejét Baszarab király idejében, és amikor hazatért, azt látta, hogy az összes tehene elpusztult, és…

– És a nagyanyád megszökött az egyetlen szamarukon. Már százszor mesélted, Kamil.

– Ez a *drakul* átka volt.

– Lehet, hogy a nagyanyád belehabarodott a szamárba…

– Vigyázz, Jaszar, ne dühíts fel!

– Várj, nézd, mit művel az idegen! Szerinted ilyen egy *drakul*?

Ada Ta kört írt le a feje fölött, azután két kezét imádkozó tartásban összetette a mellkasa előtt. Többször is megismételte ezt a mozdulatsort, majd az utolsó körözés után a földig lógatta a karját, és három-három ujjára támaszkodott. Ezután villámgyorsan előrebucskázott, majd újabb és újabb bukfencek következtek, anélkül, hogy a válla a padlóhoz ért volna, s végül újra fejjel lefelé, három ujjára támaszkodva állt meg. A két katona tátott szájjal figyelte. Most felegyenesedett, karját a háta mögé tette, és ugrálni kezdett, mint egy

béka, legalább háromarasznyira emelkedve a föld fölé. Ezek után olyan sebesen kezdte pörgetni a botját, egyik kezéből a másikba téve, hogy Kamil és Jaszar csak valami szélfútta varázskört láttak. A gyakorlatok végeztével Ada Ta odament a két katonához, akik a szabályzatnak fittyet hányva hagyták, hogy bottal felfegyverkezve közelítse meg őket.

– Jaszar nagyon bölcs – mondta Kamilhoz fordulva. – Én azonban azt gondolom, a valódi béke csak akkor jön el, ha senki sem hiszi többé, hogy az ő istene az egyetlen. Máskülönben csak olyan béke lesz, mint egy tóban, ahol a csuka megeszi az összes többi halat. Jobb a fajok közti egyensúly, mint ha valamelyik legyőzi a többit. Az egyensúly nagyon fontos. Nézzétek csak!

A katonák szeme láttára végtelen lassúsággal vízszintes helyzetbe ereszkedett: előbb két kezére támaszkodott, aztán csak a fél kezére, végül már csak a hüvelykujjára. Kamil a szemét meresztgette.

– Ez mágia, fekete mágia.

Ada Ta talpra állt.

– Mágia az, amit nem tartunk lehetségesnek mindaddig, amíg ki nem próbáljuk. Akkor megértjük, hogy nem mágia. A hegyek között, ahonnan mi jövünk, sokan csinálnak efféléket.

– De hogyan lehetséges ez? – kérdezte Jaszar.

– Láttál már repülő szamarat?

– Nem, soha. A szamarak nem tudnak repülni.

– Jól mondod, mert ismered a szamarakat, sőt, néha együtt őrködsz velük – mosolyodott el Ada Ta. – De ha soha életedben nem láttál volna szamarat, és valaki azt mondaná neked, hogy a szamarak tudnak repülni, nem állíthatnád, hogy nincs igaza.

A szerzetes most összetette két kezét, és otthagyta az őröket. A szultán egyelőre nem méltóztatott fogadni a vendégeket, de két szobát bocsátott rendelkezésükre a palotában. Ada Ta az asztalnál találta Gua Lit, előtte édességgel megrakott tálcák, mellette pedig ott állt az elégedett Ahmed. A lány egy rózsa alakú finomságot emelt a szájához, és dió, mogyoró, pisztácia meg citrom összevegyülő íze árasztotta el az ínyét. Miután a kóstoló kedvére való volt, egy újabb, ezúttal piramis alakú nyalánkságot választott. De amikor erős szezámmagillat csapta meg az orrát, kissé elfintorodott.

– Igazad van, a halva túl édes. – A férfi gyengéden kivette a kezéből az édességet. – A baklava viszont a szultán kedvence. Állítólag igen erős afrodiziákum.

Ada Ta odalépett hozzájuk.

– Az almában lévő féreg is lehet afrodiziákum, ha az elme úgy hiszi.

Ez az édesség viszont határozottan étvágygerjesztőbb, mint a kukac.

– A felséges úr látni kíván benneteket – tette keresztbe karját Ahmed a melle előtt. – És ezeket az édességeket küldte, kárpótlásul a hosszú várakozásért.

– A várakozás akkor hosszú, ha kellemetlen – felelte Ada Ta. – Ha kellemes, még túl rövidnek is tűnik.

– Kérlek, kövessetek.

Kimentek a kertbe, ahol a magasban egy sólyom húzott el a fejük fölött. Gua Li figyelte, ahogy a ragadozó zsákmányra lesve köröket írt le a levegőben. Ahmed elvezette őket egy virágokkal díszített, fekete szögesdróttal védett magas kapuig, amelyet két eunuch őrzött.

– Én nem léphetek be a hárembe – mondta Ahmed.

Ada Tára mutatott, és Gua Li megborzongott.

– Mindazonáltal a szultán nem tartja fenyegetőnek a jelenléteteket, és mindkettőtöket vár a magánlakosztályában, távol a kíváncsi szemektől és fülektől.

– Méltók leszünk Mekka és Medina oltalmazójának bizalmára – jelentette ki a szerzetes, és összetette a kezét. – Különben is, túl fiatal vagyok én még ahhoz, hogy az érzéki örömök mezején legelésszek.

A szultán titkára mosolyt erőltetett az arcára, azután intett a két őrnek, hogy nyissák ki a kaput. Egy sötétkék *burká*t viselő nő vezette őket végig némán a fehér folyosók labirintusán. Végül megállt egy faajtó előtt, amelyet Korán-idézetek díszítettek, s egy meghajlással kinyitotta előttük. Néhány udvaroncot pillantottak meg, akik meghajoltak, majd hangos selyemsuhogás közepette kimentek mellettük az ajtón. A szultán két oldalán, párnán kuporogva egy-egy fiatal nő foglalt helyet. Mindketten bő, buggyos selyemnadrágot viseltek. Meztelen bokájukat aranyperec fogta körbe, melyről apró csengők lógtak. Bajazid elmosolyodott.

– Azon a napon, amikor egy vendég követi a Szunnát, noha nem volna kötelessége, Allah csakugyan boldogan mosolyog.

Gua Li könnyedén meghajolt.

– És azon a napon – szólalt meg Ada Ta – minden lélek azért kap fizetséget, amit elkövetett. Azon a napon nincsen jogtalanság. Allah gyors a számvetésben.

A szultán az ég felé emelte széttárt kezét, hosszú, fehér brokátköntösének ujjai úgy libegtek, mint a hatytyúszárnyak.

– Nem elég, hogy a vendég beszéli a nyelvünket, még a negyvenedik szúrát, a Ghafirt, a Bűnbocsátó szúráját is ismeri. Sajnálom, hogy amikor legutóbb találkoztunk, nem állt módomban gyakorolni a bűnbocsánatot – sóhajtott Bajazid. – De nem erről akarok szólni

veletek. Az adósotok vagyok, és megfizetem a tartozásomat, mert így szoktam tenni, amiként azt is mindig elvárom, hogy az adósaim fizessenek. És nagy a kíváncsiság is bennem. Remélem, máris hajlandók lesztek válaszolni a kérdéseimre. Ideje van a beszédnek és ideje van a hallgatásnak, a Szent Korán e tekintetben nem helyesbítette a Könyvek Könyvét. Miután nektek köszönhetően sikerült elkerülni, hogy a testem hófehér lepedőbe csavarva végezze, a mai nap tökéletesen alkalmas arra, hogy elkezdjük meghallgatni a második próféta életének történetét. Igaz, hogy kisgyermekként eljutott Indiába?

– Egyesek így mondják – felelte Ada Ta, és bátorító pillantást vetett Gua Lire. – A mi történetünket azonban maga a főszereplő erősíti meg. Élő bizonyítékot hagyott ránk.

– De hiszen tizenöt évszázada halott! – vetette ellene a szultán. – Ki maradhat élve ennyi ideig?

– Jogos megjegyzés – ismerte el szűkszavúan Ada Ta, majd leült a földre.

Gua Li a fejét ingatta, aztán rámosolygott Bajazidra, aki visszamosolygott rá. A lány ekkor fogott egy nagy, kerek párnát, törökülésben helyet foglalt rajta, és összetette a kezét. Csukott szemmel mély lélegzetet vett, majd mesélni kezdett az iszlám világ legfőbb urának.

Szamarkandban Szajed pultját valósággal megostromolták a mongol törzsek megbízottai. Felmentek az árak, tekintélyes méretű arany- és ezüstérméket, drágaköveket adtak az olajért, az aszalt gyümölcsért, az árpáért és a különféle magvakért. Az áru két nap alatt elfogyott, és az indiai kereskedő legnagyobb sajnálatára kénytelen volt üres kézzel elengedni egy-két későn érkezett törzsvevőjét. Pénzesládái színültig megteltek, eladni való portékája pedig nem maradt. Néhány drágakövet elcserélt azokra a csodálatos, dzinek nevezett, sötét achátkövekre, amelyeket szemek díszítettek – a legdrágábbat éppen huszonegy szem.

– Tessék – mondta Jézusnak –, ez igen nagy erejű talizmán, az ember és a szellemi világ egységét jelképezi. Segít, hogy valóra váltsd azt, ami a fejedben jár.

Szajed hagyta, hogy egy bonc rásózzon egy öt rőf hosszú trombitát, mert látta, hogy Jézus szeme csodálattal csillant fel, amikor az eladó azt mesélte, hogy ha erősen belefúj, a kövek a levegőbe emelkednek. Beszerzett jó drágán egy roppant súlyos elefántcsont Buddha-szobrot is. Soha nem látott még ilyet. Az eladó, egy kínai kereskedő azt állította, anyaga azoktól a hatalmas, szőrös elefántoktól származik, amelyek valaha megfagytak a

Góbi sivatagban. Szajed csak mosolygott ezen a mesén, mint ahogy Jézus is, az alvó Buddhát ábrázoló szobor azonban kétségkívül jól sikerült.

– Ez az ember alszik, és álmában mosolyog – jegyezte meg Jézus. – Ez azt jelenti, hogy békesség uralkodik a lelkében. Te viszont alvás közben jajgatsz és fintorogsz. Miért nem árulod el, mi bánt? Anyám mindig azt mondogatta, hogy álmunkban a boldogság és a szomorúság szabadon járnak, mint a gyeplő nélkül futkározó tevecsikók.

– És ha elmesélem, mi bánt, boldogabbak lesznek azok a tevecsikók?

– A szó megszabadítja az ember szívét és elméjét. A szó az Örök Anya lehelete, amelyet azért adott az embereknek, hogy különbek legyenek az állatoknál.

– De anyád nem a zsidó törzsekhez tartozik, és nem a félelmetes Istent imádjátok?

Jézus nem felelt, s e pillanattól kezdve ismét hallgatásba merült. Szajed nem értette a dolgot, de nem faggatta a fiút, mert azt gondolta, talán megbántotta valamivel. Hosszú út várt rájuk a nagy tenger partján fekvő Debalig. Nyár volt, de egyes hágókat még mindig hó borított, s egy lavina számos embert és lovat elsodort. Amikor Bagramban éjszakáztak, mongol lovas fosztogatók bandája támadt rájuk. Az elmúlt években Szajed elkerülte őket, mert a pastu törzsektől kért védelmet, akik nyaranta a mákvirág fekete mérgét gyűjtögették. Ám ebben az évben még nem érett be a mák, s a tüzek, amelyekkel a ragadozókat próbálták távol tartani, odavonzották a rablókat.

Az egyik őrködő szolga kiáltani próbált, amikor hirtelen tucatnyi kis lángot látott kigyúlni a hegyoldalban, de hangja elhalt, mert egy tüzes nyíl fúródott a nyakába. A vágtató paták zaja még nem is hallatszott, amikor már megremegett a föld. A karaván tagjainak csak arra maradt idejük, hogy álomittasan összeszedjék a fegyvereiket, máris rájuk tört a rettenetes horda. A lángok belekaptak néhány szekérbe. A lovasok megállították a lovaikat, s visszafordulni készültek, ezúttal karddal a kezükben. Szajed ismerte a módszerüket, és megparancsolta a többieknek, hogy szóródjanak szét, mert csak így kerülhetik el az ütközést. Rá kellett venni a támadókat, hogy kerüljék meg a szekereket. A banditák egyre csak ösztökélték a lovaikat, de az állatok felágaskodtak, és nem voltak hajlandók továbbmenni.

A lovak nyihogásába belevegyültek a rablók dühös kiáltásai. Ezenközben a földről lassanként finom porfelhő emelkedett fel. Ezután apró kavicsok, majd egyre méretesebb kövek repültek a magasba – még tojás nagyságú is akadt köztük. Szajed és a társai egyszerre azt vették észre, hogy derékig gázolnak a körülöttük lebegő kőtengerben. Leengedték kardjukat, és értetlenül pillantottak egymásra. A rablók is felfigyeltek a csodás

jelenségre, és elbizonytalanodva álltak meg. A lebegő kövek nem csak bennük keltettek félelmet: a lovak úgy dobogtak, hogy lovasaik alig bírták féken tartani őket, és üveges szemmel keresték a menekülő utat. A bandavezér ekkor elkiáltotta magát, és megforgatta a kardját a feje fölött. Amilyen váratlanul érkezett a csapat, olyan váratlanul tűnt el most az éjszakában. Nem sokkal ezután a kövek visszapotyogtak a földre. Szajed és a többiek ekkor látták meg a földön ülő Jézust, kezében a trombitával. Hol rájuk tekintett, hol a hangszerére, és mosolygott. Szajed rájött, mi történt, és odament hozzá.

– Ezek szerint tényleg működik. A hited megmentett minket.

– Anyám mindig arra intett, ne higgyek annak, aki azt mondja, a szamarak tudnak repülni, de azt is hozzátette, hogy ha még soha nem láttál szamarat, jogod van kételkedni.

Átkeltek egy újabb hegyláncon, és végül megérkeztek a Hindi folyó széles völgyébe. A bal parton megálltak Mankerában, ahol Szajed új szekereket és gyorsabb lovakat vásárolt, amelyekkel sík terepen jobban lehet haladni, Jézus pedig elbűvölve bámult egy láncra vert táncoló medvét a kisváros főterén. Már látni lehetett Debalt, ahol Szajed háza állt. A kereskedő kezével a szemét ernyőzve fürkészte a párás messzeséget, s a lelkét öröm és félelem töltötte be. Sok idő eltelt, amióta útnak indult, s a kalózok és a rádzsák többet árthattak az otthonának, mint a partra időnként kicsapó, titokzatos hullámok. Többször is látta ezt a jelenséget. A tenger hirtelen visszahúzódott, ez volt a jel, aztán hatalmas erővel zúdult a városra, elsodorta a hajókat, elpusztította a házakat és a szentélyeket, megölte az embereket és az állatokat, mígnem végül visszatért a csönd, amelyet immár csak a túlélők jajveszékelése tört meg. Szajed mélyen belemerült gondolataiba, de egyszerre megérezte, hogy valaki figyeli. Felnézett, és azt látta, hogy Jézus rászegezi a tekintetét.

– Nem igaz, hogy a zsidók Istene félelmetes és fenyegető. Amikor veszélyben forogsz, és valaki nálad nagyobbhoz fordulsz védelemért, talán nem anyádat szólítod akaratlanul is először?

Szajed a hajába túrt, és elmosolyodott.

– Ne haragudj, nem akartalak megbántani, és a vallásodat sem kívántam megsérteni. Amit az imént mondtál, igaz. De hogy jön ide?

– A mi nyelvünkön Isten neve, a JHVH tetragram második betűje mögött a Hé, vagyis Imma, anya szó rejtőzik, de azt is jelenti ez a szó, hogy odaadja magát az ember. És talán nem igaz, hogy a szeretet a legnagyobb ajándék? Ha Isten a szeretet, akkor Isten anya, és egy anya soha nem félelmetes.

A férfi megrántotta a gyeplőt, és megállította a kocsit. Egy pillanatra eltöprengett, aztán karba fonta a kezét, és összeráncolta a homlokát.

– Te tréfálsz velem.

– Talán – felelte Jézus anélkül, hogy ránézett volna. – De van valami igazság abban, amit mondtam. Szeretném a ti isteneteket is megismerni, és megtudni, tényleg annyival jobb-e a miénknél.

Egy pillanatra egymásra néztek, és Jézus – először, amióta elszakították a szüleitől – elnevette magát, Szajed pedig vele nevetett. Könnyesre kacagták magukat, s ez volt a barátságuk kezdete. Szajed megrántotta a gyeplőt, és a két ló ügetni kezdett, mintha egyszerre megérezték volna a sosem látott otthon illatát.

– Akár hiszed, akár nem, nekem nincs istenem, hanem egy herceg törvényeit próbálom követni, akit úgy hívunk: a Megvilágosodott. Az égig érő hegyek között született, az örök hó birodalmában. Messziről láthattad is ezeket a magaslatokat, pár nappal a rablótámadás után.

– Elmegyek majd oda, mielőtt hazatérnék, de előbb tanulnom kell. Te pedig segíteni fogsz nekem, ugye, Szajed?

Szajed megborzongott, mert megértette, hogy az élete mindörökre megváltozott. Lehet, hogy Abannak igaza volt, ez a fiú kiszárítja a lelkét – de az is lehet, hogy új értelmet ad az életének.

Gua Li elhallgatott. Bajazid mintha elszenderedett volna. A lány óvatosan felállt. Ada Ta kinyitotta az ajtót, aztán csöndben kisurrantak a folyosóra, és becsukták maguk mögött az ajtó két szárnyát.

15

Firenze, 1497. május 25.

– Utat!

A férfi, akinek fél arcát – még a jobb szemét is – sebhely szelte keresztül, az imént rántotta ki szögletes pengéjű kardját. A másik, akinek látványos púp csúfította a hátát, tőrt húzott elő az övéből, de nem szólt. Leonora és Ferruccio kissé távolabb megálltak. Szemlátomást egyik úriember sem szándékozott utat engedni a másiknak. Mindketten egy fapallón álltak, amely alatt mindenféle gyanús mocsok folyt. Egy megzavart patkány is felkapaszkodott a pallóra, otthagyván a döglött galambot, amelyből lakomázott. A meleg májusi időben gyomorforgató bűz áradt a nyitott csatornából, ezért az ellenfelek mindketten piszkos zsebkendőt szorítottak az orruk elé. És jóllehet éppen délre járt az idő, az összeérő háztetők egyetlen kósza napsugarat sem engedtek be a szűk sikátorba.

A félszemű beszívta a zsír- és káposztaszagú gőzöket, amelyek az alagsori konyhák ablakain szöktek ki, és nyirkossággal itatták át a bűzt, s egy pillanatra lehunyta ép szemét. A púpos érezte, hogy hurut száll fel a tüdejéből, és akkorát köpött, hogy szinte az egyensúlyát is elvesztette. Az egyik felső ablakból kikiáltott valaki, mielőtt két éjjeliedény tartalmát zúdította volna rájuk, így mindketten szerencsésen megmenekültek. Hátraugrottak, majd az alkalmat kihasználva vissza is fordultak. Ferruccio karon fogta Leonorát, és a púpost kikerülve végigsietett vele a sikátoron, majd jobbra fordultak, a Santa Maria degli Angeli-templom felé. A galambra időközben rávetette magát egy sirály, amely mintha a semmiből termett volna ott.

Ferruccio és Leonora épp olyannak tűnt, mint a többi pár, akik beléptek a „víg barátoknak" nevezett szerzetesek kis templomának ajtaján, és ujjaikat a szenteltvíztartóba mártva keresztet vetettek. A Santa Maria degli Angeli szűk belső tere zsúfolásig megtelt, az emberek középen tülekedtek, lökdösődtek, hogy a lehető legközelebb kerüljenek a szószékhez, hiszen tudták, hogy hamarosan Isten kegyeltje, Girolamo Savonarola szól majd hozzájuk. Az itteni szerzetesek, akik nagyrészt nemesi famíliák sarjai voltak, nem tisztelték különösebben a domonkos barátot. Különösen amióta

néhány hónapja mennydörgő hangon helytelenítette sajátos előjogukat: azt, hogy mentesültek a papi nőtlenség alól. Mindazonáltal tartottak a dühétől, és beleegyeztek, hogy a templomukban prédikáljon, mert nem akarták magukra haragítani.

A házaspár vigyázott, nehogy elsodorja a tömeg, félrehúzódtak az előcsarnok oldalába, ahol egy szürke márványból faragott, hatalmas termetű Szent Márk olvasta az evangéliumot a lábánál álló, kutyánál nem nagyobb szárnyas oroszlánnak. Leonora haját fehér fátyol fedte, a kezében rózsafüzért szorongatott idegesen, mintha imádkozna. Egy pillanatra lekötötte a figyelmét a falat díszítő Utolsó ítélet-freskó egy részlete: a kárhozottak rengetegen voltak, és mély hasadékokban perzselődtek, míg az üdvözültek, akik bájos angyalok körében emelkedtek az ég felé, mindössze pár fős csoportot alkottak. Ugyan miféle Isten lehet ilyen kegyetlen, hogy gyermekei nagy részét megbünteti, és csak néhányat ment meg közülük?

A tömeg egyre sűrűbb lett, a zsebmetszők már nem egy bugyellárist felhasítottak késükkel. A levegő nyirkos és büdös volt, pedig nyitva hagyták a templom ajtaját. Ekkor mind erősebb moraj kíséretében egy férfi indult felfelé a szószékhez vezető lépcsőn. Fekete, prémszegélyes csuklyája a homlokát is eltakarta. Amikor felért, végigtekintett a templomon, mintha egyenesen a Mindenhatótól várná a hívekhez intézendő szavakat. A jelenlévők közül sokan felpillantottak a mennyezetre, volt, aki egy pontra mutatott a szomszédjának, mert biztosra vette, hogy valahol ott, a gerendák között mutatkozik meg hamarosan az Úr. A domonkos barát ekkor vádlón előrebökte mutatóujját, majd jobb kezével kört írt le, amelybe az egész tömeget belefoglalta, miközben baljával olyan erősen kapaszkodott a fából faragott szószékbe, mintha a tagjait átható isteni harag arra késztetné, hogy kitépje a helyéből.

– Bánjátok meg bűneiteket! – kiáltotta. – Isten keze hamarosan lesújt rátok! Kenjétek be házaitokat a bárány vérével, hogy az öldöklő angyal, aki már közeleg, ne pusztítsa el elsőszülötteiteket! Ezt mondotta Isten Mózesnek! Én pedig azt mondom nektek, hogy a vér kevés lesz bűneitek lemosásához. Valamennyien kárhozottak vagytok, akárcsak Egyiptom fiai!

– Ez nem Girolamo – suttogta Ferruccio. – Ez nem az ő hangja. És nézd a karját, milyen húsos. Az ő karja ösztövér. Nem értem, és nem tetszik ez nekem. Gyere velem! Ha valaki észreveszi, hogy nem ő az, és nekiáll óbégatni, a tömeg eszét veszti, akár a ketrecbe zárt állatok.

Leonora némán követte a férjét. Ferruccio óvatosan, de határozottan vágott át a tömegen. Nem vesztette el hadi ösztönét, ma is az a

csöndes, megbízható kardforgató volt, aki mindig pontosan érzékeli a helyzetet, és helyes döntést hoz. Leonora a szeme sarkából észrevette, hogy egy árnyék jár mögöttük.

– Valaki követ minket. Olyan, mint egy szerzetes, de lehet, hogy maga a bíboros az.

A hamuszürke csuha határozott mozdulatokkal elébük vágott, és odadörgölőzött Ferruccio katonai köpenyéhez.

– Mióta nem gyóntál, fiacskám?

– Monsignore?

– Nem vagyok én ilyen nagy ember.

Ferruccio csak a csuklya alatt mozgó ajkakat látta.

– Mindenesetre úgy vélem, nagy szükséged volna a gyónásra – folytatta az ismeretlen.

Nem, nem ő az, túlságosan magas és vállas. Ferruccio úgy emlékezett, hogy Giovanni de' Medici sápadt, flegmatikus fiú volt, kövérkés termetű és pufók arcú, akárcsak az anyja, az Orsini lány.

– Alig három napja gyóntam – hazudta Ferruccio –, és bárhogy próbálok is visszaemlékezni, azóta egyetlen bűnt sem állt módomban elkövetni.

– És ez a szép hölgy az oldaladon?

– Ő a feleségem, atyám – suttogta –, Isten színe előtt kötöttünk házasságot.

– A házasság nem akadálya a bűnnek, sőt, olykor még inkább paráznaságra csábít. Így hát véleményem szerint jobban teszed, ha meggyónod a test bűneit, még akkor is, ha egyelőre nem követted el őket. Van itt egy kiváló pap, jobb, mint én, a kolostor kerengőjében vár rád. Menj csak, addig én imádkozom egyet ezzel a szépasszonnyal, aki tiszta, akár a liliom, és engedelmeddel helyetted is megvédelmezem minden testi-lelki veszedelemtől.

Ha nem templomban lettek volna, Ferruccio már kirántotta volna a kardját, vagy legalábbis szétverte volna a képét ennek a mocskos szájú barátnak.

– Menj, Ferruccio. Menj gyónni – szorította meg a karját Leonora.

– A gyónás remek ötlet, Ferruccio – biztatta az ismeretlen. – De csak a kerengőben találhatsz békére.

Ferruccio megrázkódott, és nagyot sóhajtott. A barát Leonorára tett célzásai elvették a józan eszét, és most ostoba tökfilkónak érezte magát, nem is annyira a felesége, mint inkább az ismeretlen előtt, akinek az arcán halvány mosolyt látott, miközben a kijárat felé indult. Amint Ferruccio eltűnt, a szerzetes kissé félrebiccentette a fejét, és hátravetette a csuklyáját. A fején nem volt tonzúra, csak sűrű, sötét

haj. Arcát fekete szakáll keretezte, amitől inkább katonának hatott, mintsem egyházi embernek.

– Tudom, hogy ön becsületes és okos asszony – suttogta –, a szépsége pedig magáért beszél.

– Csakugyan? Kicsoda maga? Nyilván igazi szerzetes, ha efféle bókokat enged meg magának ezen a helyen.

Leonora keresztet vetett, s közben tekintetét a szószékre szegezte, ahol az ál-Girolamo prédikációja egyre apokaliptikusabb színeket öltött.

– Hajjaj, miután nem hiszem, hogy a ruha árult volna el, mert a barátcsuha alatt végtére is bárki lehetnék, úgy vélem, inkább a hangomból vagy a testtartásomból, s nem a szavaimból vonta le azt a következtetést, hogy szerzetes vagyok, ami egyébiránt megfelel a valóságnak. Ezt jelzi az is, hogy idegenül mozgok a társaságban, különösen a nők között, ami Isten szemében dicséretes erény ugyan, egy férfi számára azonban súlyos teher.

– És talán prédikátor is.

A szerzetes Leonora felé fordult.

– Fején találta a szöget. Tán még a nevemet is tudja?

Leonora nem fordult meg, és nem válaszolt.

– Azt azért csak nem találta ki – folytatta a férfi. – De majd én megmondom önnek, madonna Leonora, így illendő, hiszen én is tudom az ön nevét. Marcellónak hívnak, és igen, szoktam prédikálni, de nem úgy, mint az az őrült domonkos, akit maga is ismer. Én Szent Ágoston szerény szolgája vagyok, és jó barátja annak a monsignorénak, akit a férje oly óvatlanul emlegetett. A monsignore kitüntető megbecsülésben részesít, én pedig örömmel szolgálom őt. Akárcsak Ferruccio, mellesleg. Mi ketten sok mindenben hasonlítunk egymásra.

Ahogyan ez utóbbi szavakat kiejtette, nagyon nem tetszett Leonorának, aki továbbra is úgy tett, mintha a szószékről röpködő átkok kötnék le minden figyelmét.

– Elnézést, ha megsértettem. Genazzanóban, ahol megszülettem és felcseperedtem, nem részesültem olyan jó nevelésben, mint ön, és olykor úgy beszélek, mint egy kocsis, nem úgy, ahogy egyházi emberhez illő.

– Mit tud maga az én neveltetésemről, Marcello fráter? Már ha csakugyan ez a neve, és csakugyan szerzetes.

– Ne vesse el a sulykot, Leonora. Szent Ágoston regulája engedelmességre kötelez, de ez nem jelenti azt, hogy ostoba vagy meggondolatlan lennék. Azért vagyok itt, mert Rómát szolgálom, és

azt az embert, akihez a férje gyónni ment. Ami az ön neveltetését illeti, tudjuk, hogy Rómában Szent Klára apácái bőségesen ellátták jó tanácsokkal és figyelmeztetésekkel, kis idő múltán azonban, önhibáján kívül, letért a helyes útról…

Leonora elpirult szégyenében, és remegni kezdett a lába. Eszébe jutott az a borzalmas római időszak. Oly messze volt, most mégis oly közelinek tűnt. Miután kidobták a zárdából, nap mint nap úgy próbált küzdeni az éhség ellen, hogy más lányokkal együtt, akik társai voltak a szerencsétlenségben, mocsok, félelem és szégyenkezés közepette eladta a tisztességét. Nem maradt más reménye, csak az, hogy még mindig hitt Istenben, és bízott benne, hogy az ő kegyelmében halhat meg. Titkát tehát, amelyről azt hitte, csak Ferruccio ismeri, mások is tudják. A kísértetek visszatértek, s most mintha ismét engedelmességet és hallgatást várnának tőle és a férjétől. A prédikátor mind fenyegetőbben harsogott, a szerzetes kaján vigyorral nézett Leonorára, a tömeg pedig, amely úgy izzadt, lélegzett és hullámzott, mintha egyetlen szörnyű lény volna, mindenfelől szorította. Leonora félt, hogy nem lesz elég erős, de tudta, hogy ki kell tartania, Ferruccióért, kettőjükért. Körmét a tenyerébe vájta, és lesújtó pillantást vetett a szerzetesre. A legszívesebben elsírta volna magát, de tudta, hogy ezt csak otthona magányában engedheti meg magának.

A templomból kilépve a friss levegő úgy hatolt Ferruccio tüdejébe, mint a rég áhított áldás. A férfi hosszú lépteivel hamar elérte a kerengő bejáratát. A kettős árkádsor eltakarta az eget, és kellemesen hűvös volt alatta. Ferruccio körülnézett, és a másik oldalon, a középen álló kúton túl három csuklyás szerzetest pillantott meg, akik imádságot mormolva sétáltak. Balra indult, hogy szembetalálkozzanak, s ne hátulról lepje meg őket. Lassan lépkedett, hogy legyen idejük észrevenni. Ha a három férfi között csakugyan ott a monsignore, majd nyilván jelt ad neki.

Azon tűnődött, vajon felismerné-e egyáltalán Giovanni de' Medicit. A hangjára egészen biztosan nem emlékszik. Figyelmeztette magát, hogy körültekintőnek kell lennie, vigyáznia kell, mit mond, mit válaszol a kérdésekre. Azt is eszébe idézte, hogy az óvatosság a sarkalatos erények egyike az igazságosság, az erő és a mértékletesség mellett – bár ez utóbbiról sosem tudta, mit is jelent voltaképpen. Az volt a benyomása, hogy a három férfi időközben még lassabbra fogta lépteit, és ő is követte a példájukat. Időnként meg is állt, hogy megsimogassa a hol sima, hol csavart kettős márványoszlopokat, melyeknek oszlopfőit ijesztő faragványok díszítették. Itt egy ördög

tűnt fel, ott egy lefelé forduló emberi fej, de voltak griff-, sárkány-, oroszlánfejek, gorgófők és meztelen keblű szirének is. Az elöl lépkedő szerzetes – magas, délceg termetű férfi – nem állt meg, amikor elhaladt Ferruccio előtt, a második viszont fehér kezével megfogta a karját.

– Gyere, fiam, üljünk le.

Ferruccio némán elfogadta a szerzetes invitálását, és helyet foglaltak az árkádsor végében egy márványpadon. A két másik barát megállt a pad két oldalán, és tovább imádkozott.

– *Pax tecum.*

A csuklya alól jövő hang fiatalnak tűnt. Hány éves lehet Giovanni? Alig több mint húsz. Ferruccio előtt megjelent egy kép: a gyermek Giovanni, amint kacagva játszik a családi villa kertjében, és a gyümölcsfák között szaladgálva próbál megszökni a dajkák elől. Eszébe jutott az is, milyen zsémbesen mordult rá a fiára Lorenzo, aki körül ott ültek a kor leghíresebb festői, írói és filozófusai, hogy soha ne menjen az erdő közelébe, mert elviszi a rettenetes Monokerosz. Giovanni minden alkalommal elmeséltette apjával ennek a lótestű, elefántlábú, varacskosdisznó-farkú, szarvasfejű lénynek a történetét, amely egyetlen szarvat viselt a homlokán, a legfinomabb elefántcsontból. És amikor a körülötte lévő íróemberek jót nevettek a mesén, Lorenzo arra intette őket, hogy ne csak a filozófiába és az észbe vetett hitre alapozzák gondolataikat; azután bementek a házba, és megmutatta nekik a több mint három rőf hosszú, csavarodott szarvat, amelyet egy ládikóban őrzött. Careggi tele volt emlékekkel; ezért is esett a kisvárosra Ferruccio választása, amikor menedéket keresett önmagának és Leonorának.

– *Et cum spirito tuo* – válaszolta most.

– Örülök, hogy oly sok idő múltán ismét hallom a hangod, Ferruccio de Mola, apám leghűségesebb barátja.

Ferruccio soha nem gondolt úgy Lorenzo de’ Medicire, mint a barátjára, és Firenze ura sem célzott rá, hogy barátok lennének. Bizalmas embere volt, esetleg tanácsadója, de a barátság egészen más dolog.

– Monsignore – felelte –, örülök, hogy a segítségére lehetek, és örök hálával gondolok arra az emberre, akit az imént említett.

– Még mindig nem bízol bennem – szólt a hang –, mert nem látod az arcomat, bár talán akkor sem ismernél rám, ha látnál. Itt most bizalmas dolgokról kell beszélnünk, és ehhez keresve sem találhattunk volna alkalmasabb helyet és időt.

– Bocsánatot kérek, monsignore, de olyan világot élünk, amikor

nem árt az óvatosság.

– Én viszont nagyon is rád ismerek e szavaid alapján, Ferruccio. Most már tudom, hogy tényleg te vagy az. Hogy bízz bennem, megkérdezem, láttad-e a gyűrűt és ráismertél-e.

Erről csak Ferruccio tudott, Leonora, Carnesecchi, no meg az, aki a gyűrűt küldte. Az pedig nem lehetett más, mint Giovanni, hacsak el nem orozta valaki az ékszert a Mediciektől. De ha így történt, az úgyis rövidesen kiderül.

– Igen, monsignore – felelte ezúttal határozott hangon. – Ezért vagyok itt.

– Mindig csak ez a „monsignore”... – A szerzetes hangja kissé türelmetlenebb lett. – Kisfiú koromban az öledben ültem, te tanítottál a kardforgatás egyszerűbb fogásaira, mielőtt az élet ezt az öltözéket kényszerítette rám. Nem emlékszel?

– Megint csak bocsánatot kérek – mondta Ferruccio –, de az élet változik, és minket is megváltoztat, monsignore. Engedje meg, hogy olyan tisztelettel beszéljek önnel, amilyennel az öltözékének tartozom. Ez nem befolyásolja sem az ön iránti odaadásomat, sem a szeretetemet.

– Jól van, Ferruccio, ahogy akarod. Akkor rögtön rátérek arra, miért is akartam találkozni veled. Ahogy egykor apámnak, most nekem van szükségem a szolgálataidra.

Most végre világosak lettek a szerepek. Ferruccio de Mola, a Mediciek fegyverese, bár nem volt kedvére való ez a feladat, megint csak arra kényszerült, hogy figyelmesen hallgassa a másik szavait. Imádkozó barátok mentek el előttük, azután hölgyek sétáltak el, facipőjük kopogásától csak úgy visszhangzott a kolostorudvar. Élénk színű köpenyt viselő lovagok kísérték őket. Színes csíkos nadrágba bújt fiatalemberek közeledtek, valami verset szavaltak nagy kacagás közepette, azután kereskedők jöttek szolgáikkal, akik miseruhákat, stólákat és más, eladásra kínált papi ruhadarabokat cipeltek. Ferruccio csak akkor vette észre, mennyire elszállt az idő, amikor azt látta, hogy az árkádsor egyik oszlopának árnyéka megközelítette a csizmáját. Giovanni meggyőző hangja visszaröpítette a múltba, és eltemetettnek hitt érzelmeket ébresztett újra benne.

És miközben a történet, amelyet hallott, valósággal gúzsba kötötte érzéseit, a rábízott titkok mind szorosabb hurokként fojtogatták. A két szerzetes közül az alacsonyabbik két pohár serbetet hozott, és egy kiskanál hegyével a szemük láttára megkóstolta, mielőtt tiszteletteljesen átnyújtotta volna. Ferruccio megvárta, míg Giovanni belekortyol az italba, és csak ekkor követte a példáját. Kiszáradt torkát

egy pillanatra felfrissítette a hűs ital.

– Tehát nem is kegyelmednek van szüksége rám, hanem egyenesen a szultánnak – ingatta a fejét Ferruccio. – Valósággal szédülök, monsignore, és nem vagyok biztos benne, hogy jól értettem, mit is akar tőlem.

– Akkor megpróbálom érthetőbben elmagyarázni, bár a türelem nem tartozik csekély számú erényeim közé. És most olyan világosan fogok beszélni, hogy ha még így sem érted, azt visszautasításnak veszem. Bajazid meg én valamiféleképpen újra békét akarunk teremteni a keresztény és a muszlim világ közt. Ennek két akadálya van: az egyház uralma, illetve Törökországban a háridzsiták szektája, amely el akarja orozni Mohamed trónját, és egy szörnyű ragály elterjesztésével rettegést akar kelteni Itáliában és Európa többi részén. Hogy miképpen akarjuk megvalósítani a tervünket, azt rövidesen megtudod, de nem ez a lényeg.

A világ megváltoztatásához nemcsak fegyverek kellenek, de eszmék is. Te jól tudod, miről beszélek, a mi Giovanni Picónk megpróbálta, de belebukott. Ha pápává választanak, fel akarom lebbenteni a fátylat az eszméiről, és újra akarom alapítani az egyházat, amely mára úgy legyengült, hogy még Savonarola nyilai is célba vehetik. Ő azonban csak egy ripacs, és ha meghal, senki sem lép majd a helyébe.

– A gróf csak rá akarta ébreszteni a világot, hogy…

– Csitt, Ferruccio! Hallgass meg. Valaki, aki sokkal óvatosabb és körültekintőbb, mint Savonarola, hamarosan lázadást szít majd Európában. Isten földi helytartóinak botrányai miatt magának Istennek a természete is vita tárgyává válik. Német, svájci, cseh földön már megkezdődött a forrongás, olyan zendülés folyik Róma ellen, amelyről halvány sejtelmed sem lehet. Nem elég, ha máglyára küldjük a huszitákat, lollardokat, morvákat, spiritualistákat. Az inkvizíció hatalma hozzánk is elér, és leigáz minket. És a zsidók meg a nők után minden, az egyházon belüli különvéleményt megpróbál kiirtani. Apám mindig azt mondta, hogy ha sarokba szorítjuk az ellenséget, azzal rávesszük, hogy a legelkeseredettebb, legborzalmasabb tetteket kövesse el, mert ha valaki elveszti a reményt, tudja, hogy az életét is elvesztette, és mások élete többé mit sem ér a szemében.

Giovanni de’ Medici szeme olyan kéken ragyogott, mint két drágakő. A hangja már nem is meggyőző volt, inkább prófétai. Ferruccio megszorította a kardja markolatát. A mozdulat nem kerülte el a bíboros figyelmét.

– Nos, látom, hogy a szavaim hatottak rád. Bárhogy vélekedj is, nem hallgatod közönyösen, amit mondok. Képzelj hát el egy megreformált

egyházat, amely az igazságra épül, s ahol az Anya iránti szeretet egyszerre cél és előfeltétel. Gondolj egy olyan fiú példájára, aki többé nem isteni, hanem emberi természetű! Hogyan hihetjük magunkról, hogy egy istenhez vagyunk hasonlatosak? Hogyan is ne keltenének félelmet bennünk egy isten cselekedetei? Ám ha ezek a tettek egy ember tettei, egy olyan emberé, mint mi, aki talán kivételes, de mégis csak ember, akkor mindenkire nagy hatással lesznek. Mohamed végtére is egyszerű ember volt. Súlyos harc áll előttünk, tudom, de az egyház végül diadalmaskodik majd, ahogy mindig is tette.

Ferruccio elengedte a kard markolatát, és végigsimított ritkás szakállán.

– Ez politika, monsignore. A gróf tézisei csupán vallási jellegű feltételezések voltak, amelyeket megvitathatott a magafajta filozófusokkal.

– Igen, persze – felelte a bíboros, majd kissé felemelte a mutatóujját. – De ha léteznének… bizonyítékok?

– Miféle bizonyítékok?

– Majd meglátjuk, megtudjuk, megvizsgáljuk. Valaki elhozza őket. És minél hihetőbbek, annál inkább igaz, hogy a Mindenható, bárki legyen is ő, bizonyítékát adja számomra létezésének és az irántam érzett, új keletű jóindulatának. Neked csupán arról kell gondoskodnod, hogy eme bizonyítékok őrzői biztonságban legyenek, legalábbis az érkezésemig. Úgy tudom, két keletről érkező emberről van szó, tiszták, akár a forrásvíz.

– De miért pont én? Hosszú évekkel ezelőtt visszavonultam a szolgálatból, monsignore, és úgy vélem, vannak fiatalok, akiknek jóval gyorsabban forog mind az eszük, mind a kardjuk. Magam is több ilyet ismerek, és ha kívánja…

Giovanni de’ Medici egy intéssel félbeszakította, aztán hosszan tördelte a kezét. Sóhajtozott, mintha a legalkalmasabb szavakat keresné, amelyekkel meggyőzheti beszélgetőtársát, ám csak annyit fed fel a terveiből, amennyit feltétlenül szükséges.

– Kedves Ferruccio, úgy áll a helyzet, hogy valaki ott, a tengeren túl ismer téged, és kifejezetten a te nevedet említette.

– Értem én, hogy nem tudja vagy nem akarja megmagyarázni. Ön tudja, miért. Én azonban biztos vagyok benne, hogy senki sem ismer, monsignore, sem a keresztények, sem a törökök között.

– Mindent megtudsz majd a maga idejében. Most menj, Ferruccio. Várnak rád Rómában. Jelentkezel Fabrizio Colonna hercegnél, ott biztonságban leszel VI. Sándor kémjeitől meg bérgyilkosaitól.

– Megbeszélem a feleségemmel, monsignore.

Giovanni hangosan köhögött. Az egyik szerzetes erre odaállt kettőjük közé, a másik pedig Ferruccio mögé lépett.

– Megvalósíthatod a legkedvesebb barátod álmát, és gazdag leszel. Mit akarsz még, de Mola? Ha megtehetném, magam mennék oda, de immár mind Firenzéből, mind Rómából ki vagyok tiltva! Azt kellene kiderítenem, hogy a szultán ajándéka csakugyan igazi csemege, vagy méreg rejtőzik benne. És azt a két keletit egy lovasszázad sem tudná megvédeni. Ilyen szorongatott helyzetben száz zsoldosnál is többet ér egyetlen ember, aki nem kelt feltűnést, akit nem ismernek. Colonna is csak azért lett a szövetségesem, mert van egy közös ellenségünk.

A hetyke szavak mögött halvány félelem érződött a bíboros hangján. Ferruccio továbbra is nyugodt, mély hangon beszélt, de ez a hirtelen változás óvatosságra intette, akárcsak a szerzetesek viselkedése – már ha csakugyan szerzetesek.

– Nem kértem semmit, még csak szóba sem került a jutalom kérdése, monsignore. Csak annyit mondtam, hogy megbeszélem a feleségemmel.

– Egy napon béke lesz, a biztonságos Földközi-tengeren felvirágzik majd a kereskedelem, és ebből a helyzetből azoknak is előnye származik, akik ma az ellenségeink. Bőséges jutalomban részesülsz majd, Ferruccio, olyan kényelmes életed lesz, amilyenről ma legfeljebb álmodozhatsz, csak védd meg az üzenet hozóit, és előbb-utóbb azt is megtudod, miért éppen terád esett a választásom. Amint látod, nem csaplak be, hiszen megmondtam, hogy ezt is kinyomozhatod. De az engedetlenséget nem tűröm.

Amikor Ferruccio keze ismét a kardja markolatára tévedt, a zömökebb szerzetes vasmarka megállította. Ezzel egy időben Ferruccio azt érezte, hogy egy széles penge hegye fúródik a bordái közé.

– Ha nyugton marad, lovag úr – suttogta a másik szerzetes a háta mögött –, az én rózsafüzérem is nyugton lesz. Máskülönben viszont a maga vére festi be, és nem egykönnyen nyerek majd feloldozást a monsignorétól.

A szerzetes – már ha az volt egyáltalán – láthatóan közelebbi ismeretségben állt a fegyverekkel, mint a litániákkal vagy a fohászokkal. A durva kidolgozású tőr egyenesen a két borda közötti mélyedésbe fúródott. Ha erősebben megnyomják – nem is kell különösebben mozgatni –, egyenesen a szívbe hatol. Ferruccio került már ilyen helyzetbe, de tudta, hogy a férfi csak végrehajtó. A parancs villanását Giovanni de' Medici szemében kell keresnie. Kérdőn pillantott a bíborosra.

– Oly odaadóan szolgálnak, hogy olykor átlépik az illendőség

határát, Ferruccio, de ismerik a híredet. Minden jó, ha jó a vége, engem pápává választanak majd, a világ békére lel, te pedig gazdagon élsz a szép Leonorával. Mindazonáltal a biztonság kedvéért a feleséged a vendégünk lesz, amíg el nem végzed a feladatodat. Rómában találkozunk. Valahogy majd bejutok a városba. Róma jelenleg kevésbé veszedelmes hely, mint Firenze. És meglátod, minden úgy lesz, ahogy az Úr akarja.

Miközben a bíboros keze áldó mozdulatra emelkedett, a szerzetes tőre még mélyebbre hatolt Ferruccio bordái között, annyira, hogy kénytelen volt hátrafeszíteni a felsőtestét. A kétségbeesés jobban úrrá lett rajta, mint a düh, még a lélegzete is elállt. Bármit elvisel, csak Leonorának ne essék baja! Ő a rés a páncélján, az élete célja, a jövője. Nem, Leonorát nem bánthatják! Forróság, gyűlölet, szorongás fogta el, miközben lázasan töprengett a megoldáson.

– Tudom, hogy most megölnél, ha tehetnéd. Sajnálom, de nem kockáztathatok. Természetesen senkivel sem szabad beszélned erről az ügyről. De még ha hinne is neked valaki, és – ami még kevésbé valószínű – hajlandó volna segíteni, Leonora az első jelre nyomtalanul eltűnik. Elővigyázatossági intézkedés. Tudod, mire gondolok, és nyilván megértesz, sokszor találtad magad efféle helyzetben apám idejében, amikor hűségesen szolgáltad a családunkat. De a becsületemre fogadom, hogy a feleségednek haja szála sem görbül.

– A becsületére? Miféle becsületről beszél? A legszörnyűbb bűn…

Ferruccio hangja elcsuklott, egész testében remegett, szólni sem tudott. Fájdalom és hitetlenség vegyült a gyűlöletébe, a haragjába és a tehetetlenségébe, a józan ész és az érzelmek harcoltak egymással, s hol ilyen, hol olyan megoldásokat sugalmaztak.

Ferruccio lázas töprengését az utcáról behallatszó kiáltások és sietős léptek szakították félbe. A következő pillanatban egy férfi jelent meg a kerengő kapujában.

– Megölték Savonarolát! – kiáltotta. – Firenze forrong! Vigyázzatok!

A bíboros határozott mozdulattal intette oda magához a férfit. Az öröm, hogy efféle nagy jelentőségű hír hozója lehet, legyőzte benne az óvatosságot. Amint közelebb lépett, a zömök szerzetes a nyakánál fogva megragadta, és lenyomta. A menekülés ösztönös vágyánál erősebb volt a félelem, no meg a bíboros meggyőző, ellentmondást nem tűrő hangja.

– Ne félj, fiam. Mondd el, mit láttál és hallottál!

– Girolamo atya – kezdte a másik zihálva – a San Marcóban tartotta szentbeszédét. A templom szokás szerint zsúfolásig megtelt. Egyszer csak berohant egy csomó ember, tán a Haragosak vagy a Csúf

cimborák tagjai, az élükön Spinivel, nagyuram ismeri őt, elvetemült fickó, és a szószék felé rohantak. Szamárcsontokat meg botokat lóbálva felmásztak a szószékre. Isten pedig nem állította meg őket villámával.

– Úgy látszik, fontosabb dolga akadt – jegyezte meg Giovanni.

– Bizonyára, excellenciás uram. A támadók veszettül csapkodtak, s nem egy szerzetes terült el élettelenül a földön, folyt a vérük, akár a leszúrt disznóé.

– No lám…

– Akkor aztán egyesek kirohantak, mások meg éppen hogy megpróbáltak bejutni, mint például Girolamo testvér társai. Egyszóval a végén kisebb-nagyobb csoportokban egymásnak estek a templom előtt, mint a veszett kutyák.

– És mondd csak, fiam, saját szemeddel láttad holtan a jóságos Savonarolát?

A férfi egy pillanatig habozni látszott, miközben a szerzetes még erősebben szorította a nyakát.

– Nem, excellenciás uram, nem esküdnék meg a Szűzanyára, hogy ő volt, de többen meghaltak, erre megesküszöm, ha kell.

Giovanni intésére a szerzetes elengedte áldozatát. A férfi felszabadultan hátralépett, mire a sapkája leesett a fejéről. Amikor fel akarta venni, megbotlott, elesett, aztán gyorsan felkelt, és kirohant a kerengőből, ahová ekkor már rohanvást tódult be a nép.

– Jobb, ha megyünk, monsignore – mondta a szerzetes.

– Nem! – tiltakozott Ferruccio hevesen. – Leonora! Mondja meg, hol van! Kérem!

Válaszképpen éles fájdalom hasított a tarkójába. Minden elhomályosult előtte. Miközben a földre zuhant, megpróbált belekapaszkodni Giovanni de’ Medici csuhájába, ám a bíboros egyszerűen lerázta a kezét. Azután teljes sötétség borult rá.

Mire magához tért, a kerengő teli volt izgatott szerzetesekkel és világi emberekkel, s kiáltásaik úgy viszszhangoztak az agyában, mint az ütések. Feltápászkodott, és eltámolygott a kijárat felé, mit sem törődve a lökdösődéssel és a sértésekkel. Öklével, majd kardjával többször is rácsapott a templom elreteszelt kapujára, azután addig rugdosta, míg egy egész csapat, botokkal felfegyverkezett legény nem gyűlt köré. Már védekezni sem próbált, csak menekülni akart, nem érdekelte, hogy a körülötte lévők harsányan röhögnek rajta, és csak úgy záporoznak rá az ütések.

Ahogy az utcán rohant, meglepődve érzékelte, hogy folynak a könnyei; utoljára akkor sírt, amikor a halott Giovanni Pico arzéntól

megfeketült nyelvét és körmeit vizsgálgatta. A Palazzo Tornabuoni mögött egy sikátorban megállt egy kocsma cégére előtt. Szinte kirántotta a helyéből az ajtót, aztán hátravonult, a kandalló mellé, s nagy csörgéssel lecsapta a kardját az asztalra. A negyedik kupa bornál felemelte a tekintetét, és mintha Leonorát pillantotta volna meg. A nevén szólította, de a következő pillanatban már rájött, hogy annak a kifestett arcnak meg azoknak a vörös ajkaknak semmi közük Leonorához, és tőle szokatlan módon durva szavakkal illette az ismeretlen nőt. Visszatért a múltba, amikor még nem ismerte sem a feleségét, sem Giovanni Picót. Amikor még nem tagadott meg magától egy-két kupa bort, és vasárnaponként a templomban szemérmetlenül bámulta a nőket. És verseket olvasott Lorenzo de' Medici előszobájában, ura parancsát várva.

Ha meg akarja menteni a feleségét, ismét magára kell öltenie a fegyveres szolga fekete köpenyét. Olyannak kell lennie, mint a sas és az oroszlán, mint a róka és a kígyó. Egyedül lesz, mindenki ellen.

A tömegben a nő kétségbeesetten sikoltozott, a férfi pedig ütötte-verte, lökdöste, és közben nevetve kacsingatott az emberekre, akik maguk is hahotázva nézték és megjegyzésekkel kísérték a látványt. Ordibált a nővel, elmondta mindenféle szajhának, szidta, amiért elszökött, és kijelentette, hogy ha majd visszakerül a zárdába, bőven lesz alkalma megbánni, amit elkövetett. A csőcselék pedig nevetett, és ha akadt is pár ember, aki sietve keresztet vetett, a többség vígan biztatta a szerzetest, hogy ez az, jól megadta neki, a fehérnépekkel már csak így kell bánni, könnyen kihozzák az embert a sodrából. Leonora kiabált, sírt, kegyelemért könyörgött, aztán szitkozódva panaszolta, hogy senki nem hisz neki, senki nem segít rajta, amitől az emberek még helytelenítőbben csóválták a fejüket, mert nem tetszett nekik ez az illetlen viselkedés.

Amikor a szerzetes a vállára vette, a világ egyszeriben a feje tetejére állt, s ez a fordított látvány – az arctalan testek, az ég helyébe lépett föld – úgy hatott rá, hogy kétségbeesését nem heves, inkább nyomasztó, nem éles, inkább fojtogató fájdalom váltotta fel. Végül is most csupán visszazuhan abba a világba, amelyből tíz éve Mirandola gróf meg Ferruccio kirángatták. Mintha minden csak illúzió, szép, de képtelen álom lett volna, s e pillanatban csak az vigasztalta, hogy mindeddig nem született gyermekük, hiába vágytak rá mindketten a férjével. Nyilván a sors akarta így: a gyermek konkrét, megfogható, és ha gyermeke születik, az élete is valóságos lett volna. A szerelem tünékeny, Mirandola halott, Ferruccio pedig messze van, becsületbeli

kötelességét teljesíti.

Leonora abbahagyta a kiáltozást, már kevesen jártak körülöttük, a férfi pedig, Marcello fráter – már ha ez a neve – szorosan fogta és sietve lépkedett. Leonora csak sarat látott, szemetet, pocsolyákat és port, a házak sarokköveit, egy-két macskát, patkányt, aztán behunyta a szemét.

Azt sem tudta, mennyi idő telt el. Amikor magához tért, azt érezte, hogy érett gabona illata árad felé egy durva szövésű csuklyából. Arra sem emlékezett, mikor tette le a szerzetes. A kezét összekötözték, és különösebb durvaság nélkül rángatták. A lelke megtört, de az érzékei kiélesedtek: ajtónyikorgást hallott, rövid beszélgetést, azután a kövön kopogó lépteket, majd egy újabb ajtó nyikordulását, s végül hűvös légáram csapott a nyakába. Leültették, szalmazizegést hallott, szalmaszagot érzett, levették a kötelet a csuklójáról, s a nyikorgást lánccsörgés követte. Azután csönd lett. Érdes követ tapintott a kezével, lekuporodott, és anélkül, hogy levette volna a csuklyát, újra lehunyta a szemét.

16

Róma, június 9., Angyalvár

VI. Sándor dolgozószobájában négy, ión márványoszlopokra helyezett, hétkarú gyertyatartó világított. Kasztíliai Izabella királynő ajándékait a granadai zsinagógákból zsákmányolták, a márványoszlopok pedig a közeli Palazzo Salviati kifosztása nyomán kerültek a pápa tulajdonába. Római kori szobrok, német ládák, genovai intarziás komódok és velencei csillárok tették még pompásabbá az új lakosztályt, amelyet a spanyol pápa alakíttatott ki magának az Angyalvár néven ismert erődben. A szomszéd szobában három énekes egy népdalt adott elő lantkísérettel.

„Zsenge keble üde májusi rózsa, ragyog rajta a hajnal pírja."

Halkan énekeltek, inkább csak dúdoltak. Az énekesnő a pápai ceremóniamester utasításainak megfelelően igyekezett mellőzni a hajlításokat és egyéb díszítéseket. A basszista hangja eközben ütemes morgásba fulladt, ami csupán távoli mennydörgésként jutott el őszentsége fülébe.

„Ha táncolni látom, hevesen ver a szívem, minden porcikám lángol. Oly szépséges, hogy nincs arra szó…"

A sietős, súlyos léptek hallatán a lantos félbehagyta a zárófutamot, az énekesnő pedig szó közben hallgatott el. Csak a basszista fújta tovább rendíthetetlenül, bár egyre halkabban: *„…szeretem mindhalálig"*.

A „mindhalálig" szóra Cesare Borgia ragyás arca jelent meg az ajtóban. A férfi átvágott a szobán, és egy szempillantás alatt eltűnt, csupán erős illatot hagyott maga után. Nyomában ott loholt a ceremóniamester, aki intett a zenészeknek, hogy távozzanak. Ezután becsukta maga mögött a dolgozószoba ajtaját, leült az előszobában, és elővette a jegyzetfüzetét. Csak azt kívánta feljegyezni, ami a fülébe jut, semmi többet – ahogy immár tizennégy éve tette. De oly sok mindent látott és hallott, hogy biztos volt benne: hacsak nem érkezik el rövidesen a világvége, a feljegyzései igen sokat fognak érni. Már most is nem egy uralkodó akadt, aki tekintélyes összeget kínált értük. A ceremóniamester már a harmadik pápát szolgálta, s úgy vélte, csak arra kell ügyelnie, hogy óvakodjon a méregtől, és késő éjjel ne mászkáljon az utcán. Ha vigyáz magára, még a negyedik egyházfő

szolgálatába is beléphet.

– Pecsenyeszagod van – szólalt meg Sándor pápa, de fel sem nézett. Éppen a számlát tanulmányozta, amelyet Pinturicchio nyújtott be az arckép átfestéséért.

– Ezt úgy nevezik: a magyar királyné vize, apám – felelte megvetően Cesare. – Az illatszerárus tíz dukátért ad belőle egy üveggel.

– Szerintem meg pecsenyelé, érzem a rozmaring illatát, ami éppen csak elnyomja a nőstényszagot. De ha jól sejtem, nem Sancha szagát érzem.

Cesare nem értette el a sógornőjére tett célzást. Figyelmesen szaglászta az ujjait és csipkés kézelőjét, majd megállapította, hogy apja nem tévedett.

– Megmondom az illatszerárusnak, hogy vegye viszsza a vizét, és adjon a régi, mósuszos illatszeremből.

– Akkor legalább olyan szagod lesz, mint egy férfinak.

Rodrigo Borgia letette az asztalra a hattyútollat, aztán gondosan megtörölgette a hegyét egy darab lenvászonnal.

– Ha megpuhul, már nem lehet írni vele.

– Látom, apám nyugtalan. Ma nem mulattatják szolgálólányok vagy nemeshölgyek?

– Majd később, Cesare, majd később. Tegnap beszéltem a fivéreddel, Juannal – könyökölt az asztalra Sándor. – Nem tudom, mi ütött belé. Amikor megemlítettem, hogy a királyság kikiáltása érdekében minden katonánkra szükségem lesz, közölte velem, hogy efelől nem kezeskedhet. Érted te ezt?

Cesare helyet foglalt az apjával szemben, és a ritkás hattyútollat kezdte babrálni.

– Azt mondta – folytatta a pápa egyre haragosabban –, hogy mielőtt bármit lépnénk, célszerű volna megegyezni Jofré fivéreddel meg apósával, a királlyal, hogy délen szövetséget kössünk a Nápolyi Királysággal, és ily módon elnyerjük Kasztília jóváhagyását.

– Ez lehetetlen! – A pápa bosszús pillantással nyugtázta, hogy a toll kettétört Cesare kezében. – Pár napon belül egész Európa ellenünk indulna, elsőként Miksa, aztán Valois, aki alig várja, hogy visszatérhessen. Akár még zsinatot is képes lenne összehívni, hogy új konklávét tartsanak. Juan megőrült!

– Meg kell erősítenünk a belső határokat, hogy Spoleto és Rimini rettegjenek tőlünk. A ferrarai, a mantovai és a modenai hercegség meg a sienai köztársaság segítségével sarokba szorítjuk a nagyhercegséget. A Mediciek kimaradnak a játékból, Savonarolát pedig rábízhatjuk a firenzeiekre, akik szabadítóként fognak üdvözölni minket! – A pápa a

fogát csikorgatta, azután rekedt hangon folytatta: – De Juan bizonytalan, tele van kétségekkel, sőt, gyakorlatilag szembefordult velem.

Mindketten hallgattak pár percig, aztán a pápa a fiára emelte a tekintetét. Cesare előbb kérdőn nézett vissza rá, azután a felismerés, majd végül a bizonyosság szikrája csillant a szemében. Pillantásával végső megerősítést kért apjától, s amikor megkapta, felállt.

– Várj – ragadta meg Sándor a karját –, ő is hús a húsomból, akárcsak te. Ti vagytok az én két karom.

Cesare hosszan nézte apja mélyen ülő szemét, hájas szemhéját, pufók arcát, amely egybeolvadt a nyakával, és legfőképpen májfoltokkal teli kezét, amely az imént megállította. Rodrigo Borgia nem volt különösebben öreg, de az életkora nem állt összhangban a vágyaival, és Cesare tudta, hogy rövidesen le kell mondania mindarról, amit ma még oly mohón kerget. És akkor ő lesz a király. *Aut Caesar aut nihil.* Vagy Caesar, vagy semmi.

– Az elüszkösödött kart le kell vágni, apám, máskülönben az egész test elpusztul.

17

Róma, 1497. június 14., Palazzo Borgia a San Pietro in Vincoli-templom mellett

Vannozza elégedetten búcsúzott el Anhalt hercegtől, Miksa császár követétől, aki, miközben háziasszonyi erényeit dicsérte, megsúgta neki, hogy egész testében érte ég. Az ötvenöt éves Vannozza még mindig csinos nőnek számított, s ha nem félt volna, hogy magára haragítja Rodrigót, szívesen engedett volna ennek az ifjú katonának. Most, hogy Giulia Farnese a férjével Carbognanóban lakott, távol a pápától, Vannozzának többször is lett volna rá alkalma, hogy felszítsa a régi szenvedélyt, amely Rodrigo részéről sosem hamvadt el teljesen, és talán őbenne is ott parázslott még. Valahányszor eszébe jutott az erőteljes férfi, beleborzongott a gondolatba.

A szőlőskertben jókedvű bíborosok és követek sétálgattak. A nők vidám fecsegése nevetésbe fulladt, aztán néhány bók hangzott el, s utána még hangosabban harsant fel a kacagás. A nyúlketreceket kinyitották, és a vendégek több jószágot is felemeltek a fülénél fogva, hogy azután az első, ijedtséget mímelő női sikolyra elengedjék. Vannozza éppen csak kikerült egy fiatal fürjet, amely fel-alá futkosott, heves bólogatás közepette. Az egyik vendég a madár felé dobta a kalapját, a fejfedő azonban a jelenlévők legnagyobb mulatságára egy pocsolyában kötött ki. A konyha közelében Vannozza egy bíborosi köpenyt látott megvillanni az egyik bokor mögött, de a zihálás, amelyet hallott, arra intette, hogy ne álljon meg. Megkereste Burckhardot, és megparancsolta neki, hogy készítse elő és a pápa érkezésekor szolgálja fel a serbeteket. A ceremóniamester megnyugtatta, hogy minden készen áll, azután sietve felírta a jegyzetfüzetébe, milyen parancsot kapott.

Az asszony felment az első emeletre, abba a szobába, amelybe csak ketten léphettek be: ő és Cesare. Most is ott találta a férfit: derékig meztelenül vizelt egy réz tortasütő formába, amelyet felforrósított a kandallóban égő tűz. Cesare zavartalanul ürített tovább, majd amikor végzett, megkeverte az edény tartalmát egy fakanállal. Ezután az asztalra helyezte az edényt, és egy legyezővel hűteni kezdte. A tortasütő falára leülepedett zöldes, penészszerű anyagot leszedte egy

nyúllábbal, majd addig törte mozsárban, míg finom port nem kapott.

– Add ide a mérget!

A sápadt Vannozza elővett egy kék üvegcsét, és odaadta Cesarénak. A por cseppenként itta be a sűrű arzént. Cesare végül egy elefántcsont kiskanállal öszszeszedte az anyagot, és beletöltötte a rubingyűrűjén lévő üregbe. A maradékot a tűzbe dobta.

– Ha Isten azt mondta, hogy legyen világosság, és lőn világosság, mi, Borgiák is mondhatjuk, hogy legyen éjszaka, és éjszaka lészen!

Vannozza hátat fordított neki.

– Ezúttal kinek lesz?

– Mondd meg te, anyácskám. Mit szólnál a szép Giuliához? Vagy jobban szeretnél megszabadulni a te Carlódtól? Tizenegy évi házastársi hűség után – vigyorgott az anyjára – igazán jogod van az özvegységhez…

E pillanatban felhangzott a palotában a *benedicite*, ami a vacsora kezdetét jelezte. Burckhard parancsára háromszor kellett megismételni, nehogy valaki Őszentsége érkezése után jelenjen meg. Vannozza, aki az asztalfőn foglalt helyet, egyik oldalán a francia, a másikon a spanyol követtel, élvezte a diadalát. Vele szemben, egy aranyozott széken a pápa ült, aki immár két évtizede volt a szeretője. Ez volt a legrégebbi kapcsolat az egyházfő életében. Vannozza sikeres vetélytársa, Giulia Farnese ezúttal nem volt jelen. A háziaszszony időnként aggodalmas pillantást vetett Cesaréra, aki sógornője, Sancha, illetve Orsini bíboros között foglalt helyet. A gazdag főpap talán néhány nap múlva életét veszti, vagyona pedig a Borgia családra száll. Juant és Lucreziát, akik kissé távolabb, az asztal túlsó végében ültek, szemlátomást nemigen kötötte le a körülöttük folyó társalgás. Olykor – amint az gyermekkoruk óta szokásuk volt – cinkos pillantást váltottak. Juannak Gandia grófjaként és elsőszülött fiúként jobb hely járt volna, de nem bánta. Jobb, ha ők csupán nézői a komédiának, és nem főszereplői azon tragédiák egyikének, melyek megrendezésében a Borgiák mesteri ügyességről tettek tanúbizonyságot.

Vannozzát megnyugtatta, hogy a két fivér ilyen messze került egymástól, s még egy utolsó pillantást vetett az asztalra. Két ismeretlen úriember keltette fel a figyelmét, akik kissé távolabb ültek. Egyikük magas volt és nem túl elegáns; kecskeszakállába ősz szálak vegyültek, és barátságos mosoly terült szét az arcán, de a tekintete büszke volt és éles, ami feltűnést keltett a talpnyalók és kegyencek gyülekezetében. Mivel azonban nem tartozott Vannozza baráti köréhez, az aszszony úgy vélte, mégiscsak a talpnyalók és kegyencek egyike lehet – milyen kár! Majd később kideríti, ki is ez a férfi, a

ceremóniamester most túlságosan el van foglalva azzal, hogy minden úgy menjen, ahogy a ház úrnője kívánja.

Miután Johann Burckhard megkapta a háziasszony engedélyét, tapsolt egyet, mire tizenöt rövid vászontunikába öltözött férfi lépett be, fejükön göndör szőke parókával, homlokukon aranyszalaggal. Az est témájául az ókori Róma fényűzését választották, és a ceremóniamester mindent megtett, hogy a vendégek újraélhessék Trimalchio lakomáját. Négy szolga járta körbe az asztalt, egészben sült sertést cipelve, amelyet három nyárssal döftek át; az egyikre fürjet, a másikra galambot, a harmadikra rigót szúrtak fel. Vannozza felállt, és egy rövid, széles karddal felhasította a disznó hasát. A nők kiáltozása és a férfiak tapsa közepette két galamb emelkedett a levegőbe, de az egyik madár erejét vesztve az asztalra zuhant. Miközben egy szolga gyors, de ügyetlen mozdulatokkal eltakarította a kellemetlen látványt, Cesare felemelte a poharát.

– Aki megölte a Szentlelket – kiáltotta –, nem éri meg a holnapot!

A bejelentést harsány hahotázás követte, de a vendégek zavara csak akkor múlt el, amikor a pápa is a magasba emelte az előtte álló kupát.

– Ámen – mondta tárgyilagos hangon, mire a társaság különösebb lelkesedés nélkül csatlakozott hozzá.

Juan továbbra is húgával, Lucreziával súgott-búgott, a kezét csókolgatta, a csuklóját cirógatta. Immár nem puszta közömbösséggel viseltettek a többi vendég iránt, akik olykor azért megpróbálkoztak azzal, hogy egy-egy választékos kérdést vagy csípős megjegyzést intézzenek hozzájuk, hanem egyenesen pimasz érdektelenséget tanúsítottak. Vannozza hol az egyik, hol a másik fiára pillantott. Olyan messze voltak egymástól, hogy Cesare nehezen tudott volna hozzáférni a bátyja poharához vagy tányérjához, és beleszórni a gyűrűjéből a frissen készült halálos mérget – már ha ez a szándéka. Az anyát azonban nyugtalanította fia viselkedése. Cesare szokásával ellentétben feltűnően hangosan beszélt. Sanchával szemben is otromba tréfákat engedett meg magának, akit szemmel láthatóan meglepett ez a fordulat.

A vendégek figyelmét három fiatal nő vonta el, akiket lefektettek az asztalra. Anyaszült meztelenek voltak, és egész testüket az a titokzatos mahoni spanyol mártás borította, amely VI. Sándor kedvence volt, és Lucrezia kifejezetten az ő kedvéért készítette. Azt beszélték, hogy csak Lucrezia tudja cseppenként, pontosan kiadagolni az olajat és a citromlevet, miközben egy nagydarab szakács a lúdtojások sárgáját kevergeti. Most is ezért engedték ki a pápa lányát egy napra a San Sisto-kolostorból, ahová elküldték, hogy ott várja ki a szülés idejét. A

sárga mártástól a három nő úgy festett, mint a sárgalázban elhunytak holttestei, és a francia követ, aki bőven látott már ilyet, elfintorította az orrát. A mártásra leveles tésztába göngyölt fogas- és sügérikra került, továbbá languszta, rák és halszeletek – természetesen mind nyers és makulátlanul friss. A lányok testén ezenkívül élő rákok futkostak, csúszkáltak, a vendégek pedig nagy élvezettel kergették, kapkodták és rágcsálták őket.

Szegény lányoknak megparancsolták, hogy feküdjenek mozdulatlanul, de miután rákok szaladgáltak rajtuk, mártást kaparó kések karcolták a bőrüket, kezek tapogatták őket, ujjak hatoltak testük minden redőjébe, nehezen tudták titkolni szüntelen remegésüket. Hiába gondoltak a két scudóra, amit ezzel a munkával megkeresnek, a legszívesebben elájultak volna, de azt sem volt szabad. Amikor aztán a ceremóniamester kettőt tapsolt, felálltak – hál' istennek, szabadok voltak végre –, és olajos testük kicsusszant a mohón tapogató kezek közül.

– Ki akarja megkóstolni a comacchiói angolnát? – kérdezte ekkor hangosan Vannozza. – A Velencei Köztársaság küldte nekünk nagy szeretettel.

Volt, aki tudta, miről van szó, volt, aki nem, s ez utóbbiak neki is estek az angolnának, amelyet oly vastagon borított a lisztes-ecetes mártás, hogy alig látszott ki alóla a hal. A vendégek erőteljesen rágtak, de az étel olyan volt, akár a kóc, egyetlen darabkát sem bírtak lenyelni belőle, ilyen szégyent viszont nem engedhettek meg maguknak a pápa asztalánál, ezért makacsul próbálkoztak tovább. Végül aztán a beavatottak hangos nevetése elnyomta a halk fecsegést.

– Uraim – kiáltotta ekkor Vannozza –, hagyják csak az ételt a tálban! Komolyan elhitték, hogy a dózse ajándékot küldött nekünk? Kenderkötél ez, nem angolna. Reméljük, hogy ezzel fogjuk felakasztani az egyház valamennyi ellenségét.

A diplomácia alapszabálya, hogy mindenhez jó képet kell vágni, így hát a követek és monsignorék között egy sem akadt, aki – miközben a kócot köpködte – ne mutatta volna, mennyire élvezte a tréfát. Cesare eközben mind izgatottabbnak tűnt, és mértéktelenül ivott. Ez nem vallott rá, és Vannozza attól kezdett félni, hogy a vidáman kezdődött vacsora véres véget ér. Már csak azért is, mert Rodrigo a fiával ellentétben hallgatagnak és komornak mutatkozott. A húsos és halas fogások között kis, koponya alakú terrakottakorsókat hoztak; ezeket a vendégeknek kellett feltörniük a vas mozsártörőkkel, amelyeket kézről kézre adtak. És miközben az illető lesújtott az edényre, hangosan ki kellett mondania egyik ellensége nevét. Az edényben, összetekerve,

mint az agytekervények, mézzel megkent, mákkal megszórt pele volt, amellyel a vendégek erejét, egészségét, termékenységét akarták biztosítani.

A kerítésen túlról pánsípok és hárfák hangja szűrődött át, miközben az asztalon egymást követték a különféle fogások. Egy disznót a vendégek szeme láttára vágtak le, majd a vérét bélbe töltötték és megsütötték, egy frissen kifogott tonhalat két éles késsel hasított fel egy halász, azután az így kivágott szeleteket *garum*ba mártották – ez az ókori eredetű mártás erjesztett halból készült, az íze savanyú volt, de nagyon jót tett az emésztésnek. Időközben a korosabb vendégek közül többen elbóbiskoltak, s a székükön elterülve nem is látták, amikor egy Priaposzt formázó gépezetet tettek le az asztalra, s a figura hatalmas falloszából, amelyet csiga mozgatott, aszalt és cukrozott gyümölcsök szóródtak szerteszét.

Már sok nadrágon kioldódott a zsinór a nők gyakorlott keze alatt, akik akár a szolgák tunikája alá is hajlandók voltak benyúlni, amikor Johann Burckhard odahajolt Vannozzához, a ház asszonya pedig kiadta a parancsot. Pár perc múlva három szerzetest taszigáltak be a terembe, majd – mintegy Vannozza ajándékaként – a földre lökték őket a pápa előtt. Az egyházfő egészen idáig – szokásával ellentétben – csöndesen, háttérbe vonulva ült a helyén. Most néma kéréssel fordult Vannozzához, aki ebből a pillantásból azonnal megértette, hogy szabad kezet kapott. Felállt, és Cesare fülébe súgott pár szót. A fiú arcán diadalmas mosoly jelent meg.

– Szégyen! – harsogta. – Paráználkodásotokkal bemocskoltátok ezt a házat, ráadásul a Szentatya jelenlétében!

A vendégek arrébb húzták székeiket, a beszélgetés elhalt, Cesare Borgia pedig kirántott karddal közeledett a szerencsétlenek felé.

– Hogy alázatról tegyetek tanúbizonyságot és bűnbocsánatot nyerjetek – kiáltotta részegségtől akadozó nyelvvel –, most itt, előttünk meg kell ismételnetek, amit a szőlőskertben műveltetek.

A szerzetesek reszketve kezdték csókolgatni a pápa papucsát, és könnyek között esedeztek bocsánatért. Sándor beléjük rúgott, majd kinyújtotta a lábát az asztal alatt. A három férfi fiatalsága, a könyörögve kinyújtott karok soványsága csak fokozta Cesaréban a vágyat, hogy végignézesse a vendégekkel ezt a rendkívüli előadást. Megparancsolta a ceremóniamesternek, hogy küldje ki a szolgákat, csukja be az ajtókat és oltsa el az összes gyertyát, de álljon készen, hogy ha Vannozza asszony int, azonnal közbeléphessen.

– Most sötétben vagytok, akár a gyóntatószékben. Csupán Isten lát titeket, és az ő helytartója csak akkor oldozhat fel bűnötök alól, ha

megmutatjátok, mit cselekedtetek.

A vendégek fojtott suttogása és csengő kacagása közepette megkezdődött a néma orgia. Ahogy erősödött a három férfi zihálása, úgy lett egyre tapinthatóbb a teremben a csönd, mígnem néhány rekedt nyögés jelezte, hogy az előadás véget ért. Ekkor Vannozza elhúzott egy súlyos, fekete függönyt, amely mögött egy aranyozott Madonna-kép rejtőzött. A kép üvegtartójában húsz gyertya égett. Az ifjú szerzetesek a földön feküdtek, a hasuk felvágva, a testük vértől mocskos, arcukon a gyönyör helyett a váratlanul érkező halál maszkja. Cesare rájuk taposott a csizmájával, és a magasba tartotta véres kardját.

– Bűnt követtek el, megbűnhődtek érte, Isten diadalmaskodott!

Szavait heves ujjongás fogadta. A pokoli látvány hatására immár teljesen elszabadultak a legvadabb szenvedélyek. Vannozza ismét behúzta a függönyt, és a teremre újra sötétség borult.

Egy férfi állt fel az asztaltól. Kitépte magát a kurtizán kezéből, aki egy darabig hiába szívogatta az ajkát, aztán meg makacsul próbálta kifűzni a nadrágja zsinórját. A férfi kinyitotta az ajtót, s a fény, amely egy pillanatra behatolt, heves méltatlankodást váltott ki a jelenlévőkből. A távozó sietve becsukta maga mögött az ajtót. Johann Burckhard azonnal odalépett hozzá.

– Miért hagyta el a termet? Most mindenki észrevette, és holnap majd azt kérdezik, ki volt az.

– Mondja azt nekik, hogy egy püspök várt rám az alkóvban.

– Ne káromolja az Istent! Nem tudom, mit mondjak, ha kérdőre vonnak.

– Úgy hívott meg ide, mint Paolo Fregoso kegyencét, és a Ferruccio de’ Fieschi nevet adta nekem. Öt dukátért esküvel fogadta, hogy nem árul el, és ha netán az aranyról megfeledkezett volna, hát a vas majd felfrissíti az emlékezetét.

– Akkor miért nem maradt benn? – vágott vissza Burckhard. – Kivételes alkalom volt, hogy közelebbi kapcsolatba kerüljön a pápával.

– Egyszer esküt tettem, és Istenemre mondom, meg is akarom tartani, akár az életem árán is! Adódik tán még másik alkalom, amikor nem kell bujálkodni vele. Annyi pénzt adtam uraságodnak, hogy igazán találhat számomra másik megoldást. Többe került nekem, mint ha minden eddigi és jövőbeli bűnömet búcsúcédulával váltottam volna meg. De ha nem segít, kénytelen leszek újabb bűnnel terhelni a lelkiismeretemet.

A ceremóniamester tonzúráján verejtékcseppek csillogtak a gyertyafényben. Pillantása fürgén járt az előtte álló lovag és a csukott

ebédlőajtó között. A teremben hamarosan megkezdődik Őszentsége kedvenc játéka. *Descubre y toma*, vagy valami ilyesmi: fedezd fel és fogd meg. Sötétben, csöndben, csak tapogatás útján kell felismerni egymást, hogy azután elszabadulhassanak az érzéki vágyak. A nők nem érinthetik meg a férfiak arcát, mert az túl könnyűvé tenné a játékot. És az úri hölgyek gyakran nem elégedtek meg egyetlen férfival, még a kurtizánokon is túltettek, pirkadatig minden lehetőséget kihasználtak, amit csak az orgia kínált.

Burckhard tudta, hogy el kell oltania a gyertyákat, és el kell küldenie a lovagot. Meg kell ígérnie, hogy segít neki, máskülönben sosem szabadul meg tőle.

– Holnapután, Ferruccio… de' Fieschi. Maga fog neki felszolgálni az asztalnál, és a maga érdekében remélem, tudja, mit csinál, bár én inkább nem szeretném tudni. Azt mondta, Medici bíborostól hozott üzenetet, és ez érdekelheti Őszentségét. Ennyi nekem elég is, a többi nem az én dolgom. És most menjen, különben egyikünk számára sem lesz se holnap, se holnapután.

18

1497. június 15., Szeráj-palota, Isztambul

II. Bajazid ragaszkodott hozzá, hogy Gua Li minden áldott nap meséljen neki Issza életéről. Mindig ugyanabban az időpontban találkoztak, a *magrib*, vagyis a naplemente idején mondandó ima után, a szultán hárembeli lakosztályában. Gua Li lekuporodott egy ezüstszállal átszőtt selyempárnára, amely elég nagy volt ahhoz, hogy lótuszülésben üljön rajta. Egy lefátyolozott szolgálólány réztálcán azonnal hozott neki egy kancsó narancslevet meg egy poharat, majd némán hátrálva távozott. Ada Tának engedélyezték ugyan, hogy jelen legyen, de ő többnyire inkább a palota kertjeiben kóborolt kíváncsian, egy ifjú eunuch kíséretében.

A fiú elbűvölve nézte, amint az idős férfi füttyel vonzza magához a pillangókat, és az ujja hegyén tartva őket beszél hozzájuk. Megtanulta tőle, hogyan kell gyíkot fogni: Ada Ta a kis állat elé tette a kezét, hagyta, hogy az megnyalogassa, megvárta, míg lecsillapodik heves szívverése, aztán engedte, hogy körbesétáljon tar koponyáján. És az eunuch azt is csodálattal nézte, amikor a szerzetes megállt, mint egy madárijesztő, a cinkék, pintyek, poszáták és kardinálispintyek pedig szép nyugodtan rátelepedtek széttárt karjára. Utolsóként, amikor a többiek már elrepültek, egy tengelice érkezett. Felmászott egészen a szerzetes válláig, és beletrillázott a fülébe, mintha valami titkot akarna vele megosztani.

Egyetlen hely volt, ahová Ada Ta nem léphetett be: a szultán ágyasainak lakosztálya, akikről az eunuch azt állította, több mint négyszázan vannak. Ada Ta azonban sosem távozott el egy óránál hosszabb időre – ennyi éppen elég volt arra, hogy Gua Li elmeséljen egy újabb epizódot, de túl rövid ahhoz, hogy a szultán észrevegye benne a nőt. Gua Li többször is érezte, hogy az uralkodó bőréből a vágy szaga száll fel – ez az egyik legkönnyebben azonosítható illat, édes és sós, átható, mint a ló verejtékének szaga. És Ada Ta tudta, hogy Gua Li olívaszín bőrével, arcának tökéletes oválisával, obszidiánfekete szemével és hajlékony testével még a török uralkodó legszebb és legfiatalabb asszonyai között is ritka ékkőnek számítana. A szultán szemében azonban főként a lány okosságától és élénkségétől csillant fel a csodálat és a vágy. Nem véletlenül alkalmazta Ada Ta azt

a módszert, hogy hol magukra hagyta őket, hol teljesen váratlanul megjelent, nehogy Bajazid megtervezhesse az esetleges szerelmi ostromot. A szultán erővel bármit kikényszeríthetett volna, de Ada Ta bízott abban, hogy az uralkodó szeretné teljes egészében megismerni az utolsó előtti próféta igaz történetét.

Tizenöt évszázad alatt senki sem gondolkodott el azon, mi is történhetett Jézussal ifjúsága és felnőttkora között. Minden a rejtély ködébe burkolózott. Szemlátomást sem a keresztény, sem a zsidó, sem a muszlim világ nem tette fel magának ezt a kérdést – kivéve azt az itáliai grófot, aki életével fizetett mohó tudásvágyáért. Ada Ta egyszerűen csak a maga módján összegyűjtötte ennek az igazságnak a morzsáit, amelyben végül is nem volt semmi bántó. Eltekintve attól, gondolta gyakran elalvás előtt, hogy pusztító, akár a nagy szélvihar, a tájfun. És azt is tudta, hogy Bajazid forgat valamit a fejében, nem egyszerűen vallási érdeklődésből kíváncsi a történetre. Még néhány nap, és a füge héja felhasad, s megmutatkozik a gyümölcs lédús, édes magokkal teli belseje. Ő pedig a tengelice tanácsát követve leszedi majd és megeszi, hogy elég ereje legyen terve végrehajtásához.

Ezen a késő tavaszi estén meleg, sűrű eső hullott, s a föld szaga elbódította az elmét. Ada Ta korábban ért vissza, mint ahogy ígérte, így még hallhatta, amint Gua Li elbeszéli Jézus életének egyik különleges epizódját, amelyben Jézust, miután visszatért Palesztinába, rettenetes nosztalgia fogta el. Az idős szerzetes leült egy sarokba, és fülelt.

…azután elment, anélkül hogy egyetlen szót szólt volna. Megengedte, hogy testvére, Júdás elkísérje. Egynapi gyaloglással eljutottak az Aszfalt-tó keleti partjára…

– Erről a tóról még sosem hallottam – vágott Gua Li szavába Bajazid, aki már-már megszállott figyelemmel követte a történet minden apró részletét. Egyfelől rettegett attól, hogy becsapják, másfelől viszont teljes szívéből reménykedett az ellenkezőjében. Az ő pozíciójában, ráadásul azok után, hogy megérezte, mi forog kockán, nem engedhette meg magának, hogy tévedjen. Minden ténynek egyeznie kell, egyetlen hiba sem lehet az elbeszélésben, se történeti, se vallási jellegű. Csak így válhat valóra az az őrült terv, amely megfogant az agyában, s amely egyszerre hozza majd el a békét és a forradalmat. Most már oly messzire ment keresztény szövetségesével, akivel hatalmas csapást fognak mérni a kortárs világra, hogy a tévedés legkisebb lehetőségét is ki kell zárni.

A belső fenyegetés nem aggasztotta, kémei folyamatosan informálták a háridzsitákról – arról, hogyan igyekeznek rettegést kelteni a nyugati világban, és arról is, hogyan próbálják letaszítani őt a trónjáról. Csak egyetlen apró, de alapvető jelentőségű mozaikdarab hiányzik: meg kell tudnia, ki lehet „a hegyek bölcs asszonya", a szekta titkos vezetőnője. Micsoda szégyen! Egy nő jelenti számára a legnagyobb fenyegetést! Mindeközben van itt egy másik nő, aki – legalábbis Gua Li elbeszélése szerint –, úgy tűnik, a teremtett világ úrnője. Bőven volna miről elmélkednie akár élete végéig is, ha elköltözne egy sziklára épült kolostorba, a bölcs remeték közé. De előbb meg kell tudnia, ki fenyegeti az uralmát, azután könyörtelenül le kell sújtania. Hullani fognak a fejek. Ha netán elhibázná, az ellenségei a maguk javára fordítanák azt a szövetséget, amelyet mindenki istenkáromlónak bélyegezne. Ez esetben az ő feje hullik a porba, és hiába is szeretne visszavonulni öreg napjaira, nem lesz rá módja.

– Manapság Holt-tengernek hívják, felséges uram – felelt a kérdésre Gua Li. – De Jézus idejében Aszfalt-tónak nevezték, a magas bitumentartalma miatt.

Bajazid elégedetten elmosolyodott, azután Ada Ta felé fordulva biccentett. Az idős szerzetes lehajtotta a fejét, Gua Li pedig folytatta a történetet.

…és másnap reggel megérkeztek a Nébó-hegy lábához. Kenyérrel és kecskesajttal csillapították éhüket, majd délután elkezdtek felkapaszkodni a hegyre. Jézusnak, aki Észak-India sokkal kopárabb, járhatatlanabb magaslataihoz volt szokva, az ezerháromszáz rőf csupán kényelmes séta volt, Júdás viszont, aki eddig csak pásztorkodással foglalkozott, jóval a fivére után ért fel, nagy lihegés és fújtatás közepette.

– Elárulnád, miért szöktél meg?

– Félek, hogy kudarcot vallok, Júdás. Az emberek mintha nem értenék a szavaimat. Meghallgatnak, de ettől csak még jobban összezavarodnak. Látom. Szeretném megértetni velük, hogy tudom, mit jelent, ha valakit elnyomnak, ha rejtőzködnie kell, ha nem mer lázadni. A Szanhedrin is egyszerre áldozat és cinkostárs. Egyezkedik Rómával, de a nép jóváhagyására is számít. Nekem viszont azt tanították, hogy valaki vagy a néppel van, vagy a királlyal, középút nincs. De azt is tudom, hogy mindennek nem a fegyverek által kell végbemennie, hanem a lelkek forradalmával, máskülönben nem igazságot teszünk, hanem bosszút állunk. Ez Buddha egyik legfontosabb alapelve.

– Vagyis annak az istennek.

– Nem, Júdás, pont ezt próbálom elmagyarázni, de nem értenek meg. Az isteni szellem lényege nem egyetlen istenben található meg, egy fizikai lényben, aki az égben lakik. Az isteni szellem minden emberben benne van, ez valami megfoghatatlan dolog, energia, természet. Az ember isteni részét a tettei, a viselkedése, a példája adják.

– Úgy érted, hogy Isten bennünk lakozik?

Jézus felsóhajtott, leült egy kőre, és ütögetni kezdte egy kaviccsal. A kő alól egy háromszögletű fejű, szarupikkelyes kígyó bújt ki, majd tovasiklott.

– Egy vipera!

Jézus elmosolyodott.

– Kiváló megfigyelő vagy…

– Láttad, mielőtt leültél?

– Nem, de a dolgokat akkor is ismerheted, és tudhatod, hol vannak, ha nem látod őket.

– Mit akarsz mondani ezzel? Te mindig olyan furcsán beszélsz.

– Példabeszédeket használok, hogy az emberek megértsenek, de a jelek szerint ez nem elég. Azt akarom elmondani, hogy van bennünk valami, ami túlmutat a testünkön, még akkor is, ha soha senki sem látta. De mindig is elkövettük azt a hibát, hogy ezt a dolgot önmagunkon kívül kerestük. Ezért van az, hogy a mi népünk és még sok más nép istent vagy isteneket alkotott a maga képére és hasonlatosságára.

Júdás összevont szemöldökkel, karba font kézzel hallgatta.

– A Tóra az ellenkezőjét mondja…

– Erről van szó. Ezt szeretném megértetni az emberekkel. Fordítva kell gondolkodnunk. Csak így érthetik meg az emberek, hogy valamennyien egyenlők vagyunk. Máskülönben mindenki a maga istenében keresi majd az igazságot, és úgy véli, hogy a többiek mind csak tévelyegnek.

Jézus egy követ dobott a vipera útjába, mire a kígyó visszafordult. Amikor odaért Jézushoz, az felkapta, és Júdás legnagyobb rémületére botot formált belőle, amelyre azután rátámaszkodott, hogy felálljon.

– De… te… hogy csináltad ezt?

– Egyszerű fogás – mosolygott Jézus. – Sok száz ilyet ismerek. A szerzetesektől tanultam, a hegyek között. Ők többek között képesek trombitaszóval köveket felemelni.

– Csodákat tesznek?

– Nem, Júdás, ezek nem csodák. Minden a föld része, az embernek csupán meg kell ismernie önmagát, és ha ez sikerült, sok mindenre magyarázatot talál. Nincs ebben semmi csodálatos. Csak arról van szó, hogy az emberek tudatlanok. Emlékszel, amikor a Tórában a fáraó papjai olyat tesznek, amit te csodának nevezel, és a botjaikat kígyóvá varázsolják? Aztán Áron, Mózes öccse ugyanezt teszi, és az ő kígyóvá

változott botja felfalja a többi kígyót.

– Igen… igen… – hebegte Júdás.

– Nos, ők nem tettek mást, mint az ellenkezőjét annak, amit az imént saját szemeddel láttál. De ezek nem csodák. Mit gondolsz? Töprengj csak el ezen. Ez esetben csak két dolog juthat eszünkbe. Vagy az, hogy létezett egy isten, aki gúnyt űzött a két ellenfélből, egy kegyetlen isten, aki szeszélyesen hol az egyik, hol a másik fél oldalára állt. Vagy pedig az, hogy két isten harcolt egymással. Az egyik az egyiptomiak oldalán állt, a másik a mi népünket pártolta. És ne felejtsd el, hogy ezt a Tóra mondja, nem én. Ezek nem csodák voltak, hanem a két papság, az egyiptomi és a zsidó tudásának bizonyítékai. Ezek az emberek egyszerűen tisztában voltak a képességeikkel.

Júdás fel-alá járkált. A kezét tördelte, az öklét harapdálta, azután megállt, és ujjával a fivérére bökött.

– Ez a kulcs. – Nyakában megreccsentek az ízületek, mint a száraz ágak. – Ezért nem értenek meg az emberek! Te… beszélned kell, igen, de meg is kell mutatnod, mit tudsz! – Megint ökölbe szorította a kezét. – Azt, amit te egyszerű fogásnak nevezel, az emberek csodának hívják. Akkor mindenki megérti majd, mit akarsz mondani, és követni fognak!

– De ezzel becsapnám őket…

– Nem! Nem csapod be őket, mert soha nem állítod, hogy csodatételről, varázslatról van szó. Egyszerűen megmutatod nekik, ki vagy, és ők hinni fognak neked. Így nem lesz hiábavaló a visszatérésed, mint ahogy az utazásod sem, még ha nem is tudom pontosan, honnan jössz voltaképpen. Az áldozatod értelmet nyer, a gyermekeim életére esküszöm.

– Nincsenek is gyermekeid…

Jézus egyre csak ingatta lehajtott fejét, de a testvére látta, hogy titokban mosolyog.

– Ugyan már! Még nincsenek, de majd lesznek, a sivatag összes homokszemére mondom! És most addig itt maradunk, amíg meg nem mutatod az összes fogást, amit ismersz, és én mindenhová követlek, és ellátlak jó tanácsokkal. Jobban ismerem az itteni embereket, mint te, bátyám, mert amióta csak megszülettem, nap mint nap osztoztam velük a félelmeiken, az érzelmeiken, és jó pásztorhoz illően ugyanúgy bűzlök, mint ők!

Így hát negyven napot és negyven éjjelt töltöttek a Nébó-hegyen. Nappal sátorba húzódtak az égető napfény elől, délután elindultak ehető gyökereket keresni, és Júdás megtanulta, hogyan lehet hús nélkül, csupán füvekkel és gumókkal csillapítani az éhséget és a szomjúságot. Éjjelenként a tűz mellett ültek, mert a sivatag felől hideg szél fújt, s Jézus megmutatta Júdásnak, mire lehet képes az elme és a test, vagyis mindazt, amit

megtanult a hegyek között élő szerzetesektől. A csillagos ég mosolyogva nézte őket, miközben…

Bajazid kifelé fordított tenyérrel felemelte mindkét kezét. Gua Li most valami újfajta illatot érzett felszállni a szultán bőréből, és ez akaratlanul is megijesztette, pedig a szag nem volt kellemetlen. Tenger és levegő érződött benne, utazás és távoli földek szaga.

– Már hetek óta hallgatlak, és szívesen folytatnám így hónapokig vagy akár évekig. Az imént az éjszakai égbolt csillagairól beszéltél. Ez tetszik nekem: a költőink szerint a csillagok csupán lyukak a takarón, melyeken keresztül Allah megmutatja nekünk a paradicsom fényét. Mindazonáltal elérkezett a pillanat, amikor beteljesül a sorsunk.

Gua Li a levegőbe szimatolt. A szultán felől most kék pipacs illata érkezett, édes, mint egy kislány simogatása.

– A szavaid mézbe mártott nyilak – folytatta a szultán –, de nem ütnek új sebeket, sőt, még gyógyítják is a régieket. Én azonban nem csupán eme birodalom szultánja vagyok, én Allah karja vagyok, az iszlám feje, Mohamed örököse, áldott legyen a neve. Ő az utolsó a próféták sorában, Jézus pedig jelentőségét tekintve mindjárt őutána következik. Megértettem, hová vezetnek a tanításai, ám én nem engedhetem meg magamnak, hogy kétségeim legyenek Isten természetét illetően. Ha hagynám, hogy ilyen finoman belopakodjanak a szívembe, előbb vagy utóbb láthatóvá válnának, és az ellenségeim kihasználnák a helyzetet. Ezért hát, akár fájdalmas e pillanat, akár megkönnyebbülést hoz, a mai napon véget ér a meséd.

Bajazid ülve maradt, még volt valami mondanivalója. Ada Ta résnyire szűkült szemmel fürkészte a szultán tekintetét, hogy kiderítse, mi lesz a következő lépése. Tudta róla, hogy okos, fürge eszű ember, békét és stabilitást teremtett a birodalomban, amelyet apja háborúval hódított meg. Az apja a „Hódító” melléknevet kapta, őt pedig úgy emlegetik: az „Igazságos”. Csakhogy az igazság olykor félelmetes lehet.

– Egy hét múlva elutaztok – rendelkezett a szultán –, Rómába mentek, ott majd találkoztok egy férfival, aki gondoskodik rólatok. Magatokkal viszitek azt a naplót, amelyet oly féltőn rejtegettetek. Visszakerült a helyére Gua Li hajszála is, amelyet gondosan becsúsztattatok a lapok közé. Ugye, nem gondoltátok komolyan, hogy nem találom meg? De ne féljetek, úgy bántam vele, mintha a Próféta ereklyéje volna. „Saját szavai”, ez a címe, amint látjátok, ezzel is tisztában vagyok. Hűséges írnokom, azon kevesek egyike, akik ki tudják silabizálni azt a furcsa, jelekből és figurákból összeszerkesztett

írást, felolvasott belőle egynéhány passzust, és a „saját szavaival" elmondott történet pontosan megegyezik azzal, amit itt ez a nő elmesélt.

A szultán lehajtotta a fejét, a hangja elcsuklott egy pillanatra, de aztán összeszedte magát. Amit most készült mondani, az a lelke legmélyéről tört fel.

– Királynét csináltam volna Gua Liből, ha a legkisebb jelét látom, hogy nem utasít vissza. Ő lett volna az én Seherezádém, én pedig az ő Sahrijár királya, s újraéltük volna az Ezeregyéjszakát.

Az utolsó szavakat alig hallhatóan mondta ki. Intett, mire a szolgálólányok elhagyták a termet. A szultán megvárta, míg elhal bokapereceik halk csilingelése, azután így folytatta:

– Nagyon különös. Olyan, mintha ő már eleve királynő lenne, és én volnék az, aki nem érzem méltónak magamat hozzá. Talán Allah jelet akart küldeni nekem, emlékeztetni kívánt, milyen mulandó az életem, és eszembe akarta juttatni, mi is a feladatom. Így hát ideje, hogy elváljunk egymástól. Olyan valaki kísér majd el titeket, akiben megbízom, s aki segítőtök lesz azon a tájon, ahol a fehér ruhás ember uralkodik.

Ada Ta mozdulatlanul figyelt, s még Gua Li kérdő tekintetére sem válaszolt. A füge kihasadt, de még nem mutatkoztak meg a benne rejlő magok. Bajaziddal szemben a szerzetesnek csak egyetlen fegyvere volt: tudott várni, ami a hatalmasokra ritkán jellemző. Így hát várt. A szultán megértette, és elmosolyodott.

– Ti vagytok a méhek, akik messziről hozzák a virágport birodalmam tulipánjára. Aztán a tulipán porzóiról további virágport gyűjtötök, amelyet majd a kereszténység virágaira szórtok. Egy új szövetség hírvivői lesztek. Ez az utazás nekem békét és hatalmat hoz, nektek pedig lehetővé teszi, hogy teljesítsétek a küldetéseteket. Találkoztok majd a fehér pápával, és mód nyílik rá, hogy megváltoztassátok fekete lelkét.

Ada Ta botja koppant egyet a földön, mire Gua Li engedelmesen felállt, és szűk, zöld szárijában apró léptekkel odament a szerzeteshez. Lehajtotta a fejét, aztán hol az egyik, hol a másik férfira tekintett, akik némán néztek farkasszemet. Ada Ta törte meg elsőként a csöndet.

– Egy szűz három ikerfiút szült. Az egyik fehér volt és kék szemű, a másik barna bőrű és sötét szemű, a harmadiknak a bőre sáfrányszínű, a szeme pedig akár két mandula. A három testvér boldogan nőtt fel az anyjuk mellett, ám amikor a nő a halálát érezte közeledni, egyesével magához hívatta őket, és mindegyiknek átadott egy-egy oroszlánbőrdarabot. „Önmagukban mit sem érnek a darabok – mondta

–, de ha összerakjátok a hármat, térképet kaptok, amely elvezet titeket egy kincshez.” Miután a fivérek megadták anyjuknak a végtisztességet, bizalmatlanság ébredt bennük egymás iránt, és bár egy fedél alatt éltek, mindegyik eldugta a maga bőrdarabját. Amikor az utolsó testvér is távozott az élők sorából, a falu első embere elment a vénekkel a házukba, és három tökéletesen egyforma térképet talált. Kíváncsiságból fogták az egyiket, és eljutottak általa egy kőhöz, amely alatt drágakövekkel teli ládikó rejtőzött. A falura bőség és jólét köszöntött. Mi a tanulsága ennek a történetnek, Gua Li?

A fiatal nő ismerte a történetet, és úgy tanulta, hogy egyrészt a végzet kikerülhetetlenségéről szól, másrészt arról, hogy az embernek nyitott szívvel és elmével kell élnie, különben nem tudja megragadni az alkalmat, amikor módja nyílik sorsa megváltoztatására.

– Az a tanulság, hogy az ostoba ember még akkor is képes betörni az orrát, ha hanyatt esik.

Rövid gondolkodás után ez volt az első dolog, ami eszébe jutott. Bajazid összecsapta a kezét, és rámosolygott.

– Légy áldott, asszony – mondta. – Allah azért teremtett téged, mert ő maga nem lehet jelen mindenütt.

– Nagyon helyes – kiáltott fel ekkor Ada Ta. – Most már tudom, mit tud a mi felséges vendéglátónk. És nem véletlenül mondtam azt, hogy tudom, és nem azt, hogy hiszem. Mert hinni annyit jelent, mint nem tudni. Ha most megkérdezed tőlem, esik-e az eső, ebből a zárt helyiségből csak annyit mondhatok, hogy azt hiszem, igen, vagyis hogy egyáltalán nem vagyok biztos benne.

– Nem fogadtalak volna benneteket – felelte a szultán –, ha előzőleg nem tájékozódtam volna a céljaitokról. Az az ember, aki elkísér titeket Rómába, sokat segített nekem abban, hogy megtudjam, ki volt Giovanni Pico della Mirandola mester. Előbb-utóbb minden beteljesedik.

Gua Li felkapta a fejét, és tágra nyílt szemmel nézett a szultánra, de a következő pillanatban máris újra lehajtott fejjel, a földre szegezett tekintettel állt ott. Ada Ta ismét koppantott egyet a botjával, azután finoman felemelte Gua Li állát.

– A tudás – mondta – olyan madár, amely ide-oda röpköd, és csak a legmagasabb fák csúcsán pihen meg, no meg a minaretek tetején, mint a mi jóságos vendéglátónk esetében. Ő tudja azt a bizonyos dolgot, és a tudtunkra akarta adni, hogy tudja. Így hát mi most tudjuk, hogy ő tudja, a tudás pedig ezáltal ismét felrepült, és mi követni fogjuk.

A rácson keresztül egy napsugár hatolt be a terembe, és arabeszket rajzolt a fehér márványpadlóra. A szultán összetette két kezét.

– Allah, bárki legyen is ő, meg akarta világosítani elménket bölcsessége egy szikrájával. Vagy talán – tette hozzá a búcsúzók mosolyával – az ő anyja volt az, aki valamennyiünket egyesít. És most menjetek. Azt hiszem… pontosabban tudom, hogy rokonszenvesnek találjátok majd azt az embert, aki már vár rátok a lakosztályotokban. A vérében mindkét nép benne van, az is, amelyet most elhagytok, és az is, amellyel majd találkoztok. Talán éppen ezért volt vele olyan bőkezű az Anya.

Amikor a hárem vaskapuja becsukódott mögöttük, Gua Li megérezte, hogy soha többé nem tér vissza ide. Hálás volt a szultánnak, amiért ilyen figyelmesen hallgatta, és olyan csodálattal viseltetett iránta, amely gyakran a szerelem előhírnöke. Azután megszorította Ada Ta karját, amely kitárta előtte a világ kapuit. Már-már az az érzése támadt, hogy az egész utazás őmiatta van, az ő eredetét kutatják, nem pedig az emberiség előtt akarják feltárni annak a rendkívüli embernek a titkait, akit nyugaton Isten fiának tartanak.

Amikor a palota végében átlépték egy kis lakosztály küszöbét, megpillantották a szultán emberét, aki nekik háttal ült egy széken. A jobb kezében papírlapot tartott, a baljával pedig fürgén rajzolgatott egy vöröses rudacskával. Az ellenfényben a szakálla is éppilyen vöröses színt öltött. Ada Ta és Gua Li elnézték, amint egy ablaküvegben vizsgálja a tükörképét, aztán hol erőteljes, hol könnyed vonásokkal rajzolja magát. A férfi ekkor intett nekik bal kezével, amelyben a vörös krétát szorongatta. Határozott mozdulat volt, de nem sértő; csak arra kérte őket, hogy várjanak egy kicsit. Még sietve húzott néhány vonalat a papírra, azután összecsavarta és beletette egy henger alakú tokba, s ekkor végre megfordult és bemutatkozott.

– Leonardo, Ser Piero fia, Vinciből, a firenzei köztársaság egyik aprócska falujából. Iskolázatlan, bizonyos dolgokban műveletlen ember vagyok, kérlek, nézzétek el nekem.

19
Isztambul, 1497. június 20.

A nap lemenőben volt a Márvány-tenger finoman fodrozódó vize fölött. Az égen aranyosan csillogó, vörös csík nyúlt el egészen a Szeráj-palota alatti sziklákig. Feljebb, a déli torony mögötti függőkertben egy éjszínű köpenyt viselő, magas férfi fürkészte a horizontot. Amikor meghallotta, hogy valaki közeledik, meg se fordult; felismerte a csöndes, puha, de bicegő járást – egy sánta ember lépett oda hozzá, aki bizalmasan, de a rangjának kijáró tisztelettel szólította meg.

– Hosszú életet kívánok a nagyvezírnek! Hetek óta szeretnék találkozni veled.

– Óvatosnak kell lennünk. A szultán nem ostoba. A múltkori eset után újabb óvintézkedéseket tett, és még több kémet állított szolgálatba.

– Ha nem lett volna ott az az idegen a bottal, ma talán köphetnénk a sírjára. Nem értem, hogyan engedhette Allah, hogy megmeneküljön.

– Allah útjai kifürkészhetetlenek, és nem a mi dolgunk, hogy megítéljük a tetteit. Majd még beszélünk róla, most térdeljünk le, mindjárt imára hívnak.

Nem sokkal ezután zöld fénysugár világította meg egy pillanatra az eget, jelezvén az alkonyat kezdetét. A minaretekben felhangzott a naplementei imára hívó müezzin kántálása. Mindkét férfi letérdelt az imaszőnyegre, Mekka felé fordították arcukat, és suttogva mormolták az ima szavait. Amikor a müezzinek elhallgattak, a köpenyes férfi így szólt a sántához:

– E pillanattól kezdve nyugodtan fordulhatunk Istenhez, Oszmán, és kérhetjük az ő segítségét és közbenjárását.

– És mit kérjünk Istentől? – kérdezte mosolyogva a sánta férfi.

– Azt, hogy az egész nyugat rettegjen az ő színe előtt, és hogy a büntetése mielőbb sújtson le a *káfir*ra, a nagy hitetlenre. A rombolás órája közeleg, Allah már megmutatta az utat a múlt században, amikor halált és pusztítást hozott a gyaurokra, pestist bocsátott egész Európára, de az ő népe akkor még nem állt készen a végső csapásra.

– Allah vezeti majd lépteinket, ha képesek leszünk helyesen értelmezni az akaratát.

– Hát akkor legyen meg az ő akarata.

– Ámen – vágta rá a sánta.

– Bajazidnak szerencséje volt, de az ördög, aki védelmezi, nem lesz hosszú életű, akár a többi hitetlen, akik nem térnek át az igaz vallásra. A keresztények nagy bazilikáján a zöld lobogó leng majd, rajta Allah neve huszonnyolcezer-kilencszázszor leírva aranybetűkkel, és a fehér ruhás férfi felismeri majd Allahban az egyetlen igaz istent.

– Már ha megéri, vezírem. Amikor Rómára lesújt Isten áldott büntetése, akár meg is halhat.

– A ragályban sok millióan halnak majd meg, és minden odavész, de ő megmarad, hogy győzelmünk tanúja legyen. Róma esik el utolsóként, mint az anya, aki, mielőtt engedne a halálnak, kénytelen végignézni, amint fiai egymás után pusztulnak el. Ezek a parancsai annak, aki a Próféta szája által beszél, legyen áldott az ő neve.

– Én csak attól félek, hogy Isten haragja végül minket is elér. A patkányok igen fürgék, vezírem.

– A patkányok Isten bosszújának hírnökei, de ő pajzsot is adott kezünkbe: a tüzet. Vagy talán nem bízol benne?

– Két emberem is megfertőződött…

Abdel el-Hasim torkon ragadta a sánta férfit.

– Te féleszű! És mit csináltál velük, te mocskos állat?

Oszmán térde összecsuklott, miközben megpróbált szabadulni társa szorításából.

– Elégettettem a testüket, és megkettőztem az őrséget a fertőzött házak körül. Ez fáj, vezírem…

– Ha csak egyetlen fertőzött bestia is kiszökik onnan, tudod, mi történik, ugye?

– A falak nyolc rőf magasak, simák, akár a baba bőre, és legfelül mindenhol tűz ég. Mindjárt megful… …ladok, vezírem. Senki nem tud kijutni, sem a rabszolgák, sem a patkányok…

A vezír enyhített a szorításán, Oszmán pedig köhögőrohamát elnyomva dörzsölgette a nyakát.

– Nagyon remélem, a te érdekedben. Állj csak meg! Mi volt ez?

– A torkom, vezírem, nagyon megkínoztál.

– Nem a torkod volt, te kurafi!

Övéből kihúzta elefántcsont markolatú, rövid jatagánját, és fülelt. E pillanatban két fekete szem csukódott be, mintha még láthatatlanabb akarna lenni. A vezír a magas kémények felé indult, ahol könnyen el lehetett bújni. A kis, meztelen lábak alig mozdultak, egy könnyű kéz pedig egy kavicsot hajított el a másik oldalon. A férfi azonnal megfordult, és a tetőre vezető lépcsőhöz sietett. Rongyos selyemszövet libegett a szélben, és időnként lesodort egy-egy kis darabot a

vakolatból. A vezír visszadugta a helyére a tőrét.

– Gyanakszom…

– Talán csak egy párocska, akik valami nyugodt helyet kerestek – mondta Oszmán, aki időközben odament hozzá –, vagy az őrjárat.

– Vagy egy kecskelábú dzsinn jött el, hogy meglátogassa a fivérét – gúnyolódott a vezír. – Beszélj az utolsó ládáról!

– Elintéztem, hogy feltegyék az idegen hajójára. A halál velük utazik majd… A kapitány semmit sem kérdezett, amikor közöltem vele, hogy ez a Hegyek Bölcs Asszonyának akarata, főleg azután, hogy alaposan megtömtem a zsebét ezüsttel.

– Jól tetted.

– Igazhitű muszlim vagyok, vezírem.

– Utolsó csirkefogó vagy, Oszmán, nem hinném, hogy két-három ezüstpénznél többet adtál neki.

– Sértő, amit mondasz, vezírem. Biztos akarok lenni abban, hogy Allah elküldi nekem a hetvenkét szüzet, amikor eljön az ideje.

– Te csak azért imádkozz, hogy a patkányok kövessék Allah akaratát, és legyenek a pusztítás eszközei. Ami a többit illeti, érd be azzal, amit a szultán meghagy. Nem szüzek ugyan, de akkor is a birodalom legszebb asszonyai. Ki utazik a szőnyeges ládával?

– Én magam. Egy sánta kereskedő nem tűnik fel senkinek, és nem félnek tőle, még akkor sem, ha sötét a bőre.

– Ha a láda netán kinyílna útközben, égess el mindent, a hajót is beleértve, és akkor máris találkozhatsz a szüzeiddel.

Szüzek vagy kurtizánok, mit számít? A nő csak két dologra jó: élvezetet nyújt a férfinak és gyerekeket szül. Az ő anyja egész életében csak ezzel foglalatoskodott. Legalábbis így mondták a rokonai, azok a férfiak, akik talpnyalásra, alázatosságra és legfőképpen haszonlesésre nevelték. A nyomorék, akit mindenki kinevetett, akibe bárki belerúghatott, a hatalmasok árnyékában lassan a Bölcs Asszony bizalmasa lett – még ha szemtől szemben soha nem is látta.

Ha elérkezik a megfelelő pillanat, ő lesz az egyetlen igazi vezír e helyett a teszetosza Abdel el-Hashim helyett. És ki tudja, a Bölcs Asszony talán az ágyába is beengedi, és akkor végre megláthatja az arcát. Ezerszer elképzelte már: olyan, mint egy királynő, nem fiatal, de a szeme tüzes, az orra vékony, az ajka duzzadt.

Oszmán ingatag meghajlással búcsúzott a vezírtől, azután ugyanilyen ingatag léptekkel távozott.

Törött szárnyú holló, gondolta magában a nagyvezír. Széles karmozdulattal megigazította a köpenyét, körülnézett, aztán felment a toronyba, hogy még egyszer, utoljára ellenőrizze, rendesen végzi-e a

feladatát az őrség.

*

A tenger már szinte nem is látszott az indigókék ég alatt. A Boszporusz vizét könnyű keleti szellő fodrozta. A nő kissé megborzongott, de tovább várt, amíg meg nem bizonyosodott róla, hogy a két férfi elment. Ekkor sietős, de könnyed és halk léptekkel, akár egy macska, leereszkedett a palotába vezető, hosszú csigalépcsőn. Egyenesen Igazságos Bajazid lakosztályába tartott. Az ajtóban álló janicsároknak parancsuk volt, hogy bármikor engedjék be, kivéve, ha a szultán éppen egy másik ágyasával múlatja az időt. A nő most letérdelt ura elé, aki rámosolygott, és intett, hogy álljon fel.

– Apámuram – kezdte –, a vezír meg a sánta az ellened tervezett merényletről és egy fertőzött házról beszélt. De nem hallottam mindent, kis híján észrevettek.

Bajazid figyelmesen hallgatta, amint a lány elbeszélte, mit hallott. Ez az alig tizenhat éves teremtés volt a kedvence: szép volt, okos, és valósággal imádta őt. Ezért változtatta meg a nevét is: Aminának nevezte, ami azt jelenti, „hűséges”. Azt azonban nem szerette, hogy apának szólítja, még ha ki is járt neki ez a megszólítás. Remélte, hogy hamarosan változik a helyzet, és az „apámuram” szót talán a „férjuram” váltja fel. Ezért nem nyúlt egyelőre a lányhoz.

– Ügyes voltál, Amina, te vagy a szemem fénye. Nem láttak meg, ugye?

Senkinek sem szabad sejtenie, hogy a szultán tud a dologról, de Bajazidot komolyan aggasztotta, hogy veszélybe sodorja a lányt. Amina rámosolygott, két, feketével kihúzott ajka között a fogai fehérebben csillogtak, mint a gyöngy. Végigsimított bő fekete nadrágján és könnyű ingén, amely ugyancsak fekete volt.

– A fekete szín megvédett a tekintetüktől, és alig vettem levegőt. Nem, apámuram, nem láttak, és nem is hallottak. De az alapján, amit kihallgattam, egyre jobban féltem az életedet, és mindennap imádkozom Istenhez, hogy óvjon meg.

– Az életem hosszú lesz, amíg te itt vagy mellettem. Most menj, kislányom, és pihenj, Allah nevében.

Igen, az élete hosszú lesz, de ilyen veszedelmes ellenségekkel szemben nem elég az ima, sőt talán még Isten hatalma sem, azé az Istené, aki élete legnehezebb próbatétele elé állította. Még annál is nehezebb, mint amikor apja vérével kellett beszennyeznie a kezét. Allah a maga kifürkészhetetlenségében furcsán viselkedik:

szövetségest szerzett neki az ellenségei között, és közben elrejtette a szeme elől a saját házában bujkáló ellenséget. Ezt a sakkjátszmát sok táblán játsszák, az eredmény kiszámíthatatlan, a bíró pedig maga Isten, és a szultán e pillanatban úgy érezte, ezt az Istent talán már nem is ismeri.

20

Róma, 1497. június 16.

Ferruccio de Mola a Campo de' Fioritól nem messze, a Tehénhez címzett fogadóban aludta nyugtalan álmát. Az utcáról behallatszó hangoskodás felébresztette, s most sajgó háttal kelt fel a szalmazsákról. Négy scudót fizet ezért a mocskos szobáért, amelyet ráadásul két idegennel kell megosztania. Kész rablás, de hát meg kell adni az árát annak, hogy Vannozza asszony egyik házában szállhat meg az ember. Ha szerencséje van, tán alkalma nyílik rá, hogy kérelmet adjon át a hölgynek. De olyan lakó is akadt, aki azzal dicsekedhetett, hogy abban az ágyban aludt, amelyben egykor maga a pápa bujálkodott a ház úrnőjével. Ferrucciót csak az érdekelte, hogy ezen a környéken szálljon meg, és legfőképpen hogy ne ismerjenek rá. Márpedig a Tehénhez címzett fogadóba biztosan nem mernek betörni VI. Sándor katonái. Kinyitotta a spalettát, de csak fáklyákat meg lámpásokat látott, melyek fénye ide-oda cikázott a sikátorban. A fénysugarak összeértek, lehulltak, újra felemelkedtek. A fényeket mozgató árnyak olyan hangosan óbégattak, hogy Ferruccio egy szót sem tudott kivenni a hangzavarból. Ha valaki ok nélkül megzavarta a rómaiak álmát, arra letartóztatás és megvesszőzés várt, már ha nem állt valamely befolyásos személy védelme alatt. Márpedig azok, akik odalent ordítoztak, nem nemesurak voltak, hanem egyszerű emberek. Ferruccio kilöttyintette az éjjeliedény tartalmát az ablakon. Az alatta lévő fáklya sisteregni kezdett, de nem aludt el.

– Mocskos disznó! – méltatlankodott az egyik árny.

– A rosseb essen beléd! – vágott vissza Ferruccio. – Felébresztetted Vannozza de' Candia de' Cattanei vendégeit. Mi folyik ott? Beszélj, te tuskó!

Az árny nem felelt az úrias kiejtéssel elhangzott sértésre, csak letörölte a vizeletet az arcáról az ingével, mint aki ad arra, hogy illendő külsővel mutatkozzon mások előtt.

– Gandia hercege, a pápa fia! A Teveréből halászták ki, elvágták a torkát, mint egy disznónak. Megyek, bezárkózom a Savelliek vagy a Colonnák házába, azok most bárkit felvesznek, és egész rendesen fizetnek. De ha ilyen húgyszagúan jelenek meg náluk, uram, semmi esélyem.

Ferruccio a hajába túrt.

– Biztos vagy abban, amit mondtál?

– Csak a halál biztos, de ha akar, menjen el a Ripetta-kikötőhöz, és nézze meg a saját szemével. De vigyázzon, ott állnak a herceg emberei korbáccsal meg lándzsával felszerelkezve, és ha valakit gyanúsnak találnak, menten bilincsbe verik.

– Várj meg, te tuskó! Fél scudót kapsz, ha elkísérsz oda.

A férfi esetlenül meghajolt.

– Legyen egy scudo, és akár a dajkája is leszek. Az én nyársam nem csak csirkéket döfött ám keresztül!

– Jó, legyen egy scudo, de ha megtréfálsz, megfürdetlek a Teverében.

– Ha pénzről van szó, soha nem tréfálok, uram. Itt várom.

Ferruccio felcsatolta a bal oldalára rövid kardját, amely nem volt olyan feltűnő, mint a hosszú, viszont könnyebben lehetett bánni vele a szűk sikátorokban, a test test elleni küzdelemben. Ellenőrizte, szorosan tartja-e a zsinór az alkarján a bő ingujj alatt rejtőző tőrt. Ha kiderülne, miféle fegyvert rejteget – még ha látszana is a tőrön, hogy nem sokat használta –, azonnal rájönnének, hogy nem munkát kereső nemesemberrel van dolguk, hanem valakinek a szolgálatában álló fegyveressel, netán bérgyilkossal. Ez a mesterség nem számított ritkaságnak abban az időben Rómában, noha sokan végezték az Angyalvár ketreceiben fellógatva a hollók martalékaként. Ferruccio átlépett két szajhát, akik az ajtó előtt aludtak, és nesztelenül lement a lépcsőn.

Tudta, hogy nem hibázhat, tisztában volt vele, hogy Leonora élete az ő kezében van. Az ég, a fátum, a csillagok, amelyek annak idején összehozták őket, most ellene, pontosabban ellenük fordultak ama hitvány fattyú keze által, aki azzal dicsekszik, hogy ő az egyház fejedelme, s aki csak a nevét örökölte apjától, Lorenzo de' Medicitől. Kétszeresen is becsapta, amikor el akarta hitetni vele, hogy ez a küldetés talán valamiképpen képes előremozdítani Giovanni Pico ügyét, s hogy ebben ő is részt vehet. Kétszeres szégyen, hogy visszaélt apja legkedvesebb barátjának nevével. Ha valamelyik orgyilkosa vagy ő maga akár csak egy ujjal is hozzáér Leonorához, akkor Ferruccio az élete árán is a szívébe döfi a kardját!

– Hogy mondta, nagyságos uram? Kinek akar a szívébe döfni?

– Ne törődj vele, csak hangosan gondolkodtam. Inkább mondd meg, hogy hívnak.

– Gabriele a nevem. Amikor megszülettem, szőke fürtjeim voltak, mint egy kis angyalnak, így hát a barátok az arkangyal nevét adták

nekem… Örülök, hogy megnevettettem, nagyságos uram.

– Tehát nem ismered a szüleidet.

– Nem, uram. A csuklómra helyezett szövetcsíkra azt írták: *filius ignotae*, és egy M betűt, a „mater”, vagyis „anya” kezdőbetűjét. De ne nevezzen kurafinak, talán apáca volt az anyám. Az apámról semmit sem tudok, tán olyan nemesúr volt, mint uraságod. De nem maga volt az, maga túl fiatal ahhoz, hogy az apám legyen.

A Tehénhez címzett fogadóból a kihalt sikátorok felé indultak, amelyek a Pantheonhoz, majd onnan a Piazza dell’Agonéra vezettek.

– Kitérőt teszünk, uram, de így elkerüljük az Aldobrandini meg a Caetani család házát, ahol nagy a tolongás, márpedig ahol tolongás van, ott előbb-utóbb megjelennek a poroszlók, velük meg egyikünk se szeretne találkozni.

Elmentek az Oroszlánhoz címzett fogadó mellett, amely ugyancsak Vannozza Cattanei tulajdonában állt. Ferruccio előzőleg itt is próbálkozott, de nem kapott szobát. Elhaladtak a Nona-torony mellett, és már le is jutottak a Teveréhez. Nem volt szükség rá, hogy Gabriele megmutassa, hol találtak rá a herceg holttestére: a helyszínen ezernyi tűz égett, mintha katonai tábort állítottak volna fel.

– Jöjjön, a csónakosok jól ismernek, de gombolja ki az ingét, mert így túl úrias a külseje, és azt nem szeretik.

Egy férfi holtteste hevert a földön, négy lámpással megvilágítva. A test természetellenesen felpuffadt, az arcát összeharapdálták a pérhalak és megsebezték a rákok. A ruháját teljesen átitatta a vér, a nyakán pedig, amely szürke volt, akár az arca, hosszú vágás húzódott.

– Ez a gandiai herceg – suttogta az egyik csónakos. – Tőrrel végeztek vele. Nemrég húzták ki a vízből, egy ismeretlen holttestével együtt – mondta, majd egy nem messze álló férfira mutatott. – Amott azt a szerencsétlent, aki állítólag látta a gyilkost, már láncra verték, amint láthatják.

– Ezért nem kell túlbuzgónak lenni – jegyezte meg Gabriele. – De lehet tudni, ki tette?

– A herceg zsebében harminc aranyat találtak. Melyik rabló engedheti meg magának, hogy ekkora vagyont veszni hagyjon?

– Vagyis azt akarod mondani, hogy nem más ölte meg, mint…

– Hát persze, és ráadásul saját kezűleg, lefogadnám egy vaddisznósonkába. Még a hűséges Michelettója sem hagyta volna itt a pénzt, már csak azért sem, mert akkor aztán ráfoghatták volna a dolgot egy olyan ágrólszakadt alakra, mint te.

– Tehát az egyik fiút meggyilkolták, a másik gyilkos. De hát mit képzel magáról Sándor pápa, azt, hogy ő Ádám atyánk?

A két férfi harsányan hahotázott, még oldalba is bökdösték egymást. Ferruccio nem csatlakozott hozzájuk, az ajkát harapdálta. A pápával már nem fog találkozni, ez biztos. Akár igaz, amit ezek ketten beszélnek, akár valamelyik rivális család bosszújáról van szó, most olyan kordont vonnak a pápa köré, amelyen még Mihály arkangyal kardja sem tudna áttörni. Akkor most mit tegyen? Előhúzott két dukátot az oldalára kötött bugyellárisból, és magához intette Gabrielét.

– Ez a tiéd, amiért idevezettél. Mindennap kapsz egy ilyet, ha eljössz hozzám a fogadóba, és híreket hozol. Minden reggel, nem sokkal a mise előtt.

A mellére szorította a kezét, mintha szíven szúrták volna. Miután fogalma sem volt, most hová menjen, a bazilika felé indult. Hátha egy angyal megsúgja neki, mitévő legyen.

*

– Nem tudom, ki volt az, nemes lovag, a Szűzanya képmására esküszöm!

A Nona-torony egyik cellájában a csónakos térden állva könyörgött foglárának. Magában elátkozta az ösztönt, amely beszédre készteti a szegényeket, ha a hatóság embere rájuk dörren, s amely megoldotta a nyelvét, pedig Krisztus szögeivel kellett volna odaszögeznie a szájpadlásához.

Carlo Canale visszakézből újabb nagy pofont kevert le neki. A bőr könyökvédő csúnya sebet ejtett a fogoly bal orcáján. Megint eleredt a vére, belefolyt a szájába, ahonnan az első ütéstől már kirepült két metszőfoga. A Szláv csúfnévre hallgató Giorgio köpött egyet, de a vérrel keveredett nyál lecsorgott az állán.

– Öreg vagyok és süket – mondta nyugodtan a foglár –, úgyhogy ismételd csak el, mit csináltál, hol, hogyan és mikor. És hagyd a Szűzanyát, elég baja van neki nélküled is. Itt én vagyok a Szűzanya, és ezek az úriemberek is mind szüzek, akik alig várják, hogy egy intésemre elveszítsék a szüzességüket veled.

Az egyikük megtapogatta a nadrágja elejét, a többiek csúfondárosan nyelvet öltöttek a fogolyra. Carlo Canale egy kancsó vizet zúdított az arcába, aztán a másik rabhoz fordult, aki félelmében bevizelt.

– Én csak azt tettem, amit parancsoltak nekem, uram, bedobtam a hálókat, a legjobbakat, a legerősebbeket, a vizafogó hálókat, még ki sem fizettem őket. Feltettem a parafát meg az ólomnehezékeket, hogy szélesebb legyen a nyílás, és könnyebben beleakadjon, amit ki kell

fogni.

– Mikor volt ez?

– Kompletórium idején. Hallottam, amikor közhírré tették, hogy keresnek egy embert.

– És mikor húztad ki a hálót?

– Akkor találtam meg, amikor matutinumra harangoztak a San Girolamo-ispotályban, de nehéz volt, úgyhogy nem sokkal hat előtt sikerült kihúznom.

– És honnan tudtad, hogy pont ott lesz a holttest?

– Nem tudtam én, kapitány úr, az az ember mondta, aki látta, amint egy lovagot a vízbe vetettek. Így hát mikor meghallottam, hogy keresnek valakit, arra gondoltam, egyszerű ez, mint a kétszerkettő…

– Elég. Ezek szerint tudsz számolni, Battistino di Taglia.

– Igen, uram, és a nevemet is le tudom írni.

– Akkor számold meg ezt a tíz dukátot, és meséld el mindenkinek, milyen nagylelkű a mi Szentatyánk az ő népével.

Canale odavetett neki egy vászonzacskót, a férfi azonban nem tudta elkapni, mert a keze meg a lába még mindig megállíthatatlanul remegett. A pénzérmék szétszóródtak a földön, Battistino pedig letérdelt, és nekilátott, hogy az őrök irigy pillantásaitól kísérve összeszedje őket.

– Igyekezz!

– Igen, uram. Már kész is vagyok, uram. Most elmehetek, kapitány úr?

– Sietsz, hogy elkurvázd a pénzt? Hát persze, menj csak, és élvezd az életet. Látod, milyen rövid, még annak is, aki a mi Urunk kegyeit élvezi. No, menj, ne is lássalak!

Battistino hátrálva távozott. A kapitány a láncra vert férfihoz fordult.

– Szláv! Akkor te dobtad be, te veszett szuka kölyke!

– Nem, uram! – A Szláv zokogva tiltakozott, arcán nyál és vér keveredett. – Az összes szentekre esküszöm!

Carlo Canale a csizmája orrával gyomorszájon rúgta a rabot, aki ájultan esett össze. Az egyik pribék gyorsan rázúdította egy éjjeliedény tartalmát, de a férfi nem mozdult. Carlo egy pillanatig attól félt, hogy megölte, de aztán látta, hogy ha nehezen is, de lélegzik. Ő maga is zihált: a cellában fojtogató meleg uralkodott, úgyhogy egy kis hordóból több korsó sört töltött magának és a társainak. Miközben a cellát hangos böfögés töltötte be, összezavarodott agyával azon töprengett, vajon hogyan viselkedne ilyen helyzetben a felesége, Vannozza, vagy legalábbis mit tanácsolna neki. Már látta is maga előtt

– vagy talán csak képzelte –, kezében egy pohár falernumi borral, a boszorkányszéknek nevezett kínzóeszközön üldögélve, feneke alatt puha párnával, hogy ne szúrják a szögek.

– Miért nézel így?

– Már megint úgy viselkedsz, mint egy féleszű. Itt az alkalom, hogy elnyerd Sándor elismerését, ehelyett azzal szórakozol, hogy kínozod ezt a szerencsétlent.

– De hát én vagyok a testőrség kapitánya!

– Csak az egyik kapitánya vagy, és azt is nekem köszönheted, meg annak, ami a lábam között van, és amiből puszta szívjóságból neked is adtam egy kis kóstolót.

– Micsoda tehén vagy! Nem véletlen, hogy a fogadódat is így hívják.

– Én pedig szívesen kérném Istentől, hogy adja neked egy bika erejét, de nem ezért vagyok itt. Fogd ezt az embert, és még mielőtt fűbe harapna, bírd szóra Sándor színe előtt. Bármit mond is, akár bevallja, hogy ő tette, akár azt mondja, hogy Cesare volt az, amit egyébként mindenki tud, te viselkedj közönyösen, és várd meg a parancsokat, de csak az apa vagy a fiú utasítását fogadd el.

– Vagy a Szentlélekét.

– Örülök, hogy hozzád mentem feleségül, Carlo Canale, mert néha meg tudsz nevettetni.

Carlo Canale figyelmeztetésül felemelte az ujját, aztán lehunyta a szemét. Válaszolni készült, de amikor újra kinyitotta a szemét, csak a helyettesét látta, aki sanda tekintetet vetett rá, miközben fintorba húzódott a szája. Canale az asztalra csapott az öklével, felborítva a korsót, amelyben még ott habzott a sör, majd mielőtt egy újabb gondolatmenet eltérítette volna attól, hogy kövesse felesége tanácsát, lóra pattant, és elindult a bazilika felé. Tíz fegyveres követte gyalogosan, ők hozták a rabot, akit alaposan megkötöztek, akár a vágóhídra szállítandó marhát. A férfi körül egyre nagyobb tömeg gyűlt össze, ki ezt kiabált, ki azt, olyannyira, hogy a végén valaki a véres maszkban magát a gyilkost vélte felfedezni, akinek a nevét mindenki ismerte: Cesare Borgia. A tolongás lelassította a menetet, és veszélyessé is vált, mert egyre több koldus, kíváncsiskodó és zsebmetsző csatlakozott a tömeghez. Canale odament a rabhoz, és megállította a lovát. Lehajolt a kengyel fölött, és kardlappal akkorát csapott a férfi lábára, hogy mindkét bokáját eltörte. Ezután kitépte a láncot emberei kezéből, a rabot keresztbe fektette a lova hátán, és a tömegen átvágva folytatta útját a bazilika felé.

Ferruccio látta, amint Canale távozik a rabbal, s ekkor értette meg, mennyire nem szabad megbízni annak a férfiúnak az ígéreteiben, aki

az életet csupán üzérkedésként fogja fel, és birodalmat akar alapítani, hamisan hivatkozva arra, akit egyszer már elárultak és keresztre feszítettek önnön hívei. Mindenesetre Ferruccio eltökélte, hogy akár a Mediciekkel, akár a Borgiákkal, akár magával az ördöggel kell megküzdenie, addig nem nyugszik, amíg vissza nem szerzi Leonorát.

Sforza és Orsini bíboros meg a monrealei püspök a falhoz tolt karosszékekben ültek, Cesare és Johann Burckhard a terem túlsó végében foglalt helyet, középen pedig Sándor terpeszkedett a pápai trón kicsinyített másán. Mellette az ispotályosok nagymestere, d'Aubusson bíboros állt díszpáncélzatban, acél lábvértekkel és kesztyűvel. Ékes arany mellvértjéből kinyúló karja olyan vastag volt, mint a tölgyfa törzse; sisakját a kezében szorongatta.

Giorgio, a Szláv, a törött bokájú rab térden állva, rémülten nézte ezt a bosszúálló angyalt, aki a főbíró mellett strázsált. Carlo Canale ekkor levette róla a láncokat, de készen állt, hogy ura egyetlen intésére bármikor ismét lesújtson rá nehéz kardjával.

– Nos, csónakos uram – a pápa mézesmázos hangja gyógyírként hatott a rab sebeire –, mondd el, amit tudsz, és nem esik bántódásod. De vigyázz, csak az igazságot akarjuk hallani, ami csupasz, mint a mi Urunk a kereszten, és ne felejtsd el, hogy Ő mindent lát és mindent tud, és az, aki Őt elárulta, önkezével vetett véget életének.

A Szláv nagyot nyelt, aztán többször is felsóhajtott, de amikor meglátta, hogy a páncélos, szakállas angyal szétterpeszti a lábát és ökölbe szorítja a kezét, mintegy varázsütésre megoldódott a nyelve.

– Tegnap történt, éjjel egy órakor. A csónakomban pihentem, amikor azt láttam, hogy két lovas tűnik fel a San Girolamo-ispotály előtt. Az egyiknek a nyergén egy holttest volt keresztben átvetve, kétoldalt lelógott a keze-lába. Megálltak ott, ahol a szennyvíz ömlik be a folyóba, atyám, leszálltak a lóról, fogták a holttestet, rákötöztek egy nagy követ, aztán bedobták a vízbe. Én leguggoltam, nehogy meglássanak. Előbb a csobbanást hallottam, aztán azt, hogy mindketten elvágtatnak, de más-más irányba.

– Miért nem szóltál azonnal az őrségnek? – Az angyal hangja mélyen, megrovóan zengett. – A Nona-torony két lépésre van onnan.

– Jó uram, több százszor láttam már effélét, és soha senki nem kereste azokat a hullákat. Ezért hát beértem annyival, hogy elmondtam egy imát az illető lelkéért, aztán visszafeküdtem.

– Hallottad a lovasokat beszélni?

– Igen, uram, az egyikük azt mondta: „Michelotto, biztos vagy benne?" Mire a másik azt felelte: „Hitemre, ha kilenc késszúrás nem elég…"

Sándor a szeme elé emelte a kezét, d’Aubusson nem mozdult. Az öreg monrealei püspök úgy tett, mintha semmit sem hallott volna, Sforza és Orsini viszont összenéztek. Burckhard éppen a jegyzetfüzetét akarta előhúzni, de megállt a keze. Egyedül Cesare nem rendült meg. A vallomás után, amely egyértelműen őt és a szolgáját hozta kapcsolatba fivére, a herceg meggyilkolásával, felpattant, megragadta a Szláv haját, egy aranyat dugott a zsebébe, aztán ráparancsolt, hogy nyújtsa ki a nyelvét, és a kezében szorongatott tőrrel tőből levágta. Ezután a fegyvert, amellyel átdöfte a levágott testrészt, beleszúrta az asztalba.

– Nem ismerte a hallgatás erényét – súgta Sforza Orsininek. – Most majd kénytelen lesz gyakorolni.

Sándor intett Carlo Canalénak, hogy vigye el a csónakost, és távozzon ő maga is. Ezután a pápa lehajtotta a fejét, és vecsernyepalástja alatt karba fonta a kezét.

– Fiunk, Cesare keze – nyilatkoztatta ki az ítéletet – gyorsabb volt, mint az egyházé. Fájdalommal töltenek el minket eme lefizetett csónakos rágalmai, de nem vonnak el kötelességünktől. Elrendeljük hát, hogy álljon fel egy vizsgálóbizottság, és folytasson nyomozást a szörnyű bűntény ügyében, amely nem csupán családunk jó hírének árt, de a római egyházra is rossz fényt vet. Mostantól kezdve háromnapos gyászt hirdetek. Hívják vissza Canalét, négyszemközt akarok beszélni vele. Menj ki te is, Cesare.

Carlo Canale üveges tekintete folyamatosan pásztázta a szobát, figyelte, nem mozdul-e meg egy függöny, nem nyílik-e ki egy ajtó, és nem ugrik-e elő két-három bérgyilkos. Elhatározta, hogy ez esetben a kisujját sem mozdítja, hagyja, hogy elcipeljék, mint egy bárányt. A farkasverembe esett róka számára nincs menekvés, csak egyet tehet: hagyja, hogy átharapják a torkát, így legalább nem kell szenvednie. Most már tudta, hogy hibát követett el. Átkozott Vannozza, az ostoba tanácsaival!

A pápa az orrnyergét nyomkodta. Canale jól ismerte ezt a mozdulatot. VI. Sándor gyakran csinálta ezt, amikor eltöprengett valamin. Talán még van remény.

– Szükségtelen mondanunk – kezdte Sándor szinte szótagolva –, hogy mindaz, amit láttál és hallottál, soha nem történt meg. Megbízunk benned, Carlo.

A kapitány tágra nyílt szemmel hallgatta e szavakat, egész teste libabőrös volt. Tehát a pápa megbízik benne, nem kétli, hogy megőrzi a titkát. Megmenekült! Sőt, nem csak erről van szó – mostantól még egy dolog köti össze őket. Carlo elmosolyodott, térdre borult a pápa

lába előtt, aztán sírva-nevetve csókolgatta piros papucsát.

– Mi ütött beléd, Canale? *Alto, por Dios!* Hagyd abba!

– Köszönöm, köszönöm, jóságos Szentatyám! Igen, kérem, bocsásson meg, Szentatyám, de túlságosan boldog vagyok.

Sándor végre kiszabadította a lábát a kapitány szorításából. Már megbánta, hogy kettesben akart maradni vele.

– És mi okból?

– Féltem, atyám, féltem, hogy nem bízik eléggé bennem, hogy bár mindig is jóindulattal volt irántam, és… hogy is mondjam…Vannozza asszony révén is van köztünk bizonyos kötelék, mégis azt akarja majd, hogy tűnjek el a szeme elől. De amikor rám parancsolt, hogy hallgassak, megértettem, hogy nem haragszik rám, hogy számít örökös hűségemre, és ígérem, nem is fog csalódni bennem.

– Menj, Carlo. Vannozzának áldásunkat küldjük, és fájdalmunk mellett add át neki vigasztaló szavainkat is, melyekre minden asszonynak szüksége van, ha elveszti a fiát.

A kapitány felállt, letörölte a könnyeit, és imára kulcsolt kezére hajtotta a homlokát, mint aki reménytelen helyzetében kegyelemért esedezik. Az égre emelte a tekintetét, azután néma hálával becsukta a szemét, nagyot sóhajtott, és hátrálva távozott a szobából.

Sándor tovább dörzsölgette az orrnyergét. Canale fejében mindenféle gondolatok járnak, ez pedig bajt jelent. Ha egy féleszű flótás gondolkodni kezd, az mindig veszélyes, mert sosem lehet tudni, hová lyukad ki. A kapitány ráadásul azt hitte, hogy végeznek vele, vagyis beismerte, hogy bizonyos értelemben joggal gyanakodnak rá. Nem mondta-e Szent Ágoston, hogy aki másokban kételkedik, önmagában kételkedik? Vagy Aquinói Szent Tamás volt? Mindegy, ez most úgysem számít. Az igazi bonyodalmat Vannozza jelenti, aki nem egykönnyen törődik majd bele, hogy harmadszor is megözvegyül. És azt sem lesz könnyű elhitetni vele, hogy tragikus baleset történt. Ez esetben jobb lesz a tőr, mint a beléndek vagy az arzén, aminek minden titkát ismeri.

Az a legjobb megoldás, ha Canale egy rokon vagy – ami még szerencsésebb – egy megcsalt férj bosszújának áldozatává válik, így Vannozza kénytelen lesz hallgatni. Túl sokat adott az asszonynak, de hiába, ő volt az egyetlen, akit igazán szeretett, amikor a bíborpalást és a tiara még csak álom volt számára. És ő volt az egyetlen, aki biztatta, hogy ne mondjon le az álmairól, amikor úgy látszott, minden elveszett. Idővel valóra is váltotta az álmait, minden és mindenki ellenében. De talán ha végre létrehozzák az Itáliai Királyságot, élén a Borgia-dinasztiával, megadhatja Vannozzának azt az örömet, hogy

feleségül veszi.

Már csak ezért is mihamarabb meg kell özvegyülnie.

21

Anatóliai-félsziget, 1497 júniusának vége

A Sakarya alsó folyásánál napok óta tömegével gyülekeztek a Pontoszból, Galatiából és a két Phrügiából érkező emberek. Többségükben férfiak voltak, de akadtak köztük nők is, akik *nikáb*ot viseltek, vagyis bő fekete leplet, amelyből csak a szemük látszott ki. Senki sem merészelte zaklatni őket, még akkor sem, ha egyedül, védelmező nélkül keltek útra, mert a jó muszlimot nem az különbözteti meg a hitehagyottól – aki istenkáromló viselkedésével kizárta magát az *Ummá*ból, az iszlám közösségéből –, hogy nő-e, avagy férfi. Egyébként is mindenki tudja, hogy az első hívő éppen a próféta felesége, Hadidzsa volt. És a nők mozdultak elsőként a Hegyek Bölcs Asszonyának felhívására, akinek a neve – így suttogták – Allah Legfőbb Fegyvere, s akiről csak annyit lehet tudni, hogy nő.

A csöndben bandukoló csoport Isten választott népe volt, a háridzsiták, vagyis a kiváltak, akik nem voltak hajlandók engedelmeskedni a Négy Kalifának, de Alit, a próféta – áldott legyen a neve – unokatestvérét és egyben vejét sem követték. Azt állították, hogy mind a síiták, mind a szunniták eltávolodtak az igaz hittől. A gyauroknak legalább megvan az a mentségük, hogy nem ismerik az igaz Istent, és bármikor megtéríthetők, akár a hit erejével, akár a fegyverek és a terror hatalmával. De akik már ismerték Őt, mégis eltávolodtak tőle, azokat *fasiq*, *káfir*, *munafiq* és *murtadd* – vagyis istentelenek, hitetlenek, hipokriták és hitehagyottak – névvel illették, s úgy vélték, feltétlenül halált érdemelnek.

Ukbali falu magasságában a tömeg még sűrűbb lett, s a kis, fekete kupolájú mecset minaretje felé vette az irányt. A bejáratnál álló, félmeztelen, pocakos őrök figyelmesen fürkészték a zarándokok arcát, majd egyesével engedték be őket. Olykor megállítottak és kilökdöstek egy-egy embert, akinek az arca és viselkedése nem árulkodott kellő áhítatról. Akadt köztük olyan szerencsés, akit csupán ostorral kergettek el, két, *munafiq*nak látszó zarándoknak azonban szablyával vágták le a fejét, majd figyelmeztetésképpen karóra tűzve tették közszemlére a mecset bejáratánál.

Az épületben lépcső vezetett lefelé, ahol valóságos föld alatti város várta a látogatókat. Az elmúlt évszázadokban e természetes üregekben

kerestek menedéket a helyiek a megszállók és hódítók elől, akik üldözték és kifosztották őket. Még most is el lehetett volna éldegélni a barlangokban, mivel voltak itt szellőzőkürtők, gabonaraktárak, víztartályok, istállók, konyhák és hálótermek is.

A hívek vasporos fáklyával a kezükben, némán ereszkedtek le a nagy grottába a halványan pislákoló olajlámpásokkal megvilágított mészkő falak között. Akár emberkéz alkotta a barlangot, akár maga Isten hozta létre, a természet tökéletességét jelképezte: a hossza egyhatod mérföld, a magassága pedig ennek a tizedrésze. Az igazhívők tudták, hogy a hatos szám az iszlám hatodik pillérét, a *dzsihád*ot szimbolizálja. A zarándokokat egységbe forrasztó szent háborút jelképezte az a hatalmas cseppkő is, amely a barlang talajától egészen a tetejéig nyúlt. Ez Allah kardjának markolata, melynek pengéje a föld középpontjáig hatol. Az utolsó ítélet napján Allah kirántja majd a kardot, s ezzel földrengéseket és más szörnyű katasztrófákat idéz elő, az egész föld romba dől. Azon a napon csakis a háridzsiták vehetik birtokba az édenkertet, mindenki más a pokoli gyehennába zuhan.

Alkonyatkor, a *magrib*, vagyis a negyedik ima idején bezárták az ajtókat. A barlangban ezernyi fáklya ragyogott. A terem végében néhány férfi állt egy magas sziklán. Fejükön *szajjid*ot – az arcot is takaró, fekete turbánt – viseltek. Most szavalni kezdték a mantrát, s a falak hamarosan zengve visszhangozták Allah kedvenc fiainak hitvallását, amelyet egész tömeg harsogott:

– *La hikma illa li-llah! La hikma illa li-llah!* Csak Istené az ítélet!

A mind hangosabban zúgó kiáltás megremegtette a falat és a földet. Amikor a mennyezetről fehér por kezdett hullani, és félő volt, hogy előbb-utóbb leszakad a boltozat, egy fehér tunikás férfi előrenyújtotta a kezét. A tömeg azon nyomban elhallgatott, s mindenki a nyakát nyújtogatta, hogy láthassa Allah Legfőbb Fegyverét, aki mintegy varázsütésre lépett elő a fekete turbános férfiak mögül. *Nikáb*ja vörös volt, mint a fáklyák lángja, arcát könnyű fekete fátyol takarta. Lágy, de erős hangja úgy zengett a barlangban, mint az utolsó ítélet harsonái.

– *Biszmillah ar-rahmán ar-rahím!* A kegyelmes és könyörületes Isten nevében!

Ez volt a Szent Korán első szúrájának első sora, a *baszmala*. Bármit mondott is ezután, az olyan volt, mintha magától Istentől származott volna.

– Immár közel az utolsó ítélet napja! A nap és a hold kialszik, a hegyek szétmorzsolódnak, a tengerek kiszáradnak, a föld és az ég képe megváltozik; a holtak feltámadnak, és számot kell adniuk mindarról,

amit a földi életben tettek! A halálos bűnök elkövetői és a hitetlenek a pokolra kerülnek, az igazhívők pedig a paradicsomba. De a paradicsomot csak egyféleképpen érdemelhetjük ki: ha Isten akarata szerint cselekszünk!

Allah Legfőbb Fegyvere kinyújtott mutatóujjával az ég felé bökött, az elragadtatva figyelő tömeg pedig egyetlen kiáltásban tört ki, amely veszedelmesen megremegtette a barlang falait.

– *Allahu Akbar!* Nagy az Isten!

A nő karja végül lehanyatlott, a kiáltások elhaltak. Allah Legfőbb Fegyvere most olyan halk, lágy hangon folytatta, hogy a visszhangos barlangban alig lehetett hallani.

– Álljatok készen, kiválasztottaim, mert hamarosan elhívnak titeket, hogy vonuljatok harcba a Nagy Hitetlen ellen. Ennek ura, a fehér ruhás ember a halála előtt megismeri az igaz hitet, de akkor már késő lesz, és körülötte úgy tűnik el a bűnös város, akár a homokvár, amelyre lecsap a tenger árja. Akkor majd kinyújtjuk kezünket a jó és rossz tudásának fája, a fügefa alá, és várjuk, hogy a markunkba hulljon tévelygésüknek rothadt gyümölcse. Allah nagy – kiáltotta ezután –, Allah irgalmas, Allah igaz!

A tömeg válaszképpen felüvöltött, és az ezernyi fáklya egyetlen lángként imbolygott jobbra-balra. Allah Legfőbb Fegyvere ismét felemelt kézzel intette csöndre hallgatóságát.

– Halál fia lesz mindenki, aki nem tér át az igaz hitre, elsőként is a fehér ruhás ember, aki pápának, vagyis apának hívatja magát, de csak fattyakat nemz. Másféle, még ennél is súlyosabb ítélet sújtja viszont azokat, akik tudják, mit mondott a Próféta, áldott legyen az ő neve, ám megvetik és lábbal tiporják üzenetét. A mi szentségtörő szultánunkról beszélek, a *fasiq*ról, akinek csak Isten bocsáthat meg, mi nem, nekünk tiszteletben kell tartanunk a saríát, Isten törvényét. Lássátok hát, milyen vég vár a bűnösökre!

Két férfi tört előre az Allah Legfőbb Fegyvere körül álló papok között. Karjánál fogva vonszoltak egy derékig meztelen fiút, akinek egész testét vágások és ostorcsapások nyomai borították, dagadt arcán pedig kék foltok éktelenkedtek. A nyakába hurkolt kötél végét egy harmadik férfi fogta erősen, egy csuklyát viselő óriás. A két férfi odanyomakodott a rabbal a tömeg fölé magasodó szikla pereméhez, és a jelre várt. Valaki ütemesen dobogni kezdett, majd a mellette álló is csatlakozott hozzá, mígnem a barlang mennyezete, mint valami hatalmas szív, egyetlen, folyamatosan gyorsuló ritmust visszhangzott. Várták az áldozatot.

– Ez az ember káromolta az Istent – nyújtotta maga elé a karját

Allah Legfőbb Fegyvere –, ez az ember bűnt követett el, ez az ember elárulta Allah szavát. Mit érdemel ez az ember?

– *Al-Maut! Al-Maut!* – skandálta ezer hang az ítéletet. – Halált!

A nő ekkor felvetette a fejét, a magasba emelte a karját, a rabot pedig letaszították a sziklától, miközben a csuklyás óriás, aki jó erősen megvetette a lábát, továbbra sem engedte el a kötelet. A fiú lába a földtől pár ujjnyira kapálózott, kezével pedig kétségbeesetten próbálta letépni nyakáról a kötelet. Ám alig telt bele pár pillanat, és teste egy utolsó kiáltást követően már ernyedten lógott a kötélről, mint egy rongybaba. Az óriás még egyszer megrántotta a kötelet, hogy megbizonyosodjon a rab haláláról, aztán elengedte.

– *Allahu Akbar!* – zengte a tömeg, de az őrök már kezdték a kijárat felé taszigálni az embereket, vékony botokkal csapkodták hátukat, bordájukat. Valaki elesett, a többiek eltaposták, de ez senkinek sem tűnt fel. Miközben az elítélt testét elrángatták, és behajították egy mély üregbe, Allah Legfőbb Fegyvere a papokkal, továbbá imámok és ulemák egy csoportjával együtt visszavonult.

Körbe ültek, a nő mögött két, görbe karddal felfegyverzett férfi állt, meg az óriás, aki a hóhércsuklya nélkül egész szelídnek tűnt. Sima bőre, finom, bájos arcvonásai elárulták, hogy eunuch. A nő megvárta, míg mindenki törökülésbe ül. A többiek még csak pillantásukkal sem merték illetni lefátyolozott arcát. A hangja határozott volt, éles, tiszteletet parancsoló.

– Aki hibázott, megfizetett érte, de a nagy káfir, a hitetlen még mindig él, és ez komoly gond. Sokáig nem kínálkozik majd más alkalom. Oszmán, hogy áll a küldetés?

– Nagyságos Anya, a vezírrel újabb szőnyegesládákat küldtünk Velencébe, egy másik kereskedőnek. Az előző már a pokolban ad számot bűneiről. Étellel és vízzel is elláttuk szövetségeseinket, hogy tovább éljenek.

– És a láda, amiben a pápának szánt ajándék van?

– Velem lesz majd az idegenek hajóján. Ők is Rómába tartanak, együtt utazunk – hajolt meg Oszmán széttárt tenyerét az arca elé tartva, mintha imádkozna. – Amikor az értékes szőnyegekkel, a szultán ajándékaival teli ládákat kinyitják, a barátaink úgy terjednek szét a palotában, akár a hajnali köd.

– Büszke vagyok rád, Oszmán. Az iszlám büszke rád. És amíg át nem adod a ládát, maradj az idegenek közelében, derítsd ki, mi a küldetésük. Nem vall az átkozott káfirra, hogy érintetlenül hagy egy lányt – szólt megvetően –, úgyhogy itt valami más ok rejlik. Tudd meg, mi az.

– Úgy lesz. Velük utazik az itáliai építész is…

– Az az élvhajhász bolond, aki hatszáz rőfös hidat akar építeni az Aranyszarv-öbölbe! Ha Allah azt akarta volna, hogy a két part érintse egymást, egyetlen éjszaka alatt megoldotta volna. Nem az áll-e a Költők szúrájában: „Építetek-é minden magaslatra jelet hasztalan elragadtatásotoknak?” Ilyenek ezek a hitetlenek. Te is együtt háltál azzal a *saz*zal, aki szembehelyezkedik a természet rendjével?

– Soha, Nagyságos Anya.

Az ulemák mosolyogva bólogattak, tudták, hogy a nőből Allah bölcsessége és szelleme szól.

– Te Allah kiválasztottja vagy, Oszmán – folytatta a Bölcs Asszony. – Jóindulata jelével tüntetett ki téged. A sánta Oszmán – fordult a körülötte ülő férfiak felé – ott ül majd az oldalamon, amikor diadalmaskodik az igazság.

– *Amin* – felelték mind kórusban.

Oszmán úgy érezte, megnyíltak előtte a paradicsom kapui. A Bölcs Asszony nyilvánosan kimondta, és senki sem cáfolta meg. Oszmán az ulemák, a vallási vezetők jelenlétében a legnagyobb kitüntetésben részesült. Vezír lesz belőle, a nyomorék lábú Oszmánból, egy szajha meg egy ismeretlen apa gyermekéből. Allah csakugyan igazságos.

– És most menj, kedves fiam, vidd Isten bosszúját, és amint lehet, térj vissza karjaink közé.

Oszmán többször is elismételte magában ezt a mondatot a kijárat felé tartva, s miközben eltűnődött rajta, mit is jelenthet, mélyen elvörösödött.

– Nem éli túl – jelentette ki a Faiza mellett ülő ulema. – Amikor megjelenik a fehér ruhás ember udvarában, megkínozzák, felakasztják és megégetik.

– Nem is szerepelt a tervekben, hogy túléli – felelte a Bölcs Asszony. – Egy ember áldozata sokakra hoz szenvedést. A paradicsom nem olyan tágas, mint a gyehenna. Míg egy ember feljut, legalább száz zuhan le. A vezír megfizet bérgyilkosának kudarcáért, de azt akarom, hogy Bajazid még a tél beállta előtt kövesse az apját.

Keleten megjelent a hold keskeny sarlója, és a homokon megcsillant a csillagok fénye. A balzsamos éjszakában Oszmánnak a szárított datolya édes szaga mellett mintha a tulipán ritka illata csapta volna meg az orrát. A mecset melletti pálmaligetben várta a lova, egy muniki, apró termetű, vékony jószág, akárcsak ő, a szeme sötét és csillogó, mint az obszidián. Oszmán egyik kezében a szárat szorongatva, a másikat a ló pofáján tartva elhaladt egy régi perzsa erődből átalakított, magas falakkal védett épület vaskapuja előtt, és

végigfutott a hátán a hideg. A gyehenna kapuja, a földi pokolé. Ebben az épületben tenyésztik a patkányokat, amelyek elhozzák az utolsó ítéletet, innen indul a nyugat elleni háború, ide vetik a hitetleneket, hogy megfertőződjenek. Aki Allah akaratából életben marad, az eldöntheti, hogy beáll-e őrnek, vagy inkább a halált választja. Innen azonban semmiképpen nem léphet ki többé.

– Indulj, Kalam – mondta a lónak, miközben fellendült a hátára –, könnyű vágtában!

A Kalam név azt jelenti: madártoll, és a fekete arab ló máris vágtázni kezdett, alig érte a lába a földet. A friss, száraz levegő kiűzte Oszmán elméjéből a pokoli látomást, a nyirkos barlang emlékét, és a félelmet meg a vágyat, amit Allah Legfőbb Fegyvere keltett benne. Sokszor eltöprengett rajta, ki is lehet valójában ez a nagy hatalmú asszony. Egyesek azt állították róla, hogy magától jött a világra a sivatagban, és a Próféta – áldott legyen az ő neve – negyedik lányának, Fatimának a reinkarnációja. Mások szerint angyal, akit maga Isten küldött a földre asszony képében, hogy egyesítse a Dar al-Iszlámot, az iszlám országát, és vezesse győzelemre a háború földje, a Dar al-Harb ellen, ahová helyes és szentséges cselekedet karddal elvinni Isten szavát. Ez pedig szöges ellentéte annak, amit a szultán gondol, aki állandóan békéről egyezkedik a hitetlenekkel, legyenek azok zsidók vagy keresztények, s megfeledkezik a saríáról, a Próféta törvényéről, dicsőség az ő nevének.

– Menj, Kalam, repülj!

Az áttetszően tiszta hajnali fényben már kibontakoztak az isztambuli minaretek körvonalai. Oszmánra hirtelen rátört a fáradtság, s azt kérdezte magától, vajon Isten II. Bajazid vagy Allah Legfőbb Fegyvere oldalán áll-e, és nem lehet-e, hogy netán több isten van, ha ilyen különböző az akaratuk. Ám ezek az istenkáromló gondolatok gyorsan visszahúzódtak az elméje mélyére, akár a csiga szarva. Oszmán megsarkantyúzta a lovát, amely még sebesebb vágtába kezdett, egy pillanatra sem lankadt, mert érezte már az otthon szagát, a Szeráj-palota nagy istállójáét. A nyomorék, sánta Oszmán is a palotában lakott, az istálló közelében, egy nyomorúságos szobában, amelynek egyetlen apró ablaka volt a magasban. De ha minden jól megy, *alhamdulillah,* hála Allahnak, hamarosan sok-sok szobája és rabszolgája lesz, meg egy terasza, ahonnan bámulhatja a csillagokat, a lyukakat az isteni takarón, amelyeken áttetszik a paradicsom fénye. És talán a Bölcs Asszony szerelmét is elnyeri.

22

Adriai-tenger, 1497. július 4.

Az egyárbocos gálya orra sebesen hasította az alig fodrozódó vizet, lapos feneke szinte láthatatlan nyomot hagyott a tenger felszínén. Éjszaka, amikor összekötözték a vitorlákat, és semmilyen fény nem égett a fedélzeten, akár lusta bálnának nézhette volna valaki, ha nem veszi észre az evezőket, amelyek csöndben merültek a vízbe. A korfui világítótorony fénye úgy hatott, mint az éjszakai égbolt legalsó csillaga, de Hájr al-Dint nem tévesztette meg. A kalóz kiadta a parancsot, hogy lassítsanak tovább, nehogy zajt üssenek. Ha összefutnak akár csak egyetlen velencei gályával is, leginkább a sziget körül járőröző gyors, három evezősoros hajók valamelyikével, akkor a vitorlást biztosan elsüllyesztik, vagy ami még rosszabb, elfogják. Ha pedig valaki felismeri őt vagy két fivérét, megkorbácsolják és kibelezik őket, aztán felakasztják a holttestüket. Minden valamirevaló kalóz ismeri a tengeri törvényeket, és számol a következményekkel, de azért nem szívesen halna meg fiatalon. Ám ha sikerül észrevétlenül megkerülni azt az átkozott erődöt, akkor reggelre elérik a Szandzsákot, amely immár tizenegy éve biztos helynek számít. És ott végre imádkozhat a Vörös mecsetben, hálát adhat Istennek – nem is annyira azért, hogy elmúlt a veszély, hanem hogy megszabadult attól a nőtől a fedélzeten.

Nem mintha attól tartana, hogy bajt hoz rá, sosem hitt abban a legendában, amely szerint a nő a hajón szerencsétlenséget hoz. A gondot az okozza, hogy a vágy eltereli a tengerészek figyelmét a munkájukról, folyton civakodnak, és a veszekedések időnként késeléssel végződnek.

Itt azonban nem erről van szó. Az a nő veszedelmes boszorkány. Talán afféle rettenetes Dogu Cadi, aki összezavarja az elmét: hallott már ilyenekről keleti utazóktól. Oszmán csak három idegenről beszélt, ő pedig igent mondott neki, nem kérdezte, kikről lenne szó. Annak az átkozott sántának jó kapcsolatai vannak az udvarban, ő meg rászorul a szultán támogatására, hiszen biztos kikötők kellenek arra az esetre, ha üldöznék, és fontos, hogy az ottomán flotta ne akadályozza a portyázásait. De ha tudott volna a nőről meg a különleges képességeiről, nem elégedett volna meg egy láda akcséval, még akkor

se, ha nem ezüstből, hanem aranyból verték volna. A hangja, királynői tartása, egzotikus szépsége, és az a félelmet nem ismerő szempár… Egy szirén, aki megbabonáz a szavaival, amelyek simák, akár a víz, súlyosak, akár a vas és csillogóak, akár az arany. A másikról meg a vak is látja, hogy angyalbőrbe bújt ördög: ki más volna képes fejjel lefelé aludni, vagy hat rőföt ugrani, mint valami béka? Vagy a botjával elhárítani a tengerészek feléje hajított késeit, miközben a teste többi része tökéletesen mozdulatlan?

– Vedd át a kormányt, Elias – szólalt meg Hájr al-Din. – Körbejárok.

– Megint azt a nőt akarod hallani, testvérem, de vigyázz! Nesze, itt az amulettem, majd visszaadod, ha lecsillapodik a lelked háborgása.

Hájr al-Din elvette öccsétől a Fatima kezét ábrázoló amulettet, és a markába zárta. Határozott léptekkel indult a nő felé, aki épp az imént foglalt helyet a két idegen meg a sánta mellett. Ebben a pillanatban csak az apja értené meg, az a vén disznó, gondolta a kapitány. Az apja tudta magáról, hogy számára a raki méreg, tudta, hogy elég egyetlen kortyot innia belőle, máris köd borul az agyára, és nekiesik a feleségének meg a fiainak. De ha akár csak messziről is megérezte az ánizsillatot, nem tudott ellenállni: a szakadék jobban vonzza az embert, mint a paradicsom, mondta mosolyogva, mielőtt lehajtotta az italt, és kiszabadította a lelkében lakozó szörnyet. A kapitánynak a nő szavai jelentették a rakit, és tudta, hogy ma éjszaka is felhörpinti őket.

Még nem is pirkadt, de Al Szajed pompás háza már kiáltozástól, parancsszavaktól volt hangos. Egész éjjel esett az eső, a meleg hónapok után megérkezett a monszun, s most mindannyian az ég felé tekintve fürkészték a duzzadt fellegeket, amelyek hol összetorlódtak, hol szétszakadoztak. De tudták, hogy amíg fúj a szél, nem tér vissza az eső, bár a sátrakat erős kampókkal a földhöz kell rögzíteni, nehogy elrepüljenek. Szajed felébredt, és elvette mellkasáról annak az ifjú súdrának a kezét, akivel néhány hónapja megosztotta az ágyát. Csöndben felkelt, odaült a kertre néző ablak elé, az íróasztalhoz, és elhúzta a függönyt, hogy lássa, miként haladnak a Parasuráma-ünnep előkészületei. A növekvő hold hónapjának harmadik napján, az Örök Harmadikon a jó cselekedetekkel szerzett érdemek hosszú időre meghatározzák a hívők karmáját.

Szajed megborzongott, megdörzsölte a karját. Igazság szerint már egyáltalán nem érdekelte ez a ceremónia, nem vágyott rá, hogy megünnepelhesse Visnu hatodik megtestesülését, nem vonzották a brahmanok és szertartásaik. Az ünnepélyes menet, a friss virágok az úton, ahol végighaladnak, mindig ugyanott, évszázadok óta, a tömjén, a hosszan

ismételgetett igék, amelyek szintén századok óta ugyanazok… Mintha bizony a léleknek formális szabályokra volna szüksége ahhoz, hogy a test fölé emelkedjen, vagy leszálljon az emberek szívébe. Ezt ismételgette neki Issza már jó ideje, mintha örökösen ez járna a fejében. Szajed már nem tudott válaszolni Issza kérdéseire, ezzel mindketten tisztában voltak, és néha nevettek is rajta, sőt többnyire Issza biztatta, hogy kérdezzen, ő meg figyelmesen hallgatta. Ám a mai napon nem ő fogja faggatni Isszát. Szajed elmosolyodott. Elképzelte, milyen képet vágnak majd a brahmanok, ha meghallják Issza megjegyzéseit – azokat, amelyek hatására ő maga gondolkodni kezdett élete értelméről. A súdra félálomban panaszosan szólalt meg:

– Szajed, bújj vissza az ágyba, korán van még, mi aggaszt?

A nő meg se várta a választ, egy párnát szorított az arca elé, hogy ne bántsa a szemét a fény. Hát épp ez a gond, mondta magában Szajed: az, hogy nincs semmi, ami miatt aggódnia kéne. Mindig is gazdag volt, és felnőttkorára még gazdagabb lett, soha nem verte le a lábáról semmiféle betegség, és nem volt hajlandó megházasodni.

Két éve azonban valami megváltozott. Nem mozdult ki többé Debalból, ez igaz, de éppen azért, hogy segítsen a fiúnak, ott legyen mellette. Bár azt még nem látta világosan, miben is segíthetne neki. Csak azt tudta, hogy ez afféle kellemes kötelesség számára, és hogy ennek az új életnek minden egyes napja olyan, mintha valaki vagy valami megmosná, megtisztítaná. Mint amikor egy sárgadinnyéről szép lassan leszedik a földet, a sarat, és végül megmutatkozik a sárga héj, amely úgy ragyog, mint az arany. Szajed hónapról hónapra erősebbnek és szabadabbnak, egyszóval boldogabbnak érezte magát.

A mai nap mindkettejük számára fontos lesz. Jézus, vagy Yeusha, vagy Issza, ahogy immár mindenki hívja a házban, éjjel-nappal tanult, és amikor nem a könyvek fölött görnyedt, akkor meditált, vagy elment a templomba, és csöndben meghúzódott valahol, hogy észrevétlenül meghallgassa a papokat. A Parasuráma-ünnepen nem lehet a segítségére, de Szajed száz tetradrachmába is fogadott volna akár magával Heraiosz királlyal, hogy Issza zavarba hozza a brahmanokat. És akkor neki, mint házigazdájának, nem lesz többé nyugta, talán eltiltják a kereskedéstől, kitagadják a kasztjából, netán még a pénzét is elveszti. Ám mindezt olyan mulatságosnak találta, mint még soha semmit az életben.

A nap lassan delelőre hágott, az áldozati tűz hevesen lobogott a három nagy edényben, a szél kelet felé fújta a lángokat, és olykor felkapta a virágszirmokat, amelyekkel telehintették a kertet.

– Jó jel – mondta karját széttárva az első brahman, Kaladdah. – A kozmosz keleten született, onnan ered a világ bölcsessége.

Mindenki mosolyogva bólogatott. A brahman többször is lőport szórt a tűzbe, mire a középső edényből szikrazuhatag tört elő, hangos ropogás kíséretében. A négy brahman közül a második ekkor elkezdte felolvasni a Rigvéda passzusait.

– A nem-semmiből született a Létező, aki egy, még akkor is, ha sok isten nevét veszi fel. Mint Aditi, ő az apa, az anya, a fiú, az ég és az összes isten. Aditi az, ami megszületett, és az, aminek még meg kell születnie…

A nap útja utolsó negyedéhez ért a horizonton. A Rigvéda himnuszai után a brahmanok bemutatták a Jadzsurvéda rítusait, elkántálták a Számavéda dallamait és elsorolták az Atharvavéda igéit. A vendégek unottan sétálgattak a kert és a belső udvar között, a tökéletes mozdulatlanságra kényszerített szolgák közül pedig több is elájult. Ez a jelenet azonban ugyanúgy a hagyomány része volt, mint az, hogy a vendégek fogadásokat kötöttek, vajon melyik szolga esik össze elsőként. Az áldozati tüzek mellett néhány kecske és süldő malac maradványai hevertek, vérük elnehezítette a virágszirmokat, amelyek immár nem emelkedtek a levegőbe. A tűzön még ott égtek az értékes szobrocskák, amelyeket az állatokkal, az időközben megfeketült ezüsttükrökkel és a használhatatlanná vált szaru- meg elefántcsont tőrökkel együtt a vendégek hoztak áldozati ajándékként. A brahmanok maguk is kimerülten ültek le a tüzek elé, és felkészültek, hogy megválaszolják a jelenlévők kérdéseit. Elsőként egy mosolygós fiút pillantottak meg, akinek még alig serkent ki a szakálla. Kézen fogva vezetett egy lányt, aki viszont lesütötte a szemét, és rémület ült az arcán. Száriba burkolózva, apró léptekkel közeledett. Szajed karba fonta a kezét, és mély lélegzetet vett.

– A nevem Issza, és nagyon érdekelnek a szokásaitok – fordult a fiú Kaladdah felé, aki a „szokás” szó hallatán felvonta a szemöldökét –, de bizonyos kétségek merültek fel bennem.

– Beszélj csak bátran, fiam.

– Mi okból áldoztatok fel állatokat és tárgyakat?

Kaladdah a többi brahmanra nézett. Elismerő pillantást váltottak.

– Ha feláldozzuk azt, ami értékes, kegyeket és jótéteményeket szerzünk azok számára, akik híján vannak az efféléknek.

– Akkor miért nem áldozzátok fel az elsőszülött fiúkat is? Náluk értékesebb nincsen, az istenek bizonyára örömmel fogadnák.

A három brahman elnéző mosollyal fordult Kaladdah felé, ő azonban a fiú szemébe mélyesztette a tekintetét. Hirtelen csönd ereszkedett köréjük.

– Mert azt tilos – felelte Kaladdah hosszú hallgatás után. – Ölni nem szabad, nem tudtad?

– A szent szövegekben – folytatta Issza –, a Véda himnuszaiban, igéiben, rítusaiban, dallamaiban egyetlen szó sem tiltja. Én egyetértek azzal, hogy

ne öljünk. Talán ez a szabály valamiféle bennünk rejlő elvből fakad, amely olyan erős, hogy az istenek nem tartották szükségesnek törvénybe foglalni.

– Igen, így van – zárta le a kérdést Kaladdah, és a többi résztvevő felé fordult. – Egyéb kérdés?

– De ha az emberben ott él a parancs, hogy ne öljön – erősködött tovább Issza –, akkor miért teszi mégis, az utcán, a csatatéren, a négy fal között? És mi okból öltetek meg kecskéket és malacokat? Mi a különbség? Némelyik állat öl, hogy legyen mit ennie, de nem mindegyik. Melyikre akarunk hasonlítani? A vad tigrisre vagy a nemes lóra? Az alattomos pókra vagy a szelíd szarvasra? Az asztalokon sajtos fánkokat, illatos olajjal meglocsolt lepényeket, fűszeres csicseriborsó-tortákat, görögszénával fűszerezett zöldségeket, gyömbéres aludttejet és mindenféle mandulatortát látok. Ezért a sokféle finomságért egyetlen vércseppet sem kellett kiontani.

– Szemtelenség, hogy így beszélsz az első brahmannal! – csattant fel a Kaladdah jobbján ülő férfi. – Tanulj még húsz évig, és akkor megkapod a választ a kérdéseidre.

– Nem! – szólt közbe Kaladdah. – A fiúnak igaza van. Egy dolgot nem tud: azt, hogy a rítusaink célja a társadalom egyben tartása. Ezek nélkül mindent elragadna a káosz. Az emberi nem széthullana, csak a legerősebbek maradnának életben, és visszatérnénk a világ kezdetének sötétségébe.

– Köszönöm, brahman – felelte Issza. – Most megértettem a rítus fontosságát. Amint mondtad, arra szolgál, hogy összetartsa az embereket, és tudatosítsa velük, hogy az istenek kedvenc fajához tartoznak. Mindenkinek egyesülnie kell a rítusban, ez a keret, amelynek önmagában nincs értéke, de megvédi a drága festményt. Akkor hát arra kérlek, hogy fogadd közénk ezt a leányt, aki számomra többet ér, mint egy szépen csiszolt zafír, fogadd be szokásainkba és hagyományainkba, hogy azok védjék és oltalmazzák mostantól.

Kaladdah hunyorítva fürkészte a fiatalembert, próbált a lelkébe látni. Meglepte, hogy a fiú nem vág vissza, és attól tartott, hogy a kérés mögött valamiféle csapda rejtőzik. Megnézte a lányt – szinte gyermek volt még –, aki finom kidolgozású, piros-zöld szárit viselt. Fekete haját fényes, kenőccsel bekent fonatba fogta össze. Szemhéját némi feketével és okkerrel színezte, sarujából kilátszott apró, tiszta lábfeje. A brahman a társaira sandított, de az arcukról semmit sem tudott leolvasni, sem aggodalmat, sem helyeslést, csupán közömbösen, bután bámultak maguk elé. Talán ha magához venné ezt a fiút, végre volna egy méltó tanítványa, aki a távoli jövőben majd a helyébe léphetne. Széttárta a karját.

– Légy üdvözölve körünkben, leányom.

A lány reszketett, de Issza finoman meglökte, mire ő hagyta, hogy a

brahman a fejére tegye a kezét. Kaladdah ezután előhúzott egy medált, Isszára pillantott, majd a lány nyakába akasztotta az ékszert.

– Az aranyat, amely a tűzből született, halhatatlan dologként kapták a halandók; aki aranyat visel, az sokáig él. Viseld hát, hogy hosszú életű légy, ragyogó, erős és egészséges. Hogy hívnak, leányom?

A lány némán hátrahúzódott, miközben Issza előrelépett. Ezt a pillanatot várta Szajed, ez osztja majd két részre az életét.

– Az lesz a neve, amit te adsz neki, Kaladdah. Te vagy a legnemesebb és a legbölcsebb a brahmanok között. Add vissza a méltóságát ennek a virágszálnak, aki, mint láthatod, szépséges, de névtelen. Mindenki a maga sorsának kovácsa, ne akard, hogy olyan bűnökért fizessen, amelyeket nem ő követett el.

A brahman felpattant, vörös köpenye valóságos szélvihart kavart. A fiú mindenki előtt becsapta! Ez a lány egy névtelen pária, ő pedig szándékosan megérintette és megáldotta.

– A látszat nem csal – folytatta Issza. – Láttad a tisztaságát, mint ahogy mindenki látta. Nevezd Gajának, vagyis örömnek, mint Gájátrít, az Istenanyát, aki rád mosolyog majd, Kaladdah, mert valamennyien az ő gyermekei vagyunk, mind egyenlőek vagyunk, akik szeretjük és ismerjük őt. Kérlek, Kaladdah, törd szét ennek a lánynak a láncait a szeretettel, azzal a szeretettel, amelyből mindannyian születtünk. Mert nincs semmi a szereteten kívül, és a szeretet nélkül hiábavaló a Védák minden tudása.

Amikor a két másik brahman azt látta, hogy felettesük ökölbe szorítja a kezét, és az ajkát harapdálja, felálltak, és követték a példáját. A negyedik viszont tovább bámulta Isszát résnyire nyílt szájjal, majd akaratlanul lehajtotta a fejét, mint amikor az egyik állat meghódol a másik előtt. Kaladdah öles léptekkel elvonult, nyomában két társával, ám amikor Szajedhez ért, megállt.

– Szégyent hoztál a házadra, szembeszegültél a dharmáddal, és huszonegy élet sem lesz elég, hogy ezt helyrehozd. Hagytad, hogy egy démon felforgassa a gondolataidat, és nyilvános botrányt keltsen. Körülöttünk – mutatta széttárt karral – most minden tisztátalan, és aki ide jön, maga is tisztátalanná válik!

Szajed összetette két kezét az álla előtt, és a rituális köszönéssel búcsúzott:

– Szavaszdi, Kaladdah.

Mielőtt a brahman elfordult, mintha valami grimaszt, amolyan mosolyfélét látott volna Szajed arcán, de aztán arra jutott magában, hogy csak fájdalmas fintor lehetett.

– És aztán?

Mindenki Oszmán felé fordult.

– A többit csak a Tagus meg a Gangesz tudja, meg talán még az Antipódusok – mondta Ada Ta –, legalábbis így hallottam egyszer egy bölcstől, aki nem tartotta magát bölcsnek, és ezért még bölcsebb volt.

Gua Li tágra nyitotta a szemét, mint mindig, ha mondani szeretett volna valamit, de nem volt biztos benne, hogy ez az alkalmas pillanat. Ada Ta rámosolygott, és megcsóválta a fejét. A lány tudta, honnan származik ez a mondat, amely szinte tréfából szökött ki az itáliai nemesúr tolla alól. Tőle indult el minden. Gua Li most lehajtotta a fejét, hogy ne lássák, milyen érzelmeket ébreszt benne ez a titkos nyelv, amelyet csak ők ketten ismernek.

– Kedves Oszmán, holnap folytatom a történetet. Láttam, milyen rosszalló pillantásokat vetett rám a kapitányunk. Talán zavarják ezek a mesék, de neked elárulhatok annyit – suttogta –, hogy Szajed mindenét eladta, és kocsin észak felé, az örök hó birodalmába indult Isszával.

A sánta megfordult, és meglátta az árboc mögött a kapitány árnyékát.

– Hájr al-Din! Folyton leselkedsz, ahelyett hogy a hajót kormányoznád. Mi bajod van ezzel a nővel, aki olyan halkan beszél, hogy a hangját szinte elnyomja a szél susogása? Hitvány fickó! Igen, menj csak, kússz el innen, mint a kígyó!

Oszmán az egészséges lábára támaszkodva szinte piruettezett egyet, majd széles mosolyt villantott Gua Lire. Ez nem volt szokása, úgyhogy maga is elcsodálkozott rajta.

– A manguszta fogai belemartak a kobrába – mutatott Ada Ta Oszmánra, akinek hiányoztak a metszőfogai, s ettől úgy festett, mint valami rágcsáló. Az öregember még meg is tapogatta a saját fogait. Oszmánt egy pillanatra elöntötte a düh és a szégyen, de elég volt egyetlen pillantást vetnie Gua Lire, hogy a harag helyét a harsány nevetés vegye át, amelyhez az olasz és az idős szerzetes is csatlakozott.

– Csönd legyen! – förmedt rájuk a kalóz a parancsnoki hídról. – Meguntad az életedet, Oszmán?

A sánta ügyet sem vetett rá, megvonta a vállát, aztán a fejét ingatva úgy nyitogatta a száját, mintha a kapitányt harapdálná. Gua Li mindkét kezét a szája elé kapta, hogy elfojtsa a nevetését.

– Én azzal dicsekszem, hogy ismerem a tudományt, főképp a fegyverek és az építészet tudományát, és számos régi szöveget olvastam, amelyekből sokat tanultam. De ezt a történetet még soha nem hallottam.

– Leonardo uram, kegyelmed a tudomány embere, és mint ilyen,

igen kíváncsi. Látott-e már olyan marhát, amelyiknek a földig ért a szőre?

– Nem én, hitemre mondom – felelte Leonardo –, pedig Vinciben mindenféle fajta megtalálható, akárcsak Franciaországban meg Milánóban!

– Nálunk viszont a kisgyerekek úgy bámulják a rövid szőrű marhákat, mint a természet csodáit.

– Értem, mire céloz – simogatta Leonardo a szakállát –, és igaza is van. Másrészt meg elgondolkodtatott valamiről, ami egész életemben itt volt a szemem előtt, és a mi Anyaszentegyházunk egyetlen szót sem vesztegetett rá. Felfoghatatlan, és roppant különös. Mindent tudunk Nagy Sándorról vagy a római császárokról. Ismerjük az életüket, szinte minden egyes napjukat, a mi Megváltónkról viszont semmit sem tudunk. Fogalmunk sincs, hol volt és mit csinált élete legfontosabb éveiben. Én jól ismerem az Ó- és az Újszövetséget, de a tizenhárom évestől harmincéves koráig terjedő időszakról egy szót sem szólnak. Mintha senki se vette volna észre, hogy fekete fátyol fedi az emberi emlékezetet. Barátaim, nem képzelem magamat különösebben tehetséges embernek, bár látom magam körül, ahogy tombol az ostobaság, s talán ezért látszom sokaknál okosabbnak. De kell, hogy legyen valami ok, amiért ilyen a világ, és roppant veszedelmes lehet megbontani ezt az egyensúlyt. Olyan ez, mintha faszenet, salétromot, pálinkát meg ként adnánk a folyékony szurokhoz, majd tömjént, kámfort és etióp gyapjút kevernénk bele. Az így fellobbanó tűz még a vízben is tovább ég, és semmivel sem lehet eloltani.

A többiek hitetlenkedő pillantásokat vetettek rá. Leonardo erre a fejét csóválva előhúzott a kabátja belső zsebéből egy sűrűn teleírt és telerajzolt füzetet. Kinyitotta, és egy félbevágott emberi koponya ábrázolását mutatta meg a szerzetesnek, benne a gondosan megformált agytekervényekkel. Aztán egy másik rajzot is mutatott, amelyen széltében volt kettévágva a koponya, mellette pedig egy hagyma képe látszott.

– Az agy pontosan olyan, mint egy hagyma: ahogy lehámozzuk, egyre több titka bukkan elő. Én az emberi test és az általam léleknek tartott elme titkait kutatom, miáltal gyakran szembeszegülök a földi és az isteni törvényekkel. Ámde csak most jöttem rá, hogy mindvégig süket és vak voltam, és nem vettem tudomást az egyik legnagyobb titokról, amely pedig itt van az orrunk előtt. De az is igaz, hogy a filozófusok közül soha senki sem szólt róla. A félelem olykor a teljes tudatlanság, míg máskor a legnagyobb óvatosság.

– A félelem igen ragályos betegség – szólalt meg Ada Ta –,

fertőzőbb, mint a pestis…

Oszmán meg akart szólalni, de a torkán akadt a szó, csak valami rekedt hörgésre telt az erejéből, aztán elfogta a köhögés.

– …*rekedtnek tűnt fel hosszú némaságtól,*{2} mondotta a nagy költő, Dante Alighieri – jegyezte meg Leonardo. – A barátunk talán valami olyat akart mondani, ami már régóta a begyében volt.

A török szemlátomást feldúltan állt fel, majd sietve megérintette a mellkasát, a száját és a homlokát.

– *Szalem alejkum.*

– *Alejkum szalem* – felelte Leonardo.

Oszmán néhány lépés után megállt.

– Hogyan végződik Issza története?

– Amikor kikötünk, folytatom. Örülök, ha ott leszel, jöhetsz bármikor, ha kedved tartja.

Gua Li hangja úgy hatolt a szívébe, mint egy kés pengéje, de nem okozott fájdalmat. Oszmán zihálva kapkodott levegő után, majd így folytatta:

– Ott leszek, és ha sánta vagyok is, Allah vezérli majd lépteimet.

Megbizonyosodott róla, hogy senki sem követi, majd utat tört a horgonykötelek és jutazsákok között, és megállt a szőnyegeket rejtő láda előtt. Rátapasztotta a fülét, remélvén, hogy nem hall mást, csak a fa recsegését. Ám azonnal észlelte a rágcsálás neszét. A halál tehát él, gondolta Oszmán, a halál hírnöke, és elsírta magát.

23

Róma, 1497. július 15., Szent Péter-bazilika

Megesik olykor az emberrel, hogy a végtelen fáradtságtól egyszerűen nem jön álom a szemére. Pierantonio Carnesecchi is hasonlóképpen járt: oly régóta szerette volna látni a Szent Péter-bazilikát, hogy amikor végre ott állt előtte, a legcsekélyebb örömet sem érezte. Leszállt a lováról, és a pajzshordozójára bízta, akivel Firenzétől Rómáig egész úton alig néhány szót váltott. Csak azt tudta róla, hogy Ulrich a neve, svájci, és hogy nemigen lehet valódi pajzshordozó – legalábbis a napbarnított arcán éktelenkedő, két mély sebhelyből ítélve, amelyeket még a sűrű szakáll sem tudott eltakarni. Valószínűleg bérgyilkos, akit azért küldött vele Medici bíboros, hogy megvédje. Vagy hogy meggyilkolja, ha netán meginogna, és nem akarná többé teljesíteni a küldetését. Carnesecchi jobban féltette az életét azon a négy éjszakán, amit Ulrich társaságában töltött, mint az előző hónapokban, amikor folytonosan rettegnie kellett a Siránkozóktól meg a saját fivérétől, aki Savonarola szolgálatába állt.

– Itt várj meg – parancsolt rá most a kísérőjére.

Ulrich helyeslően morgott valamit, ennél többet nehéz lett volna kihúzni belőle. Carnesecchi felment a bazilika lépcsőjén, és a középső kapun keresztül belépett a zarándokoktól zsúfolt nagy, árkádos udvarba. Aznap reggel az anguillarai szerzetesek tiszta inget adtak neki, de a Via Clodia porával keveredett izzadság miatt alig festett jobban, mint a márványoszlopok között hűsölő sok rongyos szerencsétlen. Carnesecchi felfrissítette magát az udvar közepén álló hatalmas bronz fenyőtobozból kilövellő vízzel, majd a Guidonia-kapu felé indul, ahol annyi idegen járt ki-be, hogy a két, hőségtől elcsigázott őr csupán egyetlen barátságos pillantásra méltatta.

A bazilikában hűvösebb volt, és amikor Carnesecchi meglátta, hogy sok szerzetes mezítláb jár-kel, elfogta a kísértés, hogy lehúzza a csizmáját, és a hideg porfír- meg szerpentinkő padlóhoz simítsa a talpát. Megállt a márványfülke előtt, melynek tetejéről korona alakú aranylámpa függött, nekitámaszkodott a négy oszlop egyikének, és a bíboros útmutatásának megfelelően előhúzott egy égszínkék zsebkendőt. Nagyot sóhajtott: mostantól nem tőle függ, hogy fogadja-e a pápa. Távolról mély hangot hallott, majd felzengett a fiúkórus.

Carnesecchi a kapu felé fordult, de a magas karzat eltakarta az énekeseket. A hangok nekicsapódtak a falnak, onnan pedig hol erősödő, hol halkuló kánonban terjedtek szét a főhajóban. Carnesecchi annyira belemerült az énekszó hallgatásába, hogy észre sem vette a két alabárdost, akik egy tétova arckifejezésű fiatalember társaságában léptek oda hozzá.

– Látom, égszínkék zsebkendője van.

– A Szent Szűz tiszteletére használom.

Ez volt a megbeszélt válasz.

– Akkor kövessen – szólt az ifjú. – Őszentsége már várja, de előbb adja át a kardját.

Carnesecchi engedelmeskedett.

– Más fegyvere is van?

– Nincs, uram.

A fiatalember kivezette a bazilika egyik oldalsó ajtaján, aztán felmentek egy széles lépcsőn, majd egy kis ajtón át egy sötét, katakombaszerű folyosóra értek, ahová csupán szűk nyílásokon keresztül jutott be némi napfény meg az utca zaja. Innen a fáklyák fényében csillogó, nedves lépcsőkön vezetett az út egy újabb ajtóhoz, amely egyszerre kitárult előttük, és Carnesecchi kénytelen volt becsukni a szemét, úgy elkápráztatta a csillogás. Így hát először csak tompa ütéseket hallott, aztán már látta is a gyakorlatozó testőröket, akik szalmabábukat csapkodtak kardokkal és botokkal. Carnesecchit ezután levitték a kövezett udvarba. Egy erődítmény belsejében találta magát, amely oly magas volt, mint a firenzei dóm harangtornya. Itt még Ulrich is hiába próbálna segíteni neki, ha szüksége lenne rá.

– Isten hozta az Angyalvárban!

Az ifjú alig észrevehetően meghajolt, de elegáns mozdulata elárulta, hogy előkelő társaságban forog.

– Jofré Borgia vagyok, apám a dolgozószobájában várja.

Ha meg akarnának ölni, nem bánnának velem ilyen tiszteletteljesen, gondolta Carnesecchi, és viszonozta a meghajlást.

VI. Sándor elvette a pergament, és feltörte Medici bíboros viaszpecsétjét. Úgy látta, a hírnök nem érzi jól magát, ide-oda topog idegességében. Persze, ma már senki sem hisz abban a legendában, hogy a küldönc nem osztozik annak bűneiben, aki küldte. Amikor a pápa a hírnökre sandított, olyan légynek látta, amely most fogta fel, hogy beleragadt a lépbe. Mintha valami régi emlék figyelmeztette volna, hogy halálos veszély fenyegeti. Ilyenkor azonban már minden mozdulattól csak még inkább odatapad a légy, míg végül örökre foglya lesz a ragacsos, halált hozó anyagnak. Miután a pápa elolvasta

a levelet, arra jutott, hogy Carnesecchi nem ismeri a tartalmát.

– Menjen – fordult hozzá Sándor. – Majd értesítem.

A légy elrepült.

A Tehénhez címzett fogadó, Róma

Ferruccio minden reggel verejtékben úszva ébredt, és rá kellett jönnie: a mellét szorító súly, meg az, hogy nem bír kiáltani, nem bír elfutni, nem csak az éjszakai lidércnyomás emléke. Az ébredés még az álomnál is fájdalmasabb volt, Leonora hiánya véget nem érő kín. Szobatársai folyton cserélődtek. Ferruccio ügyet sem vetett rájuk, ők pedig messziről elkerülték. Nem is annyira fenyegető külseje miatt óvakodtak tőle, mint inkább a belőle áradó szorongás és gyötrelem riasztotta el őket, a halál és a gyász szaga, amelyet még feltűnőbbé tett szokásos fekete öltözéke. Még az utcalányok is leszoktak arról, hogy egyre olcsóbban kínálgassák neki bájaikat, pedig a végén már beérték volna öt baioccóval egy egész éjszakáért. Inkább félrehúzódtak, ha elment mellettük, nehogy hozzájuk érjen, és megmételyezze, megrontsa őket.

Ferruccio elcsitította bosszúvágyát, legyőzte minden büszkeségét. Már csak egyetlen célja maradt: visszaszerezni Leonorát, ezért könyörgő levelet küldött Medici bíborosnak. A bíboros sürgető válaszában az állt, hogy haladéktalanul jelenjen meg a Palazzo Colonnában, ellenkező esetben örökre kiesik a Szűz kegyeiből. Ennél világosabban nem is fejezhette volna ki, micsoda veszély fenyegeti Leonora életét. Amikor a Szláv-ispotály harangja elütötte a delet, Gabriele már az utcán várta, kezében sárga húsú őszibarack és mogyoróval teli zacskó.

– A magvaváló a legfinomabb, kóstold meg, Ferruccio, mindjárt megédesíti a kedved.

Az utóbbi hetekben Gabriele megjelenése afféle kellemes szokássá vált, egyedül ez enyhítette némiképp Ferruccio mélabúját. Kedvére volt a férfi tréfás modora és tapintata, ami megsúgta neki, mikor beszéljen, és mikor hallgasson inkább. Ferruccio beleharapott a barack lédús húsába. Már épp el akarta dobni a magját, amikor Gabriele kikapta a kezéből.

– Várj csak, van itt valami, amit nem tudsz.

Kését beszúrta a mag hasadékába, aztán egyetlen csavarintással kétfelé törte. Kivette a puha belső részt, meghámozta, és Ferruccio felé

nyújtotta.

– Kóstold csak meg, mérgező, de éppen emiatt hatásos ellenméreg. Itt, Rómában mindenki tudja ezt, a gyerekek összeszedik, aztán darabonként egy quattrinóért árulják. Én már hármat elrágcsáltam, de te jobb, ha csak eggyel kezded.

Ferruccio kettéharapta a magot a metszőfogaival, és elrágott belőle egy darabkát. Mandulaíze van, állapította meg, csak keserűbb.

– Nem veszem meg a mérgedet, de ha ingyen van, mindennap hozz belőle – mondta.

– Épp elég, amit lenyelsz nap mint nap, többet nem kapsz. Inkább a Szentatyának viszem el.

– Összecsomagoltam – vágott a szavába nyersen Ferruccio –, de ha akarsz, maradhatsz a szolgálatomban.

– Csak el ne vigyen Rómából, nagyuram, azt nem élném túl.

– Nem a Colonnákhoz akartál menni, amikor megismerkedtünk? Aznap, mikor megölték a herceget.

– Én inkább arra emlékszem, hogy rám löttyintetted az éjjeliedényedet.

Gabriele figyelte, amint Ferruccio komor arcán lassanként mosoly terül szét.

– Az is csak egy módja az ismerkedésnek, volt már részem rosszabban is.

– Nem kétlem, ha a fekete ruhádra nézek. Jobb, ha nem is tudom. De csakugyan Colonna herceghez akarsz menni? Ugye, tudod, hogy ezt nem nézik jó szemmel? Ha egyszer beléptél a palotába, elkönyvelnek a pápa ellenségének, már ha nem tőrrel a hátadban kergetnek ki onnan.

– A fizetség ugyanannyi, Gabriele.

– Akkor elfogadom az ajánlatodat, uram, és ezt a nyársam nevében is mondom.

Mindketten megálltak a Colonna hercegek palotájának magasba nyúló árkádsora előtt. A Borgiák legádázabb ellenségeinek rezidenciája mögött oltalmazón emelkedtek az ókori Serapeum romjai. A több mint hat rőf magas vaskapu előtt lézengő katonák inkább rablóbandára hajaztak. A kapu félig nyitva állt, hogy vészhelyzet esetén az őrök sietve visszavonulhassanak a palotába. Egyes katonák pallost viseltek a vállukon, másoknál súlyos, kétélű bárd volt, megint mások hosszú karddal és pikával fegyverkeztek fel, de török módra mindegyiküknek szablya lógott az oldalán, a fejükre pedig vörös kendőt kötöttek.

– Így ismerik meg egymást, ha összetűzésre kerülne sor.

Ahogy a kapuhoz közeledtek, ott termett előttük egy őr, akinek vastag bőr vállszíját csillogó kis ezüstoszlop – a Colonnák jelvénye – díszítette. Két társa kissé távolabbról kísérte. Fellépésük határozott volt, bár nem ellenséges.

– Fabrizio herceghez jöttem. – Az őr jobb keze ennek hallatán eltávolodott a kard markolatától. – A nevem de Mola.

A férfi tetőtől talpig végigmérte.

– A herceg már napok óta várja, úgy volt, hogy holnap megkeressük. És ez itt kicsoda?

– Gabriele, a pajzshordozóm. Megbízható ember.

– Maga felel érte – mondta az őr, és intett, hogy lépjenek be. – A fegyvereket hagyják az őrtoronyban, aztán valaki majd bekíséri magukat a herceghez. És vigyázzon, lovag, a herceg nem tűri, ha nincsenek tisztelettel iránta, márpedig az, hogy ennyit késett, igencsak nagy tiszteletlenség.

A CINTOIAI ERDŐ, UGYANAZNAP

Kabócák. Folytonos, őrjítő, fülsiketítő lárma. Olykor egy-egy nyihogás, a kövön végigfutó paták kopogása vagy egy váratlan kiáltás szakította meg egy pillanatra az ezernyi egyforma hangszer koncertjét, amely egészen estig folytatódott. Akkor aztán egy időre elhallgatott a ciripelés. Leonora várta, hogy a kövön megjelenő fény, amely immár keskeny sávvá szűkült, elhalványuljon, majd egészen eltűnjön. Ekkor egy vonással jelezte a kövön egy újabb nap elteltét. Már csaknem hét hete raboskodott. A fiókos ágy, az asztal, rajta a tintatartó meg a lúdtoll, a karosszék, de még a falba épített feszület előtti térdeplő is azt mutatta, hogy gondosan – és kifejezetten az ő számára – készítették elő a helyet, és arra számítottak, hogy kényszerű itt-tartózkodása hosszúra nyúlik.

Az első napokban hol dühösen kiabált, hol zokogott, aztán végtelen fáradtság telepedett rá, és konokul elutasította az ételt. Ezután menekülési vágy lett úrrá rajta, és rátámadt Marcello fráterre, amiért azonban akkora pofont kapott büntetésül, hogy egyenesen a földre zuhant. A megaláztatás jobban égette, mint a fájdalom, bár a következő napokban a fráter – már ha az volt egyáltalán – többször is bocsánatot kért tőle. A második hétre aztán Leonora kifogyott minden reményből, s lassan, de megállíthatatlanul hatalmába kerítette a vágy, hogy véget vessen szenvedéseinek. Mintha minden hiábavaló lenne,

mintha Ferruccio soha nem is létezett volna.

Leonora elmosolyodott. Már hetek óta mosolygott. Minden azon az éjszakán történt, amikor hirtelen szörnyű kimerültség fogta el. Puffadás és émelygés kínozta, arra gondolt, hogy talán megmérgezték. Bár a fráter még csak nem is célozgatott rá, Leonora biztos volt benne, hogy rabsága oka az az átkozott találkozó a bíborossal, és azért tartják túszként fogva, hogy Ferrucciót rákényszerítsék valamiféle küldetés teljesítésére. De Ferruccio nyilván meghalt, és ebből az következik, hogy neki is el kell tűnnie. Belehányt az éjjeliedénybe, és szinte sajnálat fogta el, amikor az elpazarolt méregre gondolt. Ám ebben a pillanatban elé toppant az Istenanya, szólt hozzá, és Leonora rájött, mi a helyzet.

A teste alig észrevehető változásával együtt minden megváltozott, a lelkiállapota is. Újra enni és aludni kezdett, még a külsejére is gondot fordított, reggel-este sokáig fésülgette hosszú haját. Úgy döntött, egyelőre nem szól börtönőrének, ráér vele, ha már úgysem tudja elrejteni az állapotát.

Marcello frátert meglepte ez a hirtelen átalakulás, amelyet a fehérnépek szeszélyes, kiszámíthatatlan természetének tulajdonított. Amikor Leonora azt kérte tőle, hadd menjen ki néha, hogy kissé kinyújtóztassa a tagjait, a fráter gyanút fogott. De amikor az asszony szó nélkül beleegyezett, hogy láncot és csengőt kössön a nyakába, a fráternek minden gyankvása eloszlott, és ez örömmel töltötte el.

Amikor Leonora először hagyhatta el a szobáját, akaratlanul is elámult, milyen szép ez az elhagyatott hely, és milyen eszes volt, aki ezt választotta börtönéül. Három kőház állt a domboldalon, körülöttük jellegtelen erdő, a magasban pedig semmi más, csak az ég. Egyetlen hegy vagy távoli torony se látszott, amiből sejthette volna, hová került, de biztos volt benne, hogy valahol Firenze környékén lehet, mert ennyi idő alatt nemigen vihették messzebbre. Néha, amikor nyugati szél fújt, megütötte a fülét egy repedt harang kongása. Tehát egy szegény falu van a közelben, semmi más. Nem valami árulkodó nyom, de egyelőre be kell érnie ezzel.

Leonora szobája a legnagyobb épületben volt, ahol öt ablak sorakozott az emeleten. A két kisebb ház közül az egyiket istállónak használták, a másikban nyulakat és csirkéket tartottak. A lánc elég hosszú volt ahhoz, hogy közelről megnézze a jószágokat, elmenjen a konyhakertig, fel-alá sétálgasson. Marcello fráter nyúlbőrrel vonta be a Leonora nyakára erősített vaskarikát, amelyről a lánc csüngött. A prém csiklandozta Leonora bőrét, de megvédte a kemény fémtől. Kutyának való ez, nem úri hölgynek, jegyezte meg börtönőre

mosolyogva. Ezekben a napokban Leonora érdeklődését leginkább a férfi új keletű udvariassága keltette fel, többet gondolt rá még a szíve alatt hordott életnél is, amelyet bármi áron meg kellett védenie. Rajtuk kívül nem volt itt senki, kivéve egy alkalmi látogatót, akit az asszony egyszer sem látott, még csak nem is hallott, csupán a ló érkezésére, majd sietős távozására figyelt fel. Mit sem számított, hogy a fráter csakugyan szerzetes-e, és megvan-e benne az a természetes istenfélelem, amely arra indítja az együgyű embereket, hogy tartsák tiszteletben a tízparancsolatot, nehogy megríkassák a Szűzanyát, megsebezzék Krisztust, vagy örök kárhozat legyen osztályrészük.

Leonora csak abban reménykedett, hogy fogvatartója engedelmeskedik a megbízójának, és egy ujjal sem nyúl hozzá. A nagy hatalmú emberek ugyanis így szoktak bánni a túszokkal. Még a szultán fivére, a jóságos Dzsem is hosszú éveken át tiszteletteljes bánásmódban részesült, és mint mindenki tudja, végül egy olasz nemeshölgyet vett feleségül. Kicserélhető árunak tekintették, mégis úgy viselkedtek vele az európai udvarokban, mint egy keresztény fejedelemmel. Egészen a haláláig – legalábbis így beszélték. Vagy talán addig, amíg szükség volt rá, mondta egyszer Leonorának Ferruccio, bár ez voltaképpen ugyanazt jelentette. Bárhol van is most Ferruccio, még a pokolban is teljesíteni fogja a küldetését. Ha akarja, bármire képes, ő pedig majd a fiával a karjában várja, és meggyőzi, hogy ne ölje meg Marcello frátert, ha… Ha minden úgy megy majd, ahogy elgondolta. Máskülönben ő maga döf tőrt a fráter torkába.

24
Róma, 1497. július 29. este

Colonna herceg háttal ült nekik, az asztalra kiterített térképet tanulmányozta. Az izzadság foltokban ütött át ujjatlan bőrzekéjén.

– Abban egyeztem meg a nápolyi királlyal, hogy évi negyven katonát tartok el, de félek, hogy többe kerülnek majd annál a hatezer scudónál, amit az új földek hoznak.

Gabriele értetlenkedve nézett Ferruccióra. A herceg feléjük fordult.

– Tehát maga az a Ferruccio de Mola. Az eddigi tettei alapján öregebbnek képzeltem.

Ferruccio némán állta a herceg tekintetét. A római nemesúr arcát meglágyították a vállát verdeső, gesztenyeszínű, hullámos fürtök. Napbarnított arca, kecskeszakálla tiszteletet parancsolt, mint ahogy tiszteletet is tanúsítottak iránta a katonái, akik megannyi csatát vívtak az oldalán, győztest és vesztest egyaránt.

– Nos, látom, nem a szavak embere, de nincs is szükségünk szavakra. Én csak azt remélem, hogy nem sokáig rontja itt a levegőt, és mielőbb megszabadít azoktól a tegnap érkezett vendégektől, akiknek nem tudtam, mit mondjak. De amíg itt lesz, mármint a palotában, a gazdájának kijáró tisztelettel bánnak majd magával. Ha viszont kilép innen, nem ígérhetek semmit, se magának, se a vendégeknek. Nehéz időket élünk, de Mola, egy hajszálon függ az életünk, és a hajszál hosszát csak az Úr ismeri.

– Köszönöm, monsignore, de én inkább a kardomra hagyatkozom.

Miközben Gabriele lehunyta a szemét, és fohászkodni kezdett az összes szenthez, akit csak ismert, Fabrizio Colonna hunyorogva fürkészte a vendégét, aztán felé bökött a mutatóujjával. Gabriele lehorgasztotta a fejét.

– Tetszik a pimaszsága, de Mola. Keressen meg, ha a bíborosnak már nem lesz szüksége magára. A szó olyan, mint a tőrdöfés, egy is elég belőle a megfelelő helyen és a megfelelő pillanatban, nincs szükség párbajra. De vigyázzon, sose forduljon ellenem, mert a kardom keményebb, mint amilyennek látszom. És most menjen, tüntesse el innen azt a keleti szerzetest, aki viszont nagyon is bőbeszédű.

A herceg egy ajtóra mutatott. Gabriele hő fohászai meghallgatásra

találtak: Ferruccio nem vágott vissza, beérte egy rövid, katonás meghajlással.

Gua Li illedelmesen üldögélt egy hosszú kőasztal végében, és egy vázlatot nézegetett, amelyet az imént kapott az építésztől, Leonardótól. A nő egyik kezét a szája elé tartva, halkan felnevetett. A rajz készítője mosolyogva figyelte.

– Higgye el, nincs ebben semmi trükk, semmi varázslat. Látja, ez a gépezet mozgatja a karokat meg a fejet, mintha élne.

– Tehát akkor ez gyerekeknek szánt játékszer.

– Az igazat megvallva katonai használatra terveztem. Képzelje el, milyen lenne, ha több száz ilyen gépet sorakoztatnánk fel egy várárok előtt, miközben a várat csak pár tucatnyi ember védi. A támadókat megtévesztené a látszat, és talán nem is próbálkoznának ostrommal.

– Akkor nem érdekel – mondta Gua Li, és arrébb tolta a papírlapot. – A háborút az emberi ostobaság csúcsának tartom.

– Igaza van – sóhajtott fel Leonardo. – Nem volna szabad olyan dolgokkal foglalkoznom, amelyek árthatnak az embereknek. De pusztán az ötleteimből nem tudnék megélni, a kéz pedig, amely a kenyeremet adja, sokszor vértől mocskos.

Ada Ta, aki fél kézzel kapaszkodott a függönyt tartó vasrúdba, már sokadszor húzódzkodott fel, minden látható erőfeszítés nélkül.

– Minden az embertől függ, ő a mértéke minden létező dolognak. A tehéntrágya bepiszkítja az utat, de szépen nő tőle a káposzta. Mindazonáltal úgy vélem, hogy miután két fülünk van, de csak egy szájunk, elérkezett a pillanat, amikor jobb, ha hallgatunk, mint ha beszélünk.

– Ada Ta, hogy érted ezt?

Ám ekkor köhögés hallatszott az ajtó felől. Gua Li megfordult, és az ellenfényben két férfit pillantott meg. Mindketten sötét nadrágot és fehér inget viseltek. A magasabbik elindult feléjük. Gua Li furcsa illatot érzett, egyszerre édeset és keserűt, és ez óvatosságra intette. A vér édes és a galagonya keserű szaga ellentétes jelentést hordoz, az előbbi kegyetlen, az utóbbi kedves. Ada Ta felé fordult, de hiába kereste a tekintetét.

– Ferruccio de Mola, szolgálatukra. Ő meg itt…

– Pajzshordozó – vágott a szavába Gabriele –, tisztiszolga, testőr, útikalauz, patkolókovács, gyóntató, mikor melyik kell. Annyi arcom van, amennyi csak szükséges. Én is a szolgálatukra állok.

A kis termetű, büszke emberben Gua Li azonnal felismerte azt az illatot, amelyet a föld áraszt zivatar után, amikor, mint valami feneketlen kosárból, kiszabadulnak belőle mindazok az aromák,

melyeket magába szívott. Leonardo odament de Molához, a kezét nyújtotta felé.

– A nevem Leonardo, ser Piero fia vagyok, és Vinciből jöttem, lovag uram. Remélem, magának törleszthetem majd mindazt, amivel Mirandola grófjának tartozom. Ő volt a százados, én meg a közkatona, mint ahogy a tudomány is felette áll a gyakorlatnak. Az ő világa a görög filozófia volt, az enyém meg a római cselekvés.

– Kedves, hogy ezt mondja, Leonardo, de nekem nem tartozik semmivel. Engem csak ideküldtek, de higgye el, ha az arcom mást mond is, örömteli meglepetés számomra, hogy kezet szoríthatok magával.

– Az urak szavai olyanok, mint amikor cseresznyét szemezget az ember: nehéz abbahagyni. Ez az utazás tele van meglepetésekkel. – Ada Ta a botjára támaszkodva odaballagott Ferruccióhoz. – És lesznek még továbbiak is, csak azok olyanok, mint a méhek titokzatos röpte, amely szeszélyesnek tetszik, pedig a logika gyümölcse. Csak ahhoz, hogy értsük, méhnek kell lennünk.

– Azt hiszem, uraságod az, akivel majd hosszan kell tárgyalnom – felelte Ferruccio. – Azzal bíztak meg, hogy védjem meg magukat.

– Ha hosszan kell tárgyalnia velem, attól tartok, a terhére leszek. Kivéve, ha szívesen hallgatja, mi mindent hord össze egy szegény öregember. Aki azonban nagyon hálás lesz, ha, amint mondta, megvédelmez minket. Maga lesz a mi ernyőnk. Az ernyőt tartotta Hongzhi a legszentebb tárgynak, márpedig ő volt a legbölcsebb császár, mert egész életében csak egyetlen nőt vett feleségül. Míg a Királyok könyvében az áll, hogy Salamon hétszáz feleséget tartott, ami éppenséggel nem vall bölcsességre. Maga mit gondol erről?

– Attól tartok, nem értem, uram, a védelem, amit én biztosítok…

– Ha megvéd minket az emberi dőreségtől, a gonoszságtól és a gőgtől, olyan hálásak leszünk, mint a földműves, aki megtalálja a módját, hogy megvédje az elvetett magokat a zuhogó esőtől.

– Továbbra sem értem – vágott vissza Ferruccio, és a nyakán megfeszültek az inak. – Roppant hálás lennék, ha világosabban fejezné ki magát.

– Látom, felbosszantottam. De figyelmeztettem, hogy a terhére lesz, ha egy vén szerzetessel kell tárgyalnia. Azt javaslom hát, forduljon inkább ehhez a csodálatos hegyi virágszálhoz. Ha így tesz, elméje, füle és szeme hálás lesz érte, és nem lesz szükség több magyarázatra.

– Szívesen megteszem, bár senki sem mondta, hogy egy nő is van a kíséretében.

– Ez így nem pontos. Én kísérem őt.

Ferrucciónak dühében torkán akadtak a szavak. Ökölbe szorított kezét a szájához emelte. Meg kell őriznie a nyugalmát, véghez kell vinnie a küldetését, mert ezen múlik Leonora élete. Nagy levegőt vett, hogy visszavágjon a szemlátomást remekül szórakozó öregember gúnyolódására, ám még mielőtt szóra nyithatta volna a száját, női hangot hallott.

– Zavarja, hogy nő vagyok? – Gua Li hangja barátságos volt, de határozott. – Talán megalázónak tartja, hogy egy nőnek kell a karját nyújtania, vagy alacsonyabb rendű lényeknek tartja az asszonyokat, akiknek még lelkük sincs? Netán van valami különös oka rá, hogy gyűlölje a nőket?

– Hölgyem, ha van a föld kerekén olyasmi, ami nemes, akkor az a Nő, és ha tudná, milyen hitet vallok, elcsodálkozna.

– A nemes lovag – szólt közbe Ada Ta – a Mirandola-féle Istenanyára céloz, Gua Li.

Ferruccio a szerzetesre villantotta a tekintetét, és közben végigfutott a hátán a hideg. Ösztönösen a kardját kereste, aztán eszébe jutott, hogy otthagyta az őrtoronyban. A szerzetes tehát ismeri Giovanni Pico titkos téziseit, noha azokat soha nem hozták nyilvánosságra. Csak néhányan tudták, mi rejlik a könyvben, és közülük sokan már meghaltak természetes módon vagy méreg által, mint például a Magnifico, VIII. Ince pápa, és sajnos maga a tézisek szerzője is. Lehet, hogy Medici bíborosnak van belőle másolata, talán még VI. Sándornak is, de vajon ki árulhatta el ennek a két keletinek, mi áll a könyvben, amelynek utolsó megmaradt eredeti példánya őnála van? Hörögve tört ki belőle a kérdés:

– Mit tudnak maguk az Istenanyáról?

– Nos, itt az első meglepetés, ami leszállt az elméjére – mondta Ada Ta. – Közös anyánknak annyi neve van, ahány gyermeke. Anna Purna, a Bőség istennője, vagy Maha Káli, vagy Gájátrí, vagy Mammitum. Ott, ahol a sötét bőrű emberek élnek, Nutnak hívják, míg ott, ahol a tenger jéggé fagy, Nidhoggr a neve, bár nem biztos, hogy helyesen ejtem ki. Remélem, nem fog megsértődni.

– Biztosan nem – vágta rá kurtán Ferruccio. – Látom, hogy jól ismer, én viszont semmit sem tudok magukról. De még nem felelt a kérdésemre.

Ekkor fojtott kiáltás hallatszott az ablakon túlról. Gabriele odaszaladt, és kinézett. Kardcsörgést hallott, és újabb kiáltásokat, spanyol, német és olasz szitkozódást.

– Megtámadták a palotát – jelentette Gabriele higgadtan. – Semmi különös, a kendőikből ítélve az Orsinik emberei.

A nehéz, zöld bársonyfüggöny mögé bújva kukucskált ki az első emeleti ablakon. Az üveget ugyan súlyos rács védte, de Gabriele jól tudta, hogy ilyen távolságból egy íjpuska lövedéke úgy hatolna át rajta, mint kés a vajon.

– És a kaput is bezárták – folytatta. – Biztosan örül majd a herceg, mert mostantól innen ki nem megy senki. Nekiállhatunk sakkozni vagy kockázni, de vigyázzanak, nem egy italt nyertem már az ilyen játékokon.

A többiek ügyet sem vetettek rá, még akkor sem, amikor kivett három kockát a bugyellárisából, és ügyesen dobálni kezdte őket.

– Mondom, ha némi játékkal akarjuk elütni az időt…

– Az idő nem játék – szólt közbe Ada Ta. – Inkább ő játszik velünk. Ha tétlenkedéssel töltjük a napot, nagyon hosszúnak tűnik az idő, ha viszont olyasmivel foglalatoskodunk, ami örömet szerez, a reggel úgy ugrik az estére, mint ahogy a béka ugrik a lótuszvirágról a mocsár partjára. Ugyanakkor az időt termőre is fordíthatjuk, mint a sovány földet, és az idő zamatos gyümölcsökkel hálálja meg fáradozásunkat. Azt hiszem, lelki leányomnál jobb magvetőt keresve sem találni.

Ferruccio tudta, hogy vissza kell nyernie a nyugalmát. Leült, és lassan lélegzett. Ez segített, hogy rendezze a gondolatait. A két keleti a kulcsa annak, hogy visszaszerezze Leonorát, ostobaság lenne hát, ha maga ellen fordítaná őket. Ha Leonoráról van szó, még a Tézisek sem olyan fontosak. Ha tehát az öreg azért játszadozik vele, hogy rávegye, hallgassa meg a nőt, hát rajta.

– Akkor legyen úgy, ahogy kívánja. Segítsen megérteni a dolgokat, és ne haragudjon rám. Katonaember voltam, sajnos még ma is az vagyok, a szópárbaj nem az erősségem. Bocsásson meg, maga pedig, Gua Li, ha jól értettem a nevét, folytassa, kérem.

A nőtől talán megtudja majd, miért éppen ővele akarnak elbeszélgetni. Talán ily módon egy lépéssel közelebb kerül Leonorához. Kétszer is elkalandozott a figyelme. Hallotta, hogy a nő egy fiúról beszél, aki mindenkinél emberségesebb és eszesebb volt, és aki többször is egyenlő félként szállt vitába a nagy hatalmú papokkal. Ferrucciónak erről eszébe jutottak a bíboros szavai, az új, békés világ víziója, az új Messiás, aki talán nem lenne más, mint maga Giovanni de’ Medici.

Újra összpontosítani próbált a nő harmonikus szavaira. Gua Li éppen azt ecsetelte, micsoda képmutatással kellett megküzdenie annak a bizonyos fiúnak, és egyszerű érveivel hogyan rendítette meg azokat a hagyományokat, amelyeket évszázadokon keresztül használtak fel igazságtalanságok elkövetéséhez és a kiváltságok megőrzéséhez.

Ferruccio fülében ekkor visszacsengtek Savonarola prédikációi, melyekben az egyház a bűnök, a hamisság és a kétszínűség ocsmány fertőjeként szerepelt. Előbb-utóbb az a fanatikus őrült is úgy jár majd, mint az udvari bolond, akinek a mókáira ráunt az ura – noha, amint az nem ritka az őrülteknél, időnként nyilvánvalóan igaza van.

Az egyház soha nem fog megváltozni, változhatnak a vezetői, de mindig ugyanolyan marad. Valójában épp ebben áll az ereje. A bíboros szerint viszont ez a keleti szerzetes meg a tanítványa a gyökeres változás kulcsa. De miért gondolta őt Giovanni de' Medici olyan ostobának, hogy mindezt elhiggye?

Lehetett volna becsületesebb a bíboros, mondhatta volna egyszerűen, hogy Ferrucciónak meg kell védenie a vendégeket, a többi az ő dolga, ne üsse bele az orrát, elégedjen meg azzal, hogy jól megfizeti, vagy… Vagy máskülönben megöli Leonorát. Igen, Leonoráért, csakis őérte Ferruccio hajlandó lett volna feltenni a maszkot, még akkor is, ha már a színdarab összes szereplője halott, és a helyüket vándorkomédiások meg mindenféle mutatványosok vették át a színpadon. Mint például ezek ketten. De még miután leleplezte őket, akkor is azt tette volna, amit tennie kell – no, nem az igazság jegyében, hanem a saját érdekében. Ha kell, hamis esküt tesz, bárkit megrágalmaz, elárul és megöl. Bármire képes, csak hogy Leonorát ismét maga mellett tudja.

Felemelte a tekintetét, és azt látta, hogy Gua Li őt fürkészi. A nő abbahagyta az elbeszélést, és ő még csak észre sem vette. Gua Li ekkor megint megérezte a vér szagát, de valami beteges keserűséggel keveredve. Pedig ha de Mola lovag olyan közel állt Giovanni Pico della Mirandolához, ahhoz a nemesúrhoz, aki őt gyermekkorában úgy elbűvölte történeteivel, ha csakugyan megosztotta vele idejét és tudását, akkor a méreg, amely átjárja, nem a lelkéből fakadhat, hanem valami végtelen fájdalomból. Finoman megérintette Ferruccio kézfejét. A lovag úgy rántotta el a kezét, mintha skorpió marta volna meg, de Gua Li úgy tett, mintha észre se vette volna, és folytatta az elbeszélését.

Két év telt el azóta, hogy Szajed elhagyta a debali házat. Javait arany- és ezüstlemezekre meg drágakövekre cserélte, amelyeket jól elrejtett a kocsi aljában. Ő hajtott, Issza olvasott és meditált, Gaja pedig elvégezte mindazokat a hétköznapi feladatokat, amelyekkel a két férfi nemigen törődött.

– A férfi természeténél fogva felsőbbrendű, ezt mindenki tudja –

vágott a szavába Gabriele –, és a nő engedelmességgel tartozik neki.

Gabriele mosolyogva fordult a három férfi felé, de csak szigorú pillantásokkal találkozott, úgyhogy inkább tovább játszadozott a kockáival.

A lány gyakran megállt, hogy Isszát hallgassa, főleg amikor a fiú hosszú, választ nem igénylő kérdéseket tett fel Szajednak, melyekre a kereskedő többnyire csak bólogatott. Az idő múltával aztán Gaja kezdett felbátorodni, és a végén már maga is előállt egy valódi kérdéssel.

– Őszintén hiszed, hogy nincsenek különbségek az emberek között, és hogy a sorsuk nem dől el, amikor megszületnek, hanem attól függ, mit élnek át és milyen döntéseket hoznak?

– Te magad adtad meg a választ a kérdésedre, Gaja. Elhitették veled, hogy érinthetetlen vagy, sötétségben születtél, és abban is fogod leélni az életedet. Most pedig úgy beszélsz, mint egy pap – mosolygott rá Issza –, és még a brahman előtt sem szégyenkeznél többé. Ráadásul neked köszönhetjük az életünket, mert a te gyakorlati bölcsességed nélkül Szajed meg én talán már meghaltunk volna az út során.

– De ti akartatok elhozni. Ha Debalban maradok, még a tehéntrágyát sem szedhetném fel az utakról, és szerencsés volnék, ha azt ehetném, amit a szegények kidobnak.

– Anyám egyszer azt mondta nekem, hogy úgy bánjak másokkal, ahogy szeretném, hogy velem bánjanak. E nélkül az ember nélkül – bökte oldalba Issza a könyökével Szajedet – már talán halott lennék, vagy valami gazdag kereskedő ágyában kötöttem volna ki.

– De ti hozzám sem értek. Biztosan csúnya vagyok.

Issza nagyot sóhajtott. Sokszor álmodott Gajáról, beleborzongott, amikor a közelében lehetett, beszívhatta a lélegzetét. Ezt soha nem vallotta be senkinek, még Szajednak sem, aki négyszemközt gyakran tréfálkozott azon, hogyan bámulja a lányt. Szajed azt is mondta, hogy ez természetes, a lány nagyon is szép, ő pedig a maga akaratából mondott le a nászágy örömeiről és nehézségeiről, de nem szükséges, hogy Issza kövesse a példáját. Gaja éppen az a lány, akivel meg lehet osztani egy hosszú életet. Isszának eszébe jutott, amikor megszökött, mert házasságra akarták kényszeríteni, s arra gondolt, hogyan mosódnak el gyermekkora eseményei és helyei, és hogyan olvadnak össze a mostaniakkal.

– Nagyon is szép vagy – felelte a lánynak, de nem nézett rá –, és egy napon, ha akarod, elviszlek magammal a Jordán partjára, és együtt megfürdünk a folyóban, hogy megtisztuljunk. Aztán hófehér lenvászon ruhát öltünk, és aranygyűrűt húzok az ujjadra, és miután hétszer megáldottak minket, rátaposok az üvegpohárra. Találkozol majd

anyámmal, apámmal, a fivéreimmel, és mindenki úgy ismer majd, mint Jézus feleségét…

– Álljunk csak meg! De hát kiről beszél?

Ferruccio felpattant, és vörös arccal, zihálva szegezte mutatóujját a nőre, amikor meghallotta annak a nevét, akit mindennél jobban csodált, akit többre tartott, mint az egyházat, a hagyományokat, többre tartott még az Istenanyánál is. Ez a nő csakis valami varázslónő lehet. Leonora sokat mesélt Kirkéről, aki csapdába csalta Odüsszeuszt, és disznóvá változtatta a társait. Gua Li olyan, mint Kirké, a mozdulatai, a hangja, a szépsége mind a nagy varázslónőt idézik. Honnan veszi a bátorságot, hogy Jézusról beszéljen, s ezzel összezavarja az elméket és a szíveket?

Leonardo megérintette Ferruccio karját.

– Higgye el, de Mola, engem is ilyen érzések töltöttek el, amikor először hallottam a szavait. De ha türelemmel hallgatja, meglepi majd ez a történet, amely körül úgy kering minden, miként a bolygók a nap körül, és nem fordítva.

– Nem tudom, miről beszél, és csodálkozom, hiszen kegyelmed azzal dicsekszik, hogy tudós ember. Tán még azt is el kéne hinnem, hogy a disznóknak szárnyuk van?

– Volt egyszer egy ember, aki szeretett repülő lényeket nézegetni – szólalt meg Ada Ta, és a botját a földhöz ütötte, hogy magára vonja a figyelmet. – Egy napon látott egy disznót, amelyik lezuhant egy szikláról, és emberünk azt hitte róla, hogy valami kövér madárral van dolga. De tévedett, mert a disznónak nincs szárnya, ám a szerencsétlen jószág mégiscsak repült, igaz, csupán egyszer. Az embernek ez nagy csalódást okozott, így hát amikor megpillantott egy hernyót, eltaposta, mert azt gondolta, úgysem fog soha repülni. Pedig ha türelmesen várt volna egy darabig, láthatta volna, amint kinőnek a szárnyai.

– Azt hiszi, levesz a lábamról, ha ilyen ügyesen csűri-csavarja a szót?

Gua Li fekete szemével Ferruccio idegesen hadonászó kezére pillantott, nézte a kézfej kék ereit, a szőrszálakat, amelyek úgy felálltak, mint az otthoni hegyek közt oly gyakori kutya, a masztiff szőre. Aztán feljebb emelte a tekintetét. A sötét szakáll és az alig deresedő haj is olyan színű, mint masztiff bundája. Ezek a kutyák ragaszkodnak a gazdáikhoz, könyörtelenek a támadóikkal, erősek, akár a medve, félelmetes házőrzők és hűséges barátok.

– Hadd fejezzem be legalább a történet egy részét. Ne felejtse el, hogy ez csak afféle mese, éjszaka, a tűz mellett szokták mesélni,

amikor körülöttünk nincs más, csak a hegyek, fölöttünk pedig a csillagos égbolt. Aztán majd beszélünk magukról, rólunk, arról, ami elválaszt és ami egyesít.

Ferruccio átkozta magában a nő hangját. Mintha csak a méhből hallaná az anyai hangot, amely még a legjogosabb észérveket is elhallgattatja. Visszaült hát.

Gaja nagyon büszke volt Isszára. Amikor megálltak valamelyik piacon, hogy élelmet és edényeket vegyenek, minden alkalmat megragadott, hogy szóba elegyedjen az árusokkal, és barátja bölcsességét dicsérje. Esténként pedig sokan közülük odamentek a kocsihoz, és meglepve látták, milyen fiatal a fiú. Akik ott maradtak, tréfálkoztak vele, élvezettel hallgatták elmésségeit. Ám ahogy leszállt az éj, egyre komolyabb kérdések kerültek szóba, az otthonuktól távol lévő, magányos kereskedők szívét pedig eltöltötte a honvágy és a szomorúság. Isszának ilyenkor mindig volt hozzájuk egy-két vigasztaló szava. Arra biztatta őket, hogy nézzék a dolgok jó oldalát, értsék meg, hogy ha becsületesen viselkednek másokkal, boldogabbak lesznek, mint ha csupán a hasznot nézik, és gyönyörködjenek a természet minden megnyilvánulásában, legyen az virág, vízesés vagy felhő. Még a legfélelmetesebb állatok is, mint a skorpió, a tigris vagy a pápaszemes kobra, rettentő és rendkívüli megnyilvánulásai annak, hogy a természet mindig képes meglepni az embert. És amikor azt kérdezték Isszától, milyen istenben hisz, ő mosolyogva tárta szét a karját.

– Isten mindenhol ott van, minden lényben, minden mozdulatunkban, itt van bennünk.

Amint a Gangesz folyását követték, Isszát faluról falura megelőzte a híre, és olyan népszerű lett, hogy mindenhol azonnal kisebb tömeg gyűlt a kocsi köré. Szajed már nem is tudott vele annyit beszélgetni, mint régebben. Egy napon azt látták, hogy világos bőrű, mandulavágású szemű, hosszú hajú katonák várják őket. Issza még sosem látott ilyen embereket. A parancsnok tiszteletteljesen, de határozottan szólította meg őket.

– Heraiosz király meg akar ismerni titeket. A tábora alig húsz li távolságra van innen. Kövessetek!

Issza még soha életében nem látott olyan magas építményt, mint a királyi jurta, amely körül több ezer sátor állt. A fehér vászon vakító volt, akár a napfény. Bizonyára az uralkodó sem véletlenül választotta a Heraiosz nevet, amely a nap nevére utalt. Azt beszélték róla, hogy a serege több mint tízezer lovast és harmincezer íjászt számlál, s még kétszer ennyien vannak a karddal és lándzsával felfegyverezett katonái, birodalma pedig nagyobb, mint a kínai császáré. A szél szürke port szórt az arcukba, a sátorlapok úgy csapkodtak, mintha ezernyi darumadár röpködött volna körülöttük. A

nagy jurtában azonban elhalt a szél zúgása, helyette halk, de szűnni nem akaró dobolás hallatszott. Amikor a vendégek beléptek, egy hímzett aranytunikába öltözött alak állt fel, és intett, hogy menjenek közelebb. Issza odaállt a kusánok nagy hatalmú fejedelme elé, majd Gaja és Szajed is követte.

– Azt hallottam, hogy amilyen ifjú vagy, olyan bölcs, én pedig mindkét erénynek nagy tisztelője vagyok. És mivel az előbbi már nem lehet az enyém, igyekszem az utóbbiért élni.

Issza nem felelt, csak az uralkodó homlokát bámulta, amelyet olyan szoros vasgyűrű font körbe, hogy egészen eltorzult tőle a koponyája, olyan lett, mint valami őrbástya.

Szajed rémülten nézte a nagy íjat, amelyet Heraiosz maga mellett tartott, és amikor az uralkodó a fegyverért nyúlt, azt gondolta, Issza minden bölcsességét semmivé tette ez a sértő viselkedés, és rövidesen eltemetik őket a homokba, csak a fejük lóg majd ki mézzel bekenve, hogy csábítóbb zsákmány legyen a hangyáknak, darazsaknak, skorpióknak. Ha szerencsések, már halottak lesznek addigra, de ha kínzóik hosszabbra akarják nyújtani a szenvedésüket és a király bosszúját, akkor élve ássák el őket.

Heraiosz azonban Issza kezébe nyomta az íjat.

– Ez a legértékesebb ajándék, amit adhatok. Csak az szemléli az ismeretlent kíváncsian és félelem nélkül, akinek a szívében nagy bölcsesség lakozik.

Issza csodálattal nézegette a hatalmas, feszes íjat, aztán átadta Szajednek, aki olyan mélyen meghajolt, hogy homloka a földet érte.

– Köszönöm neked, Heraiosz, és bármitől lett is ilyen különös formájú a fejed, csakis a benne lévő gondolatok számítanak. A kókuszdió teje is édes és üde – mondta a fiú.

Heraiosz elnevette magát.

– Nem is tudtam, hogy humorod is van. Attól tartottam, hogy egy olyan ifjút hoznak elém, akiben egy vénember szelleme lakozik, és majd mindenféle okosságokat mond az életről, meg arról, hogyan kell viselkedni az istenekkel. Ülj ide mellém, és mulattass, már ha a koponyám látványa nem rémít meg túlságosan.

Az ifjú meg a király hosszan beszélgettek azon az estén, sőt még éjszaka és másnap is. A telihold a felére fogyott, mire a király rászánta magát, hogy ajándékokkal megrakva útnak engedje őket. Ám előbb négyszemközt kívánt szólni Isszával.

– Te ismered a védákat, a brahmanizmust, Buddhát, Mahavirát és legfőképpen az őket egyesítő szamszárát, az élet körforgását. És nem pártolod sem az egyiket, sem a másikat, mert tudod, hogy mind egyetlen

terv részei. Ha nem tudnám, hogy jóval jelentősebb dolgokra vagy hivatott, arra kérnélek, légy a fiam. De mint az apa, aki nem birtokolni kívánja a fiát, hanem a javát akarja, nem kérem, hogy maradj velem. Menj inkább oda, ahol a világ született, ahol a hegycsúcsok az égbe nyúlnak. Ott majd találkozol olyan emberekkel, akik szívedhez és eszedhez méltók. A vasgyűrű miatt nem folytathattam tanulmányaimat azok között, akik az emberiség legelső emlékeit őrzik, azokból az időkből, amikor még nem volt, aki megmondja a többieknek, kihez forduljanak imáikban, és milyen rítusokat végezzenek. Akkor még nem volt szükség papokra, hogy magunkon érezzük Tara vagy Maha leheletét, hogy csak néhány nevet említsek, amelyekkel Anyánkat illetjük. Másféle sorsot szerettem volna, de te majd megkapod helyettem. És miközben én eltávolodom az élettől, és háborút hozok a földre, te rálelsz majd a békére, amelyet most még csak másodnak adsz, de a magadéról lemondasz.

E szavakban Issza ráismert a fájdalomra, amely olykor utat nyit az emberekben az őszinteségnek, és arra kérte Szajedet, vigye el a hegyek közé. Így indultak el arra a döntő jelentőségű útra, amely mindörökre megváltoztatta életük folyását. És a mi életünkét is.

– Ennek az egésznek se füle, se farka – szólt közbe Ferruccio. – India, Kína, a Gangesz… Mi közük van ezeknek Jézushoz, akit maguk valamiért Isszának neveznek? És mi okból meséli ezeket a dolgokat éppen nekem?

– Lassan leszáll az éj – felelte Ada Ta –, és vele együtt eljön az álom, amelyben lélegzethez jut az elme, a lélek pedig megszabadul a nap szennyétől. Éles elmémmel arra következtetek a levegőben úszó illatokból, hogy a szakállas harcos, aki vendégül lát minket, zöldségből, sült húsból, sajtból és gyümölcsből álló, bőséges vacsorát készíttetett.

– Micsoda kifinomult szaglás! – szólalt meg Gabriele a kezét dörzsölve. – De hogyan ismerte fel az összes szagot?

– Nem könnyű. Elengedhetetlen hozzá, hogy az orrlyukak tökéletes összhangban legyenek a szellemmel, az pedig engedje, hogy mint valami misztikus táncban, a szagok behatoljanak a testbe. Persze, az sem mellékes, hogy mialatt Gua Li szóval tartotta magukat, én bekukkantottam a konyhába.

Már a vacsora felénél tartottak, amikor Gabriele végre megértette, amit a szerzetes mondott, és hangosan felnevetett.

25

Róma, 1497. augusztus 5.

Sötét vérpatak folyt a nő hüvelyéből. Lucrezia Borgia sápadtan, izzadtan hallgatta azt, ami az ő füleinek káromkodás volt: a szűnni nem akaró fohászkodást Jézushoz, a Szűzanyához, az irgalmas Istenhez, akit ő soha nem ismert, és legfőképpen Szent Domonkoshoz, ő alapította ugyanis a rendet, amelynek Lucrezia – éjszakai portyázásaitól eltekintve – immár több mint egy hónapja a vendége volt. Talán észrevétlenül megitattak vele valami petrezselyemből, anyarozsból, fűzfalevélből, lóheréből vagy más egyébből kotyvasztott főzetet. Lucrezia a magzatelhajtás minden módszerét ismerte, de ezúttal nem az ő keze volt a dologban. Talán a sors intézte így, vagy még inkább olyan valaki, akinek Juan halálában is része volt.

Pedig akarta ezt a gyereket, mert bárki nemzette is, talán királlyá koronázták volna mint Lucrezia apjának vagy bátyjának utódát. Cesarénak is meg az apjának is azt mondta volna, hogy tőle van a gyerek, de persze Pedróé is lehet. Mindenesetre őbelőle előbb-utóbb anyakirálynő lett volna.

De most már úgyis mindegy. Odavesztek a jövőről szőtt álmok. Most már csak életben kell maradnia, és ez így is lesz, bármennyire nem szeretnék ezek az égiekhez fohászkodó siratóasszonyok, sőt bármennyire nem szeretnék maguk az égiek.

Ekkor beviharzott az apátnő, mint egy fúria, és becsapta maga mögött az ajtót.

– Mi történt?

A gyógyfüves nővér egy véres vászoncsomóra mutatott, és a fejét csóválta.

– Mit adott neki?

– Meleg szőlőindafőzetet, tisztelendő anyám, ez az előírás…

– Szamárság – sziszegte az apátnő. – Attól csak erősebb lesz a vérzés. Hozzon hideg vízbe mártott rongyokat, és borogassa. És adjon neki édesköményteát.

– De még túl korán van, tisztelendő anyám.

– Mihez? Hogy meghaljon?

– Úgy értettem, hogy ilyenkor még nem terem az édeskömény.

– Ne beszéljen ostobaságokat, küldjön el valakit a piacra, van ott

minden, csak meg kell fizetni.

A nővér meghajolt, de az apátnő már feltűrte a ruhája ujját, és Lucrezia felé indult. Épp akkor rántotta le róla a lepedőt, amikor egy újabb vérfolyam ömlött a lószőr matracra. Az apátnő határozottan rányomta három ujját Lucrezia szemérmének jobb oldalára. A többi apáca a szája elé kapta a kezét, volt, aki a fal felé fordította a fejét. Az apátnő hosszú ideig mozdulatlan maradt, még azután is Lucrezia ágyékára szegezte a tekintetét, hogy meghozták a hideg borogatást. Addig fokozta a nyomást, amíg meg nem látta, hogy a nő végignyalja kicserepesedett ajkát, és kissé kipirosodik az arca.

– Bátorság, kislányom – suttogta –, szorítsd ökölbe a kezed.

– Candida anya… nem én voltam…

– Tudom, de majd kiderítem, ki tette.

– Isten volt az, tisztelendő anyám, vagy valaki, aki nagyon közel áll hozzá.

Az apátnő megtörölte Lucrezia ajkát egy tiszta rongygyal, aztán egy üvegcséből néhány cseppet csöpögtetett rá. Lucrezia ösztönösen lenyalta a folyadékot.

– Bízz bennem, és igyál, erőt ad. Balzsamecet, Beatrice kuzinom küldte Mantovából, mindennap elfogyasztok belőle három cseppet. Érzed, milyen jó ez a savanykás íz? Ez vért csinál. És lesznek még gyermekeid, megmondta a Szűzanya, Szent Lukács festményéről, csak higgy benne, leányom.

Lucrezia megkóstolta a nektárt, amely végigfolyt a torkán, és kipárolgása eljutott az orráig. Amikor az apátnő a homlokára tette a kezét, lehunyta a szemét. Még mindig forró volt a homloka. Candida anya az ajkába harapott. Biztosan tudta, hogy Szent Lukács ikonja beszélt hozzá, de attól félt, hogy talán nem jól értette a szavait. Amikor látta, hogy a keresztlánya elaludt, halkan megparancsolta, hogy borogassák tovább a hasát meg a homlokát. Aztán felvette fehér köpenyét, és a közeli bazilikába indult. Értesítenie kell a történtekről valakit, aki talán már amúgy is tud mindent, sőt épp ezt a hírt várja.

*

VI. Sándorról csak úgy dőlt a verejték. Nem is annyira a hőség izzasztotta meg, mint inkább a két levél, amelyek felbontva hevertek az íróasztalán.

– Nem érdekes, csak egy kis kellemetlenség, elég, ha távol tartjuk magunkat a szóban forgó váraktól.

– A pestis alattomos ellenség, nem lehet megfékezni, Cesare. A szél

sodorja magával a ragály miazmáit. Amikor megérzed, hogy a hátadba fúj, már késő, rothadt hús vagy csupán, semmi más.

– Mi biztonságban vagyunk, a nép körében meg nem is baj, ha elterjed a kór. Mi majd kenyeret adunk nekik és imádságot, méghozzá olcsón. Szeretni és félni fognak minket, apám, és így még könnyebb lesz elnyerni a koronánkat.

– Nem érted. Te nem ismered a történelmet, csak harcolni tudsz, bár *Deo gratias,* azt legalább jól csinálod. Nem tudod, hogy a múlt században Isztambulban tízből egy ember maradt csak életben, Rómában és Firenzében pedig még annyi sem. Európa udvaraiban, városaiban és falvaiban a pestis úgy kaszálta le az embereket, mint a földműves az érett gabonát. Ráadásul ez a véres förgeteg, ez az istencsapása minden emberi tevékenységet megszakaszt, eltépi a bennünk lakozó vadállat láncait, és kitárja a pokol kapuit, borzalmakat és önnön kegyetlen törvényeit hozván a földre.

– Már-már úgy beszélsz, apám, mint egy pap – tréfálkozott Cesare. – Akár Savonarolával is megmérkőzhetnél. De nem engem kell megijesztened.

– Én magam ijedtem meg. Amikor a pestis terjedni kezd, az emberek két csoportra oszlanak: a farkasokra és a bárányokra. Az utóbbiak Isten kegyelmébe ajánlják magukat, és rémült nyájként rohannak a szakadék felé. Az előbbiek viszont harapni kezdenek, igyekeznek hasznot húzni a helyzetből.

– A mi címerünkben bika áll, és a bika szarva hegyesebb, mint a farkasok agyara.

Sándor magasba emelt karral, ökölbe szorított kézzel pattant fel, a hátratolt karosszék úgy zörgött, mint a csontok. Cesare hátrahőkölt, meglepte apja dühe.

– Ez egy láncolat, Cesare – zihálta Sándor. – Ha meghalnak a parasztok, nincs, aki megművelje a földet, a munkaerő egyre kevesebb és egyre drágább. A kóbor kutyák mind népesebb és éhesebb falkái felfalják a magukra maradt nyájakat. Nincs elég élelem, a pénz napról napra értékét veszti, és hiába maradt az embernek még valamije, amit eladhat, a többieknek nincs pénzük, hogy megvegyék. A hatalom meginog, kevés a poroszló, a tömlöcökben a rabok egymást falják fel, hogy életben maradjanak. Kétségbeesett emberek bandákba verődve rabolnak, nőket becstelenítenek meg, mert tudják, hogy úgysem bünteti meg őket soha senki, és nyomorúságos életük bármelyik napja az utolsó lehet. Minden reggel úgy ébred az ember, hogy csodálkozik, amiért még mindig él. A káosz és a rettegés uralkodik a világban.

Cesare gúnyos tapssal fogadta apja beszédét, aztán mutatóujját

elhúzta a nyaka előtt.

– Ámen! Ezt mondod majd a bíborosoknak, apám?

– Néha teljes szívemből bánom, hogy nem Juan van itt helyetted.

– Az is megtörténhetett volna, hogy mi ketten vagyunk itt Juannal, és én ülök a te helyeden.

A két férfi farkasszemet nézett egy darabig. Cesare kapta el előbb a tekintetét, és jellegzetes mosoly jelent meg az arcán.

– Jól van, hagyjuk ezeket az ostobaságokat, és mondd meg, mit kívánsz. Nem kell orvosdoktornak lennem vagy ismernem a történelmet ahhoz, hogy tudjam, néhány tűzfészek még nem jelent járványt.

– Cesare, te semmit sem értesz. A pestis úgy terjed, mint a dagály, lassan, de kíméletlenül. Senki sem tudja megállítani, még Isten sem, aki ránk küldte. Nem olyan, mint az eső, hogy hol itt esik, hol meg ott. Viszont – folytatta Sándor, és az ég felé mutatott, mintha a Mindenhatótól várna magyarázatot – olyan váratlan híreket kaptam, hogy egyik helyen két ember halt meg, a másikon három, a harmadikon egy egész család, és egymástól távoli helyekről van szó. Ez nem normális, érted? A király első számú kötelessége, hogy tisztában legyen vele, mi zajlik az országában és a határai mentén. Először tisztázni kell a dolgokat, és aztán cselekedni. Ez az, amit még nem tanultál meg. De most aztán figyelj, mert már csak rád számíthatok.

– És Jofré…

– Csak ha biztos leszek benne, hogy tényleg az én fiam.

– *Mater semper certa est, pater numquam, etiam si pater sanctum est.*

– *Sanctus,* te tudatlan. Mindenesetre igaz, bár a szent még nem apa, mint Szent József esetében.

Johann Burckhard kopogott be. A San Sisto-kolostor apátnőjéből egyetlen szót sem tudott kihúzni.

– Szentatyám, Virginia d'Este úrnő azt kéri…

– Candida nővér, Burckhard, Candida nővér – hallatszott, majd az apátnő félrelökte Burckhardot. – Bocsásson meg, Szentatyám. Tisztelettel köszöntöm önt is, bíboros úr.

A buzgó ceremóniamester hiába tapasztotta az ajtóra a fülét, csak néhány mondattöredéket csípett el. Épp egy pillanattal azelőtt tette el a könyvecskéjét, hogy távozott az apátnő, aki köszönésre sem méltatta. Cesare úgy állt ott, mint aki kővé vált, az arca vörösen égett. Kinézett az ablakon, s közben hol a veszélybe került Borgia-királyság járt a fejében, hol a fivére, Juan, akinek a hangját minden éjjel hallotta. A pestis tűzfészkei is eszébe jutottak, amelyekről Rimini,

Norcia és Ferentillo kapitányai tettek jelentést, s gondolatban már ott látta magát a kárhozottak között a Santa Francesca-templom poklot ábrázoló festményein. Amióta az anyja elvitte oda áldozni, és látta az ördögöket, akik döglött kígyókkal csapkodták a szentet, sőt az egyikük belekapaszkodott az ölébe, a félelemmel együtt mindig fellángolt benne a vágy.

– Cesare!

Apja hangja visszahozta az élők közé.

– Majd szül másikat, végül is Borgia. De van itt egy másik gond is a pestisen kívül. Azt szeretném, ha elolvasnád Medici levelét.

– Elvágom a torkát.

– Medicinek? Ne beszélj sületlenségeket.

– Nem neki, annak, aki megölte Lucrezia fiát.

Sándor megérintette horgas orrát, aztán az állára, végül a nyakára csúszott a keze. Petyhüdtnek, puhának érezte a húsát.

– Majd a maga idejében. Mindent a maga idejében. Most gyere velem, vagy hordd el magad.

Cesare az apja felé fordult. A kezében megvillant egy éles tőr, amellyel a körmét kezdte piszkálni.

– Nem értem, mit forgathat a fejében az a gazember – folytatta a pápa. – Egyfelől bocsánatot kér, másfelől meg homályos fenyegetésekkel halmoz el, azt állítja, hogy minket szolgál, hízeleg, aztán a végén…

– Add ide a levelet, apám.

A viaszpecsét alatt vörös pöttyökkel díszített sárga szalag húzódott: hivatalosabb már nem is lehetne, a feladó viszont nincs feltüntetve. Kétértelmű jelzés, egyszerre van benne arrogancia és tisztelet.

> Szentséged és a Fennvaló legalázatosabb szolgája Szentséged áldását kéri, s mindazon szavakért és tettekért, melyek a múltban esetleg nem tanúskodtak illő tiszteletről Szentséged jósága és nagylelkűsége iránt, Szentséged bocsánatáért esedezünk, s bűnbánatunk jeléül, ha csekély reménnyel is, de azt kérjük, hallgasson meg Szentséged, s engedélyezze, hogy személyesen rójuk le tiszteletünket Szentséged udvarában, feltéve, hogy követünknek saját kezűleg aláírt menlevelet nyújt át, mellyel sértetlenül léphetjük át Szentséged államának határát, azon kifejezett záradékkal, hogy amennyiben nem térnénk vissza az európai udvarokba, közismert lesz Szentséged aljas tette, noha bizonyos, hogy azon tudás,

> melyet tárgyak és személyek formájában őrzünk, s melyet megoszthatnánk Szentségeddel, fontosabb és érdekesebb Szentséged számára, mint valaha gondolta volna. Cum Dei favore responsum expectamus. Joannes Cardinalis Medici Familiae.

– Mintha egy tanulatlan őrült írta volna.

– Az apja fia, és tizenhárom éves kora óta bíboros. Kilencévi inaskodás után jól kitanulta a mesterséget. Megkapja, amit kér, felszabadítom a lova útját a sakktáblán, és megengedem, hogy a király sáncoljon.

– A Nona-toronyban – mosolygott Cesare – vagy itt, az Angyalvárban ő kap majd sakkot.

– Nincs szükség rá, ne felejtsd el, hogy még mindig én vagyok a királynő.

– Én meg a te futód.

Cesare meghajolt, és széles mozdulattal meglengette fejfedőjét. Amikor kilépett a vár udvarára, a testőrök abbahagyták a gyakorlatozást, és tisztelegtek előtte. A parancsnokok egyetlen intésére követték a fegyverterembe. Itt tartotta a tanácskozásokat, amelyeket egy hónappal ezelőtt még a fivére vezetett. Ha szóba került, hogy mikor nevezik már ki gonfalonierének, az apja mindig azt mondogatta, hogy annak is eljön majd az ideje. De úgyis az a fontos, hogy övé a tényleges hatalom, mint a névadója, Caesar esetében, akit sosem koronáztak császárrá. Most tehát azt a parancsot adta ki, hogy minden olyan helyre, ahol feltűnt a pestis, küldjenek ki egy szakasz katonát és egy megbízható orvost. Ezek pedig tegyenek jelentést a helyzetről két hónapon belül, még a szeptember 13-i évforduló előtt, méghozzá csakis neki, máskülönben ketrecben lógatják le őket a vár faláról.

A levegő időközben felfrissült, úgyhogy Cesare arra gondolt, egy Tevere-parti séta kitisztítaná az elméjét.

Könnyedén felpattant andalúz lova hátára, megsimogatta az állat nyakát, majd intett Michelettónak, aki máris felugrott kis termetű maremmai hátasa nyergébe, hogy elkísérje urát. A napok még hosszúak, gondolta Cesare. Mielőtt besötétedne, homlokon csókolja Lucreziát, és kiszedi belőle, ki volt az apja annak a halott fattyúnak. Ügyesen színészkedett, az apja nem fogott gyanút, Lucreziának meg úgyse lett volna haszna a sopánkodásból, siránkozásból, szerelmes áradozásból.

Most Michelettón a sor, hogy véghezvigye, amit elkezdtek:

hamarosan átadja a megérdemelt jutalmat egy másik nővérnek, ezúttal Krisztus nővérének – előbb azzal a szerszámmal, amit a nadrágjában tart, aztán meg azzal, amelyik jóval élesebb, és a háta mögött rejtegeti.

26

Róma, 1497. augusztus 20.

Colonna herceg mindössze egyszer látogatta meg őket, az első héten, akkor is csak azért, hogy bejelentse elutazását, de látván, milyen heves vitát vált ki minden kérdés Medici bíboros pártfogoltjai körében, úgy ment el, hogy nem közölte velük: Medici épp most érkezett Rómába, ahol Sforza vendégeként tartózkodik. Meglepte a hír, amelyről a kémeitől értesült, és elcsodálkozott, hogy a bíboros nem nála szállt meg. De jobb is így. Majd tájékozódik, ha visszatért, e pillanatban kisebb gondja is nagyobb ennél.

Hamarosan megkoronázzák Aragóniai Ferdinándot, akit neki és unokatestvérének, Prosperónak kell bekísérni a katedrálisba, kezükben a díszpajzzsal és a zászlóval, örök szövetségük jeléül. Az örök szövetség egészen addig tart, amíg egyetértenek abban, ki a legerősebb és a legbőkezűbb a milánóiak, franciák és velenceiek közül. Elutazása előtt Colonna herceg mindenesetre azt parancsolta az embereinek, hogy bánjanak tiszteletteljesen a vendégekkel, amíg azok is tiszteletben tartják a bíborossal egyeztetett feltételt, hogy nem léphetnek ki a palotából. Ez a rendelkezés mindenkire vonatkozik, kivéve az építészt, Leonardót, meg de Mola lovag pajzshordozóját, Gabrielét, vagy minek hívják. Apró termetű emberke, de az esze fürge, kiváló zászlóvivő lehetne belőle, ha a szolgálatába állna. Az embereitől tudta, hogy Gabriele gyakran feltűnik a Szent Péter-bazilika környékén, és ostoba széptevéssel mulattatja a konyhából ki-be járó szolgálólányokat. A pajzshordozó láthatólag élvezettel végezte a feladatát, és közben kiderítette, mi újság a palotában, milyen ünnepségeket, vacsorákat rendeznek, kiket hívnak meg, olykor pedig alaposabban is megismerte némelyik hagymaszagú, bögyös leányzó erényeit. A herceg szívesen figyeltette a maga kémeivel mások kémeit, mert ennek mindig megvolt az eredménye.

A palota árnyéka már elérte a teret. Ferruccio számára elkezdődött egy újabb nap, amelyet azzal kell töltenie, hogy megpróbálja kihámozni, mennyi igazság rejlik Gua Li meséiben. Már több mint két hete hallgatta a történeteket, de úgy érezte, mintha egy fehér nyulat kellene üldöznie a hóban. Amikor azt hinnénk, hogy a legfrissebb nyomokat látjuk, azok egyszerre eltűnnek a hideg lepel alatt, vagy az

ég újabb hóvihart küld a földre, hogy teljesen összezavarodjunk és elcsüggedjünk. Némelykor eszébe jutott az az idő, amikor Giovanni Picót hallgatta hitetlenkedve, de mélységes bizalommal. A bimbózó szerelem időszaka volt az, amelyet a reménység termékenyített meg. A lelkében félelem és öröm harcolt egymással. A teremtő Istenanya képe pedig Leonora arcával olvadt össze.

A boldogság mindent hihetővé tesz, de vajon ha akkoriban boldogtalan lett volna, akkor is ilyen vakon bízott volna Giovanniban? Akkor is logikusnak találta volna minden tézisét, következetesnek minden gondolatmenetét? Vagy ugyanolyan kétségekkel küzdött volna, mint most, amikor azt gyanítja, hogy Gua Li úgy próbálja alakítani a gondolatait, ahogy az ügyes fazekas keze a nedves agyagot? Az elme csüggedése arra indította, hogy higgyen abban, amit hall, a test lankadása arra, hogy kételkedjen benne. És eközben minden egyes nappal fogyatkozott a remény, hogy valaha viszontlátja Leonorát. Olyan volt ez, mintha valami sötét métely terjedt volna szét az ereiben. Nem is hallotta Gua Li elbeszélésének utolsó szavait, mégis a fejét csóválta.

– Azt mondtad, hogy amikor Issza megérkezett a jégborította hegyek közé, a boncok nagy örömmel fogadták, de azt is mondtad, hogy éjjel-nappal gyötörték. Megbüntették, napokig nem kapott enni, egyetlen lepedővel takarózott a hidegben. Ha egy zarándok az én házamba kopogna be, én vagy elküldeném, vagy befogadnám, de az biztos, hogy nem állnék neki megkínozni, az nem volna helyes. És különben is, miért nem ment el, talán nem volt szabad ember?

– Ez volt a karmája – felelte Gua Li. – Nem vonhatta ki magát alóla.

– Már megint ez a karma – bosszankodott Ferruccio. – Én ezt nem értem.

Ada Ta a botjára támaszkodva, de a padlót nem is érintve, három bukfenccel fejezte be szokásos napi tornáját. Ferrucciónak arcizma sem rándult, amikor az idős szerzetes tőle egy lépésre földet ért.

– Hiába éhes a gyomor, a csukott szájba még egy szem mandulát is nehéz beleerőltetni. A fogak olyanok, mint a lélek redőnye.

– Az üres szavak meg olyanok, mint a szél, amely felkapja és összekavarja a faleveleket – vágott vissza ingerülten Ferruccio.

– Ifjú barátunk esetében a harcias külső igazi filozófust takar. Egyre jobban értem, miért állt olyan közel a jóságos Mirandolához, akinek a szelleme most is itt van velünk. Ha a gróf testben is itt lenne, azt mondaná neked, hogy a karma egy akcióra adott reakció szükségszerű bekövetkezése. Mint ebben az esetben is – mondta, majd váratlanul rácsapott Ferruccio fejére a botja végével.

– Hagyd abba, Ada Ta, nincs kedvem játszani.

A szerzetes újra megütötte. Gua Linek megremegett az ajka.

– Azt mondtam, elég volt, vén bolond!

A bot ismét lesújtott: Ferruccio látta, hogy közeledik, mégsem tudta elkerülni az ütést. A kezét Ada Ta felé nyújtotta, mire az jó erősen a bütykére koppintott. Az éles fájdalom végképp kihozta a sodrából Ferrucciót: mint az olajba mártott fáklya, úgy lobbant fel benne a harag. Fojtott kiáltás tört ki belőle, aztán önuralmát vesztve felkapta az asztalon heverő kardot. Heves mozdulatával még az előtte álló széket is felborította. Nyálat fröcskölve förmedt rá a szerzetesre:

– Ti tehettek mindenről! Miattatok rabolták el a feleségemet! A ti hibátok, ha soha többé nem látom!

A kar a szerzetesre szegezte a fegyvert, de a kéz remegett. Ferruccio tudta, hogy nem volna szabad beszélnie erről, mert így parancsolta a bíboros, de egyszerűen elfogyott a türelme.

– Valóságos istencsapása vagytok ti ketten! Úgy beszéltek Mirandoláról, mintha a bizalmasai lettetek volna, pedig ő az én barátom volt, nem a tiétek! Mit tudtok ti róla? Az égvilágon semmit. És úgy beszéltek Krisztusról, mintha személyesen ismertétek volna, szép mesékkel ámítotok, hogy elhiggyem, Medici tervei valóra válhatnak. Szolgák vagytok, akik a túlvilágról jöttek ide, hogy becsapjanak engem és mindenki mást. Ördögök vagytok, élvezitek, ha kínozhattok. De most már elég volt, végeztünk!

Ada Ta egyetlen porcikáját sem mozdította, amíg az utolsó szavak el nem hangzottak, aztán megpörgette botját az orra előtt. Ferruccio vérben forgó szemmel magasba emelte a kardot, hogy lesújtson vele Ada Ta fejére. A szerzetes pördült egyet a bal lábán, elhajolt a csapás elől, majd egyszerre Ferruccio háta mögött termett, és nagyot vágott a bottal a jobb lapockájára. Ferruccio nem fordult meg, csupán a felsőtestét fordította el, hogy kardja hegyével beledöfjön ellenfele lépébe, amint már annyiszor tette. Ezúttal azonban csak a levegőt találta el, és amikor felemelte a fejét, ütés érte a tarkóját: Ada Ta már megint ott volt mögötte. Ösztönösen hátraemelte a kardját, hogy lesújtson az ellenfél koponyájára. Veszélyes mozdulat ez, de gyakran meghozza a végső győzelmet. Ada Ta azonban két karjával a nyaka mögé szorította a botot, és úgy beletérdelt Ferruccio hátába, hogy a férfi a földig hajolt fájdalmában. Ekkor már csupán Ferruccio két hüvelykujját kellett enyhén megnyomni, hogy elengedje a fegyvert.

Ferruccio zihálva hevert hanyatt a földön, és amikor Gua Li rátette a kezét izzadt homlokára, eleredtek a könnyei. A nő a szerzetesre emelte a tekintetét, aki lehunyta a szemét, és lehajtotta a fejét. Gua Li ekkor

lehajolt, és átkarolta Ferrucciót, aki belekapaszkodott, és átadta magát a kétségbeesett zokogásnak. Ada Ta hagyta, hogy a férfi szabad folyást engedjen könnyeinek, türelmesen várt, míg lecsillapul az érzelmi vihar.

– A bölcs Lao-ce mondta, hogy azt, ami a hernyó számára a vég, a világ többi része pillangónak hívja.

Amikor Gua Li látta, hogy Ferruccio könnyei lassan elapadnak, párnát tett a feje alá, és itallal kínálta.

– Sajnálom, bocsássatok meg – mentegetőzött Ferruccio. – Évek óta nem történt velem ilyesmi. Általában nem így szoktam viselkedni.

– Azt, aki másokat legyőz, nagy erejűnek mondják, pedig csak az az igazán erős, aki önmagát győzi le.

Ada Ta Ferruccio felé nyújtotta a kezét, és segített felállni neki.

– Ez a vénember pedig – folytatta – alázatosan bocsánatot kér tőled, de muszáj volt ledönteni a fájdalom falát, amely nem engedte, hogy nyitott és békés elmével hallgasd a történetet. Talán a leányom túl unalmasan mesél.

– Ada Ta! Előbb rám parancsolsz, hogy tanuljak meg mindent kívülről, aztán meg azt mondod, unalmas vagyok!

– Talán mert az őszinte szavak nem szépek, a szép szavak pedig nem őszinték.

– Nem – vágott a szavába Ferruccio. – Gua Li egy percig sem untatott, neked pedig igazad van abban, amit a fájdalmamról mondtál. A botod segítségével felnyitottad a szememet. De sok kérdésem van hozzátok. Azt hiszem, most már sejtem, ha nem is tudom pontosan, miért választottatok éppen engem. Csak azt nem értem még mindig, milyen megfontolás vezette azt, aki összehozott minket.

Odament az ablakhoz, és kinyitotta: a könnyű szél felkapta a platánok és a gesztenyefák első lehullott leveleit, a szemerkélő eső pedig a földhöz tapasztotta őket. Aztán az udvar közepén lévő csatornanyílás közelében megmozdult egy falevél – sárgászöld volt, mint a társai –, és a többi közé keveredve, de mégis elkülönülve, lassan, de határozottan haladt előre, mintha neki külön szellő fújna. Furcsa, hogy időnként a legjelentéktelenebb esemény is képes magára vonni az ember figyelmét.

Ferruccio már éppen hátat fordított volna az ablaknak, amikor meglátta, hogy a falevél ugrik egyet, és rájött, hogy nem is levél az, hanem egy kis béka. Semmi sem az, aminek látszik, mondogatta neki gyakran a nagyapja, Paolo; ne higgy a látszatnak, és ha tudni szeretnéd, mikor akar lecsapni rád az ellenfeled, soha ne a kezét figyeld, hanem a szemét.

– Elegem van ebből a helyből – mondta, és ökölbe szorította a kezét. – Colonna hercegnél vendégeskedni leginkább rabságra hasonlít. De meg kell várnom, míg megérkezik Medici bíboros. Ti nem tudhatjátok, sőt jobb is, ha nem tudjátok, de ha megjön, akkor el kell válnom tőletek.

– Olykor nem kell tudni valamit ahhoz, hogy értse az ember.

Ada Ta Ferruccio szemébe mélyesztette a tekintetét. A fiatalember kérdőn nézett rá.

– Volt egyszer két utazó – folytatta a szerzetes –, akik egy útelágazásnál találták magukat. Az egyik balra akart menni, hogy kocsit és lovat vegyenek a szamarkandi piacon, a másik jobbra, hogy borostyánköveket adjanak el a bukharai bazárban. Elválni készültek, ami mindkettejüket sajnálattal töltötte el, ám ekkor a másodiknak támadt egy ötlete. Előbb elkíséri a barátját Szamarkandba, aztán a kocsin ülve, kényelmesen elmennek Bukharába. Még hamarabb is odaér, mint ha egyedül, gyalog indulna útnak.

– Azt hiszem, megértettem – felelte Ferruccio –, de nektek is megvan a küldetésetek, és nekem is.

– Ha meglesz a lovunk, mind együtt megyünk Bukharába. – Ada Ta kétszer a padlónak koppintotta a botját, aztán szimatolni kezdett. – Nem érzitek? Az ablakból beáradó szag azt jelzi, hogy hamarosan itt az ősz. Te hogyan vélekedsz, Gua Li? Igaza van a barátunknak, amikor azt gondolja, hogy ez a vendégszerető hely nem bájos pacsirtákkal van tele, hanem mérges kígyókkal? A viperafészeknél nincs biztonságosabb hely, de csakis a viperák számára.

– Már nem érzem rajta a halál szagát, elszállt – mondta a nő. – Most már megbízom benne.

– A nő csak akkor bízik a férfiban, ha az ugyanúgy gondolkodik a dolgokról, mint ő. Eszembe jutott az a történet, amikor két bárány leszavazta a farkast abban a kérdésben, hogy mit egyenek vacsorára. Bár a végére már nem emlékszem.

– Te nem vagy farkas – mosolyodott el Gua Li. – Öreg gyerek vagy. Te vagy a második Lao-ce.

– Te meg egy ifjú beszélő majom, aki elűzi a démonokat. És miután szépen tudsz mesélni, időd pedig akár a pelyva, felvidíthatnád a mi lovagunkat azzal, hogy elmondod, hogyan tanult meg Issza a kövekkel játszani. Aztán majd a többi dologgal is foglalkozunk. Én ugyan férfi vagyok, de én is megbízom benne.

Ada Ta leült a földre, lehunyta a szemét, és hálát adott a föld energiájáért, amely lehetővé tette, hogy küldetése első felét véghezvigye. Amikor aztán meghallotta Gua Li hangját, amely a

meditációhoz és gondolkodáshoz használt gling fuvola édes csengését juttatta eszébe, elégedetten nyitotta ki a szemét.

Éjszaka minden felhőt elfújt az északi szél. A levegő olyan áttetszően tiszta lett, hogy a nap folyamán az ég azúrról sötét indigókékre váltott, mintha azt akarná sugallni, hogy a világmindenség fénye sötét. Issza és társai akkor hagyták el a lehi kolostort, amikor a nagy hegy csúcsáról visszaverődő első napsugár behatolt a boncok közösségét vezető Tenzin Ong Pa szobájába. Hűvös vizű forrásokon keltek át, óvatosan lépkedtek, nehogy eltapossák a kövek közül kibújó fehér rododendronvirágokat, s közben a szerzetesek mindvégig tréfálkoztak, nevetgéltek. Elmesélték egymásnak, mit álmodtak, hogyan küzdöttek a démonokkal az éjszaka. Boldogan osztották meg egymással félelmeiket, és mind kinevették a többiekét. Sokaknál dob és harsona volt, és olykor valamelyikük meg-megállt, felvett egy követ, belesugározta minden negatív energiáját, majd eldobta a patak tajtékos vizébe.

Issza először tartott velük, és bár nem értette, mit beszélnek, átérezte a boldogságukat, és nevetett a tréfáikon. Sugárzóan boldognak, élettelinek érezte magát, egyetlen szag, kép, hang vagy egyéb érzés sem volt, ami ne töltötte volna el örömmel a lelkét. Megálltak a Samtzo partján. Pocsolyánál alig volt nagyobb ez a tavacska, de azt beszélték, hogy itt tért meg egy veszedelmes ördög, és az ő bűnbánó könnyeiből jött létre a tó.

– Ez csak legenda – kacsintott Isszára Ong Pa. – A glecscser nélkül a legkétségbeesettebb démon könnyei sem nedvesítenék meg a talajt. De ez is hozzátartozik ahhoz a játékossághoz, amely nélkül az élet nem rövidnek és vidámnak, hanem hosszúnak és unalmasnak tűnne.

– Akkor én nagyon boldog vagyok – tette össze a kezét Issza. – Köszönöm, Tenzin Ong Pa mester. Nagyon sok mindent megértetett velem.

– Akkor mindannyian boldogok vagyunk.

Az apát egyetlen intésére mind helyet foglaltak egy sziklán. Issza is követte a példájukat.

– Hívj csak Ong Pának, mint a többiek. A mai naptól te is a közösségünkhöz tartozol, és veled együtt akarunk ünnepelni. Előbb azonban szeretnék feltenni neked néhány kérdést. Megengeded?

– Örömmel.

– Nos, ez volt az első kérdésem!

Ong Pa elnevette magát, és a szerzetesek vele nevettek. Issza udvariasan csatlakozott hozzájuk, majd miután megértette a tréfát, még harsányabb kacagásra fakadt.

– Két évig olvastál és meditáltál, Issza. Mire jutottál?

– Arra, hogy a tudatosság eléréséhez figyelni kell a gondolatok

előtörését, és hagyni kell, hogy szabadon áramoljanak.

– Nagyon helyes – felelte a mester. – És milyen nehézségekkel találkoztál?

– Néha elálmosodtam, máskor izgalom tört rám.

– Ez nagyon érdekes. Egyetértetek, barátaim? Ugyanez történik, amikor elaludni készülünk. Néha észrevétlenül siklunk az álomba, máskor minden látható ok nélkül elsuhan előlünk. És mit kell tenni ilyenkor?

– Mindent egyetlen gondolatba terelni, mint ahogy a pásztor hajtja át a bivalycsordát egy szűk hegyszoroson, ahol egyszerre csak egy állat mehet át.

– Nagyon elégedett vagyok veled, Issza, igazán boldoggá teszel. Az az energia, ami abból az egy gondolatból sugárzik, elég lenne ahhoz, hogy ifjonti szakállad egyetlen szálával átszúrd a jeget és elmozdítsd a köveket. Ha a barátaim egyetértenek velem, úgy vélem, eljött a pillanat, hogy Issza a megismerés kilenc szintjéből fellépjen a másodikra.

A szerzetesek összenéztek, bólogattak a mester felé, majd úgy helyezkedtek, hogy háttal üljenek a tónak, arccal pedig egy meredek, kövekkel borított lejtő felé forduljanak. Egyesek a dobokat ütötték a bőrrel bevont dobverőkkel, mások megfújták a harsonákat. Aztán az összes hangot a lejtő egyik kőtömbje felé irányították. Issza valami vibrálást érzett, mintha egy ismeretlen, láthatatlan, mégis valóságos erő járná át a testét. A kőtömb pedig emelkedni kezdett. Néhány pillanatig ide-oda ingott, aztán mintha felfelé tolta volna az a mély, szűnni nem akaró hang és a ritmikus dobolás. A harsonák most két különböző hangon szóltak, és a kőtömb feléjük közeledett, ívet írt le az égen. Amikor a tó fölé ért, Ong Pa intésére minden hangszer elhallgatott. A kő egy darabig mozdulatlan maradt, aztán a vízbe zuhant. Isszára valóságos vízesés zúdult. Ott ült levegő után kapkodva, tetőtől talpig csuromvizesen, elképedt arccal. A szerzetesek könnyesre nevették magukat, Issza pedig velük kacagott. Ong Pa, akinek a tunikájára egyetlen vízcsepp sem hullott, odament hozzá.

– A hűvös víz felélénkíti az elmét, de a jéghideg halálos is lehet. Öltözz át, és ha már eleget nevettetek, gyere utánam arra a sziklára, mert beszélnem kell veled.

Issza nem siette el a dolgot, előbb még ki akarta próbálni a dobot meg a harsonát, és addig abba sem hagyta a gyakorlást, míg legalább egy kavicsot nem sikerült a levegőbe emelnie. Gyerekkorában véletlenségből, a hit erejével egyszer már csinált ilyet. Most viszont megtanulta, hogy a csoda valójában tudomány. De még a nagy lelkesedés sem melegítette fel a jeges zuhany után, úgyhogy a szerzetesek megtörölgették, végigdörzsölték a testét rózsaszín sóval kikészített, mósusszal illatosított birkabőrökkel, amitől erős, szokatlan szaga lett a testének, és minél inkább tiltakozott, annál jobban

nevettek rajta. Végül aztán térd fölé húzott tunikával sikerült elfutnia a gondoskodó szerzetesek elől. Odament a mesterhez, és leült mellé. Ong Pa szokása szerint beleszimatolt a levegőbe, mielőtt megszólalt volna.

– Két út van előtted, fiam, a jégé és a tűzé. Melyiket akarod követni?

– A harmadikat, Ong Pa, a tűz által felolvasztott jégét, vagyis a víz útját, mesterem.

– Ez a legnehezebb, mert mindennap meg kell küzdened a hétköznapi nehézségekkel, miközben a szellem gondjairól sem feledkezhetsz meg. Egyesíteni a földet és az eget igen veszélyes, ezen az úton démonokkal találkozol majd, gondolatok és emberek alakjában, és le kell győznöd őket.

– Már megismertem őket, amikor még a cédrusok közt éltem, bottal és kerékkel játszottunk a testvéreimmel, és anyámat hallgattam, miközben az út túloldalán tejet nem adó, kiapadt melleket láttam, kisgyerekeket, akiket puszta mulatságból öltek meg a katonák, papokat, akik erősek voltak a gyengékkel, és gyengék az erősekkel, és rémületben tartották az emberek elméjét. Meg akarom tanulni, hogyan mélyesszem úgy a földbe a kezem, hogy ne piszkolódjak be, érezni akarom a szenvedők fájdalmát, és boldog akarok lenni velük, úgy akarok félni attól, hogy elvesznek tőlem mindent, ami az enyém, és amit szeretek, hogy közben nincs bennem gyűlölet, meg akarom ismerni a tudatlanság sötétjét, hogy elűzhessem az ész fényével, igazságossággal akarok harcolni a hatalmaskodás ellen. És…

– Mi az, Issza?

– És meg akarok házasodni, Ong Pa.

Isszának megremegett az ajka, amikor a szerzetes komoran nézett rá, és a fejét csóválta.

– Nem tartod helyesnek – kérdezte elhaló hangon –, vagy azt gondolod, túl fiatal vagyok még?

– Csak azt gondolom, jó ideje vártam, hogy megmondd. Mindenki tudja, hogy reszketsz a vágytól, hogy leereszkedhess a szakadék mélyére a bájos Gajával. A társaid is tudják, ezért kentek be a szarvas mirigyéből származó mósusszal. Azt remélték, ez majd feltüzeli a férfiasságodat, és rávesz, hogy meghozd a döntést, amelyre mindenki vár.

– Akkor hát nem ellenzed!

– Tudja Szajed, tudja Gaja, tudják a csillagok, a hold, a nap. Hegyek és völgyek visszhangozzák a magányos griffmadár panaszszavát. A víz útját választottad, de egyedül nem tudod elkormányozni a hajódat. Ha hajlandó vagy holnapig várni, örömmel fűzöm egybe a kezeteket. Most pedig menj, indulj Gajához, mondd neki, hogy készülődjön.

Issza felállt, hogy futva induljon a falu felé, de aztán megtorpant. Ong Pa karjába vetette magát, és átölelte. A mester igyekezett eltolni magától, de aztán hagyta, hogy a fiút elsodorják a tűz útjának lángjai, és kivételesen

a jég is lángra kapjon. Issza már az ösvényen szaladt, amikor Ong Pa utánakiáltott.

– Aztán nehogy úgy tégy, mint a griffmadár, amelyik csak egy tojást rak!

De Issza már messze volt, nem hallotta.

Gua Li utolsó szavai mély sebet ütöttek Ferruccio de Mola lelkén, pedig a mese közben többször is együtt nevetett a nővel. Most a hasára szorította a kezét, mert úgy érezte, mintha lassan, fájdalom nélkül elszivárogna a vére, elhagyná az élet, és végre békére lelne.

27
Róma, 1497. augusztus 30.

Éjszaka heves zivatar rázta meg a földet, elárasztotta az utakat, évszázados fákat tépett ki, megremegtette Róma házainak falait. Cesare Borgia le sem hunyta a szemét: gyerekkora óta rettegett a villámlástól, a hirtelen felvillanó fényben mindenütt kísérteteket vélt látni. Felnőttként pedig attól is félt, hogy valami őrült villám eltérülhet útjából, és az arcába csaphat. A kényszerű virrasztás közben volt ideje gondolkodni. Most, hogy fivére, Juan meghalt, a pápaság hamvaiból létrejövő dinasztikus királyság közelebbinek tűnt, mint valaha. Az, hogy apja jóváhagyásával tette el láb alól a testvérét, kettős hurokba kötötte őket, amelyben mindketten a másik nyakát szorongatták. Apja mellett szólt a szilárd hatalom, őmellette viszont fiatal kora. A másik nyerő lépés Lucrezia gyerekének eltűnése volt. Az apáca konok hallgatásából azt gyanította, hogy a gyerek az apjuk ágyékából fakadt, és tudta, ez esetben milyen fontos lehetett Sándornak. Az öreg azonban elszámította magát: soha nem jöhet a világra olyan gyerek, akinek az apja is, az anyja is Borgia, és ily módon igényt tarthatna a trónra. Mindenesetre bármi is az igazság, a gyerek többé nem jelent akadályt, az apja pedig sohasem vádolhatja meg azzal, hogy megölt egy fattyút, aki a leggyalázatosabb vérfertőzés gyümölcse volt.

Többször is megjelent Cesare előtt a fivére meg az unokaöccse. Ilyenkor gyorsan lehunyta a szemét. De érezte, hogy a római korona egyre közelebb van, és ha megvalósította a tervét, elkíséri apját örök nyughelyére, aztán ezerötszáz év után ő lesz az új Caesar. Ezután semmissé nyilvánítja Jofré házasságát, és feleségül veszi Sanchát, azt a szukát, egyesítvén a római és a nápolyi királyságot. Firenzével kapcsolatban apjának van igaza, a népnek nemsokára elege lesz Krisztus köztársaságából, amely nem tűr ellentmondást, és hamarosan elzavarják Savonarolát. A Borgia királyoknak akkor már csak a kezüket kell kinyújtaniuk, és szembe kell szállniuk a franciákkal, s máris övék a város meg az egész Signoria zászlaja. Kár, hogy az apja nem hallgatott rá, amikor megtudta, mi vezette arra Medici bíborost, hogy a Borgiák szájába dugja a fejét. Akkor kellett volna összezárni az állkapcsukat, és egyszerűen leharapni. Senki sem tiltakozott volna,

Medicinek túl sok az adósa.

Cesarét még mindig dühítette, hogy kihagyták az apja és a bíboros közti megbeszélésből, de végül mégis sikerült elaludnia, igaz, csak akkor, amikor már pirkadt, de az eső még mindig kopogott a tetőkön, a szél pedig csak úgy fütyült az ablakrésekben meg a kéményben.

Az új toronyban nemrég harangoztak nonára – pár perccel korábban, mint a nem messze lévő Szent Péter-bazilikában. Így akarta a Borgia pápa. Giovanni de' Medici egy nehéz tölgyfa lócán ült, amelyet mitológiai alakokat ábrázoló faragások díszítettek, és széles, karmos lábai voltak, mint egy szatírnak. A bíboros előtt szenvtelen arckifejezéssel járkált fel-alá a ceremóniamester, Johann Burckhard, aki a kötelező udvariassági formulákon túl egyetlen szót sem intézett hozzá. Némán lépkedett, s olykor feljegyzett valamit a kezében lévő, szalmaszálhoz erősített, kihegyezett vörös krétával. Medici megcserélte keresztbe vetett lábait, mert megfájdult az ülepe. A lóca még annak a szamárnak a hátánál is keményebb volt, amelyen d'Aubusson bíboros ispotályosainak vendégeként, vagy talán rabjaként megérkezett Castel di Guidóból. A bíborosi selyemköpeny csak a portól óvta meg, esetleg egy-két ájtatos szívű rablót riasztott el, akiknek amúgy is feltűnhetett két kísérője, a lovon ülő, súlyos bárddal felszerelkezett szerzetesek. A két barát most is kint várja a palota előtt. Ha reggelig nem tér vissza, az a parancs, hogy hagyják el a helyüket, és meneküljenek Colonna herceghez.

A bíboros már több mint két órája várta, hogy VI. Sándor ígéretéhez híven kihallgatáson fogadja. Türelmetlensége percről percre nőtt, de tudta, hogy egy pillanatra sem szabad kimutatnia. Nagy árat fizetett azért, hogy kitanulta a türelem, a várakozás és a nyugalom mesterségét. Az apja gyakran parancsolt rá és Pieróra, hogy órákon át üljenek mozdulatlanul a vaddisznóvadászatra idomított, félelmetes vérebekkel szemben. A testvérek egy lócán kuporogva igyekeztek visszafojtani könnyeiket, megfékezni reszketésüket. Ott kellett megvárniuk, míg a szolgák elvitték a kutyákat, máskülönben egy egész napra bezárták őket a sötétbe, ahol csak kenyeret és vizet kaptak, és még az atyai fejmosás szégyenét is el kellett viselniük. Piero elkeseredetten rugdosott mindent, amit ért, Giovanni azonban kivárta, míg anyja ölelő karjába menekülhetett, aki gyengéd szavakkal csillapította reszketését és zokogását.

Az ajkát harapdálta kínjában, mert eszébe jutott, mennyit szenvedett az anyja, valahányszor az apja Lucrezia Donatival hált a szomszéd szobában. Szegény asszony az imádkozásba menekült

ilyenkor. Lucrezia, hát igen, ez a név a bujaság és az árulás útjára vezet. Amott, az értékes faliszőnyegek mögött egy másik Lucrezia és egy jóval félelmetesebb véreb rejtőzik. De ahogy az anyja szokta volt mondani: ha valamit nem lehet legyőzni bátorsággal, akkor a ravaszságot és a türelmet kell bevetni ellene. Pontosan ezért mászta meg a negyvenkét lépcsőfokot ebben a bástyaszerű új toronyban, amelyet a nép máris Borgia-torony néven emleget. Mintha a bazilika immár családi tulajdon volna, királyi palota, nem pedig Krisztus földi helytartójának átmeneti székhelye. Negyvenkét keskeny lépcsőfok, még korlát sincs, óvatos léptekkel, hétrét görnyedve lehet csak feljutni a pápa új alkóvjába, amely állítólag több mint százezer dukátba került.

Giovanni már sokadszor emelte tekintetét a mennyezetre, amelyet enyhe levendulaillatot árasztó olajlámpások egész sora világított meg. Gondosan tanulmányozta a festményeket, amelyektől igencsak távol állt az ájtatos szellem. Történelmi és mitológiai alakok tűntek fel rajtuk sátáni díszítmények, egyiptomi hieroglifák és asztrológiai meg alkímiai jelképek között. Egy meztelen Apolló és egy nevető Bacchus közt keleties öltözékű satrapa ült. Giovanni addig meresztgette a szemét, míg fel nem fedezte rajta a legalább húsz évvel fiatalabb Rodrigo Borgia vonásait. A mennyezet közepén vörös bika díszelgett, líra alakú szarvval és szembetűnő nemzőszervvel. Ez volt a Borgiák címerállata.

– Jó napot, monsignore, jól utazott?

Giovanni azonnal hátrafordult. Az egyik ajtón át, amelyet függöny takart el, fiatal nő lépett a szobába, és meredten bámulta őt fekete szemével, amely mintha színtiszta obszidiánból lett volna. A haja viszont az érett búzakalász színében pompázott, arca pedig tökéletes oválist formázott. Igazi szépség volt, ráadásul a hangja és a modora is kellemes. A bíboros nem ismerte, de úgy vélte, csakis Krisztus jegyese lehet – így emlegették ugyanis Giulia Farnesét, Sándor szeretőjét és Orsino Orsini feleségét.

– Remekül utaztam, hölgyem, mint ahogy remélem, kegyed is kellemesen töltötte az éjszakát, a vihar ellenére.

– Térden állva imádkoztam, monsignore. Másfajta viharok lecsillapítására is ez a legjobb módszer.

Giovanni némi pajzán gúnyt vélt felfedezni a nő hangjában és titokzatos mosolyában.

Giulia Farnese könnyedén meghajolt, majd egy másik ajtón kiment. Giovanni csak ekkor látta, hogy ruhájának szalagjai még nincsenek is megkötve. Burckhard követte a nőt a tekintetével. Ekkor egy ismerős

hang szólította a bíborost az első ajtó felől. Giovanni belépett. A nagy ablaknál, neki háttal egy zömök, nagydarab ember állt földig érő, sárga brokátköntösben, amely a papucsát is eltakarta. Amikor meghallotta a bíboros lépteit, megfordult, és kézcsókra nyújtotta a kezét. Giovanni alig tudta eltitkolni undorát, amikor megérezte a pápa ujjain a nőstényszagot.

– Üljön le, Giovanni, és igyon velünk, ma ünnepnap van.

– Pontosan öt éve, hogy Spanyolország megszabadult a zsidóktól. Erre céloz, Szentatyám?

– Majd tudatjuk a bájos Kasztíliai Izabellával és hitvesével, Ferdinánddal, hogy együtt ünnepel velük. Dicséretes szellemiségre vall, kár, hogy ön az ellenségünk. Ami azonban minket illet, azt ünnepeljük, hogy ismét körünkben üdvözölhetjük a hölgyet, aki régi kedves pártfogoltunk, ám nem várjuk el öntől, hogy ezt megértse. Ismerjük a hajlamait, melyekért Savonarola szívesen vetné akár a máglya, akár a pokol tüzére, bár talán az ön nevének tiszteletére illatos olajokkal is meglocsolná a lángokat. Nem igaz tán, hogy a védőszentje, Szent János napján szedett gyógyfüvek levétől a láthatatlant is meglátja az ember?

– Mindaz, amit magam körül látok, a csodatévő olaj nélkül is épp elég világos, Szentatyám. A rágalmak pedig nem hatnak rám. Mindazonáltal ha megmérnék a bűneinket Szent Mihály mérlegén, az ön tányérja jóval lejjebb süllyedne, mint az enyém.

– Ugyanolyan pimasz, mint az apja, pedig szamárháton jött ide, mint aki bűnbánatot tart. Remélem, nem fertőzte meg a vértanúság tébolya. De ha mégis, nagy a választék, a Nona-toronytól az Angyalvárig.

– Isten őrizz, egy fertőzést már elkerültem, a lelkem még nem áll készen egy újabbra.

– Miről beszél?

– Nem hallotta? Néhány hónapja Firenzében, Krisztus köztársaságában megjelent a pestis…

– *Chingada su madre, aya la peste!*

– Hitemre mondom, azt hittem, már értesült róla, Szentatyám.

VI. Sándor idegesen kezdte vakargatni horgas orrát.

– Úgy vélem – folytatta Giovanni –, hogy nem elszigetelt esetről van szó…

– Ha megbízhatnék önben, akár el is mondhatnám, hogy valóban nem az, és ha a szövetségesem volna, elárulhatnám, hogy az utóbbi időben más, egymástól távoli helyeken is kitört a járvány. Úgy terjed az országunkban, mint az olajfoltok a víz színén.

– A pestis olyan, mint Isten szava, amely a szószékről kiindulva legyező alakban terjed szét az emberek között.

– Az általunk ismert esetekben nem így van.

– És Firenzében sem. A betegség megérkezett, ölt, azután eltűnt, mint valami néma bérgyilkos.

– Isten nem küld bérgyilkosokat, az angyalai pedig kardot használnak, nem hagymázas fuvallatokat.

– Akkor az ördög műve. Ő mindenhol jelen van, és sok a követője, főleg az asszonyok között, merthogy a nők testén, a miénktől eltérően, három lyuk van, és így az ördög könnyebben tud beléjük hatolni.

– Helyénvaló idézet, de ne felejtse el, hogy mi ragaszkodtunk a *Malleus Maleficarum* kinyomtatásához. Fekete mágia? *Quoddam semper, ubique ab omnibus creditum est?* Nem, jobban hiszünk az emberi gonoszságban, és ezért meg is bíztuk fiunkat, Cesarét, hogy derítse ki, mi a helyzet.

– Perfectus ad perfecta, si licet, sancte pater.

VI. Sándor a fejét ingatta, de a bíboros úgy látta, hogy halvány mosoly jelent meg az arcán, miközben egy kulcsra zárt szekrénykéből elővett egy üvegkancsót meg két értékes velencei kristálypoharat.

– Még nem tudjuk, miért vállalta a kockázatot, hogy felkeres minket, de nagyra értékeljük, hogy így tett. Ám mielőtt megtudnánk, inni kívánunk önnel, Medici. Ez a likőr elűzi az esetleges rossz gondolatokat, és feléleszti az esetleges jó szándékot.

– Szívesen iszom önnel, Szentatyám. Töltsön, és én majd választok magamnak poharat.

– Ez a fűszeres bor nem nápolyi vagy perugiai vízzel készült, hanem pár csepp forrásvízzel, kár lenne elpazarolni. Kóstolja csak meg nyugodtan.

Giovanni egy pillanatig habozott. Régi ellenségével folytatott szópárbaja a házigazda jóvoltából véget ért, de győztest nem hirdettek. Ettől azonban még nem érezheti magát biztonságban, főleg ha majd elárulja a pápának, mik a tervei. Végül úgy döntött, megbízik benne. Alig mártotta ajkát a vöröses folyadékba, máris égni kezdett a nyelve. Aztán az első lélegzettel egész illatár zúdult az orrába, és érezte, hogy érzékei lágy ölelésre tárulnak.

– Ilyet még nem kóstoltam – dadogta. – Miből készült?

– A mirtusszal és fehérürömmel illatosított óborhoz kardamomot, fahéjat, szegfűszeget, kakukkfüvet és rebarbarát adunk. – A pápa csukott szemmel szívta be a kezében tartott pohárból áradó illatot. – Ám miután keletről gyömbért, kurkumát és galangát hozattunk, a likőrborból valódi nektár lett. Ez az ambrózia feltüzeli a testet és a

lelket, elég belőle egyetlen csepp a nyelv hegyére. Tökéletes, akár a napfény, amelynek egyetlen sugara is felmelegíti az embert, és utat mutat a sötétségben. Szent szajha ez, közvetítő az emberi és az isteni világ között. De nem szabad túl sokat inni belőle, mert heve leolvasztja a viaszt a szárnyakról, mint ahogy Icarusszal történt, ragyogása pedig vakít, perzsel és öl.

A bíboros letette a poharát. Már nem az életét féltette, hanem azt akarta elkerülni, ami ellenfelével történt. A pápa vagy megtébolyult, vagy valamiféle misztikus elragadtatás lett úrrá rajta. De nem is baj, mert ezek szerint most Sándor, az ember beszél – akit eddig még soha nem látott, nem hallott. Ez a legalkalmasabb pillanat, hogy megossza vele a titkait, és minél inkább megőrzi elméje világosságát, annál könnyebben állítja a maga pártjára. Már ha nem tör ki Sándorból a vadállat. Mindig is tudta, hogy ezzel a kockázattal számolnia kell. Medici és Borgia végül is egyazon fajta: oroszlánok a szarvasok között, és végtelen ostobaság volna, ha most egymásnak esnének. Lehet, hogy az egyik oroszlán olyan izmos, akár egy bika, és nagyobb a másiknál, de ennek semmi jelentősége: körülöttük annyi a szarvashús, hogy akár száz újabb nemzedéknek is elég lenne.

– Beszélhetek önnel, Szentatyám?

A pápa lenyelte a bor utolsó cseppjeit, majd töltött még magának. A vendégét nem kínálta, de felé tolta a kancsót.

– Bíboros úr, rosszul érzi magát Castel di Guidóban? D'Aubusson nem tanúsít illő tiszteletet ön iránt? Ha így van, mondja csak meg, nem kívánjuk, hogy római tartózkodása a terhére legyen. Van néhány kispap és novícius, aki szívesen megédesíti itteni napjait, annak rendje és módja szerint.

Az utolsó szavaknál egészen közel hajolt a bíboroshoz, akit megcsapott a pápa bűzös lehelete, és elfogta az undor, amelyet hiába próbált leplezni. Sándor elfintorodott.

– Giulia is panaszkodik rá, pedig tyúkzsírral kenegetjük a szánkat, és árpavízzel öblögetünk, de úgy tűnik, hiába. Mit gondol, bíboros úr, vajon a bűneink szállnak fel a zsigereinkből, vagy azoknak a mérgeknek a maradványai, amelyektől annyira fél, és amelyekből akaratunkon kívül lenyelünk egy keveset néha?

A pápa szemhéja lassan lecsukódott, szája nyitva maradt. Giovanni rájött, hogy elszállt a pillanat, ma már úgysem intéz el semmit. De felmerült benne a kérdés, hogy ez a kásás hang, a konok ragaszkodás a királyi többeshez, meg az, hogy Sándor efféle intimitásokat fecseg ki, nem valami betegség jele-e. Ez esetben lehet, hogy már alig maradt ideje, mert az utolsó szemcsék gördülnek le a homokórában.

Megtörténhet, hogy a következő pápa valóban Isten embere lesz.

– Majd hívatjuk, Medici bíboros. – A pápa alig észrevehetően intett a kezével. – Addig is élvezze ki az utolsó nyári napokat, hamarosan itt az ősz, a levélhullás ideje.

Giovanni némán felállt, miközben a pápa az asztalra borult.

28

Cintoia, Firenzei Köztásaság, 1497. szeptember 10.

Az eső úgy zuhogott, mintha dézsából öntenék. A palatetőn mintha patak folyt volna. Marcello fráter csuromvizes csuhában, csöpögő hajjal hallgatózott az ajtó előtt.

Mikor júniusban gabonát aratnak,
mosolyog az asszony, víg napjai vannak.
Mikor júliusban a szénát behordják,
el ne feledd, ifjú, kedves légy, ha mondják.
Hogyha a tőrödet jól elrejted,
augusztusban lesz mit ünnepelned.
És mire a május visszatér,
egy szép arcon mosoly kél.
Egy, kettő, három, négy,
mint egy király, boldog légy,
egy, kettő, három,
várom a párom,
egy, kettő, három, négy…

A retesz csikorogva kinyílt. Leonora elhallgatott.

– Már megint ezek a dalocskák? – zihálta Marcello fráter. – Az őrületbe akar kergetni?

A nő keze ösztönösen a hasára simult, amelyen megfeszült a vászonruha.

– Miért énekel még mindig egész álló nap, nem elég az, amit kapott? Van papírja, tolla és tintája, bár csak Isten tudja, mire kell mindez. Alhat, amikor kedve tartja, annyit eszik, mint egy tömött liba, és mindig kipucolom az éjjeliedényét. Még azt is megengedtem, hogy napjában kétszer kimenjen a szabadba.

– Lánccal a nyakamban, mint egy kutya.

– Vagy inkább mint egy szuka. – A fráter szája sarkából nyál csorgott. – Igen, nehogy elcsábítsa a farkasok szaga, aztán felcsinálják. És ne simogassa folyton az ölét, valahányszor bejövök. Tán a kárhozat útjára akar vezetni?

– Ne sértegessen, nem ártottam magának. Inkább maga ártott

nekem.

– Maga… maga semmit sem tud rólam. Én ugyanúgy rab vagyok, mint maga, rám parancsoltak, hogy őrizzem, és itt vagyok egyedül, még egy birka sincs mellettem. És vegye már le onnan a kezét! Már ha nem rejteget valamit… mutassa!

A fráter egyre rekedtebb kiabálása hallatán Leonora hátrahőkölt. A kezét még mindig a hasán tartotta. Marcello nekinyomta a falnak. Leonora elfordította a fejét, és lehunyta a szemét. A borszagtól émelygés fogta el. A fráter jó erőben volt, bal kezével megfogta az asszony mindkét kezét, és a feje fölé emelte, a jobbal meg felhúzta a ruháját.

– Kérem – dadogta Leonora –, ne bántson, nem lehet.

– Mit nem lehet? Vagy ezt úgy mondja, mint a noviciák, amikor azt hiszik, hogy ha Krisztus jegyesei, akkor már nem kell kielégíteniük az apát vágyait?

– Nem lehet – ismételte meg Leonora elhaló hangon. – Nézze meg a hasamat a gyóntató szemével, és döntse el, igazam van-e.

– Mi baja van? Ótvaros, veszett, leprás, vagy tán valami nemi betegség támadta meg? Én se vagyok hibátlan, de úgy látszik… Szentséges Szűzanyám! A hasa… hiszen maga várandós!

Elengedte a nőt, és hátratántorodott. Úgy meredt Leonora hasára, amelyet az imént tapogatott meg, mintha szentségtörést követett volna el.

– Íme, ürülék és vizelet közepette jövünk a világra – mondta, mint valami imádságot –, és engem is bűnben fogant anyám…

– Férjes asszony vagyok, jól tudja, és igen, gyermeket várok, a férjem gyermekét, de Mola lovagét.

– De hát miért nem szólt, én… nem olyan vagyok, amilyennek gondol.

– Maga nem szerepel a gondolataimban, ott csak ő van, csak ő, hiszen maga és a gazdái mindent elraboltak tőlem. És azért énekelek, mert ez az egyetlen öröm, amit adhatok a testemben növekvő gyermeknek, hogy legalább születése előtt megismerje a harmóniát. És ha úgy alakul, hogy mégsem jön a világra, akkor legalább békében élte le rövid életét.

– Hát akkor írja meg a férjének! Azért jöttem, hogy megmondjam, üzenetet kell küldenie neki, amelyben tudatja vele, hogy életben van. De ne kísértse a sorsot, amely már úgyis jóindulattal volt maga iránt… egy gyerek…

Miközben Marcello fráter becsukta maga mögött az ajtót, Leonorának hirtelen erős vizelhetnékje támadt, de amikor ráült a

vödörre, csak pár cseppet tudott kierőltetni magából. És azok közül is véres volt némelyik. Leonora végignyúlt az ágyon, és megtapogatta a hasát. A Santa Chiara-kolostor apácái elkergették ugyan, amikor a jótevője nem fizetett többé érte, de valamelyest megismertették vele a saját testét. Tudta, hogy ezt a tünetet komolyan kell venni, de nem lesz könnyű elküldeni a frátert, hogy szedjen neki szamócavirágot. Pedig épp ez a megfelelő időszak, mielőtt édes gyümölcsök fakadnának a virágokból. Ha azt akarja, hogy az ő gyümölcse is megérjen, meg kell győznie valamiképpen a börtönőrét. Márpedig ő akár az életét is odaadná azért, hogy ez a gyermek megszülessen.

29

Róma, 1497. szeptember 12., Colonna herceg palotája

Issza minden nap felment a Serdung nevű faluból a kis kolostorba. Ehhez át kellett kelnie több befagyott patakon, köveken és gleccsereken kellett gyalogolnia, és át kellett vágnia egy alig észrevehető járaton, amely két szikla között húzódott. Amikor pedig kibukkant a szűk járatból, bármelyik pillanatban megtámadhatta az errefelé honos kék medve. Ez a hatalmas állat, amely másfélszer olyan magas, mint az ember, állítólag több szerzetes eltűnésében is szerepet játszott a közelmúltban és az elmúlt évszázadokban. Nem csoda, hogy a himisi kolostorban féltőn őrizték az egyetlen ismert medvetrófeát.

Issza óvatos volt, de annyira eltöltötte a boldogság, hogy eszébe se jutott félni. A küzdelmes út nem fárasztotta ki, sőt napról napra erősebbnek és testben-lélekben egészségesebbnek érezte magát tőle, s a gyermekkori emlékek sem háborgatták többé. Talán ezért is sikerült olyan gyorsan gyermeket nemzenie Gajának, legalábbis ezt mondogatta Szajed, aki a piacra járt, néhány helybéli asszony segítségével vezette a háztartást, és gondja volt rá, hogy a faluba érkező zarándokok ne akadályozzák Isszát abban, hogy elmenjen Ong Pához.

Amikor Issza este visszatért, elmesélte azoknak, akik megvárták, mi történt vele napközben, de nem is annyira csodás elbeszéléseivel, mint inkább ragályos lelkesedésével nyűgözte le hallgatóságát. Boldog volt, mert rálelt a víz útjára: szeretett egy nőt, és vele teljesítette be azt, amit az élet körforgásának nevezett, és ezért úgy érezte, nem született hiába. De szeretett tanulni is, elsajátítani azt a derűs bölcsességet, amely – ahogy Ong Pa mondta neki – csak a békéből sarjadhat. Valahányszor eljutott a kolostorba, amely sziklák közé ékelve állt a hegyoldalban, megállt imádkozni Tara szobra előtt. Ő volt az az istennő, aki mindent megteremtett, először is éppen az égbe nyúló hegyeket.

– Ki az a Tara? – szólt közbe Ferruccio.

– A női princípium, a tökéletesség, amely a bölcsesség ölében lakozik. Minden őtőle származik, a világra hozó és felnevelő, védelmező és átalakító anyai erőt jelképezi, s ott van benne a teremtő tudás.

– Olyan, mint az Istenanya, akiről Giovanni Pico beszélt…

– Most már kezded kapiskálni, miért kerestünk meg, ugye?

– Úgy érzem, mintha örvénybe kerültem volna. – Ferruccio a két keze közé szorította a fejét. – Te, aki oly messziről jössz, olyan dolgokról beszélsz, amelyek nagyon is közel állnak hozzám. Giovanni sosem beszélt rólatok.

– Rólad viszont igen. Megemlítette a nevedet Ada Tának, és azt mondta, hogy te vagy az őrzője, szeret téged, és megbízik benned. Azt kérte, hogy ha egy napon időnek előtte térne vissza az Anyához, Ada Ta keressen meg téged, és árulja el neked a második titkot, melynek befogadására még nem áll készen a világ. Ez a titok világosan kitűnik a szavaimból, de egy könyvbe is el van rejtve.

– Nálam van egy ilyen könyv.

– De van egy másik is, talán ott hányódik valahol Giovanni tömérdek kötete között.

– Igen, sok ezer könyve volt, de a halála előtt úgy rendelkezett, hogy a legtöbbet el kell égetni. Talán az is köztük volt, amelyről beszélsz. De honnan tudsz ezekről a dolgokról, ő mesélt neked róluk?

– Én akkor még kislány voltam, de Ada Ta sok mindent tud, és el is mondja majd neked, bízz benne.

– Abban a könyvben, amit Giovanni Pico adott nekem, Isten lényegéről van szó, a természetéről, és arról, hogyan fordult egy női természetű lényhez az ember a történelem kezdetén, amikor még senki sem mondta meg neki, miként és kihez kell imádkoznia. Ezt az egyház is tudja, és ez volt a barátom halálának valódi oka.

– Látod, ez a körforgás. Giovanninál volt az igazság, amely egyszerű, akár a víz. És te mindenkinél közelebb álltál hozzá, ezért az iránta való szereteted és hűséged jogán megérdemled, hogy eljuss azokhoz a következtetésekhez, amelyeket neki nem volt lehetősége megosztani a világgal. Mi pedig pontosan ezért vagyunk itt. A kör hamarosan bezárul. Miként az életben is eltéphetetlen az anya és gyermeke közti kötelék, az Istenanya is szorosan kötődik ahhoz a fiához, aki megértette bölcsességét.

– Milyen értelemben? Nem, várj, Gua Li – folytatta Ferruccio –, Issza zsidó volt, mégis mindig megállt imádkozni a teremtő istennő előtt? Ilyen mértékig megtagadta istenét?

– Nem tagadta meg, Ferruccio, csupán, ahogy te is mondtad, felismerte a lényegét.

Gabriele felállt. Tetszettek neki Gua Li történetei, eszébe juttatták azokat az időket, amikor gyermekkorában a társaival tüzet raktak a Campo de’ Fiorin, és egy öregasszony meséit hallgatták. Az asszony angyalokról beszélt meg ördögökről, nemes lovagokról és szajhákról,

és a tér volt az otthona. Gabriele tehát gyermeki lelkesedéssel hallgatta, mit is mesél ez a fiatal keleti nő Jézusnak a titokzatos szerzeteseknél töltött tanulóéveiről. Azt azonban nemigen akarta elhinni, hogy Issza megtanulta, hogyan lassíthatja le a szívverését, sőt, szinte leállította a szívét, mégse halt meg. Ám Ada Ta nem sokkal ezután saját magán ismételte meg a kísérletet, és Gabrielének tátva maradt a szája a csodálkozástól, amikor megtapintotta a szerzetes nyaki ütőerét, s nem érezte benne az élet dobogását. Képtelenségnek tartotta, hogy Issza a légzését is megtanulta leállítani, de Leonardo, az építész elmagyarázta neki, hogy az emberi test ugyanúgy tele van kis patakokkal, mint a folyók deltatorkolata, a vér pedig gyakorlatilag a levegővel együtt kering ezekben az erecskékben, így hát ha az embernek sok tartalék levegő van a tüdejében, hosszú ideig bírhatja légzés nélkül. Gabriele először nevetett ezen, de Ada Ta megint csak bebizonyította, hogy minden igaz, ami elhangzott. Ám amikor Gua Li arról mesélt, hogyan lebegett a levegőben Issza a társaival, az öreg szerzetes azonban nem volt hajlandó újabb bemutatót tartani, Gabrielét csalódás töltötte el, és számos kétsége támadt. Megosztotta a gondolatait Leonardóval, aki barátságosan elmagyarázta, miként lehetséges ez a dolog.

– A súlyosság és a könnyűség egyenlő erők. Az a test súlyos, ami a legrövidebb úton mozog a világ közepe felé. És az a test könnyű, ami szabadon távolodik el a világ közepétől. Mindkettő a mozgás gyermeke, a mozgás pedig a hullámé. Ha repülni akarunk, csak az első hullámon kell túljutnunk, mert a feljebb lévő hullámok az alattuk lévőkre támaszkodnak.

Gabriele hosszan töprengett ezen a magyarázaton, amelyből egy kukkot sem értett, de látván Leonardo magabiztosságát és önelégült arckifejezését, nem merte tovább faggatni.

Pedig szívesen beszélgetett volna vele, mert tudta, hogy azok ketten most megint nekiállnak Istenről, az anyjáról, a szellem lelkéről vagy a lélek szelleméről, a szabadságról meg az igazságosságról értekezni, amelyek kétségkívül nem e világi dolgok, őt pedig halálra untatták az ilyen fejtegetések. Ferruccio továbbra is fizette neki az összeget, amiben megegyeztek, ő azonban nem csinált szinte semmit, legfeljebb jelentett egy-két dolgot, amit megtudott a cselédlányoktól meg a szajháktól. És bár kedve szerint járhatott ki a palotából, lassanként kezdett terhére lenni ez a kényszerű tétlenség. Már hetek óta nem verekedett, nem vívott, de kötelességének érezte, hogy eleget tegyen a parancsnak, és nem hősködött, nehogy magára vonja a figyelmet.

Most tehát otthagyta a beszélgetésbe merült Ferrucciót és Gua Lit,

elment Ada Ta előtt, aki a falnak támaszkodva, fejen állva meditált, és felment az emeletre. Kopogott Leonardo szobájának ajtaján, majd miután nem kapott választ, belépett. Enyv, fa és papír szaga csapta meg az orrát. A firenzei egy karosszékben ült, az asztalt elborították a papírlapok, amelyek visszaverték a nap fényét. Az elmúlt pár hétben a tudós kialakította a maga kuckóját, és itt töltötte szinte minden percét, csak ritkán csatlakozott útitársaihoz. Olykor szóba elegyedett Ferruccióval, kérdezgette a szúrófegyverek használatáról, a csatákról, amelyekben részt vett és a katonai stratégiákról, amelyeket módjában állt megfigyelni. De leginkább az érdekelte, mire képes az emberi test, ezt pedig Ada Ta példáján tanulmányozta.

– Csukd be az ajtót.

Gabriele engedelmeskedett, aztán halkan odalépett Leonardo mögé, aki éppen egy női portrét festett. Már csaknem kész volt az arc, amelyen különös mosoly bujkált, meg az ölbe ejtett, összekulcsolt kéz. A háttérben látható táj – egy folyó vagy tó, meg néhány hegy – viszont még vázlatosnak hatott. Gabriele alaposabban megnézte a képet, és felkiáltott:

– De hiszen ez Gua Li!

– Azt mondod? – kérdezett vissza a mester anélkül, hogy megfordult volna, az ecsetet bal keze középső és gyűrűsujja között tartva. – Valóban ő az, de még nincs készen a kép.

– Ez gyönyörű, Leonardo mester. És ez a szempár! Mintha követné az embert, és a lelkébe látna. Pont úgy, ahogy Gua Li teszi a történeteivel, amelyek olykor eszembe jutnak éjszaka, és nem hagynak aludni.

– Hát igen, a nőknek olykor különös képességeik vannak.

– Ha zavarom, elmegyek. Csak azért jöttem fel, mert eluntam a beszélgetésüket.

– Jól tetted. Folyton a lélekről fecsegnek, de láttad-e már valaha a lelket, Gabriele?

– A saját lelkemre esküszöm, hogy sosem láttam, már ha nem arról a fuvallatról van szó, ami időnként az ülepemből árad ki.

Leonardo belemártotta az ecsetjeit a parázstartón lévő, ecettel teli kislábosba, felvett egy tollat az asztalról, és egy kékesfekete tintafoltokkal tarkított ronggyal megtörölgette a hegyét.

– Folyton bolondozol, de ez esetben lehet, hogy nem állsz távol az igazságtól. Én úgy hiszem, hogy a lélek valamiféle szerves dolog lehet, és azért kíván a testtel maradni, mert nélküle sem cselekedni, sem érezni nem képes. Te miként vélekedsz erről?

Gabriele addig vakarta a fejét, míg egy döglött tetűre nem bukkant

a körme alatt.

– Nem tudok én ezekről a dolgokról semmit, jó Leonardo, legfeljebb a lélekharang kongását ismerem.

– Igazad van, a lélek meghatározását hagyjuk az atyákra meg a fejedelmekre, akik isteni sugallatra mindig mindent tudnak.

– Most gúnyolódik velem, ugye?

– Éppúgy nem gúnyolódom, ahogy a koszorús írásokban rejlik a legfőbb igazság.

– Milyen írásokban?

– A koszorús írásokban, Gabriele, a szent szövegekben. A Bibliát azért csak ismered!

– Látom, csúfot űz belőlem, úgyhogy inkább hagyom dolgozni.

Leonardo ekkor megragadta a karját, és magához húzta. Gabriele ráfizetett pillanatnyi habozására: amikor a ruháik összeértek, megérezte, hogy a firenzei tudós szabad keze a heréjét tapogatja, miközben a tekintetét úgy mereszti rá, mintha a lelkébe akarna látni – a lelkébe, amelynek a létezéséről nem is tudott. Mozdulatlanul tűrte, hogy Leonardo keze elérje a hímtagját, amely akarata ellenére válaszolt a könnyed, mégis parancsoló érintésre. Ekkor hátralökte a tudóst, de az nem engedte el.

– De Leonardo mester, hiszen maga szodomita!

– Anyám arab rabszolganő volt, aki együtt hált a gazdájával – mondta a firenzei, és elengedte. – Én pedig nem kértem, hogy a világra hozzanak, és megfogadtam, hogy nem ismétlem meg az ő hitvány tettüket.

Gabriele egyre hátrált, ám mindvégig magán érezte a gőgös és buja firenzei tudós fürkésző tekintetét, és megijedt, hogy még a végén az igájába hajtja. Vörös képpel, zihálva rohant le a földszintre, ahol Ferruccio és Gua Li úgy belemerült a beszélgetésbe, hogy észre sem vették az érkezését.

Az urak mind egyformák, igaza volt annak az öregasszonynak, mikor azt mesélte, hogy a palotákban, ahol ezüstkupából isznak és aranytányérról esznek, úgy bánnak a szegényekkel, mint a kutyákkal, és ha a grófnak vagy a márkinőnek kedve támad főzve vagy sütve megkóstolni valamelyik szolga húsát, megkapja, amit akar. A gazdagoktól lopni nem bűn, mondta az öregasszony, és nem kell a papokra hallgatni, mert azok úgyis egy követ fújnak velük. Azt hirdetik a szószékről, hogy a szegények csak akkor jutnak a mennyországba, ha lehajtott fejjel szenvednek, alázatosan és engedelmesen élnek. De ezzel csak lóvá teszik őket, nehogy fellázadjanak. Ha létezik egyáltalán a paradicsom, biztosan még ott is

lehet földet vásárolni a pápától, csak pénz kell hozzá. És az, aki a legmocskosabb bűnöket követte el, még az el nem követett vétkeire is bűnbocsánatot vásárolhat. Nem, aki szegénynek született, annak minden joga megvan, hogy lopjon, csaljon és gyilkoljon, és élvezze az életet, mielőtt a semmibe zuhanna, vagy ami még rosszabb, örök szolgaságba süllyedne. Gabriele immár Gua Lit is az efféle prédikátorok közé sorolta, abban a harcos szerzetesben meg soha nem is bízott.

De azért ha kedve ellen volt is, megszokásból csak odafülelt, miről beszél a nő.

Egy napon Ong Pa előtt megjelent az egyik falu bírója, és segítséget kért tőle, mert nem tudta, miként döntsön egy földműves és egy földbirtokos közti vitában. Isszát is odahívták, hogy hallgassa meg, miről van szó. Az aszály miatt igen gyenge lett a termés, és a földműves nem akarta a termények felét odaadni a földesúrnak, amint szokás volt, hanem csak a negyedét. Azt állította, ha csupán a fele marad meg neki, éhen hal, egész családjával együtt. A földesúr kényszert is alkalmazhatott volna, de jó ember lévén alkut ajánlott a földművesnek: a legidősebb fiát szolgaként tartja a házában, amíg ki nem egyenlíti a teljes adósságát. A földműves azonban tiltakozott: ha nem számíthat a fia segítségére, akkor csak a föld felét tudja megművelni, és a következő évben megint csak éhhalál vár rá. Egy ilyen bonyolult ügyben a törvény nem bizonyult elégségesnek, ezért fordult a bíró a bölcs szerzetesekhez, mivel úgy vélte, egyedül ők tudják eldönteni, kinek van igaza. A szerzetesek vitatkozni kezdtek, volt, aki a földművesnek adott igazat, de a többség úgy vélte, hogy a földesúr túlságosan is nagylelkű volt.

– Te miként vélekedsz, Issza? – kérdezte Ong Pa. – Sok istent megismertél, és sok mester tanításából táplálkoztál. Ha neked kellene döntened, milyen ítéletet hoznál?

Issza azt kérte, várjanak a válasszal, amíg a nap első sugara el nem éri a Csomolungma csúcsát, majd magányos meditációra vonult vissza. Aznap este nem ment haza, Gaja már attól félt, hogy a kék medve végzett a férjével. Szajed ekkor egy galambot küldött Ong Pához, aki rögtön egy másikat küldött vissza, a nyakában egy szvasztikával díszített kis szövetdarabbal, s ebből Gaja és Szajed rögtön rájöttek, hogy Issza jól van.

Másnap reggel Issza pontos volt, és megjelent a bíró, Ong Pa meg az összes bonc is.

– A földesúrnak ad igazat a törvény, amelyet az emberek teremtettek az igazságosság képére és hasonlatosságára. Az igazságosság pedig az élethez nélkülözhetetlen ész és szabadság gyermeke. Ebben valamennyi mester

egyetért, függetlenül attól, milyen forrásból merítették hitüket. Ha azonban fordítva nézzük a dolgot, s azt látjuk, hogy a törvény betartása érdekében nem tartják tiszteletben az életet, akkor a törvény valamennyi parancsolata megbukik. Ha tehát igaz, hogy a földműves netán életét vesztené, amennyiben kifizetné a földesurat vagy átengedné neki a fiát, akkor a törvénynek tisztelnie kell az igazságosságot, ami pedig azt diktálja, hogy a földműves csak akkor fizesse meg azt, ami a földesúrnak jár, ha ezzel nem kockáztatja az éhhalált. Azért jut a gazdagoknak több, mint amennyi jár, mert vannak emberek, akiknek a puszta megélhetéshez sem jut elegendő.

Gabriele ekkor köszönés nélkül távozott. Úgy érezte, épp ideje, hogy egyen-igyon valamit, és kerítsen egy cselédlányt, aki nem sokat kéreti magát. Gua Linek igaza van, de ezek csak szavak. Ha a földesúr titokban felajánlott volna négy scudót Isszának, akkor Issza az ő javára ítélt volna, a földműves meg éhen hal. Sima ügy. Ilyen a való élet.

30

Róma, 1497. szeptember 20.

Az elmúlt egy hónapban a Cesare Borgia bíboros parancsnoksága alatt álló lovascsapat hol itt, hol ott bukkant fel minden előzetes értesítés nélkül azokban a grófságokban, amelyeket a bíboros már leendő királysága részének tekintett. Egyedül Ferentillóban szegült szembe vele a gonfaloniere, Franceschetto Cybo herceg hűséges embere (apja, VIII. Ince halála óta a herceg nem mert Rómában mutatkozni). Cesare villámgyorsan ledöfte a gonfalonierét – akinek még arra sem maradt ideje, hogy kirántsa a kardját –, azután a helyőrség kinyitotta előtte a palota kapuit. Itt először is kiürítette a pénzesládát, s kárörömmel gondolt arra a pillanatra, amikor a herceg emberei követelik majd az őket megillető járadékokat. Cesare meg Cybo herceg egykorúak voltak, s mindketten pápák fiai, de a nőkért, hatalomért, vagyonért folytatott versengés egymás ellen fordította őket. Kár, gondolta Cesare, pedig kiváló miniszter lehetett volna belőle.

A pestisről senki nem tudott semmit, sokan bűneikre gondolva keresztet vetettek a hír hallatán, csak a püspök állította, hogy egy tisztviselő bizalmasan tájékoztatta az ügyről, mire ő rögtön el is ment imádkozni a Santo Stefano-templomba. Amikor elhagyták a precettói várat, és átkeltek a Nera folyón, Cesare hallotta, hogy az erőd súlyos vasrácsa a földre zuhan, majd egy nyíl süvített el a közvetlen közelében. Megfordult, de az ellenfényben csak a bástya sötét árnyékát látta. Ha majd a fején lesz a korona, sorba állítja az egész helyőrséget, és a szerszámíjjal addig lődözi az íjászokat, amíg el nem árulják, ki volt az a bitang, aki hátba merte támadni a terület egyetlen valódi urát. Ahogy a nagy Caesar mondta: szeretni kell az árulást, de gyűlölni az árulót, és meg is kell büntetni, hogy a többiek tanuljanak a példájából. A ládában talált pénz mindenesetre kárpótolta a fölösleges útért. Első dolga volt, hogy víg társaságban elköltse az egészet, csak ezután indult a közeli Norciába.

A pápai prefektus oly heves hálálkodással fogadta őket, mintha legalábbis áldást hoztak volna. A pestis, igen, semmi kétség, hogy itt van. Miután az orvos értesítette, személyesen látogatott el a nemes Brancaleoni családhoz, és saját szemével látta az undorító, lilás duzzanatokat. Ám leginkább a halottak arcának látványa döbbentette

meg: a nyitott szem és a csodálkozó arckifejezés – mintha a dögvész a halál gúnyáját öltötte volna magára, és kaszával sújtott volna le rájuk, nem pedig azokkal a bűzös miazmákkal, melyeket a Jóisten küldött reánk a maga kifürkészhetetlen kegyességében. Más furcsaságot nem vett észre, legfeljebb azt, hogy hála a sok imádságnak, a pestis nem terjedt el a faluban, aminél persze mi sem természetesebb, de ez esetben oly hirtelen szűnt meg a ragály, mintha a föld nyelte volna el. De ő azért nem hanyagolta el a kötelességét, és ha késve értesítette a sajnálatos eseményekről őszentsége tisztviselőit, annak okát nem az ő restségében kell keresni, hanem abban, hogy mivel Brancaleoniék a községtől távol laknak, napokba telt, míg a gyümölcsárus, aki véletlenül arra járt, észrevette, micsoda ördögi dolog történt. Vagy éppen Isten akarata teljesült, ha az excellenciás uraknak úgy jobban tetszik.

Cesare buzgón jegyzetelt, noha nem sokat értett az egészből. Három napot töltött társaival a sekrestyében, ahol Szent Benedek a világra jött, és ezalatt tömérdek őzet, mókust meg nyestet befaltak (a prefektusnak ez utóbbi volt a kedvence). Cesaréban kellemes és korántsem ártatlan borzongást keltett a gondolat, hogy olyan ördögi jószág húsát fogyasztja, amely elharapja áldozata nyaki ütőerét, és megissza a bőven folyó vért. Ezután kelet felé indultak tovább csöndesen, bükkfaerdőkön keresztül. Időnként lopva a hegyekre sandítottak – azt beszélték ugyanis, hogy egy barlang mélyén még mindig ott él a halhatatlan Sibylla. Farkasokkal találkoztak, medvenyomot láttak, aztán megálltak a San Lorenzo in Dolioló-i kolostorban.

A bencések úgy fogadták őket, ahogy a Szent Regula kívánja, és az apátnak engedelmeskedve megosztották velük ételüket, majd némasági fogadalmukhoz híven szótlanul figyelték a lármás vendégeket. Az apát csupán igennel vagy nemmel válaszolt kérdéseikre. Csakugyan hallott a pestis tűzfészkeiről, erősítette meg, aztán Giulio Cesare Varanónak, Camerino grófjának szóló ajánlólevéllel látta el vendégeit. Borgia megfogadta magában, hogy az első adandó alkalommal saját kezűleg öli meg a grófot és minden leszármazottját. Nem elég, hogy fitogtatja a gazdagságát, mindenféle valószínűtlenül hangzó mentességekre hivatkozva nem fizeti az adót, és fittyet hány a pápa intéseire, de még azt a nevet is viseli, amelyik egyedül őt, Cesarét illeti meg, ráadásul a Giulióval párosítva, mintha azt akarná ország-világ tudtára adni, hogy magából a *gens Juliá*ból származik.

A herceg nagyszerű palotájában zajló találkozás rövid volt és hűvös.

Giulio Cesare meglepődött a látogatáson, és egyre csak azt ismételgette, amit már megírt a Szentatyának. A pestis az egyik rokonának, egy Smeducci nevű jegyzőnek a családját támadta meg, és mind meghaltak, kivéve a jegyző legkisebb leányát, aki most nála lakik, ám azok után, hogy ilyen tragédia sújtotta, nem volna helyes, ha hiábavaló faggatózással elevenítenék fel az emlékeit. Az orvosok jelentése szerint a ragály nem terjedt tovább, a jegyző házát pedig felgyújtották, nehogy szétszóródjanak a miazmák. Elszigetelt esetről van szó, mint ahogy az ő vára is elszigetelt, és senki sem veheti be, még Isten bal keze sem, tette hozzá a herceg. Sajnos nem láthatja vendégül őket, mert aznap este ünnepséget rendeznek, és a pápa fiának jelenléte – azok után, hogy a Szentatya másik fia oly szörnyű véget ért – bizonyára elrontaná a hangulatot, mivel a társaság rossz ómennek tartaná.

Miután a fegyverüket rájuk szegező íjászok figyelő tekintetétől kísérve átkeltek a felvonóhídon, Michelotto anélkül, hogy leszállt volna a lováról, lehajolt, felvett a földről egy kupac tehéntrágyát, és a falhoz vágta.

– Ez a trágya még meg se szárad – fordult a gazdájához –, és ők már a bocsánatodért fognak esedezni, Cesare.

Mire a Titano-hegy lejtőjére értek, elpárolgott a dühük. Megálltak, hogy megcsodálják a fellegvár karcsú tornyát – mintha csak Isten felé nyújtott kar lett volna.

– Lehet, hogy Szent Marinus évszázadokra mentesítette őket az adófizetés alól, Caesar király azonban nem lesz ilyen nagylelkű. Jézus maga mondta, hogy adjátok meg Istennek, ami Istené, és Caesarnak, ami Caesaré, vagy tévedek, Michelotto?

– Ha királyként megteszel miniszterednek – vigyorgott a férfi –, szobrod lesz a Campidoglión, uram, és minden hajadon lány, aki férjhez akar menni és gyereket szülni, a te felálló szerszámodat fogja tapogatni.

– Ennyivel megelégszem, máris a tiéd a kinevezés, sőt azokat a lányokat is megteszem miniszternek, akikkel a legjobban esik a hancúrozás.

Cesare ekkor megsarkantyúzta a lovát, Michelotto és a többiek pedig követték.

– Legyen meg a te akaratod! – kiáltotta Michelotto. – És vesszenek az árulók!

Rimini közelében, amikor átkeltek a szinte teljesen kiszáradt Ausa hídján, utolérte őket egy kapitány és két lovas, akik Pandolfo Malatesta címerét viselték.

– Az uram arra kér benneteket, hogy a szentélyben keressétek fel, mert a Sismondo-vár karantén alatt áll.

Ezután a kapitány elügetett, társai pedig követték. Cesare előreengedte a többieket. Ezúttal tehát megvárta a pestis. A szentélybe is utolsóként lépett be, és óvatosan távol tartotta megát a falaktól. Nem volt itt egyetlen Krisztus- vagy Madonna-kép sem, amelyek előtt imádkozni lehetett volna, csak állatokat és nemes holtakat ábrázoló festmények, kereszt nélküli sírok, állatövi jegyek, pogány szimbólumok és szörnyek mindenütt. Hamarosan Pandolfo is megérkezett, egy ifjú kíséretében. Az üres épületben erős visszhangot vertek lassú lépteik.

– Úgy vonszolják magukat, mintha betegek lennének – suttogta Michelotto. – Légy óvatos!

Pandolfo elmosolyodott, amikor Cesare nem volt hajlandó kezet fogni vele.

– Látom, elővigyázatos, monsignore, de én is az vagyok. Tény, hogy a várba eljutott a betegség, de nem terjedt el. Három halott van, két férfi szolga és egy nő, a pestis nyilvánvaló jeleivel. Ketten már gyógyulófélben vannak. Amikor írtam a Szentatyának, attól tartottam, hogy járvány tör ki, de ma már nem félek ettől.

– Miféle dögvész az – kérdezte Cesare –, ami megérkezik, végez néhány emberrel, aztán nem terjed tovább?

– Ha tudnám, nem katonaember lennék, mint uraságod, de annyit elmondhatok, hogy egy velencei seborvos tanácsai alapján nem viperahúsfőzettel védekeztünk, nem is skorpióolajjal, és nem is imádsággal. Ez az ifjú itt mellettem az említett orvos tanítványa. Kérdezzen csak tőle bátran, ne fiatal kora alapján ítéljen róla.

– Ki maga? – kérdezte nyersen Cesare a mellette álló ifjútól.

– Girolamo Fracastoro a nevem, monsignore.

– Akkor mondja el, amit tud.

– Csak azt tudom, mit nem tudok, monsignore, amint Platón tanítja Szókratész védőbeszédében, mindazonáltal módomban állt megfigyelni egy-két járványosnak nevezett betegséget, és úgy vélem, hogy nem a csillagok állása okozza őket, nem is a pokoli kigőzölgések, és nem Isten vagy az ördög akaratából terjednek.

– Tudja, ki vagyok én?

– Igen, monsignore, a nemes Malatesta úr elmondta.

– Akkor hát tudja meg, hogy apám azonnal kiátkozná, ha hallaná, hogyan káromolja az Istent.

– Bocsánatot kérek, én csak a kérdésére válaszoltam. Bátorkodom megjegyezni, hogy a tudomány nem Isten ellensége, csupán a

tudatlanságé.

– Akkor folytassa. De nehogy azt higgye, hogy levesz a lábamról a bölcs mondásaival. Rómában sok sarlatánnal találkoztam, és kiismertem a fogásaikat.

– Mesteremmel úgy gondoljuk, hogy a járványos természetű betegségeket apró lények terjesztik, olyanok, mint a kis magok, amelyeket ide-oda fúj a szél.

– Vagyis a miazmák.

– Nem, monsignore, szerves anyagról van szó, amely az emberi testen belül terjed és szaporodik, és végül a test halálát okozza, mint a termeszek a fáét. A mi esetünkben ezek a magszerű lények vagy közvetlen érintkezéssel jutnak át egyik emberről a másikra, vagy pedig a levegő, illetve valamely közvetítő útján.

– Miféle közvetítőről beszél?

– Valamilyen állatról, monsignore. A legvalószínűbb, hogy patkányról vagy madárról van szó.

– És mit ad Isten – szólt közbe Pandolfo –, néhány hete egy láda érkezett a várba, benne megrágott szőnyegek és egy csomó patkány. Volt köztük döglött, de élő is. Ezeket pont azok a szolgák fogták el és ették meg, akik aztán meghaltak.

Cesare Borgia lesütötte a szemét, Michelotto pedig kivonta a kardját. Amikor a Tevere megáradt, az Angyalvár kazamatáiból ezrével özönlöttek ki a patkányok. A helyőrség katonái szívesen múlatták az időt azzal, hogy íjjal lődöztek rájuk, csapdába csalták őket, aztán visszadobták a vízbe, vagy levágták a fejüket. Cesare többször is hallotta éjszakánként, hogy a patkányok az ágya alatt rágcsálják a fát, reggel pedig ott találta az ürüléküket a padlón.

– Biztos ebben, Fracastoro?

– Nem, monsignore, de ez a legvalószínűbb hipotézis.

– Pandolfo, honnan érkezett a láda?

– Azt hittem, valami kereskedő küldte ajándékba, de a szőnyegek keletiek, és talán a láda is onnan jött.

– Van itt még egy érv, amit érdemes megismernie – tette hozzá Fracastoro. – Az előző évszázadban a fekete halál csaknem teljesen megkímélte Brüsszelt, Bruges-t és Milánó környékét. Lehet, hogy az imádság óvta meg ezeket a városokat, de az is igaz, hogy sok helybéli orvos követte a híres sebész, Chauliac tanácsait, és elrendelték, hogy mindenhol gyújtsanak tüzeket, mivelhogy a forróság állítólag megtisztítja a fertőzött levegőt. Az viszont bizonyos, hogy a patkányokat meg a madarakat távol tartja. Csak hogy tudja, monsignore.

Cesare tudta, mit akar, ismerte saját félelmeit és lehetőségeit, mint ahogy a jó hadvezérnek is ismernie kell serege erősségeit és gyengéit, ha győzni akar. Mindeddig biztosra vette, hogy ez a pestisügy csak az apja képzeletében létezik – a múltból, az öregek félelmeiből lépett elő. A vének csak fontoskodnak: eltúloznak, felnagyítanak bizonyos távoli, és épp ezért ma már ismeretlen eseményeket, hogy megfélemlítsék a fiatalokat, és kivívják a tiszteletüket. Még az is megfordult a fejében, hogy az apja csak meg akart szabadulni tőle egy időre, hogy azalatt a maga módján megvigasztalja Lucreziát a fattyú elvesztéséért. Az út kezdetén az ifjúkori portyák ízét érezte a szájában, amikor első követőivel felborogatták a szekereket a piacokon, aztán sietve elvágtattak, harsány nevetés és az árusok szitkozódása közepette. Ám az utazás, ami eredetileg rövid vakáció lett volna, távol a kúriai ügyektől és önnön ambícióitól, úgy vedlett át, mint egy kígyó: a mulatság véget ért, a rettegés pedig feketén, fényesen férkőzött be Cesare agyába. A sihederből újra felnőtt férfi lett.

Még egy pillantást vetett az ifjú Fracastoróra, aki gőg és félelem nélkül állta a tekintetét. Sietős búcsút vett Pandolfótól, anélkül, hogy hozzáért volna, majd határozottan kiadta a parancsot az indulásra a kísérőinek. Úgy döntött, hogy mostantól éjjel-nappal, télen-nyáron égni fog mellette a tűz, még akkor is, ha egész Róma lángba borul.

A kidülledt szemű, kitágult orrlyukú, tajtékos lovakat az utolsó szakaszon már a sarkantyúk által ejtett sebeknél is jobban hajtotta, hogy megérezték az otthoni szagokat. Szívük egyre gyorsabban vert, tüdejük kétségbeesetten szívta be a nyitott szájukon beáradó levegőt. Csak Cesare Borgia erős fríz lova nem fáradt el (a bíboros csatába is ezzel járt), ő diktálta az iramot a többieknek. Amikor aztán Michelotto maremmai lova meglátta az Angyalvárat, hirtelen megugrott, majd mintha egy egész méhraj csípte volna meg, vágtatni kezdett a Tevere hídján. Hiába rángatta lovasa a szárat, hiába sebezte fel a zabla a száját, nem volt hajlandó megállni. A kapuőrök a magányosan vágtató ló láttán keresztbe tették lándzsáikat. A ló azonban elsodorta őket, Michelotto meg mindeközben a legmocskosabb szitkokkal káromolta az eget és az elszabadult jószágot. Az udvarban körbevették őket, a ló felágaskodott, és a földre vetette lovasát. Valakinek sikerült elkapnia a szárat anélkül, hogy az állat megrúgta volna. Michelotto talpig porosan, fenyegetően közeledett a maremmaihoz, amely előbb letérdelt, aztán gazdája felé fordítva a tekintetét, meghasadt szívvel terült el a földön.

A Via Leccosa egyik tornyának loggiájáról a sánta Oszmán figyelte a nyugat felől érkező porfelhőt, hallgatta a paták hangos dobolását, s

végül meglátta az Angyalvár felé tartó, lándzsás lovasok csapatát. Itt fent legalább tiszta levegőt lélegezhet be, nem úgy, mint a földszinten, ahol mindent betölt a ládába zárt, rothadó kis dögök bűze. Oszmán hetek óta száraz kenyéren, sajton és esővízen élt. Azóta, hogy egyik reggel erős hasfájásra ébredt, és amikor felhúzta az ingét, mandula nagyságú, lilás duzzanatot látott a lágyékán. Azonnal tudta, mi történt, pedig még ki sem nyitotta a ládát.

A magas láztól és a hányingertől két nap alatt csontsoványra fogyott, a duzzanat pedig tojás nagyságúra növekedett. Oszmán ekkor elreteszelte az ajtót, és az ágyán fekve várta a halált. Csak azért imádkozott Allahhoz, hogy gyors véget adjon neki. Az ötödik napon heves záporra ébredt, és ivott egy keveset a mennyezetről lehulló cseppekből. Két nappal ezután már fel tudott kelni, bár gyenge volt. Maga is meglepődött, hogy még él, de még inkább meglepték azok a gondolatok, amelyek a lázas önkívület óráiban kavarogtak a fejében – vagy talán nem is gondolatok voltak, hanem álmok. Nem a Bölcs Asszonyt látta, nem is a vezírrel folytatott titkos megbeszéléseket élte újra, nem a paradicsomi szüzek vártak rá, és nem a saját meghiúsult vágyaival szembesült, hanem csakis őt látta, azt a nőt, és a történeteit hallotta Jézusról, aki nem az utolsó előtti próféta, és nem is az az isten, akinek a keresztények hiszik.

Lázálmaiban visszaidézte az utolsó elbeszélést, amelyet Gua Li szájából hallott. Arról a Jézusról, akit gyerekkorában elraboltak, megaláztak, ám ő soha nem engedett a kétségbeesésnek, soha nem vesztette el a reményt, kiszabadult, és jobb életet teremtett magának. Öntudatlanságában tisztán tért vissza a testi szenvedésektől immár szinte teljesen megszabadult elméjébe az emlék: Jézus, aki fellázadt a nagy hatalmú brahman ellen, és Szajed döntése, amellyel mindent otthagyott, hogy a fiatalember kísérőjéül szegődjön. A már-már nem is érzett fájdalom önkívületében világosan látta maga előtt a jelenetet, amikor Issza egy csapat nomáddal találta szembe magát, akik megpróbálták kirabolni. Miután kikérdezte őket a helyzetükről, és végighallgatta, milyen szerencsétlenségek sújtották őket, elismerte, hogy hozzájuk képest ő meg Szajed csakugyan túl gazdagok, így hát az a helyes, ha megosztoznak javaikon, s ily módon valamennyien békében élhetnek. Szajed először nem értette a dolgot: ő mindenről lemondott Issza kedvéért, neki akart biztos jövőt teremteni abból a pénzből, amit vagyonának eladásából szerzett.

– A szabadságot adtad nekem, ami maga az élet, mintha csak második apám lettél volna – felelte neki Issza. – Lehetővé tetted, hogy folytassam a tanulmányaimat, fejlesszem a szellememet. Ez az én

jövőm. Most már jobban értem, mi a helyes és a jó, mi az egyensúly és a szenvedély, mit jelent elengedni és adni. Jobban értem a szeretetet, Szajed, azt, hogy miként adhatjuk és kaphatjuk, amint ezekkel a derék emberekkel történt. Csakis a szeretet boldogíthatja az embert, még azt is, aki semmit sem tud, nem olvas, nem ismer és nem ért.

Szajed erre a magasba emelte a karját, odahívta a nomádokat a kocsihoz, és mindenkinek adott valamit az illető szükségletei szerint.

A kavargó emlékek betöltötték Oszmán agyát. Nem is emlékezett rá valójában, inkább csak ösztönösen megérezte, hogy már találkozott Jézussal. Az az anya volt, akit egy őrjárat során látott a Nagy bazár egyik sarkában. A falnak támaszkodva üldögélt a férje mellett, aki gyümölcsöt árult, és két ikerfiát szoptatta. Oszmán valamilyen ürüggyel megállította a janicsárokat, aztán elragadtatással nézte a nő önérzetes tartását, ragyogó mosolyát, és a férj büszke tekintetét, aki kevéske árujával lehetővé tette a feleségének, hogy élvezze az életet. Oszmán birtokolni szerette volna ezt a nőt, és el is vihette volna, elég lett volna egyetlen parancs a testőreinek. El akart rabolni tőle egy keveset abból a boldogságból, az utolsó pillanatig gyötörte a kísértés. Ám akkor a nő a szemébe nézett és rámosolygott, adott neki, anélkül, hogy bármit kért volna cserébe, még a *zakat*ot sem, a szent alamizsnát, az iszlám harmadik pillérét, amely elől még kéretlenül sem térhet ki senki.

Oszmán könnyes szemmel távozott, és átkozta azt, aki megtagadta tőle, hogy megismerje a szeretetet. Ó, a Gua Li-féle Jézus, aki minden durvaság és önhittség nélkül, alázatosan és következetesen mutatta meg másoknak az élet útját… Pedig Oszmán nem ilyennek ismerte a keresztények istenét. Ez az isten mintha ugyanazokból az elvekből indult volna ki, amelyekkel a Próféta szerint, áldott legyen a neve, Allah fordul teremtményei felé. De ezek nem azok az elvek, amelyeket a vezír és Allah legfőbb fegyvere terjeszt: ők csak a halálról beszélnek, bár az igazságos halálról, már ha létezik ilyesmi, de csak és kizárólag a halálról. Jézusnak nem volt szüksége sem fegyverekre, sem katonákra, hogy meggyőzzön másokat, még egy olyan sántát is megtűrt volna maga mellett, mint ő, sőt egyenlőként tekintett volna rá. Vagy csupán elkábította Gua Li, akiben egyesül a szépség és a szív, a tudás és a kedvesség? Lehet, hogy mind hazugok a meséi?

De nem, ez lehetetlen, mert aki ismeri az intrikát és a hazugságot, az felismeri az őszinteséget a szavakban és a tekintetben. És Oszmán elmosolyodott, mert a halálra gondolt, amely sosem fog eljutni a fehér ruhás emberhez, a saját díszes ruháira gondolt, meg a hamis levelekre, amelyekben diplomatának nevezték, a pestisre, amely végül is

megkímélte. És végül az életére gondolt mosolyogva, amely sosem lesz többé olyan, mint volt, mert a pénze már csak pár napra elég, mert nem tér vissza többé sem a Bölcs Asszonyhoz, sem a szultánhoz, mert testi hibája megnyitotta előtte a szív titkos útjait, pedig valaha úgy gondolta, hogy az élet útjait elzárták előle. Most már csak egy célja van: megtalálni Gua Lit, elmondani neki az igazságot, és ideje hátralevő részében az ő elbeszélését hallgatni. A hajón ígéretet tett neki, és meg is fogja tartani az ígéretét.

31
Róma, 1497. szeptember 29.

A hosszú, bíborszínű köpeny semmiféle hatást nem tett a palota őreire. Ezek az emberek számos követet és bíborost, koldust, bérgyilkost és bűnözőt láttak már kopogni Colonna herceg ajtaján, és mindet egyforma közönnyel kezelték, bár némelyikkel tiszteletteljesebben beszéltek, mint másokkal. Terpeszben állva keresztbe tették az alabárdjaikat, közben pedig a bíborosnak öltözött férfi és két kísérője köré egyenruhát nem viselő, névtelen, gyanús alakok gyülekeztek, akik készen álltak, hogy lecsapjanak, aztán elmeneküljenek. Ez volt a leghatékonyabb módja annak, hogy a palota előtt kitörő esetleges csetepatét ne lehessen összefüggésbe hozni a herceggel. Ha tanúk kihallgatására került sor, váratlanul felbukkanó bűnözők, erőszakos zsebtolvajok által elkövetett rablásról beszéltek, a Colonna név azonban hivatalosan egyszer sem hangzott el. A támadók eltöltöttek fél évet, egy évet valamelyik távoli várban, aztán visszatértek – ezúttal esetleg a hercegi őrség tagjaiként. És az uruk jól megfizette őket.

Giovanni gyenge volt, de egész életében arra vágyott, hogy testi erejével vagy a fegyverforgatás terén mutatott ügyességével győzze le ellenfeleit. Finom keze, gyerekesen vékony karja azonban el se bírta volna a hosszú kard súlyát. A mögötte várakozó Carnesecchi már benne volt a korban, noha egyenes tartása és a derekáról lógó rövid kard, amelyet bármelyik percben kiránthatott a hüvelyéből, azt mutatta, hogy nem riad vissza a fegyveres harctól. Talán a harmadik ember látszott a legveszedelmesebbnek. Hosszú, szőke haja és finom arcvonásai feltűnő ellentétben álltak izmos testével és a vállára vetett bőrtokban rejlő, nehéz, kétélű csatabárddal. Senki sem gondolta volna, hogy a homlokát ráncoló, büszke tekintetű férfi valójában ferences novícius, azt pedig különösen nem, hogy éjszakánként gyengéd, szenvedélyes szeretőként elégíti ki védelmezőjének minden vágyát.

Ha ez a csőcselék gyanút fogott volna, Medici bíboros sem ússza meg szárazon. Nehéz idők jártak akkoriban: noha az efféle szenvedélyek mindenhol jelen voltak, a nyomortanyáktól a polgárházakon és a nemesi palotákon keresztül a királyi udvarokig, nyilvános kiélésüket nem tűrték, s a szodómiát minden eszközzel tiltották és büntették. Ha nem volt elég a gúnykacaj meg a verés,

akkor következtek a hatóságok a tömlöccel, kínzással és pellengérre állítással.

A bíboros intésére a csatabárddal felszerelkezett ifjú odakiáltott az őröknek. Fiús hangja könnyen elnyomta a zsibongást.

– Silvio Passerini vagyok, ő pedig őexcellenciája Medici herceg és bíboros. Hívják ide a kapitányt – parancsolta –, de tüstént!

Lassú, de határozott léptekkel odament hozzájuk egy idős férfi, aki bőrszalaggal kötötte össze hosszú ősz haját. Egy ideig az arcukat fürkészte, aztán intett az embereinek, hogy engedjék be őket. Carnesecchi lova ekkor hátrarúgott egyet, és az egyik egyenruha nélküli fickó máris a földön találta magát. A társai gúnyos röhögésben törtek ki, de az idős férfi szigorú pillantása azonnal elhallgattatta őket.

Pár perc múlva a három vendég már a hátsó lépcsőn haladt felfelé, amely Colonna herceg vendégeinek lakosztályához vezetett. Gua Li orrát már azelőtt megcsapta a fanyar, erős szag, hogy meglátta volna őket. Lehunyta a szemét, és zöld, csipkézett levelek meg egy tüskés dió jelent meg előtte. Azonnal felismerte a csattanó maszlagot, a halál növényét, amelyet csak a boszorkányok és a sámánok használnak varázsláshoz meg jósláshoz. Giovanni de’ Medici előreengedte Passerinit, hogy ő nyissa ki az ajtót. Ferruccio megdermedt. Gua Li látta, hogy a nyakán kidagadnak az erek, ajkait összezárja, keze ökölbe szorul.

– *Ego benedico vos in nomine Patris, Filii et Spiritus Sancti.*

A bíboros áldó mozdulattal kísérte szavait. Ferruccio jelenlétéről mintha tudomást sem vett volna, a többieket viszont barátságos mosollyal üdvözölte. Leonardo odament hozzá, letérdelt előtte, és megcsókolta a gyűrűjét.

– Monsignore, milyen régóta szeretnék beszélni önnel! Van néhány ötletem, amelyeket a figyelmébe ajánlanék. Egy hatalmas szerszámíj, amely a legvastagabb kaput is átlövi, a legerősebb falat is bedönti. És egy fedett kocsi, monsignore, lovak nélkül, a belsejében erős ágyúkkal.

– Hallottam már az ön ördöngös találmányairól, de ez a felfegyverzett kocsi, ami magától mozog, legalábbis különös.

– És nemcsak ez működik pompásan, esküszöm az élő Istenre, de kieszeltem olyan fém ágyúgolyókat is, amelyek lövedékeket szórnak szerteszét, amikor felrobbannak, és minden irányban szétverik az ellenséget.

– Micsoda lelkesedés! – fricskázta meg az arcát a bíboros. – Tartogassa más alkalomra, talán még módunk lesz bizalmasabban beszélni ezekről a dolgokról. És mit szól Sforza herceg ahhoz, hogy ilyen hadi kérdésekkel foglalkozik?

Leonardo a fejét rázta, Ferruccio felpattant, de Ada Ta megállította a botjával. Gua Li közelebb lépett a bíboroshoz, és a béke jeleként összetette két kezét.

– Áldott legyen a béke embere – mondta. – Mert szeretet csak ott lehet, ahol béke van.

Giovanni végigmérte a lányt, miközben Silvio, akinek nem kerülte el a figyelmét Ferruccio hirtelen mozdulata, odaállt a bíboros mellé. A bíboros kíváncsian méregette a nőt, de még inkább felkeltette az érdeklődését a mosolygó, sovány, idős férfi. A firenzei építész már csalódottan félrevonult, s most a nagy márványkandalló párkányára támaszkodott ökölbe szorított kézzel. Lehajtott fejjel tanulmányozta a kétoldalt álló kariatidákat és a fölöttük lévő piramisokat, melyek a párkányt tartották. Szokása szerint gondolatban megfordította a figurákat, és elképzelte, hogy a piramisok tartják az embert, mintha létezne olyan erő, amely nem fentről, hanem lentről hat. Miközben üres tekintettel bámult maga elé, a szeme sarkából látta, hogy az egyik papírját felkapja a huzat, majd a lap körkörös, rezgő mozgással ereszkedik le a földre.

– A tárgy annyi erőt fejt ki a levegő ellenében, mint a levegő a tárgy ellenében. Ez az ellenállás, uraim, az ellenállás.

Mindenki értetlenkedve hallgatta Leonardo motyogását.

– Arkhimédész kigondolta a vízzel kapcsolatban, én pedig majd megcsinálom a levegővel kapcsolatban. Értik? – vakargatta a szakállát a firenzei. – Egy vászonpiramis felhajtja maga fölé a levegőt, minél nagyobb, annál jobban bírja a súlyát, és végre az ember is levetheti magát nagy magasságból anélkül, hogy kárt tenne magában.

Az építész ezután egy darabig dünnyögve, hadonászva járkált fel-alá a bíboros és Ada Ta között, majd határozottan a szobája felé indult. A szerzetes kettőt kopogott a botjával a padlón.

– A hatalmas mindenkivel beszél, az okos azzal, aki képes megérteni, a bölcs pedig a saját szívével.

– Hát jó, majd igyekszem egyszerre hatalmasnak, okosnak és bölcsnek lenni – dörzsölgette a kezét Giovanni de’ Medici –, és először is régi barátunkkal, Ferruccio de Molával szeretnék beszélni, akit úgy szeretek, mint a testvéremet, mivelhogy apám is fiaként szerette.

Ferruccio kimért léptekkel közeledett hozzá, Silvio pedig árnyékként követte. Elment Carnesecchi előtt, aki üdvözlésképpen intett neki, de Ferruccio nem viszonozta. Az ablakhoz érve odahajolt a bíboros füléhez, és hirtelen kedve támadt beleharapni a fülcimpájába. Egyszer egy csatában így zavarta meg az ellenfelét, aki a test test elleni küzdelemben a földre vitte. A megharapott férfi üvöltött fájdalmában,

ő pedig ezalatt kitépte magát a szorításából, és átdöfte a tőrével.

– Mondja meg, mi van Leonorával – suttogta –, különben esküszöm, hogy megölöm magát is meg ezt a két gazfickót is, aki elkísérte.

– Leonora jól van, hamarosan láthatod is, csak tartsd meg az ígéreted.

– Megtettem, amit kért tőlem, itt vannak a vendégei, épek és egészségesek, ezennel átadom őket. Mondja meg, hol van Leonora!

A hangja határozott volt, bár olykor akarata ellenére megremegett kissé.

– Ne veszítsd el a hitedet, Ferruccio, bízz Istenben, nemsokára minden véget ér. – Silvio e ponton a bíborosra pillantott. – És amíg el nem érkezik az a bizonyos nap, elhoztam a bizonyítékát, hogy Leonora jól van és kiváló egészségnek örvend.

Egy összehajtogatott cédula került át villámgyorsan a bíboros kezéből Ferruccióéba, aki széthajtotta, és azonnal felismerte a felesége írását.

Szerelmem, nyugodj meg, és olvasd figyelmesen a soraimat. Reggel, este mindig eme titkos erények lelki ajándékát keresd. Figyeld irigyeid rettegését, el ne zárkózz előle. Rossz emberekkel pedig esztelenség dolgaidat tudatni. Hűséges arád reménye a nemes gondolat. Örökké a tiéd, Leonora

Ráismert a cirkalmak nélküli aláírásra is, a görög ábécé alfájához hasonlatos L betűvel az elején. A mondatokat viszont furcsának találta, nem vallottak Leonorára, talán diktálás után írta a levelet. Mindenesetre él, és csak ez számít. Most pedig neki is kell tudatnia vele, hogy jól van. Lehúzta az ujjáról a gyűrűjét.

– Kérem, adja ezt oda neki, csak ennyit kérek öntől, a nyakában hordott kereszt nevében.

– Jól van, Ferruccio, így biztosan viszontlátod őt.

Aznap este, a palotából kifelé tartva Giovanni megnézte a gyűrűt, megmérte, felbecsülte, és könnyűnek találta. Végül odaadta Silviónak, aki nyeregbe szállt, majd egy széles mozdulattal belevetette az ékszert a Teverébe. Giovanni könnyed tapssal adott kifejezést csodálatának.

A bíboros több mint három héten keresztül járt a Colonna-palotába, mindig a hűséges Silvio kíséretében, akivel gyakran tanácskozott, közömbösséget tettetve. Aztán váratlan kérdéseket tett fel Gua Linek. Láthatólag a történeteiben rejlő esetleges ellentmondásokat kereste. A nő mindig udvarias és minden részletre kiterjedő válaszokat adott, amit a bíboros néma bólogatással vett tudomásul. Giovanni gyakran tűnt idegesnek, a körmét rágta, folyton vizet kért (amit először Silvio

kóstolt meg) a saját poharába, egy értékes ametisztkehelybe, amely apja gyűjteményéből származott.

Giovannit soha nem vonzották a női bájak, de Gua Li nyugodt, könnyed hangja olykor felidézte a lelkében gyermekkora boldog délutánjait, amikor a tanulás befejeztével rohant anyjához, Claricéhez. És még a nő istenkáromló történetei is – amelyekért szörnyű halállal kellene lakolnia, ha kikerülnének a Colonna-palota falain túlra – a tiszta szeretetről szóló anyai meséket juttatták eszébe. Egyre gyakrabban képzelte hát el a jelenetet, amint a földre borulva átkulcsolja az inkvizítor térdét, és kegyelmet kér ennek a nőnek, aki oly erősen emlékezteti az anyjára. Ahogy az apja, Lorenzo elé borult le, aki római boszorkánynak nevezte az anyját, ő pedig gyermeki könyörgéséért csak pofont kapott, amely még mindig égeti az arcát. És minél tovább hallgatta Gua Li szavait, annál kevésbé hitte, hogy kitalálás az egész, és annál többet őrlődött, mert alig várta, hogy megszabaduljon a nőtől, ugyanakkor félt is, hogy elérkezik ez a pillanat.

Gua Li érzékelte, hogy valami megváltozott a bíboros szagában, de még nem dőlt el semmi – mintha a mandula savanykás, zöld héja nem tudná elhatározni, hogy az érés vagy a rothadás felé induljon el. Látta Ferruccio haragját Giovanni de’ Medici iránt, de az okát nem ismerte. Mindenesetre megpróbált hidat verni kettejük közé – olyan harmonikus hidat, mint amilyen az Aranyszarv-öböl fölött ívelt át Leonardo rajzán, amelyet a szultán udvarában látott. Ám míg a Leonardo-féle építménynek elvileg csupán a Római Birodalom keleti és nyugati részét kellene összekötnie, az ő hídjának a jelek szerint jóval távolabbi partokat kell összekapcsolnia, melyek között borzalmas mélység tátong.

*

Szeptember volt, és egész nap pufók fehér felhők kergették egymást az égen, hol medve, hol majom, hol ló alakját öltve. Bújócskát játszottak, aztán hirtelen előbukkantak a hegycsúcsok mögül. Magasabban lévő társaik – fenségesek, akár a könnyű szárnyú darvak – sokat tudóan figyelték őket, aztán eltűntek, mint a pitypang pihéi, amelyeket elfúj a szél. Aznap azonban csak könnyű, frissítő szellő lengedezett, így hát sokan összegyűltek Issza háza előtt, és tüzet gyújtottak.

– Várnak – mondta Gaja. – Azon tűnődtem, vajon mit mesélsz nekik ma este.

– Semmi olyat, amit ne ismernél – felelte Issza mosolyogva.

– Akkor a takaró alatt várlak, és amíg vissza nem jössz, majd Yuehan és Gua Pa melenget.

– Akkor viszont valami olyanról fogok beszélni, amiről még nem hallottál, úgyhogy a kíváncsiságodra bízom a döntést.

Gaja szerelmes pillantást vetett rá, aztán a kezét a hasára tette, ahol, úgy vélte, harmadik gyermekük rejtőzik, mivel késett a vérzése.

– Ez zsarolás – jegyezte meg, és odament a férjéhez –, de kénytelen vagyok engedni neki.

Issza átölelte a feleségét, rododendronillatú hajába fúrta az orrát, és lehunyta a szemét.

– Azzal nyerem el a bocsánatodat, hogy előcsalom a mosolyodat, mint a kígyó a mormotát. Előbb csak elsiklom az odúd előtt, és amikor kíváncsian kitekintesz, az ölelésembe vonlak.

– Szeretem az ölelésed, de ez most nem alkalmas pillanat – bontakozott ki Gaja férje karjából. – Menjünk, különben egész éjjel nem hagynak békén minket.

Amikor a várakozók meglátták, hogy Issza Yuehant vezetve kilép a házból, elégedett moraj hangzott fel, és sokan a nevén szólították. Issza azt kutatta, ott van-e a tömegben a mestere, Ong Pa, hátha előáll valami kérdéssel, amiről beszélhet. De aztán beletörődött a mester távollétébe, és felemelt kézzel üdvözölte az embereket.

– Előbb-utóbb megtesznek a falu elöljárójának – súgta oda neki Gaja, aki a karjában tartotta a kis Gua Pát. – Akár akarod, akár nem. Már így is a mesterük vagy, úgyhogy nem lesz más választásod, rajtad van az istenek bélyege, és erre ők is rájöttek, bár csak a feleséged után, aki már jó ideje tudja.

Issza megszaporázta a lépteit. Tudta, hogy a feleségének igaza van, de hogyan is tölthetné be ezt a tisztséget? Hiszen akkor nem játszhatna a gyerekeivel. No, meg is van, miről fog beszélni. Csak akkor fogadja el az elöljárói tisztet – ha még akkor is ez lesz a kívánságuk –, amikor Yuehan és Gua Pa már felnőtt, és nekik is gyerekeik lesznek, az ő arcán pedig hófehér szakáll díszeleg. Leült egy kőre, és végignézett az embereken, mindenkit egy-egy biccentéssel köszöntött.

– Ugye, milyen jól mulatnak a gyerekeitek, amikor bottal bökdösik a köveket? – Mindenki bólogatott. – És ti is megfeledkeztek hétköznapi gondjaitokról, amikor fehér és fekete korongokat húzogattok a táblán, és úgy tesztek, mintha embereket és területeket hódítanátok meg.

– Igazad van – szólt közbe egy öregember. – A weiki csakugyan remek találmány. Én minden este játszom a feleségemmel, pedig az csak asszony, ráadásul fogatlan.

Sokan elnevették magukat, és még többen csatlakoztak hozzájuk, amikor

az öregember felesége felállt, és egy bottal jól megcsapkodta a férje kezét, amit a fejére szorított védekezésképpen.

– Persze, most nevettek, és jól teszitek, ilyen az élet – mosolygott Issza. – Mert a játék nem más, mint edény, amelyben a boldogság olaját pároljuk le. Olyan, mintha kivonnánk a sót a tengervízből, hogy a szomjunkat olthassuk vele. Egy olyan mester mondta ezt, aki arrafelé született, mint én, Arisztotelész volt a neve.

– Olyan mester volt, mint te és Ong Pa? – kérdezte egy fiatalember, aki nemrég borotválta le a fejét, hogy megkezdhesse gyakorlóéveit a szerzetesek között.

– Sokkal több annál.

Ezt hallván komolyság telepedett az emberekre.

– Nem szabad, hogy az elménk – folytatta Issza –, amely megkülönböztet minket az állatoktól, elfeledtesse velünk, hogy mosolyra születtünk. Az állatok ezt jobban tudják, mint mi. Ha elhúztok egy fonalgombolyagot a macskátok előtt, ki mulat jobban, ti vagy ő? A makákó is tud nevetni, a szamár is. Őseim könyvében az áll, hogy a világ kezdetén az Isten megteremtette a földön a gyönyörök kertjét, ott játszadozott az emberrel és az állatokkal.

– És miért nincs meg már ez a kert? – kérdezte egy nő. – Akkor az az isten kegyetlen volt.

– Megvan, és a gyermekeink tudják is ezt, csak mi, felnőttek veszítettük szem elől.

– Én ismerem ezt a kertet – szólalt meg egy jakbőrökkel kereskedő férfi. – Han császáré. Neki mindene megvan, ami a nevetéshez kell: nők, lovak, sok ennivaló és sok barát.

Helyeslő moraj támadt, sokan a mellettük ülővel tárgyalták meg, hogy csak a bőség kedvez a nevetésnek és a boldogságnak.

– A nap utolsó száz ciklusában több mint ezer ember ölte meg magát császáraink udvarában: szülők, gyermekek, férjek, feleségek, rokonok – felelte erre Issza. – Egyiküknek sem volt kedve nevetni, legfeljebb nagy ritkán, egy-két pillanatra. Neked sok barátod van, és tudod, hogy megbízhatsz bennük. De ha tömérdek aranyad volna, honnan tudhatnád, hogy nem csak érdekből vannak-e melletted a barátaid, netán azért, mert meg akarnak lopni, és a mosolyuk mögött nem gyilkos szándék rejlik-e?

A férfi elhallgatott. Ekkor egy ifjú fogott egy tálat, öntött bele a sóval, árpaliszttel és jakvajjal elkevert teából, amely a tűz fölött lógó rézüstben fortyogott, és odavitte Isszának. Ő megfújkálta, aztán ivott belőle egy kortyot. Érezte, hogy lecsúszik a torkán, szétárad egész testében, s lecsillapítja a kundalini-tüzet, amely az imént beszélt belőle.

– Nyújtsd mindkét kezed az ellenségednek, a béke jeléül – folytatta Issza.

– Lehet, hogy a barátod lesz, és együtt nevettek majd. Máskülönben semmi sem változik. Mesterünk, Ong Pa azt mondja, hogy sokkal jobban szeret ítélkezni két ellenség ügyében, mint két barátéban. Mert miután kihirdette az ítéletet, egyikük biztosan a barátja lesz – tette hozzá nevetve.

Gua Li pillantása Ferruccióról lassan a bíborosra vándorolt, és az arcán megjelent az a halvány mosoly, amely olyan nagy hatással volt Leonardo mesterre, hogy még női portréján is megfestette. Giovanni azonban elfordította a fejét, és tekintetével némán azt kérdezte Silviótól, csakugyan szereti-e, vagy csak érdekből tart ki mellette. A novícius megértette, mi a kérdés, letérdelt, és szenvedélyesen megcsókolta a bíboros gyűrűjét.

Medici nyugtalansága október ötödik vasárnapján hágott a tetőfokára. Délutáni szunyókálásából hatalmas zajra ébredt. Rögtön kikergette az ágyából Silviót. A fiú nem sokkal később azzal a hírrel tért vissza, hogy az Úr angyala, amely az épület tetejét díszítette, elhagyta a helyét, és a földre zuhant, ahol mindent összetört, legalábbis ezt lehet kivenni az emberek kiabálásából. Védelmezője hitetlenkedő tekintetét látva pimaszul azt javasolta, hogy ha nem hiszi, nézze meg saját szemével. Arról is beszámolt továbbá, hogy sok ájtatos lélek máris nekiállt összeszedni a lezuhant angyal darabkáit – egyesek azért, hogy más ereklyékkel együtt az otthonukban őrizgessék, mások meg azért, hogy jó pénzért eladják.

És a nap ezzel még nem ért véget. Kilenc órával később a pápa, *deo gratias,* magához rendelte Giovannit másnapra. A bíboros eleget hallgatta már Gua Lit, megmérte, felbecsülte az értékét, és megfelelőnek találta, eljött tehát a döntések ideje.

32

Róma, Colonna-palota, 1497. október 29.

– Szükségem van a könyvre, kedves barátom, hozasd ide.

– Melyik könyvre?

– Vigyázz, de Mola, ne bosszants fel! Issza könyvét akarom.

Medici bíboros előzőleg megemlítette Gua Linek, hogy ezen a napon nem hallgatja meg a történetét, majd odaintette magához Ferrucciót. Hízelgéssel könynyebben célt ért volna, de sürgette az idő, így inkább a fenyegetőzéshez folyamodott. Vele volt Silvio és Carnesecchi is.

– Maga vigyázzon, monsignore, különben nem állok jót magamért! Soha nem beszélt nekem semmiféle könyvről, ebben biztos vagyok. És nem is tudom, mire gondol. Csak a Mirandola-féle Téziseket kérte tőlem. És azt oda is adom, ha visszakapom Leonorát, de most ne tréfálkozzon velem! Lehet, hogy őrült vagyok, de ne felejtse el, hogy az őrület félelmetesebb, mint a gonoszság.

Egymás arcát fürkészték, és mindketten hazugságot láttak a másik tekintetében. Ferrucciónak ösztönösen a nadrágja és az ujjasa közé rejtett tőr markolatára tévedt a keze. A következő pillanatban Silvio kirántotta a kardját a csuhája alól, és rácsapott Ferruccio lapockájára, aki hátratántorodott és elterült a földön. Ám mielőtt a novícius ledöfte volna, Ada Ta botja olyan erővel sújtott le a csuklójára, hogy eltört a csontja. Nem is érzékelte, hogy elveszti az eszméletét, amikor a keleti szerzetes a tarkójára, aztán a vesetájékára csapott, miközben fogta, nehogy túl gyorsan zuhanjon a földre.

– A kezek olyanok, mint az ikerpillangók, amelyek elválnak, egy pillanatra rászállnak a fára, aztán továbbrepülnek – mondta Ada Ta lehajtott fejjel. – Most bocsánatot kérnek az ifjútól, aki még nem hallja a szavaimat, de nem tehettem mást, le kellett ütnöm, mint a vak feleséget, aki nem látja a szakadékot. És arra kérem a másik lovagot – folytatta anélkül, hogy Carnesecchi felé fordult volna –, hogy úgy lélegezzen, mint a nemes jak, amikor a yarsagumbát legeli, a boldogság bokrát, amely békét és férfierőt ad.

– És hogyan lélegzik a nemes jak? – kérdezte Carnesecchi, akinek esze ágában sem volt megmozdulni.

– Ó, pont úgy, ahogy ön, lassan és békésen. Ha egy kicsit szőrösebb lenne, kitűnő jak válna uraságodból.

Gua Li odament Ferruccióhoz, miközben a bíboros az elképedéstől és a félelemtől tágra nyílt szemmel támaszkodott az ablaknak. Carnesecchi tudomást sem vett segítségkérő pillantásáról.

– Jól vagyok – zihálta Ferruccio elhaló hangon –, szerintem nem is sebesültem meg.

A férfi ujjasa elszakadt, és az alatta lévő ingen vörös folt terjengett.

– Vérzel. – Gua Li előhúzott a zsákjából egy üvegcsét. – De nem mély a vágás.

Miközben Ada Ta tovább mosolygott a bíborosra, Gua Li elvágta az inget a seb fölött, és valami rózsaszín kenőcsöt kent rá a tarisznyájában lévő dobozkából. Ferruccio szorosan lehunyta a szemét, és az ajkát harapdálta.

– Ez éget! Olyan, mint a tüzes vas.

– Maradj nyugton, ne izegj-mozogj! Amúgy majdnem eltaláltad. Ezüstporral elkevert rozsda, és faggyú tartja egyben a keveréket. Fertőtleníti és lezárja a sebet. Egykettőre meggyógyulsz.

– Sajnálom… nem akartam…

– Hagyd csak rá Ada Tára, ő tudja, mit csinál.

– Gua Li…

– Tessék.

– A bíboros valami könyvet akar tőlem. De én nem tudok róla semmit. Tudni szeretném, igazat mond-e, vagy már megint hazudik.

– Mindent megtudsz majd, Ferruccio. De most pihenj.

Eközben a szerzetes megállás nélkül beszélt a bíboroshoz. Carnesecchi csodálkozva nézte, hogyan fordultak meg a szerepek. A bíboros tiszteletteljesen bólogat, mialatt a szerzetes mintha jóindulatú dorgálásban részesítené. Ha eltekintene az öregember arcától és szegényes külsejétől, akár azt is hihetné, hogy a pápa folytat megbeszélést a titkárával. Carnesecchinek ekkor látomása támadt: maga előtt látta a keleti szerzetest Szent Péter trónján, olyan öltözékben, ami csakugyan méltó Krisztus helytartójához. Egyszerű, minden cicomától mentes köpenyt visel, akárcsak a köré gyűlt bíborosok, akik leginkább az első apostolokra emlékeztetnek. A hit emberei, megjelenésük szerény, noha tudásuk hatalmas. És látott egy templomot is, tele egyszerű emberekkel, akik derűsen hallgatják a béke és szeretet üzenetét, amely ma is elhangzik minden prédikáció elején, hogy aztán a legsötétebb pokoli víziókkal traktálják a híveket, vagy pénzt kérjenek tőlük.

A látomás elenyészett, Ada Ta kezében viszont megjelent valami könyvféleség, ami két fatábla közé kötött lapokból állt, és a bíboros mohó tekintettel meredt rá. Ferruccio csodálkozva pillantott Gua Lire,

aki bólintással felelt. Tehát csakugyan létezik a könyv. És amikor Giovanni de' Medici felé fordult, azt látta, hogy lehajtott fejjel tart az ajtó felé, előtte Carnesecchi meg a novícius, akinek a kardja már a földön hevert. Passerini nehézkesen lépkedett, csuhája eltakarta a vizes kenderkötelet, amellyel Gabriele gyors, ügyes mozdulatokkal, szorosan megkötözte. Ha a kötél megszárad, kitágul, és a fiú magától is kiszabadul.

Aznap éjjel egyedül Ferruccio aludt jól, hála a fűzfa- és pipacslevelekből készült főzetnek, amelyet megivott. Reggelre az északi szél elsöpörte az éjszakai felhőket, és útnak bocsátotta az első fecskéket, amelyek betöltötték az eget csivitelésükkel.

– A friss reggeli levegő olyan, mint a giliszta, amit a fülemüleanya visz a fiókájának: magától bújik a szádba, nem kell keresned.

Ada Ta szokása szerint kopogás nélkül lépett be az alvó Gua Li szobájába. A nő ösztönösen az álláig húzta a takarót. Ada Ta elhúzta a függönyt. Éles fény tűzött Gua Li résnyire nyitott szemébe.

– Mit mondtál? Miért ébresztettél fel így? Mi történt?

– A bölcsnek a harmadik kérdés is elég volna, hogy minden választ megkapjon, és a természet azért adott nekünk két fület, és csak egy szájat…

– Tudom, tudom, többet kell figyelmesen hallgatnunk, mint beszélnünk. Hallgatlak.

– Ezek szerint most bölcsebb leszel nálam, mert én fogok beszélni. Erről eszembe jut, mit mondott Lao-ce…

Gua Li a puha pehelypárnába rejtette az arcát és befogta a fülét, mint gyerekkorában, amikor nyári reggeleken a nap sugarai pont az ágy fejét érték. Őszintén hitte, hogy ezt is Ada Ta intézte el.

– Most már magyarázhatsz a gilisztáról meg a reggelről, úgyse hallak.

– Pedig a korán kelő madárnak jut a legnagyobb giliszta.

– Ugyan már, Ada Ta – ült fel Gua Li –, hány történetet kell még végighallgatnom a gilisztákról meg a madarakról, mielőtt végre elárulod, mit akartál mondani?

– Talán még elmesélem, hogy a legszegényebb halász annak a gilisztának köszönheti, hogy halat ehet, amelyik egy király teteméből lakmározott.

– És ez meg hogy jön ide?

– Sehogy, de nagyon tanulságos arra nézvést, hogy az élet körben forog, és ami fent van, az van lent is. – A szerzetes bólogatással kísérte gondolatait. – De igazad van, kicsikém. Ma kicsalogatott a hajnal, hogy élvezzem a friss levegőt. Ez volt az első giliszta. Azon a téren

álltam, ahol ezek a barbárok embereket és állatokat szoktak felakasztani és felnégyelni. Egy régi szobor körül ágnyeső késekkel és kardokkal felszerelkezett emberek gyülekeztek. Láthatatlanná váltam, hogy ne vegyenek észre, mert még az ellenségüknek hinnének, és emiatt bajuk esne.

– Ez nagyon szép volt tőled, Ada Ta.

– Köszönöm, gleccserek virága.

– A gleccsereken nem nyílnak virágok.

– Ettől csak még értékesebb vagy számomra. A téren gyülekezők harsány kacagás közepette távoztak, elmentek mellettem anélkül, hogy észrevettek volna, és ekkor láttam, hogy egy cédulát hagytak a szobor lábánál.

– Egy imádságot?

– Hát, ha ez imádság, akkor igencsak furcsán imádkoznak a maguk isteneihez, mondhatnám, roppant szellemesen. A cédulán ugyanis ez állt: „A toszkán szodomita az aubussoni seggét, kezét és farkát csókolgatja, és augusztus óta a nagy uborkát várja, amit a spanyol tán megad neki mára."

– Egy mukkot sem értek belőle, de nem tetszik.

– Nekem se, ezért aztán újra láthatóvá váltam, és megállítottam a fiatalembereket, akikről feltételeztem, hogy ők írták ezeket a mulatságos szavakat. Eleinte attól tartottak, hogy a római trónon ülő fehér ruhás ember kémje vagyok, és most, hogy lelepleződtek, feljelentem őket. A nagy félelem nagy dühöt szül. – Ada Ta a fejét csóválta. – Nagyon sajnáltam, hogy kénytelen voltam bevetni a botomat a kardjaik ellen. Az elefántnak arra kell használnia az erejét, hogy fákat döntsön ki, nem arra, hogy megrémítse a lovakat.

– Sejtem, kicsoda az a bizonyos elefánt…

– De aztán a kardjuk nélkül olyan beszédesek lettek, mint a papagáj. Okulásomra szolgált, hogy megtudtam: a szodomita (nagyon megnevettetett ez a szó, amelyet addig nem ismertem) nem más, mint akihez elküldtek minket, vagyis az egyház hercege, Giovanni de' Medici, a spanyol meg az egyház jelenlegi királya, Rodrigo Borgia, aki a békés mórok földjéről származik.

– Na és? Mi itt a probléma, Ada Ta?

– Attól, hogy ismerjük a problémát, még nem tudjuk a megoldást. Jusson eszedbe, hogy a papírok beszélnek, ha elolvassák őket, ez a papír pedig augusztus haváról beszélt. Ha tehát Medici két teljes holdciklus óta itt van, miért csak alig egy hónapja jár hozzánk? Tegnap ráadásul olyan képpel keresett fel minket, mint a bárányt szaglászó farkas. A nép, amelynek hangja tiszta és átlátszó, akár a

forrás, azt is mondja még, hogy Medici arra vár, fogadja őt a fehér pápa, aki állítólag az ellensége. Amikor a paraszt a rókával barátkozik, a tyúknak van oka a félelemre, és én már érzem is, ahogy kezdenek kiütközni a tollaim.

Gua Li ritkán látta ilyen gondterheltnek a mesterét. Amióta Rómában voltak, most először tört rá olyan félelem, mint mikor a kolostort robbanó nyilakkal támadta meg egy rablóbanda, az új császárral haragban lévő nemes ágyas, Gong Su zászlója alatt. Akkor a szerzetesek sokan voltak, és hangok segítségével köveket omlasztottak a katonákra. A támadók mind meghaltak, tetemeiket hosszan áldották a keselyűk, amelyek csontig lecsupaszították őket, lehetővé téve, hogy lelkük nemesebb személyiségként szülessen újjá. Most azonban Ada Ta egyedül van, gondolta Gua Li, és az aggodalomtól úgy szorult össze a gyomra, mintha skorpió szúrta volna meg.

– Miről beszéltetek tegnap?

– Semmi olyanról, amit már ne tudott volna – felelte a szerzetes szűkszavúan.

Gua Li elnézte, ahogy Ada Ta köröz a nyakával, a karjával, hogy lelassítsa a légzését. Soha nem látott még senkit, aki ilyen lassan, ilyen harmonikusan mozgott volna. Tudta, hogy ezek a mozdulatok segítenek megfeledkezni a nehézségekről. Ezzel persze Ada Ta nem menekülni kíván a gondok elől, hanem meg akarja találni az eszközt, amellyel szembeszállhat velük.

– Most pedig hagyom, hogy a gondolataim szabadon száguldozzanak a lehetőségek pusztáin – mondta Ada Ta. – És megpróbálom kinyitni a harmadik szemem, ahogy a jeles mester, Rimpócse guru tanítja. Te beszélj Ferruccióval, de ne mondj semmit se Gabrielének, se Leonardo mesternek. Az előbbinek olyan a természete, akár az ideges vadászgörénynek, az utóbbi meg olyan, mint a szamár a forrásnál: annyira lefoglalja az ivás, hogy csak akkor veszi észre a tigrist, amikor az már rávetette magát.

Miközben Gua Li felvette a száriját, látta, hogy mestere aurája kitágul, és indigószínről lilára vált, amint szellemi energiáival egyesül. Amikor az aura kék lesz, Ada Ta eljut abba a békés állapotba, amely megadja a megvilágosodást, és amennyiben a harmadik szeme is kinyílik, talán mindent megért, és rátalál a megoldásra.

Ferruccio szobájába érve Gua Li azonnal mesélni kezdett, azzal sem törődött, figyel-e rá egyáltalán a férfi.

– Apám!

– Tessék, fiam.

– Anya még mindig úgy bánik velem, mintha kisgyerek volnék.

A férfi végigsimított őszbe vegyülő, sötét szakállán, és elmosolyodott. Tekintetét az ég felé emelte. A csillagok kékes fényt szórtak a jeges csúcsokra és a hegyoldalakat borító hótakaróra. A sötétség a világ minden pontján ugyanolyan, de itt a tiszta levegő miatt sokkal fényesebbnek tűntek a csillagok, mint a Jordán folyó partján, ahol sok évvel ezelőtt bámulta őket. Most ismét a fiúra pillantott, aki apának szólította.

– És te minek érzed magad?

– Felnőttnek, apám. Megtanultam, hogyan kell kiszárítani a bivalyok bőrét, és spirituszban tartósítani kék szemüket. Tudok parancsolni a szamaraknak, tudok íjjal nyúlra vadászni, mindezt te tanítottad meg nekem. Úgy ölöm meg a kecskéket, hogy nem okozok fájdalmat nekik, és én készítem a legjobb szarkakelepcéket, Bon mester is megmondta.

– És legutóbb mit tanultál tőle?

– Hogy mind a fehér, mind a fekete fény a világ első istenétől származik, de a fekete fény hozta létre a szerencsétlenségek és a betegségek emberét, a fehér pedig a jóságét és az igazságét.

A fiú hagyta, hogy az apja gyengéden megcirógassa a tarkóját, de nem engedte eltéríteni magát gondolatmenetétől.

– Van azonban itt egy dolog, amit nem értek, apám. Miért teremtette meg az első isten a rosszat is? Nem gondolod, hogy ez nem jól van így?

– Tökéletesen igazad van, fiam, egyetértek veled. Megvitattad már ezt Bon mesterrel?

– Nem, apám, féltem, hogy istenkáromló vagy egyszerűen ostoba kérdésnek fogja tartani.

– Semmi, ami a tudásszomjaddal kapcsolatos, nem sértheti az isteneket, és semmi, ami velük kapcsolatos, nem lehet ostoba.

A fiú apja szemébe fúrta a tekintetét, és eközben könnyedén biccentett. A fekete szivárványhártya mintha fényt sugárzott volna.

– Még nem feleltél a kérdésemre, apám.

– Nem tetted fel a kérdést, fiam.

– Igaza van anyának – nevetett a fiú –, amikor azt mondja, hogy veled lehetetlen vitatkozni, mert mintha mindig igazad volna. De éppen tőled tanultam, hogy sosem szabad feladni a harcot, ha győzni akarunk.

– Akkor úgy hiszem, helyes dolgot tanítottam neked.

– Tehát ott tartottam, hogy…

– Várj csak! Láttad?

– Nem! Mit?

A fiú oldalra fordult. Az apja finoman az álla alá nyomta az ujját.

– Nem ott! Nézz fel, a két csúcs közé!

– Isten tevéjének púpjai közé?

– Csak nézd figyelmesen.

Nem sokkal ezután három villanás szelte át az eget a két hegycsúcs között.

– Apám!

Máskor is látott már hullócsillagokat, de olyan még nem volt, hogy az apja előre jelezte az érkezésüket. És sosem voltak ilyen ragyogóak: a testük vakító fehér, a farkuk tűzvörös.

– Apám! – A fiú szeme tágra nyílt a csodálkozástól, de az ajka mosolyra húzódott. – Honnan tudtad? Akkor anyánák igaza van, tényleg varázsló vagy!

– Anyádnak mindig igaza van – felelte az apja, és kinyújtotta jobb mutatóujját –, de ez esetben bátorkodom ellentmondani neki. A varázslók megpróbálják megváltoztatni az események menetét, az akaratukhoz igazítani őket. Én csupán megfigyelem a természet erőit. Némi gyakorlással sokat lehet tanulni belőlük.

– Többek között – kacsintott rá a fiú – azt, hogy előre meg tudd mondani, mikor fognak lehullani a csillagok. Én is képes leszek erre, apám, ha nagy leszek?

– Az tőled függ, Yuehan, de úgy látom, ezzel visszatérünk a kérdéshez, amit még nem tettél fel nekem. Azt mondtad: ha nagy leszel. Ez azt jelenti, hogy kicsinek tartod magad, és ezek szerint anyádnak megint csak igaza van.

Yuehan keresztbe fonta a karját, és összevonta a szemöldökét. Még meg sem fogalmazta a kérdését, de az apja máris kizárta a válasz lehetőségét. A duzzogás azonban nem jó semmire, csak magának árt vele. Egyetlen megoldás maradt: higgadtan kell visszavágnia az apjának. Csak még azt nem tudta, hogyan. Ekkor meglátta, hogy Szajed kapaszkodik fel a sziklákon feléjük tíkfa botjára támaszkodva. A bot vasalt vége minden lépésnél nekikoccant a kőnek, így már messziről hallhatták, ki közeledik.

Errefelé nem volt túlzottan veszélyes az élet, de olykor ide is eljutottak az elhunyt császár, Vang Mang fegyveres csapatainak portyázásairól szóló történetek. Ez a császár volt a Hszin-dinasztia első és utolsó uralkodója, igazságos és bölcs ember, aki részben Issza tanításait is elfogadta. Elvette a földet a gazdag családoktól, és szétosztotta a parasztok között, úgy rendelkezett, hogy a parlagon hagyott földek az államra szálljanak, központi ellenőrzés alá vonta a létszükségleti cikkek árát, hogy a nép ne éhezzen többé, és kihirdette, hogy a szegényeknek kamatmentesen kell kölcsönt nyújtani. Nem ezektől az emberektől félt Issza. Tudta: ha látják, hogy uruk egyik kedvenc tanácsadójával állnak szemben, egy haja szála sem görbül.

De változtak az idők. Amióta Vang Mang karóra tűzött feje napokig volt

közszemlére téve a császári palota előtt a fővárosban, Luoyangban, az új uralkodó, Kuang Vu-ti katonái valóságos irtó hadjáratot indítottak a gyűlölt előd, az eszeveszett forradalmár támogatói ellen. És egy ideje az alacsonyabban fekvő völgyekből mind gyakrabban érkeztek olyan hírek, hogy rátámadtak a falvakra, megölték a férfiakat, megbecstelenítették a nőket, hogy teherbe ejtsék őket, a gyerekeket pedig rabszolgának hurcolták el.

– Rabbi! Rabbi!

Szajed ziháló hangja megtörte a bot koppanásainak monoton ritmusát.

– Szajed – szólt a szakállas férfi –, kérlek! Hányszor mondtam már, hogy ne szólíts rabbinak? Nem vagyok tanító.

– Igenis, rabbi. Azt tehát nem akarod, hogy rabbinak szólítsalak, az Issza vagy a Jézus név pedig immár veszélyessé vált. Akkor hát hogyan szólongassalak, hogy oda is figyelj rám, tán olyan hangon, mint a szőrös jak?

– Szólíts barátodnak, úgysincs más barátom, innen tudni fogom, hogy te vagy az.

Szajed leült. Yuehan átölelte, mire ő beleborzolt a fiú hajába, és rámosolygott.

– Megengeded, hogy váltsak néhány szót négyszemközt az apáddal?

– Hát jó. Ha megérted, amit mond, magad is nagy bölcs vagy.

Szajed megvárta, míg a fiú bement a házba, csak ekkor fordult Isszához. Homlokát mély ráncok szabdalták.

– Rossz híreim vannak. Odalent a falvakban új arcok tűntek fel. Attól tartok, Guangwu kémei lehetnek. És kérdezősködnek az idegen felől: ki az, hol róhatják le tiszteletüket bölcsessége előtt? Az új császár nem bocsátotta meg neked, hogy barátja voltál annak az őrült Vang Mangnak. Az emberek ostobák, és akármennyire szeretnek, ha megkínálják őket egy tál főzelékkel, aztán egy kicsit több sört vagy mahuát isznak a kelleténél, beszélni fognak. Előbb-utóbb idetalálnak a katonák, Issza. Mind ők, mind a vörös szemöldökűek boldogan vinnék el a fejedet Guangwunak. És nem csak a tiédet, attól tartok.

Issza felállt, és a gleccsereken tükröződő, kék holdfényt nézte.

– Jártál Ong Pánál?

– Igen, mielőtt idejöttem. Már készülnek a fogadásukra. Kövekkel torlaszolják el a kolostorhoz vezető utat, csak egyesével lehet majd átjutni rajta. Segítségül hívják a kék medvéket is. Tudod, milyenek, természettől fogva nem rosszindulatúak, de ha valaki rájuk támad, vagy ha éhesek, egy hadsereget is képesek elpusztítani. És még valami. Ong Pa azt kéri, hogy menj el hozzájuk Gajával, Yuehannal és Guang Pával. Én meg majd elvegyülök az emberek között, nem fogok kiríni közülük, dicshimnuszokat

zengek Guangwuról, és itallal kínálom a katonákat, így kiderítem, mikor indulnak és mik a szándékaik.

– Jobb lenne, ha velünk tartanál.

– Valakinek itt kell maradnia megfigyelőnek, és az csak én lehetek. Szajed tudja, mikor jön el a fizetés ideje, és mikor a behajtásé. És úgy rejtőzik, mint a mormota az odújában, aztán újra előbukkan.

Issza tekintete a völgy felé kalandozott el, ahol por lepte az ösvényt, és a porfelhőből sárga zászló bontakozott ki, rajta a Han császárok címerállata, a vörös sárkány. Résnyire szűkült szemmel nézett a távolba, aztán megcsóválta a fejét. A benne rejtőző kundalini felébredt, egyszerre látta a jelent és a jövőt, tudata kitágult.

– Attól tartok, már késő, kedves mormotám, drága barátom – mutatott Issza a felfelé tartó lovakra. – Lehet, hogy téged követtek, de az is lehet, hogy így volt megírva.

Gua Li abbahagyta a történetet, amelyből Ferruccio csupán néhány mondatot hallott, mert a nő hangja álomba ringatta. Gua Li még magában sem merte elismételni, mi történt ezután, de lelki szemeivel azért látta a hirtelen lángba boruló házakat, Jézus kétségbeesett rohanását, a halottakat és a sebesülteket, és azt a lidérces álomba illő jelenetet, amikor egy lándzsa egyszerre döfte át az anyát és lányát. Egyetlen szúrás végzett Gajával és a kis Gua Pával, akit az asszony végső, védelmező ölelésben szorított magához. Üvöltés, aztán csend és zokogás, a képtelen öröm, amint a teste köré fonódik Yuehan karja, aztán a könnyek, amelyek a fiú mellére hullanak. Amikor Ferruccio felébredt, döbbenten nézte Gua Li könnyektől csillogó, sírástól dagadt szemét, de aztán megérezte a nő tenyerének érintését a homlokán. Olyan volt, mint valami balzsam. Belenézett Gua Li szemébe, beleveszett a pupillák sötétjébe, s egy időtlen időben találta magát. Gua Li mély lélegzetet vett, és mint a föld és az ég ciklusaiban, a múlt és a jelen eseményeinek emlékében, megérezte a levegőben egy új, halálos korszak eljövetelét.

33

Róma, Angyalvár, 1497. október 31.

– Mit akar tőlünk, Medici? Talán olyan bűnt kíván meggyónni, amely alól csak a pápa oldozhatja fel? Vagy azért jött, hogy átadja nekünk Firenze kulcsait, amelyeket Savonarola gatyájából csent el?

– Jobban szeretném, ha négyszemközt beszélhetnénk, Szentatyám.

VI. Sándor csodálkozó arccal nézett körül, és széttárta a karját, mintha azt mondaná, senkit sem lát a szobában. Giovanni de' Medici, aki a szék karfájára könyökölt, most a kezébe temette az arcát, hogy elrejtse mosolyát. Elképzelte, milyen érzés lehet a titkárnak mozdulatlanul ácsorogni a sarokban. Úgy áll ott, mint valami kariatida – talán maga Athéné, az írás művészetének védelmezője, tekintve, hogy a kezében szorongatja fekete könyvecskéjét, amelytől semmi pénzért nem válna meg. Johannes Burckhard megmozdította a lábát, de a következő pillanatban máris mozdulatlanná dermedt. Amit ír, egy napon majd megmenti az életét – vagy éppen a vesztét okozza. Ő csupán egy senki, talán ezért is élt túl anynyi pápát. Most tovább várakozott, még a levegőt is lassabban vette. Az évek során megtanulta, hogy a hatalmasok mellett jobb, ha csak a maga érdekét nézi az ember.

– Burckhard, süket is vagy, nem csak láthatatlan? Nem hallottad, hogy jelenléted terhes az egyház egyik hercegének? És Isten szolgáinak szolgája semmi sem tehet az ő akarata ellenében. Menj innen – adta ki a parancsot VI. Sándor –, méghozzá szaporán, és kivételesen ne is hallgatózz!

Burckhard tunikája elsuhogott mellettük. Amikor a titkár becsukta az ajtót, a pápa arckifejezése megváltozott.

– Az önnek adott menlevelünk egy hete lejárt, ön azonban dacol velünk, és még mindig itt van.

– Nem dacolok szentségeddel, hanem számítok a jóindulatára – helyesbített a bíboros. – Bízom a jóságában, mivel szentséged és az Anyaszentegyház érdekét szolgálom.

– Térjen a tárgyra.

Giovanni felállt, és keresztbe tett kezét bedugta a bíborosi köpeny bő ujjába. Pár lépéssel arrébb húzódott, aztán megállt háttal az ablaknak, hogy csupán teste körvonalai látszódjanak, az arckifejezését

árnyék rejtse, ő viszont jól lássa a pápa arcát.

– Tíz évvel ezelőtt szentséged elődjének köszönhetően az egyház elhárított egy pusztítónak ígérkező támadást, miután napvilágra került Mirandola nemesurának kilencszáz tézise. A zsinat, amit a gróf akart tartani Rómában…

– Jobban ismerjük a történetet, mint ön, aki még kisgyermek volt akkortájt.

– Igaza van, de a sötétség homályos erői mindig lesben állnak, és Mihály arkangyal tüzes kardja soha nem pihenhet a hüvelyében.

– *Perra tu madre!* – csapott az asztalra Sándor. – Megmondtam már, Medici, ne éljen vissza a türelmünkkel! Látja ezt az órát? Nagy értékű darab, egyenesen a genfi órásmesterektől származik, Filippo di Savoia ajándéka, és olyan kérlelhetetlenül méri az időt, mint a halál. Ha egy óra múlva még mindig itt látom magát, addig marad a vár vendége, amíg Firenzében a létezéséről is megfeledkeznek.

– Máris a tárgyra térek. Több francia nyomdában is arra készülnek, hogy kinyomtassák és széles körben terjesszék a tudós Valla írását, amely a *De falso credita et ementita Constantini donatione* címet viseli. A szerző ezen írásában bebizonyítja, hogy az Anyaszentegyház birtokai…

– Rohan az idő, Medici – vágott a szavába a pápa jeges hangon. – Ezt is tudjuk, s attól tartunk, közeledik a halála órája. Emlékeztetjük, hogy Lorenzo Valla már fejet hajtott a szent inkvizítor előtt, és bocsánatot nyert, de ez nem volt elég, az egyház lassan felejt.

– Ez csak a bevezetés volt, Szentatyám, most pedig *introibo ad altarem dei*, odalépek Isten oltárához.

Giovanni de’ Medici hangja egyszer sem remegett meg, miközben elmesélte a kereszténység legfőbb vezetőjének és a Borgia-ház fejének, milyen egyezséget kötött a török szultánnal, beszámolt a két emberről, akiket udvarában fogadott, és az általuk hozott üzenetről, amely visszavezet a tíz évvel ezelőtti veszedelemhez. Ahhoz az átkozott zsinathoz, amelyet Giovanni Pico della Mirandola akart összehívni, hogy egyetlen Isten – méghozzá egy női lényegű Isten – uralma alatt egyesítse a három monoteista vallást. Van azonban itt egy második, még rettenetesebb titok, amely a Fiú természetével kapcsolatos. A nép talán nem érti meg azonnal, talán évek telnek el, míg rájönnek, hogy nem lehet egyszerűen figyelmen kívül hagyni húsz évet Jézus életéből, mintha ez az időszak nem is létezett volna. Valaki majd kihasználja a helyzetet, valaki új evangéliumot hirdet majd, amely egy egyszerű igazságon alapszik.

A köznép, folytatta a bíboros, még emberibbnek látná Jézust, ha

nem Isten fia volna, hanem egy emberé, mint bárki más. Úgy ünnepelnék, mint olyan valakit, aki közéjük tartozik – akárcsak ezerötszáz évvel ezelőtt. Nem nyugtalanító, gőgös, ellentmondást nem tűrő alak lenne, egy kegyetlen isten gyermeke, aki azt akarja, hogy legyenek megalázottak, alávetettek. Nem a földre szállt Isten lenne, hanem testvér, barát, szabadító. És a pápa is tisztában van vele, mondta Medici, hogy az Alpokon túl, Nürnberg, Köln, Freiburg, Trier és még sok más város magasba nyúló katedrálisaiban már megjelent valaki, aki nem tudja, de gyanítja, aki nem ismeri, de sejti, és csak egy jelre vár, bármilyen jelre, hogy új, jobb és becsületesebb, szeretetteljesebb és spirituálisabb evangéliumot hirdessen. Olyat, amely a földi igazságosságon alapszik.

Az elmúlt századokban többször is elfojtották, üldözték az efféle gondolatokat, de az olyan emberek eszméi, mint Nesztoriosz és Pierre Vaudès, az orléans-i kanonokrendiek, az arrasi közösség és maguk a katarok, azóta is parázsként izzanak az egyház által rászórt hamu alatt. Elég egyetlen erősebb fuvallat, és a parázs lángra lobban, a tűz pedig minden dogmát elemészt.

– Képzelje el, Szentatyám – a szavak úgy ömlöttek Giovanni szájából, akár a lávafolyam –, azt a Krisztust, aki ismét leszáll a földre, és új nyelven beszél a néphez, az ő nyelvükön. És nézze csak, Szentatyám, nézze a népet, amely végre mindent megértett, és elárasztja a tereket, és követeli, hogy adják oda neki azt, ami jár. Parasztok, kézművesek, kereskedők, egy csomó ember, aki többé nem lehajtott fejjel imádkozik, nem az égi kegyelemért nyújtja a kezét, hanem meg akarja szerezni mindazt, amit az élet mindeddig megtagadott tőle, s nem kívánja kivárni, hogy a távoli és valószínűtlen mennyországban legyen majd az övé a méltóság, a szeretet és a szabadság.

– Most írta alá a halálos ítéletét, Medici: az árulás, az eretnekség, a hitszegés és az istentagadás bűnébe esett – felelte jéghidegen a pápa. – A nyelvét pedig bebalzsamozzuk, hogy sose feledjük őrült szavait.

A bíboros a pápa elé vetette magát, átkulcsolta a lábát, ölébe hajtotta a fejét. Sándort először meghökkentette ez az alázatos gesztus. Aztán bosszúsan érzékelte a drága szöveten keresztül, hogy Giovanni a combját simogatja. Medici hangja nem könyörgően, hanem cinkosan csengett, amikor a pápa övét piros fejfedőjére vonta.

– Nem, atyám – folytatta –, ön még mindig nem érti. Nem csupán valakinek a tanúságtételéről van szó, aki évszázadokon keresztül őrizgette eme titkot, hanem egy könyvről, amit olyan valaki írt, aki évekig Jézus közelében élt, még annak hamis halála után is. Ez a

könyv elmondja, mi történt valójában, és leleplezi a rejtélyt, amelyről mi nem akarunk tudomást venni, s amelyről a mi evangéliumaink egyetlen szót sem szólnak. Leírja Jézus serdülőkorát, szellemi útját, felnőtté válását, mielőtt visszatért volna Palesztinába. És leírja mindazt, ami utána történt, amikor elmenekült, amikor mindenki üldözte és sokan elárulták, egészen addig, míg vissza nem tért abba a távoli országba, ahol még ma is sok ezren járnak imádkozni a sírjához.

Giovanni felállt, széttárta a karját, és a pápa szemébe fúrta a tekintetét.

– Ez a könyv, atyám, itt van Rómában. És én szeretném önt megajándékozni vele.

A bíboros lehunyta a szemét, a homlokára szorította a kezét, és mélyeket lélegzett. A pápa nem szólt, akaratlanul is Giovanniéhoz igazította a légzését, olyanok voltak, mint két fújtató. Mintha az imént hallott szavak még keresnék logikus rendjüket, amelyet jelentéssel lehet felruházni, bármi legyen is az. Sándor úgy érezte magát, mint amikor kisfiú korában ott állt a nevelője előtt. Szelíd, megértő ember volt a nevelő, tökéletesen alkalmatlan arra, hogy úrrá legyen tanítványa lázadó természete fölött, ám lassú, éneklő beszédével mégis elbűvölte. Amikor őt hallgatta, úgy érezte, egy kukkot sem ért az előadásából, később azonban rájött, hogy mégiscsak megmaradt a fejében valami. És a vívóleckéken, miközben a mester – akit egészen más fából faragtak – olyan erősen csapkodta a kardlappal, hogy kék-zöld lett a karja, eszébe jutottak a nevelő szavai, és egyszerre megértette őket. Ugyanígy kezdte most felfogni Medici szavait, és valóságos lázálom bontakozott ki előtte.

– Tehát egy Jézusról szóló könyv?

– Több annál, atyám. Ez Jézus könyve. Ő maga szól hozzánk. Ez az ereklye százszor többet ér, mint Szent Péter ötven kisujja, meg a Szent Kereszt ezernyi szöge, amelyekből a legutóbbit éppen két napja akarták rám sózni a Campo de’ Fiori piacán. Fontosabb, mint Jézus három halotti leple, meg mindazok, amelyeket majd az eljövendő századok során fabrikálnak.

– És mi áll ebben a könyvben?

– Az igazság, atyám. Jézus élete. Nem olyan emberek beszélik el, akik csupán mások szavaiból ismerték őt, olyanokéból, akik meg azoktól hallották a történeteket, akik azt állították, hogy közel álltak Jézushoz. Több evangélium van a földön, mint csillag az égen, mind különbözőek, mégis mindegyik az abszolút igazságnak hirdeti magát. Még Máté, Lukács, Márk és János sem egyformák.

– Szent Iréneusz azt mondta, azért kell négy evangéliumnak lennie,

mert égtájakból is négy van.

– És négyen vannak az apokalipszis lovasai, az évszakok, a holdfázisok, sőt az első ember, Ádám neve is négy betűből áll! – meresztgette a szemét Giovanni. – De ha már itt tartunk, a néphit szerint a négyes a disznó száma…

– Térjen a tárgyra, bíboros úr.

– Ha itt most perbe fognának egy eretneket, kinek hinne, atyám? Egy távoli utazó elbeszélésének, vagy egy szent embernek, aki saját fülével hallotta, amint az illető aznap reggel szónoklatot intézett a tömeghez az amfiteátrumban? Ugye, érti, atyám, mit akarok mondani ezzel? Itt maga az eretnek az, aki beszél és bevallja bűneit. És van egy nő, aki kívülről tudja Jézus életének minden apró részletét. Mert ezt a történetet megőrizték, és nemzedékről nemzedékre átadták egymásnak a világ legmagasabb hegyei között, amelyekről Marco Polo mesélt. Ahová Jézus elment, majd hazatért, aztán visszament, és ott is halt meg.

– Könyvek! Mindig ezek a könyvek! Átkozott legyen, aki a betűket kitalálta! – szitkozódott a pápa. – Maga olvasta ezt a könyvet?

– Csupán átfutottam, atyám, de már attól is egész testemben reszketni kezdtem. Biztos helyen őrzik, jó kezekben van.

– És nekünk el kell hinnünk, igaz? És ha hamisítvány volna, vagy ami még jobb… ha nem is létezne?

A pápa fenyegetően emelte fel a mutatóujját, tekintetével pedig eközben követte a bíboros széles gesztusait és apró, szapora lépteit.

– Hinnie kell, atyám. Csak a hit óv meg minket a halálos tévedésektől.

– Azok nem tévedések, hanem bűnök – helyesbített VI. Sándor.

– Egyre megy, Szentatyám. Aquinói Szent Tamás azt mondja, hogy az ész vagy a tudat tévedését, ami a bűnös tudatlanságban gyökerezik, szükségszerűen az akarat bűne követi.

– Ne tartson itt nekem teológiai előadást.

– Nem tehetem, és nem is tennék ilyet, csupán meg akartam értetni szentségeddel, micsoda nagy horderejű hírről van szó, és milyen rendkívüli alkalom kínálkozik számunkra.

– Maga Medici – jelentette ki VI. Sándor, akinek eszébe jutott, hogy ő viszont Borgia. – És bár fiatal, máris magán hordja családja bélyegét. Most pedig tudni akarjuk, méghozzá tüstént – folytatta halkabbra fogott hangon –, hol van ez a könyv, már ha létezik egyáltalán, amelyről azt állítja, hogy ilyen óriási jelentőségű. El akarunk küldetni érte, meg akarjuk vizsgálni, és meg akarjuk ítélni, hogy isteni, avagy ördögi, eretnek műről van szó.

Az utolsó szavakat tagoltan mondta, és figyelmeztetésképpen szándékosan spanyolosra fogta a kiejtését, hiszen a spanyol a Szent Inkvizíció nyelve. Ezután csókra nyújtotta a gyűrűjét, jelezvén, hogy a megbeszélésnek vége, a bíboros azonban elfordította a fejét, és leült a pápával szemben, imára kulcsolt ujjait a homlokára szorítva. Nagyon jól tudta, hogy miután nem volt hajlandó elhagyni a várost, kettejük párbaja csak még ádázabb lett. A pápa utolsó szavai pedig mintha egyenesen az inkvizítor, Tomás de Torquemada szájából jöttek volna, akinek a neve immár egyet jelentett a gyűlölettel és a rettegéssel. Torquemadát mindenhová ötven lovas és kétszázötven testőr kísérte, több, mint magát az egyházfőt, aki most ott ült Giovannival szemben.

De a pápa ellen egy népes hadsereg sem lenne elég: amint védence, Niccolò Machiavelli írta egyszer, a háború megnyeréséhez egyszerre szükségeltetnek az oroszlán és a róka képességei. Az ő ellenfele viszont, ha már az állatoknál tartunk, egy hatalmas skorpió, amelyet csak úgy lehet megfékezni, ha kitépik mérges fullánkját. Mert ha ráijesztenek, megszúrja a másikat, és belehal. Ráadásul ez a ronda bestia amolyan félisten, megkérdőjelezhetetlen a hatalma, s az ellenfél élete azon múlik, megérteti-e vele, hogy ismeri a gyenge pontját, anélkül, hogy tudatná vele, támadásra készül. Sőt épp ellenkezőleg, úgy kell tennie, mintha meg akarná kímélni. A skorpiót nem szabad kerülgetni, a szemébe kell nézni. Neki most az a dolga, hogy minden alakoskodás nélkül közölje a feltételeit. A másiknak pedig az, hogy eldöntse: szövetséget akar vagy harcot.

– Olyan nyíltan akarok beszélni önnel, mintha gyónnék, sőt azt kérem, hogy amit mondok, arra boruljon a gyónás szentségének leple. Tudom, hogy értelmes és ravasz ember rejlik a pápai palást alatt, úgyhogy őszinte leszek. Ugyanakkor azt szeretném, ha nem tartana se együgyűnek, se ármánykodónak, se áldozati báránynak. Mosolyog, Szentatyám? Örülök neki, látom, hogy teljes köztünk az egyetértés. És most adja rám áldását, mielőtt belevágnék a gyónásba.

VI. Sándor gépies mozdulattal megáldotta a bíborost, és közben az ablak felé fordult, mert valami zajt hallott. Egy platánfa ágát annyira rázta a szél, hogy nekiütődött az ablaknak, és beleakadt a fémrácsba. A fogságba esett levelek hevesen csapkodták a drága, sárga kalcedonüveget, de az ólomkeret ellenállt a támadásnak. Aztán egy különösen erős szélroham éppen az ág legvastagabb részét csapta az ablakhoz. Az egyik kerek üvegdarab kitört, és mintegy megkönnyebbülve elrepült. A szél berontott a szobába, és kis híján lefújt az asztalról néhány pergament, de Giovanni sietve rögzítette őket a római császárokat ábrázoló borostyán mellszobrokkal.

– *Sic transit gloria mundi* – jegyezte meg. – Ezek az emberek, akiknek egykor egyetlen intésétől is megremegett a világ, mostanra puszta papírnehezékek lettek, még ha értékesek is. Mit szól hozzá, uram?

– Gyónni akart, Medici.

– Gyónom – csapott a mellére a bíboros minden alázatosság nélkül – a Mindenható Istennek és önnek, Szentatyám, hogy ha a bűn inkább lakozik a gondolatban, mint a cselekedetben, akkor sok okom van a bűnbánatra. De úgyis ön fog megítélni, a Mi Urunk közvetítésével, így hát elsősorban az ön kezébe teszem le a sorsom, és csak azután az Övébe.

VI. Sándor még akkor sem érezte magát ilyen védtelennek, amikor elődje a szemére vetette, hogy javaslatait és tanácsait személyes érdekeinek megfelelően használja fel. Pedig hogy utálta azt a genovait, aki csak nevében volt Ince, azaz „ártatlan”, és aki, noha öregebb volt nála, egyszerűen nem akart meghalni. Így hát kénytelen volt időnek előtte átsegíteni a másvilágra, miután az utódlásra vonatkozó szövetségük véget ért. Az arzén régóta az isteni akarat eszköze. Ince azonban csak egy genovai kisnemes volt, a Cybo családból, ez viszont egy Medici, ami nagy különbség. Amaz vén bakkecske volt, ez meg ifjú bika, még akkor is, ha a hajlamait tekintve inkább a tehénhez áll közelebb.

Különben is, ő a bika, *Virgen María!* A Mediciek címerében hat golyó van, az övében viszont a bikának ugyan csak két golyó jutott, de a szerszáma nagyon is jól látszik, és az a fontos. Sajnos e percben a bíboros puha ujjai éppen az ő golyóit szorongatják, bármilyen nagyok is azok. Ki kell szabadulnia ebből a szorításból. Ha sakkjátszmáról lenne szó, azt mondaná, hogy Giovanni sakkot adott a királynak, és a sarokba kényszerítette. De volt olyan ravasz, hogy nem szorította teljesen a falhoz, nehogy valami kétségbeesett lépésre szánja rá magát. Például hogy megölje. Kétszeres vereség.

Amikor a bíboros befejezte az elbeszélését, Sándor ráébredt, hogy csakugyan logikus és igaz a történet. A könyv valóban létezik, Medici nem őrült, nem is félkegyelmű, és amíg nála van az a bizonyos iromány, addig fennmarad a patthelyzet. Másfelől viszont az olyan családok, mint a Borgiák és a Mediciek, mindig is így viselkedtek: a történelem megtanította őket, hogy csak úgy tudják megőrizni a hatalmat, ha szövetségeket kötnek. Most rajta a sor, fel kell szabadítania a királyt, és fel kell áldoznia a huszárját Ananké, a szükségszerűség oltárán. Pár hónapja már megtette ezt egy másikkal, egy Juan nevű telivérrel, a fiával. Most pedig a saját céljáról mond le, de nem örökre. Csak a halál örök.

– Tehát azt kívánja…

– Hogy maradjon pápa, ne koronáztassa királlyá magát, hogy én itt lehessek ön mellett, és egy távoli napon az örökébe léphessek.

Hát persze, valamit valamiért, *divide et impera sempiter,* ahogy az uralkodók szokták, ahogy ő is tette Incével. Még a háború közben is arra kell gondolni, mi lesz később, hogyan őrizheti meg a privilégiumait, bárki győz is. Úgy kell megegyezni, hogy a változtatások ellenére a dolgok lényege változatlan maradjon.

VI. Sándor a jobb gyűrűsujján viselt halászgyűrűre meredt. Ha pápa marad, akkor a hagyomány értelmében a gyűrűt megsemmisítik a halála után, ha viszont király lesz, akkor a fiára hagyja. Nézegette hatalma jelképét, és közben a dinasztiájára gondolt, és arra, hogy netán majd úgy emlékeznek rá, mint az első pápára, aki király akart lenni, ám végül elsöpörte a történelem. De a töprengés nem tartott soká. Máris megszólalt:

– Akkor tehát rá kellene vennünk Cesarét, hogy felejtse el a Borgia-dinasztiát?

– Ne mondja nekem, hogy csakugyan jobban szeretné, ha nem „szentséged”-nek, hanem „felséged”-nek szólítanák! A király csak egy a földi hatalmasságok közül, a pápa viszont az egész emberiség feje. Nem illene önhöz a királyi cím. Tudja, mit mondott az apám? Nézd meg őt, fiam: olyan fejedelem, akiből soha nem lesz király, mégis hatalmasabb, mint az összes király együttvéve.

– Az ön apja befolyásos, okos és bölcs ember volt. Épp ezért gyűjtött oly sok ellenséget – jegyezte meg Sándor. – Egyetlen hibát követett el: azt, hogy az ön húgát, Maddalenát ahhoz az agyalágyult Franceschettóhoz adta.

– Pápa fia volt, jó parti, rangban méltó hozzá.

– De sem önnek, sem nekünk nem ez a fontos – szólt közbe a pápa. – Ha ön nő volna, összeházasítanánk Cesaréval, és minden megoldódna, a dinasztiánk kérdése is.

– Higgye el, Szentatyám, semmi sem tenne boldogabbá. De a Mindenható másképp akarta.

A pápa megállapította, hogy Medici minden lépésére vagy hátrálással, vagy támadással reagál. A nevelője annak idején arra tanította, hogy ilyen esetben jobb döntetlent ajánlani, mint mindenáron megpróbálni mattot adni, mert úgy akár még el is veszítheti a játszmát. De azért megpróbálkozik egy utolsó lépéssel, hogy kimozdítsa a helyéről a hiányzó bábut, bár most már nem sok jelentősége van.

– Meg se merem kérdezni – szólalt meg halvány mosollyal –,

honnan értesült ezekről a dolgokról. Biztos vagyok benne, hogy nagy fájdalmat okozna a válaszával, hiszen csak a családom volt beavatva a terveinkbe.

– Amint mondani szokták, Szentatyám, a falnak is füle van, sőt szája is.

Hosszú csönd követte a bíboros utolsó szavait. Azután a pápa szólalt meg elsőnek:

– Akkor tehát békét kötöttünk.

– Szolgálatára állok.

– Nos, akkor hát mondja meg, mit kíván tenni.

Giovanni de' Medici még hosszan értekezett VI. Sándor pápával, megtárgyalták, mi a teendő. A pápa azt javasolta a bíborosnak, ha nem akarja, hogy kapcsolatba hozzák az emberrablással, szabaduljon meg Leonora de Molától, méghozzá diszkréten. Ha akarja, bízza csak a dolgot az ő egyik bizalmas emberére, ám akkor már tüntesse el a nő börtönőrét is, amint ilyen esetekben ajánlott, mert az ember sosem lehet elég óvatos.

A bíboros helyeslően bólintott, majd pedig maga is javaslattal élt: az öreg keletit és Ferruccio de Molát magánkihallgatásra kellene hívni az Angyalvárba, ahonnan aztán többé nem távoznának élve. Hozzátette, hogy az ifjú és bőbeszédű Gua Lit átadja majd a török követnek, mint a szultánnak szánt személyes ajándékot.

Ez némi biztosítékot jelent mind neki, mind a pápának, mivel ha – Isten ne adja – a könyvben rejlő titok meg a nő tudása ismét egyesülne, annak igen káros következményei lennének. Olyan ez, mint a kén meg a salétrom: egymagukban nem valami hatásosak, de ha összekeverik őket, gyilkos hatású lőport alkotnak. Ha majd elfoglalja Szent Péter trónját, mindkét veszélyes elemet elpusztítja: a könyvet saját kezűleg semmisíti meg, a nőre pedig ráküld néhány janicsárt.

Mindezt azonban nagyon óvatosan kell véghezvinniük, mert de Mola igen fürge, és az öreg is gyorsan lecsap a botjával, úgyhogy nem erőszakkal, hanem a diplomácia fogásaival kell őket rávenni, hogy önként jöjjenek el a várba. A pápa felajánlotta a segítségét: ha tudná, hol tartózkodnak, szívesen küldene fegyveres kíséretet. A bíboros köszönetet mondott, majd emlékeztette a pápát, hogy egy kődarab kettéhasításához a legjobb eszköz a megfelelően beillesztett, megnedvesített faék. Arra kérte hát Sándort, hogy ne próbálja alkalmatlan helyekre verni az éket. A pápa gratulált kőfaragói ismereteihez, Medici pedig emlékeztette, hogy a családjának számos kőbányája van. Szükséges továbbá, és ebben fenntartások nélkül egyetértettek, hogy a bíboros több kódolt üzenetet is küldjön II.

Bajazid szultánnak, melyekben megnyugtatja, hogy szövetségük ügye jól halad, ámbár alkalmazkodni kell a körülményekhez.

– Mindent a maga idejében. *Bene citoque dissentiunt* – jegyezte meg VI. Sándor, vagyis hogy hamar munka ritkán jó.

– *Sero venientes, male sedentes* – tette hozzá Medici bíboros, vagyis hogy a későn jövőnek rossz hely jut, tehát nem érdemes hosszan tétovázni.

– *Omnia fert aetas* – idézte VI. Sándor, azaz mindent meghoz a kor.

– *Veniam sicut fur* – mondta erre Medici, mert ha tolvaj módjára jő a halál, akkor nincs mit tenni.

– *Omnia munda mundis* – vagyis a tisztáknak minden tiszta, zárta le a vitát a pápa. Ha a szultán félreértette a dolgot, az ő baja, kettőjükön kívül pedig úgysem érdeke senkinek, hogy megszerezze a könyvet.

Így hát abban maradtak, hogy kis idő múltán kellő óvatossággal bejelentik Bajazidnak: a keleti szerzetest tőrbe csalta valami titokzatos ellenség. Medici azzal az ötlettel állt elő, hogy hárítsák a felelősséget az alkancellárra, Ascanio Sforza bíborosra. A pápa megköszönte a javaslatot, és azt mondta, még meggondolja a javaslatot. Pedig valójában kitűnő ötletnek tartotta, mivelhogy Sforza, miután elfogyott a Sándor megválasztásáért kapott pénze, már jó ideje szervezkedett franciapárti fivérével, Milánó urával a római politika érdekei ellen. Ám előbb még egyszer, utoljára kihasználja, gondolta Sándor, és már tudta is, miként. Ezenkívül még mindig fájt neki a megaláztatás, amely a megválasztása előtt érte, amikor Sforza az árnyékszéken ülve fogadta, miközben szükségét végezte. Ő pedig, Don Rodrigo Borja y Doms, lehajolt, hogy megcsókolja a lábát, mintha nem lett volna elég a megígért százezer scudo.

Majd ha a fivére halála fölött érzett fájdalmát lecsillapítják valami ajándékkal, például Sabbioneta várával, amely jelenleg gazdátlan, Milánó ura is hozzájárul, hogy Giovanni de’ Medici kapja meg az alkancellári címet. Ezzel aztán valódi szövetség jön létre a pápa és a bíboros között, legalábbis addig, amíg valamelyikük meg nem hal.

A legfőbb gond továbbra is Cesare. Sándor nem árulhatja el neki, miben egyeztek meg Medici bíborossal, mivel lázadó természete miatt még a végén szembefordulna az apjával. De ő szerencsére tudja, hogyan tartsa féken becsvágyó fiát, aki váratlan dühkitöréseivel időnként olyan, mint akit franciakór gyötör. Pár napja is mi történt? Berontott hozzá, mint valami fúria, és órákon keresztül dühöngött olasz–spanyol keveréknyelven, mintha legalábbis minden községben rettenetes ragály tombolna. Apja kérdései nyomán Cesare lassanként észhez tért, megnyugodott, s végül is arra jutottak, hogy néhány

elszigetelt eset, még ha szokatlan is, nem ok arra, hogy ilyen rémületet keltsen, és arra sincs szükség, hogy csapatokat küldjenek a várak és erődök körbevételére. Amikor Sándor azt kérdezte tőle, nem az rejlik-e a kérése mögött, hogy netán bosszút akar állni némely nemesúron, aki nem kellő tisztelettel fogadta, Cesare éktelen haragra gerjedt, és homályos fenyegetésekkel illette saját szülőatyját.

Medici megjegyezte, hogy a pestis ronda jószág, és nem árt vigyázni vele, Cesare féktelen viselkedése azonban szomorúsággal és sajnálattal tölti el. Ő maga is hallotta már – méghozzá közvetlen szemtanúktól, úgyhogy sajnos igazak a hírek –, miféle jelenetek zajlottak bizonyos európai udvarokban, márpedig ezek az esetek meglehetősen rossz fényt vetnek őszentsége legidősebb fiára, akit a pápai akarat megbízható közvetítőjének tartanak. Ezzel szemben Európa-szerte mindenki mély tisztelettel viseltetett a nemes Juan iránt, ő pedig mindennap azért imádkozik Istenhez, hogy itt a földön is teljesedjen be az égi igazságszolgáltatás, és az ismeretlen, aki elvette eme nemes férfiú életét, halállal lakoljon bűneiért. A pápa erre azt mondta Giovanninak, hogy nem kellene túlzásba esnie.

Még el sem halt a bíboros köpenyének suhogása a vár keskeny lépcsőjén, amikor Sándor megparancsolta Burckhardnak, hogy küldje hozzá azonnal Sforzát. Az ifjú Medici szájából ugyanis egy mondattal, vagy talán csak egy szóval több hangzott el a kelleténél. Ha igaza van, ez lesz az ék, ami széthasítja a márványtömböt, melyen túl ott magasodnak Firenze tornyai – méghozzá végre az ő uralma alatt. És ha majd Sforza távozott, felveszi hidalgokalapját, és saját ékjével fog áttörni bizonyos puha és nedves falakat.

34

A cintoiai erdő, 1497. november 6.

A táj okkersárga, barna és zöld színeit még ragyogóbbá tette a szemerkélő eső. Leonora a börtöne ablakából figyelte, amint a természet minden megrázkódtatás nélkül fogadta az évszakok változásait, egyszerűen beletörődött a napsütésbe és a szélbe, a szárazságba és az esőbe, a melegbe és a hidegbe. Olykor – ha villám csapott egy fába, vagy valaki óvatlanul égette fel a tarlót aszály idején – tűz ütött ki, ami megtisztította a földet, és felkészítette az újjászületésre, a még dúsabb, még pompásabb virágzásra. Mintha az ő testének változásai is olyan ősi mintát követtek volna, mint az élet maga. A hasa kezdett gömbölyödni, egész teste teltebb lett.

– Olyan leszek, mint egy tojás – mondta magának –, hogy kényelmesebben elférjen a kiscsibe.

A melle is gömbölyűbb lett, és a mellbimbójához elég volt a ruhán át hozzáérni, máris megkeményedett, ami hol kellemes érzés volt, hol zavaró. Éjszaka nem sokat aludt, mert félt, hogy egyszer csak felbukkan mellette a fráter. Ilyenkor elképzelte a tejét szopó, apró ajkakat, majd Ferruccióról kezdett ábrándozni, az ő szúrós, rövid szakállal övezett ajkairól, és a csókjairól, melyektől kipirosodott az álla meg az arca. Hiába remélte, hogy az anyaság majd kioltja benne a vágyat, nem így történt. És amikor az emlékek nyomán úgy felhorgadt benne a vágyakozás, hogy a hasa is belefájdult, a keze a puha szőrszálakon végigfutva az ölébe csusszant, középső- és mutatóujja bebújt összezárt combja közé. Szemét az ajtóra függesztette, és folytonosan fülelt, miközben lassan simogatta magát. Képzeletében Ferruccióé volt a kéz meg a száj, egészen a néma kiáltásig, amikor az ajkába harapott, nehogy a legkisebb nyögés is áthatoljon a köveken, legyen az akár fájdalmas, akár gyönyörteli, s eljusson annak a fülébe, akinek az ilyen pillanatokban aztán végképp semmi keresnivalója a szobájában. Miután így kielégítette vágyait, engedett az álomnak. Bal oldalára fordult, mert ezt tanácsolták az apácák a gyermeket váró asszonyoknak.

Néhány tyúk nyaktollaiból meg szövetdarabokból tű és cérna segítségével párnát fabrikált magának, amelyet a háta mögött tartott, ha ült, hogy enyhítse az egyetlen fájdalmat, amit a gyermek okozott.

Hosszan könyörgött Marcello fráternek, elmagyarázta neki, hogy csak emiatt kellenek a rongyok, esze ágában sincs felkötni magát. A tűvel sem sokra menne, ha fegyvernek akarná használni, kivéve, ha boszorkány volna, és karddá vagy tőrré tudná varázsolni. Ekkor azonban felmerülne a kérdés, eddig miért nem változtatta mérges kígyókká a fekhelyét alkotó szalma szálait.

Marcello a lehetőségekhez mérten eleget tett kívánságainak. Kényszerű együttélésük nyomán immár az a képzete támadt, hogy feleségül vette a világ legmakrancosabb asszonyát. Amikor kiengedte Leonorát napi sétájára – persze, csak lánccal a nyakában –, a nő többször is valósággal ráparancsolt, hogy adja oda az ingét, a csuháját vagy a gatyáját, hadd mossa ki, mert inkább vállalja a cselédmunkát, mint hogy elviselje a ruhákból áradó bűzt. A fráter pedig mogorván engedelmeskedett, odavetette a szóban forgó ruhadarabokat, Leonora meg fél kézzel elkapta, mert másik kezével fájós hátát egyengette.

Esténként azonban, gyertyaoltás után Marcello visszaváltozott a börtönőrré, akinek lennie kellett, és szobája magányában tőle telhetően kiöntötte a szívét, átkozta a Leonora iránti tiszteletét, jó neveltetését, az időket meg a hatalmasokat, és áldotta a körülményeket, melyek lehetővé tették, hogy megismerje ezt a nőt. Akit még a hideg éjszakákon sem úgy képzelt maga elé, mint afféle szajhát, aki csak azért tetteti magát kiéhezettnek, hogy gyorsabban lezavarja a dolgot; angyalnak látta, aki csak nagy nehezen, szemérmesen adja oda magát, s engedi látni immár gyermekkel terhes ölét.

A szerzetesek és remeték között nem volt ritka, hogy valaki együtt élt egy nővel, aki a cselédje és az ágyasa, olykor a felesége volt. Marcello úgy tervezte, hogy ha mindennek vége, ő is ilyen jogért folyamodik a bíboroshoz, de nem éri be akármilyen nővel – neki ez a nő kell.

Leonora összerezzent, amikor meghallotta, hogy a nevét kiabálják, amikor pedig elhúzták a reteszt, a hasára szorította a kezét. Marcello kitárta az ajtót, és kezében egy takaróval közeledett felé. Arrébb lökte Leonorát, majd felkapkodta a földről a rongyait, amelyek még nedvesek voltak az esőtől. Leonora hátán végigfutott a hideg. Remegő ajkakkal támaszkodott a falnak.

– Indulj! – parancsolt rá a fráter. – Menj innen, de rejtőzz el az erdőben, kerüld el az ösvényt!

Leonora még a szavainál is ijesztőbbnek találta a fráter ziháló, rekedt hangját.

– El kell menned – magyarázta Marcello. – Most rögtön! Három

lovast láttam. Vagy értem jönnek, vagy teérted, de végül is mindegy.

Miután Leonora nem mozdult, Marcello megragadta a vállát. A szájából borszag áradt, de a szemében tükröződő kétségbeesés őszintének tűnt.

– Nem érted? – rázta meg, amitől az asszony még inkább megijedt. – Nem tudom, kik azok, de éppen ide tartanak! Nem maradhatsz itt, amíg kiderül, mit akarnak és ki küldte őket. Menj el! Most! Ha csak menedéket kereső zarándokok, akkor utánad megyek és megkereslek, még ha a sátánhoz kell is imádkoznom.

Az ajtó nyitva volt, a vaskulcs a zárban, a fráter pedig ott állt, és kinyújtott karral mutatta a szabadság felé vezető utat. Leonora átbújt a karja alatt, elvette a takarót, és miközben kiment, magára terítette az eső ellen, amely egyre jobban zuhogott. Futva szelte át az udvart, majd hátra se fordulva bevette magát az erdőbe. Vizes papucsa csúszkált a nedves leveleken, arcán könnyekkel vegyültek az esőcseppek. A takaró beakadt egy ágba, meg kellett állnia, hogy kiszabadítsa. Így pillantotta meg az ágak között a fekete, csuklyás köpenyt viselő lovasokat, akik megálltak börtöne ajtaja előtt. Azt is látta, hogy Marcello fráter kijön, megáll előttük, és széles, áldó mozdulattal köszönti őket.

Leonora mozdulatlanul kuporgott, kezét a szívére szorította, mintha arra kérné, dobogjon lassabban. Az eső kopogásától nem hallotta, mit beszél a három jövevény, de a mozdulataik sok mindent elárultak. Marcello folyton széttárta a karját, azok meg csak járkáltak körülötte a lovaikkal. Kérdezgették, de ő csak a fejét rázta, könyörgött, a végén még térdre is borult. Leonora ekkor azt látta, hogy az egyik férfi leugrik a nyeregből, és odalép a fráter mögé, aki a torkához emeli a kezét, mintha egy kötelet vagy ostort vetettek volna a nyakába. A lovas ezután újra nyeregbe pattant, és megsarkantyúzta a lovát, és elvágtatott vele, maga után vonszolva a sárban a fráter testét.

Leonora lehunyta a szemét, és a szája elé szorította a kezét, nehogy felkiáltson. A két másik férfi megvárta, míg a társuk visszatért. Ekkor a lovak jó alaposan megtaposták a sáros, véres kupacot. Miután véghezvitték, amiért jöttek, vezetőjük egyetlen intésére vágtában távoztak, ellenkező irányban, mint amerről érkeztek.

Leonora sokáig várakozott némán, és fülelt. Az eső már csaknem elállt, csupán néhány cseppet fújt rá a szél annak a babérfának a leveleiről, amely mögött elbújt. Marcello továbbra is mozdulatlanul hevert a földön. Ő volt a börtönőre, a porkolábja, ő szakította el Ferrucciótól és ő hozta ide a világ végére, sőt még azzal is megpróbálkozott, hogy megbecstelenítse. Most mégis szánalommal

vegyes borzadállyal tekintett rá.

– Mindig vigyél kenőcsöt a sebesültnek, akkor is, ha az ellenséged – tanácsolta a nagyanyja minden mese végén, amikor magához intette a tűz mellé, mielőtt aludni küldte. – Meglásd, csoda történik, mert a jó cselekedetben lakozik az igazi imádság.

Így hát Leonora keresztülsettenkedett az erdősávon, amely elválasztotta a börtöne előtti udvartól. A fráter véres péppé taposott arcából kocsányon lógott ki az egyik szem. Orcájáról levált a hús, kilátszott a szája belseje és törött fogai. Leonora hányingerrel küszködve, könnyezve hajolt fölé. A csaknem ágyékig felhúzott csuha alól kilátszó láb is csupa zúzódás volt; az arc mellett ez a testrész járt a legrosszabbul. Marcello azonban még lélegzett, Leonora pedig gondolatban sietve hálát adott valakinek, aki tán az égben lakik, tán a természetben, mindegy is, mint ahogy az sem fontos, van-e neve vagy arca. Ezután vízért ment a cellájába, majd visszatért a fráterhez. Megpróbálta felemelni a fejét, és megitatni, de Marcello összeszorította az ajkát. Aztán a felhasított arcon kiáramló lélegzettel együtt némi hang is kiszűrődött.

– Köszönöm – rebegte. – De most menj el. Visszajöhetnek.

– Marcello…

Ez volt az első alkalom, hogy Leonora a nevén szólította őrzőjét, és Marcello tudta, hogy az utolsó is. Amikor a testet elhagyja a fájdalom, az annak a jele, hogy a porhüvely nem reagál többé. Szerzetesként többször is megesett vele, hogy sírva fakadt, amikor azt látta, hogy a súlyos beteg váratlanul jobban érzi magát, mert tisztában volt vele, hogy az illető hamarosan megtér teremtőjéhez. Vagy bárki máshoz.

– Hallgass meg, nincs időnk, visszajöhetnek. Téged keresnek, azt hiszem, meg akarnak ölni, bár nem tudom, hogy a gazdám bérelte-e fel őket, vagy más, de ez nem is fontos.

Hogy hallja a suttogását, Leonorának egészen közel kellett hajolnia hozzá, szinte meg kellett érintenie azt a húskupacot, amely pár órával előbb még félelmet és gyűlöletet keltett benne, most viszont már csak undort és szánalmat érzett iránta.

– Indulj arrafelé, amerről jöttek, egy mérföldnyire elérsz egy keresztúthoz. Menj balra, és még sötétedés előtt eljutsz a cintoiai templomhoz, egy magas tornyú vár áll mellette. Ott él az öcsém, Mariano, add át neki ezt a vasgyűrűt, ő majd ráismer, neki is ugyanilyen van. Vitesd el magad Firenzébe, Savonarolához, ő az egyetlen, aki meg tud védeni attól, aki bántani akar.

– Nem lehet, itt a gyerek… és te is rosszul vagy.

– Indulj! – Marcello lehelete Leonora arcába csapott. – Én már

nemsokára jól leszek, a gyerek meg úgyis veled megy.

– Lehet kezelni a sebeidet, ismerek gyógyfüveket…

– Asszony, a füveid nem támasztják fel a holtakat, kivéve, ha boszorkány vagy, de ha így lenne, már rég végeztél volna velem. Jobban is jártam volna.

Leonora levette a kezét a fráter testéről, és csak ekkor látta, hogy csupa vér. Ott, ahol a csuha elszakadt, széles seb tátongott, amelyen a bél is kitüremkedett. Leonora egy darabig ott guggolt feltartott kézzel, aztán felállt, fogott egy követ, becsúsztatta a fráter feje alá, majd két keresztbe tett ágat fektetett a mellkasára. Most először érezte azt, amiről már annyit hallott: a magzat megmozdult, és rúgott egyet.

– Igen – mondta –, máris megyünk.

Marcello fráter követte épen maradt szemével. Miután csak fél szemmel látott, úgy érzékelte, hogy a nő szinte rátapad a horizontra, és túl lassan halad. Megpróbált felegyenesedni, de közben Leonora már eltűnt. Marcello ekkor megnyugodott, lehunyta a szemét, és végre, annyi év után, Istenhez fordult.

35

Róma, 1497. november 15.

Az ujjak óvatosan, tiszteletteljesen futottak végig az alig arasznyi, vöröses fából faragott kúpon. Ferruccio csodálattal nézte az egyszerű, könnyű tárgyat, amelyet a kezében tartott.

– Akácfából van, és ugyanúgy nem hatol át rajta az eső, mint a rigó fészkén – mondta Ada Ta –, mindazonáltal a benne rejtőző fióka nélkül csupán haszontalan fadarab volna. Nézz csak bele, ne félj, nem harap!

Ferruccio kihúzta a dugót, és kivette az összetekert selyemdarabot, de nehezen tudta rászánni magát, hogy kiterítse. Gua Li azonban intett a fejével, hogy folytassa. Abban a szobában voltak, ahol Ada Ta és Gua Li aludt, s az asztalon álló két olajmécses fénye még áttetszőbbnek mutatta a kéziratot. Már rég elmúlt a kompletórium ideje, a palotára mély csönd borult. Csak hárman voltak. Gabriele újabban elkísérte a herceg testőreit éjszakai portyáikra, a firenzei építész pedig nem sokkal vacsora után távozott, miközben szokása szerint érthetetlen szavakat dünnyögött a bajusza alatt. Ferruccio szétterítette a selymet az asztalon, azután megpróbálta kiolvasni azokat a furcsa, gömbölyded betűket, amelyekkel sűrűn teleírták a lapot.

– Nem ismerem ezt az írást.

– Páliul van – húzta végig az ujját Gua Li a balról jobbra sorakozó jeleken. – Szülőföldünk ősi nyelvén.

– Nagyon erőteljes nyelv – tette hozzá Ada Ta –, mert évszázadok óta haldoklik, mégis él. Kicsit olyan, mint ez a szegény öregember, akit magad előtt látsz.

– Te nem haldokolsz, apám – mondta erre Gua Li. – Csak úgy teszel néha, mint a borz, mielőtt rávetné magát a kígyóra.

– Ez a naplója? – kérdezte Ferruccio, aki gondosan vizsgálgatta a jeleket, hátha felfedez valami nyomot, ami meggyőzi, hogy a kezében tartott tekercs csakugyan az, aminek Ada Ta és Gua Li mondja. – Az általam ismert Jézus írta saját kezével?

– Ez egy másolat – felelte a nő. – Pár évvel a halála után készült, a Kuninda-dinasztia uralkodása idején. Az eredetit ezután négyujjnyi vastag üvegből készült dobozba rejtve eltemették a sírjába. Még ma is

ott van. Al Szajed aláírása van rajta, aki megesküszik, hogy csak azt írta le, amit Jézus, vagyis Issza, ahogy ők hívták, lediktált neki, miután visszatért Palesztinából. Rabbinak, azaz mesternek nevezi őt, bár Issza ezt nem szerette. Ezt is leírja.

– Nem vagyok valami nagyon művelt, de azt tudom, hogy a „rabbi" héberül csakugyan „mester"-t jelent. – Ferruccio le nem vette a szemét a kéziratról. – Ki tudja, hogyan írják ezen a nyelven.

– Nézd csak! – mutatott rá Gua Li az egyik szóra. – Itt van. Az aacariyassa szó pontosan azt jelenti: rabbi.

Ferruccio a fejét rázta, és Ada Ta felé fordult, aki végigsimított az arcán. Most először érintette meg.

– Issza nem akarta, hogy mesternek hívják – mosolygott a nő –, mert a mesterek azt mondják magukról, hogy nagy tudásúak, és tanítják az embereket. Ő viszont azt állította magáról, hogy nem tud semmit, csupán örökösen a tudást keresi. Az a fontos, hogy a helyes úton járjunk, nem pedig az, hogy elérjük a célt.

– Akkor segítsetek megérteni. Meg akarom érteni. Azt mondjátok, hogy ebben a könyvben Jézus nem tartja magát Isten fiának. De hát ez képtelenség, nem?

– Valamennyien egyetlen létező gyermekei vagyunk – tette össze a kezét Ada Ta –, amelyet sokféle névvel illethetünk. Lehet életenergia is, avagy kundalini, ahogy a Véda ősi tudósai nevezik. De a lányom nem ugyanabból a magból született, mint az a patkány, amelyik az előbb szaladt ki ebből a szobából.

Gua Li összerázkódott az undortól.

– Ez az érzékeny lelkű, fürge eszű ember soha nem nevezte magát istennek – folytatta Ada Ta. – Nem is képtelenség, inkább mulatságos, hogy az általatok Evangéliumoknak hívott könyvek számtalanszor leírják ezt a tényt, mégis szinte senki sem töprengett el rajta. Ha az emlékezetem nem csal, Jézus legalább százszor nevezi magát emberfiának, nem pedig Isten fiának. És ugyanez áll más, korábbi és későbbi evangéliumokban is. Látom, a fejedet csóválod – folytatta lágyabb hangon –, de tudom, hogy nem ellenkezésből. És megértem, milyen zavarodott lehetsz. Olyan vagy, mint aki egy egész évet töltött el egy hajón, és a szárazföldre lépve is érzi a hullámok ringatását. – Ada Ta elgondolkodva hallgatott el, majd így folytatta: – Azt mondtam, szinte senki sem töprengett el rajta, de egyvalaki igen: a te barátod, a nemes Giovanni Pico della Mirandola. Ő megértette. Nyitott volt az elméje, mert sokat olvasott, és kevés időt töltött az emberek között.

– Ő értette ezt a nyelvet.

– És sok másikat is. Látom, hogy a tudás szele kezdi elfújni elméd felhőit…

– De honnan tudta, hogy létezik ez a könyv?

– Nem tudta, nem volt sámán, csak követett egy nyomot, ahogy a vadász követi a letört ágakat az erdő sűrűjében. De a tigris dönti el, hogy megmutatkozik-e előtte vagy sem, szembenéz-e a lándzsája hegyével. Egyes kolostorokban megjelentek a könyvvadászok, akik bizonyos szent szövegek után érdeklődtek, és a nyomok mind egy irányba vezettek. Mint amikor árral szemben evez valaki nagy küszködve egy folyó torkolatvidékén, kiderítettem, hogy a világ túlsó felén van egy ember, aki a tudás útját követi, és kíváncsi lettem rá. Ő beszélt nekem az Anyáról, én pedig beszéltem neki a Fiúról. Ilyen egyszerű.

– Értem…

Ferruccio felállt, hagyta, hogy Gua Li visszategye a tekercset a tokjába. A kandalló előtt álldogált, figyelte, hogyan nyaldossák a lángok a nedves fahasábokat, amelyekből hangos ropogás közepette fehér füst szállt fel. Tenyerével a falnak támaszkodott.

– Neki köszönhetően ismertem meg Leonorát, és őmiatta, bár nem az ő hibájából vesztettem el, méghozzá attól félek, örökre. Nem mondtam el nektek a teljes igazságot magamról.

Ferruccio anélkül, hogy megfordult volna, elbeszélte, hogyan találkozott Giovanni de’ Medicivel, beszélt a bíboros őrült terveiről, Leonora elrablásáról. Mire a végére ért, már félig leégett a gyertya. Gua Li többször is fel akart pattanni, de Ada Ta egyetlen biccentéssel meggyőzte, hogy jobb, ha ülve marad.

– Most már – zárta elbeszélését Ferruccio – nem hiszek benne, hogy a bíboros megtartja adott szavát, különösen a legutóbbi találkozásunk után. Sőt úgy vélem, teherré váltam neki is, nektek is. És miután láttam, mire vagy képes, azt sem hiszem, hogy szükséged volna a kardomra, barátom. Egyetlen hasznos dolgot tehetek: megkeresem a feleségemet, még akkor is, ha ez lesz életem utolsó cselekedete. Őrizzétek gondosan a könyvet, kincset ér, és ne bízzatok senkiben, még bennem se. Elégetném, ha azzal visszakaphatnám Leonorát.

Az ajtó mögött hevesen dobogó szívvel állt Leonardo, aki mindent hallott. Miután elhangzottak Ferruccio utolsó szavai, az építész halkan távozott. Már eleget tudott ahhoz, hogy elvégezze a feladatot, amit rábíztak. Hogy hogyan talált rá az illető, nem fontos, annál lényegesebb, hogy mit kért tőle, az pedig, amit cserében ígért, megváltoztatja majd az életét. Egy oldalajtón kisurrant a palotából (korábban egy scudót fizetett a kulcsért), majd útnak indult a

sikátorokon át. Remegett a lába, amit három okra vezetett vissza: két észbeli és egy testi okra.

Az első kétségtelenül az, hogy fél, amiért egyedül kell mászkálnia a szűk utcákon, ahol bármely találkozás végzetes lehet. Hiába tart a kezében két akkora ezüstpénzt, amit még a legfigyelmetlenebb, legügyetlenebb rablónak is észre kell vennie. Az ilyen banditák előbb hasba szúrják az embert, és csak aztán kezdik keresgélni, mi van nála. A második ok az, hogy tudja, csúf dolgot követett el, bár azzal még nincs tisztában, mi célból. Mindazonáltal megvigasztalta a gondolat, hogy semmiképpen nem mondhatott nemet a Kúria legnagyobb hatalmú bíborosának, engedelmességének köszönhetően pedig örökre megváltoztathatja életkörülményeit. Miután anyja meghalt, a szodómia vádja és a követelőző hitelezők elől pedig kénytelen volt Törökországba menekülni, semmi másra nem vágyott jobban, mint hogy visszatérhessen Milánóba, ahol ráadásul nemcsak a herceg bocsánatát nyerné el, de néhány szőlőskertet és házat is a magáénak mondhatna.

A reszketés harmadik és legerősebb oka egyértelműen az volt, hogy természetellenes pózba görnyedve kellett kihallgatnia, amit a keletiek és Ferruccio beszéltek. Combjának tíz erőteljes izomkötege túl hosszan feszült meg, hátgerincének csigolyái pedig összenyomódtak és elferdültek. Persze, ezen majd lesz ideje töprengeni Milánóban, ahol ugyan a herceg kegyéből rengeteg munka vár rá, de azért néha tarthat egy kis szünetet. És végre elhallgattatja a hitelezőit. Ha ilyen tömérdek pénze lesz – már ha az Ég is úgy akarja –, valahogyan kieszeli, miként akadályozhatná meg Tommasót a további lopkodásban. Ez az átkozott szenvedélye már nemegyszer bajba sodorta, az áldozatokat pedig az ellopott összeg tízszeresével kellett hallgatásra bírnia Leonardónak.

– A fene essen beléd, Tommaso Masini, meg énbelém is, amiért nem bírlak kiűzni a szívemből!

A fal mentén osont végig a via di Ripettán. A via Rectára érve megkönnyebbült sóhaj hagyta el az ajkát, amikor távozni látta a pápai őrjáratot. Az őrök olykor többet zaklatták a szerencsétlen járókelőket, mint azokat a rablóbandákba tömörült spanyolokat, akik a Borgia pápa nyomában érkeztek a városba, és uralmuk alá vonták a szegényebb negyedeket: megsarcolták a koldusokat és kizsákmányolták az éjjeli pillangókat, vagyis azokat az utcalányokat, akiknek nem volt annyi pénzük, hogy a bordélyokban kínálják bájaikat. Ezután Leonardo végre eljutott a Santo Celso-templomhoz, s megpillantotta, *deo gratias,* az Apostoli Kancellária épületét, az alkancellár, Ascanio Sforza rezidenciáját. Körülnézett, majd elindult a

főkapu felé.

Ebben a pillanatban egy árnyék tapadt a közeli Santo Biagio delle Pagnotte-templom egyik oszlopa mögé. Mire előbújt, Leonardo már átlépte a palota küszöbét. Gabriele gratulált magának: érdemes volt kitartania a nyirkos éjszakában. Annyi időt töltött spionok, szajhák és szerencsejátékosok társaságában, hogy megtanulta, senkiben sem szabad megbízni. Valami megváltozott ennek a szodomitának a viselkedésében, az pedig valószínűnek tűnt, hogy nem titkos szerelmi légyottra készül. Napok óta ideges volt a firenzei, holott örülnie kellett volna, és óvatosan méricskélte a szavait, holott az lett volna a természetes, ha bőbeszédűbb a szokásosnál.

Gabriele ráismert a palotára, többször is járt a környéken, amikor hol a Salviatik, hol az Orsinik, hol meg éppen a Colonnák megbízásából keltett zűrzavart. Ennek a kis éjszakai kiruccanásnak nyilván célja van, még ha nem is tudja, mi az, de Ferruccio meg a két másik majd biztosan rájön, mi rejlik mögötte. Néhány líra segített volna, ami nem is jött volna rosszul, de a firenzei legalább a maga kárán tanulja meg, hogy Gabriele ugyan nem nemesi származású, és nem is olyan okos, mint ő, ám attól még nem használhatja kényekedve szerint, mint valami tudatlan kölyköt vagy felgerjedt papot. Kivonta rövid kardját, és megigazította új, fekete posztóköpenyét, amelyet Ferrucciótól kapott. Mindkettőtől elégedettnek és erősnek érezte magát. Elindult hát visszafelé. Akár barátokkal hozza össze a sors, akár ellenségekkel, ma éjjel nem fog unatkozni, az biztos.

Leonardo viszont kínosan feszengett. Egy apró, ablaktalan dolgozószobába vitték, ahol vörös szattyánbőr borította az íróasztalt és a székeket, és vörös volt a falakat borító tapéta is. Itt várta hosszú órákon át, hogy Sforza bíboros fogadja. Az asztalon kinyitva feküdt egy geometriai könyv, amelyet jó alaposan megnézegetett, de hamar letett róla, hogy a rajzok mellé írt kommentárokat megértse. Amennyire csak tudta, titkolta, hogy egyenként érti ugyan a szavakat, de ha egymás után olvassa őket, valahogy összekeverednek, ő pedig ettől teljesen elbizonytalanodik. Ezért találta ki, hogy bal kézzel, visszafelé ír – csakis így tudta jegyzetelés közben megőrizni gondolatainak logikus rendjét. Úgy tett, mintha ez csak afféle szeszély volna a részéről, mert nem akarta, hogy kiderüljön, kénytelenségből alkalmazza ezt a megoldást. A hosszúra nyúlt várakozás óráit végül is azzal töltötte, hogy az ajtó mellett lógó, nagy ezüsttükörben nézegette magát. Hol közelebb ment, hol távolabb lépett, és figyelte, hogyan torzul el a teste, miként válnak groteszkké, ijesztővé a vonásai.

Pár évvel azelőtt, Velencében megismerkedett egy Türer vagy Dürer

nevű német festővel, aki boldogan mutatott neki egy könyvecskét, amely frissen került ki a nyomdából, és a véleményét kérte róla. Furcsa címe volt a kötetnek: *A bolondok hajója.* Akkor úgy nyilatkozott róla, hogy nyugtalanító és értéktelen, de most, ahogy a tükörben bámulta magát, eszébe jutottak azok a nevetséges, kifejezetten bolondos képmások. Érdemes lenne továbbfejleszteni azokat a rajzokat. Csak el ne felejtse! Különben is, ő biztosan jobban megrajzolja őket. Sforza is alkalmas modell lenne sasorrával, előreugró állával, enyhén púpos hátával. Ekkor kinyílt az ajtó, még csak egy figyelmeztető nyikorgás sem hallatszott, és belépett az apró termetű bíboros, aki csókra nyújtotta kesztyűs kezét.

– Megvárattam?

– Nem, monsignore – hajolt meg Leonardo.

– Épp most fejeztem be a matutinumot. Hiába, nekünk, szerencsétleneknek, akik arra törekszünk, hogy szentté váljunk, vannak bizonyos kötelességeink. Maga szokott imádkozni, Leonardo?

– Gyakran, és nagy áhítattal.

– Ily módon megmenti a lelkét, és nem csak azt, feltéve, hogy az engedelmesség erényét is gyakorolja. Akar gyónni?

A firenzei letérdelt, és lehajtotta a fejét. Sforza arrébb húzódott, nehogy a kócos haj hozzáérjen bíborszínű köpenyéhez.

– Mióta nem járt borbélynál?

– Parancsol, monsignore?

Leonardo szemét meresztgetve mérte végig a bíborost. Azt hitte, a bűneiről kérdezi majd, nem a hajáról. Bal kezét a fejére szorította, és megállapította, hogy amióta legutóbb nem kevesebb mint tíz scudót fizetett a nyiratkozásért, alaposan megnőtt és meg is ritkult a haja. Talán jobb lesz – és mindenképpen olcsóbb –, ha egyszerűen leborotválja a fejét, azután sapkát húz. E pillanatban a hallgatást érezte a legalkalmasabb válasznak.

– Most üljön le, mert nincs időm. Mesélje el, mit tud, de ne vesszen el a részletekben.

Leonardo tehát mindent elmondott, bőségesen megtűzdelve szavait mindenféle pontosításokkal, melyeket a bíboros rosszallással fogadott. Ám amikor az elbeszélés végére ért, Ascanio Sforza összedörzsölte a tenyerét, aztán mutatóujját előbb az állához emelte, majd egyenesen Leonardo ajkára szorította.

– Maga soha nem járt itt! Most megvárja, míg hármat üt az óra, és a palotába visszatérve azt mondja, a piazza del Navonén járt, megnézte a kutyaviadalt. Örvendezve újságolja el, hogy nyert húsz lírát, mert a Herélt nevű masztiffra fogadott. Itt a pénz, és ne aggódjon, Herélt

tényleg nyerni fog. Mi az, Leonardo? Kevesli a húsz lírát?

– Nem, monsignore – felelte Leonardo, miközben átvette a pénzzel teli bugyellárist –, de uraságod megaláz ezzel, úgy érzem magam, mintha Júdás volnék.

– Ő sem akasztotta volna fel magát, ha nem harminc ezüstpénzt kap, hanem háromszázat. A sok mulatozás meg dáridó közepette még az Atyaistenről is megfeledkezett volna, nemhogy a fiacskájáról. Jól jön ez a pénz, ebből utazik majd Milánóba. Most már mosolyog, ugye? Ahogy ígértem, a fivérem, Ludovico már várja. És várják a házak is, egy szőlőskert, meg egy saját műterem a várban, ahol szolgák és szolgálólányok állnak rendelkezésére. És ha leleményes elméjével jól szolgálja a fivéremet, és bevehetetlen hidakat meg sáncokat, erős barbakánokat épít, támadó- és védőfegyvereket meg más ördöngös szerkezeteket fabrikál, akkor elnyeri a Sforzák megbecsülését, s olyan kiváltságokra tesz szert, amelyekről soha nem is álmodhatna egy arab rabszolganő fattya.

– Épp most dolgoztam ki egy olyan hajót, amelynek körben elhelyezett ágyúi minden irányba tudnak lőni, csak az a fontos, hogy páros számúak legyenek, és így a hajó egyedül is szembeszállhat egy egész ellenséges flottával. Meg egy ágyúgolyót, amelyben olyan erős lőpor van, hogy ha egy udvarban robban fel, minél erősebbek a falak, annál magasabbra emelkedik a tető, a föld megrázkódik, és még a pókhálók is leesnek, a dörejtől pedig elvetélnek az asszonyok és minden vemhes állat, sőt még a tojásban megbúvó kiscsirkék is elpusztulnak.

– Bravó, Leonardo, ez már tetszik nekem, így biztosan visszanyeri fivérem, a herceg kegyeit. De most menjen, és tegyen úgy, ahogy mondtam. Holnap vagy holnapután indul Milánóba.

A származására vonatkozó sértő megjegyzést Leonardo elengedte a füle mellett. Úgy járt el, ahogy a bíboros parancsolta, kivéve, hogy elment a kutyaviadal helyszínére, és feltett húsz soldót Heréltre. A masztiff könnyedén legyőzte vetélytársát, egy spanyol buldogkeveréket. Előbb a földre terítette, majd leszorította, és addig harapta a nyakát, míg a buldog el nem vérzett. Miközben Leonardo elégedetten sétált a Palazzo Colonna felé a nyereményével a zsebében, egy olyan kocsiról képzelgett, amely állkapocsszerű gépezetével egyszerűen levágja az ellenséges gyalogosok lábát, és ily módon képes áttörni a vonalaikat. Gabriele viszont arról ábrándozott, hogy jól nyakon ragadja Leonardót, és kifaggatja, mit mondott a pápai alkancellárnak. Ám még a jelenet végére sem ért, amikor egy penge villanására lett figyelmes. A fájdalmat még nem érezte, de azt már

látta, hogy a pengét az ő oldalából húzzák ki éppen, és az ő vére csillog rajta.

36

Róma, 1497. november 16.

Az őröket úgy elfogta a harsány nevetés, hogy többen is kénytelenek voltak a sarkon túl, a falnak támaszkodva engedni a hirtelen jött vizelési ingernek. Mindez a sánta érdeme volt, aki táncra perdülve könyörgött alamizsnáért, aztán ledobta magát a földre, hogy felszedje a pénzt, miközben folyamatosan fintorgott, utána cirkuszba illő bukfenceket vetett, és két szablyával zsonglőrködött, mintha a jobb meg a bal keze egymás ellensége volna. A pengék, amelyek oly vastagok voltak, hogy bárki valódinak hitte volna őket, baljósan csillogtak a lámpások meg a falhoz erősített fáklyák fényében, és szikrát hányva csapódtak egymásnak. Ennél már csak az okozott nagyobb meglepetést az őröknek, amikor Oszmán bemutatkozott a török követ küldötteként, elővette menlevelét, és ráadásul a pénzüket is visszaadta. Colonna emberei ekkorra már annyira összebarátkoztak vele, hogy akár a herceg hálószobájába is beengedték volna. A kapitány távollétében azonban az őrség vezetőjére maradt a feladat, hogy megbizonyosodjon róla, csakugyan az-e a látogató, akinek mondja magát. A katona viszont nemigen volt jártas az írás-olvasás mesterségében, így hát megelégedett azzal, hogy a sánta a cirkalmas írásjegyek között rámutatott az „Oszmán ibn-valami” névre, meg egy rajzra, a vándormutatványosok jelképére. Miután így kiderült az igazság, az őrség vezetője megparancsolta az embereinek, hogy engedjék be a férfit. Minden rendben volt, beleértve a scudót, amelyet a látogató a zsebébe csúsztatott, s amely a súlyából ítélve ezüstből lehetett, nem úgy, mint az a két soldo, amit az imént odavetett neki.

Oszmánt úgy kimerítette a bukfencezés meg az izgalom, hogy alig bírt felmászni a lépcsőn. Az őrséget becsapni jóval könnyebb volt. Ha még működne a hasszaszinok társasága, nem lenne szükség arra, hogy a Nyugat meghódítása érdekében elterjesszék a pestist. A háridzsiták viszont csak gyáva alakok, másoktól várják, hogy feláldozzák magukat, míg ők szépen megbújnak az odújukban. Csak a fegyvertelenekkel végeznek, vagy öngyilkosságba kergetik az embereket, és olyan jutalmat ígérnek, amelyben maguk sem hisznek, őket csak a hatalom érdekli, és ezt hívják igazságtételnek. Egy maroknyi hasszaszin – még csak nem is a legügyesebbje – könnyedén

végezne az összes keresztény fejedelemmel, sőt nem is csak velük, és a fehér pápa még az Angyalvár falai között sem lenne biztonságban. A rituális tőr ott is elérné, némán, pontosan és végzetesen sújtana le rá, akár a kobra. Ő maga is kobra volt, sőt még rosszabb, kígyóbűvölő, de valójában őt bűvölte el egy ellenállhatatlan csáberejű nő, aki megmutatta neki a paradicsom délibábját, miközben önnön hatalomvágyát az igazságtétel köpenyébe burkolta.

Oszmán a saját érdekében egy rettenetes, bosszúálló istenben hitt, aki nem az elnyomókon áll boszszút, hanem azokon, akik nem tartják be vastörvényeit. Aztán a hajón az a nő – igen, már megint egy nő! – megmutatta neki azt az Istent, aki ott rejlik benne, aki megszabadíthatja a bosszú rabságától és a gyűlölet démonától. Így gyógyult ki a kórból, amely hosszan gyötörte a lelkét, és végül a testét is megtámadta. Bármi volt is a sorsa, Gua Li szavai – egyszerűek, mint amikor a szoptató anya suttog gyermekének – mindörökre eltörölték. Az az Issza, az a Jézus, akit régen leköpködött, mint az ellenség képmását, az ember, és nem az Isten, a valódi megváltó lett immár az ő szülőanyja.

– Oszmán! Te vagy az?

Gua Li odaszaladt hozzá, és átölelte.

– Megtartottad az ígéretedet. – A nő kézen fogta, és leültette maga mellé egy lócára. – Olyan jó, hogy itt vagy!

– Ha a sánta tudja az utat, gyorsabb lehet, mint a gazella. Isten hozott újra a körünkben, fiam, szálem alejkum.

Ada Ta rámosolyogott, Oszmán azonban nem tudta visszatartani a könnyeit, és alig bírta válaszképpen elrebegni az „alejkum szálem”-et. Az e pillanatban belépő Ferruccio azt látta, hogy Gua Li átkarol egy apró termetű, egyszerű öltözékű és szemlátomást nyomorék lábú emberkét. Összevonta a szemöldökét, de nem szólalt meg. Nem tűnt veszélyesnek a helyzet, de a jobb keze azért ösztönösen a kardja markolatára csúszott.

– Vele hajóztunk át a tengeren – magyarázta Ada Ta –, és mindvégig türelemmel hallgatta Gua Lit. Megígérte, hogy újra hallgatni fogja, és most íme, itt van, egyszer csak megjelent, mint a fecskék tavaszszal.

– Már az ősz végén járunk – jegyezte meg Ferruccio. – Vagy elkésett, vagy nagyon korán jött.

– Az évszakok a lelkiállapotunktól függnek. Amikor szomorúak vagyunk, a napok nyomasztóak, a levegő nehéz, ám amikor örül a szívünk, még a hóvihart is boldogan fogadjuk.

– Leonardo elhagy minket, azt mondta, a milánói herceg hívatta – mondta Ferruccio, mert nem akart vitába szállni a szerzetessel. – Egy

ember jön, egy ember megy.

– Ez a dolgok rendje – szólalt meg Gua Li. – Ő itt Oszmán, Ferruccio. Jó ember.

– Nem – tiltakozott Oszmán, miközben a karjával törölgette az orrát meg könnyes arcát –, nem vagyok az. Majd megtudjátok, miért. De először is hallani akarom… hallani szeretném a történet folytatását. Hol van Issza? Vele van a családja? Olyan ember ő, aki megérdemli, hogy boldog legyen.

– Ahhoz, hogy egy asszony gyermeket hozzon a világra, a gyönyörön és a fájdalmon is át kell esnie, az élet mosolya láttán azonban mindkettő elenyészik.

– Elég volt, Ada Ta, Oszmán Isszára kíváncsi, nem a te szóvirágaidra.

– A lányom, akit jobban szeretek, mint vén csontjaimat, rám pirít. Amint látod, a gyönyör és a fájdalom a szülés után is folytatódik, és az apának is kijut belőlük, nem csak az anyának. Parancsolj, lányom, én visszavonulok, hogy meditáljak a véletlenekről, melyek olykor csakugyan véletlenek, máskor viszont nem.

Gua Li mély lélegzetet vett, mert a történetnek ez a része mindig meggyötörte a lelkét.

A halálnak színe van: fehér. Miután Han császár katonái szabadjára engedték romboló dühüket, gyújtogattak és gyilkoltak, a faluból nem maradt más, mint üszkös romok és egymás mellé terített, fehér lepedők, alattuk pedig a halálra kínzott testek. Leginkább a férfiak sírtak, a szomszédok egymást vigasztalták, mert a halál órája akkor érkezett el, amikor a földeken dolgoztak, távoli mezőkön legeltették a kecskéket, a völgybeli piacokon kínálták árujukat. Néhány bonc megérintette a lepedőket a szent khatvangával, a három koponyával díszített bottal, amely a szellemnek a halál látszata fölött aratott győzelmét jelképezi. Issza magához szorította fiát, Yuehant a lepedő előtt, amely alatt még mindig összeölelkezve feküdt a felesége, Gaja és a lánya, Gua Pa. Nem akarta elválasztani őket, úgy kívánta, hogy a halálban is maradjanak olyan közel egymáshoz, mint életükben voltak.

– Mikor mész el? – kérdezte Szajed anélkül, hogy levette volna a szemét a lepedőről.

– Holnap vagy holnapután – felelte Issza.

Yuehan még szorosabban fonta a karját az apja köré. Miután egész éjjel beszélgettek, megértette, hogy mindennek van kezdete és vége. Issza ennyi idős volt, amikor elragadták a családjától. Most rajta a sor, hogy felnőjön, férfi legyen. Apja annak idején megfogadta, hogy hazatér a szülőföldjére,

és elérkezett az idő, hogy eleget tegyen régi ígéretének. Csak akkor tudja a fiával együtt újra azt az utat járni, amelyen most elébe állt a fájdalom, ha teljesíti kötelességét, és végleg maga mögött hagyja a múltat. Az út során, magyarázta Yuehannak az apja, módja lesz majd elgondolkozni a jövőjükről, és ha egyszer visszajött, többé senki sem választhatja el őket egymástól. Yuehan eközben Ong Pa és más szerzetesek vezetésével, Szajed oltalma alatt folytatja tanulmányait. Most a szívük egyesíti őket, később azonban a nyitott elme és a tudatosabb gondolkodás lélekben is összeköti majd apát és fiát.

– Ne hagyj el soha, apám!

– A fiam vagy, az én vérem folyik benned. Mire visszajövök, már felnőtt férfi leszel, és én kérlek majd arra, hogy maradj mellettem, de mindig szabadon szállhatsz majd oda, ahová akarsz. És vigyázz Szajedre, a haja őszbe vegyül már, és egyre erősebben támaszkodik a botjára.

– Igen, apám, értem, de akkor se hagyj el!

Szajed végighallgatta ezt a párbeszédet, aztán Isszára sandított. Azt leste, vajon képes-e a barátja elfogadni a történteket. Sokszor hallotta beszélni a halott falevelekről, amelyek az esős évszakban lehullanak, és az élet körforgásában táplálják a földet.

– Igen – felelt Issza a ki nem mondott kérdésre –, úgy van, ahogy gondolod. A megismerés egyenlő a cselekvéssel, azzal, hogy a helyes úton járunk. Nem menekülhetek el a saját gondolataim elől, de a kötelességeim elől sem. Az élet sokat adott, és sokat elvett, de nem mindent. Az életet kölcsönbe kapjuk, nem örökre, így hát akkor vagyunk becsületesek, ha visszafizetjük a kölcsönt.

Issza elhagyta India hegyeit, és elindult visszafelé, oda, ahol megszületett, és ahol a karmája várta. Nem volt ez veszélytelen utazás, sem a testének, sem a lelkének, s többször is elfogta a kísértés, hogy visszaforduljon. De egyetlen pillanatra sem bánta meg, hogy a szív útját követte, nem az észét, s valahányszor megszorította Yuehan kezét, megértette, mennyivel fontosabb a szeretet minden tudásnál. Ezért egyszer sem bánta meg, hogy magával vitte a fiát.

Gyakran szegődött a karavánok nyomába. Eleinte gyanakvással fogadták: egy férfi egy fiúval, asszony nélkül, áru nélkül – talán rabló, talán kém, de akár mindkettő is lehet. Csakugyan ezt hitték róla, egészen addig, míg el nem hagyták Kandahárt, a magas hegyekkel övezett, „kőfal”-nak nevezett várost, és éjszaka rájuk nem támadt egy kardokkal és íjakkal felfegyverkezett sivatagi lovas rablóbanda. Mialatt a banditák összeszedték a szekerekről a szíriai piacokra szánt selymeket és fűszereket, Issza mozdulatlanul ült a fiával, és egy szót sem szólt. Azután elindult a bandavezér felé, és szóba elegyedett vele. Eközben a rablók már le is

vetkőztették a kereskedőket, akik felkészültek rá, hogy megszégyenítés következik, amint a hagyomány diktálja. A banditák azonban ekkor azt a parancsot kapták, hogy azonnal szálljanak nyeregbe, és csak a zsákmány tizedrészét vigyék magukkal. Amikor a kereskedők meglátták, hogy Issza meg a fiú nem szöktek el a rablókkal, rájöttek, hogy valamiképpen ő mentette meg a méltóságukat és a vagyonukat.

– Hogyan győzted meg azokat a banditákat? – kérdezték tőle. – Varázsló vagy, vagy valamelyik isten gyermeke?

Issza kitért a kérdések elől, igyekezett kisebbíteni tette jelentőségét. A kereskedők azonban nem tágítottak. Issza ekkor elárulta, hogy csupán a mestereitől tanult módszert alkalmazta.

– A hang sokféle árnyalatot ölthet. A lélegzettel összekapcsolódó hang segít ellazítani az elmét és a testet. Képes álmot hozni, enyhíteni a fájdalmat, és olykor megváltoztatni a gondolatokat. Minél erőtlenebb a gondolat, mint az állatoknál, annál könnyebb előidézni a változást.

– Akkor – szólalt meg az egyik kereskedő – megmondhatom a szamaramnak, hogy haladjon gyorsabban.

– Csak ha a te gondolatod erősebb az övénél – felelte Issza, mire mindenki elnevette magát, kivéve őt.

Egy zsidó, aki a nagy szúzai piacon ötven amfora sós lében eltett olajbogyót adott el, és az így szerzett pénzből szőnyegeket meg pamutszövetet vásárolt, ezüstsztatérokat mutatott neki, és azt kérte, változtassa őket arannyá. Issza, aki időközben visszavette a Jézus nevet, annyira szeretett volna megtudni egyet-mást a szülőföldjéről, a kereskedő meg annyira erősködött, hogy végül megadta neki az illúziót, hogy arannyá változtak az ezüstpénzei, az pedig boldogan mesélte el neki, mi minden történt az utóbbi években. A rómaiaknak új császáruk van, Tiberius, aki a jelek szerint halálosan gyűlöli az olyan zsidókat, mint ők. Egyik rokonát csak azért száműzték, mert egy római matróna kölcsönkért tőle, aztán feljelentette, hogy uzsorakamatot szed, és a szerencsétlennek üres zsebbel kellett visszamennie Jeruzsálembe.

– Ha otthon leszel, menj el bemutatkozni Heródeshez, a tetrarchához, mondd meg neki, hogy én küldtelek, ő jó barátom. Óvakodj viszont Pilátustól, a kormányzótól, álnok fickó. És vigyázz a galileaiakkal – folytatta –, tudatlan, faragatlan emberek, oktalan parasztok. Gyűlölnek minket, júdeaiakat, mert gazdagságban és műveltségben is fölöttük állunk.

– Én csak zsidó vagyok, mint te – felelte Jézus.

– Ha júdeai vagy, akár olyan is lehetsz, mint én, és szívesen befogadlak a házamba, de ha galileai vagy, ne gyere a közelembe.

Hat hónap telt el azóta, hogy Jézus elhagyta az örök hó birodalmát, de még mindig maga előtt látta a halotti máglyát, amelyen felesége és lánya

testét elégették. Valahányszor Yuehanra pillantott, és ő rámosolygott, megjelent előtte Gaja meg Gua Pa, és a lelkében összekeveredett a halál és az élet. Végül nem ment el a júdeai zsidóhoz. Amikor a Jordán partjára ért, és meglátta az ismerős pálmafákat meg cédrusokat, balra fordult. Nemsokára megpillantotta a messzeségben a Golan dombjaira települt Gamalát. Előrenyújtott ujjával megmutatta a várost a fiának. E pillanatban újra gyermek lett, és csakis az anyja után vágyott.

Oszmán megvárta, míg Gua Li újra levegőhöz jut, és kinyitja a szemét, melyet a hosszú elbeszélés alatt mindvégig csukva tartott.

– Én mindig dühös leszek, ha eszembe jut az anyám – mondta a sánta. – Több simogatást kaptam a szeretőitől, mint tőle. Soha nem szeretett, talán mert egy erős fickót szeretett volna, aki megvédelmezi, ehelyett nyomorék fia született.

– Talán csak nem tudta, hogyan mondja meg, hogy szeret – felelte Gua Li. – A szeretet nem tőlünk függ, ajándékba kapjuk, de rajtunk múlik, hogy kimutatjuk-e, ami egyáltalán nem könnyű. Ha nem ismerném olyan jól azt a duzzogó vénembert, aki most úgy tesz, mintha fejjel lefelé aludna, és ezért nem hallaná, amit mondok, hajlamos lennék azt állítani, hogy nem szeret, sőt egyenesen ki nem állhat, mivel születésem óta folyton csak gyötör. De én nagy jóságomban kitártam előtte a szívem, és így rájöttem, hogy én vagyok a kedvenc lánya.

– Hány gyermeke van Ada Tának? – szólt közbe Ferruccio.

– Csak én, de ez csöppet sem kisebbíti a szeretetét. És még csak nem is féltékeny, ha másokkal beszélgetek.

Egy pillanatra találkozott a tekintetük, aztán Ferruccio gyorsan másfelé nézett. Lehet, hogy Gua Li egyszerűen csak visszavágott, de bizonyos értelemben el kell ismernie, hogy igaza van. Gua Li úgy bánik Oszmánnal, mint egy régi baráttal. Benne pedig forr a féltékenység, talán mert valamiképp a maga tulajdonának érzi a nőt, bár egészen másképpen, mint Leonorát. A felesége az övé, együtt élt vele abban a fészekben, ahová senki sem léphetett be, ha nem akarták. Ám a fészküket kegyetlen vadászok dúlták szét, soha többé nem térhet vissza oda. Talán csupán azért vágyik arra, hogy Gua Li csakis őrá figyeljen, mert ő volt az, aki rést ütött a páncélján. Nem azt érzi, hogy Gua Li az övé, hanem inkább azt, hogy ő tartozik a nőhöz és Ada Tához, és nem akarja, hogy bárki közéjük álljon. Mint egy gyerek, akinek kistestvére születik – eleinte kénytelenségből szereti, csak később kerül igazán közel hozzá. Csupán az utolsó szavakat hallotta, amelyeket Gua Li Oszmánhoz intézett.

– …de hogyan találtál ránk? És legfőképpen hogyan jutottál be ebbe a pompás tömlöcféleségbe? Megvan itt mindenünk, csak szabadságunk nincs, de anélkül olyan, mintha nem volna semmink.

– Allah – suttogta Oszmán –, vagy bárki, aki az égben lakozik, vagy talán az ember-Jézus szavai, melyeket tőled hallottam, megmentettek a pestistől, amelyet magam hurcoltam ide. – A férfi megmutatta az egyik tojás alakú, fekete duzzanat nyomát a csípőjén. – Velünk utazott a hajón.

Gua Li csodálkozva pillantott Ada Tára. Mindig hozzá fordult, ha nem értett valamit. Oszmánnak talán segítségre van szüksége, az a duzzanat pedig valami betegség jele, amitől félrebeszél. Ada Ta azonban csak felvonta a szemöldökét, amitől sima, kortalan homloka mély ráncokba gyűrődött. Ezúttal azonban nem tudta, mit feleljen.

Ferruccio gondolatai sebesen száguldottak: eszébe jutott, mi történt pár hónapja a Serristori családdal, és hogyan találkozott a szolgájukkal, aki szörnyű kínok közepette fetrengett a sárban, és a szeme láttára lehelte ki a lelkét. Mondani akart valamit, de ekkor kopogás nélkül belépett a palota őrségének vezetője.

– Lovag – szólította meg Ferrucciót –, a szolgája az őrtoronyban van. Csúnyán megsebesült, és azt kéri, menjen oda hozzá.

37

Gabriele egy sötét pokrócon feküdt, és véres kezét a jobb oldalára szorította. A szemét becsukta, de úgy tűnt, nincsenek fájdalmai. Ferruccio odahajolt hozzá, és rögtön látta az arcán, hogy halálán van.

– Ki bánt el így veled?

– Ha én azt tudnám! – fintorodott el Gabriele. – De hamarosan úgyis találkozom vele a pokolban. Gyáván, hátulról szúrt le.

Ferruccio segítségével a könyökére támaszkodott. A lapockája alatt sötét folt jelezte, hol hatolt be a penge, amely teljesen átszúrta az oldalát. Nem tőr lehetett, hanem inkább a *beidaná*nak nevezett kés, melynek használatához nagy erő és ügyes kéz szükségeltetik. Tehát bérgyilkos lehetett a tettes, nem útonálló. A *beidana* pengéje a nyél közelében keskeny, aztán fokozatosan kiszélesedik. Kegyetlen fegyver, mert olyan roncsoló hatású, hogy mire átjárja a testet, már halálos sebet ejt. Ferruccio tudta, hogy Gabrielének nem sok ideje maradt hátra. Csak azért karolta át, hogy könnyebbé tegye számára a halált. Sokáig így maradtak, Gabriele mintha elaludt volna, Ferruccio pedig úgy vélte, bármelyik pillanatban eltávozhat, mert percről percre gyengébben szedte a levegőt. Aztán egyszer csak kinyitotta a szemét, mire Ferruccio közelebb hajolt hozzá.

– Gazdám…

– Ne erőlködj, és ne nevezz így, ezerszer mondtam már.

– Vigyázzon Leonardóval… szodomita.

– Majd jól összeszorítom az ülepemet, barátom.

– Nem… amiatt. Csak ezeknek mindig titkaik vannak…

A hangja már suttogássá halkult, Ferruccio pedig a szájához tartotta a fülét, mert tudta, hogy bármelyik szava könnyen az utolsó lehet.

– Gyanakodtam rá… ma este elment… a Palazzo Sforzába, a bíboroshoz… követtem, láttam, hogy kutyákra fogadott, aztán visszajött. Akkor szúrtak meg, amikor megálltam hugyozni… háttal… micsoda rusnya vég…

– A vég mindig rusnya, Gabriele. De talán utána jön valami, ami értékessé teszi a halált.

– Hagyja, lovag. – Az őrség kapitánya Ferruccio vállára tette a kezét. – Meghalt.

Ferruccio szó nélkül eligazgatta Gabriele testét a pokrócon, lezárta a szemét, és elsimította ábrázatán azt a csodálkozó, fájdalmas kifejezést.

Aztán árnyék futott át az arcán.

– Látta elmenni Leonardót, az építészt?

– Igen, hála Istennek. Lefizette az embereimet.

– Mikor utazott el?

– Talán egy órája, négylovas kocsi várta, olyan újfajta, hajtószíjas, nem sok ilyet láttam életemben. Sforza herceg címere volt rajta, hat testőr kísérte, és a bakon is ült egy fegyveres. Nem ajánlom.

– Mit?

– Hogy utánamenjen. Látom a szemén, hogy erre készül. A szolgáját meg bízza csak rám, majd én gondoskodom a temetéséről.

– Nem volt a szolgám.

– Ez csak a dicsőségére válik, lovag. Tudom, hogy maga katona, mint én, nem uraság. És mint tiszt, azt mondom magának, hallgasson rám. Menjen el, ha módja van rá, pár napja nagy itt a nyüzsgés. Új arcok, keringő hírek, elharapott szavak…

– A herceg szavatol a biztonságunkért…

– Nem őróla van szó, Colonna nem gazember, az élete árán is megtartja az adott szavát. Valami más van itt, és ha a patkányok elhagyják a hajót, ahogy az a firenzei is tette, akkor az veszélyt jelez. *Hic sunt leones.*

– Tehát tud latinul – mosolyodott el halványan Ferruccio –, és ezen a nyelven figyelmeztet, de mi van, ha én nem értem?

– Lapo Britonio vagyok – nyújtotta a katona a kezét, Ferruccio pedig megszorította. – Paolo de Mola unokája ne tudna latinul? Az lehetetlen. – Ferruccio úgy engedte el a kapitányt, mintha kísértetet látott volna. – Ismertem a nagyapját, sok évvel ezelőtt együtt harcoltam vele Giornicónál. A svájciak jogait védtük, Ludovico herceg és Ascanio bíboros fivére, az áruló Galeazzo ellen. Hússzoros túlerővel támadtak, alig volt fegyverünk, de a szabadságért harcoltunk, és köveket meg fatörzseket zúdítottunk rájuk, azok alatt lelték halálukat. A Sforzáknak még ma is fáj ez a vereség.

– A nagy kövek csatája… nagyapám mesélt róla néha. De azt is elmondta, hogy abban a csatában is, mint mindig, ha igaz ügyért harcolt, hozzá hasonlatos emberek voltak a bajtársai, a templomos rend túlélői.

– Becsületes ember volt, és olykor ketten lovagoltunk egy lovon, amint a hagyomány diktálta. *Semel frater, semper frater,* Ferruccio de Mola. Ha valakik egyszer templomos testvérek lettek, örökre azok maradnak. Maga méltó a nagyapja nevére. Emlékezzen majd meg rólam az imáiban vele együtt, ha már nem leszek. És fogadja el a tanácsomat, az ösztönöm diktálja. Azok után, ami történt, az egyetlen

barátném életét is feltenném rá, akivel ma együtt hálok, és aki olykor némi vigaszt nyújt számomra.

A kapitány rácsapott az oldalán függő kard gombjára.

– Most menjen, és beszéljen a barátaival. Van egy folyosó, ahonnan le lehet jutni a pincébe, onnan meg ki tudnak menni a Carrai-kapuhoz. Azután Isten legyen magukkal.

– A mai időkben már őtőle is tartok.

*

Ada Ta azt mondta, annyi időre van szüksége a meditáláshoz, amennyi egy tyúktojásnak kell, hogy keményre főjön, de ne zöldüljön meg a sárgája. A mutató-, a középső és a hüvelykujjára támaszkodva lótuszülésbe helyezkedett. Gua Li most először látta, hogy enyhe remegés fut végig a testén, mintha fárasztaná ez a testtartás. Ez új jelenség volt. Gua Lit nemcsak az a gondolat ijesztette meg, hogy Ada Ta öregszik, hanem a szaga is, amely egy pillanatra a lehullott leveleket juttatta eszébe, amikor a mósuszillat a nedves földével vegyül össze. A változás, az átalakulás és a megújulás szaga volt, amelyet mostanáig soha nem érzett ezen az időtlen emberen.

– Nem véletlen, hogy a medve és a hal minden évben a folyónak ugyanazon a pontján találkoznak. – Ada Ta, aki időközben a hátát görbítve négykézlábra ereszkedett, úgy tett, mintha a mancsával lecsapna a zsákmányra, aztán a szájába rakná. – A hal nem ostoba, de az a sorsa, hogy biztosítsa a medve túlélését. Az sem véletlen, hogy a sokarcú Gabriele halála egybeesik a féllábú Oszmán érkezésével.

Gua Li megkönnyebbülést érzett, amikor a szerzetes visszahelyezkedett lótuszülésbe, majd anélkül, hogy a kezére támaszkodott volna, felállt.

– A föld csakrái – mutogatott – olyan sebesen áramlanak, mint a viharos szelek, amelyek messze viszik a földet megtermékenyítő magokat. A körforgásban minden részt vesz, a napból éjszaka lesz, a halálból élet, a közömbösségből szeretet. A finom, ínycsiklandó ételből is trágya lesz, ám a trágya nagyon is szükséges ahhoz, hogy ízletes gyümölcsöket termesszünk.

– Ada Ta… – szólt közbe Gua Li.

– Igen, lányom, igazad van. A hosszú élet a gondolatmeneteimet is hosszabbá tette, pedig tudhatnám, hogy egyre kevesebb időm van. Olyan vagyok, akár a levegőbe hajított kő, amely lassan lendületét veszti, és aztán villámsebesen zuhan a földre.

– Ada Ta! – szólt rá ismét Gua Li. – Kérlek, mondd meg, mire

gondoltál.

– Nagyon egyszerű. Issza könyve és a te elbeszélésed új méz lett volna, amelyből egy új méhkirálynő táplálkozik, de nyilvánvaló, hogy a torkos medvék úgy döntöttek, elosztják egymás közt.

– És ez mit jelent? – kérdezte Ferruccio. – Mit javasolsz?

– Az őrség kapitánya olyan bölcs, mint egy vén elefánt. Te és Gua Li Oszmánnal mentek. Olvastam a szívében, sokat kell még beszélnie, és sokat kell még hallgatnia. Az ő kikötőjében biztonságban lesz a hajótok.

– És te?

– Nekem, lányom, valahogyan el kell dugnom a mézet, és egymás ellen kell fordítanom a két medvét.

– Erről szó sem lehet! Nem akarom, hogy itt legyél, amíg a medvék a mézet keresik.

– Ha a méh beledöfi a fullánkját a medve szemébe, megnyeri a csatát.

– De ha elveszti a fullánkját, belepusztul.

– A bölcs Szun Ce mindig azt mondta, néha el kell veszteni a csatát, ha meg akarjuk nyerni a háborút.

– Meg azt is mondta, hogy a legjobb csata az, amit harc nélkül nyerünk meg, mint az életben.

– Az ég szerelmére!

Ferruccio emelt hangon és magasba tartott kézzel kérte őket, hogy hagyják abba.

– Én nem maradok itt, de nem is megyek el Oszmánnal. Visszatérek Firenzébe, és valaki majd segít, hogy élve vagy holtan, de megtaláljam Leonorát.

Ada Ta odament hozzá, és könnyedén a vállára tette a kezét.

– Megértem a kívánságodat, mindannyian ezt akarjuk. De a hegy tetejére felvezető út nem egyenes, hanem kanyargós.

Amit Ferruccio simogatásnak hitt, erős szorítássá változott, őt pedig hirtelen zsibbadás fogta el. Nem maradt ideje, hogy bármit tegyen. Utoljára azt érzékelte, hogy Ada Ta karjába hanyatlik.

– Mit tettél vele?

Gua Li odaszaladt Ferruccióhoz, és két keze közé fogta, majd a melléhez szorította a fejét. Ada Ta rámosolygott.

– Semmi rosszat, lányom, csak azt, amit veled is szoktam tenni, ha nem tudsz aludni. Most gyorsan fogj egy kevés mákot, melegítsd meg, és tartsd az orrához, hogy belélegezze. Ma este magatokkal viszitek. Három napig ismételd meg a kezelést, de többször ne. Addigra megjövök, vagy ha mégsem, engedd ki a madarat a kalickából, és

repüljetek el vele együtt. Oszmán?

– Insallah…

– Igen, pontosan. Ha Isten is így akarja.

Aznap este egy öregember, egy sánta férfi meg egy nő lopózott ki a Palazzo Colonna egyik oldalsó ajtaján, majd a kanyargós sikátorokon keresztül elértek egy valaha jobb napokat látott épülethez. Az északra néző homlokzatot benőtte a borostyán, bár az ágak hálója csak szilárdabbá tette a falat. A két férfi egy összecsavart szőnyeget cipelt.

– Nem vagyok már olyan jó erőben, mint régen. – Britonio kapitány letette a földre a szőnyeget. – Igaza van Girolamo fiam anyjának: se az ágyban nem érek semmit, se azon kívül.

– Még utoljára szedjük össze magunkat – mondta Oszmán, és ismét a vállára vette a terhet. – Három emelet.

Ám ekkor léptek zaja hallatszott, és a sarkon őrjárat tűnt fel: négy alabárdos meg a parancsnokuk, aki azonnal kirántotta a kardját, mihelyt meglátta a csoportot.

– Állj! – parancsolt rájuk. – Kik vagytok és mit cipeltek?

– Jóságos Istenem! – kiáltott fel Gua Li. – Imáim meghallgattattak.

– Az imádkozáshoz túl késő van, vagy éppen túl korán, asszony – folytatta a másik. – Lefogadom tíz lírába, hogy ebben a szőnyegben egy meggyilkolt ember teste van. Mutassátok!

– Maga valóságos látnok – mondta a nő –, és igaza van. Kérlek, barátaim, mutassátok meg a holttestet a kapitány úrnak.

Britonio és Oszmán összenéztek: lehet, hogy az ijedség megzavarta Gua Li agyát? Mindketten tudták, hogy a félelem olykor a legnemesebb lelket is gyávaságra készteti. Mindazonáltal öt fegyveressel szemben úgysem tehettek semmit. Letették hát a szőnyeget a földre, és amikor elkezdték széttekerni, egy vérfoltos vászoncsíkokkal bekötött arcú férfi teste gurult ki belőle. Az őrjárat parancsnoka hátrahőkölt.

– Mi ez?

– Az, amit mondott. – Gua Li közelebb lépett hozzá, mire a kapitány még hátrébb húzódott. – A halott, akit a lepra gyilkolt meg. Kérem, segítsen felvinni ezen a meredek lépcsőn, és az Úr meghálálja fáradozásait.

– Ne közelíts, asszony! Meg ti se, azzal a leprással. – Az alabárdosok óvatosságból keresztbe tették a fegyvereiket. – Az ördög vigye el, és titeket is, átkozottak!

Az őrjárat tagjai szorosan egymáshoz tapadva hátrálni kezdtek, aztán befordultak a sarkon, és futásnak eredtek. Egy darabig még visszhangzott lépteik zaja, majd csönd ereszkedett a sikátorra. A két

férfi ekkor ismét felemelte a terhet. A lépcső tetejére érve Oszmán, aki már teljesen kifulladt és minden tagja fájt, előhúzott egy nagy vaskulcsot, és kinyitotta vele az ajtót. Gua Li összerezzent, mert a halál szaga csapta meg az orrát. Kezét a szája elé szorította, nehogy elhányja magát. Még Britonio is elfintorodott. Ő nagyon is jól ismerte ezt a bűzt.

– Miféle dögök rothadnak itt? – kérdezte haragosan.

– Patkányok – felelte Oszmán vonakodva –, de mindet elégettem, az élőket is meg a döglötteket is.

A kapitány nem kérdezett többet. Beléptek, és letették a szőnyeget egy ágyra. Gua Li megkérte őket, hogy húzódjanak félre, hadd vegye le a kötést Ferruccióról. Elnézte a mák gőzétől zsibbadt álomba merült arcot, a sötét hajat, amelybe itt-ott néhány ősz hajszál vegyült, a fekete szakállat, benne egy-két vöröses szállal, az erős járomcsontot, a büszke ajkat és az orrot, amely annyira egyenes és vékony volt, hogy szinte nőiesnek hatott. A lány Ferruccio barátjára gondolt, Mirandolára, akiről oly sokat ábrándozott kiskorában. Gua Li biztos volt benne, hogy amikor a két férfi kilovagolt valamelyik vásárba vagy piacra, nem akadt olyan nő, aki ne csodálattal nézett volna rájuk, és ne irigyelte volna azokat az asszonyokat, akik odahaza türelmetlenül várják őket.

Ujjával végigcirógatta Ferruccio arcát, aztán elpirult, mert a férfi motyogott valamit, amit akár szerelmes kedveskedésnek is lehetett érteni. De hiszen álmodik, ez egész biztos – és akkor miért ne ajándékozná meg egy örömteli pillanattal, azzal a teljes boldogsággal, amelyet talán csak álmunkban kaphatunk meg? Addig folytatta a simogatást, míg észre nem vette, hogy már nem a gróf emlékétől dobog oly hevesen a szíve, hanem attól az érzéstől, hogy megérinti Ferruccio arcát, és örömet szerez neki.

Elbúcsúzott Britoniótól, aki távozás előtt békejelet váltott Oszmánnal, noha más körülmények között ellenségként néztek volna szembe egymással, és parancsnokaik egyetlen intésére készek lettek volna megölni a másikat. Gua Li ezután a konyhába ment, és kisöpörte a tűzhelyből a hamut, amelyben apró csontokat és szögeket látott. Nem volt alkalmas a pillanat, hogy kérdezősködni kezdjen. Úgy döntött, majd később faggatja ki Oszmánt. Most iparkodnia kell, mert Ferrucciónak nem szabad magához térnie.

Összeszedett egy kevés szalmát, fészket készített belőle, és a kovakövet a tűzcsiholón végighúzva meggyújtotta. Aztán rakott rá még a szalmából, és ajkát csücsörítve addig fújta, míg lángra nem lobbant. Fahasábokat és deszkákat tett köré, majd az egyik sarokban

talált vászoncsíkokat is a tűzbe dobta. Egy kisebb fazekat akasztott a csigára, elkészítette a mákfőzetet, és amikor felforrt, az orra és szája elé kendőt kötve odavitte Ferruccióhoz, és megvárta, míg a férfi belélegzi a gőzét. Most pár óráig megint békésen fog aludni. Gua Li ezután szárított halat és gombát őrölt egy mozsárban, majd hozzáadta a lisztet, amit egy dagasztóteknőben talált. Ada Ta mindig azt mondja, hogy a testi munka elűzi a rossz gondolatokat, és igaza van.

Oszmán időközben imádkozni kezdett. Ugyanazon a szőnyegen térdepelt, amelyben Ferrucciót hozták ide. Elérkezett a napi öt ima közül az első ideje, úgyhogy most próbálta megtalálni a *kiblá*t, Mekka irányát, de hiába. Mindegy, Isten azért értékelni fogja az erőfeszítését. Ám amikor kimondta a szent invokációt: la ilaha illallah, vagyis nincs más Isten, mint Allah, azt kérdezte magától, valóban imádkozik-e. Biztos, hogy nem ahhoz az Istenhez imádkozik, aki azt parancsolta neki, hogy öljön, és nem is ahhoz, aki a hetvenkét szüzet ígérte neki. Pontosabban az Isten ugyanaz, de korábban eltitkolták előle a valódi természetét, másmilyennek írták le. Ők követték el tehát a *haram*ot, a tiltott dolgot, nem pedig ő, azzal, hogy egy meghatározhatatlan lényhez imádkozik – márpedig ez a lény minden elmormolt szóval egyre jobban hasonlított arra a Jézusra, aki Gua Li elbeszéléséből bontakozott ki előtte. Ájtatosan befejezte a reggeli *salat*ot, majd bement a konyhába, és némán figyelte a sürgő-forgó Gua Lit. Amikor a lepény elkészült, a nő Oszmán felé fordult, mindketten leültek, és Gua Li folytatta a történetet.

38

Amikor Gamalába ért, már a lemenő nap fénye csillant meg a Genezáret-tó finoman fodrozódó vizén. Kevesen jártak az utcán, de a házak kéményeiből fekete füst gomolygott.

– Olyan, mint egy halott város.

– Lehet, hogy hamarosan itt a sabbat, Yuehan.

A fia úgy nézett rá, mintha valami ismeretlen nyelven szólalt volna meg. Jézus elmosolyodott.

– Igazad van, nem tudhatod. Sabbat idején minden munka tilos, még a főzés is. Hát ezért van az, hogy mindenki a vacsora elkészítésével foglalatoskodik.

– És miért tilos?

– Ez az atyák ősi törvénye, arra a napra emlékeztet, amikor Ábrahám Istene megpihent a teremtés után.

– Milyen isten az, amelyik elfárad?

– Nagyanyád is mindig ezt kérdezte. Remélem, megismered majd, ő tanított meg gondolkodni.

Az emlék hatására Jézus lehunyta a szemét, és mélyet lélegzett: a meleg fuvallat eszébe juttatta a fonott kalácsot, majd rögtön ráismert a roston sült hagymás tilápia erős szagára. Sosem szerette ezt a halat, és az anyjának, Máriának valósággal könyörögnie kellett, hogy egye meg. Még az is előfordult, hogy elszökött előle, bár tudta, hogy az éhség úgyis hazakergeti előbb-utóbb. És amikor hazament, a hal még langyosan várta a tányérján, ő pedig még a szálkáit is leszopogatta, miközben Mária mosolyogva figyelte.

A kapuk mellett a kosarak már tele voltak pászkával, vagyis kovásztalan kenyérrel, amit másnap majd olajjal, olajbogyóval és túróval fogyasztanak el. Némelyik kereskedő még a töltött libanyakat is megengedhette magának, ő azonban csak egyszer kóstolta, és – hacsak a fivérei nem gazdagodtak meg időközben – nem valószínű, hogy bármikor is ilyen ínyencséggel traktálják.

Amióta elkerült otthonról, nem tartotta be az étkezési szabályokat – eleinte kénytelenségből, később már szabad akaratából. Nem látta okát, miért ne ehetné meg az olyan állat húsát, amelyiknek nem hasított patája van, vagy miért ne fogyaszthatná el az angolnát, csak mert nincsenek úszói és pikkelyei. Vagy miért ihatja meg a tehén tejét, a szamárét viszont nem, miért ehet máját, de vesét nem, és miért kell külön edényt használnia a

húsos és a tejes ételekhez. Emlékszik, a templom előtt egyszer megkérdezte az apjától, miért van az, hogy a méhek tisztátalanok, a méz viszont nem, mire az apja sietve elrángatta, mert az írnokok komor tekintettel figyelték őket, hiszen már maga a kérdés is szentségtörésnek számított. Pedig valójában ők sem tudták a választ.

Most megpillantott egy nőt – talán cseléd lehetett –, aki egy kosár halat egyensúlyozott a fején. Megkérdezte tőle, tudja-e, hol lakik József, az ács, mire a nő szemérmetlenül nyelvet öltött rájuk. Jézus csodálkozva pillantott Yuehanra, de pelyhedző bajuszát látva eszébe jutott, hogy nemsokára esedékes a bar micvója, és könnyen megeshet, hogy a nők már nem anyai szemmel tekintenek rá.

Nemcsak ő változott meg a tizennyolc évi távollét alatt, hanem a falu is. Nyilvánvaló volt, hogy a rómaiak szolgaságot hoztak ugyan, de a jólét is növekedett. A házak erősebb anyagból épültek, de mindnek fából volt az ajtaja, és sok ajtót zárva tartottak, márpedig csak a félelem viszi arra az embert, hogy bezárkózzon. Ugyanezen okból építhették a templom mellé azt az erődítményt is, amely azonnal felkeltette a figyelmét, mihelyt átlépte a falu határát. Talán a római helyőrség székhelye lehet. A változás jele volt az iménti nő pimasz viselkedése is. Valószínűleg megszokta, hogy pénzre számíthat az idegenektől, akár kereskedők, akár katonák.

Jézus nemigen tudta, merre menjen, de egy keresztútnál ráismert egy kettős olajfasorra.

– Maradj mögöttem, és ne szólalj meg. Azt hiszem, hazaértünk.

– Te értél haza, apám, nem én.

A házak előtt valamikor konyhakert terült el, most azonban mindet alacsony kőkerítés védte. A kerítés mögül kikandikáló, vastag, szúrós aloélevelek inkább látványukkal próbálták elijeszteni a betolakodót. Jézus ráismert a többitől kissé távolabb álló atyai házra, melynek faláról több helyen is lepergett a fehér mész, s kilátszott alóla a festett naplementéket idéző, vöröses agyag. A borókabokrok árnyékában néhány férfi ült az utcának háttal. Jézus megállt, letépett egy bogyót, és beszívta olajos illatát.

– Mit akarsz?

Az egyik férfi felállt. Ritka szálú, vöröses szakálla volt, és vállát hátrafeszítve, ökölbe szorított kezét lefelé tartva közeledett a vendég felé. A jellegzetes testtartásról és arról, hogy az illető kissé hasonlított egy fürtös kisfiúra, Jézusnak eszébe jutott, amikor gyerekkorában egy fehér fal előtt játszott. Kagylót hajigáltak, és az nyert, aki a legközelebb dobta a falhoz. A legkisebb fiú nevetős természetű volt, de ha vesztett, dühbe gurult, hátrafeszítette a vállát és ökölbe szorította a kezét, mielőtt sírva fakadt, ő pedig kénytelen volt lemondani a győzelemről.

– Júdás?

– Hát te meg ki vagy? Honnan tudod a nevem? Én nem ismerlek.

Ő az, az öccse. A legszívesebben átölelte volna, de még időben megfékezte magát, mert a másik nem értené. Inkább udvariasan megkérte, hadd beszéljen vele négyszemközt. Júdás vonakodva követte egy közeli citromfához, amely csak úgy roskadozott a gyümölcsöktől.

– Jól nézz meg, hátha rám ismersz.

Júdás összehúzott szemmel méregette egy darabig, aztán megrázta a fejét.

– Jézus vagyok, a bátyád.

– Hogy merészelsz…

Júdás a fogát csikorgatta, és kis híján nekiment, ám ekkor meglátta Jézus mosolyát. A szemébe nézett, és a tekintetéről felismerte. Tágra nyílt szemmel meredt rá, a szája elé kapta a kezét.

– Ábrahám szakállára! Te… Tényleg te vagy az… Én… Mi azt hittük, meghaltál… És erre visszajöttél…

Átölelték egymást, egyszerre nevettek és sírtak. Kibontakoztak az ölelésből, jól megnézték egymást, aztán ismét összeborultak. Valaki elment mellettük, és elnevette magát.

– Boldog vagyok, testvérem.

– Én is, testvérem.

– Mindent el kell mesélned. Hol voltál ennyi évig?

– Majd elmesélem, de előbb mondd meg, hol van anyánk.

– Bent a házban, még zsémbesebb, mint régen, de erre a találkozásra nem árt felkészíteni. Évekig siratott téged, aztán síremléket állíttatott neked apánké mellett.

Jézus lehajtotta a fejét.

– Mikor történt?

– Sajnálom, már annyi idő telt el azóta, de te… nem tudhattad.

– Mikor történt?

– Tíz éve. Elment Zipporiba a piacra. Másnapra vártuk, de nem jött. Magdalában találtuk meg a testét, a tó partján. Olyan volt, mintha aludna. A szülőhelyére vittük, Sikembe. Ott van a te… a te sírod is.

– Elviszel majd oda?

– Hát persze, bátyám, de most gyere, hiszen van még egy testvéred, talán elfelejtetted?

– Aki még nagyobb rosszcsont, mint te – mosolygott Jézus. – A kis Jakab.

– Ma már mindkettőnknél nagyobb, apánkra hasonlít.

Yuehan kissé távolabbról kíváncsian figyelte, hogyan ölelkezik össze az apja az idegen fiatalemberrel.

– És az ott kicsoda? – kérdezte Júdás, és a fiúra mutatott.

– Az unokaöcséd, és szerintem nagyon szívesen megismerkedne végre a nagybátyjával.

– Tehát akkor mégiscsak megnősültél!

Jézus nem felelt, és Júdás megértette, hogy eljött anya és fia találkozásának ideje. Amikor Mária megértette, ki áll előtte, akkorát sikoltott, hogy az egész utca hallotta. A szomszédok odarohantak, mert azt hitték, valami szerencsétlenség érte. Az örömhír aztán pillanatok alatt elterjedt, az ácsok negyedéből még azelőtt eljutott Gamala minden részébe, hogy bejött volna a szombat. Jézus addig nem is szabadult anyja csókjaitól és kérdéseitől, amíg a Golan keleti lejtője fölött meg nem jelent az Orion. Aztán Yuehan következett. Mária egy szóval sem kérdezte, hol az anyja.

– Csodálatosan szép vagy, Yuehan, bár a neved kimondhatatlan. Itt majd Johanán leszel vagy János, amelyik jobban tetszik.

A fiú félénken elmosolyodott, de neki a Yuehan név tetszett. A két másik név hasonló volt, de nem az övé.

– Igen – folytatta Mária –, még szebb vagy, mint az apád. És ugyanaz a tűz lobog a szemedben. Most hagyd, hogy apád egy kis időre visszatérjen a gyermekkorába, és maradj itt velem, ígérem, nem untatlak majd. De ha mégis, csak ints le bátran, aztán menj el a piacra, mutasd meg magad a lányoknak. Úgy látom, kinőttél már a játékokból, és készen állsz a bar micvóra.

Tehát ő is észrevette, hogy Yuehan már szinte felnőtt. Mindenkinek feltűnt, kivéve nekem, gondolta Jézus. Gaja büszkén mosolyogna. Aztán megszólalt:

– Szívesen megfürödnék, anyám, ha lehetséges.

Mária csodálkozva pillantott rá, akárcsak Jakab és Júdás. Csak Yuehan bólogatott.

– Hetek óta nem fürödtem, nagyon rám férne.

– A sófárt már háromszor megfújták, vagyis sajnos már sabbat van – felelte Jakab. – Holnap estig várnod kell.

– Nem – tiltakozott Jézus. – Ha nem lenne víz, vagy más oka lenne a dolognak, akkor várnék.

– Talán elfelejtetted a vallásunkat? – kérdezte Mária. – Sok idő eltelt…

– Nem, anyám, csak úgy vélem, hogy a szombat van az emberért, nem pedig az ember a szombatért. Egész testem viszket, alighanem úgy bűzlök, mint egy vadkecske. Yuehan is. De nem akarok kellemetlenséget okozni neked, majd keresek egy római fogadót, és utolsó sékeleimből megveszem a jogot egy kis tiszta vízhez és némi cédrus esszenciához.

Az asszony döbbenten hallgatta, de mielőtt válaszra nyithatta volna a száját, közbeszólt Júdás, aki nem akarta, hogy az anyja kínos helyzetbe kerüljön, de azt sem szerette volna, ha kitör a veszekedés egy olyan rítus

miatt, amelyet titokban rég elavultnak tartott.

– Ismerek egy helyet, ahol két garasért kapunk egy szobát, benne egy dézsa meleg víz neked, egy korsó mézsör nekem, és egy tál füge meg datolya mindkettőnknek. A bűn csak annak a szívében létezik, aki elköveti, mondogatta apánk, és te, anyám, ismerd el, hogy igazat adtál neki. A fiúról meg majd anyánk gondoskodik, nem igaz?

Mária elfintorodott, aztán beleborzolt Yuehan hajába.

– Azt hiszem, szükség is lesz rá. Titeket viszont emlékeztetlek rá, hogy a hagyomány szerint a feleség mindig helyesel a férjének, de csak azért, hogy ne szégyenítse meg, világos? És jaj neked, visszakapott fiam, ha holnap nem eszed meg a halat, amit feltálalok! És most hadd gyújtsam meg a lámpást, már így is bűnt követtem el.

Mária elmosolyodott, s Jézus ebben a pillanatban ráébredt, hogy az ősz hajszálakkal és a szája körüli ráncokkal az idő csupán a testén hagyott jeleket, a szellemén nem, Júdás pedig mindent megörökölt tőle.

A két fivér együtt töltötte az éjszakát, nevettek, sírtak, meséltek egymásnak, aztán együtt aludtak el, összeölelkezve, mint kisgyerekkorukban. Másnap Jézust kíváncsi tömeg várta a ház előtt, és órákon át faggatta. Mária csak azzal az ígérettel tudta elküldeni őket, hogy a következő napon a fia reggeltől estig fogadja a kérdéseiket. Végre asztalhoz ültek, és Jézus jó étvággyal fogyasztotta a hagymás tilápiát meg a kovásztalan kenyeret olajjal és túróval. Ebéd után Yuehan mély álomba merült. Mária az unokája álmát őrizte, Jézus pedig kiült az udvarra, egy pálmafa ritkás árnyékába.

Kellemes meleg volt, a tó felől könnyű szellő fújt. Júdással és Jakabbal hideg hibiszkuszfőzetet kortyolgattak, ami Jézust a tealevelekből készült aranyló italra emlékeztette, csak az kevésbé édes, és erősebb.

– Mennyi ideig leszel itt, bátyám?

– Nem tudom, Júdás. Ha a terhetekre leszek – mosolygott –, szedem a sátorfámat.

– Még mindig nem tudom elhinni, hogy itt vagy, és máris mindenki rólad beszél, lefogadom, hogy az érkezésed híre már Jeruzsálembe is eljutott.

– Nem gondolom, hogy ilyen fontos lennék.

– De igen, az emberek halottnak hittek, mégis visszajöttél, ráadásul a világ túlsó feléről, mintha az égből, a csillagok közül szálltál volna le. Mintha te volnál Illés, aki tüzes szekerén tér vissza közénk.

– Ne káromold az Istent! – szólt rá Jakab.

– Lelkesednek érted – folytatta Júdás. – Te nem figyelted az arcukat, amikor beszéltél, de én igen. Amikor azt mesélted, hogyan éltél a bölcs szerzetesek között, csillogó szemmel hallgattak. És amikor a hegyekben lakozó békéről szóltál, a szabadságról, de az igazságtalanságokról is,

amelyeket megtapasztaltál, esküszöm, hogy sokan készek lettek volna követni bárhová, ha ezt kéred tőlük.

– Jézus csak velünk akar lenni egy darabig, Júdás, hagyd békén.

Jakab felállt. Ismerte fivére, Júdás gondolatait, és tudta, mit kockáztat, féltette az életét. A rómaiak egyezséget kötöttek a Szanhedrinnel: egyetlen zsidót sem vetnek rabszolgaságba, nem hurcolják el Szíriába vagy Egyiptomba, mind békében élhetnek, feltéve, hogy rendszeresen fizetik a tizedet és nem lázadoznak.

– De nem érted, hogy egy olyan ember, mint ő, reményt adhatna a népünknek, ha akarná?

Jakab pont ettől tartott. A fejét rázta, és otthagyta őket.

– Ne aggódj miatta – mondta Júdás. – Nem gyáva, csak félt engem és anyánkat. Egyszer Tiberiásban hárman támadtak rám a piacon, ő pedig egymaga megfutamította őket. De gondold meg, amit mondtam neked. Ha valaki békéről, igazságról és szeretetről beszél, az nem politizál, nem lázít, de mindketten tudjuk, hogy szabadság nélkül ezek csak üres szavak.

Pár napig nem beszéltek erről, de Jézus sokat gondolkodott rajta. Mestere, Ong Pa mindig azt mondta, hogy a szavak mellett tettekre, példaadásra is szükség van, hogy termékenyek legyünk, miként az élet folyamatosságához is szükség van a női és a férfi princípiumra. Amikor Ong Pa visszatért utazásairól, mindig kijelentette, hogy azt, amit az ember valahol megtanult, magával kell vinnie. El kell menni a parlagon hagyott földekre, és termővé kell tenni őket. Nem a bevetett földekre kell újabb magokat szórni. Ez olyan lenne, nevetett Ong Pa, mintha azért szerelmeskednénk egy várandós asszonnyal, mert azt remélnénk, hogy újabb gyermeket nemzhetünk neki. Teljesen értelmetlen, mindkét fél tudja, de ugyanakkor mindkettőjüknek igen kellemes. Gaja emléke előbb Jézus ágyékába hasított bele, aztán összeszorult tőle a torka.

– Még most is nagyon hiányzik, ugye?

Júdás mindig ott volt mellette. Esténként, amikor befejezte a munkát az ácsműhelyben, csöndes sétára indultak.

– Azt reméltem, majd segít az utazás, és az, hogy újra látlak titeket, a családomat. Nagyon szerettem Gaját, senki mást nem szerettem úgy, mint őt, és talán még jobban hiányzik, mint Gua Pa. Megtanultam, hogy ha a jin és a jang egyesül, létrejön az ősi, tökéletes egység, és ez a legnagyobb ajándék az ember számára, de ugyanilyen nagy a fájdalom is, ha megtörik ez az egység, mert a szerelem nemcsak a zsigerekben lakozik, de a tudatban is.

– Szerencsés voltál, Jézus, és van egy fiad, aki szakasztott másod.

– És te nem szereted a feleségedet?

– Te elmentél, hogy ne kelljen elvenned azt, akit rád akartak erőltetni,

én viszont itt maradtam. Noa rendes asszony, és szereti a gyerekeit. – Júdás elmosolyodott. – Remélem, hogy az én gyerekeim is, bár a római helyőrség parancsnokára hasonlítanak. Segíts, bátyám – fordult Jézus felé, és már nem mosolygott –, tégy valamit, hogy ne tékozoljuk el az életünket, beszélj az emberekhez, én elkísérlek, és Jakab is csatlakozik hozzánk, biztos vagyok benne.

– Nálam vannak a magok, az itteni földek pedig parlagon hevernek.

– Csak pár hónap, aztán elmész, ha akarsz.

– Szűzföld.

– Az Ígéret földje, amit elvettek tőlünk.

– Megpróbálhatom.

– Hallgatni fognak rád, de ha mégsem, legalább együtt leszünk mi hárman, mint a régi szép időkben, amelyek nem is léteztek soha.

– És anyánk?

– Büszke lesz rád, második élettel ajándékozod meg.

– És az ácsműhely?

Júdás felállt, és úgy fellökte a bátyját, hogy az csak kalimpált a levegőben a lábával. Aztán rámosolygott, és felhúzta a földről, erősen megragadta, és odavonta magához. Nevetve forogtak körbe-körbe, és amikor hazaértek, Mária megszidta őket, mert mindketten összepiszkolták a ruhájukat.

Gua Li elhallgatott. Annyira magával ragadta a történet és Oszmán figyelő tekintete, hogy teljesen megfeledkezett a mákfőzetről. Elkészítette a keveréket, de amikor leült Ferruccio mellé, a férfi megragadta a karját. Nem okozott fájdalmat vele, de így Gua Li maga is beszívott valamennyit a gőzből, miközben Ferruccio orrához tartotta az edényt. Miközben a férfi lassan siklott át a mák keltette álomba, Gua Li testén meleg zsibbadás lett úrrá, és olyan kellemes érzés fogta el, amilyenben még soha nem volt része. Így hát amikor meghallotta, hogy Ferruccio értelmetlen szavakat dünnyög, azzal az ürüggyel, hogy el kell hallgattatnia, az ajkára szorította az ajkát.

39

Róma, 1497. november 18.

– Imádott gyermekeim!

Így fogadta három gyermekét a kétszáztizennegyedik pápa, Rodrigo Borgia, annak az Alonso de Borjának az unokaöccse, akit negyven évvel korábban III. Callixtus néven helyeztek örök nyugalomra a Szent Péter-bazilikában. VI. Sándor a követek termének közepén ült egy aranyozott trónszéken, és nem állt fel, amikor Lucrezia, Jofré és Cesare beléptek, ülve várta, hogy illő tisztelettel köszöntsék. Mindhárman csodálkozva néztek körbe, mert a nagy, berakásokkal díszített íróasztal mindig a kert felőli sarokban szokott állni, hogy aki ott ül mögötte, árnyékban legyen, ám jól lássa a többiek arcát. Cesarénak a Campo de' Fiori bitófája jutott eszébe a látványról, amelyet mindig a tér közepén állítottak fel, hogy mindenki lássa, az emberek félelemmel tekintsenek rá, és azt kívánják, hogy soha ne kerüljenek az elítélt helyébe, legyen az zsidó, boszorkány, gonosztevő, adós vagy bármi más. Nyugtalanító volt az is, hogy négy szék várta őket, miközben csak hárman voltak.

Apjuk egyetlen intésére helyet foglaltak, Cesare és Jofré az egyik oldalon, azután egy hely üresen maradt, majd Lucrezia következett.

– Imádott gyermekeim – ismételte meg a pápa –, köszönöm, hogy eljöttetek idős apátokhoz.

– Volt más választásunk? – kérdezte Cesare, miközben csizmás lábát kinyújtotta az asztal alatt.

VI. Sándor mosolyogva tért napirendre az udvariatlan megjegyzés fölött. Ha nem is testileg, de három gyermeke közül Cesare hasonlított rá a leginkább. Pimasz viselkedése alapján biztosra vette, hogy az ő fia. Ezúttal azonban meg kell mutatnia neki, hogy ő a diplomácia művészetéhez is ért, amely Cesarétól szemlátomást igen távol áll.

– Magunk vagyunk, és itt a terem közepén, ha halkan beszélünk, senki sem hallhat minket, még Burckhard sem, aki biztosan ott ácsorog valamelyik ajtó mögött a fekete könyvecskéjével, amelyet előbb vagy utóbb – fogta hangosabbra – elégetek majd vele együtt. Igaz, Burckhard?

Sietősen távolodó léptek zaja hallatszott.

– Azért vagytok itt mindhárman, mert megbízom bennetek. Az én

vérem folyik az ereitekben, sőt egyikőtöknek még több is jutott belőlem.

A sanda pillantás, amelyet Lucreziára vetett, nem kerülte el Cesare figyelmét. Jofré eközben összevont szemöldökkel nézte a pápát. Mindig is bántotta, hogy Sándor nem biztos abban, hogy ő az apja, mint ahogy az is nagy fájdalmat okozott neki, hogy osztoznia kell Sanchán a fivérével, akitől mindig csak gúnyolódás jut neki.

– De először is szeretnék elmondani veletek együtt egy imát annak a lelkéért, akinek ott kellene ülnie az üres széken, vagyis testvéretekért, Juanért.

A pápa lehajtotta a fejét, összekulcsolta a kezét, és a gyerekei arcát fürkészte, de csak Cesare pillantását sikerült elfognia.

– Most pedig, hogy imádkoztunk egy eltávozott életért, örvendezzünk, mert egy új élet van érkezőben. Ezúttal az Atyaúristen megesküdött nekem a fia fejére – fordult Cesare felé –, hogy nincs a csillagoknak olyan állása, nincs olyan angyal vagy ördög, és még kevésbé olyan emberi kéz, amely megakadályozhatná e gyermek világrajövetelét.

Cesare a húgára meredt.

– Már megint felcsináltak, te szuka! És ezúttal legalább tudod, kitől van a fattyú?

– Tőlem, Cesare.

A bazilika nagyobbik harangja hat órát kongatott. A tizenkét harangütés idején várakozó csönd borult a helyiségre, mintha az utolsó hang elhalása egy korszak végét jelezné. Lucrezia lesütött szemmel várta, hogy kitörjön a vihar. De nem történt semmi ilyesmi.

– Gratulálok apának és lányának! – mondta Cesare enyhén reszkető hangon. – Mikor jelenthetjük be az örvendetes hírt?

– Soha – felelte a pápa. – De a gyerek megszületik. És Borgia lesz, minden szempontból, beleértve a dinasztikus szempontokat is. Érted, mire célzok?

Nem, Cesare nem értette. Az apja már hetek óta nem hozakodott elő ezzel az üggyel. Talán arra céloz, hogy Lucreziának nemzett fia örökli majd a Borgiák trónját? Ez nyílt kihívás, valóságos arculcsapás lenne, márpedig az apjától szokatlan az ilyesmi. Cesare nem akarta apja tudtára adni, hogy nem érti, ezért a kazettás mennyezetre emelte a pillantását, ahonnan időnként leesett egy-egy fadarab. Az egész bazilika az összeomlás határán állt.

– Kockajátékot játszunk, Cesare, nem a kártyalapok mögé bújunk. Ezért vagyunk egyedül. És a kockánál azt is tudni lehet, melyik oldal marad rejtve. Ha a hatos jön ki, akkor tisztában vagyunk vele, hogy

csakis az egyes lehet alul. Te megértetted, Jofré?

A halvány mosoly láttán VI. Sándor égnek emelte a tekintetét, majd felállt a trónról, és odavonszolta nehéz testét a gyerekei mögé.

– A születendő gyermek biztosítékot jelent számomra arra az esetre, ha Cesare idő előtt kívánná megszerezni a királyi címet.

– De ha Lucrezia csakugyan várandós – fordult felé Jofré –, hogyan nyilváníthatjuk semmisnek a Giovanni Sforzával kötött házasságát a férj impotenciájára hivatkozva?

– A semmisnek nyilvánításra még előbb sor kerül. Majd Giovanni nagybátyja, a bíboros gondoskodik róla. Mostanában kezét-lábát töri, hogy a szolgálatunkra legyen.

– Ha kockajátékot játszunk, apám, akkor *alea iacta est*, úgy tettél, mint Julius Caesar, az én nevemet is elbitoroltad. Így hát engedélyt kérek a távozásra.

Cesare fel akart állni, de a pápa keze a vállára nehezedett.

– Fiam… fiam… hát csakugyan ennyire elhomályosítja az elmédet a harag? Ez itt családi megbeszélés, mi pedig igazi család vagyunk, bármit gondolsz is. Valamennyien nagy kockázatot vállaltunk, Medici szövetséget köthetett volna a Colonnákkal, a Savelliekkel, az Orsiniakkal vagy akár azzal az áruló Della Roverével is. Ehelyett énhozzám jött, nekem ajánlotta fel a tiltott gyümölcsöt. Úgy tettem, mintha engednék a zsarolásának, hát még mindig nem érted? Megvalósítjuk a tervünket, csak később. Meg kell szereznünk azt az átkozott könyvet, mert olykor a legkisebb kavicsban botlik meg az ember.

VI. Sándor most ismét odaállt a gyerekei elé, és széttárt karral, az asztalra támaszkodva végigmérte őket.

– Király leszek, Róma új királya, meg Firenzéé, Urbinóé, Pármáé, Modenáé és Nápolyé. Aztán te követsz a trónon, Cesare, ha féken tudod tartani az ösztöneidet, utánad pedig a másik fiam következik, az, akit Lucrezia hord a szíve alatt, a lányomból pedig anyakirályné lesz!

– És én, apám?

– Te mindvégig herceg leszel, Jofré, és az uralkodás fáradalmai nélkül élvezheted rangod valamennyi előnyét. És te leszel az alkirály Nápolyban, ahol együtt élhetsz a feleségeddel, azzal a szukával, és megkaphatod az összes hercegkisasszonyt, akit csak megkívánsz.

Jofré illedelmesen az ölébe ejtette a kezét. Lehet, hogy tényleg nem a pápa fia, mert ha Sándor véréből való volna, most elvágná az apja torkát.

– Van itt valami, amit még mindig nem értek – szólalt meg Cesare

az ajkát harapdálva. – Ha a birtokunkban lenne Krisztus naplója, már amennyiben valóban létezik, többé nem kéne félnünk Medicitől.

Pár perce még úgy érezte, hogy összedől körülötte a világ, és ha lett volna nála kard, és számíthatott volna Michelotto segítségére, halomra gyilkolta volna a rokonait. De talán hibát követett volna el. Átkozta heves természetét, amely miatt még mindig az apjától függ – az apjától, akinek a ravaszságát egyszerre szereti és gyűlöli.

– Igazad van, bravó, Cesare, látom, hogy kezded kapiskálni. Medicinek nem is kell megtudnia. Legalábbis addig, amíg hasznunkra van. Segít majd, hogy megszabaduljak Savonarolától, és a kezemre játssza Firenzét. Azt képzeli, ő követ majd Szent Péter trónján, de én akkorra már nem Krisztus földi helytartója leszek. – VI. Sándor a tenyerébe csapott az öklével. – Én Isten leszek!

Az ajtó mögött Burckhard lélegzet-visszafojtva fülelt, még a jegyzetelést is abbahagyta, mert félt, hogy meghallják a toll halk csikorgását a papíron. Nem kellett volna visszajönnie hallgatózni; ezt úgysem írja be soha a *Liber Notarum*ba. És most irány haza, sietve, de halk léptekkel, mint a macskák. Talán az sem puszta véletlen, hogy új lakása éppen a via del Sudarióban van. Az utca arról a kendőről kapta a nevét, amellyel Veronika letörölte a verejtéket a szenvedő Krisztus arcáról. *Nomen est omen,* ez a név afféle előjel, hiszen neki is súlyos gyötrelmekben van része mostanában.

*

Ada Ta eközben még egy búcsúpillantást vetett Colonna herceg palotájának homlokzatára, amelyről tudta, hogy soha többé nem fogja látni. Mintha csak egy falu lett volna, amelyet hamarosan elmos az áradó folyó sáros vize. Az energiairányító és légzőgyakorlatok kimerítették az idős szerzetest, de óvatlanság lett volna úgy bemerészkedni a sárkány odújába, hogy nem gondolja végig, hogyan fog onnan kijutni. Az első próba az volt, hogy észrevétlenül kellett kiosonnia a főkapun. Britonio kapitánynak az az érzése támadt, hogy egy kísértet vág keresztül az udvaron, de aztán arra jutott, hogy nyilván megromlott a látása, csupán az orrát megcsapó virágillat lepte meg. Egyik emberéről sem feltételezte, hogy így illatozik, és még ha el is bújt valahol egy kurtizán, az sem locsolná be magát ilyen finom illatszerrel.

A via della Pilottára érve Ada Ta vidáman labdázó fiúkat látott. Továbbment a via dell’Amorattón, majd kiért egy nagy térre, ahol sárga márványoszlopos árkád húzódott. Megállt az egyik boltív alatt,

hogy alaposabban megcsodáljon egy hatalmas római kori szentélyt. Ekkor egy vörösre festett ajkú nő lépett oda hozzá.

– Négy soldóért megláthatod a mennyországot – súgta oda neki.

– Pompás ajánlat – felelte a szerzetes.

A nő elégedetten megfordult, de az idegen eltűnt. A bor időnként gonosz tréfát űz velünk, gondolta az utcalány.

Ada Ta orrát már azelőtt megcsapta a halszag, hogy meglátta volna a Tevere kanyarulatát. A vár hídja előtt halászok dicsérték fennhangon portékájukat. A hevenyészett szekereken pontyok, apró csabakok, nagy domolykók, sőt még tengeri pérhalak is feküdtek, a kisebb-nagyobb kosarakkal felszerelkezett szolgálók és csuklyás apácák pedig figyelmes tekintettel méregették az árut. A halászok olykor kaján nevetés közepette a nézelődők után szaladtak egy-egy vonagló angolnával a kezükben.

Ada Ta átment a hídon: szemben az Angyalvár főkapuja magasodott, balra pedig, kissé távolabb, Róma legnagyobb templomának tornya. Megsimogatta Issza könyvét, amelyet az átalvetőjében őrizgetett, és elindult a bazilika előtti széles lépcső felé. Itt lakik a fehér pápa, és itt vannak eltemetve elődei. Miközben Ada Ta lecsillapította hevesen dobogó szívét, elégedetten gondolt arra, hogy tervének második része is sikeresnek bizonyult. Most jön a harmadik. Az élet dolgai olykor bonyolultnak tűnnek, de ha felülről nézzük őket, kiderül róluk, hogy egy egyszerű mintázat részei. Ezért is döntött úgy, hogy a hegyek között éli le az életét.

Odafentről jól látszott: nem véletlen, hogy megismerkedett Mirandola gróffal, mint ahogy nem véletlen a gróf halála sem, és az sem, hogy éppen annak a jóképű, erős embernek adta át a titkát. Egyetlen magból, amelyet felkap a szél, egész erdő sarjadhat a világ túlsó felén, és a Gangesz és a Tagus vize összekeveredhet egymással egy felhőben. Minden körben forog, a kezdet és a vég összeér. És Gua Li is egy bizonyos célból jött a világra, mint annyi ember őelőtte és őutána. Mindazonáltal nem lehet ölbe tett kézzel várni, hogy az események bekövetkezzenek. Az, hogy ő most felmászik a bazilika hatalmas lépcsőjén, akaratának apró mozzanata, amely nem csupán összhangban áll az élet nagy tervével, de segíti is megvalósulását.

40

Firenze, Santa Maria Novella, ugyanazon a napon

A nő sikolya harmadszor törte át a kis cella falát, visszhangot vert a folyosón, majd a kolostor falain kiszűrődve eljutott az idős Della Robbia füléig. Az öregembernek megremegett a lába – mintha a pokolból jött volna a kiáltás. Annyira megijedt, hogy kis híján a létrát tartó inas fejére ejtette Szent Ferenc glóriáját. Pedig nagy gonddal dolgozott ezen a lunettán, Szent Ferenc és Szent Domonkos találkozásán, amelyet maga Savonarola rendelt meg. A cél az volt, hogy a firenzei nép lássa a két rend kibékülését és Krisztus köztársaságának megszenteltetését. Az üvegzománc kissé megrongálódott, ő pedig Girolamo testvér hívására tüstént odasietett, ahogy máskor is.

De ebbe a női sikolyba beleborsózott a háta, reszketni kezdett a keze, és attól félt, hogy nem végez a munkával a szent barát megérkezéséig. Ludovica anya futva igyekezett a cellába, ahol egy rémült novícia fogadta.

– Dicsértessék!

– Mindörökké, leányom, de mi történt már megint?

– Nem tudom, anyám, de sikoltozik, hánykolódik. – A fiatal lány kis híján elsírta magát. – Zokog, izzad. És nem bírom letépni a kezét a hasáról. Jaj, anyám, lehet, hogy megszállta az ördög?

– Ne beszélj butaságokat, gondolod, hogy a testvér befogadta volna, ha boszorkány lenne, vagy ha a sátán fenekét csókolgatná?

– De anyám!

– Ha nemcsak a saját lelkedet akarod megmenteni, hanem az egész világot, még sok mindent kell látnod és hallanod, leányom, úgyhogy jobb, ha hozzászoksz. Most menj vissza hozzá, és próbáld valahogy megfogni a kezét, még akkor is, ha hozzá kell érned az öléhez, nem követsz el bűnt vele. Mást ne csinálj, hamarosan megérkezik a testvér, és ő majd megmondja, mit tegyünk.

Girolamo Savonarola néhány rendtárs és egy-két felfegyverzett ifjú kíséretében üdvözölte a szobrászt, és bólintással nyugtázta, hogy Szent Ferenc aranyozott glóriája ismét szépen csillog.

– Isten áldja meg, Della Robbia mester.

– Önt is, atyám.

Savonarola ezután végigsétált a Santa Maria Novella-templom főhajóján, és pillantásával végigpásztázta az épület boltíveit. A magasba törő csúcsívek jól illettek annak az elérhetetlen, de mindenütt jelen lévő Istennek az eszméjéhez, aki egyetlen pillanat alatt minden emberi nyomorúságot átfog tekintetével. A szentélyrekesztőt elhagyva Savonarola bement a szentélybe, ahová csak egyházi emberek léphettek be. Innen egy kis ajtó nyílt a zárda folyosójára. A barát keresztet vetett, hogy elűzzön minden kísértést – távoli ifjúságában sokszor gyötörte a szenvedély –, és kézcsókra nyújtotta kezét az apátnőnek.

– Hogy van a fivére? Jól megy az üzlet?

– Isten segedelmével – felelte az apátnő.

– A Ricci család tagjai mindig is buzgó keresztények voltak, és soha nem engedtek a Mediciek hízelgésének, még akkor sem, amikor a bankjuk bajba került. Adja át a fivérének üdvözletemet és áldásomat.

– Áldott legyen, Girolamo testvér. De most jöjjön, a védencén kitört a téboly. Csak ön tudja lecsillapítani.

– Pontosabban csakis az Úr.

– Legyen meg az ő akarata.

Amikor Savonarola belépett a cellába, a pityergő novícia kiszaladt. Sírt Leonora is, de csendesen, és a félhomályban csak közelről lehetett látni az orcáit csíkozó könnyeket. Fekete haja szanaszét állt, nedves hajszálai az arcához tapadtak.

– Pihentél, Leonora?

Savonarola hangja ridegen csengett, mintha csak kötelességből látogatta volna meg, és érdeklődne a hogylétéről. Talán éppen ez zökkentette ki a nőt zsibbadtságából – valamiféle védekezőösztön éledt fel benne. Tágra nyílt szemmel nézett körül, majd könyökével a szalmazsákra támaszkodva kissé felemelkedett.

– Köszönöm, hogy befogadott, atyám.

– Keresztényi kötelességből tettem. Azt mondja Máté, hogy nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek. Mert nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket.

– Hálás vagyok önnek, a fiam nevében is. De nem hiszem, hogy volna más bűnöm, mint az, hogy nem haltam meg. A fiamnak viszont élnie kell.

– Meg fog születni, és meg lesz keresztelve, hogy az Atya elébe állhasson.

– Jobban szeretném, ha előbb e világi atyját ismerhetné meg, akinek az életét köszönheti.

Kétségbeesés és méltóság csengett a nő hangjában, mint akit

legyőztek, de nem adta meg magát.

– Az élet csakis Istentől származik. Mindazonáltal nem kívánok vitába bocsátkozni veled, Leonora. Mariano testvér elmondta, mennyit szenvedtél. De ne felejtsd el, hogy a fivére az életével fizetett a szabadulásodért, te pedig azzal törlesztheted az adósságod, hogy imádkozol a lelkéért. A gyermek, akit a szíved alatt hordasz, biztonságban lesz itt, feltéve, hogy tiszteletben tartod a szabályokat.

– És melyek azok?

– Engedelmeskedsz Ludovica anyának, és nem hagyod el ezt az épületet. A kolostor falain kívül nem lennél biztonságban. Azok, akik elraboltak, aztán pedig meg akartak ölni, újra próbálkoznának. Más kívánságom nincs. Én áldottam meg a köteléketeket, és továbbra is védelmezni fogom. Amit Isten összekötött és megszentelt, azt ember szét nem választhatja, a Biblia rendeli így.

– Ágyamon éjjelente kerestem őt, akit lelkemből szeretek, kerestem, de nem találtam.

Az éppen csak elsuttogott szavak hallatán a barát megtorpant a küszöbön. Nem fordult hátra, de megállt, és fülelt.

– Fölkelek azért, és bejárom a várost, az utcákat és a tereket; megkeresem, akit lelkemből szeretek! Kerestem, de nem találtam. Ez is a Bibliából van, Girolamo.

Savonarolát félelemből vagy tiszteletből soha senki sem szólította a keresztnevén; az utolsó, aki így hívta, éppen Leonora és Ferruccio volt. Előttük pedig Mirandola gróf meg az anyja. De nem csak ők. Egyszerre megjelent előtte a gőgös, fennhéjázó Laudomia Strozzi szépsége teljében. Őhozzá intézte a legszebb, legszívszorítóbb szerelmes sorokat az Énekek énekéből, azokat, amelyeket az imént Leonora idézett, és őhozzá írta a verset, amelyet most elismételt magában: *Jöjj, szerelmem, téged vár a szívem. Ha eszembe jut bájos arcod, nem tud betelni véled lelkem, szép szerelmem.* Később aztán a verset a Szűzanyának ajánlotta, mert Laudomia nem érdemelte meg az efféle dicshimnuszt. Amikor felkínálta neki a szívét, csúfnak és közönségesnek nevezte, ő meg azzal vágott vissza, hogy a lány fattyú. Valójában mindketten igazat mondtak. Savonarola most leküzdötte a torkát szorongató fájdalmat. Görnyedt háttal a fejére húzta a csuklyáját, és ökölbe szorított kézzel Leonora felé fordult.

– Megkeresem Ferrucciót, és ha él, visszahozom neked.

Rómában

Oszmán csöndben lopózott be a szobába, ahol egymás mellett feküdt az alvó Ferruccio és Gua Li. A nő feje a férfi vállának gödrében pihent, egyik karját pedig átvetette a mellkasán. Oszmán ismerte a mák hatását, a seborvosok gyakran adták a harctéri sebesülteknek, ha le kellett vágniuk a karjukat vagy lábukat. Ismerte az édes zsibbadást, amely felvidította a lelket, és tiltott gyönyörök élvezetére készítette fel a testet, olyannyira, hogy a hímvessző még akkor is felmeredt, amikor már betelt a szenvedély.

Be akarta csukni az ajtót, nehogy úrrá legyen rajta a vágy, hogy odafeküdjön közéjük, amikor meghallotta, hogy Ferruccio felnyög, és közelebb húzódik Gua Lihez. A nő is megmozdult, lábát a férfi izmos lábai közé tette. Az ajkak közelebb kerültek egymáshoz, mindketten a másik szájából szívták a levegőt. A lélegzetük felgyorsult, a két száj összetapadt. Oszmán kővé dermedve figyelte, ahogy a két test keresi egymást, elhúzódik, aztán újra egymásra talál az egyre hevesebb sóhajok közepette. Amikor Gua Li felhúzta a száriját, kivillantva fehér combját, és odatérdelt Ferruccio fölé, Oszmán lehunyta a szemét, de így is hallotta a mind hangosabb nyögéseket. Még jobban összeszorította a szempilláit, amikor felhangzott Gua Li panaszos kiáltása és Ferruccio rekedtes hangja. Ekkor Oszmán kiment, és becsukta maga mögött az ajtót.

Gua Li felébredt, és azonnal felfogta, mi történt. Ferruccio immár ernyedt hímvesszője még a testében volt. Lassan húzódott távolabb az alvó férfitól, nehogy az felébredjen vagy magához térjen. Csodálkozva nézte, a legszívesebben megcirógatta volna, de aztán visszahúzta a kezét. Egy pillanatra az az érzése támadt, hogy Ferruccio kinyitotta a szemét, és őt fürkészi. De a férfi egyenletes szuszogását hallva megnyugodott, s eszébe jutott Ada Ta, akit nagyon hiányolt. Nem jött zavarba, bűntudatot sem érzett, egyszerűen csak nem akarta, hogy Ferruccio felébredjen. Soha nem vágyott még ilyen nagyon arra, hogy itt legyen vele az, akit hol öregnek, hol apának hívott, hogy beszélhessen vele a történtekről, az érzéseiről, és hallhassa szeretetteljes szavait.

*

Ada Ta úgy surrant ide-oda a Szent Péter-bazilika oszlopai és fülkéi között, mint egy kíváncsi menyét. Ha valaki túlságosan közel ment hozzá, legyen az az őrség tagja vagy kéregető, egy hipnotikus hatású mantrával kápráztatta el az illetőt. Lába sebesen, zajtalanul suhant a márványpadlón.

A templomban folyamatos moraj hallatszott, olyan, mint a kabócák ciripelése, és olykor egy-egy énekhang vagy panaszos kiáltás vált ki belőle. Ada Ta úgy érezte magát, mint a méhkasba tévedt dongó. Éppen a bal oldalhajóban haladt a bazilika apszisa felé, mivel úgy gondolta, ott találja majd a méhkirálynőt, amikor felfigyelt két férfira, egy öregemberre és egy izmos legényre, akik vésővel és ráspolyokkal dolgoztak a falba épített síremlékek egyikén. Ada Ta furcsállta, hogy a halottakat itt nem a földbe, hanem a levegőbe temetik, de hát a nyugatiaknak még van hová fejlődniük, idővel azt is megtanulják majd, hogy a halál is adhat életet. Ám amikor elolvasta, hogy a sír éppen annak a pápának a nyughelye, aki elítélte a nemes Mirandolát, a fényhozót, széles mosoly terült szét az arcán. Megtalálta azt, amiről nem is tudta, hogy keresi.

– Pár csepp olaj abból, amelyikkel a vésőjét szokta élezni, elég lesz, hogy kimozdítsuk a követ.

A két férfi összenézett, aztán némi olajat öntöttek a szarkofágot takaró kőlapra. Ada Ta olyan hangot hallatott, amelytől megremegett a kő. A két férfi izzadva, fújtatva tolta oldalra, míg fel nem tárult egy kis nyílás. Ada Ta gyorsan odaugrott, mint egy majom, bedugta a könyvet a szarkofágba, és ugyanolyan hangot adott ki, mint az előbb, amitől a két férfi könnyen a helyére tudta illeszteni a márványlapot. A szerzetes összetette a kezét, és könnyedén meghajolt feléjük, majd eltűnt a vesperásra váró tömegben.

– Nem értem, mi történt, Pollaiolo mester – szólalt meg a legény, aki olyan hevesen vakarta a fejét, hogy fehér porfelhő szállt fel a hajából.

– Én is összezavarodtam kissé, talán napszúrást kaptunk – felelte a másik, miközben azon tűnődött, vajon hová lett a ráspoly a kezéből.

– Itt bent a bazilikában? És ráadásul mind a ketten? Hogyan lehetséges ez, mester?

– Inkább a munkával törődj – mordult rá a mester –, már hét éve dolgozom Ince sírján, alig várom, hogy befejezzem. De azért – lágyult el a hangja – nézd meg, milyen szép lett, olyan, akár egy szenté.

– Miért, a pápa nem az?

– Mindig az, te szamár, de csak amíg él.

Ada Ta olyan elégedetten vigyorgott, mint aki épp most ürítette ki a beleit. Lement az árkádos udvarba, és megállt egy hatalmas bronz fenyőtoboz alatt. Élvezte a zuhogó esőt, amely megtisztítja majd a bazilika porától és azoktól a gondolatoktól, amelyek időnként letérítik a helyes útról. Vannak pillanatok, amikor szívesebben bízná a problémák megoldását a botja hegyére, mint az észre és az értelemre.

De ez nem helyes, bár olykor hatásos. Most, hogy megszabadult ettől a tehertől, máris jobban érezte magát, készen állt a találkozásra. Nagyot nyújtózkodott, erős ellenségnek képzelte a tobozt, és miután meggyőződött róla, hogy képes lenne legyőzni, elindult a pápai lakosztály felé.

VI. Sándor zárt ajtó mögött ült második emeleti dolgozószobájában, és időnként Burckhard püspökre emelte a tekintetét, aki mellette állt, és leveleket adogatott neki. Volt, amelyiket el kellett olvasnia, mások aláírásra és pecsétre vártak. A ceremóniamester kezében végül már csak egyetlen lap maradt, Aragóniai Ferdinánd levele, de nem tette le, és nem is dugta a pápa orra alá, mint a többit. Sándor elvesztette a türelmét.

– Micsoda szamár vagy, Burckhard! Mire vársz, tán a végítélet harsonáira?

– Szent… atyám – dadogta a püspök, és a szemközti falra mutatott.

VI. Sándor odanézett, és azt látta, hogy egy kísértet vagy valami emberszerű jelenség bontakozik ki a félhomályból. Tágra nyílt szemmel bámulta – bármi is az, nem kellene ott lennie. Burckhardra ellenállhatatlan vizelési inger tört rá, a pápa viszont határozottan rátaposott egy fapedálra. Két emelettel lejjebb megszólalt a csengő az őrházban. Bárki legyen is ez a vörös tunikába öltözött lény, akár hús-vér ember, akár szellem, hamarosan meggyűlik a baja az őrséggel.

A lény felállt, Burckhard összevizelte magát, Sándor viszont nem mozdult, bár erősen szorította az íróasztal szélét.

– Alázatosan kérem bocsánatát – szólalt meg Ada Ta összetett kézzel –, abban a megtiszteltetésben van részem, hogy Róma püspökével, Krisztus földi helytartójával, az első apostol, Péter utódjával, az egyetemes egyház főpapjával, Itália prímásával, a római provincia érsekével és metropolitájával, az Egyházi Állam uralkodójával és Isten első szolgájával beszélek? Remélem, nem hagytam ki semmit.

– Mi vagyunk azok – felelte szűkszavúan a pápa, és megdörzsölte horgas orrát. Dölyfösen beszélt, de volt némi félelem a hangjában. Az őrültekkel szemben, akik még a gonoszoknál is ijesztőbbek, egyetlen dolgot lehet tenni: húzzuk az időt, amíg meg nem érkezik a segítség. Kisfiú korában a nevelője ezerszer elmondta neki, hogy Quintus Fabius Maximus Verrucosus római konzul pontosan ezzel a módszerrel mentette meg Rómát Hannibáltól.

– És maga kicsoda?

– Én csak Ada Ta vagyok.

VI. Sándor tekintete ide-oda járt egy darabig, aztán az öregember keleties vonásait látva rájött, ki áll előtte. Isten, aki ezek szerint

tényleg létezik, olyan kegyben részesítette, amelyet nem is kért, méghozzá éppen a Szent Péter- és a Szent Pál-bazilika felszentelésének ünnepén, márpedig ő a két szent méltó örökösének érzi magát. A félelme egy pillanat alatt elszállt, a mohóság vette át a helyét. Csak annyi a dolga, hogy egy darabig itt tartja a szerzetest, nem engedi elmenni. Ezek után már éppoly könnyű lesz rávenni, hogy beszéljen neki arról az átkozott könyvről, mint teljes bűnbocsánatot eladni egy gyónás áráért. Túlságosan is nagy kegy, hogy megtudhatja, hová rejtette el a bíboros a könyvet, de ezen a szerencsés napon bármi megtörténhet.

– Isten hozta. De hogyan tudott bejönni belejelentés nélkül?

– Nagyon egyszerűen, bebocsátást kértem, és minden ajtó kinyílt előttem. Ahogy önök mondják, zörgessetek és megnyittatik nektek.

– Értem.

Persze, egyáltalán nem értette. Eddig is tudta, hogy csupa fajankó veszi körül, de nem gondolta, hogy ennyire ostobák. A keleti szerzetes előrelépett.

– Sajnáltam volna, ha úgy kell elutaznom, hogy nem találkoztunk.

– Ez valóban sajnálatos lett volna. Burckhard, ne állj ott, mint akinek földbe gyökerezett a lába. Hozz nekünk egy kis bort.

– Köszönöm, de mennem kell. Már volt alkalmam megismerni az ön barátját, Giovanni de' Medicit, akinek emlékül átadtam egy kedves könyvet. Önnek is hoztam ajándékot.

– Milyen könyvet?

– Ó, nem, ön annyi mindent tud már, hogy önnek nem könyvet hoztam, hanem egy kis követ, ami jobban illik Péter, a kőszikla utódához.

– Milyen könyvet? – ismételte hangosabban Sándor, aki már azon volt, hogy egyszer s mindenkorra eltörli a bazilikák felszentelésének ünnepét. – Azt, ami…

– Igen, azt hiszem, azt, amire gondol – mosolyodott el Ada Ta. – Nagyon régi, nagyon szép, nagyon igaz.

Ekkor kitárult az ajtó, és négy, kardokkal és botokkal felfegyverkezett férfi rontott be a dolgozószobába. Burckhard sietve elbújt a pápai trón mögé.

– Fogjátok el – szólalt meg a pápa jéghidegen –, de ne öljétek meg.

– Furcsa eljárás – jegyezte meg Ada Ta. – Ellentétes a vendégszeretet szentséges elvével.

A fegyveresek a pápa egyetlen intésére az öregember felé nyújtották a bal kezükben tartott kardot, míg jobb kezükkel a magasba emelték botjukat. Ada Ta mosolygott; fölösleges ez a nagy erőfitogtatás. A

harcban nem a fenyegetés számít, hanem az, hogy az ember oda tudjon lesújtani, ahová akar. Körözött egyet a jobb lábával, kipróbálta, meg tudja-e őrizni az egyensúlyát, ám lefelé fordított botja gyengeségről árulkodott. Készülődött a támadásra, mint a kígyó, amelyik döglöttnek tetteti magát, hogy odavonzza a zsákmányt. Ő ugyan nem tud hullaszagot árasztani, mint némelyik hüllő, de idővel majd ezt is megtanulja. A legközelebbi őrt állon vágta, aztán fordult egyet, és a másodiknak a lépére célzott. A másik kettő hátrahőkölt, meglepte őket az öregember gyorsasága. Amennyire lehetett, távolabb húzódtak tőle, egyikük egy széket lökött az öreg útjába, aki mintha csak táncolt volna. Kígyózó mozdulatokkal tört előre, botjával végigcsapkodta a két őrt, akik akaratuk ellenére kénytelenek voltak közelebb menni hozzá.

– Az Isten szerelmére, csinálj valamit, Burckhard! – kiáltott fel a pápa.

Burckhardot annyira megijesztette ura könyörgő hangja, hogy a szerzetes felé hajította a súlyos tintatartót, de mindjárt vissza is húzta a kezét. Mindössze annyit ért el, hogy a tinta ráömlött az íróasztalon heverő papírokra és a pápa drága hermelinpalástjára. Ada Ta nem osztogatott halálos csapásokat, nem ütött halántékra, gyomorszájra, a két szem közé, csupán a könyök- és térdízületeket vette célba. Ezek az ütések múló, de erős fájdalmat okoztak. A pápa tovább taposta a padlódeszkát, és így újabb őröket hívott a szobába. Eközben az öreg egy bukfenccel hátulról az utolsó állva maradt katona nyakába vetette magát, és a combjára mért ütéssel térdre kényszerítette. Sándor most már tényleg megijedt. Az öregemberben azt a kopasz ördögöt vélte felismerni, amelyet valamelyik idióta festett pár hete IV. Sixtus kápolnájának falára.

Amikor Ada Ta hirtelen megdermedt, a térdeplő őr attól félt, ez csak valami újabb trükk, és nem mert felállni. A Gua Li által átélt eksztázis ebben a pillanatban ért el az idős szerzetes elméjébe. Ada Ta szívét egyszerre töltötte el öröm és fájdalom. Tehát a terv harmadik része is megvalósult. A föld, a víz és az iménti tűz után immár csak a negyedik van hátra, a levegő. Sosem tudta meg, mennyi idő telt el, másodpercek-e vagy hónapok e gondolat megszületésétől addig a pillanatig, amikor egy nyirkos, sötét ketrecben ébredt, anyaszült meztelenül, összeláncolt lábbal és hátrakötött kézzel.

41

Róma, 1497. november 20.

Gua Li úgy ébresztette Ferrucciót, hogy az ópiumot fokozatosan beléndekkel váltotta fel. Három nap, ezt mondta Ada Ta, nem több, de már ennyi is elég volt ahhoz, hogy az ópiummegvonás csontfájdalmakat és az egész testre kiható remegést okozzon. Gua Li segített a férfinak felállni és járni. Ferruccio első kérdéseire hazugsággal felelt: azt mondta, a férfi sebe elfertőződött, és három napig magas láz gyötörte. Azért vannak Oszmán házában, mert Ada Ta úgy vélte, hogy azok után, ami köztük és Medici bíboros között történt, a palota már nem biztonságos hely. Ferruccio zavartnak és bizonytalannak tűnt, amitől Gua Lit csak még inkább eltöltötte a félelem, pedig Ada Ta hiánya már így is súlyos teherként nehezedett rá.

A következő két napban Ferruccio hallgatag maradt, és nem tett fel újabb kérdéseket, mintha kénytelenségből elfogadta volna a hazug válaszokat. Gua Li észrevétlenül fürkészte az arcát, a tekintetéből próbálta kiolvasni, mit gondol, attól félt, hogy egyik pillanatról a másikra eszébe jut, hogyan is találtak egymásra. Minden szokatlan mozdulatról, minden eldünnyögött szóról azt hitte, Ferruccio így akarja tudtára adni, hogy mindent tud, mindenre emlékszik, és csak az alkalmas pillanatot – netán Oszmán váratlan távozását – várja, hogy felhánytorgassa neki, amit tett. Már az illatát sem érezte, annyira fortyogtak a lelkében az érzelmek, valahányszor meglátta a férfit. Nem szerette, és már azt a testi vágyat sem érezte, amelynek az ópium gőzében képtelen volt ellenállni. Vagy ez csak mentség, amivel a lelkiismeretét próbálja megnyugtatni, és a rossz érzés pontosan abból fakad, hogy tudja, helytelen dolgot követett el, csak nem akarja bevallani magának? Nem szereti őt, nem kívánja, mégis arra vágyik, hogy mindig mellette legyen, s így megvédelmezhesse önmagától és a világtól.

Egyetlen vigaszul ezekben a napokban Oszmán odaadó gondoskodása szolgált. A férfi úgy viselkedett, mint egy anya, sőt inkább úgy, mint egy jóságos nagyanyó. Kérés nélkül is ellátta mindennel, nesztelenül kiosont bevásárolni, amikor pedig visszajött, segített neki a főzésben. Még arra is megtanította, hogyan kell

mogyoróval, pisztáciával és dióval töltött édes lepényt sütni.

– Ez itt a nő – magyarázta –, de a boldogsághoz férfi is kell, még ha kissé fanyar is, mint a citrom. Forrald fel a levét a durva héjával együtt, miután jól felmelegítetted a vizet és a mézet. Keverd össze az egészet, és a finom szirup lesz a vőlegény, amely ráterül az édes töltelékre.

Oszmán erős napraforgóillatot árasztott, és csakugyan úgy imádta Gua Lit, mint a napraforgó a napot, olyannyira, hogy az édeskés szagtól megfájdult a nő feje, pedig soha egy napig sem volt beteg. Az ablak előtt ácsorgott, és üres tekintettel bámulta az immár csupasz, magányos platánfát. Az erős törzsben, a foltos kéregben, a kiálló ágakban sebesült leopárdot látott, amely kinyújtott karmaival próbál védekezni a medve ellen. Az arcába csapó lélegzettől összerezzent. A szomorúság illata fonta körül, jázmin és körömvirág egybevegyülő szaga.

– Akarod?

Ferruccio is kinézett az ablakon, közel volt Gua Lihez, de nem ért hozzá. A nő szíve hevesebben vert.

– Mit?

– Beszélj még Isszáról, ez lesz az utolsó alkalom.

– Szívesen, de utána segítesz majd?

– Most már tényleg el kell mennem.

Mindketten kiolvasták az igazságot a másik szeméből.

– Ada Ta veszélyben van.

– Leonora is, és vele együtt én is.

Gua Li szóra nyitotta a száját, de megremegett az ajka, és nem bírta kimondani, amit akart. Ferruccio tekintete és szinte csípős szaga, amely a sárkányvérfa vörös virágának és a saját vérének szagára emlékeztette, világosan tudtára adta, hogy a férfi számára ő maga jelenti a veszélyt. Azzal, hogy teljesíti a kérését, megadja neki a választ.

Nagy tömeg gyűlt össze a Tiberiás-tó partján. Sokan csupán kíváncsiak voltak, mit mesél testvérük, aki a világ végén járt, mások azonban többre vágytak. Az utóbbi időkben a gamalai Mária fiának szavai szájról szájra jártak a városban. Eleinte csak suttogva, olykor gúnyosan adták tovább a mondásait. Aztán, akár a pitypang tollas magjai, amelyeket a gyerekek szoktak lefújni a virág száráról, miközben azt képzelik, hogy angyalokat szabadítanak ki, szárnyra kaptak a gondolatai, kereskedők és utazók vitték magukkal őket, és hamarosan elterjedtek egész Galileában, sőt még a határokon túl is.

Azoknak, akik már nem bíztak a méltó élet lehetőségében, és meggörnyedtek az igazságtalanságok súlya alatt, a Jézus nevű férfi szavai őrültnek, veszedelmesnek és csalárdnak tetszettek. De talán épp ezért mentek oda, hogy meghallgassák, és aztán egyre csak ismételgessék őket. Mintha valaki egy barlang belsejében könnyedén végighúzta volna a kezét a hamukupacokon, és megmutatta volna nekik az imitt-amott felizzó parazsat. Ez a kis szikra talán bevilágítja az utat, lehetővé teszi, hogy visszatérjenek a fénybe. Halvány remény csupán, de az egyetlen – és sokan úgy kapaszkodtak bele, mint a fuldokló a deszkába.

De nem csak az ő érdeklődésüket keltette fel ez a zsidó, aki a halál torkából szabadult, és csodás módon tért vissza a hazájába – már ha csakugyan az, akinek mondja magát. Az első, aki tudakozódott felőle, Tatius Maro volt, a gamalai helyőrség parancsnoka. Ő továbbadta a híreket a jeruzsálemi prefektusnak, Pilátusnak, aki pedig levelet küldött a consulnak, Longinusnak Damaszkuszba. Longinus ingerült válaszában közölte, hogy rendbontók mindig is voltak, úgyhogy Pilátus legyen elővigyázatos, de csak akkor avatkozzon közbe, ha feltétlenül szükséges, azt azonban ne feledje, hogy Tiberius császár igencsak a szívén viseli a római és a zsidó nép békés viszonyának megőrzését, őt pedig ne háborgassa többé efféle badarságokkal. Miután Pilátus nem háríthatta a feladatot az örökösen úton lévő Tatius Maróra, hírnököt küldött Heródes Antipashoz, a tetrarchához azzal a paranccsal, hogy hagyja el Tiberiást, és sürgősen jelentkezzen a jeruzsálemi Antonia-erődben.

Heródes harminc udvari tisztségviselő és száz lovas kíséretében tette meg a két várost elválasztó kilencven mérföldet. A lovasok egyrészt testőrségként szolgáltak, másrészt az volt a feladatuk, hogy éljenzésre sarkallják az útba eső falvak lakóit. Nem kevesebb mint negyven nap alatt jutottak el a fővárosba. Heródes éppen csak üdvözölte Pilátust, aki meg sem hívta ebédre, majd máris a Nagy Szanhedrinhez indult. Az apja a markában tartotta, úgyhogy tudta, meg kell hajolnia az akarata előtt. Kajafás, a főpap elvitte az apósához, Annáshoz, mivel az övé volt a valódi hatalom a hetvenek tanácsában. Egy árny suhant el az öregember előtt, aki megvakarta a szakállát.

– Ha ő az, évekkel ezelőtt ismertem, de azt hittem, meghalt.

– Még nem – felelte Heródes –, de ez bármikor megtörténhet.

– És mit hirdet ez a galileai?

– A szokásos dolgokat – vonta meg a vállát Heródes. – Azt mondják, szabadságot, igazságot, szeretetet, testvériséget hirdet, semmi újat.

– Megemlíti Istent, beszél róla, vagy más istenekről?

– Nem tudom, Annás, ezért vagyok itt.

– Ha megtenné, egyszerű lenne a helyzet, az ötödik könyv elrendeli, hogy

öljük meg azt, akinek más a vallása, mint a miénk.

– A rómaiaké is más.

– Nekik fegyvereik vannak, Heródes, és csak addig leszel tetrarcha, amíg ők akarják. De visszatérve az eredeti kérdésre, ismerek egy jó eszű fiatalembert, aki kémkedésre született. Kitoloncolt rebellisek gyermeke, Tarsusba való, és szeretné jóvátenni a múltját.

– Megbízható?

– Ítéld meg te magad.

Várakozás közben a királyt mézbe mártott fügével és datolyával kínálták, meg fahéjas árpasörrel. Annás csupán római módra elkészített, hámozott, sóval és szurokfűvel ízesített farkasbabot rágcsált. Nem sokkal ezután Heródes előtt egy apró, zömök termetű, fiatal kora ellenére máris kopaszodó férfi borult le. Amikor felemelkedett, Heródes meglepve látta, hogy összeér a szemöldöke.

– Nem ilyen emberre számítottam.

– Okos, mint egy zsidó és ravasz, mint egy római. Ha hűségesen szolgál minket, felveszem a Szanhedrinbe – jelentette ki Annás.

Miután elmagyarázták a férfinak, mi a feladata, ökölbe szorított kezét a melléhez emelve bólintott.

– Akkor jól van. Mi a neved? – kérdezte Heródes.

– Saul, királyom, de úgy hívsz, ahogy kedved tartja.

– Figyelj meg mindent, és aztán csakis nekem jelentsd, amit megtudtál, Saul – szólt közbe Annás. – Most pedig menj.

Amikor egyedül maradtak, Annás Heródeshez fordult.

– Ha bűnt követ el, közbelépünk. De nem azonnal, hagyjuk, hogy fokozódjon a népszerűsége, hogy az emberek higgyenek benne, a rómaiak pedig kezdjenek félni tőle. Csak akkor fogjuk el, állítjuk bíróság elé, és ítéljük el. Így elnyerjük a rómaiak jóindulatát, és – mondta, miközben ujjait imára kulcsolta, tekintetét pedig az ég felé emelte – a nép térdre hull majd az igaz Isten erejét látván.

– Nem sok minden változott azóta.

Gua Li összerezzent a lágy, meleg hang hallatán. Mintha messziről jött volna Ferruccio hangja, mintha maga Jézus ejtette volna ki e szavakat. Halványan rámosolygott a férfira, majd folytatta a történetet.

Jézus félt ettől a pillanattól. Eddig csak kisebb csoportoknak beszélt, most azonban több százan jöttek el, hogy meghallgassák. Eddig nem bánta, ha kudarcot vallott, és szavai csak a legegyügyűbbek lelkében vertek visszhangot, most azonban megérezte a felelősség súlyát, amikor meglátta

ezt a sokszínű tömeget, amelyben minden osztály és réteg képviselői jelen voltak: írnokok és papok, római katonák, parasztok, kereskedők, sőt még börtönőrök is, láncra vert rabokkal, és valamennyien figyelmesen hallgatták. Még nemesurak is eljöttek, akik mazsolát csipegettek az árnyékban, aranyozott hordszékeikben, miközben a tó felől fújó szellő meglibegtette a vászonfüggönyöket.

Júdás rábeszélte, hogy alkalmazza azokat a fogásokat, amelyeket a szerzetesektől és Ong Pától tanult – nem gonoszságból vagy csalásból, hanem azért, mert csakis akkor rázhatja fel az embereket, ha zavarba hozza, meghökkenti, elképeszti őket. Mire ő elmegy, a mozgalom már erőre kap, és Gamalától Akkóig, Kánától Nainig, sőt egyenesen Jeruzsálemtől a távoli Maszadáig felhangzik majd a fellázadt zsidó nép kiáltása. Jézusnak meg kell győznie őket ahhoz, hogy az igazság, a szabadság és a szeretet ne csupán vízcsepp legyen a sivatagban. És ha elhiszik a csodáit, a szavait is hinni fogják.

Yuehan büszkén mosolygott rá, és azt kérdezte, volna-e kedve megismételni azt, amit nemrég egy menyegzőn művelt. A vendégek megköszönték a házigazdának a kiváló bort, pedig az valójában csak forrásvíz volt. Hazafelé Mária megkérdezte a fiaitól, min nevetnek annyira, és amikor Júdás elmondta neki az igazat, megszidta őket, de végül fülig érő szájuk láttán maga sem tudta visszafojtani a nevetést.

Jézusnak kezdetben akadtak nehézségei, az emberek folyton ordítottak, hogy beszéljen hozzájuk, de senki sem hallotta a szavait abban a pokoli zűrzavarban. Ekkor suttogni kezdett – Ong Pa mondta neki annak idején, hogy így vonhatja magára a legkönnyebben a figyelmet, ha mások kiabálnak körülötte. Az emberek nem értették, amit mondott, így hát kíváncsiságból lassanként elhallgattak, ő meg egyre hangosabban szólt hozzájuk, míg végül néma csönd támadt körülötte, és a legtávolabb állók számára is hallható lett a hangja.

Azt mondta, hogy mindenki egyenlő, nincs különbség ember és ember között, mire mind bólogattak, de amikor úgy folytatta, hogy a férfiak és a nők is egyenrangúak, egyesek összevonták a szemöldöküket. Hozzátette, hogy az élet szent ajándék, és senkinek sincs joga elvenni, sem a közönséges embereknek, sem a királyoknak. Kijelentette, hogy nem elég, ha nem teszünk rosszat, jót kell cselekedni, ha azt akarjuk, hogy igaz embernek tartsanak minket, és kiérdemeljük a követ a sírunk fölé, meg az élők tiszteletét. Elmagyarázta, hogy helyesen cselekszünk, ha fellázadunk az igazságtalanság ellen, bárhonnan jön is, ehhez pedig változásra van szükség. E szavakat ujjongással fogadta a hallgatóság. Ám Jézus ekkor hozzátette, hogy az ellentéteket nem fegyverrel kell megszüntetni, hanem a gondolat és a szeretet erejével, meg kell értenünk mások szempontjait, de

nem szabad hagynunk, hogy ránk erőltessék azokat, ha korlátoznak szabadságunkban. Ugyanakkor igazságosság nélkül nincs szabadság, és az ennivaló nem a gazdagok alamizsnája, az embernek joga van ahhoz, hogy éhét csillapítsa.

Mária boldog volt, Júdás az égnek emelte ökölbe szorított kezét, Jakab pedig elgondolkodva mosolygott.

Sokan tettek fel kérdéseket Jézusnak, utána pedig mindegyikük bólogatva fordult a többiek felé, örült, hogy megszólalt, és elégedett volt a válasszal, amit kapott. Még egy nő is odamerészkedett Jézushoz. Amikor meglátták, többen is oldalba bökték a szomszédjukat.

– Bűnös nőnek neveznek, mert nem akartam férjhez menni. Olyan férfit kerestem, akit szerethetnék, de nem találtam. Te, aki igazságosságról beszélsz, mit gondolsz, miért kellene Istennek megbüntetnie engem?

Jézus felfigyelt a nő büszke arcára, és arra, hogy szemernyi félelem sincs a tekintetében. Hollófekete, olajtól fényes, vállára omló haján megcsillant a lemenő nap fénye.

– Szerintem semmiféle bűnt nem követtél el. A szíved és a szabadság útját követted, amihez jogod van, hiszen nem ártottál vele senkinek. Maradj ilyen, nincs olyan isten, aki megbüntetne ahelyett, hogy csodálna. De nem úgy, ahogy ezek a férfiak bámulnak. Az, aki sarat dobál rád, csak azért teszi, mert a szerelmedre vágyik.

A nő kihívóan fordult meg, kivillantotta fogai fehér gyöngysorát, majd elnyújtott léptekkel visszatért a tömegbe.

– Ki vagy te, hogy ilyeneket mondasz?

Egy alacsony, köpcös férfi lépett elő, majd Jézusnak hátat fordítva megismételte kérdését a tömegnek.

– Azt mondják, messziről jöttél – folytatta. – Talán meg akarod tagadni atyáink hitét?

– Én csak egy ember vagyok – felelte Jézus –, és nem tagadom meg az Írást, sőt azt mondom, tiszteletet érdemel, mint minden ősi szöveg, amelyben bölcsességek és szabályok vannak. Csakhogy megváltozott a világ, már nem Ábrahám idejében élünk, és nem lehet ugyanazt az öltözéket viselni télen-nyáron. Az, ami valamikor helyes volt, mert segített elkerülni a botrányt, a háborút vagy a betegséget, ma már talán helytelen. A választás joga, mint ennek a nőnek az esetében is, minden ősi törvénynél szentebb. A törvényen kell változtatni, nem pedig az ő döntését bírálni.

A férfi széttárta a karját, körbefordult, és összeszorított szájjal bólogatott. Aztán megszólalt:

– A mi Jézusunk több mint mester – kiáltotta. – Igazi cáddik ő, mert képes eltörölni testvérei bűneit. Miért nem csináltok belőle messiást? Kenjétek meg olajjal, annak a nőnek épp elég olaj van a haján. Én tudom,

hogy az apját Józsefnek hívják. Akkor hát nem lehet, hogy ő az igazi messiás, József fia, akiről Abdiás próféta beszél? Nézzetek rá! Talán ő a nép megváltója!

Ezután a férfi, aki fiatal kora ellenére már erősen kopaszodott, tunikája egyik csücskével betakarta a fejét, és visszatért a tömegbe. A tópartra ereszkedő csöndet csak a hullámok csapkodása törte meg, és néhány kisgyermek sírt fel az anyja karjában. Jézus körülnézett, és azt olvasta le az arcokról – még Júdáséról és Jakabéról is –, hogy a végső szót várják tőle. Elég, ha azt mondja: „kövessetek”, és mindenki engedelmeskedik. Ha így dönt, többé nincs visszaút. Júdás is felismerte ezt, és közelebb húzódott a fivéréhez.

– Itt az idő, hogy elküldd őket, hadd várjanak. De úgy csináld, hogy elégedetten menjenek el. Te biztosan érted a módját.

Már a csillagok ragyogtak az égen, amikor az utolsók is boldogan távoztak a sült halból és meleg kenyérből álló lakoma után. Senki sem kérdezte, hogyan lehetséges ez, amikor nem voltak sem edényeik, sem tüzük. Júdás a bátyja vállára tette a kezét.

– Mindenkit meggyőztél, nem tudom, hogyan csináltad, de ha nem lennél a testvérem, sedimnek, vagyis démonnak vagy valami efféléneк hinnélek. És ne mondd, hogy becsaptad őket, csupán vigaszt nyújtottál nekik, ami jó és helyes dolog.

Jézus nem felelt. Egy árnyat nézett, aki egyedül állt a semmi közepén, ott, ahol az imént még hatalmas tömeg tolongott. Az árny közelebb lépett, és a nő, aki előzőleg kérdést tett fel Jézusnak, most megszólította.

– Szeretném a közeledben maradni, és tudom, hogy nem érted félre a szavaimat, te más vagy, mint a többiek.

Aztán a nő rámosolygott Yuehanra, aki összetett kézzel, főhajtással viszonozta a mosolyt. A nő követte a példáját.

– A fiammal és a fivéreimmel lakom, nincs házam, ahol vendégül láthatnálak – felelte Jézus.

– Van elég pénzem, és kevéssel beérem. Segítek majd anyádnak, szolgálni fogom őt.

– Hogy hívnak?

– Máriának, mint anyádat, és a közeli Magdalából jöttem.

Ferruccio Gua Li szája felé nyújtotta a kezét.

– Hagyd abba, kérlek, nem akarok többet tudni. Úgy érzem, a szavaid begyógyították a sebeimet. Talán van egy, amelyik vérzik még, de kész vagyok segíteni neked. Jézus is a testvériségről beszélt, nem igaz? A kardom visszatért, és amikor Ada Ta ismét velünk lesz, a botja segít majd, hogy visszaszerezzem Leonorát.

Oszmán ekkor letörölte a könnyeit, lassan odasántikált hozzájuk, és szorosan átölelte őket. Most először talált rá a lelke mélyén az isteni szeretetre.

42

Róma, 1497. november 23., Angyalvár

Kinyílt a boltíves ajtó, és egy bőrig ázott katona lépett a terembe. Levette a sisakját, és a lándzsatartóba helyezte az alabárdját. Káromkodva szidta a rossz időt, majd odament a kandallóban égő tűzhöz, és topogva igyekezett felmelegedni. Körülnézett: a társai közül volt, aki aludt, de olyan is akadt, aki – bár az őrségváltást már biztosan lekéste – még mindig viasszal bevont köpenyét igazgatta, azt remélve, hogy az majd megvédi a három napja zuhogó esőtől. Néhányan kockajátékot játszottak.

– Amint megszáradtam, beszállok – kiáltotta a férfi. – Ma mindent visszanyerek tőletek, mocskos csalók!

A játékasztaltól egy ónkupa repült felé, ami elől csak az utolsó pillanatban sikerült elhajolnia, majd gúnyos megjegyzések és az anyja erkölcseire vonatkozó célzások következtek.

– Mielőtt az összes pénzedet elvesztenéd, eredj, nézd meg, mi van a vendégünkkel, de igyekezz!

Az őrség vezetője azzal adott nyomatékot a parancsnak, hogy könyökvédőjével megcsapkodta az ajtót, mire a katona sietve kiment a folyosóra, ahonnan jól hallatszott a veszedelmesen megáradt Tevere zúgása. A katona fogott egy rézlámpást, és a három cella közül az elsőre irányította a fényt. A rab még mindig pucéran, mozdulatlanul állt, mint egy Szent Sebestyén-szobor. Valami hozzáért a katona lábához.

– Sixtus, mit akarsz?

A macska hosszan nyávogott, aztán kétszer is dorombolva hozzádörgölőzött a csizmájához. Utána feltartott farokkal távozott, majd nemsokára visszatért, és egy átharapott nyakú egeret tett le a férfi lába elé.

– Ügyes vagy.

Miután a katona elment, Ada Ta kinyújtóztatta az izmait, és újra belemerült a töprengésbe. A fehér ruhás férfi haragra gerjedt, amikor közölte vele, hogy a bíborba öltözött ember birtokában van a könyv. Az első medve tehát úgy hiszi, hogy a másik ellopta előle a mézet, és dühös emiatt. Ez jó jel. Két eset lehetséges: vagy az történik, hogy a második medve elmondja az elsőnek az igazságot, tehát azt, hogy

nincs nála a méz, azután mindketten kérdőre vonják őt. Vagy pedig a második medve elhiteti az elsővel, hogy a méz még mindig nála van. Ez esetben Ada Tát csak az első medve fogja felkeresni, ami megerősíti, hogy a két medve verseng egymással. Olyat már látott ugyan, hogy két medve együtt keresi a mézet, de olyat még sosem tapasztalt, hogy egyenlően osztoztak volna rajta. Ahogy Lao-ce mondta, nagyon helyesen: nagyobb az esélye, hogy valami egyszerű történik, mint valami bonyolult, ezért hát az ésszerű úton kell haladni, fölösleges a kanyargós ösvény keresésére fecsérelni az időnket.

Egyetlen gond akadt ezzel a gondolatmenettel: Ada Ta nem számított rá, hogy ezen a helyen köt ki. De csakis a saját szívét hibáztathatta. Oly szoros kötelék fűzte Gua Lihez, hogy még a föld legtávolabbi részéről is megérezte volna a lány lelkének legkisebb rezzenését. És az az enyhe remegés, ami végigfutott rajta, biztosította afelől, hogy a terv harmadik és egyben legnehezebb része is megvalósult. Ha a lánya szót fogadott neki – bár ezt nemigen remélheti –, akkor már útnak indult. Ada Ta bízott ebben, de tudta, hogy ha ismerjük a kiindulási pontot, többféle útvonalon is eljuthatunk ugyanahhoz a célhoz.

De azért kár, hogy nem tud segíteni az olasz lovagnak, aki tudtán kívül egy nagy terv eszköze lett. És kár lenne, ha nem láthatná a negyedik, utolsó rész megvalósulását, bár a bölcs Lao-ce azt mondta – és igaza volt –, hogy az életet kölcsönkapjuk, és előbb-utóbb vissza kell adnunk, hogy ismét bekapcsolódjon az örök körforgásba. Ő talán majd nőként születik újjá, vagy kék medveként, bár nőnek lenni jobb lenne, sokkal több alkalma nyílna, hogy faja képviselőivel párosodjon. Ada Ta elnevette magát, amit az őrök szobájában is meghallottak. Az egyik katonának megállt a keze, amelyben a kockákat tartotta.

– Mondtam én, kapitány úr, hogy él, csak halottnak látszik. Ez egy démon, papot kell hívni, hogy vigyázzon rá.

– Csakis attól a démontól kell félned, amelyik megrángatja majd a lábadat, mikor a bitófán lógsz.

Ada Tát viszont maga a pápa kereste fel. A szerzetes számára ez volt az első bizonyítéka annak, hogy a két medve sosem fog osztozni a mézen. A második bizonyíték az volt, hogy az egyházfő négyszemközt kívánt beszélni vele. A szerzetest magasba tartott karral láncolták meg, csak a lábujjai érték a földet.

– Jézus könyvét akarjuk, meg azt a nőt, aki kívülről tudja a történetet.

– Tiszteletre méltó atyám, a tűz is egyesülni akart a vízzel, de valahányszor rávetette magát, kialudt.

– Ne tettesd magad őrültnek, öreg, úgysem mész vele semmire. Mi ismerjük az őrülteket, és tudjuk, hogy ha a haláltól nem is, de a testi fájdalomtól rettegnek. Beszélj! Életet nem ígérünk neked, de gyors halált igen.

– Méltóságos atyám, örömmel hallom, hogy ismered a Lótusz szútráját, és tudod, hogyan válnak a szenvedések nirvánává, ezért pedig hálával tartozom neked.

– Miket hordasz itt össze, öreg?

– A nemes Nicsirenről beszélek, fényességes atyám. Ha fájdalmat adsz, a javaidat adod anélkül, hogy kérném, amint a gazdag apa tette a tékozló fiúval.

– Hogy jön ide a tékozló fiúról szóló példabeszéd?

– Áldott atyám, az emlékezeted olyan, akár az elefánté, de még ő is elfelejti olykor, hogy nagyobb, mint az egér, amely nem hagy békét neki. Ez volt az ősi Lótusz-szútra negyedik része, szorgalmatos atyám.

VI. Sándor közelebb lépett az öregemberhez, és miután meggyőződött róla, hogy a láncok szorosan tartják, jobb kézfejével pofon vágta. A gyűrű nyomot hagyott Ada Ta arcán: egy hajó látszott rajta, a hálót bevonó Péterrel.

– Bejöhetnek – kiáltott fel ezek után a pápa.

A kis cella rövid idő alatt megtelt asztalokkal, csigákkal, parázstartókkal, vasrudakkal, kötelekkel és fogókkal. A felszerelést cipelő embereket egy szerzetes kísérte, aki letérdelt a Szentatya előtt.

– Nem akarjuk, hogy meghaljon, a többi már az ön dolga. Értesítsen, ha hajlandó beszélni. De vigyázzanak vele, lehet, hogy vajákos.

Miközben visszafelé indult, még hallotta, amint az egyik kínzó buzgón közli a baráttal, hogy a rab egyik vállán nyilvánvalóan ördögi jelet fedezett fel, amelyet haladéktalanul el kell tüntetni.

Fabrizio Colonna herceg palotája

Az eső elállt, az északi szél elkergette a felhőket. Hat óra volt, amikor Silvio Passerini fennhangon magához szólította Britonio parancsnokot, hogy bejelentse: Giovanni de’ Medici bíboros úr őméltósága kívánja meglátogatni Colonna herceget.

– Hiába ordibál – vetette oda a kapitány, és megragadta a novícius lovának kantárát. – A herceg még nem tért vissza Nápolyból.

– Itt van nálunk őszentsége brévéje, amelyben elrendeli, hogy annak, aki ezzel az irattal megjelenik, adják át a nemes herceg

vendégeit. Talán ellenállást tanúsít?

– Befáradhat, de meg is mondhatja a méltóságos bíboros úrnak és a testőreinek, hogy a madárkák már napokkal ezelőtt kirepültek a kalickából. Méghozzá Fabrizio herceg áldásával!

Giovanni de' Medici tágra nyílt szemmel meredt Silvióra, akinek tátva maradt a szája a csodálkozástól. Az őket kísérő katonákat elküldték, majd elvágtattak a Santo Ciriaco-templomba, amely a város nyugati részén, a régi aureliusi falak tövében állt. A karthauzi szerzetesek némán fogadták a két lovast, és az az öt ezüstscudo sem tett nagy hatást rájuk, amelyeket Silvio dobott oda a perjelnek. Ez volt az egyetlen biztonságos hely Rómában, nem is annyira a régi kőfalak, mint inkább a szerzetesek némasági fogadalma miatt.

Giovanni bezárkózott szűk cellájába, ledobta a fejéről a csuklyát, és maga köré csavarta a köpenyét. Olyan hideg volt, hogy gondolkodni sem bírt, így hát megparancsolta Silviónak, hogy szerezzen egy parázzsal teli serpenyőt, még akkor is, ha egyenesen a szent lába alól kell kihúznia. Továbbá hozzon papirost és tollat. Miután levette a csizmáját, a harisnyájából áradó gőz úgy betöltötte az amúgy is levegőtlen helyiséget, hogy Silvio a földre kuporodva a díszes nyeregtakarót szorította az orra elé, mert még annak is kellemesebb volt a szaga.

> Szentatyám,
> most tudtam meg, hogy az embereink már nem vendégeskednek a hercegnél, engem pedig ágyba kényszerít egy sajnálatos betegség. Amint Isten akaratából meggyógyulok, gondom lesz rá, hogy tájékoztassam szentségedet. Áldását kérve maradok legalázatosabb szolgája.
>
> Joannes cardinalis

Átnyújtotta a levelet Silviónak, lelkére kötötte, hogy senki másnak ne adja át, csak Burckhardnak, és várja meg a választ. Ha pedig elfognák, mostantól kezdve minden bűne alól feloldozza, *in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.*

Silvio még aznap este visszatért a válasszal.

– Követtek?

– Senki sem követhet, ha nem akarom.

> Kedves fiam,
> már értesültünk az események szerencsétlen

kimeneteléről, és imádkozunk az ön mielőbbi gyógyulásáért. Figyelmébe ajánlom, hogy orvosaink örömmel vennék kezelésbe.

Képzelem, miféle eszközökkel, jegyezte meg magában Giovanni, majd tovább olvasott.

> Csupán annyit kérünk, hogy ne csak saját egészségére legyen gondja, hanem a mi kis kincsünkre is. Amennyiben mégis úgy érezné, hogy közeleg az utolsó óra, nagylelkűségében bizonyára gondoskodna arról, hogy megszerezzük az elrejtett tárgyat.
>
> VI. Sándor pápa

Mielőtt Giovanni megpróbálta volna megfejteni a pápa válaszát, csaknem teljesen kiürítette a vörösborral teli kancsót, amelyet a mosolygó celláriustól kapott. A barát kézzel-lábbal mutogatva magyarázta, hogy az ő boruk valóságos isteni adomány, felmelegíti a lelket és a testet. Így is volt, és kiderült, hogy nem veszett el semmi, sőt. Másnap reggel Silvio újabb, egészen más hangvételű levelet vitt a ceremóniamesternek – ezúttal mindenfajta feloldozás nélkül, noha az éjszaka folyamán nem tartóztatta meg magát a bűnös cselekedetektől.

> Kedves Atyám,
> imádságainak hála, a szellem meggyógyította a testet. Szeretném megosztani önnel az elrepült galambok gondját, és kikérni becses tanácsát, miként lehetne őket visszakergetni a dúcba.
>
> Joannes

A pápai válasz nem sokat váratott magára.

> Már felszólítottuk a solymászokat, hogy feszítsék ki a hálókat. Várjuk önt *quantum primum*, kedves fiam.
>
> VI. Sándor pápa

Róma, Portuense-kapu

Most, hogy maga mellett tudta a biztonságot adó Oszmánt, ha pedig előrenézett, Ferruccio széles vállát látta, ráadásul a ló hullámzó léptei is elringatták, Gua Li tűnődésbe merülhetett. Az engedelmesség,

amellyel Ada Tának tartozott, legyőzte benne a vágyat, hogy a mestere mellett maradjon, de leginkább az lepte meg, milyen béke volt a lelkében, amikor úgy döntött, elutazik. Mintha így volna rendjén, mintha Ada Ta még mindig ott volna vele, és csak követnie kellene a lépteit. Talán Ferruccio jelenlétéből fakadt ez a belső béke, abból az erőből, amelyet a férfi az ő szolgálatába állított, noha tudta, hogy emiatt csak később indulhat Leonora keresésére. Ada Ta atyai szeretetét pedig felváltotta Oszmán anyai gondoskodása, márpedig Gua Linek pontosan erre volt most szüksége, és ez az igény mintha valami belső változásból eredt volna. Nem volt többé lány, felnőtt nő lett – de csakugyan az az oka mindennek, hogy egyesült Ferruccióval? Ölének apró rándulásai és a rátörő hőhullámok eszébe juttatták az átélt gyönyört és felébresztették benne a vágyat. Szégyenkezve pirult el, pedig érzései csak a természet útját követték.

Ferruccio felemelte a karját, és kissé lelassított. Ahhoz, hogy átlépjenek a Portuense-kapun, mindössze fejenként öt soldót kellett fizetniük, egy dénárral azonban minden kérdésnek elejét vehették. Nem mintha a város falait elhagyva elmúlt volna minden veszély; Firenzéig még hosszú út várt rájuk, és Ferrucciót mélységes aggodalommal töltötte el a gondolat, hogy Gua Li és Oszmán nélküle mennek tovább Velencébe. Oszmánnak voltak kapcsolatai a török kalózok között, így könnyebben menekülhettek Ázsia felé. Ferruccio tudta, hogy soha többé nem láthatja Gua Lit, és nem is bánta. A nő úgy jelent meg az életében, mint az az üstökös, amelyet kisfiú korában a nagyapjával együtt látott. A bibbonai dombok között lovagoltak, ő felnézett az égre, megpillantotta, és megijedt, mert köztudott, hogy az üstökösök szerencsétlenséget hoznak. A nagyapja megszidta, és elmagyarázta, hogy az üstökösök nagy változások hírnökei, ezért érdeklődéssel és tisztelettel kell tekinteni rájuk, nem félelemmel.

Amikor megfordult, hogy figyelmeztesse társait, lesütött szemmel várják meg, míg fizet az őrségnek, Gua Li arca helyére Leonoráét képzelte, amely mindig ott lebegett előtte, és egyszerre elfogta a félelem. Mindkét nő nem lehet az övé, s átkozta magát, amiért, ha csak egyetlen pillanatra is, de megfordult a fejében, mi lenne, ha tudomására jutna, hogy a felesége már nem él. Amikor az egyik kapuőr nekiszegezte a lándzsáját, Ferruccio lassú mozdulatokkal előhúzott három dénárt a bugyellárisából, és lejjebb csúszott a nyeregben.

– Ez a maguké, és most kérem, engedjenek át minket.

– A pénzzel nincs gond – mondta az őr, miután beleharapott az egyik érmébe –, de várniuk kell a sorukra.

– Sietünk, fontos dolgom van Tarquiniában.

– Én viszont nem sietek – támaszkodott a katona a lándzsájára –, és be kell tartanom a szabályokat. Ha ketten akarnak átmenni, szólni kell a kapitánynak. Tízforintos vérdíjat tűztek ki, de ne aggódjon. Egy olyan férfit keresnek, mint kegyelmed, meg egy olyan nőt, mint az ott, de maguk hárman vannak.

– Akkor hát mire vár? Két embert keresnek, nem minket, mert mi hárman vagyunk – felelte Ferruccio jó hangosan.

A nő és a török térdükkel megszorították a ló oldalát. A katona nem volt ostoba, és amikor Ferruccióra nézett, meglátta a szemében azt a villámot, amely megelőzi a cselekvést. A pejló hirtelen megugrott, és fellökte az őrt, Ferruccio pedig egyenesen a férfi nyakába döfte a kardját.

– Gyerünk! – kiáltotta aztán.

A lovak átvágtattak a kapun, még egy naranccsal megrakott, belépésre várakozó taligát is felborítottak. Balra fordulva letértek egy mellékútra, amely a mocsárba vezetett. Errefelé kevesebben jártak, mint a tengerhez tartó úton. Ferrucciót eltöltötte az erő és a veszély jól ismert érzése, amelyet néha elnyomott ugyan az ésszerűség, de sosem szabadult tőle. Lehajtott fejjel megfordult, és látta Gua Li komoly arcát, meg a mögötte haladó Oszmánt, aki valósággal rátapadt az orrlyukából páragomolyt eregető lóra. Később, ha majd biztonságban lesznek, megmagyarázza a tettét a nőnek, és talán saját magának is. Tíz éve nem fordult elő vele, hogy elvette egy másik ember életét.

Gua Li azonban nem ítélte el, és ezért arra sem volt szükség, hogy megbocsássa, amit tett. Ferruccio őérte, őértük ölt. Mindazonáltal mégiscsak kioltott egy életet azért, hogy megmentsen három másikat, és ezt Gua Li nem tudta elfogadni. Ada Ta sem fogadná el. Gua Liben akaratlanul – és az imént történtektől függetlenül – felébredt a Ferruccio iránti neheztelés. Korábban is elfogta már ez az érzés, és biztos volt benne, hogy valamiféle védekezésből fakad. Nem hitte, hogy szereti Ferrucciót, de úgy érezte, kötődik hozzá; valami belső erő hatására akarta, hogy ő legyen az első férfi az életében, mert ha nem is szerette, de csodálta, hiszen a saját eszméiért küzdött, hozzá közel álló emberek és eszmék ellen. De Gua Li tudta, hogy ha elfogadná Ferruccio viselkedését, olyan örvény nyelné el, amelyből soha többé nem szabadulna. Így hát távolságtartóan kezdett viselkedni vele, kedvesen beszélt hozzá, de hűvösen, és ha tehette, Oszmánhoz menekült. A török pedig mesélt neki, mint egy kislánynak, élete csodáiról és szörnyűségeiről, az oszmán udvarról, a szultánról, akivel

ő maga is megismerkedett.

Ferruccio nem értette ezt, és fájt neki Gua Li ridegsége. Minden apróság miatt haragra gerjedt, hálátlannak tartotta a nőt, és azzal magyarázta furcsa viselkedését, hogy a kultúra, amelyből jött, túlságosan távol áll az övétől. Hinni is akart ebben, máskülönben újra elragadták volna az utóbbi napok kínzó gondolatai.

Három napon át menekültek, három napon át ereszkedett le Ferruccio szép lassan az érzelmek poklába, három napon át faggatta magát, vajon csakugyan öntudatlanul csalta-e meg Leonorát – akár él az asszony, akár meghalt. Már közel jártak Toscanához, a marzapalói kamalduli szerzetesek kolostorában húzták meg magukat. Ha épségben átjutnak a határon, már a nagyhercegség területén lesznek. És amikor éjszaka a kenyérből és hagymából álló vacsora után Oszmán megkérte Gua Lit, hogy folytassa a történetét, Ferrucciónak az az érzése támadt, hogy az elbeszélés nem is a Jézus nevű emberről szól, hanem róluk, kettejükről.

43

Ha nem kellett iskolába menni, Yuehan gyakran töltötte az idejét a nagyanyjával, aki nem győzte mézzel leöntött mazsolás fánkkal tömni, s közben apja gyerekkoráról meg népe történetéről mesélt neki. Yuehan pedig beszélt a hóról, amelyet Mária sosem látott, a hegyekről, a hatalmas kék medvékről és a szerzetesek bölcsességéről. Olykor szóvá tette, hogy a Szanhedrin tanítói csak közlik a szabályokat, de semmiféle magyarázatot nem fűznek hozzájuk, legfeljebb azt mondják, hogy ez Isten akarata, ezért el kell fogadni. Mária mosolygott ilyenkor, és ha kettesben voltak, megsúgta neki, hogy tökéletesen igaza van.

Egyik este az esőverte oszlopcsarnokban Yuehan először beszélt a nagyanyjának az anyjáról és a húgáról. Úgy emlegette őket, mintha még élnének. Mária hoszszan hallgatta, egészen addig, míg a fiú el nem mondta, hogyan zárta a karjába az apja az anyját, amikor hazaért. Az asszony Yuehan szemén keresztül látta az elveszett boldogságot, és kénytelen volt valami ürüggyel kiosonni a konyhába, hogy letörölje a könnyeit. Aznap este úgy aludt el, hogy átölelte az unokáját.

Jézus nem bánta, hogy Yuehan inkább Máriával marad, mint hogy elkísérje őt az Ein Gedi oázisba, az Aszfalt-tó közelébe. Júdeaiak egy csoportjával kellett ott találkoznia, akik esszénusoknak nevezték magukat, szent életű, tiszta emberekkel, akik úgy éltek, mint a szerzetesek, de készek álltak arra, hogy megszabaduljanak a római igától és a gyalázatos Szanhedrintől, amelyet amúgy sem ismertek el. Ők kérték, hogy látogasson el hozzájuk a Jézusnak nevezett férfiú, akinek szavai immár egész Palesztinát lángra gyújtották.

– Mondtam, hogy meg fogod győzni az embereket – ismételgette Júdás a bátyjának. – Szükségük volt valami kézzelfogható jelre, és most már rengetegen hisznek benned, bennünk, az eszméinkben, új öntudatra ébredtek, és talán a remény is feltámadt bennük, hogy ismét igazi nép lehetnek.

A növényzetbe vesző ösvényen eljutottak egy vízeséshez. A természetes medence fürdésre csábította őket. A nők közül egyedül Mária merítkezett meg vidáman a bugyborékoló vízben. A férfiak döbbenten nézték.

– Helytelenítéd? – kérdezte Jézustól. – Nem gondolod, hogy nekem is jogom van a felfrissüléshez? Veletek együtt gyalogoltam, megosztottam

veletek a kenyeret, a sajtot és a fáradságot.

– Az követ el bűnt, aki megbámul. Ha nem jöttél volna be a vízbe, magam hívtalak volna.

– Tetszel nekem, mert sem szent, sem képmutató nem vagy, hanem igaz ember.

Mielőtt Jézus válaszolhatott volna, Mária faképnél hagyta, és a víz alatt kiúszott a partra. Nem sokkal ezután a közeli barlangból fehér ruhás emberek tódultak ki, és körbevették a tavacskát. Jézus kijött a vízből, és odament hozzájuk. Júdás árnyékként követte.

– Ethan ben Avraham vagyok, az Igazság tanítója. Sokat hallottunk rólad, Jézus. Azt beszélik, csodatévő erő lakozik benned, de minket az érdekel, amit hirdetsz.

– Én csak azt hirdetem, amiben hiszek és amit megtanultam, vagyis hogy mindig lehetséges a választás jó és rossz között, és hogy ez különbözteti meg az embert az állattól.

– Egyetértek veled. Beth, vagyis „ház" a törvény első szava. A ház három oldalról zárt, de balról nyitott, hogy a rossz létezhessen, és az embernek módja legyen választani.

– Így lehet elérni, hogy senki ne értsen semmit, és a tudás csak keveseké legyen – szólt közbe Mária. – A beth azt is jelenti: nő, mégsem engeditek be az asszonyaitokat a templomba.

Ethan Jézus szemébe nézett, aki derűsen állta a tekintetét, majd intett Máriának, hogy lépjen közelebb.

– Ha az asszonyaink olyanok lennének, mint te – mondta a nőnek Ethan –, már megnyertük volna a csatánkat.

Ezután tovább beszélgettek az ember jogairól és kötelességeiről, arról, hogy az imádság minden csillagzat alatt ugyanaz, arról, hogy újra szabad és független néppé kell válniuk, és az isteni természetről, mely ott lakozik minden emberi lényben. Csak a rítusokat illetően nem értettek egyet, Jézus ugyanis úgy vélte, nincs rájuk szükség ahhoz, hogy közelebb jussunk a lélek lényegéhez, bármilyen természetű legyen is az, Ethan ellenben úgy gondolta, a rítusok jelentik a rend és a szervezettség alapját.

– Amikor jót teszel másokkal – mondta Jézus –, nincs szükséged további szabályokra, sőt még azt sem kell tudnod, kivel teszed.

– Szerinted tehát meg kellene szabadulni a papoktól és a bölcsektől?

– Nem, Ethan, én azt szeretném, ha mindenki pap lenne, anélkül, hogy papi öltözéket viselne. Ahhoz, hogy a bennünk rejlő isteni lény, az ő teremtő szikrája szóba elegyedjen a testtel, amely hordozza, nincs szüksége arra, hogy díszes köpenyt öltsünk vagy széles karimájú kalapot tegyünk a fejünkre. A jó apa vagy a jó anya akkor hallgatja meg a gyermeke kérését, ha őszinte szívvel és jó szándékkal szól hozzá, nem pedig akkor, ha pompás

öltözéket visel, vagy ha maga helyett egy barátját küldi oda tolmácsként.

Ethan elnevette magát, és kijelentette, hogy egyetért Jézussal. Addig beszélgettek, míg az ég indigószínűre nem sötétedett, jelezvén az éjszaka közeledtét. Eközben egyre többen gyűltek hármójuk köré, még az esszénus asszonyok is kijöttek a barlangokból gyermekeikkel. Vízzel, lepénnyel és sajttal kínálták őket, mert a közösség tagjai nem fogyasztottak húst és bort. Amikor a csillagok éjszakai útjuk feléhez értek, és már a tüzeket sem táplálták, Jakab elindult Jézus felé, de Júdás ellökdöste onnan.

– Hagyd, hogy visszatérjen belé az élet.

Mária és Jézus egy olajfa alá terített pokrócon ültek. A fa ágai közé terített takaró védte őket a nedvességtől.

– Még mindig alig tudom elhinni, hogy ilyen nagy hatásúak a szavaim. Ez is arra ösztönöz, hogy itt maradjak és folytassam.

– Megvan hozzá a tehetséged, hogy a legbonyolultabb gondolatokat is egyszerűen fejezd ki. Jobbá teszed az embereket.

– Ha mindenki olyan lenne, mint az itteniek, jobb hely lenne a világ. Ezek az emberek nem félnek, és az igazságot követik.

– Ezért tartanak tőlük a rómaiak és a Szanhedrin, mint ahogy tőled is. Óvatosnak kell lenned.

Jézus felvett a földről egy olajbogyót, és messzire hajította. Árnyék futott át az arcán.

– Még egyszer nem történhet meg, most itt van velem Yuehan.

– Meg a fivéreid, meg az anyád, meg… itt vagyok én is. – Mária felállt. – Igen, velem szemben is vannak kötelességeid. Nagyon vigyázz, nehogy megríkass egy nőt, mert Isten megszámlálja a könnyeit! A nő a férfi oldalbordájából származik, nem a lábából, hogy eltapossák, és nem is a fejéből, hogy a férfi fölött álljon, hanem az oldalából, hogy egyenlő legyen vele. A karnál kissé lejjebbről, hogy megvédjék, és a szív oldaláról, hogy szeressék. Miért nézel így rám – nevette el magát –, talán nem ismered a bölcsek szavait?

Jézus megpróbálta elkapni Mária karját, de a nő elbújt a fa mögött. Nevetésük eljutott a kissé távolabb pihenő Jakabhoz és Júdáshoz. Júdás intett a fivérének, hogy aludjon csak tovább.

A következő napokban újabb esszénus közösségekkel találkoztak. Jézust immár, bárhová ment is, mindenütt megelőzte csodatételeinek híre. Persze, ahogy az lenni szokott, mindenki eltúlozva adta tovább, amit hallott, így hát előfordult, hogy az egyszerű kézrátételből, amely valami enyhébb betegségből gyógyított ki valakit, egy halott feltámasztása lett.

Jézus mindazonáltal ekkoriban értette meg, hogy Ong Pa nem egyszerű trükköket, becsapós fogásokat tanított neki. A test és a lélek közti kötelék oly erős, hogy az emberek néha csakugyan kigyógyulnak nyavalyáikból. A

derűs lélek, mondogatta annak idején a mestere, olyan életenergiát termel, amely kiárad a testbe, sőt a testen kívülre is. Egészségesebbé és szebbé teszi az embert, persze csak bizonyos határokon belül, tette hozzá nevetve. Ezek szerint Mária lelke derűs lehet, gondolta Jézus, mert ő napról napra szebbnek látja. Mindig ott volt Jézus mellett, amikor az emberekhez beszélt, ő pedig a tekintetét kereste, úgy érezte, mintha egyenesen neki szólnának a szavai. Könnyebben megosztotta vele kétségeit, mint a fivéreivel vagy az anyjával, akit túlságosan elfoglalt Yuehan – ha már Jézust nem látta felnőni, legalább az unokáját lássa.

A száraz évszak a végéhez közeledett, megjöttek az első esők. Sietve elhagyták Megiddót, ahol Jézus vitába keveredett két idős farizeus törvénytudóval, Hillellel és Sámmájjal. Amikor meggyógyított egy némát, Sámmáj egyenesen azzal vádolta meg a tömeg füle hallatára, hogy az ördöggel cimborál, és megfogadta, hogy ezért a Szanhedrin elé citálja. Az emberek két pártra szakadtak, és néhányan, köztük Júdás, máris kést vagy hegyes botot kaptak elő. Jézus nem akarta, hogy a vita véres csetepatévá fajuljon, ezért kijelentette a két pap előtt, hogy engedelmeskedik nekik, és nem lesz több csodatétel, bár a jó dolgok nem származhatnak a Gonosz erőitől, így a gyógyulás sem. Tulajdonképpen maga is így szerette volna, már rengetegen visszhangozták a szavait szerte Palesztinában, sőt Szíriában és Egyiptomban is. A magot elvetette, ez az, ami számít, a virágokat majd mások szedik le.

Útközben zivatar csapott le rájuk, és elszakadtak egymástól. Villámok hasították ketté az eget, s a hirtelen kivilágosodó égbolton megjelentek a távoli Tábor-hegy körvonalai, amely hatalmas daganatként emelkedett ki a földből.

– Makkabeus tízezer katonájának lelke lakik ott, akik a szabadságért harcoltak, és lemészárolták őket a rómaiak. – Mária reszketett. – Minden villám, ami lesújt a sziklára, visszahoz közülük az életbe egyet, aki egész éjszaka bolyong, megpróbálja felébreszteni elesett társait. Kérlek, álljunk meg valahol, félek.

Jézus sosem látta még ilyen rémültnek a nőt. Bementek egy nádból összeeszkábált, kimeszelt pásztorkunyhóba. A nő keresztbe font karral állt, és rázta a hideg. Miután Jézusnál nem volt semmi, amivel tüzet gyújthatott volna, arra használta a szalmát, hogy megtörölgette vele Mária vizes ruháit, megdörzsölte a hátát. A nő megfordult, és elmosolyodott.

– Látszik, hogy férfi vagy, egy anya sosem tenne ilyet a gyerekével. A bőr sokkal hamarabb megszárad, mint a pamut vagy a gyapjú. Fordulj el, és vetkőzz le te is, nem vagy halhatatlan, és ha a víz rád fagy, pár napon belül elemészt a köhögés.

Mindketten a karjukat dörzsölgették, és lassan kezdtek felmelegedni.

Aztán köszönetképpen megsimogatták egymás arcát, és Mária megállította Jézus kezét a nyakán. A férfi a másik kezével végigsimított a nő vizes haján, ő pedig könnyedén végighúzta az ujjait Jézus szakállának szálai között. Szívverésük felgyorsult, mindketten ijedten álltak meg. Aztán lassan összekulcsolódtak az ujjak, egyre közelebb került egymáshoz a két arc, először értek össze az ajkak. Jézus mutatóujja hitetlenkedve húzódott végig a nő két melle között, egészen a has redőiig. Mária keze a férfi mellkasát simogatta. Még akkor is egymás szemébe néztek, amikor ledőltek a szalmára, és szenvedélyes csókokba merültek. Testük felelt a lélek hívására, lábaik összekulcsolódtak, bőrükön borzongás futott végig, izmaik megfeszültek. Jézus elméjében egy pillanatra feltűnt Gaja kísértete, de aztán boldog mosollyal az arcán távozott. Amikor behatolt Mária testébe, az éppoly természetes volt, mint az őket egyesítő szerelem.

44

Az Angyalvár tömlöce, 1497. november 30.

A hóhér értette a dolgát. Francesco testvér rögtön megnyugodott, remélte, hogy a vézna, öreg rab hamar megadja magát. Nem kellett belőle kihúznia semmiféle vallomást, csupán rávennie arra, hogy kijelentse, hajlandó beszélni a Szentatyának, és csakis neki. Fontos személyiség lehet, a vonásai alapján talán Katajból érkezett követ. A ferences barát atyaian bólintott, amikor a segédek megmutatták neki, milyen eszközöket szándékoznak használni, azután pedig személyesen kívánt felmászni a holtak ágyának nevezett alkalmatosságra, hogy megbizonyosodjon róla, elég erős-e.

Reményeiben azonban hamarosan csalatkoznia kellett. A rab inkább kíváncsiságot tanúsított a kínzóeszközök láttán, mintsem ijedelmet. A hóhért annyira felbosszantotta a kérdéseivel, hogy ököllel esett neki, még mielőtt elkezdte volna a kínzást.

– Bocsásson meg, Francesco testvér – szabadkozott aztán a hóhér –, de nem vagyok én ehhez hozzászokva.

Ettől kezdve a leláncolt öregember, mintha megsértődött volna, egyetlen szót sem szólt. Sajnálatos módon még csak fel sem jajdult. A következő öt napban a ferences barát nem mert a pápa szeme elé kerülni, mivel semmilyen kedvező hírrel nem szolgálhatott. Attól félt, kemény büntetésben lesz része, ha közli a Szentatyával, hogy a rabra semmiféle hatással nem volt a fogaskerék négyszeri megtekerése, vagy az, hogy a csigához erősített kötél segítségével többször is alaposan megrángatták. Amikor négy liter ecetes vizet erőltettek le a torkán, egy szempillantás alatt kivizelte az egészet. Hét éjszakán át tűrte a holtak ágya alatt, hogy három férfi súlya nehezedjen rá, sőt még álomba is merült, mintha legalábbis pehelypárnát tettek volna a feje alá.

Ha olyan rabbal akadt dolga, aki ellenállt – ezek általában nagydarab fickók vagy elragadtatásba esett remeték voltak –, a hóhér nem sokat teketóriázott. Olykor, Francesco testvér megelégedésére, kifejezetten nagylelkűnek bizonyult: úgy tett, mintha túlságosan szorosra húzta volna a vasszüzet, mely szúrós hegyeivel azonnal megölte a makacs rabot. A barát időnként hallgatólagosan ahhoz is hozzájárult, hogy eljátszadozzon egy kicsit némelyik ifjú

boszorkánnyal vagy apácával, akit azután megfojtott. Ám Francesco jól ismerte a hóhér lelkivilágát, és ezért azt is tudta róla, hogy ha megharagszik, mert kigúnyolják vagy az arcába köpnek, gyakran kér engedélyt a bronzbika használatára. A ferences sokat tanulmányozta a *Malleus Maleficarum* lapjain a görög Perillosznak tulajdonított találmányt. Egyébiránt a görög szobrász volt az első, aki kipróbálhatta, milyen hatásos ez az eszköz – amint Ovidius írta: „Quam necis artificem fraude perire sua”. Az isteni Nemeszisz akarta úgy, hogy a feltaláló önnön találmányának legyen áldozata. Méltó büntetés lenne ennek az öregnek is, gondolta Francesco testvér, bár az égett hús szagától még a megégetett ember üvöltésénél is jobban irtózott.

Ezúttal azonban a pápa kategorikusan kijelentette, hogy nem szabad megölni a rabot, sőt még a nyelvét sem vághatják ki, meg sem vakíthatják. Persze, azt is tudhatná a Szentatya, hogy ritkaság, ha a kecske is jóllakik és a káposzta is megmarad.

– Francesco testvér – szakította félbe töprengését a hóhér –, én ezt megölöm, Istenemre mondom.

Ada Ta csöndben tűrt, igyekezett elméjét eltávolítani a gyötrelemtől. De már fogytán volt az ereje, és kis híján lecsapott rá a fájdalom sárkánya. Az imént elhangzott mondat reménnyel töltötte el, mintha ez lenne a Rossz egyetlen ellenszere, amikor már minden elveszni látszik. Volt még egy titkos kártyája – ez mentette meg az életét, amikor éhes kék medvék vették körül, miközben egy jégtömbön ülve meditált az örök hó birodalma, minden hegyek anyja előtt.

– Nem lehet, a pápa nem engedi – felelte Francesco testvér. – Légy türelemmel.

– Nézze azt az üdvözült kifejezést a képén! Olyan, mint aludna, és, tisztesség ne essék szólván, valami ringyóról álmodna, Francesco testvér.

– Ébreszd fel, próbáld a vízbe nyomni a fejét.

– És ha a spanyolcsizmát használnám? Megsántulna, az igaz, de ahhoz, hogy beszéljen, nincs szükség a lábára.

– Az Isten szerelmére, nem bírom a csontok recsegését. Előbb próbálkozz a vízzel.

A hóhér belerúgott a rabba, aki nem mozdult. Ekkor erősebben kezdte rugdosni, mire az idős férfi lecsúszott a padlóra.

– Mélyen alszik – kuncogott a barát.

– Dehogy alszik – vakargatta a fejét a hóhér. – Ez elpatkolt.

Francesco testvér mosolya egy szempillantás alatt groteszk vigyorrá torzult. A barát felpattant, és odarohant a rabhoz. Ezüsttükröt tartott

az arca elé, és várta – miközben az egyház minden vértanújához fohászkodott –, hogy az bepárásodjon a lélegzetétől. A mártírok azonban nem méltatták figyelemre, így hát védőszentjéhez fordult, aki azt felelte, hogy a holtakat csak Isten fia tudja feltámasztani. Francesco testvér a kezébe temette az arcát, aztán öklével csapkodni kezdte a halántékát.

– Manuzio – fordult a hóhérhoz, akit jó ideje nem szólított már a nevén –, barátom, nekünk végünk.

A hóhér nemcsak áldozatai átkait élte túl, de négy pápát is, és semmi kedvet nem érzett hozzá, hogy épp most vessen véget pályájának és életének. Már vásárolt egy tanyát Castello dei Giubileiben, és maradt még annyi pénze, hogy benépesítse marhákkal, disznókkal meg egy ifjú feleséggel. Ha a pápa megharagszik rá – és Francesco testvér arcát látva nem voltak kétségei e tekintetben –, elkobozzák a tanyáját is meg a pénzét is, és ha meg is ússza ép bőrrel, rajta marad a bélyeg.

– Van egy ötletem – szólalt meg. A barát úgy nézett rá, mintha az elragadtatásba esett Szent Katalint látná. – Ugye, azt mondta, hogy a pápa szerint ennek a fickónak varázsereje van?

– Igen, de…

– Akkor hallgasson ide. Ma éjszaka megkötözve, összeláncolva beletesszük egy kövekkel megrakott zsákba, és bedobjuk a Teverébe. A pápának meg azt mondjuk, hogy vakító fényesség támadt, és Gábriel arkangyal elragadta a rabot.

– Éppen Gábriel arkangyal? – A barát a fejét rázta. – Nem mondhatnánk, hogy az ördög volt az?

– Nem mindegy? Tőlem akár maga a sátán is lehet, a lényeg, hogy ugyanazt mondjuk. Akkor viszont inkább nagy tűz támadt. Sőt, meg is gyújtjuk a szalmát, hogy megmaradjon az égett szag.

Francesco testvér hosszan dörzsölte a kezét. Más megoldást keresett, de nem talált jobbat.

– Rendben – dünnyögte végül –, de ővelük mi lesz?

Manuzio három segédjére mutatott, akik szorosan összebújva álltak a fal mellett, mint három áldozati bárány.

– Ők mind a fiaim. Volt még egy negyedik is, de nem fogadott szót.

Aznap éjjel, amíg az őr aludt, négy ember osont ki egy zsákkal a vár egyik kis kapuján, nyomukban egy ötödik, majd lassan elindultak a Tevere partján Sassia irányában, arra, ahol a legmélyebb a víz. Elment mellettük egy halász, mire négyen azonnal belekezdtek a Misererébe, az ötödik meg, egy ferences barát zsoltárokkal válaszolt nekik. A halász keresztet vetett, és folytatta útját. Amikor eltűnt a kanyarban, a

négy férfi megállt, meglóbálta a zsákot, aztán beledobta a folyóba.

Másnap reggel Francesco testvér térdre borult a pápa előtt, bocsánatért esedezett, és elmesélte, hogy a tömlöcben váratlanul megjelent egy lángoló kecskebak, mindent megégetett, aztán leereszkedett a pokolba, és magával vitte a rabot, aki kacagva ugrált a falakon meg a mennyezeten, mint akit megszállt az ördög. Csupán ez az utolsó, az elbeszélés hevében született részlet nem ébresztett kétségeket a pápában, mert amikor először látta a keleti szerzetest a dolgozószobájában, ugyanez a jelenet játszódott le előtte. Így hát Francesco testvérnek nem esett bántódása. A pápa úgy érezte, hogy ezen a napon – pontosan egy hónappal a születésnapja előtt – semmi sem zavarhatja meg az örömét. Giulia épp most tért vissza Bassanellóból, a férje tudtán kívül, hogy felköszöntse. Az ajándékai közül csak a jelentéktelenebbek közé tartozott egy hermelinstóla és egy pár piros papucs. A pápa egy antik gyűrűvel és két gyöngyös aranyfüggővel viszonozta a nő kedvességét, hogy emlékeztesse az örömre, amelyet a látogatásával szerzett, és a könnyekre, amelyeket távolléte idején ontott érte.

Hatvanhat évesen már megérezte a mozgalmas szerelmi élet fáradalmait, így hát VI. Sándor d’Aubusson bíborost kérte fel, hogy celebrálja a misét advent első vasárnapján. A kórusvezető intésére felhangzott az *Ad te levavi animam meam*, az aznapra rendelt liturgikus ének. A szoprán hangok felszárnyaltak a magasba a Szent Péter-bazilika apszisában, míg a basszus a jelenlévők gyomrában visszhangozta a szigorú gregorián éneket, amely Isten dicsőítésére és félelmére hívta a lelket. Az oltár előtt, a miséző pap háta mögött a pápa szundikált hordozható trónusán. Mögötte, Ascanio Sforza és Giovanni de’ Medici között ült a fia, Cesare. A mellette helyet foglaló Burckhard a fekete könyvecskébe jegyezgetett: „a róka, a farkas és a vén nyest”, írta kapcsos zárójellel összefogva, kérdőjellel kiegészítve.

A mise végén azok, akik az áldozóasztalhoz járultak, teljes búcsúban részesültek, a bíborosokat és a püspököket pedig a hagyományos lakoma várta. A palota nagytermében előbb meleg csicseriborsó-levest és cantabriai módra elkészített tőkehalat szolgáltak fel, azután pedig báránynyelvet és malacfület salátával. Az ebéd a spanyol tradíciók jegyében készült, hogy ezzel is Sándor hatalmára emlékeztessék az asztal körül ülőket. A szakács legnagyobb bánatára a pápa éppen csak megkóstolta az almamártással töltött libát. A fokhagyma szaga elnyomta a jérezi bor illatát, pedig ez a nedű az utolsó hispániai szultántól, Boabdiltól nemrég visszahódított földekről származott, Izabellától és Ferdinándtól kapta az egyházfő.

Jofré kedvesen bánt Lucreziával, többször is engedélyt kért tőle, hogy megsimogassa immár szépen domborodó hasát. Cesare bikafarokkal tömte magát, aztán a csontokat odavetette a kutyáknak, Giovanni tetszését pedig láthatólag a fügével, datolyával és mézzel készült torta nyerte el. Amikor Sándor megtalálta a süteményben a száraz babszemet, és mosolyogva a tányérjába köpte, mindenki királyként ünnepelte. Elégedetten pillantott Medici bíborosra, akit Burckhard nem győzött meg teljesen, amikor elmesélte neki, hogy egy ősi játékról van szó: az lesz az ünnepség királya, aki megtalálja az elrejtett babot. A firenzei bíboros azonban nem izgatta magát különösebben: az igazi meglepetés úgyis ezután következik.

Meglepő, miként követik egymást az ember életében a hullámhegyek és a hullámvölgyek. A sors olykor minden tervet felborít azzal, hogy egy könnyű fuvallatból szélvihart csinál, vagy fordítva. Giovanni de' Medici már tizenhárom évesen felért az Olümposzra, amikor bíborossá nevezték ki, ám három évvel később, apja halálakor minden összeomlott. Azután sikerült újra felkapaszkodnia, ám Savonarola hamarosan átvette a hatalmat, és a bank is a csőd szélére került. Utána Della Rovere ígért neki fűt-fát, ha megválasztják pápának, ám végül Rodrigo Borgia lett az egyházfő, ő pedig száműzetésbe vonult, bejárta Európát, és végül Bajazidnál kötött ki. Kétségbeesett, mert elvesztette a szultán ajándékát, és vele együtt talán az életét is, aztán jött a feltámadás, mert Sándor azt hitte, hogy még mindig nála található az a bizonyos ajándék. Szent Péter trónja csak karnyújtásnyira van, de jobb, ha nem éli bele magát, különben az istenek irigysége ismét a mélybe taszítja. A visszahódítás Firenzét is érinti, és amint mondani szokták, mindenki a maga szerencséjének kovácsa, a sors olykor hajlandó engedelmeskedni az akaratunknak, különösen, ha számíthatunk Krisztus földi helytartójának segítségére.

A pápa intett Ascanio Sforzának, hogy terelje ki a vendégeket, és maga is menjen ki. Csak a kutyák maradtak vele, valamint Cesare és Medici bíboros.

– Ön oly kedves a szívünknek, Giovanni, mintha az unokaöcsénk volna, összekötöttük a sorsunkat, így hát kíváncsian hallgatjuk, nem igaz, fiacskám?

Cesare továbbra is a tőre hegyével piszkálta a körmét, de most felnézett.

– Hajlandó vagyok rokonnak szólítani, apám.

– Az ön érdekei az enyémek is, és ugyanez vonatkozik a fiára… – kezdte Giovanni, de aztán elhallgatott, és egyetlen szóval fejezte be: – Firenze.

– Értjük – hazudta a pápa, és megdörzsölte az orrát. – De mire is gondol pontosan?

– Vissza kell kapnom. Ez nekem is hasznomra lesz, és önnek is.

– Kedves unokaöcsém, Savonarola nem átallotta kijelenteni, hogy miután a kiátkozása hamis vádakon alapszik, Isten előtt érvénytelen. A firenzeiek tapsolnak neki, a Signoria az ő kezében van. Mivel változtathatnánk a helyzeten ön szerint?

Giovanni felállt, és bár apró termetű volt, kihúzta magát. Sándor látta, hogy a szemében megvillan a Medici-büszkeség.

– Van valami, amitől Savonarola jobban fél, mint a lelki üdvösségének elvesztésétől. És ez a valami az a mocsok, amivel a sátán mozgatja az emberek akaratát.

– Ez a mocsok alapozta meg az ön családjának felemelkedését.

– Minden családét, Szentatyám, mindegyikét. Nagy öröm a birtoklása, de még nagyobb az elvesztésétől való félelem. A pénz olyan, mint a vér: ahol keresztülfolyik, oda életet visz, máshol csak a halál van.

Giovanni Sándor felé bökött az ujjával, mire Cesare az asztalra dobta a tőrét, de a bíboros nem törődött vele. A fegyver, amelyet a kezében tart, úgyis erősebb.

– Elég volt a kiátkozásokból, atyám – folytatta Giovanni de' Medici. – Ahhoz, hogy megszabaduljunk a baráttól, másra van szükség. Azzal kell megfenyegetni a firenzeieket, hogy ha nem adják ki nekünk Savonarolát, elkobozzuk a Signoria területén kívül eső javaikat. Semmi sem rémíthetné meg őket jobban. Ön odadobja a fáklyát, Szentatyám, én pedig megmondom kisszámú híveimnek, hogy élesszék a tüzet. Firenze hatalmas máglya lesz, amely elemészti apám gyilkosát.

– Nem Lazzaro da Pavia, a Sforzák orvosa mérgezte meg?

– Egy a kéz, sok a megbízó, de mindegy is – felelte őszintén Giovanni.

Sándor ismét megdörzsölte az orrát. Tehát a javak elkobzása. Amennyire vissza tud emlékezni, egyetlen elődje sem használta ilyen célra ezt a jogát, de semmiféle törvény nem tiltja, pontosabban itt ő maga a törvény. Medici ötlete nyomán úgy omlanak majd le Firenze falai, mint Jerikó falai az angyalok kürtjének szavára. Igen, de nem most. Az azonnali beleegyezés gyengeséget sugallna. A szövetségek akkor működnek jól, ha mindkét fél tudja, egyikük sem erősebb a másiknál.

– Meglátjuk, megtanácskozzuk, megfontoljuk, és azután intézkedünk. Most igyon velünk egy kis fűszeres bort. Emlékszik,

Medici? Ez a varázslatos ital hozott össze minket. Cesare, tudod, hol tartjuk. Tölts nekünk, fiacskám.

*

Silvio Passerini szorosan fogta ura lovának kantárját. Giovanni de’ Medici furcsán viselkedett, és alig állt a lábán. De kitanult kurtizánhoz illő mosolyából Silvio azt az ígéretet olvasta ki, hogy ha Isten is úgy akarja, és eljön az ideje, megkapja püspöki kinevezését.

45

Firenze, 1497. december 20–21.

Zebeide kis híján szörnyethalt ijedtében, amikor meglátta az ajtóban. Kirohant, zokogva átölelte a térdét, és azt rebegte, hogy Isten fia, akinek a születését hamarosan ünnepeljük, végre meghallgatta imáit. Ferruccio megsimogatta a nő haját, és kivételesen nem tiltakozott az ellen, hogy „uram”-nak szólítsa. Amikor Zebeide végre letörölte a könnyeit a konyharuhával, és már csak két koszcsík maradt az arcán, körülnézett. Egy sánta férfit látott meg egy fiatal nőt. Elkomorult, és Ferruccióra sandított.

– Hát az úrnő?

– Nem tudom, hol van, ezért jöttem vissza. Ők majd segítenek.

Zebeide felállt, majd halvány mosollyal és kis meghajlással köszöntötte Gua Lit és Oszmánt. A lényeg, hogy tudják, hol a helyük. Ez egy tisztességes ház, és ha segíteni akarnak az úrnak, aki túlságosan is rendes mindenkihez, akkor szívesen látott vendégek. De azért majd óvatos lesz. Nem tűnnek ugyan álruhás tolvajoknak, és a férfi ilyen lábbal biztosan nem jutna messzire, de a nő szeméből az látszik, hogy képes lenne ellopni valamit a házból, és biztosan nem azt a kevéske ezüstneműt, amijük van. A férfiaktól – még a legrendesebbektől is, amilyen az úr – távol kell tartani a fehérnépet, mert a nők ördöngös teremtmények, és egy szempillantás alatt bűnre csábítanak. Jól tudta ezt Zebeide, hiszen annak idején – mosolyodott el magában – nem egy legénynek kellett gyónnia miatta.

Firenzében, ha lehetséges, még rosszabb lett a helyzet. Az utcákon a Signoria liliomos őrei masíroztak, az üzletek bezártak, a magányos nők kétségbeesetten kopogtak a házak ajtaján, hogy fogadják be őket. Minden városnegyed bejáratánál karddal és bottal felfegyverkezett emberek strázsáltak. Egyesek a Siránkozókat képviselték, mások a Medici-pártiakat, de volt egy harmadik párt is, a köztársaságiaké, akik azt remélték, hogy visszatérhetnek a régi városállami hagyományokhoz. Mindent áthatott a gyanakvás légköre, mindhárom pártnak több száz halottja volt, nemesek és közemberek egyaránt. Ferruccio, aki fogadóról fogadóra járt, számos nemes család kivégzéséről értesült, köztük voltak a Ridolfiak, a Puccik, a Tornabuonik és a Cambik. Még Bernardo del Nerót is halálba küldte

Savonarola, pedig amikor Ferruccio elhagyta a várost, a férfi még a barát egyik legodaadóbb híve volt. Ez már nem is Krisztus köztársasága volt, hanem a rettegés birodalma.

Ferruccio azért imádkozott, hogy legalább Pierantonio Carnesecchit találja életben; őmiatta tért vissza a városba, ő volt az egyetlen, aki segíthetett neki, hogy megtalálja Leonorát. Ha nem hajlandó rá, megöli – egy halottal több vagy kevesebb, észre se veszi senki. Firenzébe érve Ferruccio lelkében a harag vette át a fájdalom helyét, és szinte elpusztította a reménységet. És a remény elvesztésével megjelent a halálvágy. Ferruccio nyugodtan kérdezősködött, hol lakik Carnesecchi, a tanács tagja, mivelhogy sokan viselték ezt a vezetéknevet, és kevesen tudták a férfi keresztnevét. Ha pedig valaki megérdeklődte, miért keresi az illetőt, egyszerűen csak felhúzta a köpenyét, és megmutatta a kardja markolatát. Nem baj, ha feljelentik. Ha a kiválasztott zsákmány fél, hamarabb követ el hibát, ő pedig immár vadásznak érezte magát.

Valaki azt mondta neki, hogy menjen a Pagliuzza-torony mögé, ahol a kapu fölött majd egy faragott borjút lát. És az illető azt is odasúgta, hogy legyen óvatos. Ferruccio dühödten rontott be a kapualjba, ahol egy keskeny penge szegeződött a mellének, egy szélesebb meg a hátának.

– Kit keres? – kérdezte egy hang a háta mögül.

– Krisztust kerestem egész életemben.

– Akkor megtalálta, és hamarosan elviszi magával.

– De előbb még szeretnék találkozni Pierantonio di Francesco Carnesecchivel, ha szabad.

A penge lecsúszott a melléről, de nem távolodott el túlságosan. A sötétségből kibontakozott egy kar, majd egy ismeretlen arc, amely fürkésző tekintettel fordult felé. A kard hegye egészen a csizmájáig ereszkedett.

– De Mola lovag?

*

Zebeide fel-alá futkosott, és közben egyfolytában az épület védőszentjeit szólongatta. Mielőtt bezárná a házat és távozna, kötelessége megbizonyosodni róla, hogy sehol nem ég a tűz, hogy az élelmiszert nem tudják megdézsmálni az egerek – bár jó ideje nem mutatkoztak a bestiák –, és hogy a padláson tárolt lepedők, ha merevek is a hidegtől, de szárazak, vagyis nem fognak megpenészedni. Amikor elérkezett az indulás ideje, Ferruccio felkapta Zebeidét, és

felültette a legerősebb, legtürelmesebb kanca hátára. Nem kevés időbe telt, míg elmagyarázta neki, hogy kapaszkodjon a nyeregbe, nehogy leessen, a lábát meg tartsa a kengyelben. Elnézte a nőt, aki mereven ült, mint egy kőszobor, és egészen megsajnálta. Savonarola személye olyan tiszteletet és félelmet keltett az egyszerű emberekben – és nem csak bennük –, hogy Zebeide számára a baráthoz menni olyan volt, mintha egyenesen a pápa fogadta volna őket.

A két úriember szerint – akik végül is megkímélték Ferruccio életét – a parancs, hogy vezessék Savonarolához, a szolgálóra is vonatkozik. Hogy miért, arra nem ismerték a választ, csak annyit tudtak, hogy ha életben marad, előbb-utóbb bejut a gonfaloniere házába. Ha meg akartak volna ölni, még ott a kapualjban elintézhettek volna, gondolta most Ferruccio. Karddal a kézben, egy igaz ügyért élni és halni különben sem olyan rossz dolog, sőt, még vágyná is az ilyen halált, ha Savonarola azt közölné vele, hogy Leonora már nincs az élők sorában. Ha az ember tudja, hogy hamarosan hírt kap, mindig él egy szemernyi remény a szívében, Ferruccio azonban egykedvűen nézett a jövő elébe.

A barát az íróasztalánál ülve fogadta őket. A bútordarab éppoly dísztelen volt, mint a szoba többi része. Savonarola mezítelen lábát vörösre csípte a hideg, de nem vacogott. Nem állt fel, hogy átölelje Ferrucciót, ahogy régebben tette volna, és csak halkan kérdezte meg a mellette állóktól, ki az a férfi és nő, aki elkísérte a lovagot meg a szolgálót. Ferruccio sejtette, mire kíváncsi.

– Egyikük sem keresztény. A férfi az iszlám gyermeke, a nő pedig egy olyan szeretetüzenet hordozója, amelyet ön úgyis nehezen értene meg.

– Látom, nem változtál, Ferruccio, de ahol szeretet és igazságosság lakozik, ott van Isten. Hagyjatok magunkra minket – szólt oda a két úriembernek, akik ott álltak mellette –, áldásom rátok.

Megvárta, míg a léptek zaja elhal a kolostor udvarán. Aztán hátratett kézzel odalépett a nagy szoba egyetlen ablakához, amelyen szürkés fény áradt be. Levette a csuklyáját, előtárva őszes hajjal övezett, nagy tonzúráját. Amikor kissé elfordult, Ferruccio meglátta az arccsontját, amelyet még kiugróbbnak mutatott a beesett orca és a csontos sasorr.

– Leonora… – szólalt meg a barát. Ferrucciónak elállt a lélegzete.

Egyetlen pillanat alatt lepergett előtte együtt töltött életük, az első római találkozástól addig az elátkozott napig, amikor elmentek a San Marco-templomba, és az asszonyt elrabolták. Már látta maga előtt megsötétült bőrrel, lesoványodva a koporsóban, összefont ujjai közt egy szál liliommal. Aztán meg azt látta, hogy ragyogó mosollyal az

arcán rohan felé.

– Él – folytatta a barát. – Jól van, és itt van Firenzében.

Ferruccio lezuhant a székre, öklét a homlokára nyomta. Gua Li a kezét nyújtotta felé, de Oszmán tekintetét látva gyorsan visszarántotta. A barát figyelmét egyik mozdulat sem kerülte el.

– Köszönöm, Girolamo testvér – motyogta Ferruccio. – Kérem, vigyen hozzá!

A barát odament Ferruccióhoz, és a vállára tette csontos kezét.

– Biztos vagy benne, hogy ezt akarod?

– Hogy érti ezt? – Ferruccio a barátra emelte a tekintetét. – Azt mondta, jól van.

– Éppen ezért. Leonora most békésen él. Erős aszszony, túlságosan is, olykor nem fér a bőrébe, te is tudod. Mindazonáltal azok után, amiken keresztülment, meglelte a békét és a nyugalmat. Esetleg felizgatnád, fájdalmat okoznál neki. Nézd meg jól a képmásodat a lelked tükrében!

– Én… nem értem.

Pedig értette. Tudta, hogy szándékosan szegte meg házastársi esküjét, s az emlékre boruló köd sosem fogja eltakarni azt, ami történt. A barát belelátott az érzéseibe, kitárta lelke kapuit, és szembesítette önnön kétségeivel. Nem arról van szó, hogy választania kell Gua Li és Leonora között, hanem inkább azt kell kiderítenie, képes-e még testestül-lelkestül átadni magát annak az asszonynak, akivel egykor élete minden fájdalmát és örömét meg akarta osztani.

– Rémes ember maga, Girolamo testvér, már értem, miért nevezik tisztának, és miért gyűlölik – emelte rá a tekintetét Ferruccio. – Lerántja a leplet az emberek lelkiismeretéről, és megzavarja az álmukat. Giovanni Pico is ezt tette, emlékszik rá? Ő azonban olajat használt ízesítésül, maga meg ecetet. Talán ez a különbség az igaz ember és a szent között.

Savonarola a könyökére szorított kézzel keresztbe fonta a karját.

– Tehát?

– Látni akarom Leonorát, még akkor is, ha ez lesz életem utolsó cselekedete.

– Így legyen – mondta a barát, és megrázott egy csengőt.

Egy apáca lépett be, aki azonnal intett Ferrucciónak, hogy kövesse. A férfi egy pillanatra megállt az ajtóban, aztán a nővér nyomába eredt, aki akkorra már Zebeidével az oldalán messze járt. Oszmán lehajtott fejjel bámulta nyomorék lábát, Gua Li azonban csöndben állta a barát tekintetét. Hosszan beszélgettek egymással szavak nélkül, mígnem óvatos kopogás vetett véget a néma párbeszédnek. Egy

szerzetes jött be könnyű léptekkel, meggyújtott egy gyertyát, majd kiosont. Gua Li a havas godzsibogyók keserédes illatát érezte Savonarolán. A harcosét, aki küzd, de ugyanakkor béke után áhítozik. A barát előrehajolt az asztal mögött.

– Mi bántja? – kérdezte Gua Litől.

– A várakozás, a nem tudás, a hiány.

– A válasz a kegyes Isten kezében van, akit ön tagad.

– Hogyan tagadhatnám a szellemet, bármilyen formája legyen is, ha egyszer az emberben lakozik?

– Egyetértek, de Isten fia erre született. Hogy az embert visszavezesse elveszett Atyjához.

– Én egy másik történetet ismerek, és azért jöttem ide, hogy elhozzam a szeretet igéjét, amely mindig jobbá teszi az embert.

– Akkor hallgatom. Talán különböző utakon járunk, de ugyanabba az irányba megyünk.

– Ada Ta is ezt mondja.

– Ő kicsoda?

– Az, akinek a hiánya fájdalommal tölti el a szívem.

A barát összekulcsolta az ujjait, és két hüvelykujjára támasztotta az állát. A nő hangja felkavarta, mert biztos volt benne, hogy ha egyszer meghallhatná a Szűzanya hangját, nem sokban különbözne ettől. Bőrsarujával rátaposott a kislábujjára, hogy megbüntesse magát az istenkáromló gondolatért. Lehet, hogy ez a nő maga az ördög, de az is lehet, hogy szent, néha nehéz eldönteni, mint ahogy az őrültség és a végtelen bölcsesség között is keskeny a mezsgye. Ha Istenre hallgat, észreveszi a különbséget.

– Mondja el, miféle szeretetüzenetet hozott.

– Ez nagyon hosszú történet.

– A fa egyetlen ágról is megismerszik.

*

Mária, akit már sokan Magdolna néven emlegettek, hogy megkülönböztessék Jézus anyjától, örökösen igyekezett Yuehan kedvében járni. A fiú azonban, aki időközben magasabbra nőtt, mint sok férfi, udvariasan és feltűnés nélkül ugyan, de kerülte őt. Ám nem ez volt a legfőbb gondja. Jézus már olyan népszerűvé vált, hogy bárhová ment is, úgy nevezték: a sivatagi szél, mert szavainak homokszemei még a bezárt házakba, a legelzárkózóbb lelkekbe is behatoltak. És mindenütt úgy fogadták, mint azt az embert, akinek az eljövetelét Ézsaiás megjövendölte, mint az isteni szellemtől átjárt bosszúálló angyalt, aki majd felszabadítja

Palesztina népét a római iga alól. Jézus megosztotta Magdolnával kétségeit, félelmeit. Az emberek még nem értették meg, hogy ha valami eredményt akarnak elérni, akkor először is össze kell fogniuk. Megosztottak voltak: zelóták, esszénusok, galileaiak, júdeaiak mind maguknak követelték a vezető szerepet, és saját megmentőjükként ünnepelték Jézust.

– Nem a szavaim miatt hisznek bennem, hanem a csodatételeim miatt, azokkal akarják megtalálni a lázadás útját. Pedig az egyetlen valódi fordulat a lelkiismeret felől indul, a szereteten keresztül. Nem akarom új törvénnyel felváltani a régit, és azt sem akarom, hogy úgy gondolkodjanak, mint én. Atyáink szabályait követni vagy bírálni se nem jó, se nem rossz, csak az a fontos, hogy semmit se erőltessünk rá másokra.

– Vezetőre van szükségük.

– Ha egy nép vezetőt követel, akkor lemond a szabadságáról. Az emberek halandók, én is halandó vagyok, de az, amiben hiszek, megmarad. A törvények változnak, az igazságosság örök.

– Amit mondasz, az eretnekség – vágott a szavába Savonarola. – Az ebionitákat is azért ítélték el, mert ezt állították.

– Nem ismerem őket, én csak egy tanítvány vagyok, aki elszakadt a mesterétől – felelte Gua Li. – De a mesterem azt tanította, hogy az eretnekség választást jelent, vagyis azt nevezik eretneknek, aki szabadon választ. Szép szó, igaz és szeretetre méltó. De semmiképpen nem szeretném önt megbántani. Ha kívánja, folytatom.

– Halljuk. Olyan lesz, mint a gyóntatófülkében, ahol Isten kedvéért a legsúlyosabb bűnöket is meghallgatjuk.

A Szanhedrin kémei már jó ideje figyelték titokban, mit művel ez az ember. Az írnokok gondosan feljegyeztek minden bejelentést, majd továbbították a véneknek és a papoknak. A papok a nyilvánosság előtt csalóként emlegették Jézust, egymás között azonban veszedelmes felforgatónak bélyegezték. Titkon irigyelték hírnevét és népszerűségét.

A főpap, Kajafás a négyszögletű, kőburkolatos terem közepén foglalt helyet, a körülötte félkörben ülő papok pedig élénken vitáztak. Előbb apósára, Annásra pillantott, aztán egyetértő bólintását látva csendet kért. A két titkár megszámolta a jelen lévő tanácstagokat. Többen voltak huszonháromnál, vagyis határozatképes volt a testület.

– A többiek nevében is beszélek. – Nikodémusz emelkedett szólásra. – Ez az ember már számos csodát tett. Hamarosan mindenki a híve lesz, a rómaiak pedig elpusztítják népünket és szent helyeinket. Per nélkül azonban nem ítélhetjük el, márpedig a jelek szerint nincs más bűne, mint hogy az általunk képviselt nép pártját fogja.

– Magunk között már többször megvitattuk ezt. – A főpap intett a jobbján álló írnok felé. – Ma eljött a törvényhozás napja.

– Nikodémusznak igaza van – szólalt meg az egyik tanácstag anélkül, hogy felállt volna.

– Ti nem értetek semmit! – vágott vissza Kajafás éles hangon. – Még ha így volna is, sokkal jobb, ha egyetlen ember pusztul el, mint ha egy egész nép.

Arimateai József felállt, és lerázta a port hosszú gyapjútunikájáról.

– A Szanhedrin nem hirdethet ki törvényeket, csak alkalmazhatja őket.

A főpap elvörösödött.

– Kajafás azt akarta mondani – szólt közbe Annás –, hogy ítéletet kell hozni Jézus ellen, mert nem tiszteli a legszentebb törvényeket.

– Anélkül, hogy legalább perbe fognánk? Vagy meghallgatnánk a védekezését? Ez ellentétes a törvénnyel. Vagy talán Kajafás éppen erre célzott? Új törvényt akar elfogadni, hogy ne kelljen alávetnünk magunkat a réginek? Így szokták a zsarnokok.

– Elég volt, tudjuk, kihez húzol – dörrent rá Annás. – Megvitatjuk, és ha nem értesz egyet vele, majd nemmel szavazol.

A titkárok megszámolták a huszonhét jelenlévő szavazatait, majd Gamáliel, a Szanhedrin feje emelkedett szólásra.

– Huszonnégy elítélő szavazat, és három felmentő. Akkor tehát kiadjuk a letartóztatási parancsot.

A hazafelé vezető úton Arimateai József azon sajnálkozott, hogy nincs felesége, akivel megoszthatná kétségeit, akivel megbeszélhetné, helyes-e fellázadni egy igazságtalan törvény ellen, nem jobb-e elfogadni, ahogy a görög Platón mesélte Szókratészről, aki elmenekülhetett volna, de nem tette, sőt önként kiitta a méregpoharat.

– A zsidók ölték meg a megváltó Krisztust, örökké az ő vállukat nyomja ez az ítélet. Mindazonáltal az ő áldozata nélkül nem lett volna megváltás, és ilyenformán üdvözülés sem…

Savonarola mintha nem is Gua Lihez intézte volna szavait, hanem magában tűnődött volna.

– Hogy beteljesedjen az akarata – folytatta a barát, és ezúttal az ég felé mutatott –, Isten fegyvert adott a Szanhedrin kezébe. Feláldozta egyetlen fiát az emberiségért. Mint ahogy Ábrahám is tette volna.

– Egy anya viszont soha nem ölné meg a gyermekét. A mesterem azt mondja, az élet szent, az élet a létezés célja, nem más célokra vezető eszköz. És ha Isten anya volna, talán nem…

– Hallgass! Ne beszélj… eretnekségeket! Ez… ez… titok. Nem ismerhetjük. Nem, folytasd csak, tudni akarom, milyen a te Jézusod.

Ez lesz az én vezeklésem.

*

A hír, bármennyire titkolták is, kiszivárgott a templomból, és mint az esti köd, csöndben elhagyta Jeruzsálem határát, szétterült a síkságon, felkapaszkodott Efraim hegyeire, majd eljutott egészen Galileáig, sőt Gamaláig, ahol Jézus a fivéreitől értesült róla, noha a római helyőrségbe még meg sem érkezett a hírnök a letartóztatási paranccsal.

– El kell bújnod egy kis időre – erősködött Júdás. – Legalább addig, míg a rómaiak bele nem fáradnak a keresésedbe.

– Szerintem semmi értelme, akkor majd elvisznek titeket, a fiamat, anyámat és Máriát. Meg kell küzdenem velük.

– És mégis hogyan? Amennyire tudhatjuk, már meghozták az ítéletet. Talán az volna az egyetlen megoldás, ha a népet szólítanánk fel, hogy védjen meg.

– Nem – felelte Jézus határozottan. – Hallgassatok meg. Tudtuk, hogy ez lesz: ha az ember felingerel egy kutyát, az előbb vagy utóbb megharapja. De nem bánok semmit, az elvetett magok nem vesznek kárba. Most viszont ragaszkodnom kell az elveimhez. Gyűlölettel soha nem lehet véget vetni a gyűlöletnek. A gyűlöletnek csak a szeretettel vethetünk véget, ez örök törvény. Hagyjátok, hogy elfogjanak, tudom, miként védjem meg magam.

Aznap éjjel Jézus a mesterére, Ong Pára gondolt, arra kérte, segítsen, hogy erős maradhasson, hogy ne árulja el az eszméit, és meg tudja óvni a szeretteit.

Mária Ábrahám istenéhez könyörgött, hogy mentse meg Jézust. Aztán így szólt a férfihoz:

– Gyere velem!

Lesétáltak a tóhoz vezető ösvényen, aztán letelepedtek egy terebélyes szikomorfa alá, s onnan csodálták a vízen tükröződő ezüstszalagot. Mária a két keze közé fogta a férfi arcát, belenézett, és látta, hogy nincs jövő. Jézus nem vette észre a könnyeit, csak lágyan rádőlt a testére.

– Nehéz vagyok? – kérdezte félénken.

– Nem – felelte a nő, és átölelte –, mert a lelked pihekönnyű, igaz és jóságos.

– Talán azért nem érzel nehéznek, mert szárnyakat adsz nekem.

Amikor a két test összefonódott…

– Istenkáromlás! – kiáltott fel Savonarola. – Te nem tudod, mit beszélsz!

A barát befogta a fülét, és szorosan összezárta az ajkát. A

felindultságtól szólni sem tudott. Csak akkor engedte ki a levegőt a tüdejéből, amikor látta, hogy Gua Li meg Oszmán feláll és kimegy. Ekkor kulcsra zárta az ajtót, kivette a faliszekrényből a bőrkorbácsot, és addig csapkodta vele a hátát, míg kimerülten térdre nem zuhant.

46

1497 UTOLSÓ NAPJAI

Az apáca intett Ferrucciónak, hogy várjon odakint, majd Zebeidével belépett a hálóterembe, ám alig tett két lépést, és megállt. Összefont kézzel, felhúzott vállal tekintett végig a terem mindkét oldalát betöltő ágyakon. A makulátlanul tiszta függönyök úgy omlottak le a magasból, mint a halotti leplek. Zebeide elmosódó árnyakat látott mögöttük, ültek vagy feküdtek, de mind mozdulatlanok voltak, ő pedig élettelen, sebekkel borított testeket képzelt maga elé, és többször is keresztet vetett.

– Itt van – suttogta az apáca. – Csak csöndesen, ne zavard meg a többieket!

Zebeide tiszteletteljesen az ajtó felé mutatott. Magasba ugró szemöldök volt a válasz.

– Ismered az úrnődet – folytatta jeges hangon a nővér. – Közlöd vele, hogy a férje várja, aztán ő majd eldönti, hogy neki fogad-e újból hűséget, vagy az Úrnak.

Az apáca elhúzta a függönyt, és odalökte Zebeidét a nyíláshoz, hogy dugja be rajta a fejét. A szolgálónak remegni kezdett a lába, amikor megpillantotta úrnője sápadt arcát. A haját, az orcáit és a homloka egy részét fityula takarta – mintha már meg is hozta volna a döntését. A melle emelkedett-süllyedt, vagyis legalább élt, noha csukott szemmel feküdt az ágyon. Ám amikor Zebeide tekintete lejjebb kúszott, döbbenten látta úrnője domborodó hasát, és a szája elé kapta a kezét. Az elakadó lélegzet hallatán Leonora kinyitotta a szemét.

– Zebeide…

A szolgáló térdre borult, és megragadta Leonora lelógó kezét.

– Úrnőm, jaj, úrnőm! Isten legyen áldott, hogy életben találom. – Zebeide kipirult arcán kövér könnycseppek gurultak le. – Milyen fájdalmas volt, úrnőm, hogy semmit sem tudtam magáról! Milyen szörnyű, milyen szörnyű, hogy ilyen állapotban kell látnom! Jaj, hogy az Úr éppen nekem adta ezt a keresztet!

– Nincs semmi bajom, Zebeide, csak egy kicsit fáradt vagyok.

– Jaj, úrnőm, ne mondjon ilyet! Micsoda szörnyűség! Mondja csak, nagyon szenved?

– Nem, Zebeide, mondtam már, elég jól vagyok ahhoz képest, amin

keresztülmentem. És a gyerek is segít.

– Miféle gyerek?

Zebeide körülnézett, de senkit sem látott. Az úrnő félrebeszél, nyilván a betegség teszi. Rossz jel, ha már kísérteteket lát az ember. Ha kecskék vagy húsos orrlyukú lovak jelennek meg előtte, azok ördögök, amelyek már életében kóstolgatni kezdik bűnös lelkét. Az angyalok viszont halott kisgyermekek, akik elvezetik Szent Péterhez. Az úrnő tehát haldoklik.

– Nem látod, Zebeide?

– Nem, úrnőm – pityergett a szolgáló. – De ha maga mondja, elhiszem.

– A hasamat nézd, barátnőm, a hasamat! Ott van benne.

Jézus, Mária és minden szentek! Zebeide kinyitotta a száját, aztán a kezébe temette az arcát. A Szűzanya kegyes volt.

– Úrnőm! Gyereket vár! Akkor minden rendben! És hogy van? Nem húzza le a hasát? Nem rugdos? Mutassa, hegyes-e a hasa, mert akkor biztosan nem megy háborúba a kicsi.

– Csak annyit tudok, hogy él és jól van. De most már ülj le és mesélj! Hogyan találtál rám?

A szolgáló lesütötte a szemét, és az öklével simítgatni kezdte a takarót.

– Beszélj, Zebeide! – Leonora kissé feljebb húzta magát az ágyon. – Mi van?

– Az úr… az a helyzet…

– Az úr… mi van vele?

Olyan görcs szorította össze a hasát, hogy elállt a lélegzete.

– Itt van, úrnőm.

Leonora lehunyta a szemét, és gondolatban megjelent előtte egy kosár cseresznye, amit mosolyogva tett le Ferruccio elé, ő pedig egyenként rakta a gyümölcsöket a szájába, az ajkaik egyre közelebb kerültek, és közben mindvégig egymás szemébe néztek. A végén aztán a szájából adott át egy szem cseresznyét Ferrucciónak. Ez volt az utolsó ajándéka, de azóta egy újabb növekszik a testében, csak azt nem tudja, átadhatja-e valaha a férjének.

– Jól van?

– Igen, úrnőm, amennyire láttam.

– És hol van most?

– Az ajtó mögött várakozik, úrnőm. A nővér azt mondta, előbb meg kell tudnunk, hogy asszonyom akar-e még találkozni vele, vagy inkább az Úrnak szenteli az életét.

– Micsoda butaság! – Leonora végigsimított az arcán, mint aki össze

akarja szedni magát. – Hívd be, kérlek. És ne felejtsd el, hogy ő az én uram.

Amikor Ferruccio meglátta a felesége erőtlen mosolyát, könnyektől csillogó szemét, letérdelt, megfogta a kezét, és a mellére hajtotta a fejét. Túl sok szó kavargott az agyában, úgyhogy inkább hallgatott. És miközben Leonora a fejét simogatta, Ferruccio tekintete az asszony hasára tévedt, majd rátette a kezét. Közelebb hajolt a nő könnyektől csíkos arcához, és az ajkához érintette az ajkát.

– Szeretlek, Leonora.

– Én is – felelte a felesége halkan –, és őt is szeretem. Biztosan megérezte a simogatásodat. Nagyon hiányoztál nekünk, de most már vége.

– Igen.

Ekkor az asszony arca fájdalmasan eltorzult, egy pillanatra tágra nyílt a szeme.

– Leonora!

– A gyerek! Megkezdődtek a fájásaim. Segíts, félek!

Amikor Ferruccio az ágyra támaszkodott, hogy felálljon, valami nedvességet érzett. Ismét a takaró alá dugta a kezét, és csuromvizesen húzta ki. Víznek tűnt a folyadék, de szúrós, savanyú szaga volt. Leonora úgy sikoltozott, mintha megkéselték volna.

– Zebeide! – üvöltötte Ferruccio. – Rohanj, hívj ide valakit!

A szolgáló egyenesen beleütközött az apátnőbe, aki a kiabálás hallatán odasietett.

– Mi történt? Mondtam, hogy ne hangoskodjatok!

– Az úrnőm rosszul van, gyereket vár!

Újabb sikoltás rázta meg a hálótermet, majd panaszos hangok hallatszottak. Miközben az apátnő odament Leonora ágyához, Zebeide kirontott a folyosóra, és egyenesen Gua Li karjába szaladt.

– Asszonyom, asszonyom! – vetette térdre magát a szolgáló. – Az úrnőm szenved, kiabál, kérem, nézze meg, mi van vele!

A Leonora ágyánál álló apátnő felvonta a szemöldökét.

– Hívom a bábát, elfolyt a magzatvíz.

Ferruccio Leonora kezét szorongatta, és figyelte a görcseit, amelyek most mintha csillapodtak volna kissé. Az asszonyról dőlt a verejték, és már nem kiáltozott, csak elhaló hangon nyögdécselt. Könnyebben vette a levegőt, és a keze szorítása is gyengült. Ez a pillanatnyi megkönnyebbülés örömmel töltötte el Ferrucciót, de meg is ijesztette, mert attól félt, hogy a felesége egyre veszít erejéből. Észre sem vette Gua Li érkezését, amíg egy bőrkötényes nő durván el nem lökte az ágytól.

– Menjen innen, ezek női dolgok.

A nő feltűrte a ruhája ujját, majd lerántotta a takarót Leonora testéről. Az asszony vászonköntöse teljesen átázott, és zöldes csíkok tarkították.

– Összepiszkította magát. Mondtam, hogy menjen innen, ez nem férfinak való látvány, nem tudja, hogy az asszonyok tisztátalanok?

– Ő… ő a feleségem – hebegte Ferruccio.

– Ha az anyja volna, akkor is azt mondanám, hogy menjen innen.

– Menj, Ferruccio – érintette meg a karját Gua Li. – Én itt maradok vele.

Ferruccio görnyedten hátrált a három jelen lévő apáca sorfala előtt, miközben tekintetét előbb Leonora arcára, majd az ágyára szegezte. Amikor aztán vállal nekiütközött az ajtónak, kinyitotta, beengedett egy dézsát cipelő szolgálót, majd kilépett, becsukta maga mögött az ajtót, és leroskadt egy lócára.

Két apáca tartotta Leonorát, aki az ágyon állt lecsukló fejjel, lelógó karral, de a lábát még mindig megfeszítette, mintha az akarat azután is megmaradt volna benne, hogy elvesztette az eszméletét.

– Nem fogja bírni.

A bába letörölte a karjával az izzadságot a homlokáról, aztán ismét Leonora immár puha hasát kezdte tapogatni. Gua Li eközben halkan fohászkodott.

– Föld anyja, neked sok gyermeked van, pedig nem te szülted őket, és sokféle néven szólongatnak, Mahának, Gajatrinak, Arurunak, Taránák, Jum Csenmónak, de az igazi nevedet senki sem ismeri. Te vagy az élet forrása és a halál úrnője, mindannyiunkban ott vagy, születésünk előtt és után is. Amit akarsz, az történik. A te lélegzeted suttog a hegycsúcsokon, susog a falevelek közt, mormol a folyókban, alszik a völgyek mélyén és perzsel a sivatagban. Minden a te öledből fakad, mint ahogy ennek a gyermeknek és az anyjának bizonytalan élete is.

– A Szűzanyához könyörög? – dünnyögte az apátnő, aki keresztbe font karral, kezét széles ruhaujjába dugva támaszkodott a falnak. – Nem ismerem ezt az imádságot.

Gua Li nem felelt. Leonora néma sikolyra nyitotta a száját, és tágra nyílt szemmel nézett rájuk.

– Itt van! – kiáltotta a bába. – Szent Kozma levágott feje csodát tett! El ne engedjék, az istenért!

A kifolyó vér közepette megjelent a gyerek feje. A bába várt, amíg a fej eléggé kibújt, aztán erősen megragadta, de nem nyomta meg. Értette a dolgát. Finoman megforgatta, aztán a vállánál fogva hagyta,

hogy a kicsi kicsusszanjon. Elharapta a köldökzsinórt, a földre köpte vérrel keveredett nyálát, aztán jó szorosan megcsomózta a csonkot.

– Fiú, de olyan kicsi, hogy nemigen marad meg.

– Adja ide – rendelkezett az apátnő.

– Nem, maga túl öreg, a gyereknek életre van szüksége. Neki adom – mondta, és odanyújtotta a fiút Gua Linek, aki a karjába vette, majd belemerítette a dézsában lévő langyos vízbe. Az apáca megpróbált az útjába állni.

– Hagyja csak – szólt rá a bába. – Ő jobban tudja, mit kell tenni, mint maga. Ha megmarad ez a soványka jószág, az az ő érdeme lesz. És most fizessen ki, két éhes szájat kell etetnem.

Amikor az újszülöttet kivették a vízből, köhögni kezdett, majd nyüszítő hangot hallatott. Gua Li lefektette az ágy egyik tiszta sarkába, és megtörölgette egy ronggyal. Egy apáca takarót nyújtott felé, egy másik főkötőt, Gua Li pedig mosolyogva köszönte meg nekik. Leonora az ágyon ült, két nagy párnával a háta mögött. Csak gyengén lélegzett, de amint megérezte a gyerek súlyát a mellén, összerezzent. Amikor Gua Li lehúzta a ruhát Leonora melléről, és odatartotta a gyerek száját, a két nő keze összeért, és Leonora megpróbálta megszorítani Gua Li kezét. Aztán megfogta a kisfiút, aki apja érintését megérezve, hangját meghallva idő előtt akart a világra jönni.

Az apátnő gyors léptekkel, lehajtott fejjel távozott, aztán megállt Ferruccio előtt. Tunikája zsebéből kivett egy fából faragott olvasót, és odaadta neki. Ferruccio nem akarta elfogadni, mire az apáca az ölébe dobta.

– Vegye csak el, és imádkozzon az életükért. Nem biztos, hogy megmaradnak.

Ferruccio a kezébe vette az olvasót, és morzsolni kezdte az ujjai között. Tehát élnek. Lehunyta a szemét egy pillanatra, aztán kinyitotta, hogy megkérdezze az apátnőtől, kisfia született-e vagy kislánya, de az apáca már messze járt, így hát nem szólt semmit, úgyis fojtogatták a könnyek.

Senki sem örvendezett, kivéve Zebeidét, aki engedélyt kapott az apátnőtől, hogy Leonora ágyánál aludjon. A fiatalabb apácákat öröm helyett szánalom fogta el, amikor meglátták az apró testet, és arra gondoltak, hogy nem éri meg az újévet. Az idősebbek még csak bele sem néztek a bölcsőbe, mert könnyen felismerték az élőkön a halál jeleit. Savonarola imádkozott a gyermek lelkéért.

Oszmán találkozni akart Ferruccióval, aki naponta kétszer nézhette meg a kisfiút, Leonora viszont mindössze egyszer, esténként. A két férfi mindeddig nemigen került közel egymáshoz: egyik sem hatolt be

a másik lelkébe, hacsak nem azért, hogy kifürkéssze, mi is köti össze Gua Livel. Mindketten úgy érezték, hogy tartoznak valamivel a nőnek, bár más-más okokból, s emiatt mindketten szenvedtek a féltékenységtől, irigyelték, hogy a másik lelke oly közel került Gua Lihez, ám saját szerepükön nem tudtak változtatni. Karácsony reggelén a kolostor udvarán, bármily nehezére esett is, Oszmán megtette az első lépést Ferruccio felé. A hidegtől erősen sajgott nyomorék lába, Ferruccio pedig kinyújtott kézzel indult felé. Oszmán azonban nem fogott kezet vele, hanem a tenyerébe tett egy apró ezüsttárgyat.

– Fatima a próféta leánya, áldott legyen mindörökké az ő neve, ez pedig Fatima keze. Tedd a fiad ágyába, megóvja a démonoktól és más rossz szellemektől. A szem, amelyet a tenyerén látsz, egy olyan Istené, aki nem tesz különbséget kettőnk között, és őrködik majd a fiad felett egész hosszú élete során.

– Úgy teszek, ahogy mondtad, Oszmán, köszönöm.

– Ismered a történetét? Amikor Fatima azt látta, hogy a vőlegénye, Ali egy ifjú és szép ágyassal tér vissza, szörnyű fájdalom hasított belé, és hogy ne érezze, beledugta a jobb kezét a fazékba, amelyben bárányhúsleves fortyogott. Allah látta ezt, megértette, és Fatima nem égette meg magát. Ő nem követett el bűnt, Ali viszont igen, ezért ölte meg az a csoport, amelynek én is tagja voltam, a muhakkimák. Vagy ahogy ti ismeritek őket, a háridzsiták, a kivonulók.

– Én nem vagyok Ali – felelte erre Ferruccio.

– Én pedig már nem vagyok háridzsita. Szalem alejkum, Ferruccio.

– Béke legyen veled, Oszmán.

A hálóterem csöndjében Gua Li sokszor elidőzött Leonora ágya mellett. Ha az apácák nem látták, könynyű mákfőzetet itatott vele, amely megnyugtatta az asszonyt, és több teje lett tőle. Ami a kisfiút illeti, a harmadik naptól már nem rándultak össze görcsösen ráncos lábai, és kezdett kissé kigömbölyödni. A hátán lévő szőrszálak pedig, amelyek majomhoz vagy – amint az egyik nővér mondta – az ördöghöz tették hasonlatossá, lassan kihullottak.

Leonora kezdettől fogva bizalommal fordult Gua Li felé. Ő volt az egyetlen, akinek megengedte, hogy a babát a karjába vegye, s nem félt attól, hogy leejti, vagy hogy a kisfiú túlságosan megszenvedi anyja távollétét. Még Ferrucciót is túl esetlennek tartotta ehhez – már amikor egyáltalán láthatták egymást, hiszen Leonora egyelőre a többi nő között feküdt a hálóteremben. És mintha a gyerek is szívesebben lett volna Gua Li karjában, mint bárki mással. Ha sírt, Gua Li suttogása megnyugtatta.

– Mit mesélsz neki? – kérdezte egyszer Leonora. – Olyan, mintha értené a szavaidat, és figyelmesen hallgatna.

– A mesterem azt szokta mondani, hogy az újszülöttek magukkal hozzák előző életeik emlékeit, csupán felcseperedésük során vesztik el ezeket az ismereteket. Mindent értenek – mosolyodott el Gua Li –, sokkal többet, mint mi. Így hát egy jóságos és igaz emberről mesélek neki, aki megtanulta, majd másoknak is megtanította a szeretetet és a megismerést.

– Akkor beszélj róla nekem is, ha akarsz. Ami jót tesz egy tiszta léleknek, csak örömmel töltheti el az öszszes többit is.

Nisszán hava volt, és a földről kezdett felszállni a meleg levegő. Fekete fejű darvak raja húzott el a magasban Anatólia felé. Jézus addig követte őket a tekintetével, míg el nem tűntek a messzeségben. Mária felállt, fogott egy követ, és a nádasba dobta, oda, ahol a Jordán vize csobogva ömlött a nyugodt tóba.

– Ha nem jöttél volna vissza, most nem lennél veszélyben.

– Ez volt a karmám, mindent elvesztettem, és meg kellett találnom a gyökereimet.

– Más válaszban reménykedtem, de neked van igazad. Az én sorsom is az volt, hogy találkozzak veled.

Jézus megfogta a nő kezét, és az arcához húzta.

– Betöltötted a szívemben tátongó űrt, új reményt adtál nekem, márpedig az az élet magja.

– Félek, hogy megölnek, hogy elveszítelek.

– Ong Pa egyszer azt mondta, hogy a halál nem más, mint az élet átalakulása egy másik életformába.

– Igen, értem – vonta ki szelíden Mária a kezét a férfi kezéből –, de ez nekem nem elég. A te szavaidat akarom, nem valaki másét.

– Eljönnél velem?

Mária nem ezt szerette volna hallani, és nem is úgy felelt, ahogy Jézus szerette volna.

– A szerzetesek közé, a hegyeid közé? Különben is, Yuehan már nagy, nincs szüksége anyára. De ha megmenthetném az életedet azzal, hogy feláldozom az enyémet, megtenném. Neked élned kell, még rengeteg magot kell elvetned. – Mária elfordította a tekintetét. – Nézd! Egy újabb daruraj. Számold meg őket! Tudod, miért van az, hogy mindig páros szám jön ki?

– Nem tudom. Mondd meg.

– Azért, mert mindig párban repülnek, egész életükben kitartanak a társuk mellett, és mindig ugyanott raknak fészket. Ha kettejük közül valamelyik elpusztul, a másik nem indul többé vándorútra.

Jézus nem válaszolt.

Leonora lassan felemelte a kezét, mire Gua Li elhallgatott.

– Ez a Mária nem az anyja.

– Nem, ez Mária Magdolna, az a nő, aki szerette Jézust.

– Ismerem ezt a történetet. Sok évvel ezelőtt Mirandola gróftól hallottam, de ő rám parancsolt, hogy tartsam titokban. Elég egyetlen szó, és máris a tömlöc vár rám, meg a boszorkányoknál szokásos kínzások. Azt mondta, sok történet szól Jézus életéről, és mindegyiknek van valóságalapja, de mindet manipulálták azok, akiknek ezt diktálták az érdekeik. Azt is mondta, hogy csak akkor kezdte átlátni az igazságot, amikor rátalált egy írásra. Képtelenség lett volna, állította, hogy egy olyan próféta, mint Jézus, ne akart volna jelet hagyni az embereknek.

– Te ismerted őt?

– Segítettem neki egy bizonyos ügyben, és ő is segített nekem. Általa ismertem meg Ferrucciót, de ez már egy másik történet.

– Én pedig Ferruccio által ismertelek meg téged. De ez is egy másik történet – mosolygott Gua Li.

– Ha jobban leszek, beszélhetünk mindenféléről, sok minden közös bennünk. De most folytasd, kérlek.

Gua Li a kisfiúra pillantott, aki ott aludt mellette, aztán végigsimított a saját hasán. Igen, majd beszélgetnek, de van egy titok, egyetlenegy, amely mindörökre elválasztja őket. Egy titok, amelyet álmaiban csak Ada Ta ismert, és a jelek szerint örült neki.

Nem maradt idejük több szóra. Megérkeztek Jézus fivérei a legjobb barátaikkal. Valamennyien fel voltak fegyverkezve. Abban egyeztek meg, hogy miután menekülésről szó sem lehet, jobb, ha elébe mennek a Szanhedrin döntésének. Ezzel kifejezik tiszteletüket, és megakadályozzák, hogy a rómaiak elfogják Jézust. Így hát elindultak Jeruzsálembe. Kétnapi gyaloglás után megálltak Sikemben Jézus apjának sírjánál, amelyre mindegyik fiú letett egy követ, mert az apjuk igaz ember volt.

Az ötödik nap reggelén, miután felkapaszkodtak a Har Hazeitimre, káprázó szemmel megpillantották a Templom ragyogó falait és a fölébük magasodó tornyot, a Kodes Ha-Kodesimot, ahol a frigyládát őrizték. Aznap este egy közeli fogadóban vacsoráztak. Jézus egyik oldalán a fia ült, Yuehan, a másikon Mária. Ekkor Jézus megkérte Júdást, akinek potyogtak a könnyei, hogy hívja oda a tanács tagjait, megvárja őket.

47

Az új évben, 1498-ban, Rómában és Firenzében

Miután a Borgiák legalábbis de facto királyi családdá lettek, itt volt az ideje, hogy úgy is kezdjenek viselkedni, vagyis hogy összeugrasszák a nagy hatalmú urakat. Ráadásul VI. Sándor pápaként mindkét félnek megígérhette Isten támogatását. Így kergette heves csatába az Orsiniakat és a Colonnákat. A dolgot leginkább a San Vincenzo-templom sínylette meg, amelyet földig romboltak. A pápa viszont örvendezett, mivel ily módon mindkét pártot sikerült meggyengítenie. Ami Franciaországot illeti, VIII. Károly király ugyan nem fizette meg az adósságait a Medici-bankháznak, de még így is súlyos gazdasági nehézségekkel küzdött, és nem tudta újjászervezni a hadsereget. Helyzetét tovább nehezítette, hogy harmadik fia, Ferenc már születése óta beteges volt, és úgy tűnt, neki is korai halál jut, mint testvéreinek. VI. Sándor számára ezek kedvező előjelek voltak. A pápa elégedetten dörzsölte a tenyerét a Mediciektől kapott, hiúzprémből készült, drága kézmelegítőben. Ha Franciaország bajban van, akkor lassan megengedheti magának, hogy Cesarét megszabadítsa a bíborosi címtől, és összeházasítsa Sancha kuzinjával, Saroltával.

Jó hírek érkeztek Lucrezia felől is, aki Alfonz után sóhajtozott. Ki is ez az Alfonz, Sancha unokaöccse vagy nagybátyja? Elfelejtette. Ezek amúgy is úgy szaporodnak, mint a nyulak. Ha megszületik a gyerek, és érvénytelennek nyilvánítják a Sforzával kötött, hivatalosan el nem hált házasságot, akkor eleget tesz Lucrezia kívánságának. Ha az Aragóniai családból hárman is a rokonaik lesznek, jó esély van rá, hogy a nápolyi trón a pápaság vagy a Borgiák kezére kerüljön – a kettő nem egészen ugyanaz. De legalábbis lecsillapítja Cesare forrongó lelkét és ambícióit. Ha király vagy régens lesz belőle, akkor a fivérének, Jofrénak is parancsolhat majd (már ha fivérek egyáltalán).

VI. Sándor megállt az ablaknál, és figyelte a zsúfolt piacot, ahová minden kedden sok árus érkezett a környező falvakból. Egy napon majd, egy palotáért vagy egy nyakékért cserében, megkéri Vannozzát, hogy árulja el az igazat. Persze, úgy is lehetne, hogy Jofré kapja meg Cesare bíborosi címét, Cesare pedig Jofré feleségét, de nem valószínű, hogy Cesare szívesen venné el Sanchát, azt a léha ringyót, aki már a család valamennyi férfitagjával összefeküdt.

Barbarigo dózséval sosem szívelték egymást, de Velence messze van, és megvan a maga baja a szultánnal. A szultánnak pedig nagyon is megfelelne, ha az adriai kikötők, amelyeket a velenceiek meg akarnak szerezni, visszatérnének nápolyi uralom alá egy új, gazdasági érdekeken alapuló szövetség jegyében. És ott van Medici… Áldott legyen, amiért nem hagyta, hogy nagy hibát kövessen el! Ha korábban érkezett volna, Juan még most is élne. A dinasztikus álmok megzavarták a fejét, elhitte, hogy jobb a királyság, mint a világhatalom. Egyetlen uralkodó sem dicsekedhet azzal, hogy mindkét kezében jogart és országalmát szorongat. A leszármazottai még várhatnak; csak Cesare türelmetlenkedik. Miért is kellett ezt a nevet adni neki? Egy napon talán – de nem most – a Borgiák királyok lesznek, ám a dinasztia első uralkodója nem a Cesare nevet viseli majd. Hála Medicinek, az ellenségből lett hűséges szolgának, aki ráadásul úgy kényezteti, mint még Lucrezia sem fiatalkorában. *Te, Deum, laudamus!* A Mindenható kegyelméből lassan minden kialakul.

– *Vaca cabrona!* – kiáltott fel elégedetten.

Az *annus horribilis* immár véget ért. Bigazzini, az asztrológus megjósolta, hogy Juan kísértete nem zaklatja többé, Lucrezia pedig fiút szül.

Most már csak Firenze hiányzik, hogy teljes legyen a kép. A másik jeles asztrológus, Gaurico véleménye szerint a Jupiter kedvező együttállásban van a Szaturnusszal a Halak csillagképben, de igyekezni kell, nehogy az őszentségét érdeklő hal elússzon.

A pápa tehát levelet küldött Andrea de' Pazzi gonfalonierének, és megkérte, hogy terjessze az írást a Calimala kereskedői, a bírók, gyógyfüvesek, a szűcsmesterek, jegyzők, továbbá a mészárosok, kocsmárosok, fegyverkovácsok, lenárusok, kovácsok, sőt még a szabók és a kelmefestők körében is. A levélben arra intette a firenzeieket, hogy minden további késlekedés nélkül adják át az egyháznak a kiátkozott domonkos barátot, Savonarolát. Ha továbbra is megtagadják az engedelmességet, az megátalkodott gonoszságra vall, s ez esetben jó pásztorként kénytelen lesz egyházi tilalommal sújtani őket. Az elveszett firenzei bárányoktól elkobozzák összes javaikat és kihelyezett hiteleiket, persze csak azokat, amelyek városuk határán kívül esnek.

Medici megharagudott, amikor megtudta, kinek címezte a levelet: Andrea de' Pazzi az unokatestvére volt Guglielmónak, Bianca nénikéje férjének, és ő ölte meg nagybátyját, Giulianót abban a merényletben, amikor az apját csak a Szűzanya közbenjárása óvta meg. Giovanni most a hűséges Passerininek öntötte ki a szívét.

– Szándékosan tette, Silvio, ez sértés akart lenni.

– Inkább gondoljon arra, uram, hogy egy bádogkarddal térdre kényszerítette a spanyol bikát.

Giovanni gyorsan befogta Silvio száját. A bíboros örökösen résen volt: félelmet keltettek benne a kandallórácsok, a képek mögül leskelődő szemek, a néma szolgák, akiket olykor beszéden kaptak. A vatikáni paloták hosszú folyosói, vastag falai mögött váratlanul feltűnő üres terek, üregek és járatok, labirintusok és álkönyvszekrények mögött valódi ajtók rejtőztek, ahol mintha örökösen hallgatózott volna valaki. Giovanni lakrészének ablakából az Angyalvár tömlöcének távoli rácsait lehetett látni, az ajtaja előtt pedig hatan strázsáltak: két őrt a pápa bocsátott rendelkezésére, kettő az ő szolgája volt, és a pápai őröket tartotta szemmel, s még ketten álltak ott a biztonság kedvéért. Mindehhez jött még Silvio, az árnyék, a bizalmas, a szerető, a vitéz katona és a testőr a maga öles termetével és nagydarab testével, amely annyit nyomott, mint négy véka búza.

– Amíg a bizonyítékok életben vannak, még az Úristen sem vigyázhat rám eléggé.

– Az a lényeg, hogy ne beszéljenek, monsignore. Kinek állhatna érdekében, hogy felfedje az ön kis titkát?

– A *mi* titkunkat, Silvio – figyelmeztette Medici, és fenyegető pillantást vetett rá. – És nem is olyan kicsi. Azonkívül a nő eltűnt, és megtörténhet, hogy de Mola lovag megtalálja őt is meg a könyvet is, ami nincs nálunk.

– Még ha így történne is, önnek már senki sem árthat. A lovag jobban teszi, ha eltűnik és hallgat, és különben is, kit érdekelne a mondanivalója? Az ön hangja nélkül sem a könyv, sem a tanúk nem érnek semmit. És ha mégis, még mindig mondhatja Borgiának, hogy van önnél egy másolat. Ha meggyőződése, hogy önnél van az eredeti, nem kockáztatja meg, hogy nem hisz önnek.

– Valahol sántít az érvelésed, Silvio, csak azt nem tudom, hol, egyszerűen nem tudok rájönni. Vagy talán nem akarom meglátni.

A novícius összevonta a szemöldökét, mire a bíboros intett, hogy üljön le mellé. Gyengéden megveregette Silvio vaskos combját, amelyen a Mediciek színeiben pompázó, sárga-piros nadrág feszült.

– Ravasz vagy, Silvio, én meg még rajtad is túlteszek, de akkor is félek Borgiától. Persze, ha akarta volna… De elég ebből, inkább mondd el, mit gondolsz de Moláról! Mi van, ha bosszút akar állni rajtam?

A férfi erre előhúzta drága, elefántcsont nyelű tőrét, amelyet urától kapott, és méregetni kezdte. Giovanni egy pillanatra megborzongott.

Passerini észrevette ezt, és térdre borult előtte, majd átnyújtotta a fegyvert.

– A dolgok természetes rendjét nem lehet megváltoztatni. A méhek is ezt tanítják nekünk, monsignore. Van a here, a dolgozó, a harcos és a királynő. Mindegyik más táplálékot fogyaszt, amitől úgy fejlődik, ahogy a természet diktálja. Én arra törekszem, hogy harcos legyek, és szolgáljam a királynőt.

– Mi köze ennek de Molához?

– De Mola nem buta ember, monsignore, és ha lázadó természetű is, tisztában van a helyzetével. Tudja, hogy a bosszú visszahullna rá meg az utódaira hetedíziglen, már ha lesznek.

– Remek, ez tehát azt jelenti, hogy ha megtalálná a feleségét…

– Mindketten eltűnnének, és a feledés homálya borulna rájuk.

– Akkor tehát segítenünk kellene neki, hogy megtalálja a nőt?

– Nem hiszem, monsignore, azzal most már csak óvatosságra intenénk. Én az Úrra bíznám a dolgot, az Ő akaratára. Ő tudja, hogyan lehet eljutni az emberek szívéhez, és miként lehet megoldani az őket aggasztó gondokat.

– Nagyszerű püspök lenne belőled, Silvio.

– Én pedig a Szentlélek fényét látom ön körül.

– Ha Isten is úgy akarja, barátom.

– Úgy akarja.

– Hát akkor hagyjuk, hogy a természet rendje szerint alakuljanak a dolgok. És most hadd csókoljalak meg jutalomképpen az engedelmességedért.

*

A fehér rigónak elege volt már a jeges januárból. Elegendő táplálékot gyűjtött össze, majd behúzódott a fészkébe, és várta, hogy enyhüljön a dermesztő hideg. A hónap utolsó napján aztán meglátta a napot, és boldogan csicseregve repült ki a szabadba. Ám a január még lesben állt, elorzott két napot a februártól, majd három napon át szelet, havat és esőt zúdított a városra. A rigó kénytelen volt bemenekülni egy kéménybe. Mire a vihar lecsillapodott, a rigó elvesztette hófehér tollait. A koromtól megfeketedett, és mind a mai napig fekete is maradt.

Firenze ebben az évben is ragaszkodott a hagyományokhoz: február elején olyan hidegre fordult az idő, hogy a Santa Maria Novella boltíves kerengőjében elsuhanó, imádkozó apácák feje fölött fenyegető jégcsapok lógtak.

Oszmán már elnyerte a bizalmukat. Becsületessége és szemfülessége miatt gyakran őt küldték a piacra, a város központjába, oda, ahol a római korban az észak–déli és a kelet–nyugati főút találkozott. Oszmánt már mindenki ismerte, mindig ő jelent meg elsőként a Bőség-oszlop tövében, és soha nem érdeklődött az árakról, mielőtt megszólalt volna az alkudozás kezdetét jelző harang. És ha valamelyik tisztességtelen kereskedőt büntetésképpen fél kezénél fogva fellógatták az oszlopra, nem sértegette, gúnyolta, hanem felemelt botja segítségével odanyújtotta neki a kulacsát, hadd oltsa szomját, s mit sem törődött a kölykökkel, akik körbefogták, és kicsúfolták a sántasága miatt.

Oszmán tehát teljes szabadságot élvezett, így miután megvette a húst a Ponte Vecchio melletti henteseknél, megállt kissé előrébb, ott, ahol a kelmefestők harsány nevetés közepette cserépdarabokat hajigáltak a távolodó kétárbocos vitorlások után. Terhükre volt az áruk ki-be rakodása, mivel a sok szekér, ló meg sürgő-forgó rakodómunkás elriasztotta a vevőiket. A céh egyes tagjai megfogadták, hogy előbb-utóbb feltöltik a kikötőt munkájuk hulladékaival. Oszmán várt, nem szólt, és nap mint nap csöndben távozott, miközben a férfiak mindenféle alpári megjegyzést kiabáltak utána a feleségéről, akit hiába vár, úgyse jön vissza. Egy napon aztán meglátott egy hatalmas termetű mórt, aki éppen leszállt egy bárkáról. Oszmán odament hozzá, és átölelték egymást. A kelmefestők megrökönyödve figyelték a jelenetet.

– Szalem alejkum, Aruj Reisz, már vártalak.

– Szalem, testvérem, én viszont nem számítottam rád. Azt mondták, eltűntél, és a Nagyasszony fatvát bocsátott ki ellened. Meg kellene, hogy öljelek.

– De nem teszed, mert bűnös vagy – mutatott Oszmán a férfi bőrén látható tetoválásra. – Ez *haram,* bűn. Csoda, hogy a Nagyasszony le nem vágatta a karod.

Aruj Reisz megmozgatta a karizmait, amitől a tetovált nőalak hastáncot lejtett.

– Látod? – mosolygott. – A hajón töltött magányos éjszakáimon ő a társam. Amikor táncol, eszembe juttatja, hogy Allah nőket is teremtett, nem csak büdös tengerészeket. Rosszabb lenne, ha másfajta kísértésbe esnék, nem gondolod?

Zsíros nevetése visszhangot vert a sikátorban. A kelmefestők sietősen összepakolták az árujukat, és inkább bezárkóztak a műhelyükbe.

– Mit akarsz, Oszmán? – folytatta most már komolyabban a férfi. –

Szerezzek újabb szállítmányt Isten patkányaiból?

– Nem, erre már nincs szükség.

– Akkor komolyabb a dolog.

Aruj Reisz a szakállát vakargatta, aztán körmével elnyomott egy tetűt.

– Szólnod kellene a fivérednek, hogy vigyen el Isztambulba két személyt, engem meg… meg egy nőt.

Aruj keze úgy nehezedett a vállára, mint a kovács pörölye.

– Egy nőt! Nézd csak a jó öreg Oszmánt! Most már mindent értek. De… Isztambulban veszélyben leszel, a fatva elől nincs menekvés.

– Elmegyek Bajazidhoz, és tőle kérek védelmet.

Aruj Reisz úgy nézett rá, mintha máris kiterítve, halotti lepelbe csavarva látná.

– Nem tudom, mit forgatsz a fejedben, de a fivérem biztosan segít. Ám mostantól többé nem tartozom neked semmivel. Ha még egyszer találkozunk, nem állok jót az életedért.

– Nem találkozunk többé, testvérem. Hol és mikor találom a hajót?

– A következő hónap második keddjén. A régi classei kikötőben lesz, prémeket szállít.

– Nem Velencében?

– Ott túl sok a zsandár, és Classe különben is közelebb van.

A sánta bólintott.

– Helyes. Hájr egy napot vár, de nem többet. A lagúna tele van banditákkal, a velenceiek pedig folyton cserélgetik a vámtisztviselőket, és nem biztos, hogy mindet sikerül lefizetni.

Oszmán derűsen távozott. Kezében szorongatta a mozaik utolsó darabkáját. Bármilyen formát öltsön is Allah, teljesítenie kell a kérését, ennyivel tartozik neki. Most nyugodtan meghallgathatja Gua Li történetének végét, megismerheti mindazt, amit kihagyott, újrahallgathatja kedvenc részeit. Miután leadta, amit vásárolt, engedélyt kért és kapott Ludovica anyától, hogy bemenjen Leonora cellájába. Sok munkával vívta ki magának ezt a jogot.

Az asszony már jobban volt, és a gyerek is szépen fejlődött. Nagyjából most jött el az az idő, amikor meg kellett volna születnie. Az apácák Lazzarónak nevezték el, a feltámasztott Lázár után, de Leonora négyszemközt más névben egyezett meg Ferruccióval. Ám tudták, hogy amíg az asszony teljesen fel nem épül, el kell fogadniuk a kolostor szabályait, melyek szerint férj és feleség csak naponta egyszer találkozhat.

Oszmán megállt az ajtó közelében, és csak akkor lépett oda Leonora ágyához, amikor Gua Li intett neki. Kissé arrébb húzta a gyékényt,

amelyen Gua Li aludt összegömbölyödve minden éjszaka a nővére mellett – mert immár így nevezte Leonorát, akit úgy ápolt, mint egy kislányt.

– Láttad a kicsit, Oszmán? – mutatott Leonora a mennyezetről lógó kosárra. – Ugye, milyen szép? Mondd el az apjának, ha látod, mert nekem ritkán adatik meg, hogy vele legyek. Azt mondja – nevette el magát –, hogy olyan a kisfiú, mint egy kis Buddha.

– Ezek szerint nagyon tetszik neki – mosolygott rá Oszmán. – Ugye, Gua Li?

– Így van, és néha tényleg úgy mosolyog a kicsi, mint a megvilágosult. Ada Ta mindig azt mondta, hogy a gyerekek azért olyan mindentudók, mert még szorosan kötődnek az örökkévalósághoz, amelyből származnak. Nem is tudás ez, hanem tapasztalat. Ezért mosolyognak, és ezért tanulnak olyan gyorsan. Még erősebb a szellemük, mint a testük.

– Akkor miért sírnak, húgom?

– Talán azért, mert érzik, hogy még sokáig kell élniük, mielőtt visszatérnének a fénybe. Márpedig az alapján, ahogy ő sír – cirógatta meg a kisfiú arcát –, biztosak lehetünk benne, hogy hosszú élete lesz.

– Oszmán szeretné hallani a történetedet, és nekem is jót tenne, meg a kicsinek is. De mi a baj, Gua Li?

A nő mosolyt erőltetett az arcára, de hiába próbálta visszafojtani a könnyeit. Leonora aggodalmas hangja csak még inkább elszomorította.

– Semmi komoly. Csak pár napja már nem álmodom a mesteremről. Kár, hogy te nem ismerhetted meg.

– Én is sajnálom, Gua Li. Gyere, feküdj ide mellém. Fiatal lány létedre úgy ápolsz hetek óta, mintha az anyám volnál, most hagyd, hogy én öleljelek meg.

Elmúlt a sexta órája, eljött a nona, egy apáca lépett be, kezében gőzölgő tyúklevessel, kenyérrel és sajttal, de amint meglátta Oszmánt, sietve távozott. Leonora furcsállta, hogy Ferruccio nem jött, de azt gondolta, biztosan megint az apácák állták útját. Holnap majd jót nevetnek rajta. Miután együtt elfogyasztották az ételt, Leonora a mellére tette a kisfiút. Oszmán elfordult, Gua Li pedig tréfásan megdicsérte Leonora duzzadó emlőjét, azt, hogy a mellbimbójára tett kendő mindig átnedvesedik, és ha csak megérinti a mellét, máris zubog belőle a tej. Remélte, hogy ő is így lesz vele, amikor eljön az ideje. Aztán összeszedte a gondolatait, mert gyűlölte a történetnek ezt a részét, olyan haragot ébresztett benne, hogy alig bírta fékezni magát. Nem tudott közömbös maradni, mert Ada Ta is mindig azt mondta, hogy az igazság jegyében senki sem maradhat közömbös, bár

az érdek gyakran mégis hallgatásra sarkallja az embert.

48

– Az ott a fehér tunikában, Kajafás. Ő a galileai Jézus.

A komor tekintetű főpap az ajkát harapdálta.

– Magamtól is felismerem a bűnöst – csattant fel. – Nyilvánvaló, hogy az az, amelyik béklyóban van.

Az írnok nem felelt, csupán udvariasan intett a római tisztnek, hogy engedje tovább a rabot. A kormányzó úgy rendelkezett, tiszteletben kell tartani azt a szabályt, amely megtiltja, hogy tisztátalanok lépjenek a Templomba. Minden nem zsidó annak számított, továbbá a fegyveresek, a betegek, valamint azok, akik nemrég holttestet láttak, és még nem tisztálkodtak meg azóta. De ki voltak tiltva a nyomorékok is, a bénák és mindazok, akik súlyos testi hibájukkal sérthetnék a teremtett világ tökéletességét az Úr szemében. Kajafás pedig adott a szabályokra, számára a törvény volt minden, törvény nélkül káosz és romlás várna a világra, így hát a törvényt akkor is tisztelni kell, ha nem igazságos.

Jézus bűnösségét nem lehetett kétségbe vonni: Isten törvénye ellen bujtogatta a népet, valamiféle felsőbbrendű igazságosság nevében. De mi lehet felsőbbrendű az atyák Istenénél? Eretnek, istenkáromló, önnön népének árulója, jól mondta Annás. Ez az ember már gyerekkora óta veszélyt jelent. Annás ezt felismerte, és megszabadult tőle. Van benne valami gonoszság, ami nemcsak abban segítette, hogy életben maradjon, amikor ezernyi társa veszett oda, de még abban is, hogy visszatérjen. Akár a sátán, aki elvette Jóbtól a javait, a feleségét és a gyermekeit, Jézus is azt akarja, hogy a zsidókat fosszák meg mindentől – de nem azért, hogy megbizonyosodjon a hitükről, hanem hogy elszakítsa Istent az ő választott népétől, királlyá koronáztassa magát, és Isten helyébe lépjen.

– Álljon elő a fogoly! – kiáltotta el magát Kajafás.

Amíg az írnokok hivatalosan átvették a rabot, Kajafás elfordult. Zavarba hozta, hogy az imént elcsuklott a hangja. Az oszlopcsarnokot nézte, ahol majd a kihallgatás folyik. Az összeláncolt csuklójú Jézus ekkor odaállt elé, mire a főpap hátralépett. Igyekezett úgy viselkedni, ahogy az apósa viselkedett volna hasonló helyzetben. Biztos volt benne, hogy Annás titkon figyeli valahonnan.

– Tehát – folytatta némi torokköszörülés után – te volnál a zsidók királya.

– Te mondtad, nem én – felelte Jézus derűsen. – Én csupán egy ember vagyok.

A Szanhedrin felől rosszalló moraj hallatszott, de Kajafás nem tudta eldönteni, hogy neki szól, vagy annak, amit a galileai mondott.

– De hiszen azt beszélik, bujtogató vagy, azt állítod magadról, hogy te vagy a szent könyvek Messiása, és Isten fiának tartod magad!

– Azt is beszélik, hogy a Szanhedrin feje jóságos és igazságos férfiú.

Ezúttal a tanács néhány tagja elmosolyodott. Arimateai József is köztük volt. Gamaliel, aki mellette ült, odasúgta neki:

– Nem jó ez a taktika. Kajafás nagyon bosszúszomjas tud lenni.

– Már úgyis elítélték, szerintem ő is tudja.

– A hívei megpróbálják majd kiszabadítani.

– Nem hiszem, jól tudja, hogy akkor a Szanhedrin a családján állna bosszút, ezt pedig nem hagyhatja. Mindenért vállalja majd a felelősséget, és szembenéz a halállal.

Gamaliel keresztbe fonta a karját, és ismét Jézus meg Kajafás felé fordította a tekintetét. Egy lándzsás vadász meg egy láncra vert, de a helyzetével nagyon is tisztában lévő oroszlán.

– Akkor tehát tagadod, hogy Isten fia vagy?

– Nem tagadom, az vagyok. Mint ahogy te is az vagy, és minden jelenlévő, meg minden ember a Templom falain kívül. Valamennyien annak az Istennek a gyermekei vagyunk, akit te Éli néven ismersz, de más népek másképpen neveznek.

– Hallottátok? – kiáltotta Kajafás. – Káromolta az Istent! Mire várunk még? Ezért megkövezés jár.

– Nekem volna egy kérdésem – szólalt meg Arimateai József, mire mindenki elhallgatott. – A vádnak pontosnak kell lennie. Bujtogatónak nevezted őt. De ha megtehetnéd, nem te lennél-e az első, aki a római elnyomás ellen tüzeli népünket? Az ő szempontjukból veszedelmes lázító lennél, mi viszont hősnek neveznénk. Egyébként pedig nem hallottam semmiféle káromlást, ami sértené atyáink törvényeit.

Kajafás egyetértésre várva nézett körül, de József tiszteletet parancsoló fellépése és érvei hatására máris a tanács több tagja vitatkozni kezdett a szomszédjával. És ha egyszer egy zsidó vitába bocsátkozik valamiről a társaival, annak se vége, se hossza.

– Kérdezd a szombatról!

Mindenki felnézett. A hang elhalt, de a peristylium felől sarucsattogás hallatszott. Annás egy szolgára támaszkodva, lassú, nehézkes léptekkel vonult le az oszlopcsarnokba. A testét elnehezítették az évek, de a keze még nem remegett. Teknősbékaszemével hosszan nézte Kajafást.

– Kérdezd a szombatról! – ismételte meg. – Ha egy római szekér felborulna, segítene-e a kocsisnak összeszedni a rakományt?

Ezután leült a többiek közé, akik azonnal körbevették.

– Hallottad, mit mondott a tiszteletre méltó Annás. Válaszolj!

– Segíteni valakinek – sütötte le a szemét Jézus – soha nem bűn, még szombaton sem.

Kajafás a melléhez emelte a kezét, megtépte a tunikáját, majd a földre hajította a derekán végigfutó övet.

– Most – mutatott Arimateai József felé – csakugyan káromolta az Istent!

– És ki a védője? – kérdezte erre a másik, és előrenyújtotta a karját. – A törvény szerint joga van hozzá, mégsem kapta meg.

József segítségkérően nézett társaira, de sokan már a fejüket csóválták. Meglepődött hát, amikor éppen Annás védte meg, aki már kiadta a dühét, és győztesnek érezte magát.

– Józsefnek igaza van – mondta komoran. – És még ha be is bizonyosodik a vádlott bűnössége, jogában áll fellebbezni. Azt javaslom, hogy az ítélettel egy időben a Szanhedrin nyilvánítsa ki, hogy a végső döntést a kormányzónak kell meghoznia. A királyunk is az ő vendége a napokban. Az ő tekintélyük a legfőbb biztosíték a vádlott számára.

József nem szólt, csak egy pillanatra összevillant a tekintete Jézuséval, amelyből végtelen belenyugvást olvasott ki. Távozott hát Gamaliellel együtt, miközben a Szanhedrin szavazott. A galileai letartóztatásának híre hamar elterjedt Jeruzsálem-szerte. Az éjszaka folyamán előbb többtucatnyian, aztán több százan, végül már több ezren mentek fel a Templom-hegyre. Amikor feltűntek a hideg hajnal első fénysugarai, és az őrök kinyitották a kapukat, hatalmas tömeggel találták magukat szemben, amely jól hallhatóan, bár fegyelmezetten morajlott.

Amikor azonban őrei kíséretében megjelent a láncra vert galileai, a moraj felerősödött. Volt, aki a rabot becsmérelte, mások viszont a Szanhedrint szidalmazták. A két tábor szóváltásba keveredett, ami aztán ökölharccá és kőhajigálássá fajult. A kapukat ismét becsukták, meg kellett várni, míg odaért egy teljes római cohors, amely felsorakozott az út mentén, hogy megakadályozza a további zavargásokat, és Jézust átszállíthatták a Templomból az Antonia-erődbe, ahol Poncius Pilátus kormányzó és Heródes Antipas király várta.

Már magasan járt a nap, amikor Jézus és az őt kísérő katonák kiléptek az oszlopcsarnokból, lementek a rövid kis úton, majd felkapaszkodtak a közeli erődbe. A kétoldalt sorakozó, kiabáló tömeget erős katonai kordon szorította vissza. Ki sírva, ki örvendezve figyelte a rab elhurcolását, ám ha valaki felordított vagy felemelte a kezét, a korbács válogatás nélkül lesújtott, a bőrcsíkokhoz erősített csontdarabkák pedig elszakították a ruhákat és feltépték a húst.

– Itt van végre! – kiáltotta Heródes. – Már régóta szerettem volna

megismerni.

A király hevesen hadonászott kövérkés kezével, a rubinokkal, topázokkal és smaragdokkal kirakott aranygyűrűk csillogása pedig felingerelte a kormányzót, aki egy magas támlájú karosszéken nyúlt el. Néhány napja erősen rángatózott a szemhéja, és az orvos szigorúan ráparancsolt, hogy kerülje a villódzó fényeket. Heródes Antipas többször is körbejárta Jézust, irigyelte karcsú termetét és azt a természetes vonzerőt, amellyel megnyerte a zsidó nép egy részét, s amely – akarata ellenére – őrá is hatott. Az ilyesmi Isten ajándéka, ám az Úr a maga bölcsességében, amely olykor az őrültséggel határos, nem sejtette, milyen nagy hiba, ha nem a megfelelő embert ajándékozza meg vele. Ha olyan kapja, aki nincs hozzászokva a hatalomhoz, akár veszedelmessé is válhat, és megzavarhatja a dolgok természetes rendjét. Mint ennek a Jézusnak az esetében.

– Te nem afféle vándorprédikátor vagy – szólította meg a király. – Mi a titkod?

– Nincsenek titkaim – felelte Jézus, aki állva maradt előtte. – Csak azt mondtam a népemnek, amit gondoltam, és elláttam őket néhány jó tanáccsal.

– Hallod ezt, kormányzó? Jó tanácsokról beszél, mintha igazi bölcs volna.

Pilátus válaszképpen dünnyögött valamit. Mindent tudott erről az emberről meg a követőiről. Kétségkívül lázadók, de nem erőszakosak, legalábbis ezt jelentették neki. Pontosan erre van szükség ahhoz, hogy fenntartsák a rendet, ezzel lehet igazolni a folytonos őrjáratozást az utakon és a piacokon anélkül, hogy a római megszállás elnyomásnak tűnne. Ezek az emberek olyanok, mint a kifakadt fekélyek: zavaróak ugyan, de megszabadítják a testet az ártalmas nedvektől.

Ostoba zsidók, a gőgjükkel, az irigységükkel és a törvényhez való képtelen ragaszkodásukkal – mintha a törvény változtathatatlan volna és örök, nem csupán a kormányzás eszköze. Ha elítélik ezt a Jézust, mártírt csinálnak belőle – persze, az is lehet, hogy a Szanhedrinnek pontosan ez a szándéka. Ez ugyanis ürügyet szolgáltatna a Róma elleni felkeléshez. Heródes kérését hallva Pilátus összerezzent.

– Mutass nekem valami csodát, Jézus!

– Mit akarsz tőlem, Heródes, nincs elég udvari bolondod?

A tetrarcha az ajkába harapott, Pilátus arcán pedig halvány mosoly jelent meg.

– Szemtelen vagy, galileai! Nem tudod talán, hogy egyetlen szavunkkal szabaddá tehetünk?

– Köszönöm, de én már szabad vagyok, még ha a láncok le is húzzák a tagjaimat. Én csak annyit kérek, hogy engedjetek el, ha lehetséges. A

Szanhedrin már ítélt felettem.

– Akkor mutass valami csodát – erősködött Heródes –, és ha igazi varázsló vagy, megkérem a kormányzót, hogy engedjen el az udvaromba.

– Nem vagyok varázsló – rázta a fejét Jézus. – De téged nem érdekel az igazság, te csak szórakozni akarsz.

– Én viszont nem – szólalt meg Pilátus, és nehézkesen feltápászkodott a karosszékből. – Az istenekre mondom, szeretném megérteni, mi okból vagy itt. Szeretnélek megismerni.

– Előbb csodát kell tennie előttem – mondta sértődötten Heródes. – Én vagyok a királya.

– A fejeden lévő aranykorona jóval kevesebbet ér, mint bármelyik római tábornok babérkoszorúja. Egyetlen érdemed van, Heródes, hogy az apád nemzett. Rókának neveznek, pedig csak egy kövér szamár vagy.

Heródes felhúzta a vállát, és harapdálni kezdte az ujjbütykeit. Rásandított a kormányzóra, aki így megalázta a galileai füle hallatára, és magában bosszút esküdött. Persze, ez nem most lesz. Egyelőre siránkozni kezdett:

– Beteg vagyok, Pilátus, tudod, hogy vízkórban szenvedek, és ha rám tör a rosszkedv, egyenesen férgek bújnak ki a számból. És majd belehalok, hogy beteg az én Lesbonaxom, aki egy napon, ha a császár is úgy akarja, követ majd a trónon. Az anyja már szó szerint kisírta a fél szemét. Értsd meg, ha ez az ember csakugyan képes csodát tenni, megmentheti szegény családomat.

– Biztos vagyok benne, hogy ha Jézus tudna neked segíteni, megtenné, nem igaz, galileai?

– Úgy hiszem, rangod ellenére becsületes ember vagy – felelte Jézus –, és ezért jogod van megtudni az igazat. És ha az igazmondással meg tudom menteni magamat és a családomat, örülni fogok neki. Az, amit az emberek csodának tartanak, csak az ő szemükben az, az enyémben nem. Abban az országban, ahonnan jövök, a szerzetesek megtanították nekem, hogyan tud a bennünk áramló energia különleges hatást gyakorolni az emberekre és a dolgokra. Sok gyakorlás és türelem kell hozzá, de akár te is képes lehetsz rá.

– Én is?

– Maradj csöndben, Heródes. Hadd folytassa.

– Amikor visszajöttem, egy megsebzett, szenvedő, csüggedt népet találtam. Szabadságról, igazságról, becsületről és szeretetről beszéltem nekik, mert ezekben hiszek. Csak azért akartam elkápráztatni őket, hogy meghallgassanak, hiszen egyszerű emberek. Neked is szükséged van nagy palotára és csillogó jelvényekre, hogy érzékeltesd a hatalmadat, és ez még nem csalás. Én is ehhez az eszközhöz folyamodtam. És sosem állítottam,

hogy isten lennék, mint ahogy azt sem, hogy ezek a csodák valamiféle istentől származnának. Ezek az emberek vakok és süketek voltak, én csak megpróbáltam kinyitni a szemüket és a fülüket. De azt is mondtam, hogy nem lehet igazságosság az égben, ha nincs a földön.

– Róma a világ minden tájára elvitte az igazságosságot, még ha fegyverekkel is.

– Ezt nem tudom. De a fegyverekben nem bízom, nincs olyan isten sem az égben, sem a földön, akinek a nevében bárkinek joga volna megölni, megsebesíteni másokat, vagy rájuk kényszeríteni az akaratát. Elmondtam mindenkinek, aki hajlandó volt meghallgatni, hogy nem kell ugyanazt gondolniuk, amit én gondolok, csupán azt akarom, hogy szabadon döntsenek. Nyugodtan gondolhatnak mást is, amennyiben tudatosan hozzák meg a döntésüket. Az atyák törvényeit elfogadni vagy bírálni se nem helyes, se nem helytelen. Az a lényeg, hogy a saját tudatos akaratunk vezéreljen minket. Sosem kértem, hogy kövessenek. Minden embernek önmagát kell követnie, a lelkében érzett jót, a lelkiismeretét, az igazságot, és nem a törvényt. Én csak elhoztam a magam kövét, amely persze a többivel együtt akár magas hegyet is alkothat. Nem a cél elérése számít, hanem az oda vezető út.

Jézus felsóhajtott, Heródes szóra nyitotta a száját, de aztán inkább intett Pilátusnak.

– Jóval veszedelmesebb ember vagy, mint ahogy leírták, galileai. De ez még nem jelenti azt, hogy bármilyen bűnt követtél volna el. Nekünk írott törvényeink vannak, és senki, még a császár sem helyezheti magát fölébük. És ha nincs beleírva a törvénybe, hogy egy bizonyos cselekedet bűnnek számít, akkor senkit nem ítélhetnek el érte. Megfigyelés alatt tartottalak, mert ez volt a kötelességem, az embereim mindenhová követtek. A nép szeret, de nem biztattad őket felkelésre, másokkal ellentétben nem szólítottad fel őket arra, hogy ragadjanak fegyvert Róma ellen. Az ilyen esetekben a politikai érdek olykor azt kívánja, hogy hunyjunk szemet.

Pilátus megfordult, és Heródesre pillantott, aki mintha kővé dermedt volna.

– Róma szemében tehát – folytatta a kormányzó ismét Jézus felé fordulva – nem vagy bűnös. Mindazonáltal mi, rómaiak megengedjük, hogy az általunk meghódított országok megtartsák saját törvényeiket, amennyiben azok nem ellentétesek a mieinkkel. A Szanhedrin azzal vádol, hogy megszentségtelenítetted a szombatot, ami számomra teljesen közömbös, de nem hagyhatom figyelmen kívül. Így hát vissza kell, hogy küldjelek hozzájuk, kivéve, ha…

Jézus értetlenül nézett rá, mire Pilátus végigsimított a szakállán.

– A Szanhedrin csak a zsidók fölött ítélkezhet. Ha azonban akarod,

római polgárrá tehetlek, és akkor nincs hatalmuk többé fölötted.

Heródes ekkorra már véresre harapdálta az ajkát. Amikor megérezte saját vérének édes ízét, elhagyta a kormányzó szobáját. Ketten maradtak. Jézus lesütötte a szemét, és a fejét rázta.

– Létezik egy szabály, amely nincs felírva semmilyen törvénytáblára, de bele van vésve az eszembe és a szívembe. Ne áruld el azt, aki szeret téged, különösen azt, aki felkínálta neked a lelkét. Köszönöm, Pilátus, de nem tehetem, még akkor sem, ha a családomnak is római polgárjogot adományoznál.

– Tudod, mit jelent, hogy visszautasítod az ajánlatomat?

– Tudom, és kész vagyok szembenézni vele.

– Az istenek kísérjenek utadon, galileai.

– Így lesz – mosolygott rá Jézus. – Ők itt vannak bennem a világ kezdeteitől fogva, és csakis az életem igazolja a létezésüket.

Három nappal voltak a pészah, vagyis az elkerülés ünnepe előtt. Sok száz évvel ezelőtt ezen a napon az Úr angyala végzett minden egyiptomi család elsőszülöttjével. Csupán azokat a házakat kerülte el, ahol az ajtót bárányvérrel kenték be. Kegyetlen, gyilkos isten volt ez, aki sok ezer ártatlan gyermeket akart lemészárolni. A rettegés és a halál istene, az, aki Kajafás közvetítésével tudatta Jézussal, hogy másnap a vesztőhelyre viszik, és felszögezik a keresztre, amely már várja a Golgotán, vagyis a Koponya-hegyen. Zsidó ítélet, de római büntetés – a Szanhedrin ezáltal a rómaiakra hárította a felelősséget. Mint a brahmanok, akik egyik kezükkel a szent máglya tüzét élesztették, a másikkal pedig nőket taszítottak a lángok közé, mert az istenük ezt várta tőlük. Pedig csak a saját hatalmukat akarták megőrizni ezzel a szörnyűséggel. Jézus most már csak Ong Pában és az ő tanításaiban hitt.

– Mint ahogy te hiszel Ada Ta szavaiban, húgocskám.

Gua Li ismerte a történetet, és fel is volt készülve rá, arra azonban nem, hogy el kell válnia apjától és mesterétől. Lehajtotta a fejét az ágyra, és hagyta, hogy Leonora megsimogassa.

49

FIRENZE, 1498. FEBRUÁR 15-TŐL

– Ülj le, Ferruccio.

A felszólítás meglepte, miként azon is elcsodálkozott, milyen közönnyel fogadta – legalábbis látszólag – a gyermek születését a barát. Pedig igazán örömmel tölthetné el, hogy Isten újabb teremtménye jött a világra.

Most, hogy ott állt Savonarola előtt, úgy érezte, nem is hetek, hanem évek teltek el legutóbbi találkozásuk óta. A barát amúgy is sovány, beesett arcán most már a felső fogsor körvonalai is látszottak, szeme pedig olyan nedvesen csillogott, mint az öregeknek. Remegett a keze, amikor átnyújtott Ferrucciónak egy papírtekercset.

– A Könyörületesség Tiszteletre méltó Testvériségétől.

A hangja sem csengett már olyan tisztán, mint amikor a szószékről egészen a mennyezetig szárnyalt, aztán csigavonalban leszállt az oszlopok között, és egyenesen az emberek lelkébe hatolt. Rekedtes lett, és nem a torkából jött, hanem a gyomrából.

– Még kedvesek is, arra kérnek, hogy engedélyezzem magamnak a megérdemelt pihenést, de én csak egyféle pihenést ismerek: az örök nyugalmat. Arra biztatnak, hogy menjek el volterrai testvéreikhez, akiknek szükségük van jó szavakra, mivel sokakat elvitt az éhség és a hideg. De én – folytatta, és a szeme felcsillant egy pillanatra – az élőknek akarok beszélni! A rothadt húst meghagyom a férgeknek…

– Akkor ne menjen, atyám.

– Olvasd el ezt is, meg ezt, meg ezt.

Savonarola köhögött egyet, aztán egy csomó levelet tolt Ferruccio elé. Némelyiket pergamenre írták, mások négyrét voltak hajtva. Ferruccio megnézte a fejléceket: a gyapjúfonók céhe, a kelmeárusoké, a bíróké és a jegyzőké, de még a céhek priorátusától is jött egy levél, kék címerpajzzsal, benne a *libertas* szó, aranybetűkkel. Ferruccio a barátra nézett, majd amikor az bólintott, olvasni kezdett. Valamennyi levél – hol könyörgő, hol parancsoló hangnemben – arra kérte a tiszteletre méltó Girolamo Savonarola testvért, hogy hagyja el Firenzét, mivel őszentsége VI. Sándor interdiktummal fenyegeti őket, amennyiben a fent nevezett személyt nem adják át az egyháznak, vagy szabad akaratából nem távozik legalább harminc mérföldre Firenzétől.

– Egész Firenzét ki akarja átkozni?

– Farizeusok és szadduceusok, a feltámadásban sem hisznek, csak a vagyonszerzés érdekli őket. Áruló Júdások, akik kevesebb mint harminc ezüstért eladták magukat az ördögnek. Nem attól félnek, hogy szent szertartások híján a lelkük a pokol tüzén fog égni, csak attól rettegnek, hogy elvesztik a javaikat. Azért ejti kétségbe őket az interdiktum, mert akkor a pápa elkobozhatja a vagyonukat. Nem tudják, hogy minden, amijük van, kő gyanánt húzza majd le őket, amikor át kell kelniük a Styxen, és megfulladnak. Akár így, akár úgy, a nagy szajha mindenképpen hasznot húz a dologból.

Savonarola most már magában beszélt, nem is fordult Ferruccio felé. A lovag fel akart állni, de a barát intett csontos kezével, hogy maradjon, és addig fürkészte résnyire szűkült szemével, míg vissza nem ült.

– Te gyűlölsz valakit, aki ártott neked, de félsz is tőle. Az illető csak a kölyke annak a léha nőstény oroszlánnak, amelyik epével táplálja a kicsinyeit, de már eleget kapott a keserű táplálékból.

– Egész életemben átkozni fogom a nevét, de elég volt a háborúskodásból. Nekem már csak a feleségem és a fiam számít.

– Neked! De ő nem elégszik meg a vérrel, amibe éppen csak belekóstolt. A húst és a szívet akarja, neked pedig nem lesz erőd, hogy ellenállj neki.

– Messze leszünk tőle.

– Ha idejön, akkor nem – jelentette ki a barát.

Ferruccio felpattant, és a keze azonnal a kardja markolatát kereste, de hiába, a kolostorban nem lehet fegyvert hordani. Ökölbe szorította a kezét.

– Az Isten verje meg!

– Már megtette, Ferruccio, a születése pillanatában: kénytelen olyan öltözéket viselni, amely égeti a bőrét. De most hallgass meg. Az én időm lassan lejár, de te és Leonora nem fogtok követni.

– Mentse meg Leonorát és a fiamat, és én segítek önnek.

– Oda, ahová én megyek, nem követhetsz, sok bűnöm van, amit le kell vezekelnem, több, mint neked, és másfélék. Mire Medici a pápai harsonák szavára diadalmasan bevonul Firenzébe, ti már messze lesztek. Ez az akaratom.

Ferruccio arckifejezése ellenkezésről árulkodott.

– Megölném, ha módomban állna, vagy ha elérnék vele valamit. Nincs hely Itáliában, ahol elrejtőzhetnénk.

– Igazad van, sőt talán egész Európában sincs. De – ragadta meg Ferruccio mindkét kezét – van egy hely, ahol biztonságban lehettek.

Ferruccio egy őrült tekintetét látta, de egyben egy jó barátét is – és nem volt más, amibe belekapaszkodhatott volna.

– A török, Ferruccio. Az ő hatalmuktól még az ördög is fél. Már beszéltem Oszmánnal – tért a tárgyra –, pár nap múlva elutaztok vele.

Savonarola ezzel véget vetett a beszélgetésnek. Ferruccio összekulcsolta a kezét, és megpróbált a barát szemébe nézni, de az már a papírjai fölé hajolt. Horgas ujjai, amelyeket csak részben takart el a durva, ujjatlan kesztyű, kotorásztak a lapok között, aztán megálltak, majd továbbszaladtak, mint a zsákmányt kereső pókok.

– Atyám!

– Még mindig itt vagy? Menj a feleségedhez meg a fiadhoz! És még ma este beszélj Oszmánnal, ő majd elmond minden részletet.

– Atyám!

– Mi az? – Savonarola nyitott tenyérrel az asztalra támaszkodott. – Mit akarsz még?

– Miért teszi?

A barát szájából kitörő hörgés mintha nevetés akart volna lenni, bár az arca komor maradt.

– Szeretetből? Nem, fiam. A szeretetemet Istennek adtam, ő mindet elvette, és egy szemernyit sem hagyott belőle e világi testvéreimnek. Nem, más az oka, és ez az ok egyenesen Istentől származik. Amikor a szent kötelékben egyesítettelek benneteket, megesküdtem, hogy ezt a köteléket senki sem tépheti szét, sem az égben, sem itt a földön. Csak a halál, amelyet Isten pártatlanul oszt szét a hatalmasoknak és a szegényeknek, a jóknak és a gonoszoknak, az öregeknek és a gyerekeknek. Kötelességem, hogy mindenkitől megvédjem a házasságotokat, még tőletek is, tévedés ne essék. Nézz rám, Ferruccio! Jobban kell félned Isten kegyességétől, mint a haragjától, mert arról kell majd számot adnod életed végén. És most menj, hagyj egyedül Vele.

Savonarola jóslatai hamarosan beteljesedtek. A „haragosak”, és különösen a Medici-pártiak egyre nagyobb számban vonultak fel-alá Firenze utcáin. Nem telt el úgy nap, hogy valamelyik kereskedőnek, akiről úgy vélték, Krisztus köztársaságának híve, ne dúlták, ne gyújtották volna fel az üzletét. És nem volt kihez fordulni, mert a hatóság emberei csak a vállukat vonogatták, s várták, hogy kiderüljön, merről fúj a törvény szele. Ha valaki a domonkosok csuhájában lépett ki az utcára, az a biztos halálba ment. Ha véletlenül túlélte volna a botütéseket, akkor az Arno sebesen örvénylő, jeges vizébe lökték.

Néhány napig meleg felhők csalogatták az első tétova fecskéket, ám ezután váratlan, bőséges havazás tört a városra, és a tél végi hideg a

kedélyeket is lehűtötte. A kényszerű nyugalom sokakat gondolkodásra késztetett, és fokozta a bizonytalanok félelmeit: az interdiktum úgy lebegett fölöttük, mint a hópelyhek a város fölött, és nemcsak a háztetők omlottak be a hó terhe alatt, de a bűnök is nagy súllyal nehezedtek a lelkekre. A Savonarola mellett kitartó „siránkozók" napról napra fogyatkoztak, és megfogyatkoztak vezetőjük, Francesco Valori reményei is – immár nem számított rá, hogy Savonarolától azt a parancsot kapja, lépjen kapcsolatba zsoldos csapatokkal. Carlo Baglioni, Ranuccio da Marciano, Fernando di Peraltra és mások egyre csak jöttek-mentek Toscana és Umbria között, de a hadvezéri megbízatás váratott magára. Pedig a rendteremtéshez elég lett volna ezer angol íjász meg svájci pikás és kétszáz spanyol lovas.

Még Oszmán is ritkábban látogatott ki a piacra. A hentesek meg a zöldségárusok nem győztek engedményt kínálni neki, mert attól féltek, hogy átpártolt a konkurenciához.

– Tehát te mindent tudtál?

Ferruccio Leonora kezét szorongatta. Meglepte, hogy a felesége, Gua Li, sőt még Zebeide is ismeri a titkot, csak ő nem tudott semmiről. Gua Li ekkor kiment a szobából, magukra hagyta őket.

– Mind attól féltünk, hogy nem helyeselnéd – szólt esdeklő hangon Leonora –, és hogy valamiképpen bosszút akarsz állni Medicin.

– De hogy gondolhattad, hogy még egyszer elhagynálak?

– Az idő a hegyek körvonalait is megváltoztatja, és a legerősebb tornyokat is ledönti, Ferruccio. Egyébként pedig féltem. Ugye, nem hagysz el többé?

– Soha, szerelmem.

Isten veled, Firenze, fehér márványtemplomaiddal, szűk sikátoraiddal, ahol mindenféle szag kavarog. Búcsút veszünk kiáltozó boltosaidtól, jókedvű klerikusokkal zsúfolt lodzsáidtól, az Arno morajától, a környékbeli, kalászt érlelő domboktól, a tanyasi táncmulatságoktól, a dús szőlőkertektől, a bőven termő gesztenyésektől, a tölgyesektől, ahol vaddisznók csörtetnek a fák között. Ferruccio nyers gyapjúköpenybe burkolózva – mintha közönséges kereskedő volna – haladt a Careggibe vezető úton, s közben az alant elterülő várost és a környező vidéket csodálta.

Volt még egy feladata, egy kötelessége, amely alól semmiképpen nem akarta kivonni magát. Nagyjából három éve tett esküt Mirandola gróf halálos ágyánál, és ez az eskü örökre összekötötte őket. A ház érintetlen volt, eltekintve a fáskamrában talált rókaodútól. Ferruccio arrébb tolta a nagy konyhaasztalt, és kiemelt egy padlócsempét, amelyből egy kissé olajos rongyot húzott elő. Kibontotta, és

végighúzta ujját a könyv vörös szattyánbőr kötésén. Ez volt Giovanni Pico Titkos téziseinek utolsó eredeti példánya. A téziseké, amelyeket Ada Ta és Gua Li is ismer, amelyek miatt a barátját megölték, amelyek az ő életét is feldúlták. Meg kell őriznie őket, meg kell óvnia őket attól a világtól, amely még nem áll készen a befogadásukra. A tézisek Issza könyvével együtt véget vethetnének a hatalmasok uralmának, és kitárhatnák a földi paradicsom kapuit.

Egyetlen embert ismert, akiről tudta, hogy biztosan megőrzi őket még a halálon túl is, és nem tesz fel kérdéseket. Mert Giovanni őt is úgy szerette, mint Ferrucciót, bár másféle szeretettel. Ferruccio most felment a Strada delle Fornaci és a Vico delle Santucce között álló toronyba. A téglaégető kemencék melege sok olyan embert vonzott az itteni házakba, akinek nem volt pénze fűtésre, bár nyáron sok gondot okozott a sűrű füst. A hidegtől elkékült kezével bekopogott a faajtón. Az aszott alak, aki ajtót nyitott, gyanakodva méregette, de amikor ráismert, kis híján elejtette a mécsest.

– A barátom barátja mindig szívesen látott vendég. Gyere be, és bocsáss meg a körülményekért, de már csak ez a hely maradt nekem. Meg az emlékek. Mesélj magadról!

Nem sokat kérdezősködtek, hosszan beszéltek viszont Mirandola gróf életéről és haláláról. A gróf személye erősebb kapcsot jelentett kettejük között, mint ha valódi barátságban lettek volna. Amikor leszállt a sötétség, Girolamo Benivieni megosztotta Ferruccióval a vacsoráját: kenyeret, sajtot, kelkáposztaleveleket és egy kevés bort.

– Jól elbeszélgettünk, de nem úgy ismerlek, mint aki ezért látogatott meg.

– Igazad van. Becsületemre mondom, nem kérnék tőled semmit, ha nem lennék rákényszerítve – szorította a mellére a kezét Ferruccio.

– Tudom, hogy becsületes ember vagy, ő is ezért bízott benned, és együtt szabadítottatok ki a Nona-torony tömlöcéből.

– Gyalázatos volt a vád.

– Számomra nem, joggal jelentettek fel, legalábbis a törvények alapján, és talán az ítélet is jogos volt. Tudod, mennyire szerettem őt, nem lett volna szabad hagynom, hogy egy jóképű legény elcsábítson.

– Sosem ítéltelek el.

– Tudom. Akkor most engedd meg, hogy lerójam a tartozásomat.

– Szó sincs itt semmiféle tartozásról, csupán kérni szeretnék tőled valamit az ő nevében.

Ferruccio előhúzta a bekötött kéziratot, és átadta Benivieninek, aki lassú mozdulattal végigsimított az aranybetűkön.

– Először és utoljára a Palazzo de’ Rossiban mutatta meg nekem,

akkor, amikor még élt a remény. Ez volt az élete, és ez lett a halála.

– Megesküdtem a magam és az utódaim életére, hogy megőrzöm, de veszedelmes utazás áll előttem, és veszedelmes a hely is, ahová megyek.

– Vigyázok rá, ameddig élek, Ferruccio, és amikor visszatérsz, visszaadom neked. Ha pedig előbb meghalnék, magammal viszem. A költőknek nem sok minden adatik meg életük során, de ha meghalnak, maguk mellett tarthatják a műveiket, úgysem olvassa őket senki. Vásároltam egy sírhelyet a San Marcóban, és jó kapcsolatban vagyok a domonkos őrökkel. Megtalálod majd a könyvet ott, ahol olyan üzenetet hagyok neked, amelyet csak mi ketten értünk.

– Rendben. Senki nem tudhatja rajtunk kívül.

– A tüzes karikát fogjuk használni, amely Giovanni születésekor jelent meg, a napot. A Purgatórium második énekében Dante a nap útjáról ír. Tudjuk, hogy amikor a nap spanyol földön delelőre hág, akkor az antipóduson, a Gangesz partján éjfél van. Találd meg hát azt a mondatot, amelyben a Tagus, a Gangesz és az antipódusok szerepelnek, és ha engem már nem lelsz itt, megtalálod a téziseket.

Ferruccio tehát mindent elintézett. Miközben a kolostor felé ballagott, látta, mi következik. Karóra tűzött fejek, hevenyészett bitófákról lógó testek, az út szélén hagyott, megbecstelenített apácák. A kutyák készen állnak, hogy kikergessék az odújából a farkast. Ideje elmenni.

50
1498 MÁRCIUSA

Mariano da Genazzano testvér meghallotta az idők szavát. A fivére megengedte neki, hogy kapcsolatba lépjen Savonarolával, és ily módon megmentse azt a nőt, akihez a rettegett domonkos barát nyilvánvalóan ragaszkodik valami ismeretlen okból. Marcello halála megkímélte attól, hogy számot kelljen adnia a Medicieknek erről az árulásról – ő már mindkettejük helyett megfizetett az engedetlenségükért. Marianónak tehát egyfelől volt egy titka, amely jól jöhetett volna, ha valamiféle alkura kerül sor, másfelől viszont biztos volt benne, hogy senki sem fog beszélni, hacsak nem maga Leonora, akit egyébként még sajnált is egy kissé. Ha majd eljön az ideje, ártalmatlanná teszi a nőt, amint hivatása követeli. Hiszen nem azt írja-e Szent Ágoston, hogy „az asszonyi állat nem kitartó és nem is állhatatos: gonoszság lakozik benne, meg akarja alázni a férjét, ő a forrása minden viszálynak és háborúságnak, és ő az útja valamennyi bűnnek”?

Elérkezett a cselekvés ideje, többet nem kívánhat Istentől. Mariano nem volt híján az ékesszólásnak, és a pápai fenyegetés – amely, minő véletlen, pontosan megfelelt Giovanni de’ Medici bíboros érdekeinek – ötletet adott neki, hogyan teremthetne fényesebb jövőt a maga számára. Ha Rómában elismerik az érdemeit, összejöhet valami zsíros javadalom, egy apáti vagy akár egy püspöki cím is. Így hát miközben Firenze azon emésztette magát, feláldozza-e Savonarolát, akinek pedig nincs más bűne, mint az, hogy az isteni igazságszolgáltatást az e világi érdekek fölébe helyezte, Mariano testvér nekiállt olajat önteni a tűzre.

Szavai kedvező fogadtatásra leltek: Savonarola bűneit hallva az emberek máris elfogadhatóbbnak érezték az elkerülhetetlen ítéletet. Mariano testvér lángoló prédikációiban a legkülönbözőbb vétkekkel vádolta meg a barátot, a gőgtől – amely közismert volt – az eretnekségig. Hamis prófétának nevezte – hiszen maga a pápa is kiátkozta –, sőt még arra is célozgatott, hogy az uzsora és a szodómia sem idegen tőle. Szónoki hevületének köszönhetően a szűk Santo Michele all’Orto- és Santo Piero in Schiaraggio-templom után az új, tágas Santa Crocéba is eljutott, ahol több mint ezer polgár sereglett össze, hogy meghallgassa. Az egyre gyérebb számú „siránkozók”

persze távol maradtak, és csak gondolatban esküdtek bosszút ellene.

Így ment ez, amíg csak Francesco di Puglia testvér, aki Marianóval felváltva prédikált a Santa Crocéban, tovább nem lépett, és nyíltan istenítéletre nem hívta a domonkos szerzetest.

– Én biztosan nem élem túl – emelte égnek összekulcsolt kezét –, de a keresztényi szeretet arra kötelez, hogy áldozzam fel az életemet, ha ezáltal megszabadíthatom az egyházat egy eretnektől, aki már eddig is sok-sok lelket vezetett az örök kárhozatba.

Savonarola másnap értesült a kihívásról, ám ekkor már nem lehetett lecsillapítani a kedélyeket. Az isteni szellemmel eltelt pesciai Domenico Buonvicini, a barát lelkes követője időközben kihirdette a népnek, hogy az Úr, ha akarja, világosan értelmezhető csodás jelekkel mutatja majd meg, melyik oldalon áll.

Francesco testvért ez váratlanul érte: az istenítélet csak provokáció akart lenni, olyasmi, amit nyomatékosításként kiált világgá az ember az emelvényről. Máskor is előfordult már, hogy arra kérte a Mindenhatót, sújtsa villámával ott helyben a szószéken, s minden jelenlévő várakozóan bámult felfelé. Ám ezúttal a hívek komolyan vették a dolgot, már előre élvezték a jelenetet, így hát nem fújhatott visszavonulót.

A római káptalantól egy ferences érkezett a pápa küldötteként, és kijelentette, hogy a kesztyűt Savonarolának magának kell felvennie. Ám mivel a barát nem jelentkezett, Buonvicini pedig ragaszkodott a kihíváshoz, találtak egy harmadik résztvevőt, egy Giuliano Rondelli nevű firenzei minoritát, egy szerény ferencest, aki belekeveredett a dologba. A városi kancellár előásta a régi könyvekből a tűzpróba szabályait, majd aláírták a szerződést Ceccone jegyző előtt, aki arról vált híressé, hogy nemrégiben csípős hangú gúnyverseket fabrikált Savonarola ellen, az egyikben példának okáért arra biztatta, hogy sültek és rántották között hajózzon.

Ezek után két láb szélesen és nyolcvan láb hosszan füstölgő parazsat terítettek le. Buonvicinit levetkőztették, mert attól féltek, hogy a csuhájában valami varázserejű alkalmatosságot rejteget, ami segítheti a próba kiállásában. Az új ruhába öltöztetett domonkos ezután a tömeg üvöltése közepette a szakramentummal a kezében elindult az izzó szén felé. A ferencesek tiltakozni kezdtek, mondván, hogy ha a szent ostya megégne, abból hatalmas botrány kerekedne, és ez szentséggyalázás. Buonvicini cserében azt követelte, hogy ellenfele tegye le a fakeresztet, a tömeg pedig hangos morajjal fogadta az újabb időhúzást. Addig egyezkedtek, míg egy heves zápor ki nem oltotta a parazsat. Aznap tehát már semmi sem történt, a csőcselék legnagyobb

bánatára, amely azzal vigasztalódott, hogy jól megverte a Siránkozók közé tartozó, fegyvertelen Francesco Valorit.

Más kerületekben is kitört a csetepaté, az egyik helyen meg is halt egy pék, akit barna csuhája és csuklyája miatt szerzetesnek néztek. A Bargello őrei válogatás nélkül osztogatták a csapásokat ide is, oda is, és sok ház maradt kapu nélkül.

A Santo Niccolò-torony alatti kapun ily módon észrevétlenül gurulhatott ki egy kocsi, amelyet egyetlen izmos ló húzott. Egyszerű, egytengelyes jármű volt, sötét bőrtetővel. A bakon két férfi ült, odabent pedig három nő meg egy csecsemő, akit meleg takarókba csavartak, és nádból font bölcsőbe fektettek. Amikor a Via Bolognese emelkedni kezdett Fiesole felé, és a torony már egészen kicsinek látszott, Ferruccio levette a csuklyáját.

– A classei kikötő ötnapi útra van innen.

– Hat – felelte Oszmán egyenesen maga elé nézve. – Nehéz a kocsi.

– Igaz, ketten hamarabb odaértetek volna. Neked köszönhetem, hogy megmentetted a családom életét – hadarta Ferruccio.

– Senki nem tartozik hálával Oszmánnak – fordult felé a török. – Mindent Gua Linek köszönhettek.

Oszmán megrántotta a gyeplőt, mire a kis termetű, erős ló megrázta a fejét, de azért gyorsabban kezdte szedni a lábát. Ferruccio nem szólt, csak hátrafordult. Zebeide ringatta a kisfiút, a másik két nő pedig éppen nevetett valamin. Szerette volna magához ölelni Leonorát, a karjába venni a fiát, aztán odaadni az asszonynak, hogy tegye a mellére, és kiélvezni a családi kör bensőségességét. Ehelyett magányosnak érezte magát, el is kapta a tekintetét, mert miközben a két nő barátsága egyre szorosabb lett, őrá minden mérfölddel egyre súlyosabban nehezedett a megcsalás bűne. Ez az a bűn, amiről olyan gyakran beszélt a barát? De nincs olyan Isten, aki megszabadíthatná ettől a tehertől, talán csak Leonora, a benne rejtőző Istenanya, aki szeretetből mindent megbocsát, meggyógyít, megszabadít. Nem ítélkezik, nem gerjeszti haragra a bűnbánat, amely már önmagában a legsúlyosabb ítélet – hiszen ő is attól tart a lelke mélyén, hogy mindent elveszített, még akkor is, ha Leonora sosem tudja meg, mi történt.

Vaglia határában megálltak egy postaállomáson. A helybéli szerzetesek vendégül látták őket az apátságban. Azután a Marradi nevű városka következett, ahol a bencések fogadták be őket. Brisighellában Gua Li bejelentette, hogy nem érzi jól magát, ezért két napig kellett időzniük egy fogadóban, melynek zsidó tulajdonosa hosszasan vitatta meg Oszmánnal azt a kérdést, hogy szabad-e a

férfiembernek idegen nő kezét megérintenie. Egyébként végül arra jutottak, hogy ha nem rokonok, és nem is az áhítat jeléről van szó, akkor jobb, ha a férfi nem ragadtatja magát ilyen gesztusra.

Amikor Leonora hársfavirágból és körömvirágból készült gyógyteát vitt Gua Linek, Ferruccio megállította egy szóra.

– Most rajtam a sor, hogy segítsek neki – mondta az asszony mosolyogva, majd a férje hálás tekintete láttán letette a csészét a lépcsőre, megsimogatta Ferruccio arcát, aztán továbbment.

A mocsarak látványa azt jelezte, hogy immár az Este család uralma alatt álló hercegségben járnak. A zuhogó esőben, amely alaposan próbára tette a bőrtetőt, a hetedik napon érkeztek meg a classei kikötőbe.

A vízen karcsú vitorlások és széles halászhajók ringatóztak, mellettük a lapos fenekű folyami dereglyék, amelyekkel a kereskedők szállították árujukat a csatornákon. De vasárnap volt, ezért a kihalt rakparton csak néhány hálójavító dolgozott. A kikötő fölött sirályok rikoltoztak, és olykor egy magányos kormorán repült el. A társaság két éjszakán át együtt aludt, a férfiak felváltva őrködtek. Ferruccio most először pihenhetett néhány órát Leonora mellett, ám amikor végre átkarolta a feleségét, és lehunyta a szemét, Oszmán máris felkeltette, mert eljött a váltás ideje.

A harmadik napon a török rámutatott a ködben egy hosszú árbocos, vörös vitorlákkal felszerelt hajóra.

– Az ott Hájr al-Din *chebec*je.

Oszmán bemászott egy csónak zárt tartályába, amelybe a halakat szokták dobálni, hogy ne ugráljanak vissza a vízbe. Kényelmetlen helye volt, de nemigen láthatták. Ferruccio figyelte, ahogy a török vékony evezővel hajtja a csónakot, amely angolnaként siklik a nagyobb hajók között, míg el nem tűnik a tengerillatú ködben.

– Aruj azt mondta, hogy többé semmivel sem tartozik neked, sánta.

– Így van, Rőtszakállú, rendeztük a számlát.

– Csak anyám hív így, meg az ellenségeim.

– Nem vagyok az anyád, de az ellenséged sem. Vigyél el minket Isztambulba, és többé nem látsz.

A Rőtszakállú két matrózának segítségével Oszmán eladta a lovat tizenkét ezüstért, a kocsit meg háromért egy velencei kereskedőnek, aki eredetileg tíz ezüstöt kínált a kettőért összesen. Amikor a csónakot felhúzták a hajó fedélzetére, Hájr al-Din Oszmánra szegezte az ujját.

– Átkozott áruló! Aruj azt mondta, ketten vagytok, nem öten. Azt a boszorkányt pedig nem tűröm meg a hajómon.

– A többiekért fizetek, a nőn pedig, akit te boszorkánynak nevezel –

suttogta a férfi fülébe, és Gua Lire mutatott –, Allah áldása van, mert most már Fatima nevét viseli, azét, aki elválasztja a csecsemőket. A Szunnában megíratott, hogy amikor a Próféta, béke és áldás szálljon rá, Medinába érkezett, találkozott egy emberrel, akinek tíz gyereke volt, és amikor ez az ember látta, hogyan játszik velük a Próféta, elszomorodott, mert ő bizony sosem ölelte meg őket. Mire Mohamed, dicsőség az ő cselekedeteinek, azt felelte neki, hogy aki szereti a gyerekeket és gondjukat viseli, azon Allah áldása van. Kapsz egy forintot, hogy elvidd azt is, akit nem látsz, Bajazid pedig további százat ad majd neked.

Hájr al-Din vállat vont.

– A fivérem küldött hozzám, úgyhogy most már ő is az adósom. Ez pedig megrövidíti az életemet. Minden adós a hitelezője halálát kívánja, és szerintem ezalól Aruj sem kivétel.

– A fivéred szeret téged, amint a törvény rendeli, akármilyen vagy is. A Szunnában megíratott…

– Hogy ne bosszantsd fel azt, aki vendégül lát. Menj velük, Oszmán, és gondoskodj róla, hogy csak akkor jöjjenek elő, amikor az égen megjelennek a csillagok.

Kelet felől már előretörtek az este árnyai, amikor a hajó jobb oldalán felemelkedett, a bal oldalán pedig a vízbe merült a tizenkét evező. A *chebec* úgy fordult meg, mint egy könnyű táncot lejtő dáma, az ormányárboc elsiklott a hajóhíd fölött, amelyhez két lapos fenekű dereglye volt kikötve, és a nyílt tenger felé fordult. Kibontották a sudárvitorlákat, aztán a főárbocról is leereszkedett a három latin vitorla, és az evezőkre már nem is volt szükség, mert a szél hajtani kezdte a hajót.

Hájr al-Din a hajó farában állt a kormányos mellett, és nyugat felé nézett, ahol sötét felhők tornyosultak az égen. Kedvére volt a látvány. Majd úgy tesz, mint a nyúl, ha a kutyák kergetik, és ha Allah négy napon belül megsegíti, akkor hálát ad neki a nagy aranymecsetben.

Gua Li már csaknem olyan bizalmasan beszélt Oszmánnal, mint egykor Ada Tával. A szerzetes éjszakánként újra megjelent álmában, és vigasztaló szavakat mondott. Gua Li egy takarót akasztott az árnyékszék elé, és amikor senki sem látta, felhúzta a száriját. Az olajlámpás fényében csodálattal nézte, hogyan gömbölyödik a hasa. Meg is simogatta, aztán csöndesen elnevette magát, mert az ilyen mozdulatok korábban segítették az emésztését, amely mostanában sok gondot okozott neki.

Amikor kilépett, azt látta, hogy a félhomályban megvillan egy szempár. Egész illatfergeteg csapta meg az orrát, mintha a jelenlévők

energiája egyenesen felé irányulna. De a szaglása mostanra összezavarodott, talán már a fogantatás napjától kezdve. A teste mással volt elfoglalva. Mindazonáltal mintha Leonora lágy citromfű-, Zebeide nyers levendula- és Ferruccio mandulaillatát érezte volna. A manduláét, amely édes és keserű egyszerre, amelynek megkeményedik a héja, ahogy érik, de végül hagyja, hogy feltörjék, és odaadja magát annak, aki elfogyasztja. Gua Li örömöt és szomorúságot, tiszteletet és hálát érzett, ha Ferruccióra pillantott; de a szerelemnek vannak titkai, amelyeket ő nem ismer. Jobban aggasztotta az Oszmán körül keringő, enyhe tömjénszag, a búcsú illata, bár tudta, hogy a sánta férfi szíve éppoly tiszta, mint Leonora kisfiának mosolya. A gyereknek hivatalosan még mindig nem volt neve, de Paolónak szólították, az apja egyik őse után. Ő volt az egyetlen, akiből semmiféle illat nem áradt – vagy talán csak én nem érzem, gondolta Gua Li.

– Be kell fejezned az elbeszélésedet – fogta meg a kezét Leonora. – Persze, csak ha nem fáraszt, húgocskám. Szeretnénk hallani, mi történik Jézussal és a szeretteivel. A hóhéraira viszont nem vagyunk kíváncsiak, én legalábbis biztosan nem. Szinte félek meghallgatni, mégis érdekel. Ismerem a történetet, amelyet évszázadok óta tálalnak elénk, de a te elbeszélésedben az egyszerűség logikáját látom. Mesélj, Gua Li.

Akkor is ilyen voltál, amikor még nem voltál anya, Leonora? Vagy az átváltozás olyan mélyreható, hogy a lelket is átformálja? Bizonyára van valami hajlam, egy másik Anyától származó abszolút természet, amely örök, mint az élet körforgása, és túlmutat az egyes ember életén. Gua Li homlokon csókolta Leonorát, leült, és nekidőlt egy párnának, amelyet Oszmán csent el Hájr al-Dintől.

– Már elmeséltem nektek, hogyan vezették fel Jézust a Koponya-hegy tetejére, és hogyan kellett a vállán cipelnie kivégzésének eszközét. Arról is beszéltem, hogyan ütötte meg Caius Cassius, aki nem akarta megölni, csak azt szerette volna, hogy a Szanhedrin tagjai halottnak higgyék, és ne törjék el a lábát. A római tiszt aznap este fűszeres borral leitatta a katonáit, és megengedte, hogy nők és férfiak egy csoportja elvigye Jézus testét. Amikor távoztak, kiürítette az amforát, és várta, hogy beteljesüljön a sorsa. Innentől a történet egyszerre lesz vidám és szomorú, váratlan események következnek be, s nem mindig győz a jó és a szeretet.

– Mint ahogy az életben is így van – mondta Ferruccio, aki pedig jó ideje nem szólt már Gua Lihez. – A sors mindig tartogat meglepetéseket, hol jókat, hol rosszakat. Amikor úgy érzi az ember, hogy duzzad az erőtől, ráküld egy váratlan betegséget, amikor pedig

már-már elsodor minket a vihar, egyszerre kiderül az ég.

Leonora a két keze közé fogta Ferruccio arcát, és úgy megszorította, hogy szinte fájt. A szavak úgy törtek ki a szájából, mint a rég eltömődött forrás vize.

– És amikor a feleséged üzenetet küld neked a fogságból, és a sorok között elárulja, hol keresd, te viszont csak a szavakat látod, és nem gondolkozol el rajta, miért is fogalmaz ilyen nyakatekerten? Itt szó sincs a sorsról. – Leonora felsóhajtott. – Te vagy a mindenem, de hát akkor is csak férfi vagy.

Ferruccio szeme réssé szűkült, miközben az emlékezetébe idézte azt a néhány mondatot. Ő csak annyit értett belőle, hogy a felesége él, a többit észre sem vette, bár feltűnt neki, hogy a megfogalmazás nem vall Leonorára. Szóra nyitotta a száját, hogy magyarázkodjon és bocsánatot kérjen, de Leonora csak a fejét rázta, aztán Ferruccio szájára nyomta az ujját, s várta, hogy Gua Li – talán utoljára – folytassa a történetét. Ha a délnyugati szél nem kap erőre, és egyetlen velencei gálya sem áll lesben a görög szigetek között, holnapra elérnek az Aranyszarv-öblöt lezáró lánchoz.

51

A mécsesek fényében reszketeg árnyékok vetültek a barlang fehér falára. Egy közeli galambdúcból még itt, több mint tíz rőf mélyen is hallani lehetett a több száz, áldozati célokra nevelt, összezsúfolt madár burukkolását. Jézust, amint előzőleg kérte, lefektették a hideg földre, és aloéval meg mirhával illatosított lepedőt terítettek rá. A kis agyag parázstartókból, amelyekben terpentingyanta égett, csípős, erős szag szállt fel. Jézus anyja a fia fölé hajolt, Júdás és Jakab ott volt mellette, Yuehan viszont az egyik sarokban öklével nyomkodta a szemhéját, hogy visszafojtsa a könnyeit. A szemben lévő sarokból Mária Magdolna bámulta meredten a mozdulatlan testet.

– Itt az idő – szólalt meg Júdás. – Mostanra már biztosan készen áll.

– És ha nem tér magához? Én nem látom, hogy lélegezne.

– Nem bűzlik, anyám. Ha halott lenne, éreznénk, és a színe is más lenne.

– Ez a sok illatszer megzavarhat minket…

Júdás letérdelt Mária mellé, és a bátyja arcát fürkészte. Egyetlen rándulás, a szemhéj egyetlen rezdülése sem jelezte, hogy életben volna. Jézus megmondta neki, hogy bíznia kell benne, mert képes egészen lelassítani, sőt megállítani a szívverését és a lélegzését. A tibeti szerzetesek jól ismerik ezt a módszert, amely leginkább akkor van hasznukra, ha a kék medvével találkoznak, az állat ugyanis csak az élőket támadja meg. Elmagyarázta, pontosan mivel is jár az ilyen tetszhalál. Arra kérte Júdást, hogy ne aggódjon: csak néhány egyszerű utasítást kell követnie ahhoz, hogy ő magához térjen és visszanyerje erejét. Ám az ütések és a vérveszteség testét-lelkét legyengítették, ezért Júdás már nem volt olyan biztos a dolgában. Ha nem következik be az utolsó csoda, ha Jézus meghal, akkor mindenki őt fogja hibáztatni: az anyjuk, a testvéreik, Yuehan és ő maga is.

Hamarosan kiderül. Kivette az anyja kezéből az üvegcsét, amelyben kecskeürülékkel kevert gennyes vér volt. Jézus azt mondta, hogy a bűz majd magához téríti. Júdás a késével belevágott az üveget lezáró viaszdugóba. Amikor az üvegcse belsejéből sziszegést hallott, odatartotta Jézus orrához. Mária köhögve hátrált, és az orra elé húzta a tunikáját. Jakab beszaladt az egyik sarokba, mert felkavarodott a gyomra, ki is hányta azt a kevés kenyeret és vizet, amit előzőleg elfogyasztott. Amikor Mária Magdolna látta, hogy Yuehan kétrét görnyed, átkarolta, és szíriai

nárdussal átitatott kendőt tartott az arca elé.

Júdás többször is elhúzta az eszenciát a bátyja orra előtt, de Jézusnak egyetlen izma sem mozdult. Júdás az anyja felé fordult, aki a kezébe temette az arcát.

Ebben a pillanatban Jézus köhögött egyet. Azután megrázta a karját, mintha kísérteteket akarna elűzni. Csak órákkal később tért magához teljesen. Először is vizet kért, amellyel leöblítette az ajkát, aztán a fiát szólította.

– Hazamegyünk – súgta neki. – Megint Yuehan leszel, nem Johanan, és nem is Johannes, ahogy a rómaiak hívnak.

– Én elfogadom, akárhogy döntesz, apám. Nekem csak te vagy, és továbbra is követlek bárhová. De azok, akik bántottak, előbb vagy utóbb megfizetnek érte, esküszöm.

– Ne sírj, és ne esküdj bosszút – sóhajtott Jézus. – Nem ezért adtuk neked ezt a nevet anyáddal. A neved a szellem ajándéka. Méltónak kell lenned hozzá.

A harmadik napon Jézus már tudott enni és inni, és minden testi funkciója visszatért, bár nem volt könnyű helyzetben, mert nem vonulhatott félre, hogy elvégezze a szükségét.

– Ha képes voltam a jelenlétetekben kiüríteni a beleimet – tréfálkozott –, az azt jelenti, hogy lassan készen állok az indulásra.

A barlang száját egy nagy malomkővel takarták el, és mésszel meg homokkal zárták le, hogy jelezzék, sír van benne. Jézus egy közeli üregbe húzódott be Yuehannal. A fiú nap mint nap elment a házba, amelyet nagybátyjai vettek bérbe Jeruzsálem külvárosában, és hozott az apjának kókuszmézzel ízesített friss árpasört meg mindenféle finomságot, a húsoktól az édességekig, amelyeket Mária nagymama sütött-főzött megállás nélkül. Ezután az apjával maradt, időnként hallgatta a szavait, máskor elszunnyadt a karjában, mint amikor kicsi volt, és mindenáron a szülei ágyában akart aludni.

Jézus néhány nap alatt erőre kapott, a péppé tört aloé pedig a sebeit is begyógyította. Az anyja meg a fivérei ragaszkodtak hozzá, hogy rendszeresen meglátogassák, mielőtt útra kelne kelet felé. Tudták, hogy többé már nem tér vissza. Mindazonáltal vigyázniuk kellett, mert ha túl nagy lett volna a jövés-menés a sírok között, az a zsidók és a rómaiak érdeklődését is felkeltette volna, és a kölcsönös gyanakvás légkörében a Szanhedrin kémei hamar kiderítették volna az igazságot.

De valami így is kiszivárgott, talán valamelyikük elszólta magát, vagy az emberek látták, hogy sírás helyett mosoly ül az arcán, netán nyersen válaszolt egy kellemetlen kérdésre. Így a hívek közül néhányan, azt remélve, hogy talán megláthatják Jézust, sátrat vertek a sírok közelében.

Hamarosan mások is követték a példájukat. Egy egész család is érkezett, az apa gyanította, hogy Jézus el akar menni, és vele akart tartani arra a földre, ahol kevesebb az igazságtalanság. Pár nap alatt több lett a sátor, mint a sírbolt, ám a gyülekezőkről azt hitték, hogy a furcsa, de ártalmatlan halottkultuszukról nevezetes kananeusok közé tartoznak.

Csak Mária Magdolna nem mutatkozott a sír lezárása óta. Ő vezette a tárgyalást a római tiszttel. A prostituáltak közé vegyülve rávette, hogy ne tegyen fel túl sok kérdést, és nagy nehezen arról is meggyőzte, hogy cinkosságért cserébe ne kérjen mást, mint pénzt. Jézus fivéreivel és fiával együtt ő is jelen volt, amikor a testet levették a keresztről. De ahhoz, hogy elfogadtassa magát, legalábbis az kellett volna, hogy ő legyen Yuehan anyja. A férfi pedig, akit az eleténél is jobban szeret, aki jó, okos, szép és kedves, aki egyszerre apja és anyja a fiának, most talán úgy tűnik el az életéből, mint az árnyék, amikor felhők takarják el a napot.

Jézus nézte őt a fekhelyéről, s bármilyen gyenge volt is, megszorította a kezét, és rámosolygott. De ő nem ezt várta tőle, ő szenvedélyt akart, azt, hogy ne is gondoljon másra, a derűt akarta, amely békét hoz, a jövőt, amely nélkül nincs reménység. Biztos volt benne, hogy Jézus szereti, de ez nem elég ahhoz, hogy továbblépjenek, hogy megéljék azt az abszolútumot, amelyet a férfi már megélt egy másik nővel, a családjával, egyetlen megmaradt gyermekével. Vannak férfiak és nők, akiknek, mint a hattyúnak, a medvének, a fecskének, sőt még a sakálnak is, egyetlen párjuk van egész életükben. Nem tudják, miért van így, nem ők akarják, a természet tette ilyenné őket. És amikor a párjuk meghal vagy eltűnik vagy elűzik, nem akarnak többé élni. Nem tudják, miért, ilyen a természetük.

Jézus egészen az utazás napjáig kereste Máriát, gyakran kérdezősködött felőle, de senki sem tudta, hol van. Yuehan, anélkül, hogy szólt volna róla az apjának, elment a közfürdőhöz, megvárta a kapuban a templomból kilépő asszonyokat, bejárta a fogadókat és a piactereket, de Máriáról senki sem hallott.

Titkos menekülésre készültek, de valóságos karaván indult útnak, számos kocsival és szamárral. Júdás nem bánta, mert a nagy tömegben legalább észrevétlen marad a fivére. Ám amikor megpillantotta Caius Cassiust, késsel a kezében ment oda hozzá. Ha megint pénzt akar, késszúrást kap helyette. A római azonban széttárta a kezét, és megmutatta, hogy nincsenek nála hadi jelvényei. Fedetlen fején végigcsorgott az eső.

– Dezertáltam, zsidó, és ha szereted a bátyádat, engedd, hogy elkísérjem. Utolsó éveimet békében szeretném leélni, nem háborúban. Tudom, hogy Jézus nem szíveli a fegyvereket, de ez a tőr még jól jöhet, bár azt remélem, legfeljebb arra kell használnom majd, hogy feldaraboljak vele egy bárányt. És mondd meg neki, hogy igyekezzen, most már csak az nem tudja, hogy

él, aki szántszándékkal befogta a fülét.

Júdás visszatette a kését.

– És a pénz, amit a nőtől kaptál?

– Annak is meglesz a helye. Hoztam egy levelet is tőle, nem bontottam fel, a lelkemre kötötte, hogy csak Jézusnak adhatom át.

– Isszának hívják, a másik nevet ne ejtsd ki többé.

Az esőtől elült az út pora, így hát a menet útnak indult. A Tiberiás-tó partjáig együtt mennek, ott majd a családtagok örökre elválnak egymástól. Amikor a Templomból már csak a frigyláda rejtekhelye, a Kodes Ha-Kodesim látszott, Caius Cassius és Jézus megszorították egymás karját.

– Ezt hoztam neked, Issza. Az a nő küldi, akit jól ismersz.

Issza közel tartotta a levelet a szeméhez, hogy az eső ne mossa el a betűket, és lassan, magában minden szót elismételve végigolvasta.

Nagyon sajnálom, tudom, hogy fájdalmat okozok neked, de az én fájdalmam nagyobb, mint amit benned kelthetek. Én nem tudok úgy élni, hogy nem vagy örökösen mellettem, és nem is akarok. Tudom, hogy szerettél, és sok mindent kaptam tőled. Hát fogadd el az én utolsó ajándékomat: arra kérlek, ne legyen lelkiismeret-furdalásod. Mint ahogy nekem sincs, akkor lenne, ha hagytalak volna elmenni, miután megismertelek. Te vagy a legszelídebb ember, akit ismertem. Miért nem képesek megérteni a férfiak, hogy a nők elsősorban szelídségre vágynak, nem erőre; tiszteletre, és nem erőszakra; szeretetre, és nem birtoklásra? Tőled gondolatokat és tudást kaptam, megtanítottad, hogyan ismerjem fel, ki is vagyok valójában, és életemben először úgy éreztem, képes vagyok szeretni magam.

Annak, aki énelőttem veled volt – bocsáss meg, ha nem írom le a nevét –, teljesen odaadtad magad. Én, tudom jól, csak a fájdalmas űrt töltöttem be a lelkedben, ő az egész életedet betöltötte. Mindketten azt adtuk neked, amire éppen akkor szükséged volt, és mindkettőnknek hálával tartozol. Te, aki annyi mindent értesz, könnyen megérted majd, hogy nem érhetem be kevesebbel, mint amit lehetségesnek hittem. Ezért, kedvesem, legdrágább szerelmem, elhagylak, még mielőtt te hagynál el engem, és te szenvednél miatta. Nem mehettem volna veled, akkor sem, ha hívtál volna – amit biztosan meg is tettél volna –, mert az én szerelmem a teljességet akarta.

És hogy biztosan ne bánjam meg, mivel erős bennem a félelem, a legkevésbé fájdalmas módon teszem meg a dolgot, ami, azt hiszem, abból áll, hogy nem keresztben, hanem hosszában vágja fel az ember az ereit a csuklóján, legalábbis ha biztosra megy. Azt mondják, ez a leggyorsabb halál. De azt tanultam tőled, hogy ne bízzak a pletykákban, csak a szívemnek higgyek. Isten veled, Issza, így szólítalak, mert ez a neved. Mert

te most már Issza vagy, én pedig csak Jézus társa voltam.
A te Mária Magdolnád

Leonora Gua Li ölébe tette az egyik kezét, míg a másikkal letörölte a könnyeket az arcáról. Ismerte a titkát, bár Gua Li soha nem beszélt róla, és szerette volna, ha ugyanazt a választ hallja tőle, amit önmagának adott fogsága idején.

– Soha nem tett volna ilyet, ha gyereket várt volna tőle, ugye?

Gua Li lassan ingatta a fejét.

– Nem, a gyerek is teljesség. Ada Ta egyszer azt mondta nekem, hogy a jin és a jang ugyanúgy jelen van minden emberi lényben, mint a magok a föld alatt. A mélységes szeretet hatására, legyen az bármilyen természetű, kicsíráznak, és miközben előbújnak, összefonódnak. Csak a halál tépheti szét ezt a köteléket. A többi nem számít.

Ekkor dörrenés és hosszú füttyszó hallatszott. Mindannyian összerezzentek. Ferruccio, nyomában Oszmánnal, a fedélzetre nyíló csapóajtó felé indult, ám az máris kinyílt, fény áradt be, és megjelent előttük Hájr al-Din arca.

– Feljöhettek! – kiáltotta. – Allah keze erősebb volt, mint annak a nőnek az átka. Gyertek, csodáljátok meg a szépségét!

A Márvány-tenger vizét könnyű északkeleti szél fodrozta. A hajó orrából kitekintve Isztambul minaretjeit és a Hagia Szophia csillogó aranykupoláját pillantották meg.

– Nem Allah vezetett el minket idáig – suttogta Oszmán Ferruccionak –, hanem Fatima keze. Őrizd meg, és láthatod majd felnőni a fiadat.

– Ha még egy fiam lesz, Claudiónak nevezem a tiszteletedre, mert az sántát jelent.

*

Igazságos Bajazid a Héttorony teraszán állt – az erődöt még az apja építtette, akivel azután ő maga végzett –, és figyelte a közeledő kis hajót, amely kibontott vörös vitorlákkal feszült a szélnek. Az egyetlen üdvlövés újdonságot jelentett. Az uralkodó kinyújtotta a kezét, mintha meg akarná ragadni a hajót. Ám amikor a palota minaretjéből felhangzott a szalat al-aszr, vagyis a müezzin a nap harmadik imádságára hívott, amelyet azelőtt kell befejezni, hogy a nap elkezdené lefelé vezető útját a horizonton, a szultán nem hajolt meg Mekka irányában. Allah nem volt kegyes hozzá az utóbbi időben.

Tudta ő, hogy a keresztényekben nem szabad megbízni, és Medici bíboros hallgatása csak megerősítette benne ezt a meggyőződést, de a bíborossal inkább csak azért egyezett meg, mert úgy tartotta kedve, nem azért, mert bármi hasznot remélt a megállapodásból. Most visszament a lakosztályába, ahol máris mosolyt csalt az arcára Amina kacagása.

52

1498. ÁPRILIS 8., A SZULTÁN PALOTÁJA

Oszmán a szultán elé borulva végére ért vallomásának. Bajazid jól tudott uralkodni az indulatain, másképp nem is foglalhatta volna el a Négy kalifa trónját. Felállt, elhagyta a magánkihallgatások termét, és bement egy kis szobába. Oszmán továbbra is a földön térdelt. Az uralkodó magántestőrségének két hűséges janicsárja tartotta szemmel, akiknek kivágták a nyelvét. A szultán most rápillantott a vendégére, aki egy rácson át minden szót hallott.

– Azt az embert, aki megbánja a tetteit, meg kell jutalmazni, a tettei azonban büntetést érdemelnek. Ha összekeverjük a bocsánatot és az igazságszolgáltatást, az olyan, mintha egyszerre akarnánk enni és beszélni.

– Azt akarod ezzel mondani, hogy egyszerre kell megjutalmaznom és megbüntetnem?

– Nem egészen. Az örömteli büntetés nem büntetés, mint ahogy a kellemetlen jutalom sem jutalom. Az imént az időről beszéltél. Nos, ez a megoldás. Előbb a büntetés, aztán a jutalom, az előbbit könnyebb elviselni, ha ott a remény.

– És ha a büntetés halál? A jutalom lehetne a paradicsom, a hetvenkét szűzzel, akik várnak rá.

– Lehetne, de ha a szüzek örökre szüzek maradnának, a jutalom csak szenvedést hozna.

Bajazid akarata ellenére elnevette magát. Ha bárki más merészelte volna így értelmezni a szent Könyörületes szúrát, levágatta volna a fejét.

– Akkor hát – szedte össze magát – mit javasolsz?

– A büntetés a halál? Nincs más megoldás?

– Ez Isten törvénye, amit kötelességem alkalmazni.

– Ha így kell lennie, amit egyébként kétlek, akkor ne azt add neki, ami számára a legfontosabb, hanem azt, ami neked a legdrágább.

– Így magamat is megbüntetem.

– Ábrahám a rend és az igazság nevében kész volt feláldozni azt, aki a legdrágább volt számára ezen a világon, vagyis a fiát, Izsákot. Megíratott a Felsorakozók szúrájában, Isten törvénye, kötelességed alkalmazni, ha igazságos a szíved, mint ahogy a neved is mondja.

– Legyen így – vetett véget a vitának Bajazid. – Igen, a szívem igazságos, a te nyelved viszont hiába mézesmázos, olyan, akár a viperáé, vén hitetlen, aki a Koránra tanítasz!

A férfi úgy állt fel a lótuszülésből, hogy nem támaszkodott a kezére.

– Most már találkozhatok a lányommal? Szeretném felkészíteni gyenge szívemet az eseményre.

– A lányod már készen áll. És úgy láttam, kiváló egészségnek örvend, sőt még egy kicsit ki is gömbölyödött.

Ada Ta felvonta a szemöldökét, és egy körkörös mozdulattal végigsimított a fején. Ha a szultánnak nem káprázott a szeme, akkor a tervének utolsó része is megvalósult. Méghozzá alig egy év alatt, mosolygott elégedetten.

A kertészek közül sokan éppen a ciprusok metszésével foglalatoskodtak, hogy a nyári hónapokban a fák lombjai még dúsabban terüljenek szét a szultán örömére. Mások rózsabokrokat és fehér meg vörös rododendronokat ültettek. Megint mások a papirusznövényeket, a törpepálmákat és a banáncserjéket szabadították meg az élősködőktől, hogy dús leveleik, melyekben az élet árad, zöldben, vagyis az iszlám színében pompázzanak.

Ada Ta ekkor meglátta, hogy jönnek.

– A boldogságot kis adagokban kell kóstolgatni – mondta, és elbújt egy platánfa vastag törzse mögé. – Előbb csak szólj, lányom, aztán majd megnézlek.

– Ada Ta! – kiáltott fel Gua Li, majd odafutott hozzá, és szorosan átölelte. Olyan picinek találta – az emlékezet felnagyította az alakját. Gua Li hosszan így maradt, fejét Ada Ta melléhez szorította, hallgatta a szívverését, érezte, ahogy a keze végigsimít a haján. Megint kislány lett, inkább mesélni szeretett volna, mint kérdezni. A szerzetes ekkor gyengéden eltolta magától. Gua Li odaállt mellé, és a vállára hajtotta a fejét.

– Ferruccio barátom – mosolygott Ada Ta –, az erős karú lovag, az egyetlen, aki tanulni akart, ki akarta tölteni az agyában lévő űrt, így hát egyedül őt lehet éles eszűnek nevezni.

– Ada Ta barátom – felelte Ferruccio –, magányomban vigasztalóm. Ami pedig az erős kart illeti, hát ezen a téren is van még mit tanulnom.

– Te pedig – fordult Ada Ta Leonora felé – nyilván Ferruccio minden viszontagságának okozója vagy. A férjed lelkén olyan vastag héj van, mint a gránátalmán, de a felét már sikerült lehántani, és minden édes gömböcskéből savanyú vér fakadt. Leonora, te még annál is szebb vagy, mint amilyennek Ferruccio írt le nagy dicsekedve.

Leonora elmosolyodott, és megszorította Ferruccio karját.

– Mélységesen hálás vagyok neked, amiért megmentetted, és óvatosságra kényszerítetted. Tudom, hogy a férjem időnként úgy tombol, mint egy bika, de bárányszíve van.

– Te pedig ezek szerint ügyes pásztor vagy. Hát ezt a bájos ifjú hölgyet talán elviselhetetlen hátfájás gyötri, hogy kétrét görnyed?

Zebeide felemelte a tekintetét, és elfordította a fejét, aztán megértette, hogy róla van szó, felegyenesedett, és durcásan karba fonta a kezét.

– Énnekem kellene meghajolnom – folytatta Ada Ta –, amiért ilyen tiszteletet tanúsít ősz fejem iránt. Ha csupán nyolcvan évvel volnék fiatalabb, szívesen elfogadnám társamul a fehér oroszlánok szent táncában.

Zebeide tátott szájjal bámult rá, ám Ada Ta már odalépett a kisfiúhoz, akit Leonora tartott a karjában.

– Utoljára hagytam a gyermeket, mert az első falat az éhet csillapítja, az utolsó viszont örömet ad.

Egy ujjával megérintette a kis Paolo hasát, mire az elégedetten gőgicsélni kezdett. Leonora átadta a gyereket Ferrucciónak, akinek egy pillanatra elállt a lélegzete. Aztán hagyta, hogy mindenki odagyűljön köré, és gyönyörködött a fia nyugodt mosolyában. Még a kertészek is odajöttek, és a nyakukat nyújtogatva figyelték a kisfiút. Egyikük fehér virágszirmokat szór rá, és mielőtt távozott volna, dünnyögött valamit, ami imádságnak tűnt.

– Mit mondott? – kérdezte Leonora.

– Azt, hogy ez tetszik Istennek – felelte Ada Ta. – Szereti a fehér ruhát, és a paradicsom is fehér.

Aznap este a szultánnál rizzsel töltött szőlőleveleket és csicseriborsókrémet ettek, meg vöröslencselevest az uralkodó saját kertjében termett paprikával. Gua Li már jóllakott, de nem tudott ellenállni a pacallevesnek, amelyben vajban sült, édes pirospaprika-darabok úsztak. Ezután csaknem két rőf hosszú tengeri fogast tálaltak fel, drága fekete ciprusi sóba forgatva. Maga a szultán vágta fel a halat, melynek szájába egy folyami rákot tettek. A fejét felosztották a jelen lévő nők között, bár Zebeide nem tudta kellőképpen kiélvezni, mert már alig látott az álmosságtól. A másik oldalon Amina folyton felállt, és a legfinomabb falatokat tette az összezavarodott Oszmán elé. Egyedül Ada Ta kóstolta meg az édes zseléket, amelyeket rózsavízzel és mézzel locsoltak meg, és pisztáciával szórtak be. Bajazid megkérdezte tőle, mi a titka annak, hogy ennyit eszik, mégis sovány, mint a piszkafa.

– Keveset kell aludni, sokat gondolkodni, kevés ruhát hordani, gyakran megbocsátani.

A szultán elfintorodott, és Gua Lihez fordult, az egészségéről faggatta. Leonora a nyakába kötött kendőben hozta magával a kisfiút, de a keze egész este Ferruccio kezét szorította. Amióta elhagyták a hajót, Ferruccio úgy érezte, Leonora megváltozott – vagy talán ő került egyre távolabb Gua Litől, és egyre közelebb a feleségéhez. Oly sok idő után aznap éjjel végre egy ágyban tértek nyugovóra, csak egy kosár volt köztük, amelyben Paolo aludt. Már eloltották a lámpást, amikor Leonora a férje nevét suttogta.

– Tessék.

– Aludj csak, szerelmem, és gondolj rám.

Gua Li a jobb oldalára fekve összegömbölyödött, és egy párnát gyömöszölt a háta mögé.

– Jobb, ha nem nehezedsz az epédre, hanem a bal oldaladon alszol – szólalt meg Ada Ta a sötétben –, mert ott működik a flegma. De még jobb, ha az arcodat a csillagok felé fordítod, hogy a szél ősi energiája harmóniát teremtsen szellem és test között.

Gua Li felült.

– Ugyan miért?

Ada Ta felsóhajtott, de továbbra is hanyatt feküdt felhúzott lábbal, és a talpát masszírozta, miközben a feje a két térde közül kandikált ki.

– Ennek az öregembernek a lánya talán azt gondolja, oly sok idő telt el, amióta utoljára látta az apját, hogy az öreg még vaksibb és agyalágyultabb lett, mint azelőtt volt. Az öregember örül a lánya szeretetének, de nem örül annak, hogy többé nem beszél vele bizalmasan. Mmm, a lányom másképp szedi a levegőt, ezek szerint a szíve már megértette a szavaimat. Én viszont más testtartásba helyezkedem, mert így az arcom túl közel van az ülepemhez.

– Én… el akartam mondani. Sőt alig vártam, hogy elmondhassam, csak nem tudtam, honnan kezdjem. Jaj, Ada Ta, bocsáss meg!

– Nagyon kényelmes, ha nem tudjuk, honnan kezdjük, mert akkor szabadon elkezdhetjük akárhonnan. Különben is, miért kéne megbocsátanom? Te csak a természet útját követted. Akkor kéne szemrehányást tennem neked, ha nem ezt tetted volna.

– Ő…

– Ő férfi, a jang, te pedig nő vagy, a jin, még akkor is, ha örökre a lányom maradsz. De ez nem elég. Ahhoz, hogy létrejöjjön az igazi tájcsitu, és megközelítsük a kör tökéletességét, a két princípiumnak összeillőnek kell lennie, mert valaha egyetlen lényt alkottak, és ezt fel

kell ismerniük. Az istenek annak idején megirigyelték ezt a nagy szépséget, és két természetté vágták szét, amelyek azóta is keresik egymást, hogy helyreállíthassák az ősi egységet. Nem tudják, miért teszik, de egyesülni akarnak, hogy új életet teremtsenek.

– És honnan tudhatjuk, hogy az igazit találtuk-e meg?

– Senki sem tudhatja, de láttál már olyat, hogy egy elefánt kék medvével párosodott? Megtehetné, megvan hozzá az ereje, de mindketten tudják, hogy más fajhoz tartoznak. Az emberek viszont időnként elkövetik ezt a hibát, és az eszükkel választanak párt, nem a szívükkel. Az ész pedig nagy ajándék ugyan, de kétélű fegyver. Ahhoz, hogy a jin és a jang energiái kiegészítsék egymást, le kell hatolniuk a mélybe, a zsigerekbe, aztán visszatérni a kezdetekhez, hogy megtalálják a közös elemeket, és tökéletesítsék egyesülésüket.

– De Ferruccio egy másik nőhöz tartozik, tudom én azt, elég rájuk nézni.

– Senki sem tartozik egy másik emberhez, és olykor elkerülik a figyelmünket az élet céljai.

– A te figyelmedet semmi sem kerüli el.

Gua Li nem látta a szerzetes arcán megjelenő halvány mosolyt. Ada Ta nagyot sóhajtott.

– Én csak egy szerencsés öregember vagyok. És most pihenjünk, a visszafelé vezető út rövidebb lesz és sokkal kényelmesebb, de amint már elmagyaráztam neked, ezek igen viszonylagos fogalmak.

A következő pillanatban Gua Li már hallotta is, hogy Ada Ta lélegzete elnehezül. Irigyelte, amiért képes parancsra elaludni. Már ha nem csak tetteti az alvást. És miután jól ismerte, tudta, hogy az iménti szavaival nem kioktatni akarta, hanem fel akart tárni előtte valamit. Kivárja, gondolta, majd a bal oldalára fordult, hogy erősítse a flegmát.

53

1498. ÁPRILIS 14.

A szakállas ifjú gúnyos meghajlással lépett ki az első emeleti teremből. Giovanni de' Medici a kazettás mennyezetre emelte a tekintetét.

– A művészekkel türelmesnek kell lenni, kedves barátom – mondta neki Sándor pápa. – Hidd el, nagyon ügyes, még ha szemtelen is. Hallani fogsz még Buonarrotiról. A francia követ hitelt vett fel tőlünk, hogy elkészíttesse vele a síremlékét. Csakhogy a fiúnak igyekeznie kell, mert a követ már igencsak benne jár a korban!

– Szerintem Donatello mesterhez senki sem érhet fel, az ő Juditja és Holofernésze…

– Ha jól emlékszem, az az átkozott barát azt is elrabolta boldog emlékezetű apádtól.

– Palotát akart, hát megkapta, de csak az Alberghettót, a Torony legfelső szobáját, ahonnan legfeljebb a galambokat fenyegetheti. Immár vége a garázdálkodásának, Szentatyám, és ez önnek köszönhető.

– Meg a firenzeiek félelmeinek. Igazad volt, ha fennáll a veszély, hogy elvesztik a pénzüket, akár a sátánt is felküldenék a szószékre. De még nincs vége. Csak akkor mondhatjuk, hogy örökre legyőztük, ha a hamvait az Arnóba szórják.

– Az ördög mindig a részletekben rejlik, márpedig ez a fickó maga az ördög, Szentatyám.

– Már nem kell sokat várni, Giovanni. Boldogasszony havának huszonharmadik napjára gondoltunk, Szent Desiderius napjára, mivelhogy ez a név „kívánság"-ot jelent, és nekünk is ez a kívánságunk – mosolyodott el. – De miért nem veszed meg ezt a szép palotát? Nem illendő, hogy egy bíboros és leendő pápa – kacsintott Giovannira – egy püspöknek fizessen lakbért, és Chiusinak az a negyede különben sem megfelelő hely.

– Ez az ötlete is pompás, mint mindegyik. Így cselekszem majd, bármit megtennék az ön kedvéért.

Sándor elnevette magát.

– Akkor intézd el, hogy Lucrezia erős, egészséges fiút szüljön, hogy Cesare vegye el azt a nápolyi perszónát, hogy a Nápolyi Királyság kerüljön egyházi uralom alá, és hogy Firenze örök szövetséget kössön

velünk.

– Imádkozni fogok, jóságos atyám, hogy minden az akarata szerint alakuljon.

– És hogy a következő életedben nő legyél. Elveszünk feleségül.

– A pápák nem házasodhatnak, Szentatyám.

– Meglátjuk, Giovanni, meglátjuk. Végül is mi képviseljük Istent a földön, és az embereknek az ő törvényeit kell követniük, amelyeket mi hirdetünk ki. *Si volumus, deus vult,* nem gondolod?

Ezután karon fogta, és együtt sétáltak le a lépcsőn. A pápa háromszor megcsókolta Giovannit, majd beszállt a kocsiba, ahol már várta a ceremóniamester. Burckhard sietve elrejtette a fekete könyvecskét bő lila köpenye ujjába, majd ismertette a pápával a következő napok programját. A bazilikát fehér virágokkal díszítik fel, és miután a kórus elénekelte a Gloriát, őszentsége az égnek emelt kézzel jelenti be, mint minden évben, hogy Krisztus feltámadott. Ekkor aztán megoldódik a harangok nyelve.

– És velük együtt a te vitriolos nyelved is, Burckhard.

*

Az ajtó kinyílt, és Savonarolát, akit most hoztak ki a Bargello tömlöcéből, belökték a cellába. A kőpadlóra támaszkodva azonnal megpróbált felállni. Fra’ Domenico Buonvicini belerúgott egyet az alvó és álmában olykor felnyögő fra’ Silvestro Maruffi hátába. Őket egészen eddig nem bántották, mesterük lelkét viszont már megpróbálták megtörni a pribékek: nap mint nap perzselték a húsát, vizet erőltettek a torkába, kötéllel verték, kínpadra vonták. De csak a hosszú böjttől amúgy is elcsigázott, legyengült test engedett a kínzásnak: eltörték mindkét karját, szétzúzták a térdkalácsát. Ám Girolamo testvér még ekkor is próbálta uralni a testét, ahogy egész életében tette. A csuháján végigfutó vércsíkok alapján Buonvicini arra a következtetésre jutott, hogy aznap az izzó vas lehetett soron.

– Segíts nekem, Silvestro testvér – kérte Savonarola.

Az ablakból könnyű, üde áprilisi szél áradt be, amely felfrissítette a cella ürüléktől bűzlő levegőjét. Domenico és Silvestro óvatosan Savonarola hóna alá nyúltak. A barátnak elállt a lélegzete. Még a legapróbb mozdulat is pokoli fájdalommal járt, de minden erővel küzdött ellene, mert nem akarta elveszteni az eszméletét. Csontos ujjai a rácsba kapaszkodtak. Nehezen tudta mozgatni a kezét, de nagy vigasztalására szolgált, hogy még mindig képes volt írni, a zsoltárokat kommentálni.

Most, hogy két társa tartotta, végre ki tudott nézni a rácsos ablakon. A dóm kupolájáról, amely úgy magasodott a háztetők fölé, mint egy egyszerű, de hatalmas pápai tiara, az általa áhított szegény, de erős egyház jelképe, az alant elterülő Piazza della Signoriára siklott a tekintete. Pillantása végigvándorolt a kis fahídon, végül megállapodott a nagy, kerek emelvényen, ahol már várt rájuk a pózna. E köré halmozzák majd a száraz rőzsét, amely könnyen ég, nem úgy, mint a firenzeiek értéktárgyai, amelyek alig egy éve hamvadtak el a hiúságok máglyáján. Ez az, amit még azok sem bocsátottak meg neki, akik annak idején égnek emelt kézzel könyörögtek a bocsánatáért. Most rajta a sor.

Lehunyta a szemét, és Domenicóra gondolt, meg legfőképpen a védtelen, ártatlan Silvestróra, aki kénytelen lesz osztozni a sorsában, pedig nincs más bűne, mint az, hogy hitt benne, akár egy fiú az apjában. Nem véletlenül írta az a firenzei költő, hogy „Bár Ugolino vesztedet kereste / s minden várad eladta volna tényleg, / nem vonhatnád fiait ily keresztre.”{3} Megpróbálta felidézni a következő sorokat, de kulcscsörgést hallott az ajtó felől, úgyhogy óvatosan elnyúlt a hideg kövön, háttal az ablaknak. Domenico és Silvestro leült mellé.

A fény megvilágította a belépő férfi arcát. Savonarola azonnal felismerte.

– Azért jöttél, hogy bocsánatot kérj tőlem, Francesco? – Savonarola hangja remegett, de csak a láztól. – Egyszer már megbocsátottam. Hányszor kell még megtennem? Ha viszont azért jöttél, hogy könnyíts a helyzetünkön, akkor szívesen látunk.

Francesco Mei, a San Gimignanó-i domonkosok perjele a kezével ernyőzte a szemét, aztán félrehúzódott, oda, ahonnan láthatta a három, csaknem csontvázzá aszott testet.

– A szent gyónás vigaszát hozom, hogy legyen derekatok felövezve, és lámpásotok meggyújtva, ahogy Lukács evangélista mondja, mert senki sem tudja, mikor jön el az Úr.

– Köszönjük – felelte Girolamo testvér –, de nekünk itt nincs se övünk, se lámpásunk, ami pedig a gyónást illeti, már elintéztük egymás között.

Francesco Mei hátravetette a csuklyáját. Jobb mutatóujjával a rabokra mutatott, bal keze ökölbe szorult.

– Önnek, Girolamo testvér, igazán illene tudnia – sziszegte, miközben résnyire szűkült szemmel nézte a barátot –, hogy senki sem gyóntathatja meg és oldozhatja fel a bűntársát, így hát az ilyen gyónás nem érvényes. Csak a penitenciáriusok elöljárója oldozhatja fel az

önök lelkét.

– Ha így volna is, bár nincs így – dünnyögte Savonarola –, Isten szemében fontosabb a tartalom, mint a forma.

– Nem azért másztam meg több mint háromszáz lépcsőfokot, hogy azt hallgassam, hogyan káromolja a Mindenhatót. Figyelmeztettek, hogy az ön gőgjét még nem sikerült megfékezni, és még Isten kegyelmével is szembeszáll. De nem gondoltam volna, hogy a halál küszöbén visszautasítja a szentségeket. Hogyan távolodhatott el ennyire Istentől?

– Az egyház távolodott el tőle.

A nagy erőfeszítés árán elsuttogott szavakat hallva Francesco Mei a fejére húzta a csuklyáját, és biccentett a másik két rab felé. Buonvicini állta a perjel tekintetét, Maruffi viszont lesütötte a szemét. Mei elindult az ajtó felé, de mielőtt kilépett volna, hátrafordult.

– Aki viszályt szít a földön, soha nem látja meg a mennyek országát.

Amikor elhalt a vendég sarujának csattogása a lépcsőn, Maruffi testvér Girolamo Savonarola mellére hajtotta a fejét, és halkan elsírta magát.

– Én annyira szeretném látni az angyalokat, akik körbeállják a mi Urunkat! Jaj, jóságos atyám – mondta könnyek között –, voltaképpen mi a mennyek országa?

Savonarola finoman megsimogatta borzas tonzúráját.

– A mennyek országa az anya karja, aki magához szorítja teremtményét.

– Soha nem hallottam még ilyet – szólt közbe Buonvicini csodálkozva. – Én legalábbis nem emlékszem, hogy a szentbeszédeiben valaha is ezt a hasonlatot használta volna, atyám.

Savonarola elmosolyodott, amin Buonvicini még inkább elcsodálkozott, és most először töltötte el a félelem, hogy a sok szenvedés megzavarta Savonarola elméjét.

– Barátom – felelte neki Girolamo testvér –, Isten útjait homály fedi, de olykor jeleket küld nekünk, amelyek felvillantják a fényt. Krisztus a halála előtt Jánost jelképesen az anyjára, Máriára bízta, hogy ő legyen az egész emberiség Anyja. És ti is jól tudjátok, hogy minden csoda mögött az ő személyes közbenjárása rejlik. Nekem is jutott egy ilyen rendkívüli asszonyi csoda.

Silvestro testvér felemelte a fejét, és úgy nézett a barátra, mint az imént felébredt kisgyerek, aki szívesen hallgatná anyja szájából a mesét.

– Beszélj nekünk erről a csodáról, jóságos atyám!

– Hosszú történet, de van időnk, Figyelj te is, Domenico testvér, így

még szorosabb kötelék lesz köztünk, amikor ott állunk majd a téren, mind a hárman, mint a Golgotán. Csak ezúttal a latrok a nézők között foglalnak helyet.

*

Öt sebesen haladó gálya szegült szembe az áramlattal a Boszporusziszorosban. Mindegyiken az akindzsik nemes hadtestjének több mint száz könnyűlovasa sorakozott fel. Ezek a katonák rokonsági kapcsolataiknak és kitüntetéseiknek köszönhetően töretlen hűséget tanúsítottak a szultán iránt. Jól bántak az íjjal és a szablyával, harminc-negyven fős csapatokban csaptak le a pontuszi falvakra, mint a démonok, gyilkoltak, gyújtogattak, és a következő pillanatban már bottal üthették a nyomukat. Frígiában és Galatiában egyesültek a szpáhikkal, vagyis a nehézlovassággal, akik szárazföldi úton közlekedtek, és együtt még nagyobb rombolást vittek véghez.

A háridzsita mecsetek helyét sóval hintették be, a Sakarya folyót Ukbali falu magasságában elterelték. Az ősi barlangok magukba szippantották a vizet, s mindörökre eltemették az utolsó menekülteket azok közül, akik lázadni merészeltek Igazságos Bajazid ellen. Görög lovasok válogatott csapata foglalkozott azzal, hogy füsttel árasszák el, aztán szurokkal égessék fel azt a kis erődöt, ahol a patkányokat tartották – persze, az állatok őrei is odavesztek. Csak egyetlen ketrecet vittek el, benne tucatnyi apró gyilkossal, egy titkos helyre Frígiába, ott pedig a sziklákba vájt házakban élő leprások gondjaira bízták. Megígérték nekik, hogy ellátják őket étellel, vízzel és kenőcsökkel, amíg csak a bestiák életben maradnak. Aztán a görögökkel egytől egyig végzett a parancsnokuk, egy hithű szunnita, Bajazid unokatestvére.

A Hegyek Bölcs Asszonyát, Faiza *validé*t, a szultán feleségét életben hagyták. Semmit sem mondtak neki, csak fegyveres kíséret mellett a személyes szolgálatára rendelt eunuchhal egyetemben elvitték, és a Galata-toronyba zárták. Ott majd élete végéig tanulmányozhatja a Szent Koránt, amit előtte egyetlen nő sem tett.

A Szeráj-palota viszont két napig a nagyvezír, Abdel el-Hashim jajgatásától volt hangos. Miután levágták az orrát és a fülét, hét napig hagyták, hogy önnön árulásán meditáljon egy ketrecben, amely a tűző napon függött az Ágyú-kapu boltívéről. A következő két napban csíkonként nyúzták le a bőrét, húsát pedig sóval szórták be. Amikor már a vödörszámra rázúdított tengervíztől sem tért magához, tüzes fogóval kiherélték, és végül négy erős lóval négyfelé szakították a

testét, ám ekkor már a kínzói sem remélték, hogy még életben van.

Oszmán ellenben megismerte a paradicsomot: több mint egy hónapot töltött a palota neki fenntartott szárnyában Amina társaságát élvezve, aki az első este a szultán parancsára megajándékozta szüzességével. Az uralkodó egyébként minden este elsétált a lakosztály előtt, és nagyokat sóhajtott, átkozta az Igazságos nevet és a feladatot, amit Ada Ta rótt rá. Egy nappal azelőtt, hogy megkezdődött volna a ramadán, amikor napszálltáig böjtölni kell, továbbá tiltottak a testi örömök, és tartózkodni kell a haragtól, a szultán személyesen győződött meg róla, hogy a szablya eléggé éles, és a pengéjével akár egy hajszálat is ketté lehetne hasítani. Ezek után kiválasztotta legügyesebb és legerősebb janicsárját, és miután elmondott egy imát Oszmánnal, szenvtelenül végignézte, ahogy levágják a fejét.

A vendéglátásért és az oltalomért cserében Bajazid kéréssel fordult Leonorához és Ferruccióhoz. Ha leánygyermekük születne, a Hagia Szophia nagymecsetről nevezzék el. Amikor megkérdezte tőlük, melyik vallást választják, hiszen országában mind a keresztények, mind a zsidók szabadon gyakorolhatják hitüket, nem lepődött meg az asszony válaszán.

– A szeretet vallását, Bajazid.

– És az igazságosságét – tette hozzá Ferruccio –, amely minden népet egyesít. Ha akarod, egy napon majd beszélek neked egy emberről, aki egyetlen ég alatt szerette volna egyesíteni a muszlimokat, a zsidókat és a keresztényeket, hogy ne legyen több háború Isten nevében.

– Nyilván őrült lehetett – felelte a szultán –, mint ahogy a két utolsó próféta is az volt, Issza és Mohamed, akit Allah, bármi legyen is az ő neve és lényege, áldjon meg az eljövendő századokban. Mindig szívesen látott vendég leszel az asztalomnál, de Mola lovag, és csak azért nem osztom meg veled a hárememet, mert ebben az asszonyban már úgyis minden megvan, amit Allah megteremtett a földön a férfiember gyönyörűségére.

Ferruccio elmosolyodott.

– Elismerem a szultán bölcsességét – mondta. Aztán a fiával a karjában elhelyezkedett egy párnán, és Leonora felé nyújtotta a kezét.

*

Alighogy Zebeide birtokba vette a konyhát a kis palotában, amely egyenlő távolságra feküdt egy keresztény templomtól, egy mecsettől és egy zsinagógától, és alig egy mérföldnyire volt a Szeráj-palotától,

máris otthon érezte magát. Olyannyira, hogy ezen a napon, zsebében az első török pénzérmékkel, elindult a piacra, hogy a legjobb árakat alkudja ki.

– Te vagy a legcsodálatosabb nő – fordult Ferruccio a feleségéhez. Éppen a feje fölé emelte a kisfiát, és elmosolyodott, amikor nyál csöppent az arcára. – Szeretlek, Leonora. Soha… soha többé nem válunk el egymástól.

Leonora odament hozzá, és megtörölte az arcát egy zsebkendővel.

– Egyetértek. De miért mondod ezt így? A múlt elmúlt, ahogy a barátod, Ada Ta mondaná.

– Nem – felelte Ferruccio, és az asszony kezébe nyomta a kis Paolót –, nem egészen. Leonora, én…

– Ne mondj semmit. – Leonora nem nézett rá, a gyerek arcát csiklandozta. – Őrizd meg a szívedben ezt az egyetlen titkot, és én is megőrzöm a magamét. – Felemelte a tekintetét, és távolba meredő szemében Ferruccio meglátta Gua Li gömbölyödő hasának árnyékát. – Kulcsok ezek egy olyan szobához, amelyet zárva tartunk, és amíg szeretjük egymást, egyikünk sem nyitja ki.

A férje ajkára szorította az ajkát. Ferruccióban feltámadt a vágy. Még nem merte átölelni Leonorát, de érezte, hogy lassanként lecsúszik emlékei kopár dűnéjéről, és belemerül a friss, áttetsző vízbe, amelybe a legszívesebben belefulladna. Ezen az éjszakán fogant Sophia.

*

Az ötven lovas a parancsnok egyetlen intésére megállt. A magukra terített karakülbőrök miatt inkább rablóknak néztek ki, mint katonáknak. Elöljárójuk hosszan méregette a hegyoldalban futó, keskeny ösvényt. Aztán finoman megsarkantyúzta a lovát, amely néhány lépés után megböködte az orrával Ada Ta vállát. A szerzetes megfordult, és nyitott tenyerén egy almát nyújtott oda az állatnak.

– Mostantól kantárszáron kell vezetnünk a lovakat.

– Elcserélhetnéd őket jakokra.

– Inkább tölteném utolsó napjaimat eunuchként a háremben, mint hogy felüljek egy olyan szőrös tehén hátára.

– Neked nőre volna szükséged, Ahmed – mosolygott Ada Ta. – De sajnos nem tudok segíteni rajtad.

– Bajazid azt ígérte, két új feleséget kapok, ha viszszatérek. Kivárom. Sajnos a kocsit is szét kell szednünk.

– Eszébe ne jusson!

Gua Li közeledett feléjük, egyik kezét a háta mögött tartotta, a

másikat nagy hasára szorította.

– Hogyan gyalogolnék ilyen állapotban? Olyan vagyok, mint egy hízott kacsa. És ez a gyerek úgy rugdos, mint egy kiscsikó!

– Utat vághatunk a hegyoldalba, de nem hinném, hogy a lányom fia hóviharban szeretne a világra jönni.

A nő az ide-oda billegő kocsi felé fordult – a szultántól kapták ajándékba, s egészen mostanáig úgy utazott benne, mintha egy puha felhőn ülne –, és kis híján elsírta magát. A magyar módra készült kocsiszekrényt bőrszíjak rögzítették a tengelyekhez, így nem rázkódott annyira. Gua Li öt hosszú hónapon át ringatózott benne.

– Még az éj leszállta előtt odaérünk a kolostorba – biztatta Ahmed –, és még ma éjszaka is a kocsiban alhatsz. Csak persze kerekek meg lovak nélkül.

Gua Lit egy hordszékbe ültették, és elindultak az emelkedő utolsó szakaszán. A levegő hűvös volt, de a nap magasan járt, és a havas hegycsúcsok visszaverték fényét és melegét. Ada Ta ott gyalogolt Gua Li mellett a botjára támaszkodva.

– Ada Ta, megszokott dolog, hogy valaki fél a szüléstől?

– A kecske nem fél, inkább megijed. Először mekeg, de amikor tisztára nyalogatta a gidáját, segít neki felállni, és rögtön megszoptatja.

– Én nem vagyok kecske.

– Nem, lányom, és a kisfiad vagy a kislányod sem lesz kecskegida.

– Szerintem fiú lesz.

A következő kanyaron túl feltűntek a hegyoldalba épült kolostor falai.

– Ada Ta!

– Tessék, lányom.

– Hazaértünk, de az utunknak nem volt semmi haszna.

– Nem mondanám – sandított rá a szerzetes.

A lovasok letették a fegyvereiket egy kunyhóban, a kolostor falain kívül. A lovaknak takarót, vizet és godzsibogyóval kevert szénát hoztak. A vacsorát tánc és ének színesítette, Ahmed még egy régi altatódalt is előadott, amelyet csak Ada Ta és Gua Li értett, de kedvességével, gyengédségével mindenkit elbűvölt. Gua Li ezután törökülésben helyet foglalt új, ringatózó fekhelyén, és lassan kefélgette hosszú fekete haját.

– Most pedig elmondhatod, amit mondani akarsz, apám. Én is ismerlek ám téged. Amióta csak elindultunk, rejtegetsz előlem valamit.

Rámosolygott Ada Tára, de most először látta az öregség árnyát a férfi arcán.

– Az évszakok örök körforgásban követik egymást, és soha nem öregszenek meg, sőt megújulnak, ugyanolyanok, mégis mások. – Mintha belelátott volna Gua Li gondolataiba. – Így van ez az élettel is. Az új élet, amelyet a szíved alatt hordasz, felváltja majd az enyémet.

Gua Li egészen megijedt.

– Csak nem halni készülsz, apám? Nem hagyhatsz el!

– Ó, az még messze van. Amíg a test adni képes, a természet megőrzi, és én még szeretnék megtanítani egyet s mást az unokámnak. Meg kell ismernie a múltját, hogy derűsen élhesse meg a jövőjét.

– Én is szívesen megismerném.

– Igen, igazad van, és ez az éjszaka, amikor a hullócsillagok az égi tudás töredékeit hozzák el nekünk, nagyon is alkalmas erre. Észrevetted, hogy szinte ugyanazt az utat tettük meg, mint Issza, csak visszafelé?

– Igen, apám.

– Csak vele ellentétben mi azért keltünk útra, hogy magokat vessünk el, aztán ehelyett mi hoztunk magunkkal egyet.

– De ez véletlen volt. Nem ismertem Ferrucciót, és sosem gondoltam, hogy…

– Mindennek megvan a maga rendje és jelentése. Amit káosznak látunk, csupán bonyolult mintázat, mint a brokkoli virágja, amelyen végtelenül ismétlődnek az arabeszkek.

– Mit akarsz mondani, apám?

– Már kislány korodban csodálója voltál egy nagy embernek, akiben megvolt az igazságosság, a szeretet és az egység magja. Bevallom, azt reméltem, hogy egy napon, ki tudja, talán egyesül a sorsotok, mert benned is ugyanilyen magok vannak…

– Miféle magok? Én csak azokat ismerem, amelyeket te adtál nekem.

– Várj csak, hadd fejezzem be, most kivételesen nehezemre esik a beszéd. Amikor a gróf meghalt, nagyon elkeseredtem, kis híján elvesztettem a reményt. De aztán segítségemre sietett a nagy Szun Ce generális. Ő mondta, hogy csak akkor győzhetünk, ha szembenézünk a szerencsétlenséggel, és hogy a bölcsnek mindig van tartalék terve, ha azt látja, hogy vesztésre áll a csatában.

– Úgy érted, az egészet csak azért csináltuk, hogy Ferruccio gyermeket nemzzen nekem? Ada Ta, te be akarsz csapni.

A szerzetes összetette a két kezét, mintha imádkozna, és elhallgatott, hogy megtalálja a megfelelő szavakat. Azt kockázatta, hogy elveszti a lánya szeretetét, pedig az többet ért számára minden bölcsességnél.

– A de Mola nemzetség évszázadok óta helyes eszményekért harcolt és szenvedett, és a gyereked apja annak idején örökül kapta Mirandola gróf eszméit. A nyugatiak között nincs senki, aki méltóbb lenne arra, hogy egyesüljön a te nemzetségeddel. Te magadban hordoztad Issza történetét: az a te történeted. De van itt még valami. – Gua Li ártatlan tekintetében megjelent az ismeretlentől való félelem. Ada Ta elhallgatott, lehunyta a szemét, és mélyen beszívta a mindentudó örök csúcsok felől áradó, tiszta levegőt. Elérkezett a pillanat, hogy lerántsa a leplet a titokról.

– Lányom – folytatta, és előrenyújtotta a kezét –, te Issza magvait hordod a véredben. Az emberek mind egyenlők, mint a méhek a méhkasban, a királynőt azonban nem lehet ugyanazzal táplálni, mint a többieket. Ennek a kolostornak a szerzetesei már harminc nemzedék óta őrzik ezeket a magvakat, s legutoljára nekem jutott az a megtiszteltetés és öröm, hogy gondot viselhettem anyádra, Gua Pára és rád. Egy napon a magjaid szétszóródnak majd a világban, ahol kelet és nyugat ugyanúgy ölelésben egyesül, ahogy te meg Ferruccio tettétek. Nem tudtam, hogy sikerrel járok-e, de a Mindenség Anyja meg akarta mutatni nekem, milyen jóságos tud lenni, és ezért hálás vagyok neki. Az én feladatom itt véget ért, és most, ha megbocsátasz, akár békésen távozhatok is.

Gua Li némán nézte egy darabig. Ada Ta lehajtott fejjel várta az ítéletet.

A nő kiment a verandára, Ada Ta pedig követte. Gua Li még sosem érezte ilyen közelinek az eget. Megragadta Ada Ta kezét, és a hasához szorította.

– Érzed? Az ott a karja. Mit csináljak vele, ha egyszer a te kezed után nyúl?

A sötét víz mélyén a kisfiú kinyitotta a szemét, és rámosolygott a világra.

A szereplőkről

Ada Ta tibeti szerzetes alkotta meg a XV. században a Hop Garnak, vagyis Oroszlánbőgésnek nevezett harcművészeti stílust. Ada Ta roppant hosszú ideig élt, és titokzatos körülmények között tűnt el, miután a magányos meditáció útját választotta. Egyesek szerint valamiféle öröklétet ért el azon módszer segítségével, amelyet 1400-ban dolgozott ki Bogdo Zonkavy láma, s amelynek az a lényege, hogy a lélek képes elhagyni a testet, majd idővel újra birtokba venni. Mások úgy vélik, ő lehetett Khambo Itighelov láma egyik őse. Ennek a lámának a múmiája a Moszkvai Egyetem Törvényszéki Orvostani Intézetének legutóbbi, 2005-ben kelt jelentése szerint 1957-es exhumálása óta egyre nehezebb. Mielőtt Khambo Itighelov a látszólagos halál állapotába került volna, azt állította magáról, hogy egy tibeti láma tizenkettedik reinkarnációja. Az időpontok a jelek szerint egybeesnek. Ha a pápa sírját senki sem háborgatta, akkor Issza könyve még ma is ott van, ahová Ada Ta elrejtette.

A gyermek, akit **Gua Li** várt, csakugyan fiú lett, de ez nem volt létfontosságú a dinasztia szempontjából, amely Isszával és fiával, Yuehannal indult, és amely Gua Lin keresztül még napjainkban is létezik a tibeti szerzetesek, a kék medvék és a világ legmagasabb csúcsait borító, néma örök hó oltalmában.

Akár kém volt, akár újságíró, akár történész, akár kalandor, nem az 1858-ban született **Nyikolaj Notovics** az egyetlen, aki a Jézusnak nevezett ember elveszett éveiről írt, de ő volt az első, aki megtalálta a rejtély lehetséges kulcsát. Hozzá hasonlóan homályos körülmények között tűntek el sokan, akiknek közük volt a könyvhöz. Így például XIII. Leó közeli bizalmasa, monsignor **Luigi Rotelli**, aki ifjú kora ellenére bíborosi címet kapott, s aki a pápa megbízásából 1894-ben megpróbálta megakadályozni, hogy Notovics könyvét, a *Jézus ismeretlen életé*t kinyomtassák. Megjelenése idején a kötet hatalmas botrányt kavart, de utána újra néma csönd következett. Notovics állításainak bizonyítékai soha nem kerültek elő, ám ha erre mégis sor kerülne, úgyis hamisnak nyilvánítanák őket, vagy egy szempillantás alatt nyomuk veszne. Létezik azonban a tények logikája (amelynek

semmi köze a legnagyobb adományhoz, a hithez), és ilyenformán senki, akiben tudásszomj él, nem hagyhatja figyelmen kívül azt a döbbenetes lyukat, amely a világ leghíresebb történelmi személyiségének életrajzán tátong.

VI. Sándor, világi nevén Rodrigo Borgia 1503. augusztus 18-án halt meg, miután Adriano Cortellesi bíborosnál vacsorázott. Végzetét a mérgezett bor okozta, bár nem tudjuk, hogy véletlen vagy szándékos csere történt (a pápa talán azért szeretett volna megszabadulni a bíborostól, mert vissza akarta kapni a nemrég nekiadományozott javadalmakat, amelyek Cortellesi halála esetén az egyházra, vagyis Sándorra szálltak volna). Valószínűbb azonban, hogy a pápát saját fia, Cesare gyilkolta meg, aki, hogy ne gyanakodjanak rá, maga is kortyolt a mérgezett italból – noha rendszerint hatalmas mennyiségű bort döntött le –, ám ő enyhe rosszulléttel megúszta. VI. Sándornak talán azért kellett meghalnia, mert már nem kívánt király lenni.

Miután a dinasztiáról szőtt ábránd semmivé foszlott, **Cesare Borgia** egész életében azon iparkodott, hogy koronát szerezzen. A nápolyi és az aragóniai hercegnő visszautasította, így hát a navarrai Saroltával vigasztalódott, akit 1499-ben vett feleségül, miután lemondott bíborosi rangjáról. Apja halála után néhány héttel II. Gyula (Giuliano della Rovere) az Angyalvár tömlöcébe záratta. II. Gyula egyébként III. Piust követte a pápai trónon, akivel mindössze huszonegy napi pápaság után végzett Siena urának, Pandolfo Petruccinak a mérge. Miután ura kegyvesztetté vált, Cesare kedvenc bérgyilkosát, a spanyol **Michelotto de Correllá**t perbe fogták, és bűneiért halálra ítélték, de sikerült elmenekülnie Rómából. 1508 januárjában néhány földije ölte meg Milánóban. Cesare Borgia háromévi fogság után megszökött az Angyalvárból, és sógorához, Albert János navarrai királyhoz menekült. Az ő oldalán harcolt, amikor a Navarra és Kasztília határán fekvő Viana ostromában 1507. március 12-én életét vesztette.

Niccolò Machiavelli *A fejedelem* szerzőjeként került be a történelembe. Művét Cesare Borgia ihlette, de egymás után több nagy hatalmú férfiúnak is ajánlotta, abban a reményben, hogy így elnyerheti kegyeiket. Mire azonban megírta a könyvét, már szinte nem akadt olyan uralkodó, akit ne szolgált volna, és a jelek szerint immár senki sem tartott igényt rá. Egyetértett Cicero azon megállapításával, hogy „a jó politikusnak megfelelő ismeretségekkel kell rendelkeznie, sokakkal kell kezet szorítania, elegánsan kell öltözködnie, és

érdekbarátságokat kell kötnie, hogy elegendő szavazatot gyűjtsön". Ha nem volnánk hozzászokva a botrányokhoz, botrányosnak találnánk, mennyire aktuálisak Machiavelli gondolatai. Fő műve – s egyben egyetlen őszinte és szórakoztató alkotása – *A mandragóra* című pikáns vígjáték.

Lucrezia Borgiának mintha két élete lett volna. Az elsőben csupán eszköz volt az apja, Rodrigo és a fivére, Cesare kezében. Legalább két vetélésen esett át, valószínűleg azért, mert vérfertőző viszonyt folytatott apjával, hiszen harmadik férje, Alfonso d'Este mellett egészséges, termékeny anya lett belőle: hét gyermeket szült. Második életében, az Este-udvarban előbb Pietro Bembo, majd saját sógora, Francesco Gonzaga szeretője volt, ám ezután példás feleség lett. 1516-ban halt meg, harminckilenc éves korában. 1499-ben született első fiát sosem látta viszont. A fiúról nem tudjuk, ki volt az apja; talán a második férj és egyben sógor (fivére, Jofré Aragóniai Sanchát vette feleségül), Aragóniai Alfonz, de az is lehet, hogy Lucrezia apja, hiszen a gyermek a Rodrigo nevet kapta.

Giovanni de' Medici, Lorenzo il Magnifico fia tizenhárom évesen lett bíboros és 1513-ban, harmincnyolc éves korában választották pápává. VI. Sándor ellensége lévén évekig utazgatott Európában, életének egy rövid időszaka pedig homályba vész. 1500-ban jelent meg ismét a nyilvánosság előtt Rómában, s ettől kezdve Sándor hűséges szövetségese lett. Művelt, kifinomult ízlésű, ám aljas, alattomos, különc, istenkáromló ember volt. Miután pápává választották, különféle szövetségeket kötött a nyugati és a keleti világban, de hamar fel is bontotta ezeket. Egyik első intézkedése volt, hogy bíborossá nevezte ki hűséges bizalmasát, **Silvio Passerini**t, aki egyszerre szolgált papként, katonaként és valószínűleg szeretőként. Giovanni nem használt mérget, inkább megfojtatta és feldaraboltatta ellenségeit, például Alfonso Petruccit, a III. Piust megmérgező Pandolfo fiát és másokat. Ő volt a pápa, amikor megkezdődött a reformációs mozgalom. 1521. december 1-jén, mindössze negyvenhat évesen halt meg, közvetlenül azután, hogy kiátkozta Luther Mártont. Lehetséges, hogy megmérgezték, de köztudott, hogy a pápák akkor is, manapság is kizárólag természetes okokból haltak meg, mint ahogy a betegségek és a szövevényes hatalmi játszmák is természetesnek számítanak.

Fabrizio Colonna herceget egész életében vitéz hadvezérnek tartották. Hatvanévesen, 1520-ban, ágyban, párnák közt érte a halál.

A legnagyobb veszélyben 1502-ben forgott, amikor Capua védőjeként vereséget szenvedett, s a francia d'Aubigny meg egyik kapitánya, Ferruccio dei M'artigli foglyul ejtették.

Jézus **Annás** előtt beszélt először a Szanhedrinben. Ekkor tizenkét éves lehetett, s nem sokkal ezután tűnt el. A főpap 16-ban fiának, **Eleázár**nak adta át a helyét, majd 16-tól 36-ig a veje, **Kajafás** töltötte be ezt a tisztet. A valódi hatalom egészen a Templom 70-ben történt lerombolásáig Annás és családja kezében maradt. A Pokol XXIII. énekében Dante mind Annást, mind Kajafást a képmutatók közé sorolta, akiket büntetésül a földre szegeztek, mint a keresztre feszítetteket, és a többi kárhozott megtaposta őket. Az allegória arra utal, hogy bűneik súlya nyomja agyon a bűnösöket.

Jézus bírái közül elsősorban **Poncius Pilátus** szenvedte meg azt, hogy a történelmet a győztesek írják: hű volt Tiberiushoz, Caligula alatt viszont kegyvesztetté vált. A császár 37-ben felmentette a júdeai prefektus tisztségéből, és Galliába, a mai Vienne-be küldte, ahol valószínűleg színlelt öngyilkosság áldozata lett, ahogy azokkal a nevezetes emberekkel szokott történni, akik valamiért kényelmetlenné váltak. A kopt egyház vértanúként tiszteli. Ugyanebben az évben a galileai tetrarcha, **Heródes Antipas** is Gallia felé vette útját. Amikor Rómába érkezett, még azt remélte, hogy király lesz belőle, Caligula azonban azzal vádolta, hogy összejátszott ellenfeleivel, és a mai Lyonba száműzte szeretőjével, Heródiással együtt. Három évvel később nyomorban halt meg.

Tarsusi Pálról, a kereszténység alapítójáról már régóta folyik a vita. Életével kapcsolatos ismereteink bizonytalanok és ellentmondásosak. Katonai sátrakkal kereskedett, és ennek kapcsán a 30-as évektől három nagy utazást tett, bejárta a fél világot, pedig epilepsziában szenvedett. A rómaiak többször is elfogták, de mindig megúszta, mint ahogy a Szanhedrin is hiába üldözte. A galatákhoz írt levelében (1, 11) azt állította, hogy az evangéliumot közvetlenül Jézustól kapta, mintegy második kinyilatkoztatásképpen. Pétertől eltérően vértanúságáról nem maradtak fenn történelmi adatok. 57-ben kiállt Néró mellett, kijelentette, hogy a hatalma Istentől származik, és ebből következőleg a népek engedelmességgel tartoznak neki. Tarsusi Pál, az *agent provocateur,* a római tiszt, a megvilágosodott próféta mindenesetre kevésbé forradalmi hitté változtatta a kereszténységet, amely végül államvallássá vált.

Girolamo Savonarola domonkos szerzetest napjainkban Isten szolgái közt tartják számon. Ezeket az embereket (egyelőre) nem lehet szentté avatni, de kitűnnek „hősi erényükkel” és „életszentségükkel”. Savonarola megkérte **Laudomia Strozzi** kezét, de kosarat kapott. Ezután szerzetesi fogadalmat tett, és élete nagy részét annak szentelte, hogy kora szokásait ostorozza. Miután a Medicieket elűzték Firenzéből, Savonarola teokratikus – ma úgy mondanánk, fundamentalista – rezsimet vezetett be a városban. Legfőbb diadalát 1497-ben élte meg a Hiúságok máglyájával (ilyen néven került be az esemény a történelemkönyvekbe): tonnaszám vetették tűzre a luxus jelképeit, tükröket, ruhákat, festményeket, ékszereket, könyveket és hangszereket. Egy év múlva azonban eljött a vég. Az anyaszentegyház eretnekség és egyházszakadás vádjával elítélte Savonarolát, továbbá azt is felrótták neki, hogy „új dolgokat” prédikált. Hosszú kínzás után negyvenöt éves korában, 1498. május 23-án élve elégették Firenzében.

Domenico Buonvicini és **Silvestro Maruffi** rendtársukkal, Girolamo Savonarolával együtt szenvedtek máglyahalált. Buonvicini a barát egyik leghűségesebb és leglelkesebb követője volt, s az egyik főszereplője annak a tragikomikus istenítéletnek, amely 1498 elején megosztotta a firenzei „haragosokat” és Siránkozókat. Maruffi viszont egyszerűen csak Savonarola csodálója volt, s annak ellenére ítélték a mesterrel együtt akasztásra és máglyára, hogy az egyházi bíróság semmiféle bizonyítékkal nem rendelkezett ellene. Savonarola 1490-es visszatérése óta a barát esküdt ellensége volt az ugyancsak domonkos **Francesco Mei**, aki irigyelte rendtársa népszerűségét. Különféle, részben koholt vádakkal illette, hogy elérje elítélését, s egyik legfőbb támogatója volt annak a döntésnek, hogy a három szerzetes hamvait szórják az Arnóba, nehogy a sírjuk zarándokhellyé váljon.

Girolamo Savonarola egész élete során a Magnificónak nevezett **Lorenzo de’ Medici** ellen vívta egyik legádázabb harcát. Pedig Lorenzo hosszú ideig megtűrte őt, sőt még védelmezte is a szólásszabadság híveként, amelyet nem jogként, hanem nagylelkű adományként értelmezett. Miután Lorenzónak többször is sikerült elkerülnie a halált, a Sforzák egyik orvosa üvegport adott be neki, amely belső vérzést okozott. Ez vezetett 1492-ben bekövetkezett halálához. Ez a nagy életművész súlyos titkot rejtegetett: egyszer olyan szerencsétlenül esett le a lóról, hogy a baleset következtében elvesztette a szaglását. Hiába rendezett lakomákat, egyetlen falatnak sem élvezte az ízét, és a firenzei tavasz illatát sem érezte soha.

Az indiai Srinagarban, ott, ahol – legalábbis így tartják a keletiek évszázadok óta – Jézus, vagyis Issza sírja van, egy másik sírt is találunk. Itt nyugszik **Al Szajed Naszir-ud-Din**, aki az *Ipsissima Verbá*ban gyűjtötte össze emlékeit. 2010-ben a hatóságok elzárták a területet a turisták elől, hogy megakadályozzák a sírok meggyalázását.

Girolamo Savonarola kivégzése előtt is sokan haltak erőszakos halált az egymással vetélkedő firenzei pártok („haragosak”, Siránkozók, köztársaságiak és Medici-pártiak) harcaiban. A gonfaloniere, **Bernardo del Nero** tragikus halála csak néhány héttel előzte meg a Siránkozók vezetőjeként ismert **Francesco Valori** meggyilkolását. **Mariano da Genazzano** hamarosan követte legádázabb ellenségét a másvilágra. Girolamo Tiraboschi XVIII. századi történész szerint szívbetegség végzett vele 1498 augusztusában. Még időben elérte, hogy különleges megbízottként a Maremma-vidékre küldjék, s ott ért véget az élete.

II. Bajazid szultán felvilágosult uralkodó volt. Uralma idején Isztambulban békésen éltek egymás mellett a keresztények, a zsidók és a muszlimok. Több mint háromezer zsidót fogadott be, akik a spanyolországi üldöztetés elől menekültek. Családi ügyei azonban már szövevényesebbek és sötétebbek voltak. Bajazid valószínűleg megmérgezte apját, a Hódító néven ismert II. Mohamedet, aztán a gyilkosságot ráfogta egy velencei ügynökre, akit a vádak szerint a szultán fivére, Dzsem bérelt fel. 1495-ben Dzsemet is eltették láb alól, 1512. április 25-én viszont saját fia, Szelim taszította le a trónról Bajazidot, aki egy hónappal később, május 26-án halt meg, tisztázatlan körülmények között.

Johann Burckhard mindvégig féltőn őrizte *Diarium* vagy *Liber Notarum* címen ismert könyvecskéjét, amelyet 1484-től (ebben az évben lett ceremóniamester) egészen 1505-ben bekövetkezett haláláig vezetett. Ceremóniamesteri minőségében öt pápát szolgált, az első a Della Roverék közül való IV. Sixtus volt, az utolsó pedig II. Gyula, aki ugyanebből a családból származott. Itáliában a Giovanni Burcardo nevet használta, de gyakran írta alá leveleit Argentina néven, ugyanis Strasbourgban született, ezt a várost pedig a közeli ezüstbányákról Argentoratumnak nevezték. A római Via del Sudarión lévő palotájának tornya emiatt kapta a Torre Argentina nevet. Burckhard számos titkot őrzött, ám ennek ellenére – vagy talán épp ezért – nem méreg végzett vele, hanem a gazdagok betegsége, a köszvény.

A XVI. század legrettegettebb kalóza volt, nem akadt olyan tengerparti város a Földközi-tenger mentén, amelyet ne támadott volna meg: a Rőtszakállúnak is nevezett **Hájr al-Din** nyolcvanéves koráig folytatta tengeri portyáit. 1546-ban halt meg vérhasban. Az Oszmán Birodalom hősének számított, 1533-ban flottaparancsnoknak nevezték ki. Fivére, **Aruj Reisz**, más néven Baba Ruj viszont az arab és spanyol csapatok elleni harcban vesztette életét Tlemcen (az ókori Pomaria) ostrománál. Ebben a soknemzetiségű algériai városban még ma is sok török és andalúz él.

Heraiosz több volt, mint a mai Pamír és Hindukus közti terület, Baktriana egyik törzsének vezetője: király volt, pénzt veretett, és i. sz. 30-ig uralkodott. A hatalom jelképeként kisgyerek korában egy vaslemezzel eltorzították a homlokát és a koponyáját, ettől olyan lett a feje, mintha mindig koronát viselne.

Tenzing Ong Pa tibeti láma ismertette meg Isszával a tudás rejtelmeit, az energia erejét, a gondolatszabadságot, az erkölcs és a spiritualitás egységét. Tanításait nemzedékről nemzedékre adták tovább, s még a mai kor tibeti szerzetesei sem feledkeztek meg róluk. A nyugatiak ma is csodásnak tartják a tibeti szerzetesek rendkívüli képességeit.

A sokoldalú **Girolamo Fracastoro** igazi el nem ismert zseni volt. Ő írta az első értekezést a szifiliszről *(Syphilis sive de morbo gallico)* 1521-ben, és ő jött rá, hogy az olyan ragályos betegségeket, mint a pestis, nem a csillagok állása vagy a miazmák okozzák, hanem a kórokozó baktériumok. Több pápának is ő volt az orvosa, emellett ő találta fel a távcsövet (amelyet azután Galilei valósított meg), és barátja, Kopernikusz felfedezéseire is hatással volt. Ma a Hold egyik krátere viseli a nevét.

Vannozza Cattanei egészen haláláig kitartott VI. Sándor mellett. Ekkorra már valamennyi gyermekét elvesztette, kivéve Lucreziát, aki pár hónappal élte túl. Békésen költözött át a másvilágra 1518-ban gazdag négyszeres özvegyasszonyként. Utolsó férje, **Carlo Canale** jeles íróember volt, azután a Nona-torony tömlöcének felügyelője lett. Canale sorsáról 1498-ig vannak feljegyzések. Néhány hónappal korábban ölték meg VI. Sándor fiát, Juant, Gandia hercegét, akinek a holttestét a torony közelében húzták ki a folyóból. Csupán véletlen egybeesés volt, de Canale számára talán végzetesnek bizonyult.

Krisztus jegyesének csúfolták **Giulia Farnesé**t, akit Pinturicchio a pápa parancsára Szűz Máriaként festett meg az Angyalvár falain. Giulia kétszer is megözvegyült, háromszor ment férjhez, és ötvenéves korában, 1524-ben halt meg. Tíz évvel ezután szeretett testvére, Alessandro, akit még VI. Sándor nevezett ki bíborosnak, III. Pál néven pápa lett, és eltüntette a húgát ábrázoló műalkotásokat. Egy azonban megmaradt: a római Santa Pudenziana-templom mozaikján jobbról a negyedik apostol Giulia szép vonásait őrzi. Ez nem amolyan mese, mint az, hogy az *Utolsó vacsora* Szent Jánosa valójában nő – ahogy egy amerikai író állítja, aki azt képzeli, hogy a „Da Vinci" Leonardo vezetékneve volt.

Ferruccio de Mola és Leonora Isztambulban éltek Bajazid haláláig, és három gyermekük született. Szolgálójuk, **Zebeide** hozzáment egy janicsárhoz, és nem tért vissza velük Itáliába. Idővel – talán a körülményekhez alkalmazkodva – kibékültek Giovanni de' Medicivel, de nem voltak hajlandók Rómába utazni a pápává választása alkalmából rendezett, páratlanul nagyszabású ünnepségre. Ferruccio megállapodott **Girolamo Benivieni**vel, hogy elrejti Mirandola gróf 99 titkos tézisének eredetijét, és megbeszélték, milyen rejtjel vezeti majd el a búvóhelyhez. 2007-ben tudósok egy csoportja a csendőrség nyomrögzítőinek, sőt az egység főparancsnokának jelenlétében, az emberek tudatlanságában bízva, valamilyen banális ürüggyel felnyitotta Pico sírját, de hogy mit találtak benne, sosem fogjuk megtudni.

Miután a Vinciből való **Leonardo**, Ser Piero fia viszszatért Milánóba, a Sforzák mindenféle ajándékkal halmozták el. Egyetlen feltételük az volt, hogy foglalkozzon tovább a hadi eszközök tanulmányozásával és tervezésével. Ezután Cesare Borgia, X. Leó, majd Franciaországban XIII. Lajos és I. Ferenc király szolgálatában állt. Michelangelo Buonarrotival ellenséges viszonyban volt, Raffaellóra irigykedett. Egész életében az elszegényedéstől rettegett. Ebben nagy szerepet játszott legközelebbi munkatársa és szeretője, a Zoroastro néven ismert **Tommaso Masini**, aki megrögzött bűnöző volt, és csak mestere befolyásának és pénzének köszönhetően kerülte el a pellengért, a börtönt és a vérpadot. Leonardót 1519. május 2-án érte a halál Cloux-ban. Az amboise-i Szent Ferenc-templomban temették el, amelyet azonban a francia forradalom idején lerombolták, és Leonardo földi maradványai elvesztek. Az amboise-i kastélyban található nyughelye, amelyet számtalan látogató keres fel, csupán a turisták számára

kialakított jelképes sír.

Noha a *999. A titkok titka* című regényben bőségesen esett szó **Giovanni Pico della Mirandolá**ról, azért itt is meg kell emlékeznünk róla. Olyan ő Leonardóval összevetve, mint az ókori Hellász Rómához képest: a gondolat felsőbbrendűségét hirdette a cselekvéssel szemben, és haláláig harcolt a hatalmasok iránti szervilizmus ellen. Pico della Mirandola óriási vagyonának felét könyvekre költötte, hogy az emberi és az isteni természetet tanulmányozza, és életével fizetett azért, hogy rájött: a kettő nagyon is hasonlít egymásra. Számos egybevágó tanúvallomás szerint arzénnal mérgezte meg egy ismeretlen elkövető (sokaknak állhatott érdekében, hogy elhallgattassák) 1494-ben, harmincegy éves korában. A firenzei San Marcóban temették el, sírja még ma is megtekinthető, s elgondolkodhatunk rajta, mit is jelenthet a titokzatos sírfelirat: „Caetera norunt et Tagus et Ganges forsan et antipodes”.

Hogy **Jézus**nak, Isszának, Yeoushának nevezzük vagy bármi másnak, nem számít. Hogy egy isten vagy egy ember fia-e, és hogy feltámadt-e harminchárom évesen, vagy öregkorában halt meg ágyban, párnák közt, vallás és hit kérdése. Tanításait, amint sok más nagy tanítóval megesett, sokan elorozták, és – hol jó, hol rossz szándékból – saját céljaiknak megfelelően torzították el eszméit. Ám rendkívüli gondolatai gyökeret vertek az emberi tudat mélyén, s még a történelem és az emberek szemfényvesztései sem árthatnak nekik.

Utószó

A világ legnagyobb rejtélyét ma egy apró kolostor rejti Észak-Indiában, egy hegyoldalnak támaszkodó gompa, amely kívül esik a turistaútvonalakon. Nyáron az épület kövei közé beférkőzik az örök gleccserek felől fújó szél, és néhány kisebb vízesés halk csobogása. Télen a hóviharok megközelíthetetlenné teszik. Csupán néhány szerzetes él benne, akiket húsz év elteltével felváltanak, visszaküldenek abba a kolostorba, ahonnan jöttek.

1887-ben valaki megpróbálta megzavarni a kolostor békéjét. Egy Nyikolaj Notovics nevű, zsidónak született, de ortodox hitre tért orosz újságíró. Notovics szenvedélyesen érdeklődött a történelem és a régészet iránt, így jutott el a Ladakh-völgybe, majd onnan a mulbekhi és a himisi gompákba. Néhány láma, akit felkészületlenül ért a látogatás, elmondott egy-két dolgot a kíváncsi idegennek. Így tudta meg Notovics annak a történetnek a részleteit, amelyet az ottani hegyek között – de csakis ott – mindenki ismert.

Tizenkilenc évszázaddal ezelőtti történetről van szó, de arrafelé az idő relatív fogalom. Egy rendkívüli ember, aki Palesztinából származott, nagyjából tizenöttől harmincéves koráig ott időzött, majd visszament a népéhez, végül pedig úgy döntött, hogy az égbe nyúló csúcsok árnyékában fejezi be életét. Miután meghalt, egy Srinagarnak nevezett helyen temették el, ahol még ma is látható a sírja, amelyet Rauza-Balnak – vagyis kasmíri nyelven a Próféta sírjának – neveznek.

Notovics mindent elkövetett, hogy megszerezze a fenti történetet elmesélő dokumentumokat. Olyan kitartó volt, hogy az idős szerzetesek, akik féltették a kolostorukat, úgy tettek, mintha engednének a kérésének, de valójában a titokzatos idegen élettörténetének hamisított változatát adták át neki. Notovics hitelesnek gondolta az iratot, noha az tibeti nyelven íródott. Hiányos műveltsége és megszállottsága annyira elvakította, hogy nem jött rá: ha ezek a dokumentumok eredetiek volnának, a kétezer évvel ezelőtt használt ősi szent nyelven, vagyis páliul íródtak volna. Bárhogyan történt is, 1894-ben *Jézus ismeretlen élete* címmel megjelentette a történetet Franciaországban és az Egyesült Államokban.

A könyv világszerte hatalmas sikert aratott. Mintha hirtelen

mindenki álomból ocsúdott volna. Mert egészen addig soha senki nem foglalkozott részletesen az emberiség legnagyobb rejtélyével: hol volt a Jézusnak nevezett ember tizenkét éves korától harmincéves koráig? A Szentírás négy evangéliuma, a gnosztikusok vagy az apokrifek nem is utalnak erre. A római katonából lett apostol, Tarsusi Pál, noha láthatólag jobban ismeri Jézust, mint saját magát, egyszer sem említi. Hallgatnak a későbbi egyháztörténészek, teológusok, bibliamagyarázók is.

Fülsiketítő ez a csönd azon kevesek számára, akik elgondolkodtak a dolgon, és szembenéztek a problémával. Nagyon is nyilvánvaló, hogy valaki azt akarta, erről ne essék szó, nagy sírkövet gördített a kérdés fölé, megpróbálta kitörölni az emberek emlékezetéből és szívéből. Mindebben az a legkülönösebb, hogy ez húsz évszázadon keresztül sikerült is. Ám a legsúlyosabb sírkövek is széttörhetnek, amint az új millenaristák hite szerint történni fog az idők végezetével.

Évekkel azután, hogy megjelent ez a rendkívüli történet, amely némi fényt vetett minden idők legnagyobb talányára, néhány tekintélyes tudós Max Müller vezetésével megállapította – noha gyenge lábakon álló bizonyítékaik voltak –, hogy az egészet Notovics találta ki. Az újságíró ekkor fellázadt. Talán úgy érezte, elárulta valaki, aki előzőleg titokban támogatta a küldetését. Ezért hát nyilvánosságra hozta, hogy mielőtt kiadta volna a könyvet, megtárgyalta a kérdést Platon Rozsgyesztvenszkij kijevi ortodox metropolitával, Ernest Renannal, a híres katolikus történésszel, a híres és ellentmondásos *Jézus élete* szerzőjével, valamint a párizsi apostoli nunciussal, monsignor Luigi Rotellivel, aki igen közel állt XIII. Leó pápához. Azt is bevallotta – megerősítendő, hogy a Szentszék már ismerte ezt a történetet, vagy legalábbis igaznak tartotta –, hogy az olasz főpap tekintélyes összeget kínált neki arra az esetre, ha nem jelenteti meg a kötetet.

A következő száz évben több tudós és kalandor is ellátogatott a Ladakh-völgybe az igazság felkutatása céljából, és valamennyien találtak olyan bizonyítékokat, amelyek igazolták, hogy Jézus csakugyan itt töltötte „elveszett éveit”. A lámák azonban, bármekkora nyomás nehezedett is rájuk, megőrizték a titkukat, mivel úgy vélték, sem az idő, sem a megfelelő ember nem érkezett még el ahhoz, hogy a világ elé tárják az igazságot.

Az újabb kutatások azt az eredményt hozták, hogy Notovics kém volt, az orosz titkosrendőrség, az Ohrana képezte ki, majd utóbb megszabadult tőle. Ezt a szervezetet személyesen II. Miklós cár hozta létre, hogy leverje a politikai lázadásokat, és az Ohrana közvetlenül az

ő fennhatósága alá tartozott. Ebből a nagy hatalmú titkos szervezetből nőtt ki Lenin Csekája, Berija NKVD-je, Andropov KGB-je és a mai orosz szövetségi biztonsági szolgálat, az FSZB is, amelynek az élén korábban Vlagyimir Putyin állt. Az Ohrana mestere volt a félrevezetésnek, több ezer hamis iratot állított elő. Köztük voltak azok is, amelyek a Sion-rend létezéséről szóltak, s amelyeket számos könyv állított be valósnak, elsősorban is *A da Vinci-kód*.

Nem tűnik hát véletlennek, hogy éppen amikor újabb dolgokat készült nyilvánosságra hozni, Notovics nyomtalanul eltűnt, és halálának sem az időpontját, sem a körülményeit nem ismerjük.

Jézus életének és a tibeti, illetve indiai hegyek között töltött éveinek rejtélyét azonban ezzel nem sikerült a szőnyeg alá söpörni, amint a harmincas években írta a híres régész, Jurij Roerich, a buddhista vallásról szóló monumentális mű, a *Kék évkönyvek* fordítója: „A [Jézus életéről szóló] legendákat féltőn őrzik. Nehezen hihető, hogy a lámák meséltek volna róluk, mert ők mindenki másnál jobban tudnak titkot tartani… Most azonban eljött a felvilágosodás ideje Ázsiában". Nehéz időszak volt az, talán még a mostaninál is nehezebb, és miután Roerich engedélyt kapott, hogy visszatérjen a Szovjetunióba, ott halt meg, homályos körülmények között. Hasonló lett tehát a sorsa, mint Notovicsnak.

Mindazonáltal ebben az időszakban kezdett fellibbenni a titokra boruló lepel, és a keleti világból valami lassanként kiszivárgott nyugatra. Ez a vékony, ám felmérhetetlen jelentőségű vörös vonal Pico della Mirandolától, az ő téziseitől indul, és egészen napjainkig ér. Nem véletlenül írta Roerich azt is, hogy „a lámák szent szövegeiben megemlítik, hogyan magasztalta Jézus a Nőt, a Világ Anyját". Lehet, hogy csak véletlen, de inkább logikus következmény, hogy erről szólt az itáliai filozófus 99 titkos tézise is, amelyek talán elő is kerültek, 2007. július 26-án ugyanis felnyitották Pico della Mirandola sírját a firenzei San Marcóban a csendőrség nyombiztosítóinak jelenlétében, de hogy mit találtak ott, azóta sem hozták nyilvánosságra.

Úgy tűnik, a nyugati világban mind a mai napig senki sem kívánt – vagy merészelt – újra előhozakodni ezzel a hihetetlen történelmi képtelenséggel: mindent tudunk a fáraók vagy a makedón meg perzsa királyok életéről, a legapróbb részletekig ismerjük a köztársasági, illetve a császári Róma szenátorainak és uralkodóinak életét. De semmit sem tudunk a világ leghíresebb embere, Jézus életének nagy részéről; ezt a mintegy húszévnyi fekete lyukat mindig is figyelmen kívül hagyták, mintha nem érdekelné a keresztény világot. Milyen okokból, kinek az érdekéből, miféle célból döntöttek úgy, hogy nem

próbálják kideríteni az igazságot? Az ősi félelem állt a háttérben, hogy a történetírás és a tudomány ellentétbe kerülhet a hittel, ami egészen más kategória. Ugyanez a félelem vezetett Giordano Bruno, Kepler és Galilei elítéléséhez. Ha valaki ezt az egyszerű, de roppant fontos történelmi kérdést kutatta, azt őrültnek és komolytalannak nevezték, vagy egyszerűen eltűnt. Ez tény.

A prófétáknak nevezett emberek közül senki sem állította magáról, hogy ő Isten fia. Jézus sem mondott ilyet soha, a Szentírás négy evangéliumában sem. Azok a fennkölten spirituális életet élő emberek, akiknek nincsenek különösebb vallási, politikai, gazdasági vagy általában véve hatalmi érdekeik, már kétezer éve őrzik emlékezetükben, hogy Issza-Jézus Srinagarban van eltemetve, miután ott élte le élete utolsó éveit. Nem csupán jogos tehát, hanem egyenesen kötelező hangot adni kétségeinknek – nem azért, hogy romboljunk, hanem azért, hogy igazságot szolgáltassunk egy csodálatos embernek. A hitnek nincs szüksége a történelemre, amelyet emberek írtak, és nem kell kereszthalált halni ahhoz, hogy az igének értéke legyen.

Így hát ez csupán egy ember története, s egyben a legvalószínűbb igazság, az, amelyik a leginkább ellenáll az idő és a logika támadásainak – már ha nem érkezik egy reménysugár az Athosz-hegyről, egy gyűrű, amely összekapcsolja keletet és nyugatot. Sok nyom utal arra, hogy így estek a dolgok, és néhány bizonyíték is van rá. Ezek a nyomok jelentősebbek és koherensebbek, mint mindaz, amit az évszázadok során hagyományoztak ránk, és ha nem is fogjuk soha biztosan tudni, mi történt, azért sejthetjük. Kedves és nyugtalanító ez az igazság, szép és tragikus ez a történet, amelyet sem a hit, sem az ész nem hagyhat figyelmen kívül.

Ipsissima Verba

Az ő evangéliuma

Előkönyv

1. Én, Al Szajed Naszir-ud-Din esküszöm az emberek színe előtt, hogy szavaimmal csupán pontosan lejegyeztem mindazt, amit közvetlenül a Jézusnak nevezett ember, más néven Issza szájából hallottam, miután visszatért a Palesztina néven ismert tartományból, a régi naptár szerinti 2671. és az új Xia naptár szerinti 52. évben, amikor állítása szerint harmincnégy éves volt.

2. Issza azért akarta elbeszélni nekem az eseményeket, hogy fennmaradjon élete története azok között, akik hittek benne, szavaiban és példájában, továbbá azok között is, akik elárulják majd, és meghamisítják a szavait, amikor ő már nem lesz. Sok római és zsidó ugyanis hamis tanítványnak bizonyul majd, még azok közül is, akik pedig szerették és körülhízelegték. Sokan jóhiszeműen fogják elferdíteni a történteket, mások pedig rosszindulatból, saját érdekükben forgatják ki szeretetüzenetét.

3. Legyen Issza áldott az eljövendő évszázadokban azért a szeretetért, amelyet a családjának adott, minden embernek, aki ismerte, és nekem, akinek abban a megtiszteltetésben volt részem, hogy a barátja lehettem. Innentől az Isszának is nevezett Jézus beszél.

Első könyv

avagy a történet könyve

1. Tizenkét éves koromban a Szanhedrin parancsára elraboltak, és rabszolgaként távoli, keleti vidékekre hurcoltak. Második gazdám szabadított fel, aki utóbb közeli barátom lett. Neki köszönhetem az

életemet, még ha nem is akarja, hogy ezt kimondjam.

2. Sokat tanultam a másságomból, mert csak ezáltal lehet megérteni a többieket, megkülönböztetni a jót a rossztól, az igazságost az igazságtalantól, az örömet a fájdalomtól.

3. Sok népet megismertem, tanulmányoztam törvényeiket és szent szövegeiket. Ezekből megtudtam, hogy az ismeretekből könnyen lesz a hatalom és az elnyomás eszköze, és csak a bölcsesség vezet jó irányba.

4. Hosszú évekig éltem a hegyi szerzetesek között. Mesterem megtanított rá, hogyan ismerjem és szeressem meg önmagamat, az embereket és a természetet. Megértettem, hogy minden teremtményben ugyanaz az energia munkál, és megtanultam, hogyan lehet irányítani ezt az energiát, hogy jobbá váljunk.

5. Szívből szerettem egy nőt, akivel tökéletes egységben éltem, megházasodtam és két gyermekem született. Azután megismertem a kegyetlenséget, amely elvette tőlem a lányomat és a feleségemet.

6. Megértettem, hogy a túlzott szeretet akár ölhet is, és hogy újra megtaláljam önmagamat és ne szegüljek szembe az anyaföld természetes rendjével, úgy döntöttem, végigjárom visszafelé az addig megtett utat. Magammal vittem fiamat, Yuehant is. Tudtam, hogy minél többet adok, annál többet kapok majd.

7. Palesztinába visszatérve anyám és a testvéreim nagy örömmel fogadtak, és azonnal megismertek, noha tizenkilenc éve láttak utoljára. Apám már meghalt, később el is mentem a sírjához Szikembe, letettem rá egy követ, és sírtam.

8. Amikor elterjedt megérkezésem híre, sok rokon keresett fel csodálkozva, mivelhogy halottnak hittek. Köztük volt unokatestvérem, János. A Jordán partján megengedtem neki, hogy belemerítsen a megszentelt vízbe.

9. Miután hosszan tanácskoztam Júdással, aki lélekben is testvérem volt, kötelességemnek éreztem, hogy népemnek elvigyem a remény és a megváltás igéjét a tudat felszabadítása és a szabad eretnekség, vagyis az átgondolt választás lehetősége által. De soha nem a fegyverek révén, melyeket elátkozok, bármi legyen is a céljuk.

10. Azt láttam, hogy a Szanhedrin alávetette magát a római

uralomnak, amely rabszolgasorba taszította Izráel népét. A papok hatalmuk megőrzése érdekében alázatosságot és áldozatot követeltek, mintha a paradicsomba csupán a lemondás által lehetne eljutni, s itt a földön nem is kellene keresni az igazságot.

11. Elindultam hát ezen az úton. Próbáltam megértetni a farizeusokkal, a szadduceusokkal és a zelótákkal, hogy véget kell vetniük a megosztottságnak, de mindegyikük önmagát vélte az igazság letéteményesének. Aki az apja kedvencének hiszi magát, mindig igazságtalan a testvéreivel szemben. Ha egy nép kiválasztottnak hiszi magát, akkor csak az emberek közti különbségeket nézi, és felsőbbrendűnek gondolja magát. Ám emiatt elszigeteltségre ítéltetik, és egyetlen más nép sem tartja testvérének.

12. Az esszénusok is, akik megosztották velem kenyerüket és hagyományaikat, azt kívánták volna tőlem, hogy mondjam meg a többieknek, csak ők látják helyesen Istent, és az övék az üdvözülés egyetlen útja.

13. Ekkor megpróbáltam beszélni az egyszerű embereknek az utazásaim során megismert népekről, és arról, hogyan értettem meg, hogy a szabadság csakis az egységből fakadhat és nem az elkülönülésből, a szeretetből és nem a gazdagságból, az észből és nem az erőből. De a testvéreimen és anyámon kívül kevesen akartak hinni nekem.

14. Elfogott a kísértés, hogy hagyjak fel mindennel, és menjek haza, oda, ahol elvesztettem a feleségemet és a lányomat, de ahol a családom szeretetének és mestereim, idősebb társaim bölcsességének köszönhetően megismertem az élet valódi jelentését. Mégis úgy döntöttem, hogy maradok, mert hiába él bennünk a tudás, ha nem osztjuk meg másokkal.

15. Nagyon nehezen tudtam megértetni magam egészen addig, míg szavaimat nem kísérték csodás jelenségek. Ezek azonban csupán a nekem átadott ismeretek gyümölcsei voltak, soha nem hoztam kapcsolatba őket Istennel, mint ahogy Messiásnak vagy Isten fiának sem neveztem magam, noha sokan így ünnepeltek, vagy éppen ezzel vádoltak.

16. Jellemében és vérmérsékletében hozzám legközelebb álló fivérem, Júdás segített kitalálni, hogyan beszéljek úgy a népemhez, hogy meg

is értsék a szavaimat. Jakab fivérem menyegzőjén használtam először azt, amit mestereimtől tanultam. Mindenki vizet ivott, de bornak hitték, még anyám is. Csak Júdás tudta, hogy illúzióról van szó, és örült neki.

17. Attól a naptól kezdve sokan felfigyeltek rám, volt, aki megijedt tőlem, más megszeretett. Az érzékcsalódás hatására figyelmesebben hallgattak, szavaim végre elkezdték felrázni az embereket, és rádöbbentették őket a helyzetükre. Soha nem mondtam nekik, hogy varázserőm van, és ha valaki mágusnak nevezett, mindig azt feleltem, hogy én csak egy ember vagyok, ugyanolyan, mint a többi, és hogy az Adomány mindannyiunkban ott van.

18. Ha valaki megkérdezte, mi az, elmagyaráztam, hogy az Adomány a szeretet megnyilvánulása, és minden emberben megvan, még ha nem is tudatosan, és ha megismeri, akkor kaphat és adhat belőle.

19. Még három évig maradtam a szülőföldemen, hogy véghezvigyem küldetésemet ott, ahová el kellett vinnem az élő igét. Így lett részem a paradicsom gyönyörűségeiben és a pokol kínjaiban, és a mindennapi élet megismerésével továbbhaladtam a bölcsesség útján.

MÁSODIK KÖNYV

AVAGY A JÓ ÉS A ROSSZ KÖNYVE

1. Izráel népének körében töltött első évemben elkezdtem faluról falura járni. Parasztok, pásztorok, mesteremberek voltak az elsők, akik odajöttek hozzám, és meghallgattak. Lelkük egyszerű volt, de a szívük tiszta, mint az enyém. Mindazonáltal vigyáznom kellett: ahogy a mesterem tanította, a nagyobb tudás az őszinte lelket is csalásra csábítja, és hiába akarja a jó útját követni, végül a rossz útján találja magát.

2. Nem az a próféta, aki megjósolja a jövőbeli eseményeket, az ilyen ember csupán ámítja a népet. Az a próféta, aki feltárja, milyen jó vagy rossz származhat abból a közeljövőben, ha a jelenben a jó vagy a rossz útját követjük. Az a próféta, aki megmutatja, hová fog leesni a kő, nem az, aki elhajítja.

3. Ami a szentségtöréssel kapcsolatos vádakat illeti: sosem fordult meg a fejemben, hogy ne ismerjem el atyáink hitét. De az évszázadok során ez a vallás olyan lett, mint a kő, változtathatatlan és kemény. Meg kellett tisztítani, hogy ne gúnyolódjanak rajta, meg kellett változtatni, hogy érthető legyen, és ne kelljen erővel rákényszeríteni az emberekre.

4. Nincs olyan Isten, aki megölné az ártatlan elsőszülötteket, aki azt követelné, hogy ne adjunk nekik enni, csak mert a szombatot kell megünnepelni, vagy aki más népek elleni háborúra serkentene. Atyáink mégis ezt tanították nekünk, anélkül, hogy valaha is elmagyarázták volna a jelentését és visszautasították volna a tartalmát. De az ige az emberé, nem az Istené.

5. Egyetlen Isten, még Ábrahám istene sem hozott létre olyan papi kasztot, amely az ő akaratának egyedüli letéteményese. Ilyet sehol sem írtak le. Egyetlen Isten sem követelte, hogy az emberek csak meghatározott rítusokon keresztül léphessenek kapcsolatba vele. Egyetlen Isten sem kérte soha, hogy a kedvéért embereket vagy állatokat áldozzanak. Egyetlen Isten sem haragudott meg annyira a saját gyermekeire, hogy a romlásukat akarja.

6. Kelettől nyugatig minden istenség parancsolataiban ugyanazokat az elveket és ugyanazokat a szeretetről, szabadságról, egyenlőségről és igazságosságról szóló szavakat találjuk. A hatalmasok és a zsarnokok azonban létrehoztak egy Istent a maguk képére és hasonlatosságára, aki ítélkezik és pusztít, aki bosszúszomjas, aki kész gyilkolni, aki csak akkor hajlandó megbocsátani, ha már megsemmisítette azt, aki hibázott. Ezek az emberek káromolták Isten nevét, és reszketniük kell majd, ha életük végén úgy méretik meg a lelkük, ahogy szerintük Isten mér.

7. Néhány bolondon és elmebetegen kívül soha senki nem nyilvánította magát Istennek, és ezek is többnyire rossz szándékkal tették. Aki azt állítja, hogy nála van az igazság, az csaló, aki azt mondja, hogy keresi az igazságot, becsületes ember. Aki jót prédikál, de rosszat tesz, képmutató, aki elesik és feláll, becsületes ember. Aki nem árt másoknak, önző, aki jót tesz másokkal, becsületes ember.

Harmadik könyv

AVAGY A TÖRVÉNY KÖNYVE

1. Megíratott, hogy ne lopj, és ez helyes is, de ha valaki nem tud enni adni a gyermekeinek, ám látja a paloták csillogását, a bőséget és a pazarlást, azt, hogy ott még a kutyák is kövérek, talán felmerülhet benne a gondolat, hogy a lopást tiltó törvényt a gazdagok javára hozta Isten. Vagy netán azt képzeli majd, hogy a gazdagok adtak Isten szájába olyasmit, amit Ő soha nem mondott volna. Akár így van, akár úgy, megtévesztették a szegény embert.

2. Megíratott, hogy ne ölj, és ez a parancs minden ég alatt érvényes. Nem létezik tehát igazságos háború, és egyetlen pap sem áldhat meg egyetlen katonát sem Isten nevében. Csak akkor törhetünk más életére, ha védekeznünk kell, mert a mi életünk vagy valaki másé forog veszélyben.

3. Ami az állatokat illeti: Noé óta az ember már hússal is táplálkozik, így hát szabad állatokat ölni, de csak azért, hogy éhségünket csillapítsuk, és nem szabad szenvedést okoznunk nekik. A vágásra vonatkozó szabályok nem Istennel függnek össze, hanem az ember egészségével és azzal a kötelességével, hogy testét önmaga és mások érdekében meg kell óvnia a betegségektől.

4. A szombati pihenés emberi szabály, azért alkották az igaz emberek, hogy a hatalmasok ne kényszerítsék munkára őket. Istennek nincs szüksége pihenésre.

5. Aki házasságtörést követ el, a szeretet ellen vétkezik, a férfi és nő közti egység tökéletessége ellen. Szerelem nélkül nincs házasságtörés, de szerelem nélkül maga az élet sem létezik.

6. Megíratott, hogy ne kívánd mások javait, de ha egy embernek nincs semmije, se családja, se háza, se kertje, se jószága, jogos a kívánsága. Akinek pedig több jutott, mint amennyire szüksége van, nem sértődhet meg ezen, hanem adnia kell, hogy mindenki méltó életet élhessen.

7. Megíratott, hogy ne tégy hamis tanúbizonyságot. Ez nemcsak a szóra vonatkozik, hanem a tettekre is. Nem lehet igazságosságról beszélni, és közben igazságtalanul cselekedni, szabadságról beszélni és közben elvenni mások szabadságát, rámosolyogni felebarátunkra, aztán hátulról rátámadni, eladni a gabonát és csalni a súllyal, tudni,

mi a jó, és közben rosszat cselekedni.

8. Megíratott, hogy ne ábrázold Istent, mert ezzel becsaphatod a hívőket. Az isteni ott van az emberben és rajta kívül, az emberi természetben és magában a természetben. Anyában és apában, fiúban és lányban, nővérben és fivérben, az egész életben, ami körülvesz minket.

9. Jobban szeretni felebarátainkat, mint önmagunkat, ez a parancsolatok parancsolata. A szeretet a jó, a rossz pedig a szeretet hiánya. Minden szabály ebből ered. Ebből az egyetlen elvből ered minden törvény.

10. Ami a törvényt illeti: miként a papok a Szanhedrin szolgálatában állnak, amely a törvénynek nem alkotója, hanem kiegészítője és értelmezője, úgy a törvény is az igazságosság szolgálatában áll, nem pedig fordítva. A törvények változnak a szokások átalakulásával, az igazságosság sosem változik.

NEGYEDIK KÖNYV

AVAGY AZ ELBESZÉLÉSEK KÖNYVE

1. Nem túl régen kezdtem hirdetni üzenetemet, amikor a Kinneret-tó partján találkoztam egy csapat halásszal. A hálóik félig üresek voltak, az arcuk komor, mert attól féltek, hogy annyit sem keresnek meg, amennyivel éhüket csillapíthatják. Megkértem a fivéreimet és a barátaimat, hogy hozzák oda az összes megmaradt kenyerünket, és osszák meg a halászokkal, ők pedig megosztották velünk azt a kevés halat, amit fogtak. Arról beszéltünk, milyen fontos megosztani másokkal mindazt, ami a miénk, mert ha mindenki élvezheti a mások javait is, akkor megkap mindent, amire szüksége van, anélkül, hogy bármit elvenne másoktól és hogy fölösleget halmozna fel. Arra jutottunk, hogy a mohóság szegénnyé és szomorúvá teszi az embert, a kölcsönös segítség viszont gazdaggá és boldoggá.

2. Názáret környékén odajött hozzánk egy ember, aki sántaságot tettetett, hogy alamizsnát kapjon. Júdás el akarta kergetni, és fenyegetően közeledett felé, fennhangon csalónak nevezte. Én viszont adtam neki egy római dénárt. Az ember eltette a pénzt, és elrohant.

Szemlátomást nem okozott gondot neki a futás. Jakab testvérem a szememre vetette hiszékenységemet, de erre én azt feleltem neki, hogy ha az ember alamizsnát ad, csak a saját szívét kell megvizsgálnia, nem azt, hogy a koldusnak joga van-e az adományra. Nem számít, ha nem méltó rá, úgyis a saját lelkiismeretével kell elszámolnia. Az érték az adás gesztusában rejlik, nem abban, hogy tudjuk, megérdemli-e az illető azt, amit adunk.

3. Nagyon ügyeltem rá, hogy senkit se botránkoztassak meg szavaimmal és cselekedeteimmel, nehogy félremagyarázzák őket. Kafarnaum közelében egy római katona a mellemnek szegezte a lándzsáját, és ezt mondta: „Az emberek azt állítják, csodákat teszel. Változtasd át kalásszá ezt a lándzsát, és akkor nem halsz meg.” Mesterem tanításait követve a lándzsára összpontosítottam energiámat, és a fém meghajolt, mint egy búzaszál. A katona ekkor azt kérdezte, hol tettem szert erre a tudásra, mert ő is szeretné elsajátítani, és ellenségeivel szemben felhasználni. „Kövess engem – mondtam neki –, és megtudod.” „Nem tehetem – felelte –, nekem a császárt kell követnem.” Minden választás egyben lemondás is, ha valaki nem tehet valamit, az gyakran azért van, mert nem is akarja megtenni, ez pedig a hiány és a boldogtalanság útja.

4. Gyakran megkérdezték tőlem, ki az apám, és tőle tanultam-e mindazt, amit hirdetek. Én erre mindig azt válaszoltam, hogy két apám van, az egyik e földről való, a másik a világ túlsó felén él. Józsefre, az ácsra és Ong Pára, a szerzetesre gondoltam. Főként ez utóbbinak köszönhetem, hogy az lett belőlem, aki vagyok. Mert fontos a vér, mint ahogy fontos a test is, de sokkal fontosabb a lélek a maga hajlamaival és késztetéseivel. Az ember olyan, mint egy amfora, sokkal értékesebb a bor vagy az olaj, amit beletöltöttek, mint az agyag, amelyből készült.

5. A Jeruzsálembe vezető úton egy darabon elkísért minket egy farizeus írnok, aki a fivéreimmel beszélgetve helytelenítette, hogy kikérem Mária tanácsát és véleményét. „A Szentírásban – mondta – egyetlen nő sem szerepel, aki próféta lenne, vagy egy népet vagy országot vezetne, kivéve Sába királynőjét, aki azonban hosszú utat tett meg csupán azért, hogy meghallgassa a bölcs Salamont.” Amikor a testvéreim kissé zavartan elmondták ezt nekem, így válaszoltam az írnoknak: „Ez csak azt mutatja, hogy hosszú út vár még ránk az egyenlőség földjén.” Lányok és fiúk együtt kísérjék el apjukat, és

mutassák meg neki, milyen szépek is mind, a maguk egyformaságában és különbözőségében. Ez igazi változást jelez.

6. A Galilea és Júdea határán fekvő Jabneélben egy tanító megkért, hogy tartsak beszédet az iskolában. Amikor elraboltak, mert szólni merészeltem a Szanhedrin színe előtt, annyi idős voltam, mint az ottani diákok. Ezért úgy éreztem, nagy felelősség nehezedik rám, és gondosan megválogattam a szavaimat. A végén az egyik fiú megkérdezte, kinek fontosabb engedelmeskedni: a tanítóknak, a szülőknek vagy Istennek? Azt feleltem neki, hogy az engedelmességnél fontosabb a tudás, amely majd segít megérteni, mikor melyiket kell követnie.

7. Pár nappal ezután körbevett egy csapat gyerek, és bár Szamáriába kellett volna mennünk, sokáig játszottam velük. Mária elunta a várakozást, és odajött, aztán lassanként a fivéreim is bekapcsolódtak a játékba, amely egészen estig tartott. Aznap éjjel valamennyien derűsebb lélekkel aludtunk. Aki képes úgy játszani a gyerekekkel, hogy közben semmire sem akarja megtanítani őket, megértette, mi az élet öröme, és képes lesz arra is, hogy boldogságot adjon a társának, és kétszeresen kapja vissza. Aki már nem tud játszani, és a homlokát ráncolva szeret, menjen iskolába a gyerekekhez, akik boldogan tanítják majd.

8. Caesarea kikötőjében tartották péntekenként Izráel második legnagyobb vásárát (az első Jeruzsálemben volt). Rengetegen gyűltek össze a tenger és a szárazföld felől, hogy árukat és híreket cseréljenek. Ha a városban jártam, mindig megálltam beszélgetni velük, még akkor is, ha nehezen értettünk szót, mert más-más nyelven beszéltünk. A követőim nem értették ezt, és nem akartak részt venni benne. Azt mondtam nekik, azért megyek oda, hogy tanuljak, mert csak attól lehet újat tanulni, aki más, mint mi, nem attól, aki ugyanolyan. Minél változatosabbak, különbözőbbek a gondolatok és a szokások, annál gazdagabb lesz a lelkünk, mint amikor két folyó találkozik, s ettől bőségesebb lesz a víz és kövérebbek a benne élő halak.

9. Jeruzsálemben több nő és férfi is volt, aki Messiásnak, Isten fiának nevezett. Mindig azt feleltem erre, hogy én egyszerűen csak egy ember fia vagyok, de a szavaim úgy hatnak, mintha egyenesen Isten szájából jönnének, és ezért tűnnek helyesnek. Valójában azt próbáltam elmagyarázni, hogy az ember vagy az Isten fiának lenni ugyanaz, mert bennünk van az isteni szellem, mint ahogy az ellentéte is bennünk

lakik. Mert a jót úgy ismerjük, mint a rossz ellentétét, mint ahogy a fekete a fehér ellentéte, a meleg a hidegé. Csak így választhatunk, és az ember ezen képességénél fogva nemcsak az állatoknál, de az angyaloknál is magasabb rendű, akik csak a fényt ismerik, a sötétséget nem.

10. Egy dorai fogadóban voltunk, Szamária és Fönícia határán. Két nő jött oda hozzánk, egymás kezét fogva. Kétségbe voltak esve, mert egyazon férfit szerették, az illető pedig nem tudta eldönteni, melyiküket ajándékozza meg szerelmével. Így hát ők maguk próbálták meglelni a megoldást. Júdás azt javasolta, hogy az első nő a páros napokat töltse a férfival, a második pedig a páratlanokat. Mária viszont azt mondta, hagyják el mindketten, mert aki nem képes választani, és hagyja, hogy mások döntsenek helyette, nem igazi férfi.

11. Anyám, Mária háza előtt kiszállt a hordszékből egy férfi, aki arany- és ezüstszálakkal átszőtt lenvászon tunikát viselt. Magával hozta a fiát, és azt kérdezte, magamhoz venném-e, hogy olyan nevelésben részesüljön, amelyet ő a gazdagsága miatt nem adhat meg neki. „Én szeretem a fiamat – mondta –, és nem akarom, hogy olyan legyen, mint én." Én ekkor felvettem egy kevés földet, és beledörzsöltem a ruhájába. „Ne hagyd el a fiadat – mondtam neki –, hanem mutasd meg neki, milyen vagy valójában: sár és arany egyszerre. Beszélj neki a gyengeségeidről, a kétségeidről, az ellentmondásokról, amelyeket megélsz, és ő sokkal többet tanul majd mindebből, az őszinteségedből és a példádból, mint az én szavaimból." A férfi ekkor átölelte a fiát, amiatt sem aggódott, hogy esetleg összepiszkolja, és gyalog távozott vele.

12. Többször is veszélybe került az életem, például Názáretben, ahol le akartak lökni egy szikláról, vagy Jeruzsálemben, ahol kővel dobáltak meg. Mindazonáltal soha nem akartam, hogy a fivéreim vagy a barátaim erőszakkal válaszoljanak az erőszakra. Védekezni helyes dolog, de másokat bántani nem az. Amikor elmeséltem ezeket a dolgokat, egy bethániai iskola egyik diákja úgy találta, ellentmondásban vannak azzal, amit a jogos lázadásról mondtam. Ekkor elmagyaráztam, mi a különbség a védekezés és a bosszú között. Az ellenfelet akkor győztük le, ha többé nem tesz gonosz dolgokat, nem akkor, ha megsemmisítettük. „Ha továbbra is ütni akar – tettem hozzá –, próbáld kitépni a botot a kezéből. Ha pedig nem bírod – mondtam végül –, akkor ha szamárral állsz szemben, csapj a lábára,

ha pedig oroszlánnal, fuss el.” Mindenki velem nevetett, de a lázadó és a bosszúálló közti határ olyan elmosódó, hogy csak az láthatja, aki a lelkével nézi.

13. A második évem pészahját megelőző napokban sok öreg jött el hozzám Gamalába, hogy figyelmeztessenek, ne beszéljek olyan nagy hévvel. „Ebben az időszakban az embereknek az Atya felé kell fordulniuk, hogy bocsánatot nyerjenek, és aki békében van, annak nem kell félnie az Ő haragjától.” Azt feleltem nekik, hogy a békét gyakorta azok óhajtják, akik hajlamosak az erőszakra, és a tolvaj is békét követel, miután egy barlangban elrejtette a szomszédja nyáját. Amikor pedig a szomszéd kiáltozással ad hangot felháborodásának, zendülőnek bélyegzik.

14. Mások meg azt akarták, mondjam el, milyen fontos jónak lenni, tisztelni a törvényt, szerénynek lenni, félni és híven követni földi atyánkat éppúgy, mint a mennyei atyát. Ám nincs olyan apa vagy anya, aki képmutató jóságot várna el a gyermekeitől. Ezzel a dallal valójában csak el akarják altatni a népet, mint a bölcsőben fekvő csecsemőt, aki azért sír, mert éhes. Az a béke, ami az ilyen jóságból fakad, ugyanolyan, mint amit a zsarnokok kényszerítenek ránk. Nincs béke az égben, ha nincs igazságosság a földön.

15. Sok beteget hoztak elém, hogy gyógyítsam meg őket, de csak azok találták meg magukban a gyógyuláshoz szükséges energiát, akik hittek benne. Néha egy olcsó kenőcs is begyógyította az elfertőződött sebet, a szemnek használt a vizes és kassziaolajos öblögetés, és a napon megégett bőr sem sebesedett ki, ha nem használták a piszkot eltávolító bőrkaparót. Sokszor a háborúnak és az ínségnek is a tudatlanság az oka, de az egyébként elkerülhető betegségeknek és haláleseteknek még inkább. A művelt embereket nem sújtották ezek a kórságok, mert ők tanácsot kérhettek a tanítóktól. Ezért a templomban azt javasoltam, hogy az adók egy részéből építsenek mindenki előtt nyitva álló iskolákat, ahol a diákok megtanulhatják az élet legegyszerűbb szabályait. Ez mutatja a nép iránti szeretetet, nem az, ha márvánnyal és illatszerekkel rakjuk tele a templomot.

16. Egyszer egy jerikói adószedő óvakodott oda a sátrunkhoz. Attól félt, elkergetjük, mert azt, aki pénzt gyűjt, tisztátalannak tartották. Noha gazdag ember volt, abban a pillanatban szüksége lett volna valamire, csak nem merte kérni. Amikor a vállára tettem a kezemet, és hívtam, hogy üljön le közénk, elsírta magát. „Te vagy az első, aki úgy

kínál nekem valamit, hogy semmit sem kér cserébe.” „Keress valakit a szükséget szenvedők közül – mondtam erre –, és ajánld fel neki a támogatásodat. Holtodig hűséges barátra lelsz benne. Ha pedig tudtán kívül segítesz valakinek, akkor még nagyobb örömben lesz részed, mert önmagadban lelsz jó barátra életed végéig.”

17. A Hebron-hegyen voltunk, a mamrei barlangok fölé emelt nagy épületet néztük meg, ahol állítólag Ábrahám, Izsák és Jákob nyugszik. Egy házaspár imádkozott ott, már nem voltak fiatalok, s gyermekáldásban reménykedtek. Bánatosak voltak, mert már harmadszor jártak ezen a helyen, de hiába. Megkérdeztem tőlük, szerelemből házasodtak-e össze, mire ők igennel válaszoltak. Azt is megkérdeztem, hogy érték-e őket szerencsétlenségek, mire azt felelték, hogy ha eltekintünk a gyermektelenség fájdalmától, nem. Végül azt kérdeztem, szeretik-e még egymást, erre ők válasz helyett egymásra néztek, és gyengéden megcsókolták egymást. Szinte kérlelni kezdtem őket: „Szeressétek egymás továbbra is azért, amik vagytok, a szeretetért, amely vékony szőlőindákból összefonódott fatörzsekké változtatott titeket, amelyeket már semmi és senki nem választhat szét. A gyümölcsök csupán esetlegesek, nem azok egyesítik a hajtásokat.” Egy év múlva újra találkoztam velük Beit Guvrinban, és amikor megláttak, azonnal odahozták megmutatni elsőszülött fiukat, akinek az én nevemet adták. Meg akarták csókolni a kezemet azért, amit ők csodának neveztek, de a valódi csodát az összetartozásuk jelentette.

18. Naarath közelében voltunk, ott, ahol a Jordán folyó lelassul, és tevepúp alakú kanyart ír le nyugat felé. Két bethániai nővér jött oda hozzánk, akiket ismertem, és tudatták velem, hogy váratlanul meghalt a fivérük, aki évek óta a szent betegségnek nevezett epilepsziában szenvedett. „Egy démon elvette tőlünk – mondták –, már el is temettük.” A szerzetesektől sokat tanultam erről a betegségről, úgyhogy miután a nővérek azt mondták, egy barlangban helyezték el a holttestet, megkértem őket, hogy azonnal vigyenek oda. Leemeltettem a sír bejáratát elzáró követ, és beléptem. A férfi ott feküdt, mirhába mártott könnyű vászoncsíkokba pólyálva. Letéptem a pólyát az arcáról, megütögettem az ujjaimmal a halántékát, erős ecetet tartottam az orra elé, és fennhangon szólongattam. Lázár kinyitotta a szemét, hitetlenkedve nézett rám, aztán boldogan ölelte át a húgait. A két nő mindenkinek azt mondta, hogy a testvérük az én varázserőmnek és imáimnak köszönhetően tért vissza a holtak

birodalmából. Júdás könyörgött nekem, hogy hagyjam meg őket ebben a hitben, pedig az egyetlen csoda az volt, hogy tudtam, mi a teendő a betegség által okozott katalepszia esetén.

19. Amikor a Szanhedrin elé vezettek, tudtam, hogy már meghozták az ítéletet. Kajafás főpap súlytalan figura volt, de ott állt mögötte a jóval eszesebb és felkészültebb Annás. Arra a kérdésre, hogy hiszek-e az egy Istenben, Ábrahám Istenében, visszakérdeztem, melyik Istenről van szó. Erre istenkáromlással vádoltak, ám amikor megkérdeztem Kajafástól, mégis mit jelent az Elohim név, helyesen felelte: „Azok, akik az égből jöttek." Mire én: „És melyik ezek közül Ábrahám istene, ha maga a Törvény könyve is több istenről beszél?" Ő erre csak hallgatott, én pedig azt feleltem, hogy Isten neve azért áll többes számban, mert ott lakozik mindnyájunkban, és ez az oka, hogy atyáink kijelentették, nem lehet kimondani a nevét – hiszen végtelen sok neve van.

20. A vesztőhelyen elfogott a félelem, mert a szellemem nem tudott olyan magasra szárnyalni, hogy a testem érzéketlenné váljon, és eljussak a tetszhalál állapotába. Rájöttem, hogy még sokat kell tanulnom a mesteremtől, és hozzá folyamodtam. Eljutott hozzám az energiája, segített rajtam egy ember, és betelt a karmám, mert életem körforgása még nem ért véget. Visszatértem ide, a hegyek közé, mivel még tovább kellett járnom a megismerés útját, és növekednem kellett a szeretet magvaival együtt, amelyeket azután szét kell hinteni a földön. Azt is megtudtam, hogy ameddig a gondolataink a jövő felé fordulnak, ameddig feladataink és céljaink vannak, a bennünk keringő élet előrevisz minket – amíg csak lelkünk szét nem robban sok millió atomra, hogy új életet adjon az embernek. Aki szeretett valaha, érteni fogja a szavaimat, és emelkedett szellemével rátalál majd a jóra, a mindannyiunkban lakozó Istenre.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Előző, *999. A titkok titka* című regényemben ez az ajánlás szerepel: „Azon keveseknek, akiket imádok, és sokaknak, akiket szeretek”.{4} Jelen könyvem ajánlása apámnak szól, akit életében talán nem szerettem eléggé, s akinek köszönettel tartozom, mert elsősorban ő ihlette ezt a művet. Ami a családomat illeti, leginkább azt értékeltem nagyra, hogy teljes szabadságot biztosítottak számomra, így rendelkezésemre állt mindaz a tér, nyugodt kutatási lehetőség, lehetőségem nyílt a kínlódásra és tűnődésre, ami nélkül az írás nem tud megszületni és kifejlődni. Rendkívül hasznos munkát végzett a feleségem, Giovanna, aki segített gördülékenyebbé tenni néhány döntő jelentőségű bekezdés szövegét. Külön köszönet illeti Piergiorgio Nicolazzinit, aki már nem csupán az ügynököm, de barátom is – olyan barát, aki ösztönzi és támogatja, bírálja és magával ragadja az embert. Olyan barát, aki a nehéz helyzetekben és a sikerben egyaránt mellettem áll. Köszönettel tartozom áldozatos munkájáért Giulia Carla de Carlónak, aki sokat segített a gyakorta fárasztó és időben távoli, de a történethez nélkülözhetetlen témákkal kapcsolatos kutatásokban. Értékes segítséget jelentettek a felülmúlhatatlan szerkesztők, Fabrizio Cocco és Antonio Moro tanácsai. Mindketten nem csupán szakmailag, de érzelmileg is mélyen beleásták magukat a szövegbe. A Longanesi valóságos óriásnak számít a kiadók világában, de ezt sosem éreztette velem. Sokan mások is hozzájárultak – olykor tudtukon kívül – ennek a könyvnek a létrejöttéhez élettapasztalataikkal, egy mondattal vagy egy találkozással, amely gondolkodásra késztetett, s amelyet azután képzeletemen átszűrve saját szavaimra fordítottam le. Ez a könyv a szabadság ajándéka, amelyet előbb önmagamnak adtam, és most átnyújtom az olvasónak. Az olvasás szabaddá tesz minket, és csak szabadon hozhatunk tudatos döntéseket. A *hairészisz* szó görögül „választást” jelent, vagyis az „eretnek” nem más, mint „az az ember, aki választ” – az általam vágyott világban mindenkinek eretneknek kellene lennie a maga módján.

{1} Dante: *Isteni színjáték, Purgatórium, III. ének.* Babits Mihály fordítása

{2} Dante Alighieri: *Isteni színjáték,* Pokol, I. ének. Babits Mihály fordítása

{3} Dante Alighieri: *Isteni színjáték,* Pokol, XXXIII. ének. Babits Mihály fordítása

{4} Gyimesi Kinga fordítása

Table of Contents